



Evropská unie  
Evropský sociální fond  
Operační program Zaměstnanost



# Sčítání osob z vybraných kategorií klasifikace ETHOS

Souhrnná výzkumná zpráva

„Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“,  
reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15\_017/0003539

SocioFactor s.r.o.

2022



Evropská unie  
Evropský sociální fond  
Operační program Zaměstnanost



**Autoři:**

Petra Šobáňová, Daniel Topinka, Ondřej Král, Petr Holpuch, Jakub Janas, Helena Topinková,  
Hana Vývodová, Jana Korečková, Barbora Lesková

Souhrnná výzkumná zpráva vznikla v rámci projektu „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15\_017/0003539, který je realizován v rámci Operačního programu Zaměstnanost. Realizátorem projektu je Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky.

**Zadavatel:**

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

**Zpracovatel:**

SocioFactor s.r.o.

Daliborova 631/22, Ostrava – Mariánské Hory, 709 00

Vyhotoveno v roce 2022, počet stran 328

<http://www.sociofactor.eu>

# Obsah

ÚVOD .....	4
<b>A. SČÍTÁNÍ VYBRANÝCH KATEGORIÍ OSOB BEZ DOMOVA, V NEVYHOVUJÍCÍM A NEJISTÉM BYDLENÍ.....</b>	<b>7</b>
<b>A.1. Osoby bez domova a v nevyhovujícím bydlení .....</b>	<b>8</b>
A.1.1. Osoby v ubytovnách v majetku obcí.....	11
A.1.2. Osoby v soukromých ubytovnách.....	34
A.1.3. Osoby v penzionech, hotelech, hostelech a motelech, do nichž plyne doplatek na bydlení .....	59
A.1.4. Osoby v nevhodném bydlení, v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích .....	81
A.1.5. Shrnutí počtů osob bez domova a v nevyhovujícím bydlení .....	106
<b>A.2. Osoby v obtížněji zjištěných kategoriích nejistého a nevyhovujícího bydlení .....</b>	<b>107</b>
A.2.1. Osoby přechodně bydlící u příbuzných nebo přátel (8.1.1) .....	110
A.2.2. Osoby v podnájmu (8.1.2) .....	114
A.2.3. Osoby bydlící v bytě bez právního důvodu (8.2.1) .....	116
A.2.4. Osoby v nezákonně obsazené budově (8.2.2) .....	118
A.2.5. Osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu (9.1.1) .....	120
A.2.6. Osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu (9.2.1).....	122
A.2.7. Osoby ohrožené domácím násilím (10.1.1) .....	124
A.2.8. Osoby žijící v přelidněných bytech (13.1.1) .....	130
A.2.9. Shrnutí základních zjištění podle obtížněji zjištěných kategorií nejistého a nevyhovujícího bydlení	133
<b>B. KOMPATIVNÍ SČÍTÁNÍ VE VYBRANÝCH OBCÍCH .....</b>	<b>134</b>
<b>B.1. Metodologie komparativního sčítání ve vybraných obcích .....</b>	<b>134</b>
<b>B.2. Celkové srovnání počtů osob bez domova v letech 2019 a 2022 ve vybraných obcích .....</b>	<b>139</b>
B.2.1. Srovnání změny základních demografických údajů .....	141
B.2.2. Délka období bez domova osob bez střechy .....	144
B.2.3. Změna podílu osob bez střechy z hlediska míry nezaměstnanosti v obci .....	147
B.2.4. Počty osob bez domova ve sledovaných obcích .....	150
B.2.5. Shrnutí hlavních zjištění – osoby bez střechy .....	157
<b>C. VÝZKUM MEZI OSOBAMI V BYTOVÉ NOUZI .....</b>	<b>158</b>
<b>C.1. Sociodemografické charakteristiky respondentů .....</b>	<b>162</b>
C.1.1. Zastoupení respondentů podle kvót.....	162
C.1.2. Respondenti podle „kontrolních“ proměnných.....	164
C.1.3. Další proměnné.....	166
<b>C.2. Charakteristika domácností.....</b>	<b>167</b>
C.2.1. Rozdělení domácností dle typu bydlení.....	168
C.2.2. Genderové rozložení členů domácností .....	169
C.2.3. Věkové rozložení členů domácností .....	170

C.2.4. Vzdělání členů domácnosti .....	171
C.2.5. Socioekonomický status členů domácnosti .....	172
C.2.6. Domácnosti dle počtu členů a počtu dětí .....	174
<b>C.3. Stabilita a kvalita bydlení, výdaje na bydlení .....</b>	<b>176</b>
C.3.1. Stabilita bydlení .....	176
C.3.2. Druhy předchozích bydlení .....	193
C.3.3. Kvalita bydlení .....	201
C.3.4. Výdaje za bydlení .....	210
C.3.5. Shrnutí: stabilita a kvalita bydlení, výdaje na bydlení.....	214
<b>C.4. Rodinný stav a nezaopatřené děti mimo domácnost .....</b>	<b>217</b>
C.4.1. Rodinný stav .....	217
C.4.2. Nezaopatřené děti žijící mimo domácnost .....	218
C.4.3. Shrnutí: rodinný stav a nezaopatřené děti žijící mimo domácnost .....	221
<b>C.5. Ekonomické zdroje a zadlužení .....</b>	<b>223</b>
C.5.1. Příjmy domácností .....	223
C.5.2. Dluhy .....	232
C.5.3. Shrnutí: ekonomické zdroje a zadlužení .....	239
<b>C.6. Fyzické a duševní zdraví .....</b>	<b>241</b>
C.6.1. Hodnocení fyzického a duševního zdraví.....	241
C.6.2. Závislosti .....	245
C.6.3. Shrnutí: fyzické a duševní zdraví, závislosti .....	248
<b>C.7. Pomoc a využívání služeb .....</b>	<b>249</b>
C.7.1. Pomoc v krizi .....	249
C.7.2. Shrnutí: pomoc v krizi .....	252
<b>C.8. Shrnutí .....</b>	<b>253</b>
<b>D. ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ VÝSLEDKŮ SČÍTÁNÍ OSOB Z VYBRANÝCH KATEGORIÍ KLASIFIKACE ETHOS</b>	
<b>.....</b>	<b>257</b>
<b>D.1. Vybrané kategorie osob bez domova, v nevyhovujícím a nejistém bydlení .....</b>	<b>257</b>
D.1.1. Osoby bez domova a v nevyhovujícím bydlení.....	257
D.1.2. Osoby v obtížněji zjištěných kategoriích nejistého a nevyhovujícího bydlení.....	262
<b>D.2. Výsledky komparativního sčítání ve vybraných obcích .....</b>	<b>263</b>
<b>D.3. Výsledky výzkumu mezi osobami v bytové nouzi .....</b>	<b>263</b>
D.3.1. Stabilita a kvalita bydlení, výdaje na bydlení.....	264
D.3.2. Rodinný stav a nezaopatřené děti mimo domácnost.....	265
D.3.3. Ekonomické zdroje a zadlužení .....	265
D.3.4. Fyzické a duševní zdraví .....	266
D.3.5. Pomoc a využívání služeb .....	267
<b>ZDROJE.....</b>	<b>268</b>

ZKRATKY .....	271
SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A MAP .....	272
PŘÍLOHA Č. 1 INSTRUKCE KE SČÍTÁNÍ OSOB BEZ DOMOVA (K ČÁSTI B – KOMPARATIVNÍ SČÍTÁNÍ) .....	285
PŘÍLOHA Č. 2 TYPOLOGIE RESPONDENTŮ (K ČÁSTI C) .....	290
PŘÍLOHA Č. 3 DOTAZNÍK (K ČÁSTI C) .....	311
PŘÍLOHA Č. 4 ETHOS – EVROPSKÁ TYPOLOGIE BEZDOMOVSTVÍ A VYLOUČENÍ Z BYDLENÍ V PROSTŘEDÍ ČR .....	326

# Úvod

Výzkumná zpráva podává **celistvý přehled o počtech osob, které náleží k vybraným podskupinám klasifikace ETHOS** – Evropské typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení v prostředí ČR<sup>1</sup>. Výsledná zjištění jsou potřebná především pro nastavování sociální politiky státu, která potřebuje mít k dispozici aktuální data o kategoriích osob žijících bez střechy, bez bytu, v nejistých a nevyhovujících podmínkách. Výsledky budou sloužit také jako podklad pro aktuálně připravovaný zákon o podpoře bydlení a k dalšímu využití krajům a obcím, neziskovým organizacím a dalším aktérům, kteří se zabývají řešením tématu osob bez domova.

Kategorizace bezdomovectví, která je nejčastěji užívaná a se kterou pracujeme i ve výzkumné zprávě, vychází z vymezení bezdomovectví ETHOS vytvořeného Evropskou federací národních sdružení pracujících s bezdomovci (dále jen „FEANTSA“)<sup>2</sup> přizpůsobenou na prostředí ČR.<sup>3</sup> Typologie ETHOS je vhodná pro strategické plánování politik sociálního začleňování a práci s bezdomovectvím, je obecně akceptována odbornou veřejností a využívána na mezinárodní úrovni. Je používána institucemi EU v dokumentech jednotné politiky sociálního začleňování, její užívání pro srovnávání údajů v celé EU doporučuje EUROSTAT. Vychází z ní taktéž Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020, která je považována za jeden ze stěžejních dokumentů a základní koncepční východisko v rámci řešení problematiky bezdomovectví v České republice.<sup>4</sup>

Typologie ETHOS pojetí domova spojuje se třemi oblastmi, jejichž absence může vést k bezdomovství. Těmito oblastmi jsou přístup k přiměřenému bydlení (fyzická oblast), prostor pro vlastní soukromí s možností sociálních vztahů (sociální oblast) a právní důvod k užívání (právní oblast). Z toho vyplývají následující čtyři formy vyloučení z bydlení: bez střechy, bez bytu, nejisté bydlení a nevyhovující bydlení, které představují koncepční kategorie ETHOS. Členění osob bez domova se v klasifikaci odvíjí od jejich životní situace. Koncepční kategorie se dále člení na 13 operačních (pracovních) kategorií a 35 národních subkategorií.

Výzkum, jehož výsledky přinášíme, se věnoval tvorbě a analýze dat v rámci vybraných národních subkategorií, které dosud sčítány nebyly vůbec, případně pouze částečně. V tomto ohledu je výzkum jedinečný. Zaměřil se na osoby v obtížněji zjištělných subkategoriích nejistého a nevyhovujícího bydlení. Jeho **cílem bylo určení počtů osob, které žijí v nevyhovujícím a nejistém bydlení a mají české občanství**. Navazuje na některá předchozí zjištění, zejména na Sčítání osob bez domova v České republice 2019 (dále jen „SOD 2019“).<sup>5</sup> V rámci výzkumu byly sčítány osoby bez domova, v nevyhovujícím bydlení a nejistém bydlení. Dále byly zjišťovány počty osob bez střechy a v azylových domech, a to

<sup>1</sup> FEANTSA. (n.d.) ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR. [https://www.feantsa.org/download/cz\\_\\_\\_8621229557703714801.pdf](https://www.feantsa.org/download/cz___8621229557703714801.pdf)

<sup>2</sup> FEANTSA. <https://www.feantsa.org/en>

<sup>3</sup> Jsou zde doplněny národní subkategorie, které byly vytvořeny v rámci realizovaného národního projektu Strategie sociální inkluze bezdomovců v ČR.

<sup>4</sup> Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. (2013). Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020.

<sup>5</sup> Tématem počtů osob bez domova v České republice se zabývala řada výzkumů a analýz, jejichž výsledky se jen z menší části týkají námi zkoumaných subkategorií, případně nebyly prováděny v takovém rozsahu a hloubce (byly realizovány lokálně, zaměřovaly se jen na určitou subkategorii, nerozlišovaly dílčí subkategorie apod). Např. Výsledky sčítání bezdomovců (2011), Sčítání bezdomovců na území hl. města Prahy (2010), Sčítání bezdomovců ve městě Brně (2010), Studie o stavu bezdomovectví v Ostravě (2012), Zpráva o vyloučení z bydlení 2018 (2018), Zpráva o vyloučení z bydlení 2021 (2021).

stejnými postupy, jako tomu bylo v roce 2019. Součástí výzkumu bylo také kvantitativní dotazníkové šetření provedené na vzorku populace osob v bytové nouzi.

Výsledná zjištění předkládáme v této **výzkumné zprávě, která se skládá ze tří hlavních částí**. Každá z nich se zaměřuje na různé skupiny osob, kterých se nějakým způsobem dotýká vyloučení z bydlení. Jednotlivé části (A, B, C) se vyznačují tím, že se věnují vybraným národním subkategoriím ETHOS, mají různé výzkumné cíle, využily jiné výzkumné metody a techniky při tvorbě dat. Prolínají se proto jen z části a byly sepsány tak, aby je bylo možné číst samostatně. Zkoumání různých obtížněji zjistitelných národních subkategorií způsobilo, že některé kapitoly jsou obsáhlejší než jiné. Na tom se především podílí limity, s nimiž se výzkum po celou dobu setkával. V textu zprávy se odráží i to, že tvorba dat a jejich analýza byla prováděna několika způsoby a za různými účely, přestože je „sčítání“ spojovalo. V textu se tedy čtenář setkává se sčítáním na různých úrovních, s různou hloubkou dosažených výsledků a pestrostí postupů. Odráží různorodost sledovaných subkategorií a složitost tématu bytové nouze. Popisy použité metodologie jsou součástí jednotlivých kapitol a podkapitol a pasáže týkající se sledovaných subkategorií provází dílčí shrnutí.

Text výzkumné zprávy je koncipován tak, aby čtenář mohl číst jednotlivé části odděleně a v případě zájmu jen o určité téma nemusel procházet celou zprávu. Je členěn do tří hlavních kapitol, které odpovídají jednotlivým částem výzkumu.

**Část A** je zaměřena na sčítání osob **bez domova, v nevyhovujícím a nejistém bydlení**. Tato část je ještě dále členěna na dvě části (A1 a A2).

**Část A1** přináší informace o **počtech a vybraných charakteristikách osob bez domova a v nevyhovujícím bydlení**:

- ubytovnách v majetku obcí;
- soukromých ubytovnách se schváleným provozním řádem a soukromých ubytovnách bez schváleného provozního řádu;
- penzionech, hotelech, hostelech a motelech, do nichž plyne doplatek na bydlení;
- zahradních chatkách v zahrádkářských koloniích;
- mobilním obydlí (maringotka, karavan, hausbót);
- nevhodném bydlení, jímž jsou byty, rodinné domy/domky, nebytové prostory a chaty, které splňují alespoň jednu z následujících podmínek:
  - a) v bytě/příbytku není dostupná tekoucí voda;
  - b) v bytě/příbytku není dostupná teplá voda;
  - c) v bytě/příbytku není dostupná elektřina;
  - d) v bytě/příbytku není dostupný záchod;
  - e) v bytě/příbytku není dostupná koupelna/sprcha;
  - f) v bytě/příbytku není dostupná kuchyň/kuchyňský kout s dřezem;
  - g) v chladných dnech je v bytě/příbytku zima, ale domácnost nemá možnost si zatopit;
  - h) okna nebo vstupní dveře do bytu/příbytku díky silnému a trvalému poškození již neplní svou funkci, případně zcela chybí;

- i) v obývaném prostoru je trvale a silně rozšířená plíseň, která se vyskytuje z důvodu celoroční vlhkosti (nejde o plísně v zimním období způsobené nevhodným užíváním bytu, např. nedostatečným větráním);
- j) statika/konstrukce domu je natolik narušená, že výrazně omezuje či ohrožuje obyvatele (např. rozpadající se střecha či rozpadající se schodiště na chodbě).

**Část A2** přináší **kvalifikované odhady počtů osob v obtížněji zjištělných kategoriích nejistého a nevyhovujícího bydlení:**

- osoby přechodně bydlící u příbuzných nebo přátel (nemají jinou možnost bydlení);
- osoby v podnájmu (nemají jinou možnost bydlení);
- osoby bydlící v bytě bez právního důvodu;
- osoby v nezákonně obsazené budově;
- osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu;
- osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu;
- osoby ohrožené domácím násilím;
- osoby žijící v přelidněných bytech.

**Část B** se věnuje **zjištění počtů osob bez střechy a v azylových domech ve vybraných obcích České republiky.** Jde o výběrové komparativní šetření za účelem porovnání dat v kategorii bez domova a bez střechy. Vzhledem ke komparativnímu rázu výzkumu bylo potřebné zachovat všechny základní parametry výzkumu a využít stejné postupy sběru jako v roce 2019 (Sčítání osob bez domova v České republice 2019). Cílem této části výzkumu bylo srovnání počtů osob přespávajících venku, v noclehárnách a v azylových domech ve vybraných obcích ve dvou různých letech. Porovnávány byly počty v letech 2019 a 2022. Cílem bylo zjistit, zda na úrovni vybraných obcí došlo ke změně velikosti místní populace osob bez domova z těch kategorií, které byly sledovány při celostátním sčítání osob bez střechy a bez bytu v roce 2019.

**Část C** přináší **výsledky kvantitativního dotazníkového šetření mezi osobami v bytové nouzi.** Do výzkumu byli zahrnuti respondenti, kteří patřili do jedné z následujících kategorií: osoby v ubytovnách v majetku obcí, osoby v soukromých ubytovnách, osoby v penzionech, hotelech, hostelech a motelech, do nichž plyne doplatek na bydlení a osoby v nevhodném bydlení, v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích. Cílem výzkumu bylo zjistit, v jakých podmínkách bydlí lidé v bytové nouzi na ubytovnách, v dalších ubytovacích zařízeních a jiných typech bydlení. Zajímalo nás, jaká je kvalita života ubytovaných, kdo tyto typy bydlení využívá a proč. Po přihlédnutí k nízkému poměrnému zastoupení některých zmíněných kategorií jsme v analýze pracovali se dvěma hlavními kategoriemi, které jsme označili jako ubytovny a nevhodné bydlení. Výzkumná metoda byla statisticko-quantitativní a technikou byl dotazník. Data byla vytvářena na celém území ČR formou osobního dotazování (face to face) metodou PAPI. Výběrový vzorek tvořil 1 004 respondentů, kteří byli vybráni prostřednictvím kvótního výběru.



## A. Sčítání vybraných kategorií osob bez domova, v nevyhovujícím a nejistém bydlení

První kapitola uvádí výsledky sčítání osob bez přístřeší v kategorii a) **osob bez domova a v nevyhovujícím bydlení** a b) **v nejistém bydlení**. První část se věnuje postupně osobám v ubytovnách v majetku obcí, osobám v soukromých ubytovnách, osobám v penzionech, hotelech, hostelech a motelech, do nichž plyne doplatek na bydlení, osobám v nevhodném bydlení (byty, rodinné domy/domky, nebytové prostory a chaty), osobám v mobilních obydlích (maringotky, karavany, hausbóty) a osobám v chatkách v zahrádkářských koloniích. Druhá část se zaměřuje na osoby v obtížněji zjistitelných národních subkategoriích nejistého a nevyhovujícího bydlení, tedy osoby přechodně žijící u příbuzných nebo přátel, osoby v podnájmu, osoby bydlící v bytě bez právního důvodu, osoby v nezákonně obsazené budově, osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu, osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu, osoby ohrožené domácím násilím a osoby žijící v přelidněných bytech.

Sčítání proběhlo ve dvou etapách. První fáze byla zaměřena na sčítání osob žijících v ubytovnách a pokrývala období tří měsíců roku 2022 (únor až duben). Do průběhu sčítání zasáhly důsledky války na Ukrajině, kdy do Česka přicházeli ukrajinští uprchlíci a hledali bydlení. Naše sčítání se ale zaměřovalo výhradně na osoby s českým občanstvím.

V sociální realitě se setkáváme s tím, že spektrum ubytovaných je velmi pestré, proměňuje se, a prostory ubytoven společně obývají různé sociální skupiny. V rámci výzkumu jsme museli rozlišit osoby v bytové nouzi od ostatních kategorií osob, které rovněž na ubytovnách bydlí. Zejména se jedná o osoby s cizím státním občanstvím, ubytované sezónní pracovníky, zaměstnance firem, turisty a studenty. Proto jsme kladli důraz na to, abychom vyhledali a sčítali **výhradně osoby s českým státním občanstvím v situaci bytové nouze, které nemají jinou možnost bydlení.**

Stejným pravidlem jsme se řídili také ve druhé fázi výzkumu. Ta byla zaměřena na sčítání vybraných národních subkategorií osob v nevhodném bydlení, mobilních obydlích a chatkách v zahrádkářských koloniích. Probíhala zejména v květnu roku 2022.

Následující text je členěn do dvou kapitol věnovaných osobám bez domova a v nevyhovujícím bydlení a osobám v obtížněji zjistitelných kategoriích nejistého a nevyhovujícího bydlení. U každé čtenář nalezne stručné představení metod provedeného sčítání.

## A.1. Osoby bez domova a v nevyhovujícím bydlení

Osoby bez domova a v nevyhovujícím bydlení jsou osobami v bytové nouzi, tzn. vyloučené ze standardního bydlení. V této části se zaměříme výhradně na osoby, které žijí (1) v ubytovnách ve vlastnictví obcí, (2) v ubytovnách v soukromém vlastnictví, (3) v penzionech, hotelech, hostelech a motelech<sup>6</sup>, (4) v nevhodném bydlení (chátrajících bytech či domech, které lze dle předem definovaných znaků označit jako nevhodné), ale také v zahradních chatkách nebo různých typech mobilního obydlí (maringotka, karavan, hausbót).

*Sčítání osob na ubytovnách v majetku obcí, v soukromých ubytovnách a v penzionech, hotelech, hostelech a motelech*

Při sčítání **osob na ubytovnách v majetku obcí, v soukromých ubytovnách a v penzionech, hotelech, hostelech a motelech** jsme se zaměřili na ta zařízení, do nichž plyne doplatek na bydlení. Jedná se o dávku v hmotné nouzi, která pomáhá lidem, kterým po zaplacení nákladů na bydlení nezůstává dostatek finančních prostředků na živobytí. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka živobytí.<sup>7</sup>

K identifikaci zařízení, která byla dále oslovena, jsme využili **několika zdrojů informací**, které jsme vzájemně porovnávali. Výchozím zdrojem byl seznam ubytoven získaný od MPSV<sup>8</sup>. Seznam vytváří Úřad práce ČR, který eviduje všechny ubytovny se schváleným provozním řádem<sup>9</sup>, ale obsahuje i výčet některých soukromých ubytoven s neschváleným provozním řádem (např. čekající na schválení, měnící majitele).

---

<sup>6</sup> Penziony, hotely, hostely a motely ve svých nabídkách často rozlišují tzv. krátkodobé pobyty (v řádu dní) a dlouhodobé ubytování. Zaměřovali jsme se na nabídku ubytování dlouhodobého charakteru.

<sup>7</sup> Výše doplatku na bydlení se vypočte tak, že se od částky odůvodněných nákladů na bydlení připadajících na aktuální kalendářní měsíc (snížené o příspěvek na bydlení náležející za předchozí kalendářní měsíc) odečte částka, o kterou příjem osoby/společně posuzovaných osob (včetně vyplaceného příspěvku na živobytí) převyšuje částku živobytí osoby/společně posuzovaných osob. Úřad práce ČR. (2022) Doplatek na bydlení. <https://www.uradprace.cz/doplatek-na-bydleni>.

<sup>8</sup> Přehled stavu schvalování PŘ ubytoven podle věty třetí § 21a zák. č. 258/2000 Sb. – schválené ověřené. Verze k 31. 12. 2021.

<sup>9</sup> Dle § 21a zákona č.258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví mají osoby poskytující ubytovací služby povinnost vypracovat provozní řád. Toto je jedna z podmínek pro udělení oprávnění Krajskou hygienickou stanicí k poskytování těchto služeb. Osoba poskytující ubytování v ubytovacích zařízeních v rámci jí provozované hostinské živnosti a osoba provozující živnost ubytovací služby v souvislosti s nařízením vlády č. 469/2000 Sb., kterým se stanoví obsahové náplně jednotlivých živností, s výjimkou osob poskytujících ubytování v bytových domech, v rodinných domech a ve stavbách pro individuální rekreaci, jsou povinny vypracovat provozní řád. V provozním řádu uvedou podmínky činnosti, zásady prevence vzniku infekčních a jiných onemocnění, způsob zacházení s prádlem a způsob očisty prostředí ubytovacího zařízení. Pokud je ubytování v zařízeních podle věty první poskytováno na dobu delší než dva měsíce v období šesti měsíců po sobě jdoucích, uvede osoba uvedená ve větě první v provozním řádu dále počet a plochu ubytovacích jednotek včetně nejvyššího počtu ubytovaných fyzických osob, vybavení ubytovacích jednotek záchodem, sprchou, umývárnou a prostorem pro vaření nebo ohřev jídla, způsob vytápění ubytovacích jednotek v otopném období, jakož i způsob zajištění tekoucí pitné a teplé vody ve stavbách ubytovacích zařízení. Provozní řád a jeho změny předloží před jejich přijetím ke schválení příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví. Provozní řád je osoba povinna změnit vždy při změně podmínek pro poskytování služby.

Seznam jsme porovnali s výčtem ulic vygenerovaným z OK systému MPSV, který nám poskytl Oddělení statistiky a centrálního reportingu. Ten obsahoval seznam ulic, ve kterých žijí lidé, kteří pobírají doplatek na bydlení. Vygenerován byl za září 2021. Tento seznam se stal oporou pro vyhledávání konkrétních zařízení, do kterých plyne **alespoň jeden doplatek na bydlení**.

Oba seznamy jsme porovnávali a postupně vytvářeli seznam zařízení, s nímž jsme pracovali v dalším výzkumu. Prostřednictvím seznamu generovaného z OK systému MPSV jsme ověřovali ubytovací zařízení z výše uvedeného seznamu ubytoven. A naopak. V případech výskytu ulic s vyšším počtem plynoucích doplatků na bydlení jsme ověřovali, zda se v daném místě nalézá nějaké ubytovací zařízení. Ověřování probíhalo několika způsoby (vyhledáváním na internetu, ověřením přímo v místě, telefonickým dotazováním). Dále jsme seznam doplňovali o ubytovací zařízení, která jsme vyhledali mimo uvedený postup, např. formou vyhledávání a ověřování inzerce na internetu, dotazováním v terénu.

Tímto způsobem jsme identifikovali zařízení, u nichž jsme předpokládali, že v nich žijí osoby v bytové nouzi. Tento předpoklad jsme systematicky ověřovali, a to prostřednictvím různých zdrojů (provozovatelé, ubytované osoby, sociální pracovníci obcí a neziskových organizací, pracovníci obcí, aj.). Takto jsme dospěli ke konečnému seznamu, který obsahoval výčet obecních ubytoven (73), soukromých ubytoven (604) a penzionů, hotelů, hostelů a motelů (66).

Dalším krokem bylo **provedení sčítání ubytovaných osob v bytové nouzi** na ubytovnách v majetku obcí, v soukromých ubytovnách a v penzionech, hotelech, hostelech a motelech, které ubytovávaly v době sčítání byt' jen jedinou osobu v bytové nouzi. Postup tvorby dat a následné analýzy je dále vysvětlen u jednotlivých kapitol, ve kterých jsou doplněna specifika týkající se konkrétního typu zařízení v dané subkategorii. Při tvorbě dat byly využity různé výzkumné techniky, které byly kombinovány, aby byla vytvářena validní data. Základem bylo strukturované dotazování informátorů (např. správce ubytovny, majitel, ubytované osoby). Využity byly různé výzkumné techniky a jejich kombinace (telefonické dotazování, osobní dotazování, pozorování).

**Data o osobách v bytové nouzi byla vytvářena ve dvou úrovních:** (1) na úrovni **obecných dat** za ubytovnu (obecní či soukromou) nebo penzion, hotel, hostel a motel jako celek, (2) na úrovni **podrobných dat** o jednotlivých osobách v bytové nouzi. Naším cílem bylo vytvářet podrobná data o osobách, ale ne vždy to bylo možné, v řadě případů bylo možné získat jen data obecnější souhrnem za zařízení jako celek. Důvodem bylo odmítání některých informátorů, které mělo různé příčiny (bez udání důvodu, neochota data poskytnout, chybějící celkový přehled apod.).

- Na obecné úrovni jsme zjišťovali a poté do matice vkládali následující data: umístění zařízení (kraj, obec), typ zařízení, stav schválení provozního řádu, celková kapacita, počet ubytovaných v bytové nouzi, počet osob v bytové nouzi podle genderu, počet dětí ve věku do 15 let v bytové nouzi, počet seniorů ve věku 65 a více let v bytové nouzi, počet osob s pobytem 5 a více let, počet ubytovacích jednotek/bytů, počet samostatně hospodařících domácností, hlavní zdroj financování nákladů na bydlení.
- Na úrovni podrobných dat jsme zjišťovali tytéž údaje o ubytovaných osobách v bytové nouzi jako na úrovni obecné, navíc ale i věk ubytovaných osob v bytové nouzi, délku pobytu osob v bytové nouzi, právní důvod užívání bytu, obec trvalého bydliště, počet osob v domácnosti, přístup domácnosti ke kuchyni a počet obývaných místností.

Dále uvádíme vyšetřenost sčítání ve zmíněných ubytovacích zařízeních. Čtenáři upozorňujeme, že je uvedena souhrnně za všechny tři subkategorie sčítání (obecní ubytovny; soukromé ubytovny; penziony, hotely, hostely a motely) podle jednotlivých krajů. Jak je z tabulky patrné, celková vyšetřenost uvedených zařízení ubytovávajících osoby v bytové nouzi činila za ČR 81,8 %. Rozpětí vyšetřenosti se pohybovalo v rozmezí od 73,2 % v Plzeňském kraji do 93,2 % v Kraji Vysočina.

Tabulka 1: Přehled celkové vyšetřenosti ubytoven, penzionů, hotelů, hostelů a motelů podle krajů (N počet zařízení = 743)

kraj	celková vyšetřenost
Hl. m. Praha	83,3 %
Jihočeský kraj	85,4 %
Jihomoravský kraj	78,5 %
Karlovarský kraj	80,6 %
Kraj Vysočina	93,2 %
Královéhradecký kraj	80,0 %
Liberecký kraj	88,9 %
Moravskoslezský kraj	86,4 %
Olomoucký kraj	85,7 %
Pardubický kraj	88,5 %
Plzeňský kraj	73,2 %
Středočeský kraj	74,1 %
Ústecký kraj	86,7 %
Zlínský kraj	83,0 %
<b>celkem</b>	<b>81,8 %</b>

### *Sčítání osob v nevhodném bydlení, v zahradních chatkách a různých typech mobilního obydlí*

V rámci sčítání byly sčítány také **osoby v nevhodném bydlení** (byty, rodinné domy/domky, nebytové prostory a chaty), **osoby v mobilních obydlích** (maringotky, karavany, hausbóty) a **osoby v chatkách v zahrádkářských koloniích**. Vzhledem k různosti postupů, které byly při sčítání těchto osob v bytové nouzi použity, je metodologie výzkumu v této kategorii popsána zvlášť u každé dílčí kapitoly a je doplněna o specifika týkající se dané kategorie či subkategorie.

**Data o osobách byla rovněž vytvářena ve dvou úrovních:** (1) na úrovni **obecných dat** za správní obvod obce s rozšířenou působností, (2) na úrovni **podrobných dat** o jednotlivých osobách v nevhodném bydlení.

- Na obecné úrovni jsme zjišťovali a poté do matice vkládali následující data: umístění bydlení (ORP, obec), typ bydlení, počet osob.
- Na úrovni podrobných dat jsme zjišťovali následující údaje o osobách v nevhodném bydlení: místo bydliště (kraj, ORP, obec), typ bydlení, počet obytných místností v bytě, velikost bytu v m<sup>2</sup>, počet osob v bytě, hlavní zdroj financování bydlení, právní důvod užívání bytu, gender bydlících osob, věk a obec trvalého bydliště.

### A.1.1. Osoby v ubytovnách v majetku obcí

Cílem sčítání osob v ubytovnách v majetku obcí bylo zjistit, kolik osob v bytové nouzi celkem v obecních ubytovnách pobývá. Nešlo ale jen o prosté sečtení osob v bytové nouzi, byly zjišťovány i další údaje týkající se bydlení a charakteristik ubytovaných. Jednalo se např. o zdroje financování bydlení, počet obytných místností v bytě, počet osob v domácnosti, byl zjišťován jejich gender, věk či trvalé bydliště. Informace o ubytovnách v majetku obcí patří k těm lépe zjistitelným, neboť mnohé jsou součástí provozovateli vedených evidencí nebo jsou známy pracovníkům obcí, kteří mají o obecních ubytovnách a ubytovaných osobách dobrý přehled. Ve většině případů ubytovnu spravuje obec sama nebo jí pověřená organizace.

Řada informací o obecních ubytovnách je dostupná v analýzách místních bytových fondů, téma je na obcích předmětem diskusí či intervencí, proto je o ubytovnách známo poměrně mnoho informací. Nicméně počty ubytoven se v čase proměňují, stejně tak i počty ubytovaných domácností, což souvisí s nestabilitou osob v nouzi. Do obecních ubytoven obvykle dochází sociální pracovníci, kteří poskytují ubytovaným osobám své služby. Přístup do ubytovny pro ně bývá bezproblémový.

Seznam ubytoven se schváleným provozním řádem, vedený Úřadem práce ČR, obsahoval celkem 75 ubytoven. Tento seznam jsme porovnali s výčtem ulic, ve kterých žijí lidé, kteří pobírají doplatek na bydlení. Dále jsme jej porovnali se seznamem vytvořeným Platformou pro sociální bydlení pro účely zpracovávání Zprávy o vyloučení z bydlení za rok 2021.

Vyhledali jsme kontakty na ubytovny a ověřovali aktuální stav, zda ubytovna v dané chvíli provozuje svou činnost, či nikoliv. Na internetu jsme postupně vyhledávali informace o všech obecních ubytovnách ze seznamu, abychom získali aktuální kontakt a mohli dále telefonicky ověřit, zda je ubytovna v provozu a poskytuje ubytování osobám v bytové nouzi, které budeme sčítat. Ověřování proběhlo také u reprezentantů obcí (starosty, tajemníka, vedoucího sociálního odboru). Jeho součástí bylo ověření skutečnosti, že obec stále provozuje ubytovnu jako zařízení pro ubytování osob vyloučených z běžného bydlení a že se nejedná o turistickou nebo zaměstnaneckou ubytovnu. Bylo zjišťováno, zdali nebyla v nedávné době zřízena nějaká nová ubytovna. Dbali jsme na to, aby byly do sčítání zahrnuty pouze ubytovny, které poskytují „sociální ubytování“ osobám v bytové nouzi a aby naopak nebyly zahrnuty ty ubytovny, které poskytují ubytování určené pro zaměstnance firem, sezónní pracovníky, turisty či studenty.

Utvářející se konečný seznam obecních ubytoven jsme konzultovali s krajskými metodiky sociální práce, a nakonec ještě ověřili vlastníka nemovitosti v aplikaci Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního<sup>10</sup>.

V průběhu ověřování jsme zjistili, že ze 75 ubytoven 5 ubytoven ukončilo provoz a 28 ubytoven neubytovává osoby v bytové nouzi, ale zaměřuje se na turisty, pracovníky soukromých firem nebo sezónní pracovníky. Nově jsme do seznamu přidali dalších 31 ubytoven, u nichž jsme zjistili, že jsou provozovány obcí či městem.

**Celkem jsme identifikovali 73 obecních ubytoven**, které byly v době sčítání provozovány obcí a ubytovávaly osoby v bytové nouzi.

Tyto ubytovny byly kontaktovány a požádány o spolupráci při tvorbě dat, jež probíhala v březnu a dubnu roku 2022. Data byla postupně vkládána do datové matice. Na počátku byla

<sup>10</sup> Nahlížení do katastru nemovitostí. Viz <https://nahlizenidokn.cuzk.cz/>.

realizována pilotáž<sup>11</sup>, a poté sběr dat napříč kraji. Matice se skládala ze dvou částí. Do první části byla zapisována obecná data za obecní ubytovnu, do druhé části podrobná data o jednotlivých osobách v bytové nouzi.

Při tvorbě dat byly využity různé výzkumné techniky, které byly kombinovány. Základem bylo strukturované dotazování informátorů (např. správci ubytoven, pracovníci obcí, ubytované osoby). Využity byly různé výzkumné techniky a jejich kombinace (telefonické dotazování, osobní dotazování, pozorování). Informátoři obvykle čerpali informace o ubytovaných z evidencí, výkazů a záznamů o ubytovaných osobách v bytové nouzi, které si většina ubytoven vede. Podrobná data poskytovali zaměstnanci ubytovny, nejčastěji správci či vrátní, kteří jsou s ubytovanými osobami v každodenním kontaktu. Významným zdrojem potřebných dat o ubytovaných osobách byli pracovníci obcí, kteří mají o obecních ubytovnách a o ubytovaných přehled. V řádech jednotek ubytoven byla data ověřována prostřednictvím dotazování ubytovaných osob.

Ze 73 existujících ubytoven v majetku obcí jsme získali **data za 67 ubytoven** (celkem 1 387 osob). Podrobná data byla získána v případě 55 ubytoven (676 osob), obecná data byla získána v případě dalších 12 obecních ubytoven (622 osob). U zbylých 6 obecních ubytoven, o kterých se data nepodařilo získat, bylo provedeno modelování na základě podobnosti.<sup>12</sup> Celková vyšetřenost obecních ubytoven činí 91,8 %.

**V následující části textu jsou uváděna zjištění týkající se výhradně ubytoven v majetku obcí, které ubytovávají osoby v bytové nouzi a o osobách, které se v bytové nouzi nacházejí.** Pokud byli v ubytovnách ubytováni další lidé, kteří však nesplňovali kritérium bytové nouze, nebyli sečtení a nejsou součástí výsledků.

Získaná data o počtu osob a některé jejich charakteristiky dále porovnáváme s výsledky z minulých sčítání. K těmto účelům jsme využili výsledky sčítání osob v obecních ubytovnách v letech 2018 a 2020, které realizovala Platforma pro sociální bydlení a data ze „SOD 2019“, v rámci kterého byly osoby v obecních ubytovnách taktéž sčítány. Díky tomu máme možnost pozorovat změny v čase, v průběhu let.

#### **A.1.1.1. Počty obecních ubytoven v krajích a jejich velikost**

**Ve vlastnictví obcí je celkem 73 ubytoven**, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi. Největší počet obecních ubytoven je ve Středočeském (12) a Královéhradeckém kraji (9). Nejmenší počet obecních ubytoven je v Praze (1), Olomouckém (2) a Zlínském kraji (2).

Z hlediska velikosti se obecní ubytovny vyznačují tím, že se daleko častěji ve srovnání se soukromými ubytovnami jedná o malá ubytovací zařízení. Dvě třetiny z nich tvoří ubytovny s kapacitou do 40 ubytovacích míst. Kapacitně největšími obecními ubytovnami jsou dvě ubytovny v Karlových Varech. V Karlovarském kraji je díky nim i nejvyšší průměrný počet ubytovaných na jedno zařízení (55 osob). Naopak s nejmenšími průměrnými počty

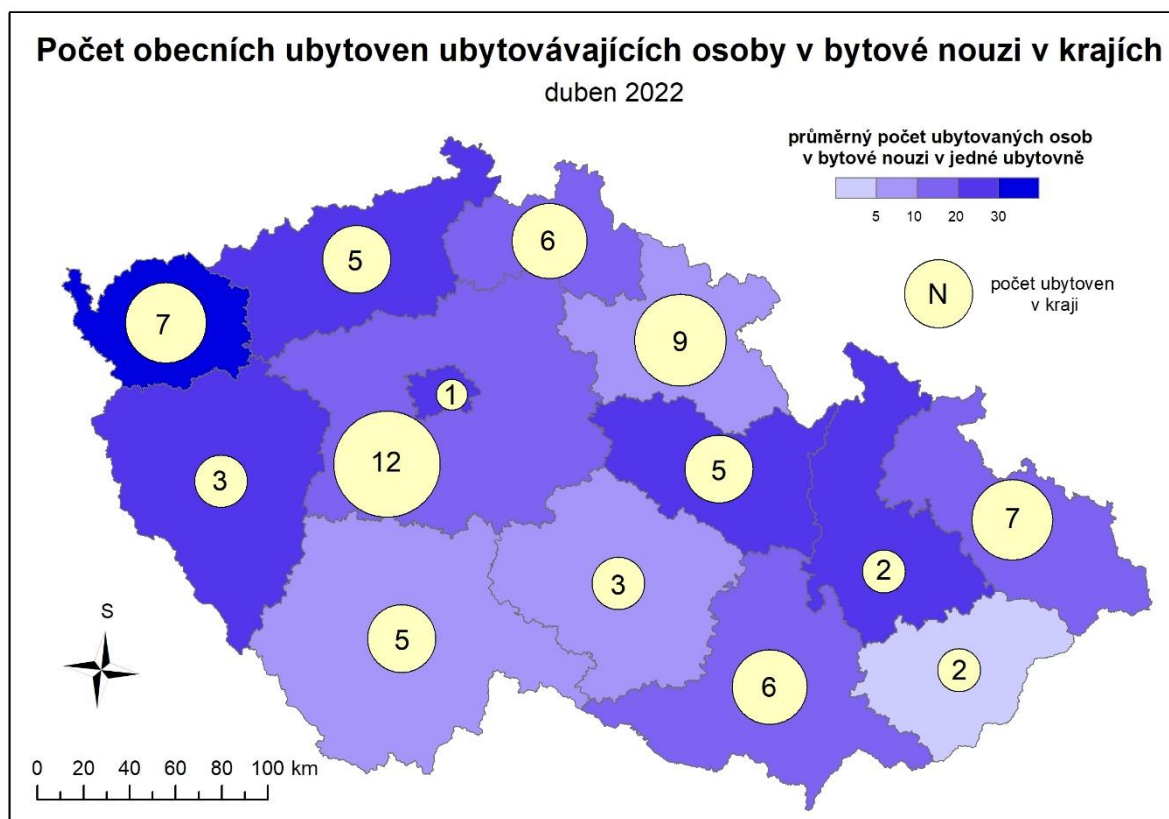
---

<sup>11</sup> Pilotáž proběhla ve dvou krajích (Jihomoravský a Zlínský). Cílem bylo ověřit metody tvorby dat v prostředí ubytovacích zařízení i nastavení datové matice. Zjistili jsme, že podrobná data v úrovni jednotlivých osob jsou zpravidla velmi přesná a lze je získat přímo od informátorů z evidencí ubytovacích zařízení. Část ubytovacích zařízení poskytla pouze obecná data, jednalo se obvykle o ubytovny s velkým počtem ubytovaných osob, které nebyly ochotny či schopny poskytnout podrobné údaje.

<sup>12</sup> Na základě podobnosti tří hlavních kritérií: (1) kraj, ve kterém se ubytovna nalézá, (2) zda se ubytovna nachází v krajském městě, (3) velikost ubytovny. Celkem se jednalo o data o 89 osobách.

ubytovaných se setkáváme ve Zlínském kraji (4 osoby), v Kraji Vysočina (6 osob), v Jihočeském kraji (8 osob) a Královéhradeckém kraji (9 osob).

Mapa 1: Počet obecních ubytoven ubytovávajících osoby v bytové nouzi v krajích, duben 2022

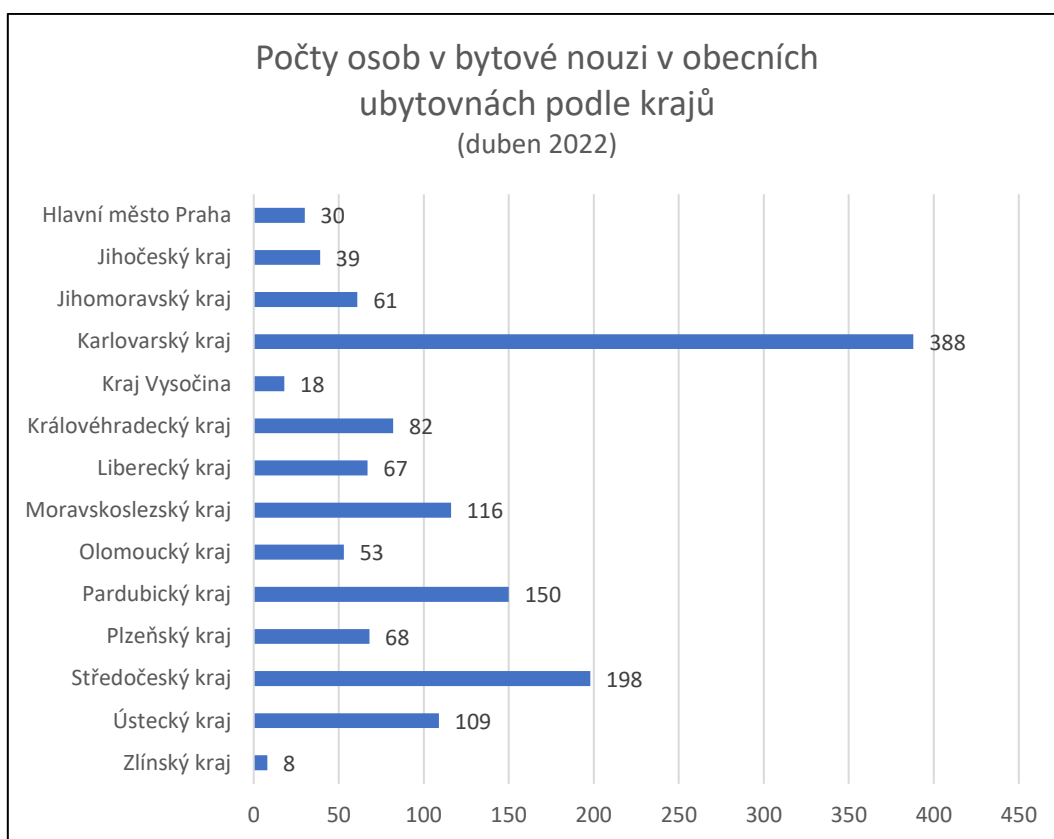


#### A.1.1.2. Počty osob ubytovaných v obecních ubytovnách v jednotlivých krajích a jejich naplněnost

V ubytovnách v majetku obcí je **ubytováno celkem 1 387 osob v bytové nouzi. Při aplikaci intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 1 320–1 460 osob.** Pro srovnání uvádíme, že počet osob v bytové nouzi byl v obecních ubytovnách v roce 2019 odhadován na 1 640 osob.<sup>13</sup> Počty osob v rámci jednotlivých krajů jsou uvedeny v následujícím grafu.

<sup>13</sup> SOD 2019; pozn. 60 % sečteno, zbytek byl extrapolován.

Graf 1: Počty osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle krajů<sup>14</sup> (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 387; obecná data), duben 2022



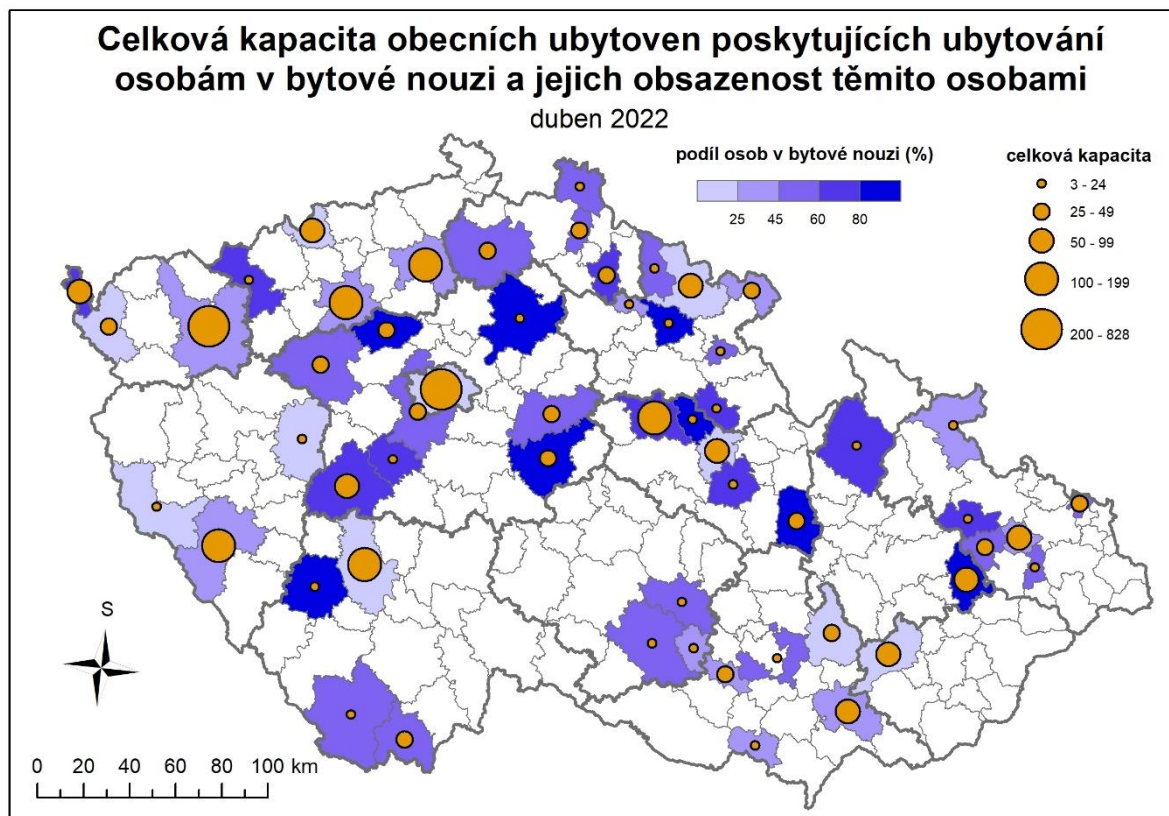
**Za pozornost stojí situace v Karlovarském kraji, kde je zdaleka největší počet ubytovaných osob v bytové nouzi, které jsou koncentrovány především ve dvou ubytovnách v samotném krajském městě.** Tyto obecní ubytovny jsou největší i v rámci celé republiky. Zatímco průměrný počet ubytovaných osob v bytové nouzi v jedné obecní ubytovně v rámci republiky je 19 osob, ve zmíněných ubytovnách je v obou případech ubytováno více než 100 osob (v jedné je 105 osob, ve druhé 186 osob). Vyšší počet ubytovaných v obecních ubytovnách zaznamenáváme také ve Středočeském kraji (198 osob), Pardubickém kraji (150) a Moravskoslezském kraji (116).

V rámci zjišťování počtu osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách v jednotlivých krajích jsme se také zaměřili na to, jak ubytované osoby zaplňují dané zařízení z hlediska kapacity. Jinak řečeno, zda mají námi sledované ubytovny v rámci své kapacity všechna místa obsazená osobami v bytové nouzi či jsou částečně zaplněna i osobami, které tuto charakteristiku nesplňují. Mapa níže znázorňuje obsazenost ubytoven osobami v bytové nouzi v kontextu velikosti ubytovny. Z celkového počtu 73 ubytoven má kapacitu z **90 % zaplněnou osobami v bytové nouzi 9 obecních ubytoven (12,3 %).**

<sup>14</sup> Uvedené počty osob v grafu jsou středními hodnotami modelu. Předpokládaný interval spolehlivosti je  $\pm 5\%$  uvedené hodnoty. Všechny hodnoty v následujících grafech této kapitoly obsahují taktéž střední hodnoty modelu.



Mapa 2: Celková kapacita obecních ubytoven poskytujících ubytování osobám v bytové nouzi a jejich obsazenost těmito osobami, duben 2022



Tabulka 2: Obsazenost obecních ubytoven osobami v bytové nouzi (N počet ubytoven = 73), duben 2022

obsazenost	počet obecních ubytoven
90 a více %	9
80–89,9 %	4
70–79,9 %	4
60–69,9 %	10
50–59,9 %	12
40–49,9 %	10
30–39,9 %	10
20–29,9 %	5
10–19,9 %	5
do 9,9 %	4
celkem	73

### A.1.1.3. Rozdělení domácností v obecních ubytovnách

V rámci sčítání jsme zjistili, že v obecních ubytovnách je aktuálně ubytováno 1 387 osob v bytové nouzi, které tvoří 1 141 domácností. Při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 1 320–1 460 osob v bytové nouzi žijících v 1 080–200 domácnostech. Z toho plyne, že průměrně jedna domácnost čítá 1,2 osoby. Na základě podrobných údajů na úrovni osob docházíme k závěru, že celých devět desetin domácností je tvořeno pouze jednou osobou. Ve srovnání s předchozími lety, kdy byla srovnávána data získaná Platformou pro sociální bydlení v roce 2018 a 2020<sup>15</sup>, je zřetelný posun v čase směrem od vícečlenných domácností k jednočlenným domácnostem (viz následující tabulka). Z porovnání jednotlivých šetření lze vyvodit vzestup podílu jednočlenných domácností v obecních ubytovnách, kdy se z 25 % jednočlenných domácností v roce 2018, přes 73 % v roce 2020, změnilo procentuální zastoupení na 90 % jednočlenných domácností v roce 2022<sup>16</sup>. Jak se zdá, dochází k postupnému odlivu vícečlenných rodinných domácností z ubytoven. Ne že by se už dále v obecních ubytovnách nevyskytovaly, ale setkáváme se s nimi v daleko menší míře.

Tabulka 3: Srovnání domácností v bytové nouzi v kontextu počtu jejich členů

rok	jednočlenné domácnosti		vícečlenné domácnosti		podíl jednočlenných domácností
	osoby	domácnosti	osoby	domácnosti	
2018	134	134	1382	401	25 %
2020	520	520	649	195	73 %
2022	1027	1027	360	114	90 %

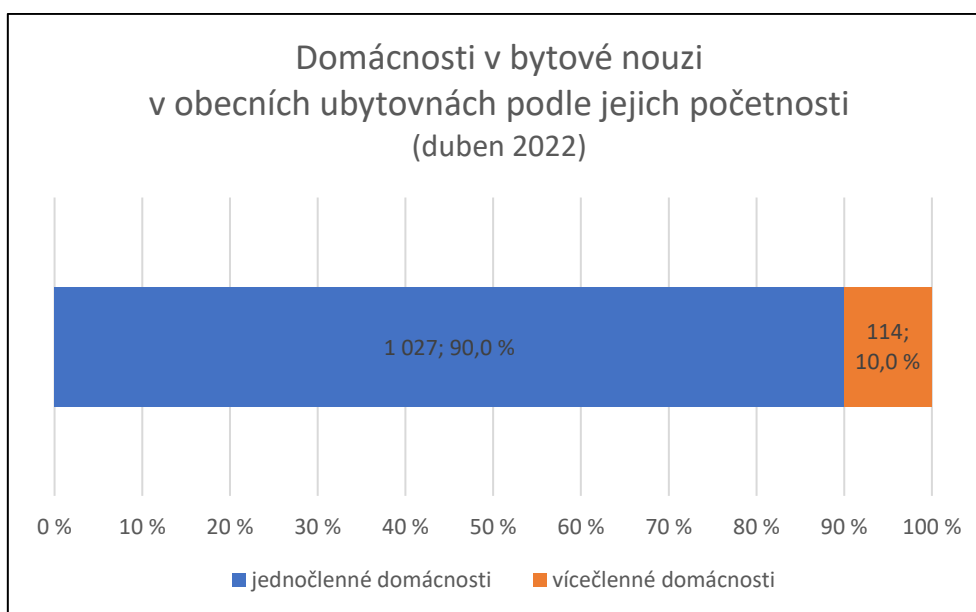
Zdroj: vlastní; podkladová data ke Zprávě o vyloučení z bydlení za rok 2018, Zprávě o vyloučení z bydlení 2020

Jednočlenné domácnosti představují devět desetin domácností (90 %) žijících v obecních ubytovnách, podíl vícečlenných domácností dosahuje jedné desetiny (10 %).

<sup>15</sup> Lumos, Platforma pro sociální bydlení. (2018). Zpráva o vyloučení z bydlení 2018.; Platforma pro sociální bydlení. (2021). Zpráva o vyloučení z bydlení 2021. Data získaná v rámci „SOD 2019“ se na počet domácností a počet členů v domácnosti nezaměřovala.

<sup>16</sup> Uvedené údaje vycházejí z předpokladu, že se průměrná velikost vícečlenných domácností na ubytovnách v čase nemění. Z našeho šetření vyplývá, že vícečlenná domácnost v obecních ubytovnách zahrnuje průměrně 3,3 osoby. Díky tomuto předpokladu jsme schopni dopočítat pravděpodobný poměr jednočlenných a vícečlenných domácností v obecních ubytovnách. Uvedené počty domácností jsou středními hodnotami odhadu.

Graf 2: Domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle jejich početnosti (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet domácností = 1 141; obecná data), duben 2022



Z našich zjištění dále vyplývá, že pětina domácností (20,9 %) **společně sdílí jednu místnost**, ačkoli společně nehospodaří. V naprosté většině případů se jedná o jednopokojový byt (jednu místnost), kde spolu žijí dvě oddělené domácnosti. Jedná se převážně o **jednočlenné mužské domácnosti**. Ve třech zaznamenaných případech sdílely jeden byt tři spolu nehospodařící domácnosti.

**Rozbor konkrétní skladby jednotlivých domácností byl možný na základě podrobných dat o jednotlivých osobách v bytové nouzi, který ale zahrnuje jen část všech osob v bytové nouzi bydlících v obecních ubytovnách. Tato zjištění nelze plně vztáhnout na celou cílovou skupinu.** Přehled typů domácností zobrazuje níže uvedená tabulka. Z ní vyčteme, že mezi vícečlennými domácnostmi tvoří polovinu (50 %) domácnosti dvou partnerů, třetinu představují úplné či neúplné rodiny s dětmi do 18 let (32 %).

Tabulka 4: Domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle typu domácnosti (N počet domácností = 533; podrobná data), duben 2022

typ domácnosti	jednočlenné domácnosti	vícečlenné domácnosti					celkem
		celkem	z toho				
			partneři	úplná rodina s dětmi do 18 let	neúplná rodina s dětmi do 18 let	více dospělých	
počet domácností	<b>483</b>	<b>50</b>	25	12	4	9	<b>533</b>
podíl domácností	<b>90,6 %</b>	<b>9,4 %</b>	50,0 %	24,0 %	8,0 %	18,0 %	<b>100 %</b>

Tabulka níže uvádí počty dětí do 18 let, seniorů ve věku 65 a více let a jejich podíl na počtu osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle typu domácnosti.

Tabulka 5: Počet dětí a seniorů a jejich podíl na počtu osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle typu domácnosti (N počet osob = 622; podrobná data), duben 2022

osoby v domácnostech	děti ve věku do 18 let		senioři ve věku 65 a více let		osoby v bytové nouzi celkem
	počet	podíl	počet	podíl	počet
jednočlenné domácnosti	-	-	158	32,7 %	483
vícečlenné domácnosti celkem	38	27,3 %	6	4,3 %	139
z toho partneři	-	-	4	8,0 %	50
z toho úplná rodina s dětmi do 18 let	31	54,4 %	-	-	57
z toho neúplná rodina s dětmi do 18 let	7	63,6 %	-	-	11
z toho více dospělých	-	-	2	9,5 %	21
<b>celkem</b>	<b>38</b>	<b>6,1 %</b>	<b>164</b>	<b>26,4 %</b>	<b>622</b>

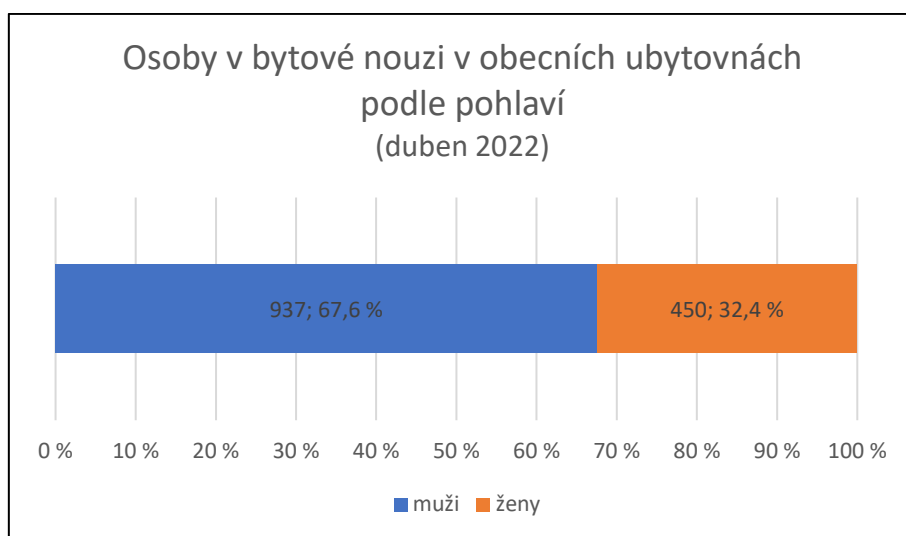
Děti do 18 let žijí v obecních ubytovnách v úplných rodinách s oběma rodiči (31 dětí), nebo neúplných rodinách, kde péči o děti zastává jen jeden z nich (7 dětí). Senioři ve věku 65 a více let tvoří nemalou část jednočlenných domácností (zhruba jednu třetinu), partnerské seniorské dvojice jsou spíše výjimkou (sečteny byly pouze 4 osoby).

Pokud se zaměříme na genderovou skladbu domácností, tak u jednočlenných domácností dosahuje podíl mužů téměř tří čtvrtin (73,6 %). U vícečlenných domácností je poměr zastoupení mužů a žen vyrovnaný (50 % mužů a 50 % žen), což je způsobeno mimo jiné tím, že dvě pětiny z nich představují partnerské domácnosti. Počty matek samoživitelek v našem vzorku byly nízké, přičemž v jednom případě se jednalo o otce samoživitele.

#### A.1.1.4. Genderová a věková struktura osob v obecních ubytovnách

Z pohledu **genderového** rozdělení jsou v obecních ubytovnách **více zastoupeni muži**, kteří tvoří více než dvě třetiny ubytovaných (67,7 %) z celkového počtu ubytovaných osob v bytové nouzi. Žen je ubytována necelá třetina (32,3 %). V obecních ubytovnách je v rámci celé republiky ubytováno 937 mužů a 450 žen v bytové nouzi (při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 890–980 mužů a 430–470 žen).

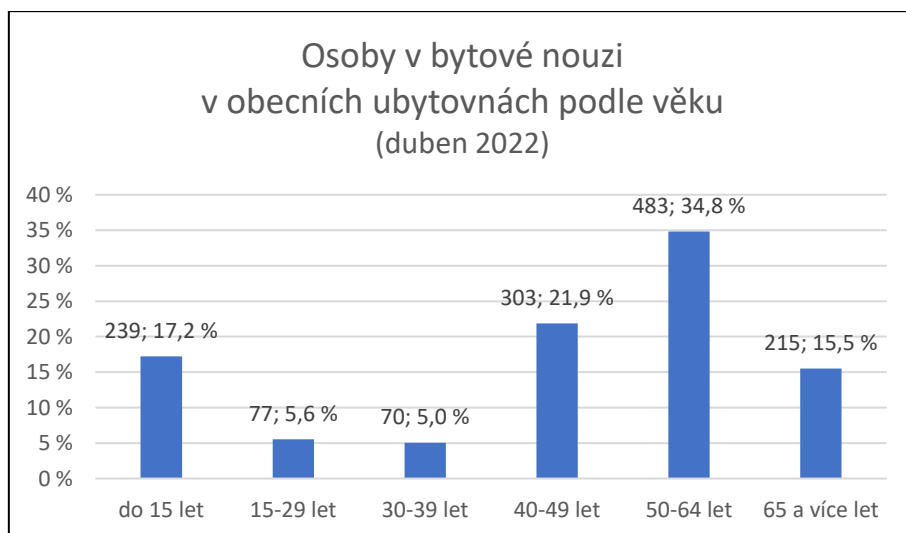
Graf 3: Osoby v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle pohlaví (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 387; obecná data), duben 2022



Ve srovnání s výstupy šetření VÚPSV (SOD 2019) se v čase **zvýšilo zastoupení mužů**. V roce 2019 byly podíly zastoupení mužů a žen vyrovnanější, mužů bylo 53 % a žen 47 % z celkového počtu ubytovaných. V čase se zastoupení mužů zvýšilo o více než desetinu (14,6 %) a o tentýž údaj pokleslo zastoupení žen. Tato změna pravděpodobně **souvisí s odlivem vícečetných domácností a zvýšeným zastoupením jednočlenných, častěji mužských domácností**.<sup>17</sup>

Z hlediska **věku** je mezi ubytovanými osobami v bytové nouzi zřetelná **převaha osob z vyšších věkových kategorií**.

Graf 4: Osoby v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle věku (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 387; obecná a podrobná data), duben 2022



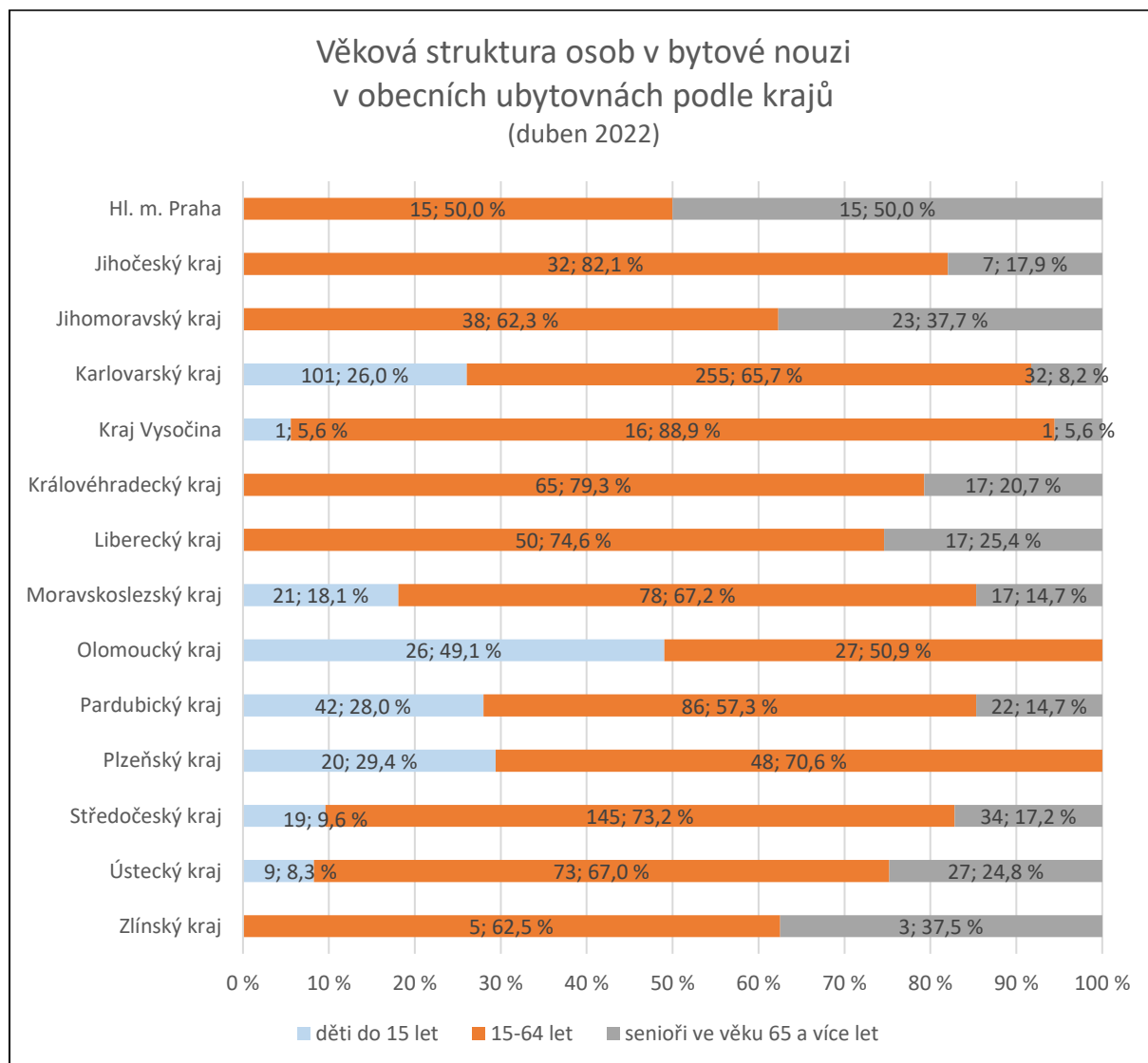
<sup>17</sup> Holpuch, P. & Nešporová, O. (2020). Populace osob bez domova v České republice: Osoby přespávající venku, v noclehárnách, v azylových domech a v obecních ubytovnách. VÚPSV, v. v. i.

V obecních ubytovnách jsou nejpočetněji zastoupeny osoby v bytové nouzi ve věkových kategoriích 40 až 64 let. **Více než třetina osob náleží do věkové kategorie 50–64 let (34,8 %)** a přibližně pětina osob do věkové kategorie 40–49 let (21,9 %). Téměř pětinu ubytovaných představují děti do 15 let (17,2 %) a také osoby ve věku 65 a více let (15,5 %). Ve srovnání s rokem 2019, kdy bylo provedeno sčítání osob v obecních ubytovnách, se věkové rozložení výrazně neproměnilo. Nejpočetněji zastoupenou věkovou kategorií byla a nadále zůstala kategorie osob 50–64 let.<sup>18</sup>

Průměrným věk osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách dosahuje 50,7 let. Průměrný věk se liší podle genderu – průměrný věk mužů je 54,1 let a žen 51,2 let. Nejstarší sečtenou osobou byla 82letá žena, mezi nejmladší patřily děti ve věku do 1 roku.

Následující graf uvádí věkovou strukturu osob podle krajů a hlavních věkových skupin.

Graf 5: Věková struktura osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle krajů (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 387; obecná data), duben 2022

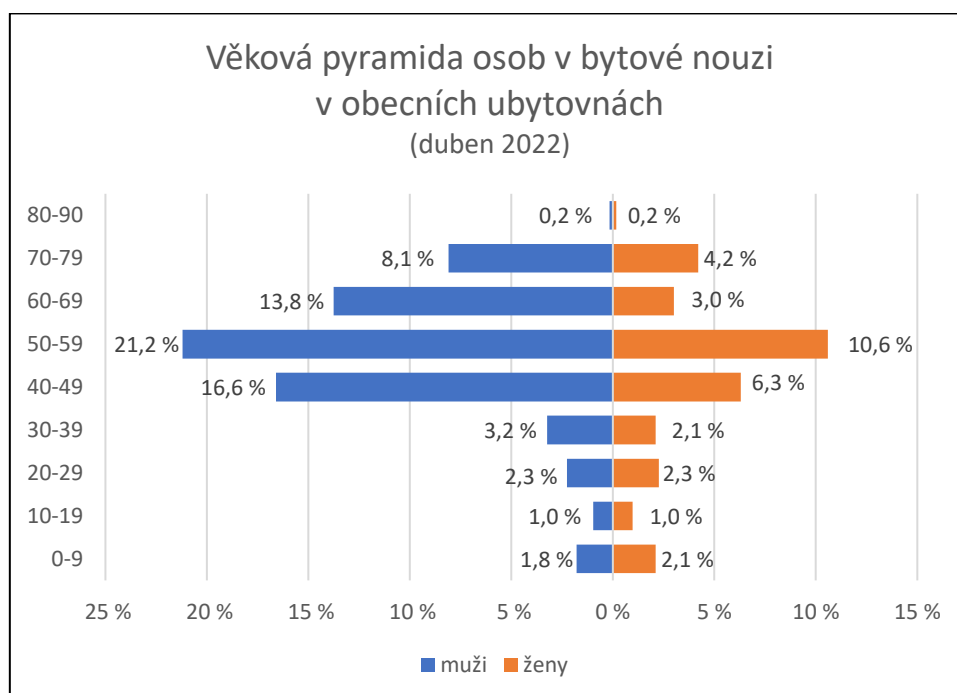


<sup>18</sup> Holpuch, P., Janurová, K., Kuchařová, V. & Nešporová, O. (2019) Sčítání osob bez domova v České republice 2019: Kategorie bez střechy a vybrané kategorie bez bytu podle typologie ETHOS. VÚPSV, v. v. i., 2019.

Z grafu, který znázorňuje poměr a počet osob v předproduktivním, produktivním a poproduktivním věku podle krajů, je patrné, že nejvyšší počet dětí ve věku do 15 let zaznamenáváme v Karlovarském kraji (101), zatímco nejvyšší relativní zastoupení mají děti do 15 let v Olomouckém kraji (49 %). Početně nejvíce seniorů nad 65 let nalézáme v obecních ubytovnách Středočeského kraje (34), nejvyšší poměrné zastoupení mají v rámci Prahy (50 %).

Z dalšího grafu je zřejmé, že **ve věkových kategoriích od 30 do 79 let převažují muži**, jejich zastoupení v těchto kategoriích je vyšší než zastoupení žen. U věkových kategorií 0–29 let a osob starších 80 let je genderové rozložení rovnoměrné.

Graf 6: Věková pyramida osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách (N počet osob = 618; podrobná data), duben 2022



Věkovou strukturu osob v obecních ubytovnách lze srovnávat s výstupy jen z výsledků „SOD 2019“, v rámci kterého byl celkový počet osob v bytové nouzi ubytovaných v obecních ubytovnách pro osoby bez domova v celé České republice odhadnut na základě provedeného sčítání na 1 640 osob. Data ze sčítání provedeného Platformou pro sociální bydlení v roce 2018 a 2020 věkovou strukturu sčítaných osob nezahrnují, proto pro srovnání nemohla být využita.

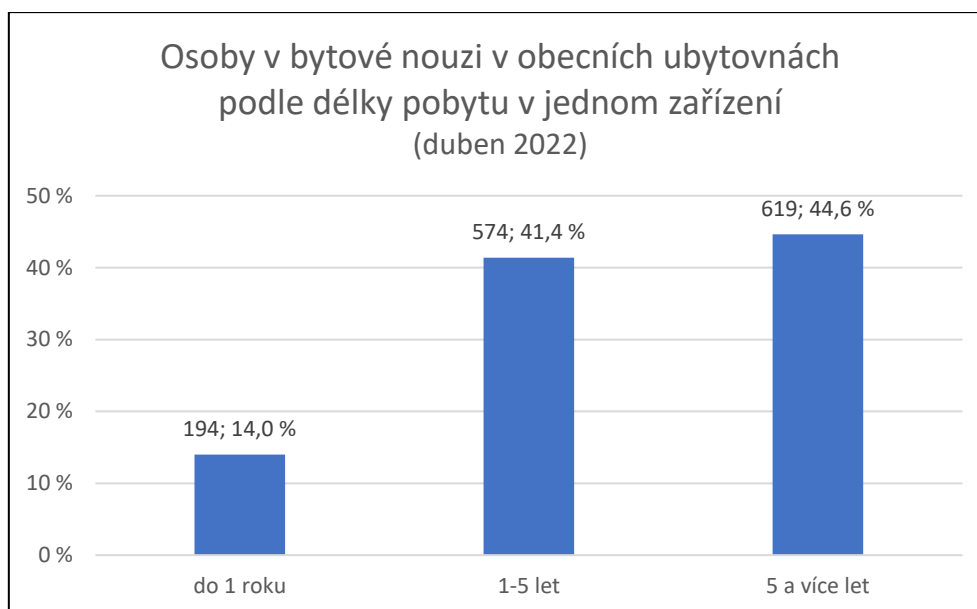
Po srovnání dospíváme k závěru, že **věková struktura osob v bytové nouzi ubytovaných v obecních ubytovnách** se oproti předchozímu sčítání (SOD 2019) **změnila pouze u některých kategorií**. Kategorie dětí do 18 let zůstala přibližně stejně velká. Na základě našeho šetření lze odhadnout, že počet nezletilých dětí do 18 let, které obývají obecní ubytovny, se pohybuje mezi 210 a 305 dětmi (přibližně pětina). **Došlo ale k poklesu u osob v nižším produktivním věku 18–39 let (pokles o 10,5procentního bodu) a k nárůstu u osob v kategorii 40–49 let (nárůst o 6,6 p. b.) a u osob ve věku 65 a více let (nárůst o 5,4 p. b.)**. Nejpočetněji zastoupenou zůstává kategorie osob ve věku 50–64 let, která se

procentuálně příliš nezměnila (nárůst o 2 p. b.). Z výstupů je patrné, že v ubytovnách v majetku obcí **narůstá počet osob v bytové nouzi ve starším produktivním a poproduktivním věku.**

#### A.1.1.5. Délka pobytu v obecních ubytovnách

Z analýzy dat vyplývá, že se setkáváme s **fenomémem dlouhodobějšího využívání obecních ubytoven.** Znamená to, že se na ubytovnách vyskytují osoby v bytové nouzi pobývající v nich dlouhodobě, v řádech let. A to i přes to, že dle předchozích zjištění, bývají obecní ubytovny zřizovány obcemi či městy spíše jako alternativa sociální služby a jsou určeny ke krátkodobějšímu pobytu.<sup>19</sup>

Graf 7: Osoby v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle délky pobytu v jednom zařízení (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 387; obecná a podrobná data), duben 2022



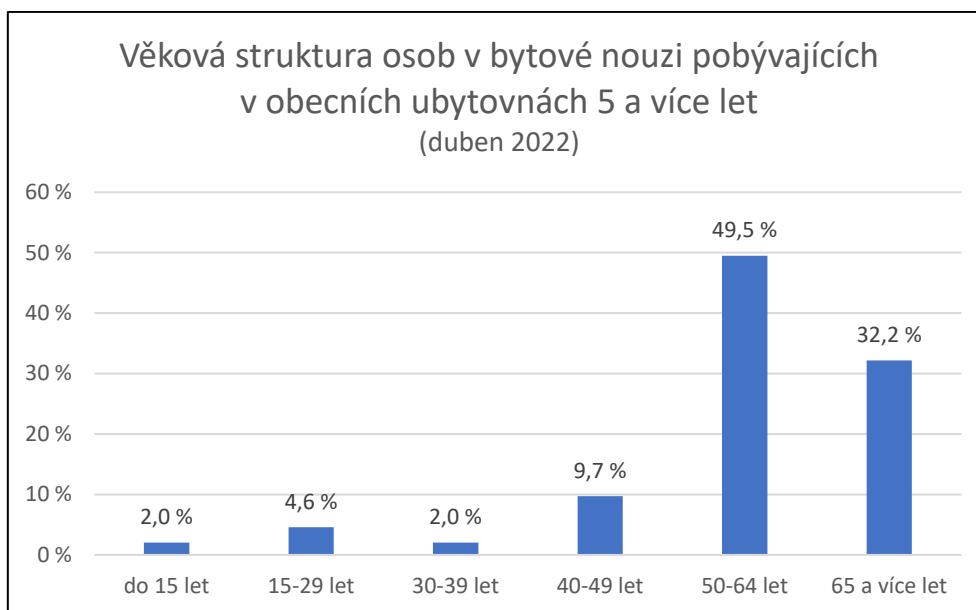
Ukazuje se, že osoby v bytové nouzi v obecních ubytovnách bydlí v jednom, stále stejném zařízení **spíše delší dobu. Necelá polovina osob v bytové nouzi bydlí v obecní ubytovně pět a více let (44,6 %), více než dvě pětiny v rozmezí 1 roku až 5 let (41,4 %) a pouze 14 % osob je ubytováno kratší dobu než jeden rok.** Z uvedeného je zřejmé, že pro řadu lidí v bytové nouzi se stává ubytování na obecní ubytovně dlouhodobým řešením v horizontu let.

Při pohledu na věkové složení osob v bytové nouzi bydlících na ubytovnách 5 a více let je zřejmé, že se jedná v první řadě o osoby starší 50 let.

<sup>19</sup> Holpuch, P., Janurová, K., Kuchařová, V. & Nešporová, O. (2019) Sčítání osob bez domova v České republice 2019: Kategorie bez střechy a vybrané kategorie bez bytu podle typologie ETHOS. VÚPSV, v. v. i., 2019.



Graf 8: Věková struktura osob v bytové nouzi pobývajících v obecních ubytovnách 5 a více let (N počet osob = 196; podrobná data), duben 2022



Zastoupení osob starších 50 let je více než čtyřpětinové (81,7 %). Přibližně třetinu představují senioři nad 65 let (32,2 %). Nejvyšší podíl mezi domácnostmi bydlícími v jednom zařízení více než pět let zaujímají partnerské domácnosti (39 %).

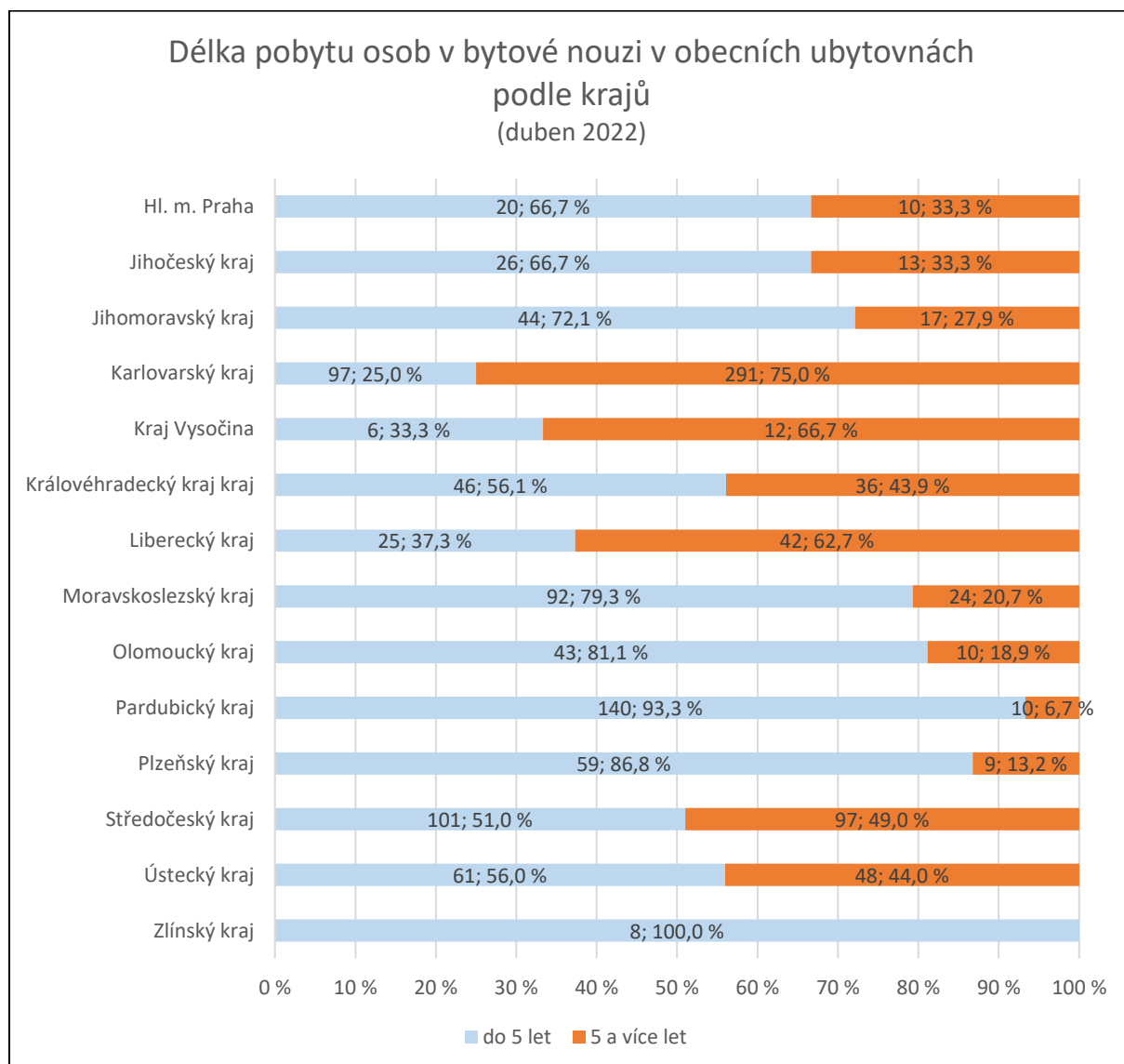
Po ověření vzájemného vztahu délky pobytu a velikosti domácnosti v bytové nouzi vyplývá, že **s rostoucím počtem členů domácnosti roste i doba pobytu strávená v jedné ubytovně.** Více než pět let obývá obecní ubytovny téměř polovina vícečlenných domácností (46,7 %), zatímco u jednočlenných domácností činí tento podíl více než třetinu (33,9 %). Méně než jeden rok bydlí v ubytovnách necelých 7 % vícečlenných domácností, přičemž u jednočlenných domácností je to 16,7 %.

Tuto skutečnost lze vysvětlit různými způsoby. Například tím, že vícečlenné domácnosti (převážně se jedná o rodiny s dětmi) mají silnější tendenci setrvat na jednom místě, což je často spojeno se snahou vytvořit dětem v rámci možností stabilnější prostředí pro život. Roli zde může hrát i vazba na místo v souvislosti se školní docházkou dětí, která vede k vytvoření silnějších sociálních vazeb a vztahů. Vliv může mít i větší pocit bezpečí v místě, ubytovatelem vytvářené lepší podmínky pro rodinné domácnosti a také omezená možnost přístupu ke standardnímu bydlení či případně obavy ze změny a menší ochota podstoupit rizika související s přestěhováním. Jedinci tvořící samostatnou domácnost nemusí být k místu tolik vázáni a jejich jednání a životní strategie mohou být více autonomní a řídit se objevujícími se příležitostmi (např. možnost výdělků/zaměstnání na jiném místě, navázání vztahu a odstěhování se za partnerem). Pozorujeme tendenci osob v jednočlenných domácnostech častěji měnit místo přespávání dle jejich potřeby, např. v souvislosti s ročním obdobím.

Jaká je stabilita pobytu seniorů a dětí v obecních ubytovnách? Na jednom místě nejčastěji setrvávají senioři ve věku 65 a více let, z nichž více než dvě pětiny (41,2 %) žijí v daném zařízení déle než pět let. U dětí ve věku do 15 let je situace jiná. Pět let a déle bydlí v jednom zařízení jen 10,5 % z nich, což do značné míry souvisí s tím, že jsou mezi nimi více než třetinou (34,2 %) zastoupeny děti ve věku 2 až 5 let (tudíž v zařízení nemohly setrvat déle než pět let).

**Pohyby ubytovaných osob v bytové nouzi na mezikrajské úrovni nejsou příliš výrazné.** Vycházíme ze skutečnosti, že 98,4 % osob je ubytováno v kraji, ve kterém mají své trvalé bydliště.

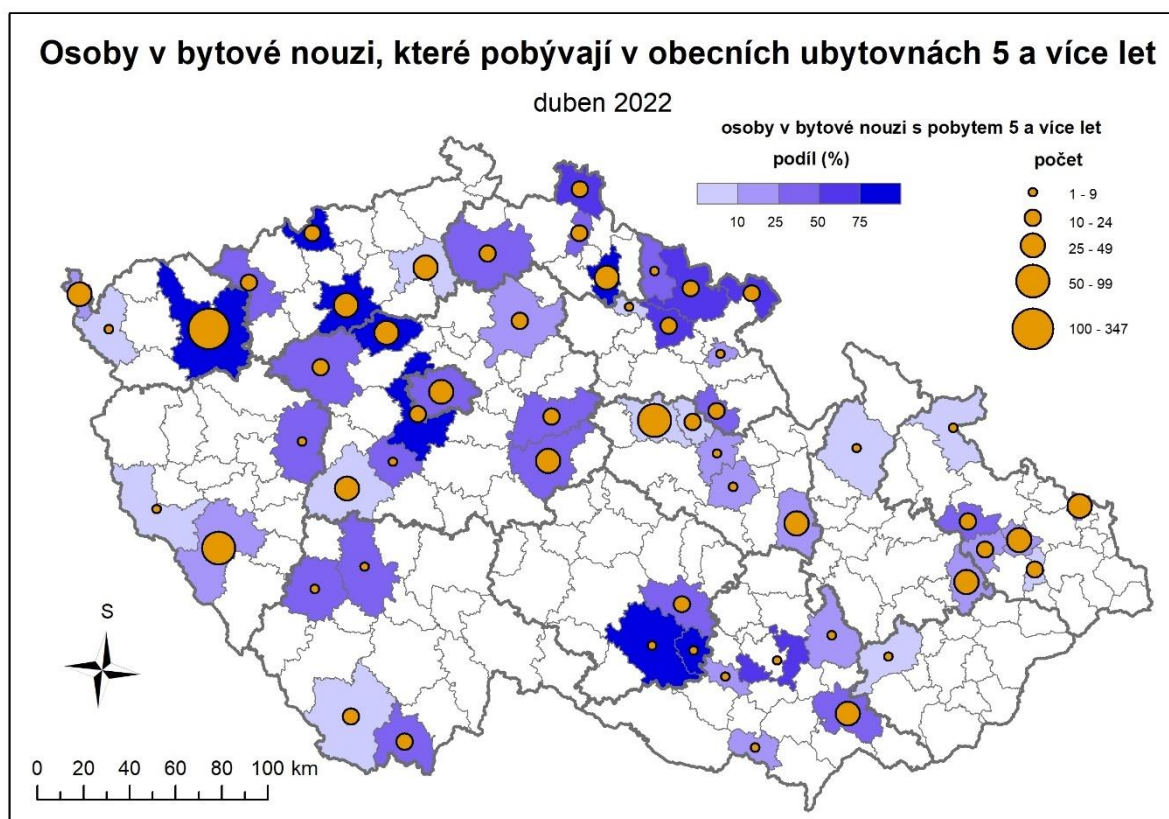
Graf 9: Délka pobytu osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle krajů (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 387; obecná data), duben 2022



V souvislosti s délkou pobytu je v následujícím grafu zachycena struktura obyvatel obecních ubytoven v bytové nouzi podle délky pobytu v krajích. Patrný je především případ Karlovarského kraje, který má nejvyšší absolutní i relativní počet osob s pobytem 5 a více let (291 osob, tj. 75 % všech ubytovaných osob v nouzi).

Následující mapa zobrazuje podíl osob v bytové nouzi s pobytem v jedné obecní ubytovně 5 a více let v rámci jednotlivých SO ORP (barevné podbarvení mapy) ve srovnání s celkovým počtem osob stejné kategorie (velikost kruhu).

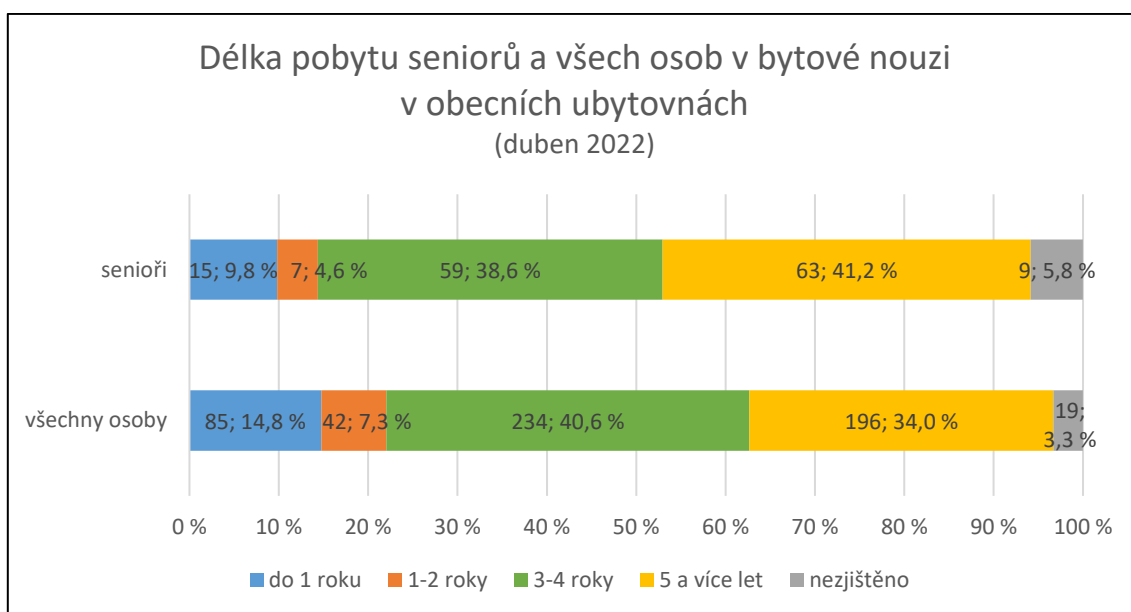
Mapa 3: Osoby v bytové nouzi, které pobývají v obecních ubytovnách 5 a více let, duben 2022



Za pozornost zde stojí především Karlovy Vary, kde zaznamenáváme kromě nejvyššího počtu osob v obecních ubytovnách i jeden z nejvyšších podílů osob s pobytem 5 a více let v jedné ubytovně. Dále vyšší podíly bydlících 5 a více let pozorujeme v ORP Litvínov, Slaný, Louny, Černošice, Semily, Třebíč a Náměšť nad Oslavou.

Následující graf přináší detailnější zjištění k délce pobytu seniorů ve věku 65 a více let a pro srovnání také délku pobytu všech osob bydlících v obecních ubytovnách.

Graf 10: Délka pobytu seniorů a všech osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách (N počet osob = 576; podrobná data), duben 2022



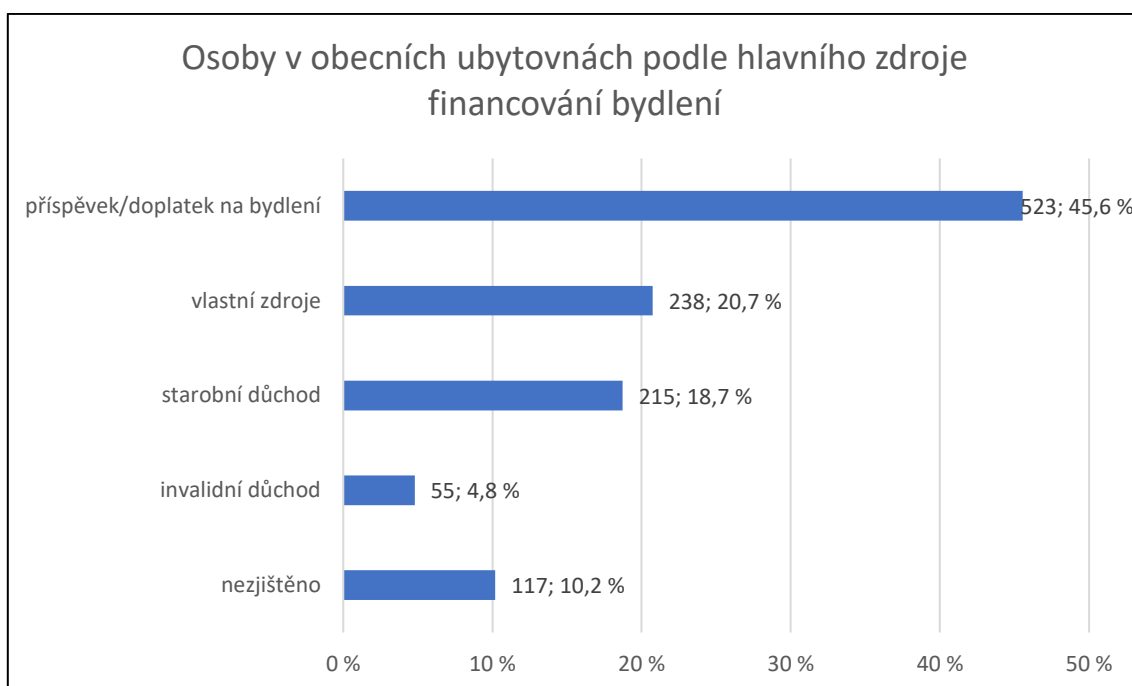
Z grafu je patrné, že mezi seniory ve věku 65 a více let převládají ti, kteří v obecní ubytovně žijí 3–5 let (38,6 %) a 5 a více let (41,2 %). Méně častý je pobyt seniorů v délce do 1 roku (9,8 %) a 1–2 roky (4,6 %).

#### A.1.1.6. Zdroje financování bydlení v obecních ubytovnách

Zdroje financování bydlení v obecních ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, byly zjišťovány na úrovni osob, třebaže některé z nich tvoří společnou domácnost. Na úrovni domácností se mnohdy vyskytuje souběžné financování bydlení z různých zdrojů (např. u jedné osoby jsou uvedeny vlastní zdroje, u druhé příspěvek/doplatek na bydlení).

V následujícím grafu uvádíme hlavní zdroje financování bydlení z pohledu osob v bytové nouzi ve věku 15 a více let.

Graf 11: Osoby ve věku 15 a více let v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle hlavního zdroje financování bydlení (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 148; obecná a podrobná data), duben 2022



Nejčastějším hlavním zdrojem financování bydlení v obecních ubytovnách jsou příspěvky/doplátky na bydlení<sup>20</sup>, které pobírá největší část osob ve věku 15 a více let v bytové nouzi<sup>21</sup> (45,6 %). Z vlastních zdrojů ze zaměstnání pak čerpá 20,7 % osob. Starobní důchod je základním zdrojem financování bydlení pro 18,7 % osob a 4,8 % dotazovaných uvedlo, že k úhradě bydlení využívá invalidní důchod. Více než desetina dotázaných (10,2 %) svůj hlavní zdroj financování neuvedla. Tento typ informací se řadí mezi citlivé údaje a v populaci je vždy zastoupeno určité procento osob, které tyto údaje odmítá sdělit.

Údaje stále z pohledu osob, nyní však v závislosti na tom, zda žijí v jednočlenné či vícečlenné domácnosti, přináší následující tabulka.

Tabulka 6: Srovnání osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle zdrojů financování bydlení a podle příslušnosti k domácnosti (N počet osob = 562, podrobná data), duben 2022

domácnosti	příspěvek/doplatek na bydlení	příjem ze zaměstnání	důchod starobní	důchod invalidní
jednočlenné domácnosti	48,9 %	17,2 %	28,7 %	5,1 %
vícečlenné domácnosti	55,4 %	38,0 %	5,4 %	1,1 %

Patrné je vyšší využívání příspěvku či doplatku na bydlení (48,9 %) a starobního, potažmo invalidního důchodu (celkem 33,8 %) osobami v bytové nouzi žijícími v jednočlenných

<sup>20</sup> Doplatek na bydlení je další možností pomoci osobám, které i přes poskytnutý příspěvek na bydlení nemohou ze svých prostředků uhradit náklady spojené s užíváním bytu. Doplatek na bydlení je účelově určen na úhradu nákladů na bydlení, tj. nájmu, služeb s bydlením bezprostředně spojených a úhrady prokazatelné nezbytné spotřeby energií.

<sup>21</sup> Počet dospělých osob v bytové nouzi činí 1 148 osob (pokud aplikujeme příslušný interval spolehlivosti, docházíme k rozmezí 1 090 až 1 205 osob).

domácnostech, což koresponduje s vysokým podílem seniorů ve věku 65 a více let bydlících v ubytovnách v majetku obcí<sup>22</sup>. Osoby v bytové nouzi žijící ve vícečlenných domácnostech ve větší míře využívají příspěvek/doplatek na bydlení (55,4 %) a své ubytování financují více z vlastního příjmu ze zaměstnání (38 %).

Informace o hlavních zdrojích financování bydlení z pohledu domácností v bytové nouzi – jednočlenných, vícečlenných a rodin s nezletilými dětmi do 18 let – přináší následující tabulka.

Tabulka 7: Srovnání domácností v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle zdrojů financování bydlení (N počet domácností = 536; podrobná data), duben 2022

hlavní zdroj financování bydlení	jednočlenné domácnosti	vícečlenné domácnosti	
		celkem	z toho rodiny s dětmi do 18 let
příspěvek/doplatek bydlení	48,9 %	32,0 %	40,0 %
příjem ze zaměstnání	17,2 %	26,0 %	60,0 %
důchod starobní	28,7 %	4,0 %	-
důchod invalidní	5,1 %	-	-
kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a příjmu ze zaměstnání	-	20,0 %	-
ostatní kombinace	-	8,0 %	-
nezjištěno	-	10,0 %	-

Téměř polovina jednočlenných domácností v bytové nouzi využívá k úhradě nákladů příspěvek/doplatek na bydlení (48,9 %), téměř tři desetiny starobní důchod (28,7 %), necelá pětina příjem ze zaměstnání (17,2 %) a 5,1 % hradí náklady spojené s bydlením zejména z invalidního důchodu.

Pro bezmála třetinu vícečlenných domácností v bytové nouzi je hlavním zdrojem příspěvek/doplatek na bydlení (32 %), pro více než čtvrtinu příjem ze zaměstnání (26 %) a pro pětinu kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a příjmu ze zaměstnání (20 %). Necelá desetina vícečlenných domácností v bytové nouzi hradí náklady spojené s bydlením kombinací jiných zdrojů (8 %) a 4 % z nich využívají starobní důchod.

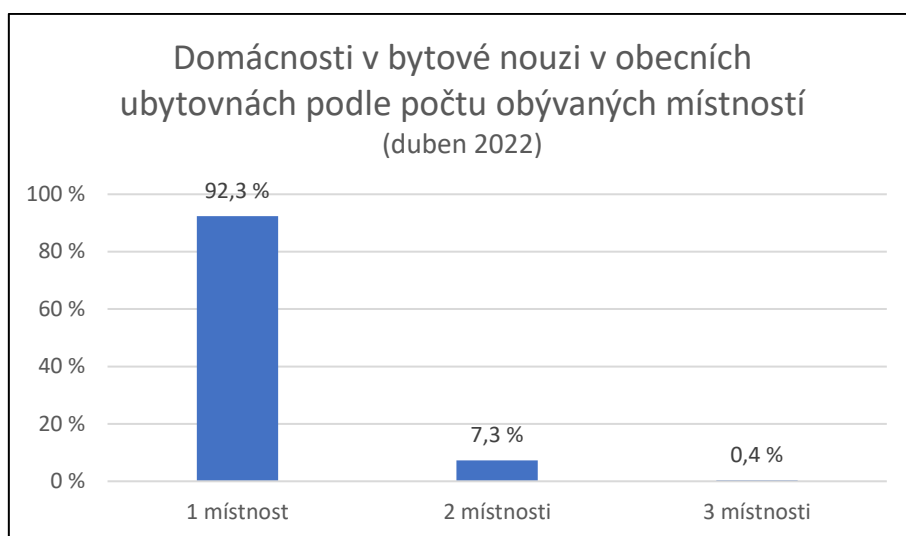
V případě rodin s nezletilými dětmi hradí dvě pětiny z nich bydlení zejména z příspěvku/doplatku na bydlení (40 %) a pro tři pětiny z nich jsou hlavním zdrojem příjmy ze zaměstnání (60 %).

#### A.1.1.7. Obývané prostory v obecních ubytovnách

V rámci sčítání osob v obecních ubytovnách jsme se zaměřili i na základní charakteristiky obývaných prostor v obecních ubytovnách z pohledu domácností v bytové nouzi, které tyto prostory obývají.

<sup>22</sup> Počet seniorů ve věku 65 a více let v bytové nouzi činí 215 osob (pokud aplikujeme příslušný interval spolehlivosti, docházíme k rozmezí 205 až 225 osob).

Graf 12: Domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle počtu obývaných místností (N počet domácností = 537; podrobná data), duben 2022



**Nejvíce domácností v bytové nouzi v obecních ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, obývá jednu místnost (92,3 %).** Více než desetina domácností v bytové nouzi bydlí ve dvou místnostech či dvoupokojových bytech (7,3 %) a tři místnosti obývá 0,4 % domácností.

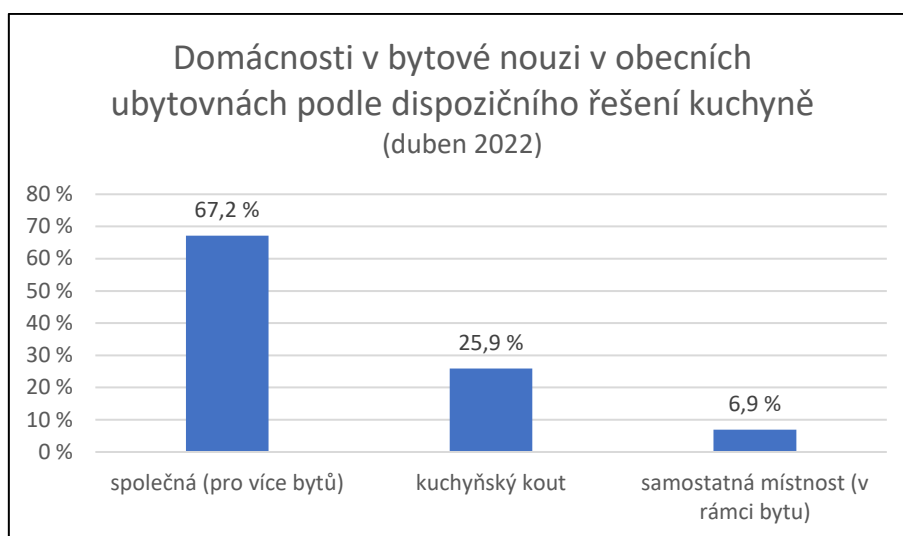
Tabulka uvedená dále porovnává domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách z pohledu početnosti domácností a počtu obývaných místností. Je patrné, že početnější domácnosti jsou častěji ubytovávány ve vícepokojových bytech.

Tabulka 8: Domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle počtu členů a počtu obývaných místností (N počet domácností = 536; podrobná data), duben 2022

domácnosti	1 místnost	2 místnosti	3 místnosti
jednočlenné domácnosti	95,9 %	4,1 %	-
vícečlenné domácnosti	60,4 %	35,8 %	3,8 %

Dále se zabýváme tím, zda a jakou kuchyní jsou „byty“ obývané osobami v bytové nouzi v obecních ubytovnách vybaveny a také jaký mají domácnosti v bytové nouzi v rámci obecních ubytoven přístup ke kuchyni.

Graf 13: Domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle dispozičního řešení kuchyně (N počet domácností = 536; podrobná data), duben 2022



**Přístup ke sdílené kuchyni v obecních ubytovnách, která slouží zároveň více bytům** (domácnostem), mají přibližně dvě třetiny domácností v bytové nouzi (67,2 %). Jedná se zejména o kuchyně na chodbách ubytoven. Více než čtvrtina domácností (25,9 %) má vlastní kuchyňský kout v bytě, který je však v některých případech také sdílený, neboť v jednom bytě spolu žije více jednočlenných domácností. Nejméně často se setkáme s tím, že je kuchyň situována v samostatné místnosti v rámci bytu (6,9 % domácností). **Nejvyšší podíl domácností se samostatnou kuchyní anebo kuchyňským koutem nalézáme u vícečlenných domácností (52 %).** Rovněž platí, že přibližně každá druhá vícečlenná domácnost využívá společnou kuchyň pro více bytů (48 %).

Přístup vybraných kategorií domácností v bytové nouzi k samostatné kuchyni v podobě kuchyňského koutu nebo samostatné místnosti v ubytovnách obcí ilustruje následující tabulka.

Tabulka 9: Domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle dispozičního řešení kuchyně (N počet domácností = 533; podrobná data)

domácnosti	kuchyňský kout	samostatná místnost (v rámci bytu)	společná kuchyň (pro více bytů)
jednočlenné domácnosti	25,7 %	5,4 %	68,9 %
vícečlenné domácnosti	30,0 %	22,0 %	48,0 %
rodiny s dětmi do 18 let	35,3 %	11,8 %	52,9 %
senioři ve věku 65 a více let	22,6 %	9,8 %	67,7 %

Více než tři desetiny (31,1 %) jednočlenných domácností disponují samostatnou kuchyní (kuchyňským koutem nebo samostatnou místností v rámci bytu). Ke shodnému typu kuchyně má přístup více než polovina vícečlenných domácností (52 %). Bezmála třetina seniorů ve věku 65 a více let (32,4 %) a necelá polovina rodin s dětmi do 18 let (47,1 %) má v rámci bytu k dispozici samostatnou kuchyň (kuchyňský kout nebo samostatnou místnost v rámci bytu).



### A.1.1.8. Shrnutí: osoby v ubytovnách v majetku obcí

Tabulka 10: Osoby v bytové nouzi v ubytovnách v majetku obcí ubytovávajících osoby v bytové nouzi, střední hodnota odhadu, duben 2022

věková kategorie	počet mužů/chlapců	počet žen/dívek	počet osob a domácností
0–14 let	116	123	1 387 osob 1 141 domácností
15–64 let	634	299	
65 a více let	157	58	

- Ve vlastnictví obcí je celkem 73 ubytoven, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi. Největší počet obecních ubytoven je ve Středočeském (12 ubytoven) a Královéhradeckém kraji (9 ubytoven).
- Jedná se o malá ubytovací zařízení. Dvě třetiny z nich tvoří ubytovny s kapacitou do 40 ubytovacích míst.
- V ubytovnách v majetku obcí, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, je ubytováno celkem 1 387 osob v bytové nouzi, které tvoří 1 141 domácností. Po zohlednění intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 1 320–1 460 osob v bytové nouzi, které žijí v 1 080–1 200 domácnostech. Průměrně domácnost čítá 1,2 osoby.
- Vyšší počet ubytovaných osob v bytové nouzi nalézáme v obecních ubytovnách v Karlovarském kraji (388), dále ve Středočeském kraji (198 osob), Pardubickém kraji (150) a Moravskoslezském kraji (116).
- Průměrný počet ubytovaných osob v bytové nouzi v jedné obecní ubytovně, která poskytuje ubytování osobám v bytové nouzi, je 19 osob.
- Devět desetin domácností v obecních ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, je tvořeno pouze jednou osobou v bytové nouzi.
- V čase dochází na obecních ubytovnách poskytujících ubytování osobám v bytové nouzi k poklesu podílu vícečlenných domácností a růstu zastoupení jednočlenných domácností. Podíl jednočlenných domácností v obecních ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, vzrostl z 25 % jednočlenných domácností v roce 2018, přes 73 % v roce 2020, až na 90 % v roce 2022. Dochází k postupnému odlivu vícečlenných rodinných domácností z obecních ubytoven.
- Pětina domácností (20,9 %) sdílí jednu místnost, ačkoli společně nehospodaří. V naprosté většině případů se jedná o jednopokojový byt (jednu místnost), kde spolu žijí dvě oddělené domácnosti. Jedná se převážně o jednočlenné mužské domácnosti.

- Senioři ve věku 65 a více let tvoří v obecních ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, zhruba jednu třetinu jednočlenných domácností, partnerské seniorské dvojice jsou spíše výjimkou.
- U jednočlenných domácností v obecních ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, dosahuje podíl mužů téměř tří čtvrtin (73,6 %). Počty matek samoživitelek byly v našem vzorku nízké, v řádech jednotek.
- V obecních ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, bydlí více mužů (67,7 %) než žen (32,3 %). Je v nich ubytováno 937 mužů a 450 žen v bytové nouzi (při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 890–980 mužů a 430–470 žen).
- Zastoupení mužů v obecních ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, se ve srovnání s rokem 2019 zvýšilo o více než desetinu (14,6 %).
- Z hlediska věku je mezi ubytovanými v obecních ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, zřetelná převaha osob z vyšších věkových kategorií. Nejčastějšími osobami v obecních ubytovnách jsou osoby ve věkových kategoriích 40 až 64 let, nejpočetněji zastoupena je kategorie osob ve věku 50 až 64 let (více než třetina ubytovaných; 34,8 %). Téměř pětinu ubytovaných tvoří děti ve věku do 15 let (17,2 %) a také osoby ve věku 65 a více let (15,5 %).
- Odhadujeme, že počet nezletilých dětí do 18 let, které obývají obecní ubytovny, se pohybuje mezi 210 a 305 dětmi (přibližně pětina ubytovaných).
- Oproti roku 2019 došlo v obecních ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, k poklesu osob v nižším produktivním věku 18–39 let (o 10,5 procentního bodu) a k nárůstu osob v kategorii 40–49 let (o 6,6 p. b.) a osob ve věku 65 a více let (o 5,4 p. b.). Nejpočetněji zastoupenou zůstává kategorie osob ve věku 50–64 let, která se procentuálně příliš nezměnila (nárůst o dva procentní body). V ubytovnách v majetku obcí narůstá počet osob v bytové nouzi ve starším produktivním a poproduktivním věku.
- Pobyt osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách má dlouhodobější charakter. Pro řadu lidí v bytové nouzi se stává ubytování na obecní ubytovně dlouhodobým řešením v horizontu let. Bezmála polovina bydlí v obecní ubytovně pět a více let (44,6 %), více než dvě pětiny v rozmezí 1 až 5 let (41,4 %) a pouze 14 % osob v bytové nouzi je ubytováno kratší dobu než jeden rok. Z osob bydlících v obecních ubytovnách 5 let a déle je nejvyšší podíl osob ve věku 50 a více let (81,7 %). Přibližně třetinu představují senioři ve věku 65 a více let (32,2 %). 5 let a více obývá obecní ubytovny téměř polovina vícečlenných domácností (46,7 %).
- S rostoucím počtem členů domácnosti roste i doba pobytu strávená v jedné ubytovně.
- 98,4 % bydlících osob je ubytováno v kraji, ve kterém má i své trvalé bydliště.

- Z perspektivy osob v bytové nouzi jsou nejčastějším hlavním zdrojem financování bydlení v obecních ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, příspěvky a doplatky na bydlení, které pobírá největší část dospělých osob (45,6 %). Z vlastních zdrojů ze zaměstnání pak čerpá 20,7 % osob. Starobní důchod je základním zdrojem financování bydlení pro 18,7 % osob a 4,8 % dotazovaných uvedlo, že k úhradě bydlení využívá invalidní důchod.
- Z perspektivy domácností je patrné častější pobírání starobního, potažmo invalidního důchodu jednočlennými domácnostmi, což koresponduje s vysokým podílem seniorů bydlících v ubytovnách v majetku obcí. Vícečlenné domácnosti ve větší míře využívají příspěvek či doplatek na bydlení a své ubytování financují více z vlastního příjmu ze zaměstnání.
- Nejvíce domácností v bytové nouzi obývá jeden pokoj (92,3 %).
- Přístup ke sdílené kuchyni v obecních ubytovnách, která slouží zároveň více domácnostem, mají přibližně dvě třetiny domácností v bytové nouzi (67,2 %). Jedná se zejména o kuchyně na chodbách ubytoven. Více než čtvrtina domácností (25,9 %) má vlastní kuchyňský kout v bytě, který je však v některých případech také sdílený, neboť v jednom bytě spolu žije více jednočlenných domácností. Nejméně často se setkáme s tím, že je kuchyň situována v samostatné místnosti v rámci bytu (6,9 % domácností).

## A.1.2. Osoby v soukromých ubytovnách

Cílem sčítání osob v soukromých ubytovnách bylo zjistit, kolik v nich celkem pobývá osob v bytové nouzi. Nešlo jen o prosté sečtení osob v bytové nouzi, byly zjišťovány i další údaje týkající se bydlení a vybraných charakteristik ubytovaných. Jednalo se např. o zdroje financování bydlení, počet obytných místností v bytě, počet osob v domácnosti, byl zjišťován i jejich gender, věk či trvalé bydliště.

Sčítání bylo zaměřeno na soukromé ubytovny se schváleným i neschváleným provozním řádem. Soukromé ubytovny bez schváleného provozního řádu mohou mít provozní řád v procesu schvalování, dříve schválený provozní řád se mohl stát neplatným (např. při změně majitele) nebo mohlo dojít k odebrání schválení provozního řádu z důvodu jeho porušení. Může se jednat o ubytovny provozované nelegálně, bez jakýchkoliv povolení. Nelegální ubytovnou se rozumí ubytování osob v rodinných domech, chalupách a jiných objektech, které je provozováno soustavně a za úplatu, aniž by poskytovatel tohoto ubytování byl držitelem živnostenského oprávnění. Tímto je porušována celá řada předpisů (živnostenský zákon, zákon o daních z příjmu, zákon o evidenci tržeb, stavební zákon, zákon o požární ochraně, aj.).<sup>23</sup> Identifikovat ubytovny bez schváleného provozního řádu bylo pro výzkum velmi obtížné, nejsou nikde evidovány a jsou obtížně zjistitelné. Naše snahy kontaktovat některé takto označované ubytovny se z uvedených důvodů ve většině případů minuly účinkem. Ubytovna s neschváleným provozním řádem byla do sčítání zahrnuta pouze jedna. Což znamená, že sčítání proběhlo především v soukromých ubytovnách se schváleným provozním řádem.

Ve srovnání s obecními ubytovnami platí, že část soukromých ubytoven byla pro výzkum hůře dostupná. Některé informace o ubytovnách jsou dostupné v analýzách místních bytových fondů, téma je na obcích předmětem diskusí či intervencí, nicméně se jedná o v čase proměnlivý fenomén. Mění se jak počty ubytoven, tak i počty ubytovaných domácností. Do objektů obvykle dochází sociální pracovníci, poskytovatelé služeb apod. Do některých soukromých ubytoven mají ale komplikovanější přístup, který se odvíjí od soukromoprávního charakteru ubytovacích zařízení.

Seznam ubytoven se schváleným provozním řádem, vedený Úřadem práce ČR, obsahoval celkem 1 250 soukromých ubytoven. Tento seznam jsme porovnali s výčtem ulic, ve kterých žijí lidé, kteří pobírají doplatek na bydlení. Dále jsme jej porovnali se seznamem vytvořeným Platformou pro sociální bydlení pro účely zpracovávání Zprávy o vyloučení z bydlení za rok 2021.

Vyhledali jsme kontakty na ubytovny a ověřovali aktuální stav, zda ubytovna v dané chvíli provozuje svou činnost, či nikoliv. Na internetu jsme postupně vyhledávali informace o všech soukromých ubytovnách ze seznamu, abychom získali aktuální kontakt a mohli dále telefonicky ověřit, zda je ubytovna v provozu a poskytuje ubytování osobám v bytové nouzi, které budeme sčítat. Následně jsme telefonicky ověřovali, zda je ubytovna v dané chvíli v provozu a poskytuje ubytování osobám v bytové nouzi. Pokud se nepodařilo informace o dané ubytovně dohledat, obraceli jsme se na příslušné obce či města (sociální odbory, sociální a další pracovníky) a u nich ověřili aktuální stav, případně získali další informace a kontakty. Dalším zdrojem informací bylo ověřování existence ubytovny prostřednictvím komunikace s obyvateli v místě. Během ověřování jsme dbali především na to, abychom

---

<sup>23</sup> Ministerstvo vnitra ČR. (2017). Metodická příručka pro města a obce sousedící s průmyslovými zónami.

ubytovny třídili a dále sčítání směřovali jen do ubytoven, v nichž bydlí osoby v bytové nouzi. Vyřazovány byly ubytovny určené pro zaměstnance firem, sezónní pracovníky, turisty či studenty.

Tímto postupným způsobem, kdy byly některé ubytovny do seznamu doplňovány, jiné zase vyřazovány, vznikl konečný seznam pro sčítání osob v nouzi. Uvedený postup byl ve srovnání s vytvářením seznamu obecních ubytoven mnohem složitější. Nejen díky většímu počtu soukromých ubytoven, množství soukromých vlastníků ubytovacích zařízení, ale i nutnosti komunikovat přímo se zaměstnanci ubytoven a ověřovat informace z vícera zdrojů. Už v této fázi bylo zřejmé, že se zabýváme jevem, který je v čase proměnlivý. Jak jsme zjišťovali, mnohé ubytovny se v čase transformovaly a zanikly, jejich majitelé je např. přestavěli na byty.

Výsledkem našeho ověřování bylo, že z původního počtu 1 250 soukromých ubytoven 98 ubytoven ukončilo provoz a 548 z nich neubytovávalo osoby v bytové nouzi, ale zaměřovalo se na turisty, studenty, zaměstnance firem nebo sezónní pracovníky. V 6 případech jsme zjistili, že stejná ubytovna byla v seznamu uvedena dvakrát, tyto duplicity jsme odstranili. Doplnili jsme dalších 6 ubytoven, které byly nově zřízeny a v seznamu schválených ubytoven zatím nefigurovaly.

**Celkem jsme identifikovali 604 soukromých ubytoven**, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, a zahájili v nich samotné sčítání. Ubytovny byly postupně kontaktovány a požádány o spolupráci při tvorbě dat, ta probíhala v březnu a dubnu roku 2022.

Při tvorbě dat byly využity různé výzkumné techniky, které byly kombinovány. Základem bylo strukturované dotazování informátorů (např. správci a majitelé ubytoven, zaměstnanci ubytoven, pracovníci obcí, pracovníci neziskových organizací, ubytované osoby). Využity byly různé výzkumné techniky a jejich kombinace (telefonické dotazování, osobní dotazování, pozorování). Informátoři obvykle čerpali informace o ubytovaných z evidencí, výkazů a záznamů o ubytovaných osobách v bytové nouzi, které si většina soukromých ubytoven vede. Podrobná data poskytovali zaměstnanci ubytovny, nejčastěji správci, kteří jsou s ubytovanými osobami v každodenním kontaktu.

V případě, že se nám data o ubytovaných osobách v bytové nouzi nepodařilo získat osobně či telefonicky od majitele či zaměstnance ubytovny (správce, vrátného), obrátili jsme se na zástupce obce či města, kde ubytovna sídlí, a údaje o výše zmíněných ubytovnách jsme získávali v kooperaci s pracovníky sociálního či bytového odboru, příp. s úředníky obce (pakliže se úřad nečlení na jednotlivé odbory). Pokud jsme nezískali dostatečné informace, vyhledali jsme na ubytovnách působící neziskové organizace a spolupracovali s nimi na tvorbě dat. Významným zdrojem potřebných dat o ubytovaných osobách byli tedy i pracovníci obcí a neziskových organizací, kteří měli o soukromých ubytovnách a o ubytovaných přehled. V řádech desítek ubytoven byla data ověřována prostřednictvím dotazování ubytovaných osob.

Data jsme získali o **486 soukromých ubytovnách**, v nichž žijí osoby v bytové nouzi. Podrobná data byla získána v případě 380 ubytoven (3 679 osob), obecná data byla získána v případě dalších 106 soukromých ubytoven (4 904 osob). Celková vyšetřenost soukromých ubytoven činí 80,5 %, pro zbylých 118 ubytoven (1 827 osob) byla data dopočtena (modelována).<sup>24</sup>

---

<sup>24</sup> Na základě podobnosti tří hlavních kritérií: (1) kraj, ve kterém se ubytovna nalézá, (2) zda se ubytovna nachází v krajském městě, (3) velikost ubytovny.

**V následující části textu jsou uváděna zjištění týkající se výhradně soukromých ubytoven, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, a o osobách, které se v bytové nouzi nacházejí.** Pokud byli v ubytovnách ubytováni další lidé, kteří však nesplňovali kritérium bytové nouze, nebyli sečtení a nejsou součástí výsledků.

Získaná data o počtu osob a některé jejich charakteristiky dále porovnáváme s výsledky z minulých sčítání. Na území České republiky bylo první větší šetření o osobách ubytovaných v soukromých ubytovnách realizováno v roce 2020 Platformou pro sociální bydlení v rámci zpracovávání Zprávy o vyloučení z bydlení 2021. Toto sčítání v soukromých ubytovnách vycházelo z informací o doplatcích na bydlení, které do daných soukromých ubytoven plynou a stejně jako v našem případě bylo provedeno ve vybraných ubytovnách a zbylé ubytovny byly následně modelovány. Na rozdíl od námi provedeného šetření byl vzorek sečtených komerčních ubytoven menší a dopočty v rámci modelování byly prováděny u většího vzorku osob.

#### **A.1.2.1. Počty soukromých ubytoven v krajích a jejich velikost**

Na základě dat o doplatcích na bydlení a následného kontaktního sčítání jsme zjistili, že **celkový počet soukromých ubytoven, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, je v České republice k datu sčítání 604.**<sup>25</sup> Téměř všechny tyto ubytovny mají schválený provozní řád. Pouze jedna z nich má provozní řád neschválený<sup>26</sup> a jedna ho má ve schvalovacím procesu.

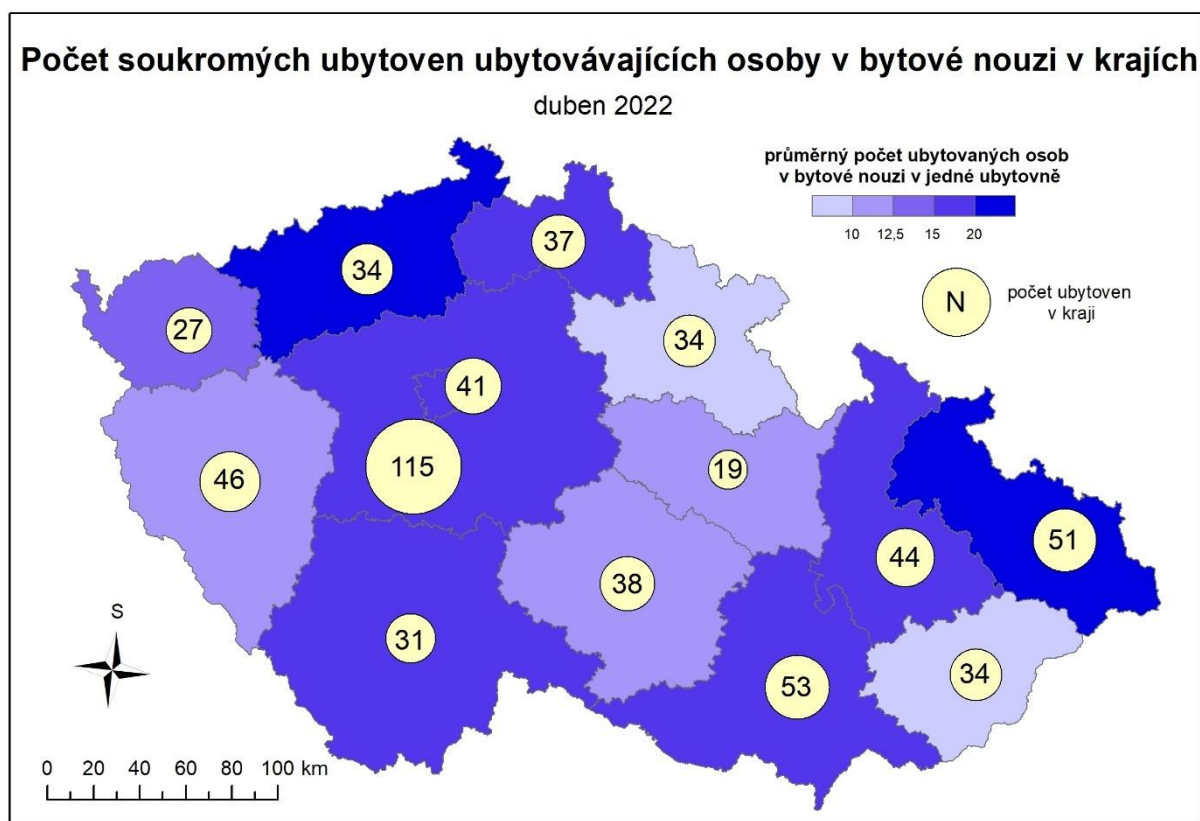
Z územního pohledu na úrovni krajů jsou **komerční ubytovny, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, zastoupeny zdaleka nejvíce ve Středočeském kraji**, kde je situováno celkem 115 ubytoven. Druhý v pořadí je až s velkým odstupem Jihomoravský kraj s 53 ubytovny a Moravskoslezský kraj s 51 ubytovny. Nejmenší počet soukromých ubytoven, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, nalézáme v Pardubickém kraji (19).

---

<sup>25</sup> Jedná se o počet ověřený telefonickým či osobním kontaktováním všech ubytoven ze seznamu aktuálního k 31. 12. 2021, který nám byl poskytnut z MPSV.

<sup>26</sup> Jedná se o počet námi identifikovaných a ověřených ubytoven ubytovávajících osoby v bytové nouzi.

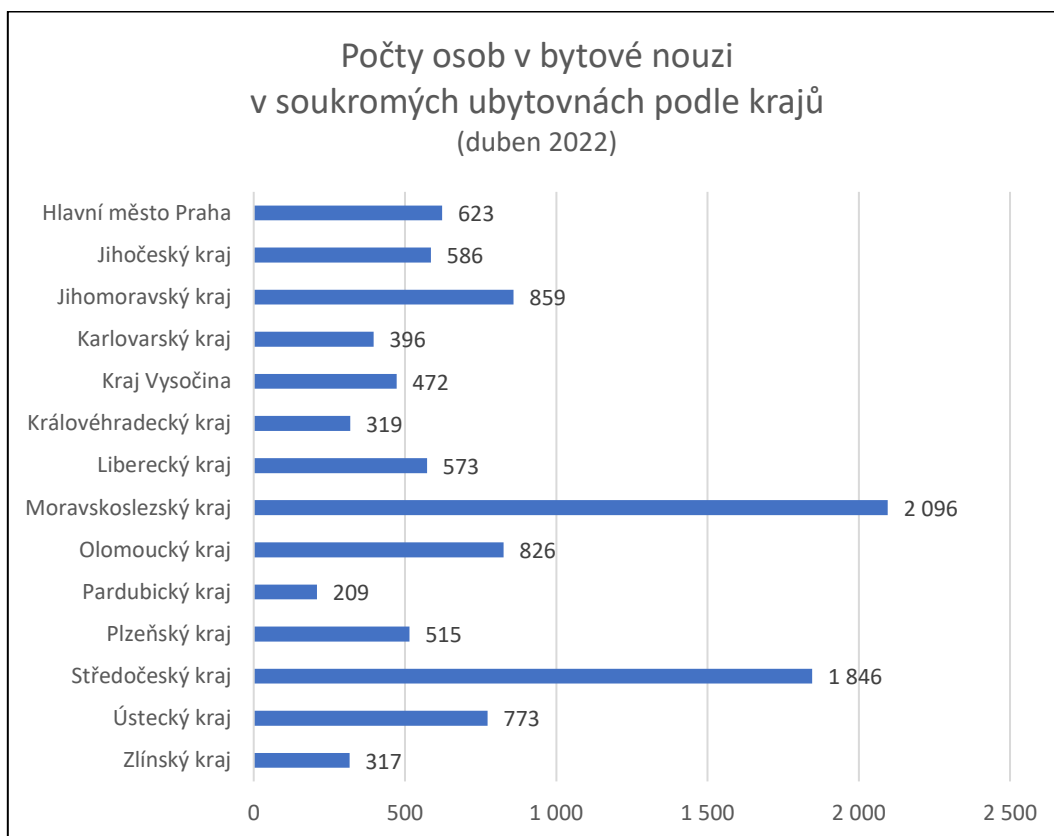
Mapa 4: Počet soukromých ubytoven ubytovávajících osoby v bytové nouzi v krajích, duben 2022



#### A.1.2.2. Počty osob ubytovaných v soukromých ubytovnách v jednotlivých krajích

V soukromých ubytovnách je **ubytováno celkem 10 410 osob v bytové nouzi, které tvoří 8 622 domácností (při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 9 890–10 930 osob v 8 190–9 050 domácnostech)**. Soukromé ubytovny při srovnání s obecními ubytovnami, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, mají **zpravidla větší kapacitu**. Mediánová velikost soukromých ubytoven je 38 ubytovacích míst, průměrná velikost je 58,3 ubytovacích míst. Celkem 80 ubytoven disponuje kapacitou pro ubytování vyšší než 100 míst. Tři ubytovny mají kapacitu větší než 500 míst, přičemž všechny se nalézají v Moravskoslezském kraji.

Graf 14: Počty osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle krajů<sup>27</sup> (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná data), duben 2022



**Největší počet osob v bytové nouzi ubytovaných v soukromých ubytovnách je v Moravskoslezském kraji (2 096 osob) a Středočeském kraji (1 846 osob).** Vyšší počet oproti ostatním krajům zaznamenáváme i u Jihomoravského kraje (859 osob), Olomouckého kraje (826 osob) a Ústeckého kraje (773 osob). **Nejmenší počet osob v soukromých ubytovnách je v Pardubickém kraji (209 osob), kde je i nejmenší počet soukromých ubytoven (19).**

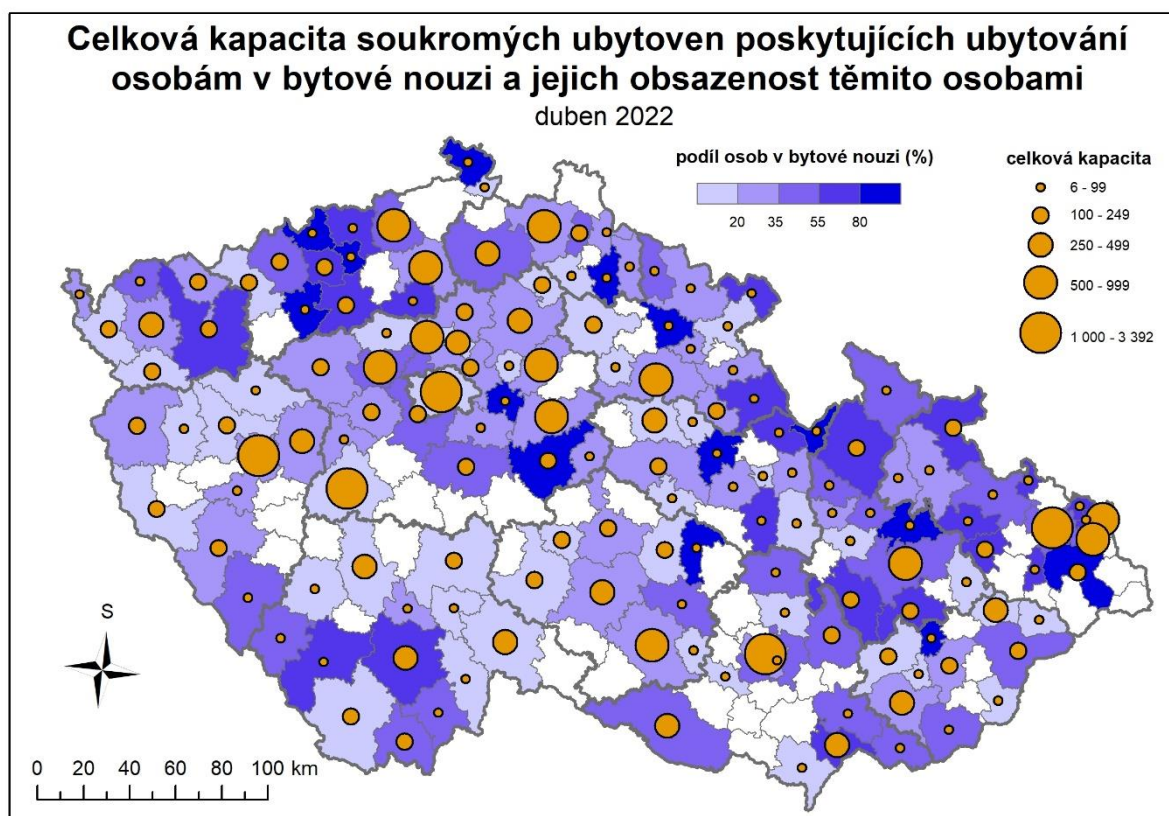
**Průměrně je v soukromé ubytovně ubytováno 17,2 osoby v bytové nouzi.** Ve čtyřech ubytovnách, které osoby v bytové nouzi běžně ubytovávají, v okamžiku sčítání neměly žádnou takovou osobu ubytovanou. Počítají s tím, že ale budou osoby v nouzi dále ubytovávat, pokud se na ně obrátí. V sedmi ubytovnách bylo ubytováno více než 100 osob v bytové nouzi. Tři ubytovny se nachází v Ústí nad Labem, Českých Budějovicích a Brně. Další čtyři se nalézají v Moravskoslezském kraji (tři v Ostravě a jedna ve Frýdku-Místku). Ve dvou ostravských ubytovnách je ubytováno přes 300 osob v bytové nouzi.

V rámci zjišťování počtu osob v soukromých ubytovnách v jednotlivých krajích jsme se stejně jako u obecních ubytoven zaměřili na to, jaké je zastoupení osob v bytové nouzi s ohledem na kapacitu daného zařízení.

<sup>27</sup> Uvedené počty osob v grafu jsou středními hodnotami modelu. Předpokládaný interval spolehlivosti je pak  $\pm 5\%$  uvedené hodnoty. Všechny hodnoty v následujících grafech této kapitoly obsahují taktéž střední hodnoty modelu.



Mapa 5: Celková kapacita soukromých ubytoven poskytujících ubytování osobám v bytové nouzi a jejich obsazenost těmito osobami, duben 2022



Kapacitu má z **90 % zaplněnou osobami v bytové nouzi 76 soukromých ubytoven (12,6 %)**, které ubytovávají osoby v bytové nouzi. Tento podíl je srovnatelný s obecními ubytovnami.

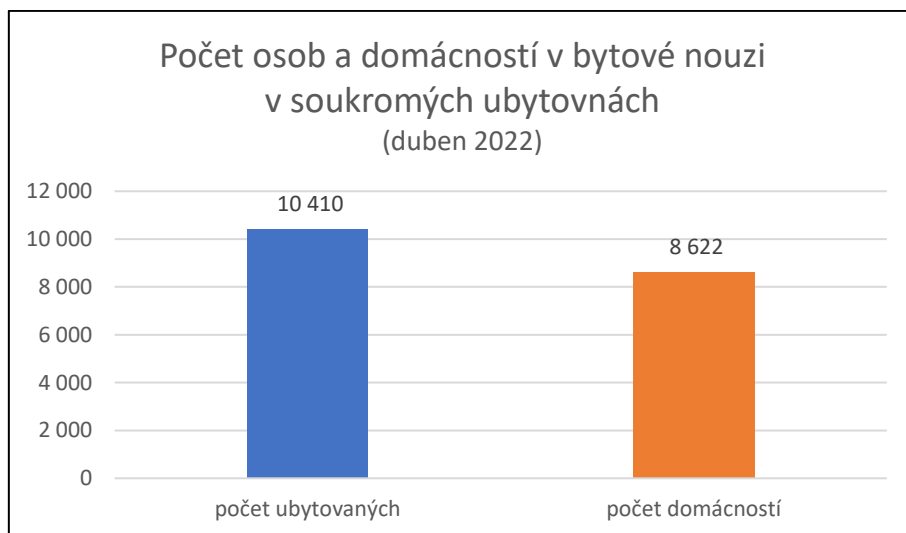
Tabulka 11: Obsazenost soukromých ubytoven osobami v bytové nouzi (N počet ubytoven = 604), duben 2022

obsazenost	počet soukromých ubytoven
90 a více %	76
80–89,9 %	20
70–79,9 %	20
60–69,9 %	34
50–59,9 %	48
40–49,9 %	56
30–39,9 %	58
20–29,9 %	76
10–19,9 %	89
do 9,9 %	127
celkem	604

### A.1.2.3. Rozdělení domácností v soukromých ubytovnách

Co se týče skladby domácností, tak i u soukromých ubytoven, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, došlo k poklesu počtu členů domácností a **průměrná velikost domácnosti dosahuje** (stejně jako u obecních ubytoven) **1,2 osoby**.

Graf 15: Počet osob a domácností v bytové nouzi v soukromých ubytovnách (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná data), duben 2022



Ve srovnání s rokem 2020, kdy proběhlo sčítání osob v soukromých ubytovnách Platformou pro sociální bydlení pro účely Zprávy o vyloučení z bydlení 2021<sup>28</sup>, je stejně jako u obecních ubytoven zřetelný posun v čase směrem od vícečlenných domácností v bytové nouzi k jednočlenným domácnostem v bytové nouzi. Z porovnání vyplývá **nárůst podílu jednočlenných domácností v bytové nouzi v soukromých ubytovnách**, kdy se z 66 % jednočlenných domácností v roce 2020 změnilo procentuální zastoupení na 88 % jednočlenných domácností v roce 2022.

Tabulka 12: Srovnání domácností v bytové nouzi v soukromých ubytovnách v kontextu počtu jejich členů

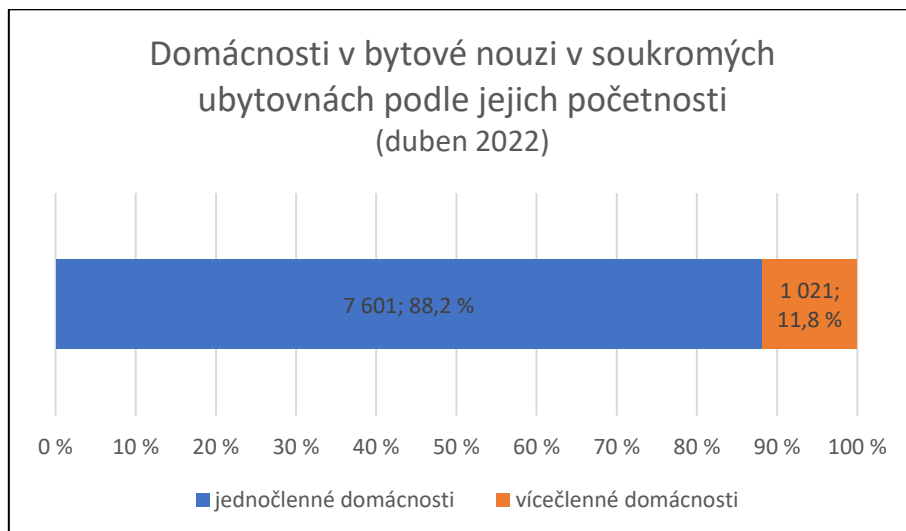
rok	jednočlenné domácnosti		vícečlenné domácnosti		podíl jednočlenných domácností
	osoby	domácnosti	osoby	domácnosti	
2020	2 982	2 982	4 323	1 537	66 %
2022	7 601	7 601	2 809	1 021	88 %

Zdroj: vlastní, podkladová data ke Zprávě o vyloučení z bydlení 2021

<sup>28</sup> Zpráva o vyloučení z bydlení 2021 obsahuje data na úrovni počtu domácností bez jejich členění na jednočlenné a vícečlenné. Na základě námi zjištěných dat o průměrném počtu členů vícečlenných domácností byla zjištění Platformy pro sociální bydlení námi modelována a celkový počet domácností rozdělen na jednočlenné a vícečlenné domácnosti. Uvedené údaje vycházejí z předpokladu, že se průměrná velikost vícečlenných domácností na ubytovnách v čase nemění. Z našeho šetření vyplývá, že vícečlenná domácnost v soukromých ubytovnách zahrnuje průměrně 2,75 osoby. Díky tomuto předpokladu jsme schopni dopočítat pravděpodobný poměr jednočlenných a vícečlenných domácností v obecních ubytovnách. Uvedené počty domácností jsou středními hodnotami odhadu.

**Jednočlenné domácnosti představují téměř devět desetin všech domácností (88,2 %), podíl vícečlenných domácností mírně převyšuje desetinu (11,8 %).**

*Graf 16: Domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle jejich početnosti (N modelovaný počet domácností = 8 622; obecná data), duben 2022*



**Rozbor skladby jednotlivých domácností byl možný na základě podrobných dat o jednotlivých osobách, který ale zahrnuje jen část osob v nouzi bydlících v soukromých ubytovnách. Proto nelze uvedená zjištění plně vztáhnout na celou cílovou skupinu. Přehled typů domácností zobrazuje níže uvedená tabulka.**

*Tabulka 13: Domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle typu domácnosti (N počet domácností = 3 121; podrobná data), duben 2022*

typ domácnosti	jednočlenné domácnosti	vícečlenné domácnosti					celkem
		celkem	z toho				
			partneři	úplná rodina s dětmi do 18 let	neúplná rodina s dětmi do 18 let	více dospělých	
počet domácností	<b>2 752</b>	<b>369</b>	218	75	48	28	<b>3 121</b>
podíl domácností	<b>88,2 %</b>	<b>11,8 %</b>	59,1 %	20,3 %	13 %	7,6 %	<b>100 %</b>

Z hlediska zastoupení různých typů domácností v bytové nouzi v soukromých ubytovnách je patrná převaha jednočlenných domácností (88,2 %) nad vícečlennými domácnostmi (11,8 %). Mezi vícečlennými domácnostmi v bytové nouzi je zřejmý vyšší podíl partnerských domácností oproti obecním ubytovnám (59,1 %; srov. obecní ubytovny 50 %), mírně vyšší podíl zaujímají i neúplné rodiny s dětmi (13 %; srov. obecní ubytovny 8 %). Přibližně pětina vícečlenných domácností v bytové nouzi je tvořena úplnými rodinami s nezletilými dětmi (20,3 %). Celkem tedy rodiny s dětmi do 18 let představují třetinu vícečlenných domácností v bytové nouzi v soukromých ubytovnách (33,3 %).

V soukromých ubytovnách ubytovávajících osoby v bytové nouzi je patrný **vyšší podíl společně ne hospodařících domácností sdílejících jeden byt**, než je tomu u obecních ubytoven. Jejich podíl je v soukromých ubytovnách více než čtvrtinový (26,8 %; srov. obecní ubytovny 20,9 %). Jedná se stejně jako v případě obecních ubytoven převážně o jednočlenné mužské domácnosti.

Tabulka níže uvádí počty dětí do 18 let, seniorů ve věku 65 a více let a jejich podíly na počtu osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle typu domácnosti.

Tabulka 14: Počet dětí a seniorů a jejich podíl na počtu osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle typu domácnosti (N počet osob = 3 678; podrobná data), duben 2022

osoby v domácnostech	děti ve věku do 18 let		senioři ve věku 65 a více let		osoby v bytové nouzi celkem
	počet	podíl	počet	podíl	počet
jednočlenné domácnosti	-	-	598	21,7 %	2 752
vícečlenné domácnosti celkem	220	23,8 %	96	10,4 %	926
z toho partneři	-	-	81	18,6 %	436
z toho úplná rodina s dětmi do 18 let	145	49,3 %	5	1,7 %	294
z toho neúplná rodina s dětmi do 18 let	75	56,8 %	1	0,8 %	132
z toho více dospělých	-	-	9	14,1 %	64
<b>celkem</b>	<b>220</b>	<b>6,0 %</b>	<b>694</b>	<b>18,9 %</b>	<b>3 678</b>

V soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, je největší počet dětí součástí úplných rodin (65,9 %) a třetina dětí vyrůstá v neúplné rodině (34,1 %).

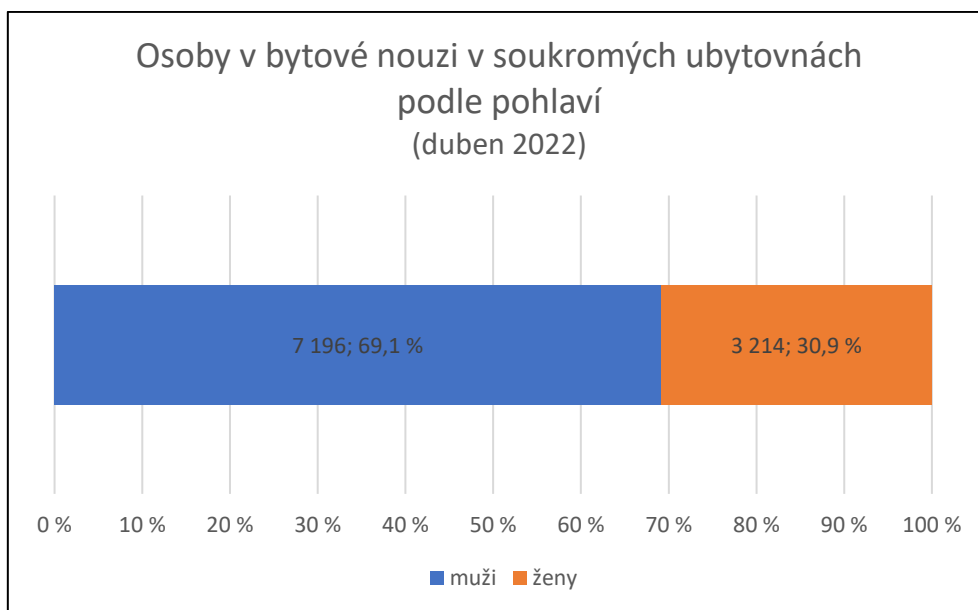
Více než čtyři pětiny seniorů (86,2 %) žijí v tomto typu zařízení samy v jednočlenných domácnostech, přičemž bezmála tři čtvrtiny z nich (72,9 %) představují muži. Více než desetina seniorů (11,7 %) žije ve vícečlenné domácnosti s partnerem.

Genderová skladba domácností podle počtu členů je obdobná jako u obecních ubytoven. U jednočlenných domácností dosahuje podíl mužů téměř tři čtvrtin (77,8 %). U vícečlenných domácností je poměr mužů a žen takřka vyrovnaný (49,5 % mužů a 50,5 % žen), což je způsobeno mimo jiné tím, že tři pětiny těchto domácností jsou partnerské (59 %).

#### A.1.2.4. Genderová a věková struktura osob v soukromých ubytovnách

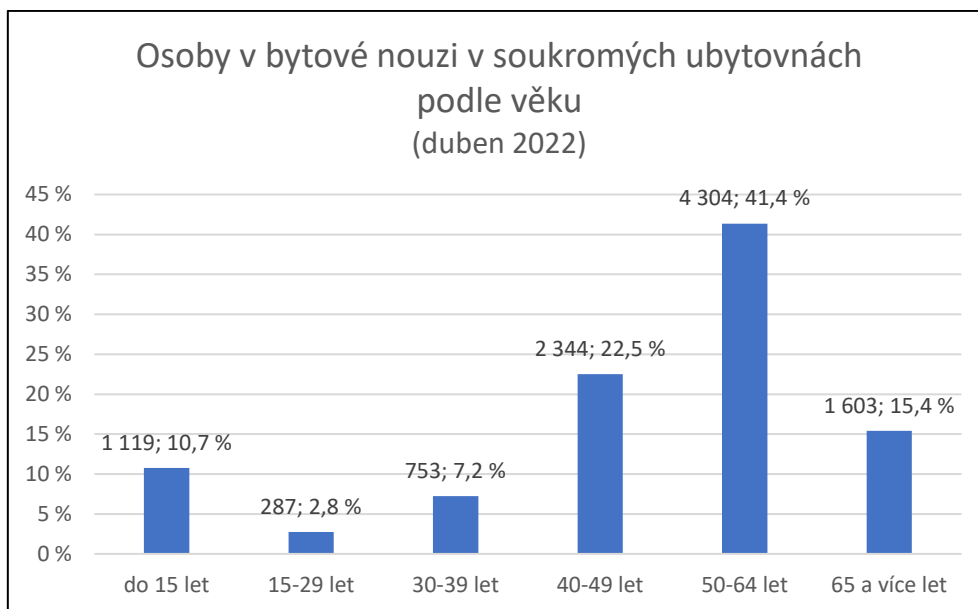
Z pohledu **genderového** rozdělení jsou v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, **více zastoupeni muži**. Ti představují stejně jako v obecních ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, více než dvě třetiny z celkového počtu ubytovaných (69,1 %). Podíl žen na celkovém počtu osob činí méně než třetinu (30,9 %). V soukromých ubytovnách je v rámci celé ČR ubytováno 7 196 mužů v bytové nouzi a 3 214 žen v bytové nouzi (při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 6 840–7 560 mužů a 3 050–3 380 žen).

Graf 17: Osoby v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle pohlaví (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná data), duben 2022



Z hlediska **věku** je mezi ubytovanými osobami v bytové nouzi zřetelná **převaha osob z vyšších věkových kategorií (40 a více let)**.

Graf 18: Osoby v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle věku (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná a podrobná data), duben 2022



Z hlediska věku zaznamenáváme v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, při srovnání s obecními ubytovnami, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, výrazně nižší podíl osob v předproduktivním věku do 15 let (10,7 %; srov. obecní ubytovny 17,2 %). Podíl seniorů ve věku 65 a více let (15,4 %) je s ubytovnami v majetku obcí srovnatelný (15,5 %). **Nejvyšší podíl vykazuje, stejně jako u obecních ubytoven, věková kategorie osob**

**ve vyšším produktivním věku 50 až 64 let**, jejíž podíl přesahuje dvě pětiny všech osob v bytové nouzi (41,4 %; srov. 34,8 % v ubytovnách obcí).

Na základě našeho šetření odhadujeme, že počet dětí do 18 let, které obývají soukromé ubytovny, se pohybuje mezi 1 000 a 1 410 dětmi (podíl na celkovém počtu osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách dosahuje přibližně 13 %).

**Napříč téměř všemi věkovými kategoriemi zaznamenáváme podobné rozdělení mužů a žen, kdy je dodržen poměr mužů a žen 2 : 1.** Výjimku představují jen dvě věkové kategorie, ve kterých mají muži výrazněji vyšší podíl. Jedná se o padesátníky a především sedmdesátníky, u nichž podíl mužů přesahuje hranici 75 %. Musíme poznamenat, že v populaci mají ale vyšší naději dožití ženy a jsou ve starší populaci zastoupeny více. Podle dat ČSÚ k 31. 12. 2021, která udávají složení obyvatel v ČR podle jednotek věku, jsou v populaci starší 60 let v každé věkové jednotce početněji zastoupeny ženy.<sup>29</sup>

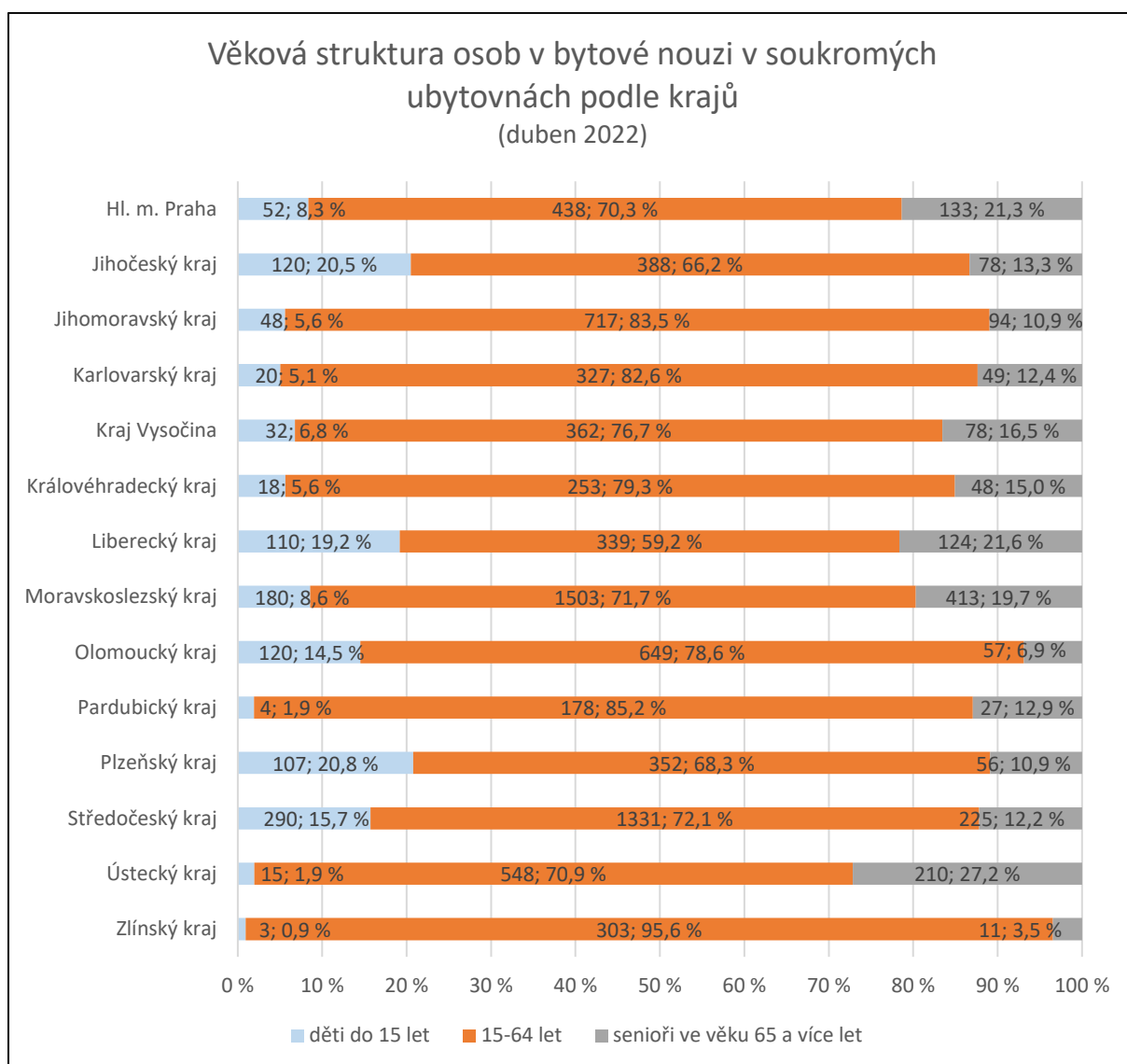
Průměrný věk osob v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, činí 49,6 let, přičemž muži mají v **průměru 51,3 let a ženy 49,3 let**. Nejstarší sečtenou osobou je devadesátiletá žena, nejmladšími osobami jsou kojenci staří několik měsíců.

Následující graf uvádí věkovou strukturu osob v bytové nouzi podle krajů a hlavních věkových skupin.

---

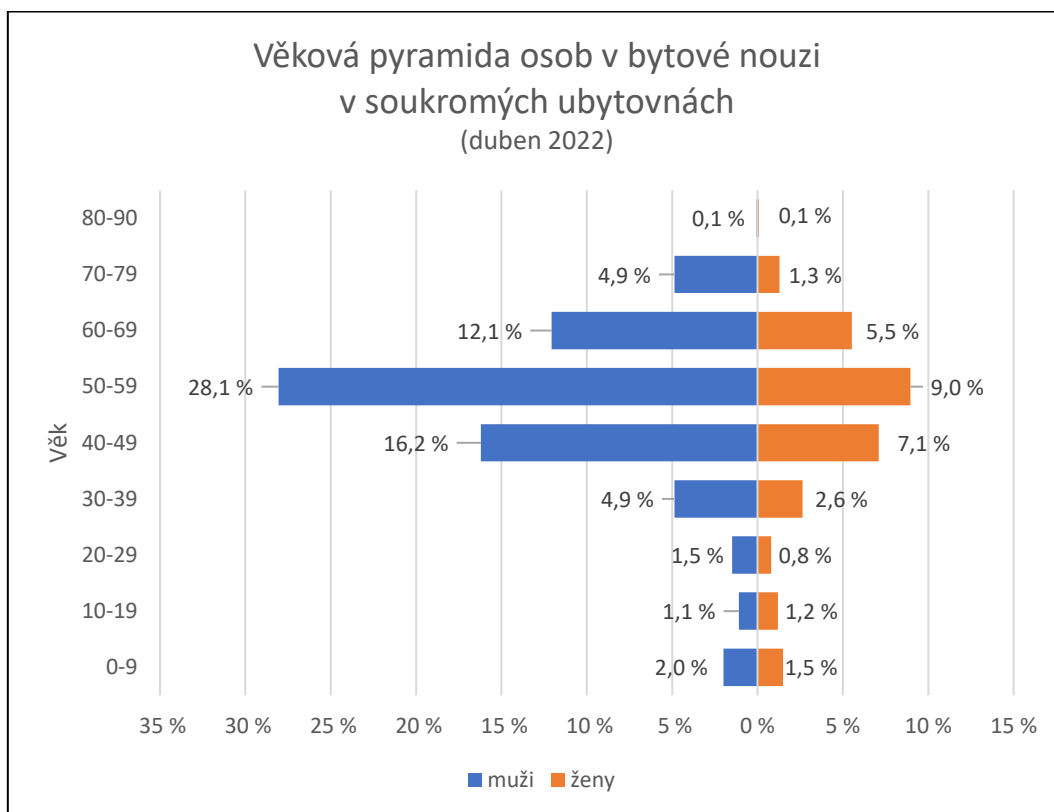
<sup>29</sup> Český statistický úřad. (2021). Věkové složení obyvatel – jednotky věku. [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEMD001&z=T&f=TABULKA&c=v3~2\\_\\_RP2021MP12DP31&&str=v4](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEMD001&z=T&f=TABULKA&c=v3~2__RP2021MP12DP31&&str=v4)

Graf 19: Věková struktura osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle krajů (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná data), duben 2022



Početně nejvíce dětí do 15 let žije v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, ve Středočeském kraji (290). Podíl dětí ve věku do 15 let na celkovém počtu osob v bytové nouzi žijících v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, daného kraje je nejvyšší v Plzeňském kraji (20,8 %) a Jihočeském kraji (20,5 %). Početně nejvíce seniorů ve věku 65 a více let nalézáme v soukromých ubytovnách v Moravskoslezském kraji (413), nejvyšší poměrné zastoupení mají senioři v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, v Ústeckém kraji (27,2 %).

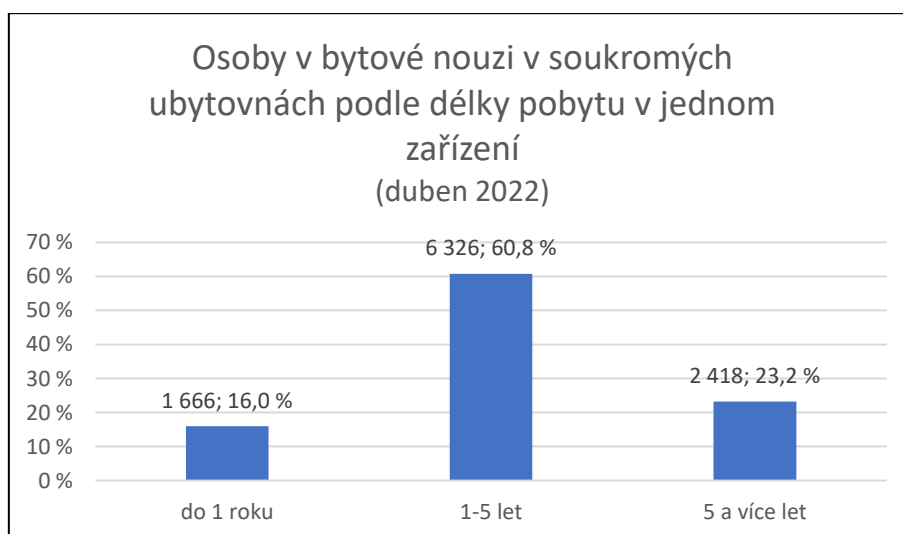
Graf 20: Věková pyramida osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách (N počet osob = 3 493; podrobná data), duben 2022



#### A.1.2.5. Délka pobytu v soukromých ubytovnách

Rozložení délky pobytu osob v bytové nouzi se v obecních a soukromých ubytovnách liší. **Nejvýraznější rozdíl nalézáme u podílu osob s pobytem 5 a více let v jedné ubytovně.**

Graf 21: Osoby v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle délky pobytu v jednom zařízení (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná a podrobná data), duben 2022



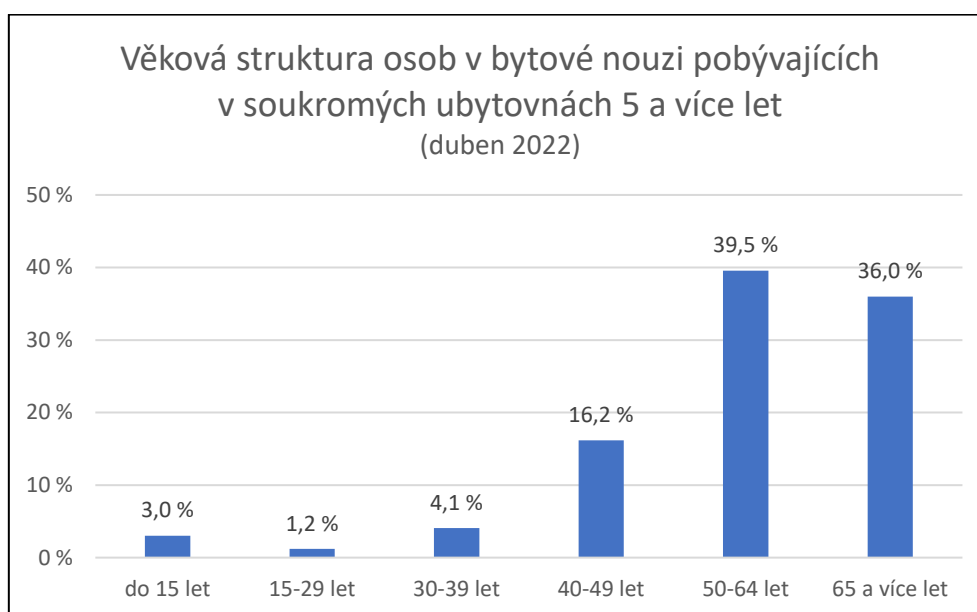


V soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, představují osoby v bytové nouzi žijící 5 a více let v jedné ubytovně necelou čtvrtinu (23,2 %; srov. obecní ubytovny 44,9 %) osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách. Znamená to, že **dlouhodobost pobytu je v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, nižší.** Přibližně tři pětiny osob (60,8 %) představují ty, které obývají jednu soukromou ubytovnu v rozmezí jednoho až pěti let (srov. obecní ubytovny 41,1 % osob). Srovnatelný podíl zaznamenáváme u osob v bytové nouzi s krátkodobým pobytem do 1 roku (16 % osob v soukromých ubytovnách; 14 % osob v obecních ubytovnách).

**Mezi jednočlennými a vícečlennými domácnostmi nejsou z hlediska délky pobytu v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, velké rozdíly,** liší se jen o jednotky procentních bodů. Mírně vyšší podíl jednočlenných domácností nalézáme mezi domácnostmi s pobytem 5 a více let v jedné ubytovně (28 % jednočlenných domácností; 23,2 % vícečlenných domácností). Jak je patrné z předchozích zjištění, z hlediska ubytování se v obecních ubytovnách ve větší míře nalézají vícečlenné domácnosti a setrvávají v nich i delší dobu. **V soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, nejčastěji setrvávají domácnosti ve střednědobém horizontu mezi jedním rokem až pěti lety, a to bez ohledu na počet členů domácnosti.**

Na základě dat o jednotlivých osobách v bytové nouzi ubytovaných v soukromých ubytovnách lze obdobně jako u obecních ubytoven tvrdit, že mezi osobami s pobytem pět a více let převažují osoby ve věku 50 a více let. Věkové struktury osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách, se věnuje následující graf.

Graf 22: Věková struktura osob v bytové nouzi pobývajících v soukromých ubytovnách 5 a více let (N počet osob = 928; podrobná data), duben 2022

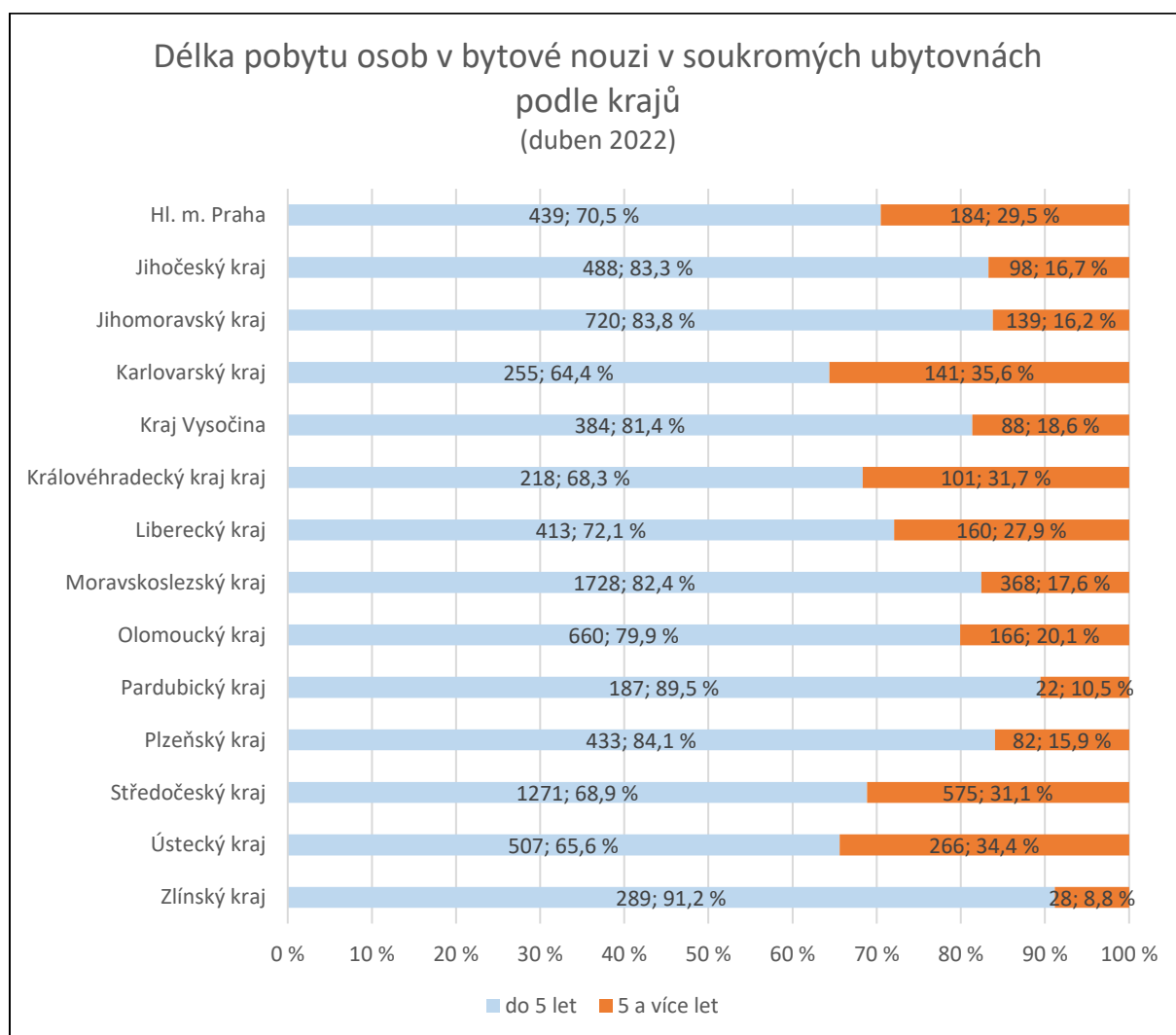


Podíl osob v bytové nouzi ve věku 50 a více let ubytovaných v jedné soukromé ubytovně 5 let a déle mírně přesahuje tři čtvrtiny (75,5 %; srov. obecní ubytovny 81,7 %). Více než třetinu ubytovaných žijících na ubytovně 5 let a déle, představují senioři ve věku 65 a více let (36 %; srov. obecní ubytovny 32,2 %). Pět a více let je v soukromé ubytovně ubytován každý druhý senior ve věku 65 a více let (52,8 %). Největší počet dětí do 18 let je v zařízeních kratší dobu

než pět let. Více než dvě pětiny dětí do 18 let (41,4 %) strávily v ubytovně déle než 1 rok a méně než 5 let.

Pohyby ubytovaných osob v soukromých ubytovnách v bytové nouzi na mezikrajské úrovni nejsou příliš výrazné. Vycházíme ze skutečnosti, že 97,3 % bydlících osob žije v ubytovně ve stejném kraji, ve kterém má i své trvalé bydliště (srov. obecní ubytovny 98,4 %).

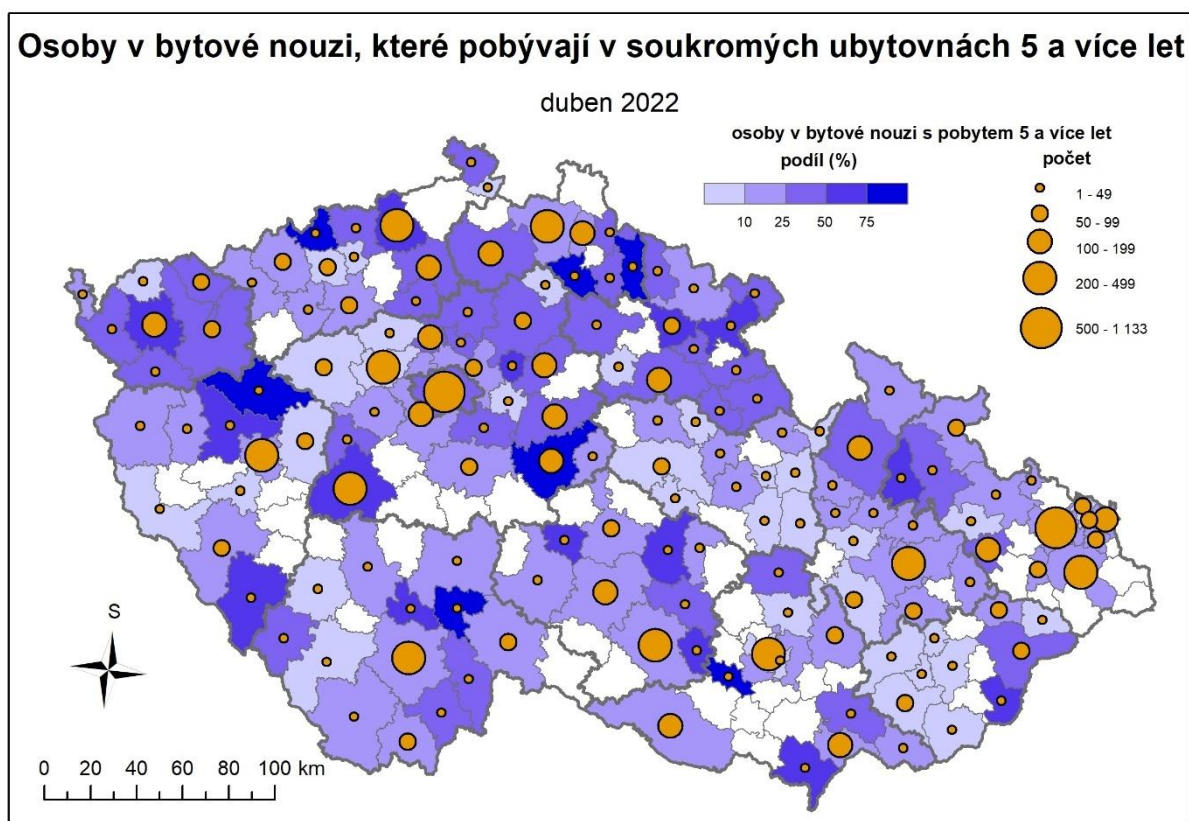
Graf 23: Délka pobytu osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle krajů (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná data), duben 2022



Nejvyšší podíly osob v bytové nouzi žijících v jedné soukromé ubytovně 5 a více let na celkovém počtu osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách v daném kraji jsme zaznamenali v Karlovarském kraji (35,6 %) a Ústeckém kraji (34,4 %). Početně nejvíce osob s délkou pobytu 5 a více let na jedné soukromé ubytovně ubytovávající osoby v bytové nouzi je ve Středočeském kraji (575 osob) a Moravskoslezském kraji (368 osob).

V následující mapě je znázorněn podíl osob v bytové nouzi žijících v jedné soukromé ubytovně ubytovávající osoby v bytové nouzi 5 a více let (barevné podbarvení mapy) a počet osob v bytové nouzi s pobytem 5 a více let (velikost kruhu).

Mapa 6: Osoby v bytové nouzi, které pobývají v soukromých ubytovnách 5 a více let, duben 2022

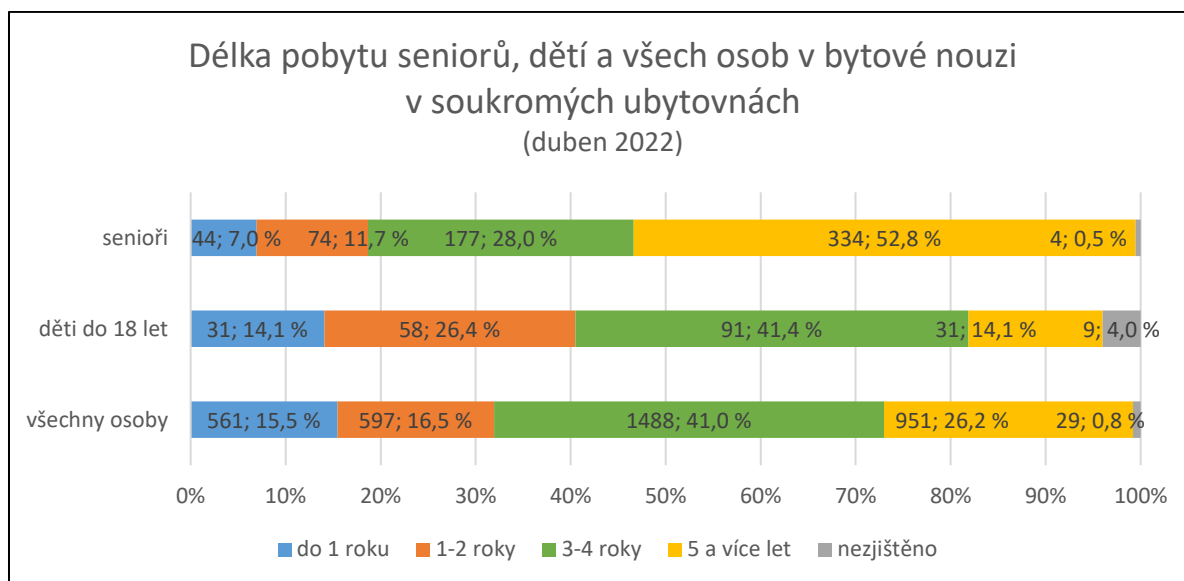


Nejvyšší podíl osob v bytové nouzi s délkou pobytu v jedné soukromé ubytovně pět a více let, tedy vyšší než 75 % (znázorněný tmavým podbarvením), vykazuje 7 ORP (Kralovice, Litvínov, Kutná Hora, Soběslav, Jilemnice, Turnov, Ivančice). Všechna tato ORP mají nízký počet dlouhodobě ubytovaných osob (v rozmezí 1–49 osob), vyjma ORP Kutná Hora, kde je počet dlouhodobě ubytovaných osob vyšší (rozmezí 100–199 osob). Nikde v ČR však nedochází ke koncentraci ORP s výrazným podílem osob dlouhodobě žijících na jedné soukromé ubytovně, která ubytovává osoby v bytové nouzi.

Početně nejvíce osob v bytové nouzi s délkou pobytu 5 a více let v soukromé ubytovně ubytovávající osoby v bytové nouzi (znázorněno velikostí kolečka) pozorujeme v ORP, jejichž centrem jsou velká města. Z hlediska regionů je zřejmé větší zastoupení na východě Moravskoslezského kraje, v Severočeském regionu a v okolí Prahy.

Následující graf přináší detailnější zjištění k délce pobytu nezletilých dětí ve věku do 18 let, seniorů ve věku 65 a více let a pro srovnání také délku pobytu všech osob v bytové nouzi bydlících v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi.

Graf 24: Délka pobytu seniorů, dětí a všech osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách (N = 3 626; podrobná data), duben 2022



Z grafu je patrné, že mezi seniory ve věku 65 a více let představují více než polovinu ti, kteří v soukromé ubytovně žijí déle než 5 let (52,8 %) a více než čtvrtina z nich v ní bydlí v rozmezí 3–5 let (28 %). Méně častý je pobyt seniorů v délce 1–2 roky (11,7 %) a do 1 roku (7 %).

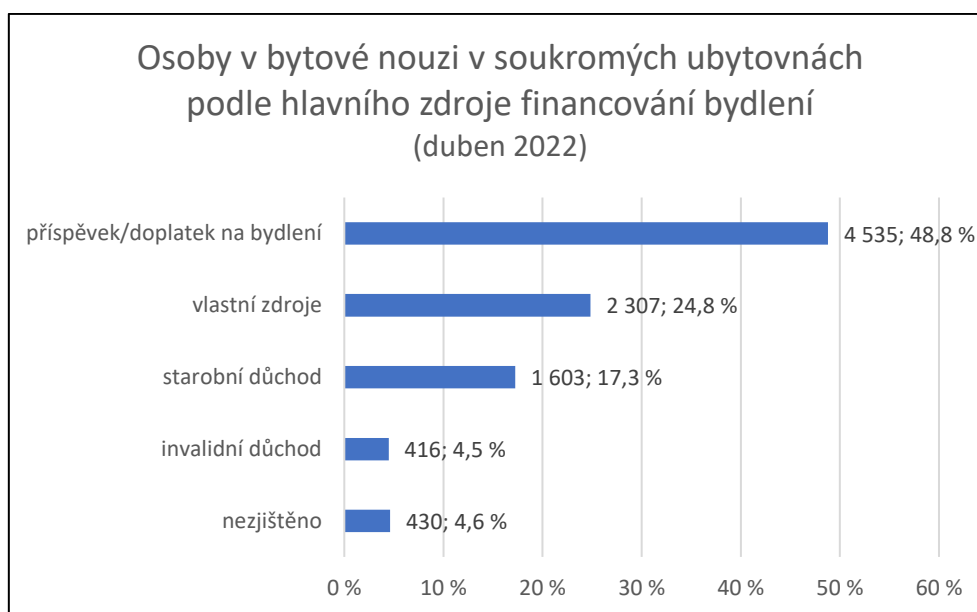
Více než dvě pětiny dětí ve věku do 18 let bydlí v soukromé ubytovně, která ubytovává osoby v bytové nouzi, 3–5 let (41,4 %), více než čtvrtina 1–2 roky (26,4 %) a shodně více než desetina bydlí v dané ubytovně do 1 roku a déle než pět let (shodně 14,1 %).

#### A.1.2.6. Zdroje financování bydlení v soukromých ubytovnách

Zdroje financování bydlení v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, byly zjišťovány na úrovni osob, třebaže některé z nich tvoří společnou domácnost. Na úrovni domácností se mnohdy vyskytuje souběžné financování bydlení z různých zdrojů.

V následujícím grafu uvádíme hlavní zdroje financování bydlení z pohledu osob v bytové nouzi ve věku od 15 let.

Graf 25: Osoby ve věku 15 a více let v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle hlavního zdroje financování bydlení (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 9 291; obecná a podrobná data), duben 2022



**Převažujícím hlavním zdrojem financování bydlení v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, jsou příspěvky/doplatky na bydlení.** Ty pobírá 48,8 % osob v bytové nouzi. Převážně z vlastních zdrojů hradí ubytování v soukromé ubytovně, která ubytovává osoby v bytové nouzi, bezmála čtvrtina osob (24,8 %). Převážně ze starobního důchodu financuje ubytování 17,3 % osob v bytové nouzi, z invalidního důchodu 4,5 % osob v bytové nouzi.

Hlavní zdroje financování bydlení v soukromé ubytovně, která ubytovává osoby v bytové nouzi, stále z pohledu osob, nyní však v závislosti na tom, zda žijí v jednočlenné či vícečlenné domácnosti, uvádí následující tabulka.

Tabulka 15: Srovnání osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle zdrojů financování bydlení podle příslušnosti k domácnosti (N počet osob = 3 542; podrobná data)

domácnosti	příspěvek/doplatek na bydlení	příjem ze zaměstnání	důchod starobní	důchod invalidní
jednočlenné domácnosti	50,2 %	27,8 %	18,9 %	3,2 %
vícečlenné domácnosti	55,8 %	32,7 %	8,8 %	2,7 %

Z tabulky je patrné, že přibližně polovina osob v bytové nouzi žijící v jednočlenných domácnostech hradí náklady spojené s bydlením převážně z příspěvku/doplatku na bydlení (50,2 %). Necelé tři desetiny osob v jednočlenných domácnostech financují bydlení převážně z příjmu ze zaměstnání (27,8 %). Ze starobního či invalidního důchodu o málo více než pětina osob (celkem 22,1 %). Osoby v bytové nouzi žijící ve vícečlenných domácnostech z více než poloviny využívají na financování bydlení zejména příspěvek/doplatek na bydlení (55,8 %), téměř třetina hradí náklady spojené s bydlením převážně příjmy ze zaměstnání (32,7 %) a více než desetina ze starobního a invalidního důchodu (celkem 11,5 %).

Informace o hlavních zdrojích financování bydlení z pohledu domácností – jednočlenných, vícečlenných a rodin s nezletilými dětmi – přináší následující tabulka.

Tabulka 16: Srovnání domácností v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle zdrojů financování bydlení (N počet domácností = 3 124; podrobná data), duben 2022

hlavní zdroj financování bydlení	jednočlenné domácnosti	vícečlenné domácnosti	
		celkem	z toho rodiny s dětmi do 18 let
příspěvek/doplatek bydlení	50,2 %	49,7 %	75,0 %
příjem ze zaměstnání	27,7 %	28,9 %	23,7 %
důchod starobní	18,9 %	7,3 %	-
důchod invalidní	3,1 %	1,6 %	1,3 %
kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a příjmu ze zaměstnání	-	6,2 %	-
kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a starobního důchodu	-	1,9 %	-
ostatní kombinace s příspěvkem/doplatkem na bydlení	-	1,1 %	-
kombinace příjmu ze zaměstnání a starobního důchodu	-	1,6 %	-
ostatní kombinace s příjmem ze zaměstnání	-	0,8 %	-
kombinace invalidního a starobního důchodu	-	0,8 %	-

Polovina jednočlenných domácností v bytové nouzi využívá k úhradě nákladů na bydlení příspěvek/doplatek na bydlení (50,2 %), téměř tři desetiny příjem ze zaměstnání (27,7 %), necelá pětina starobní důchod (18,9 %) a 3,1 % jednočlenných domácností v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, hradí náklady spojené s bydlením zejména z invalidního důchodu.

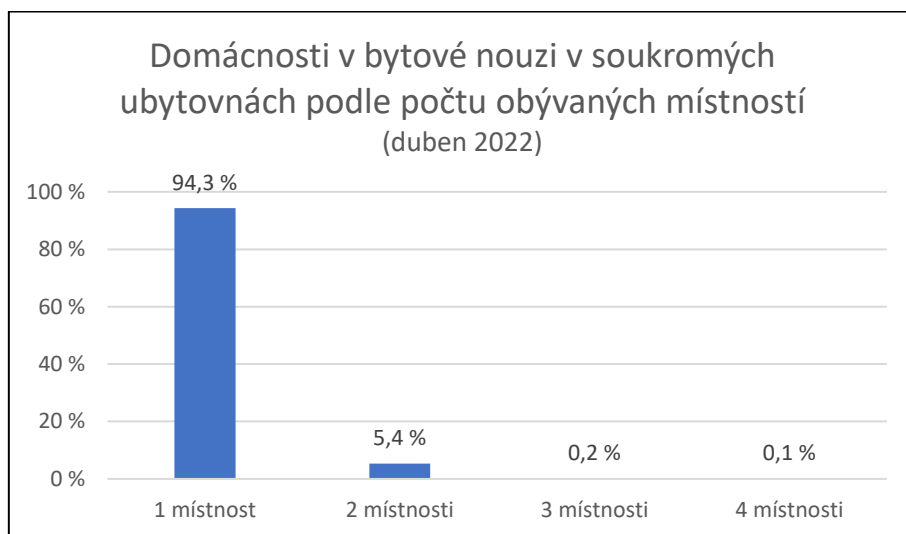
Pro méně než polovinu vícečlenných domácností v bytové nouzi je hlavním zdrojem příspěvek/doplatek na bydlení (49,7 %), pro více než čtvrtinu příjem ze zaměstnání (28,9 %), pro necelou desetinu starobní či invalidní důchod (8,9 %) a kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a příjmu ze zaměstnání (6,2 %). Necelá desetina vícečlenných domácností hradí náklady spojené s bydlením kombinací jiných zdrojů (6,2 %).

Rodiny s dětmi do 18 let v bytové nouzi žijící v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, hradí nejčastěji náklady na bydlení zejména z příspěvku/doplatku na bydlení (75 %). Pro necelou čtvrtinu z nich jsou hlavním zdrojem příjmy ze zaměstnání (23,7 %) a pro 1,3 % rodin s dětmi do 18 let invalidní důchod.

#### A.1.2.7. Obývané prostory v soukromých ubytovnách

Dále se v textu věnujeme, stejně jako v případě obecních ubytoven, velikosti bytů v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, a jejich dispozicím.

Graf 26: Domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle počtu obývaných místností (N počet domácností = 3 122; podrobná data), duben 2022



**V soukromých ubytovnách ubytovávajících osoby v bytové nouzi, podobně jako v obecních ubytovnách, obývají domácnosti v bytové nouzi nejčastěji byty, které jsou velikosti jednoho pokoje (94,3 %; srov. obecní ubytovny 92,3 %). Vícepokojové byty obývá přibližně dvacetina domácností (5,7 %) – dvoupokojové byty 5,4 %, třípokojové byty 0,2 % a čtyřpokojové byty 0,1 % domácností.**

Častěji než v obecních ubytovnách bývají v soukromých ubytovnách byty obývány více osobami, ať už se jedná o vícečlenné domácnosti v bytové nouzi nebo o jednočlenné samostatně hospodařící domácnosti v bytové nouzi sdílející jeden byt. V případě rodin s dětmi do 18 let pozorujeme rozdíl mezi úplnými a neúplnými rodinami. Zatímco kompletní rodiny obývají jedinou místnost ve dvou případech ze tří (67,6 %), u neúplných rodin tomu tak je u více než devíti desetin (91,5 %).

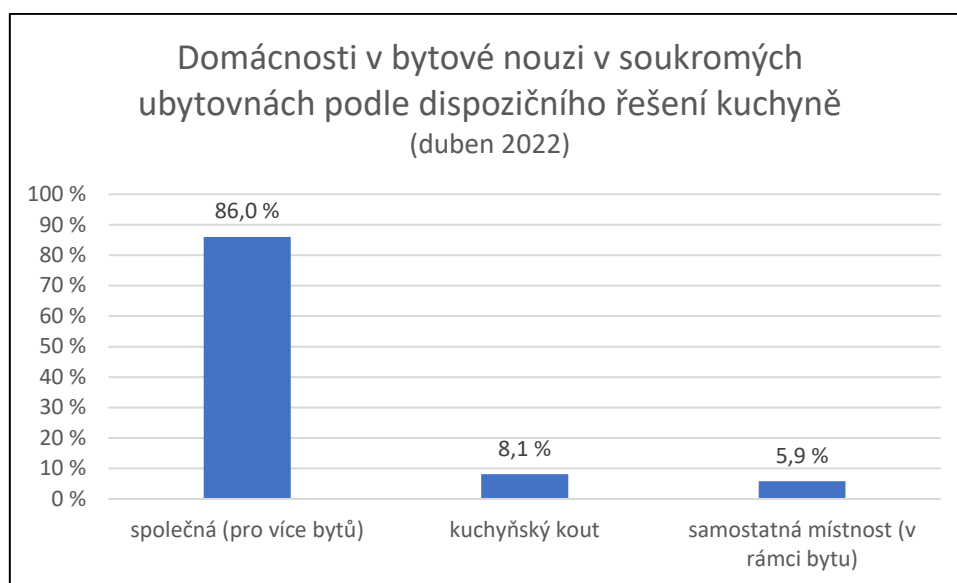
Tabulka uvedená dále porovnává domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách z pohledu jejich početnosti a velikosti obývaného bytu. Je patrné, že 86,8 % vícečlenných domácností v soukromých ubytovnách obývá jen jednu místnost. Podíl vícečlenných domácností v bytové nouzi, které disponují větším počtem pokojů (2 a více), mírně přesahuje desetinu (13,2 %; srov. obecní ubytovny 39,6 %).

Tabulka 17: Domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle počtu členů a počtu obývaných místností (N počet domácností = 3 122; podrobná data), duben 2022

domácnosti	1 místnost	2 místnosti	3 místnosti
jednočlenné domácnosti	95,5 %	4,4 %	0,1 %
vícečlenné domácnosti	86,8 %	12,4 %	0,8 %

Dále se zabýváme tím, zda mají domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, přístup ke kuchyni.

Graf 27: Domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle dispozičního řešení kuchyně (N počet domácností = 3 122; podrobná data), duben 2022



V souvislosti s dispozičním řešením kuchyně se ukazuje, že v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, **zcela převažuje sdílení společné kuchyně obyvateli více bytů (86 %; srov. v ubytovnách obcí 67,2 %)**. Necelá desetina bytů disponuje kuchyňským koutem (8,1 %; srov. v ubytovnách obcí 25,9 %), který je často budován svépomocí samotnými nájemníky v rámci bytu. Znamená to, že v bytech původně kuchyňský kout nebyl, ale někteří nájemníci, převážně se jedná o rodiny s dětmi do 18 let, si sami svépomocí vybudovali malý improvizovaný kuchyňský koutek v bytě, aby nemuseli užívat společnou kuchyň. Samostatnou kuchyň v rámci bytu, která je součástí vybavení, má 5,9 % domácností v bytové nouzi (9 %; srov. v ubytovnách obcí 6,9 %), avšak mezi rodinami s dětmi do 18 let je tento podíl vyšší.

Přístup vybraných skupin k samostatné kuchyni v podobě kuchyňského koutu nebo samostatné místnosti v soukromých ubytovnách ukazuje následující tabulka.

Tabulka 18: Vybrané domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle dispozičního řešení kuchyně (N počet domácností = 3 122; podrobná data), duben 2022

domácnosti	kuchyňský kout	samostatná místnost (v rámci bytu)	společná kuchyň (pro více bytů)
jednočlenné domácnosti	8,1 %	4,0 %	87,9 %
vícečlenné domácnosti	8,4 %	19,7 %	71,9 %
rodiny s dětmi do 18 let	11,4 %	35,8 %	52,8 %
senioři ve věku 65 a více let	8,8 %	6,5 %	84,7 %

Více než jedna desetina (12,1 %) jednočlenných domácností v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, disponuje samostatnou kuchyní (kuchyňským koutem nebo samostatnou místností v rámci bytu). Pro srovnání uvádíme, že v obecních ubytovnách přesahoval jejich podíl tři desetiny (31,1 %). Ke shodnému typu kuchyně mají v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, přístup méně než tři desetiny



vícečlenných domácností (28,1 %), přitom v obecních ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, to byla více než polovina vícečlenných domácností (52 %).

Více než desetina seniorů ve věku 65 a více let (15,3 %) má v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, v rámci bytu k dispozici samostatnou kuchyň (kuchyňský kout nebo samostatnou místnost). V obecních ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, byl jejich podíl o málo více než dvojnásobný (32,4 %). Rodiny s dětmi do 18 let mají k samostatné kuchyni přístup v bezmála polovině případů (47,2 %), což je srovnatelné s obecními ubytovny ubytovávajícími stejnou cílovou skupinu osob (47,1 %).

### A.1.2.8. Shrnutí: osoby v soukromých ubytovnách

Tabulka 19: Osoby v bytové nouzi v soukromých ubytovnách ubytovávajících osoby v bytové nouzi, střední hodnota odhadu, duben 2022

věková kategorie	počet mužů/chlapců	počet žen/dívek	počet osob a domácností
0–14 let	610	509	10 410 osob 8 622 domácností
15–64 let	5 554	2 134	
65 a více let	1 121	482	

- Celkový počet zjištěných soukromých ubytoven v České republice, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, je k datu sčítání 604. Největší počty soukromých ubytoven nalézáme ve Středočeském kraji (115 ubytoven), v Jihomoravském kraji (53 ubytoven) a Moravskoslezském kraji (51 ubytoven).
- Soukromé ubytovny při srovnání s obecními ubytovny, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, mají zpravidla větší kapacitu. Průměrná velikost soukromé ubytovny, která poskytuje ubytování osobám v bytové nouzi, je 58,3 ubytovacích míst. Celkem 80 soukromých ubytoven, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, disponuje kapacitou pro ubytování vyšší než 100 míst.
- V soukromých ubytovnách ubytovávajících osoby v bytové nouzi je ubytováno celkem 10 410 osob v bytové nouzi, které tvoří 8 622 domácností. Při zohlednění intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 9 890–10 930 osob, které žijí v 8 190–9 050 domácnostech. Průměrná velikost domácnosti dosahuje (stejně jako u obecních ubytoven) 1,2 osoby.
- Největší počet osob v bytové nouzi ubytovaných v soukromých ubytovnách je v Moravskoslezském kraji (2 096 osob) a v kraji Středočeském (1 846 osob). Vyšší počet oproti ostatním krajům zaznamenáváme i u Jihomoravského kraje (859 osob), Olomouckého kraje (826 osob) a Ústeckého kraje (773 osob).
- Průměrně je v soukromé ubytovně, která poskytuje ubytování osobám v bytové nouzi, ubytováno 17,2 osoby v bytové nouzi.

- Kapacitu má z 90 % zaplněnou osobami v bytové nouzi 76 soukromých ubytoven (12,6 %), což je podíl srovnatelný s obecními ubytovny.
- Stejně jako u obecních ubytoven pozorujeme v čase zřetelný posun směrem od vícečlenných domácností k jednočlenným domácnostem v bytové nouzi. Zastoupení jednočlenných domácností vzrostlo z 66 % v roce 2020 na 88 % jednočlenných domácností v roce 2022.
- V soukromých ubytovnách ubytovávajících osoby v bytové nouzi je patrný vyšší podíl společně nehospoďářících domácností sdílejících jeden byt, než je tomu u obecních ubytoven. Jejich podíl je více než čtvrtinový (26,8 %). Jedná se stejně jako v případě obecních ubytoven převážně o jednočlenné mužské domácnosti.
- Děti do 18 let v soukromých ubytovnách žijí převážně v úplných rodinách (65,9 %), více než třetina vyrůstá v neúplné rodině (34,1 %).
- Více než čtyři pětiny seniorů ve věku 65 a více let (86,2 %) žijí samy v jednočlenných domácnostech, bezmála tři čtvrtiny z nich (72,9 %) představují muži. Více než desetina seniorů (11,7 %) žije ve vícečlenné domácnosti s partnerem.
- V soukromých ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, jsou více zastoupeni muži, kteří představují stejně jako v obecních ubytovnách více než dvě třetiny z celkového počtu ubytovaných (69,1 %). Podíl žen na celkovém počtu osob činí méně než třetinu (30,9 %).
- Z hlediska věku zaznamenáváme v soukromých ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, ve srovnání s ubytovny obecními výrazně nižší podíl osob v předproduktivním věku do 15 let (10,7 %; srov. obecní ubytovna 17,2 %). Podíl seniorů ve věku 65 a více let (15,4 %) je s ubytovny v majetku obcí srovnatelný (15,5 %). Nejvyšší podíl vykazuje, stejně jako u obecních ubytoven, věková kategorie osob ve vyšším produktivním věku 50 až 64 let, jejíž podíl přesahuje dvě pětiny všech osob v bytové nouzi (41,4 %; srov. 34,8 % v ubytovnách obcí).
- Odhadujeme, že počet dětí do 18 let, které obývají soukromé ubytovny, se pohybuje mezi 1 000 a 1 410 dětmi (podíl na celkovém počtu osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách dosahuje přibližně 13 %).
- Napříč téměř všemi věkovými kategoriemi zaznamenáváme podobné rozdělení mužů a žen, kdy je dodržen poměr mužů a žen 2 : 1. Výjimku představují jen dvě věkové kategorie, ve kterých mají muži výrazněji vyšší podíl. Jedná se o padesátníky a především sedmdesátníky.
- Průměrný věk osob v soukromých ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, činí 49,6 let. Muži mají v průměru 51,3 let a ženy 49,3 let.
- Dlouhodobost pobytu je v soukromých ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, ve srovnání s ubytovny obecními nižší. Nejvýraznější rozdíl nalézáme u podílu osob s pobytem nad 5 let v jedné ubytovně. Podíl v obecních

ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, dosahoval 44,9 % ze všech ubytovaných osob, v soukromých ubytovnách činí pouze 23,2 % osob. Přibližně tři pětiny osob (60,8 %) obývají jednu soukromou ubytovnu v rozmezí jednoho roku až pěti let (srov. obecní ubytovny 41,1 %). Srovnatelný podíl zaznamenáváme u osob s krátkodobým pobytem do 1 roku – 16 % (srov. 14 % osob v obecních ubytovnách).

- Mezi jednočlennými a vícečlennými domácnostmi nejsou z hlediska délky pobytu v soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, velké rozdíly, liší se jen o jednotky procentních bodů. Mírně vyšší podíl jednočlenných domácností nalézáme mezi domácnostmi s pobytem 5 a více let v jedné ubytovně (28 % jednočlenných domácností; 23,2 % vícečlenných domácností).
- V soukromých ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, nejčastěji setrvávají domácnosti ve střednědobém horizontu mezi jedním rokem až pěti lety, a to bez ohledu na počet členů domácnosti.
- Převahu mezi osobami s pobytem pět let a déle mají osoby ve věku 50 a více let. Jejich podíl mírně přesahuje tři čtvrtiny (75,5 %).
- Více než pět let je v soukromé ubytovně ubytován každý druhý senior ve věku 65 a více let (52,8 %).
- Největší počet dětí do 18 let je v zařízeních kratší dobu než pět let. Více než dvě pětiny dětí do 18 let (41,4 %) strávily v soukromé ubytovně, která poskytuje ubytování osobám v bytové nouzi, déle než 1 rok a méně než 5 let.
- Nejvyšší podíly osob v bytové nouzi žijících v jedné soukromé ubytovně pět a více let na celkovém počtu osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách v daném kraji jsme zaznamenali v Karlovarském kraji (35,6 %) a Ústeckém kraji (34,4 %). Početně nejvíce osob nalézáme ve Středočeském kraji (575) a Moravskoslezském kraji (368).
- Ve stejném kraji, jako je jejich trvalé bydliště, je v soukromé ubytovně, která poskytuje ubytování osobám v bytové nouzi, ubytováno 97,3 % osob.
- Z perspektivy osob v bytové nouzi jsou převažujícím hlavním zdrojem financování bydlení v soukromých ubytovnách příspěvky/doplátky na bydlení, které pobírá 48,8 % osob. Převážně z vlastních zdrojů hradí ubytování 24,8 % osob. Převážně ze starobního důchodu financuje ubytování 17,3 % osob v bytové nouzi, z invalidního důchodu 4,5 % osob v bytové nouzi.
- Z perspektivy domácností je patrné, že polovina jednočlenných domácností v bytové nouzi využívá k úhradě nákladů na bydlení příspěvek/doplátek na bydlení (50,2 %), téměř tři desetiny příjem ze zaměstnání (27,7 %), necelá pětina starobní důchod (18,9 %) a 3,1 % jednočlenných domácností v soukromých ubytovnách hradí náklady spojené s bydlením zejména z invalidního důchodu.
- Pro méně než polovinu vícečlenných domácností v soukromých ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, je hlavním zdrojem pro financování bydlení

příspěvek/doplatek na bydlení (49,7 %), pro více než čtvrtinu příjem ze zaměstnání (28,9 %), pro necelou desetinu starobní či invalidní důchod (8,9 %) a kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a příjmu ze zaměstnání (6,2 %). Necelá desetina vícečlenných domácností v bytové nouzi hradí náklady spojené s bydlením kombinací jiných zdrojů (6,2 %).

- Tři čtvrtiny rodin s dětmi do 18 let žijících v soukromých ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, hradí nejčastěji náklady na bydlení z příspěvku/doplatku na bydlení (75 %), pro necelou čtvrtinu z nich jsou hlavním zdrojem příjmy ze zaměstnání (23,7 %) a pro 1,3 % rodin s dětmi do 18 let invalidní důchod.
- V soukromých ubytovnách ubytovávajících osoby v bytové nouzi, podobně jako v ubytovnách obecních, obývají domácnosti v bytové nouzi převážně byty, které jsou velikosti jednoho pokoje (94,3 %; srov. 92,3 % v ubytovnách obcí). Vícepokojové byty obývá přibližně dvacetina domácností (5,7 %) – dvoupokojové byty 5,4 %, třípokojové byty 0,2 % a čtyřpokojové byty 0,1 % domácností v bytové nouzi.
- Častěji než v obecních ubytovnách bývají v soukromých ubytovnách byty obývány více osobami, ať už se jedná o vícečlenné domácnosti v bytové nouzi nebo o jednočlenné samostatně hospodařící domácnosti v bytové nouzi sdílejících jeden byt.
- V soukromých ubytovnách, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, zcela převažuje sdílení společné kuchyně obyvateli více bytů (86 %; srov. obecní ubytovny 67,2 %). Necelá desetina bytů disponuje kuchyňským koutem (8,1 %; srov. ubytovny obcí 25,9 %), který je často budován svépomocí samotnými nájemníky v rámci bytu.

### A.1.3. Osoby v penziónech, hotelech, hostelech a motelech, do nichž plyne doplatek na bydlení

Cílem sčítání osob v penziónech, hotelech, hostelech a motelech, do nichž plyne doplatek na bydlení bylo zjistit, kolik v nich celkem pobývá osob v bytové nouzi. Nejednalo se jen o prosté sečtení osob v bytové nouzi, byly zjišťovány i další údaje týkající se jejich bydlení. Jednalo se např. o zdroje financování bydlení, počet obytných místností v bytě, počet osob v domácnosti, byl zjišťován i jejich gender, věk či trvalé bydliště.

Sčítání bylo realizováno podobným způsobem jako předchozí sčítání osob v soukromých ubytovnách. Shodně jsme se zaměřili na penzióny, hotely, hostely a motely, do kterých plyne doplatek na bydlení (alespoň jeden do zařízení), což mohlo indikovat, že ubytovávají osoby v bytové nouzi.

Seznam penzionů, hotelů, hostelů a motelů se schváleným provozním řádem, vedený Úřadem práce ČR, obsahoval celkem 189 položek. Tento seznam jsme porovnali s výčtem ulic, ve kterých žijí lidé, kteří pobírají doplatek na bydlení. Dále jsme jej porovnali se seznamem vytvořeným Platformou pro sociální bydlení pro účely zpracování Zprávy o vyloučení z bydlení za rok 2021.

Vyhledali jsme kontakty na jednotlivá zařízení a ověřovali aktuální stav, zdali v dané chvíli provozují svou činnost, či nikoliv. Na internetu jsme postupně vyhledávali informace o všech těchto zařízeních ze seznamu, abychom získali aktuální kontakt a mohli dále telefonicky ověřit, zda jsou v provozu a poskytují dlouhodobé ubytování osobám v bytové nouzi, které budeme sčítat. Následně jsme v nich telefonicky ověřovali, zda je zařízení v dané chvíli v provozu a poskytuje ubytování osobám v bytové nouzi. Pokud se nepodařilo informace dohledat, obraceli jsme se na příslušné obce či města (sociální odbory, sociální a další pracovníky) a u nich ověřili aktuální stav, případně získali další informace a kontakty. Dalším zdrojem informací bylo ověřování existence penzionů, hotelů, hostelů a motelů prostřednictvím komunikace s obyvateli v místě. Během ověřování jsme dbali především na to, abychom sčítání směřovali jen do těch zařízení, v nichž bydlí osoby v bytové nouzi. Vyřazovány byly penzióny, hotely, hostely a motely, které neposkytují dlouhodobé ubytování osobám v bytové nouzi, ale zaměřují se pouze na krátkodobý pronájem pokojů.

Tímto postupným způsobem vznikl konečný seznam pro sčítání osob v nouzi. Zjišťovali jsme, že se zabýváme jevem, který se v čase velmi vyvíjel. Mnohá zařízení, která jsme vyhledali, utlumila svůj provoz, změnila předmět svého podnikání či zanikla v důsledku šíření COVID-19. Během ověřování jsme se setkávali s tím, že proměny tohoto segmentu dlouhodobého ubytování v posledních dvou letech byly značné.

Výsledkem našeho ověřování bylo, že z původního počtu 189 penzionů, hotelů, hostelů a motelů 17 ukončilo provoz a 110 uvedlo, že aktuálně neubytovávají osoby v bytové nouzi. V jednom případě jsme zjistili, že stejný hotel byl v seznamu uveden dvakrát, duplicitu jsme odstranili. Do seznamu jsme zařadili dalších 5 ubytovacích zařízení, která byla zřízena teprve nedávno a která se na dlouhodobé ubytování osob v bytové nouzi zaměřují.

**Celkem jsme identifikovali 66 penzionů, hotelů, hostelů a motelů,** do nichž aktuálně plynul doplatek na bydlení a které ubytovávají osoby v bytové nouzi. Tato zařízení byla postupně kontaktována a požádána o spolupráci při tvorbě dat, ta probíhala v březnu a dubnu roku 2022.

Při tvorbě dat byly využity různé výzkumné techniky, které byly kombinovány. Základem bylo strukturované dotazování informátorů (např. správci a majitelé, zaměstnanci, pracovníci obcí, pracovníci neziskových organizací, ubytované osoby). Využity byly různé výzkumné techniky a jejich kombinace (telefonické dotazování, osobní dotazování, pozorování). Informátoři obvykle čerpali informace o ubytovaných z evidencí, výkazů a záznamů o ubytovaných osobách v bytové nouzi, které si většina zařízení vede. Podrobná data poskytovali zaměstnanci ubytovny, nejčastěji správci, kteří jsou s ubytovanými osobami v každodenním kontaktu.

V případě, že se nám data o ubytovaných osobách v bytové nouzi nepodařilo získat osobně či telefonicky od majitele či zaměstnance zařízení (majitele, správce), obrátili jsme se na zástupce obce či města, kde je zařízení provozováno, a údaje jsme získávali v kooperaci s pracovníky sociálního či bytového odboru, příp. s úředníky obce (pakliže se úřad nečlení na jednotlivé odbory). Pokud jsme nezískali dostatečné informace, vyhledali jsme v místě působící neziskové organizace a spolupracovali s nimi na tvorbě dat. Významným zdrojem potřebných dat o ubytovaných osobách byli tedy i pracovníci obcí a neziskových organizací, kteří měli o penzionech, hotelech, hostelech a motelech a o ubytovaných přehled. V řádech jednotek zařízení byla data ověřována prostřednictvím dotazování ubytovaných osob.

Data jsme získali o 55 penzionech, hotelech, hostelech a motelech, v nichž žijí osoby v bytové nouzi. Podrobná data byla získána v případě 51 zařízení (364 osob), obecná data byla získána v případě dalších 4 zařízení (90 osob). Celková vyšetřenost penzionů, hotelů, hostelů a motelů činí 83,3 %. U zbylých 11 zařízení (194 osob) byla data dopočtena (modelována).<sup>30</sup>

**V následující části textu, který se věnuje zjištěním, jsou do výsledků zahrnuty výhradně informace o penzionech, hotelech, hostelech a motelech, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, a o počtech osob, které tato zařízení obývají a nacházejí se ve stavu bytové nouze.** Pokud byli v zařízeních ubytováni další lidé, kteří však nesplňovali kritérium bytové nouze, nebyli sečtení a nejsou součástí výsledků.

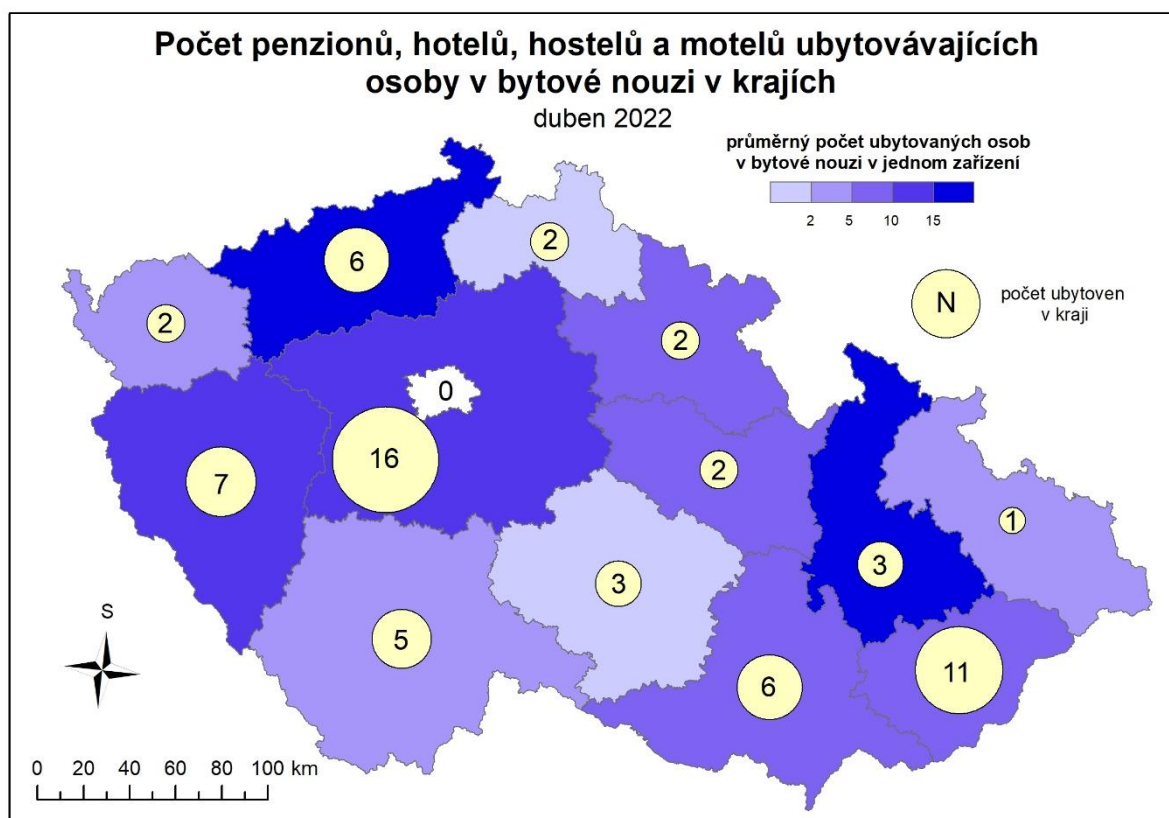
---

<sup>30</sup> Na základě podobnosti tří hlavních kritérií: (1) kraj, ve kterém se zařízení nalézá, (2) zda se zařízení nachází v krajském městě, (3) velikost zařízení.

### A.1.3.1. Počty penzionů, hotelů, hostelů a motelů v krajích a jejich velikost

V České republice jsme identifikovali **66 ubytovacích zařízení** spadajících do kategorie penzióny, hotely, hostely a motely, do nichž plyne doplatek na bydlení a které ubytovávají osoby v bytové nouzi. Nejvíce je jich ve Středočeském kraji (16 zařízení). Naproti tomu v Praze se nenalézají žádné takovéto ubytovací zařízení. Polovina ubytovacích zařízení má celkovou ubytovací kapacitu 33 a méně lůžek a průměrná kapacita těchto zařízení činí 41 lůžek. Čtyři hotely mají kapacitu vyšší než 100 lůžek.

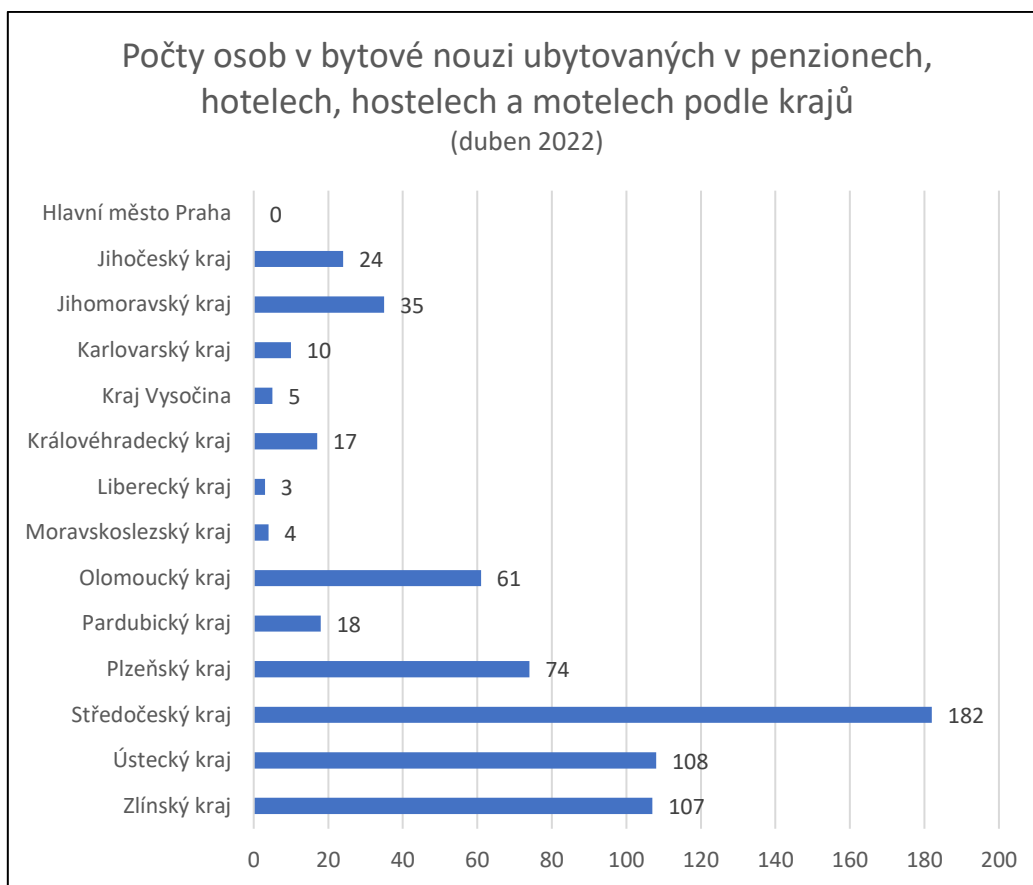
Mapa 7: Počet penzionů, hotelů, hostelů a motelů ubytovávající osoby v bytové nouzi v krajích, duben 2022



### A.1.3.2. Počty osob ubytovaných v penziónech, hotelech, hostelech a motelech

Celkem je v penziónech, hotelech, hostelech a motelech ubytováno **648 osob v bytové nouzi**, které tvoří **595 domácností** (při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí **580–710 osob v 540–660 domácnostech**). Jednu domácnost průměrně tvoří 1,1 osoby.

Graf 28: Počty osob v bytové nouzi ubytovaných v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle krajů<sup>31</sup>  
(N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná data), duben 2022

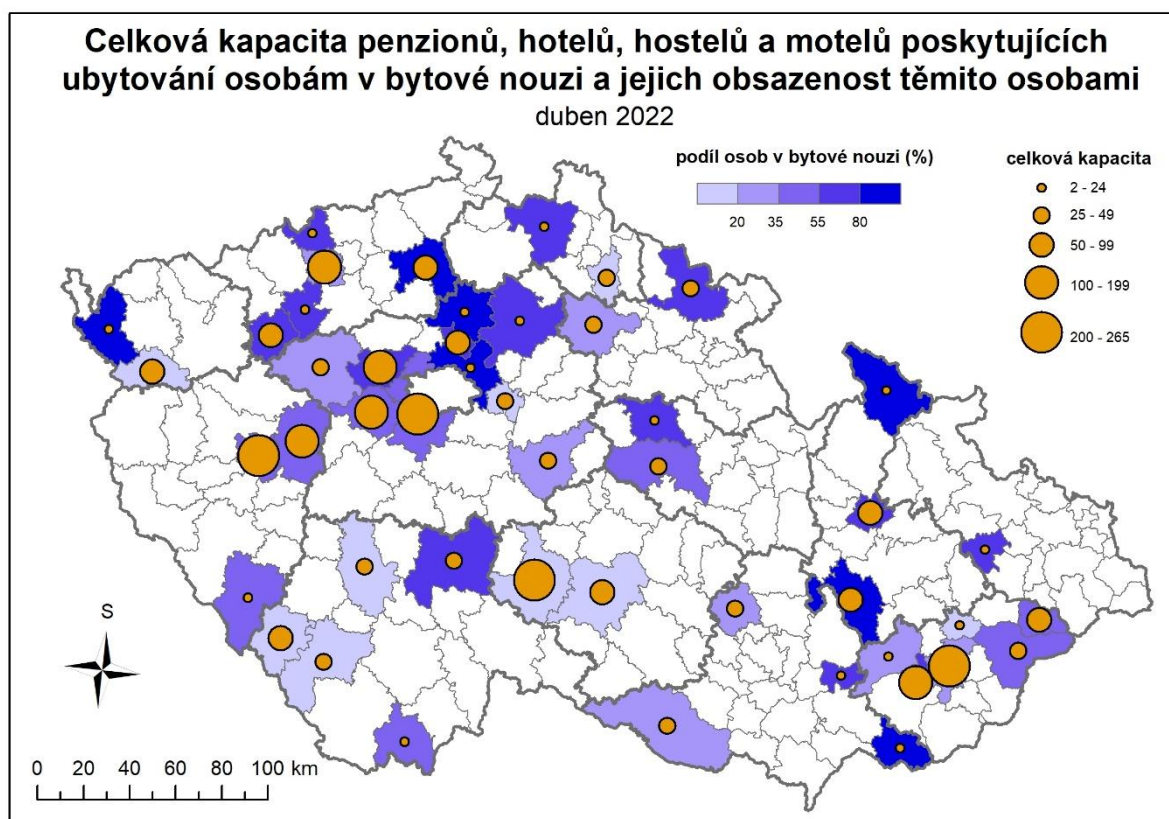


V rámci zjišťování počtu osob v penziencech, hotelech, hostelech a motelech v jednotlivých krajích bylo sledováno, jaké je zastoupení ubytovaných osob v bytové nouzi ve vztahu ke kapacitě zařízení.

<sup>31</sup> Uvedené počty osob v grafu jsou středními hodnotami modelu. Předpokládaný interval spolehlivosti je pak  $\pm 10\%$  uvedené hodnoty. Všechny hodnoty v následujících grafech této kapitoly obsahují taktéž střední hodnoty modelu.



Obrázek 1: Celková kapacita penzionů, hotelů, hostelů a motelů poskytujících ubytování osobám v bytové nouzi a jejich obsazenost těmito osobami, duben 2022



Nejvíce osob v bytové nouzi se nachází v penzionech, hotelech, hostelech a motelech ve Středočeském kraji (182), kde jsme také identifikovali nejvíce ubytovacích zařízení tohoto typu. Vyšší počty osob v bytové nouzi v uvedených zařízeních pozorujeme také v Ústeckém kraji (108) a Zlínském kraji (107). Oproti tomu v Moravskoslezském kraji zaznamenáváme velmi malý počet osob v bytové nouzi (4), které jsou ubytovány v jediném zařízení tohoto typu v kraji.

Průměrně je v jednom zařízení ubytováno **9,8 osoby v bytové nouzi**, což je ve srovnání se soukromými a obecními ubytovnami výrazně nižší počet (srov. obecní ubytovny 19 osob; soukromé ubytovny 17,2 osoby). Nejvyšší počet osob v bytové nouzi v daném typu zařízení je ubytováno v hotelu v Ústeckém kraji (50 osob). **Více než 90 % své kapacity využívají k ubytování osob v bytové nouzi jen 4 zařízení v rámci celé ČR.**

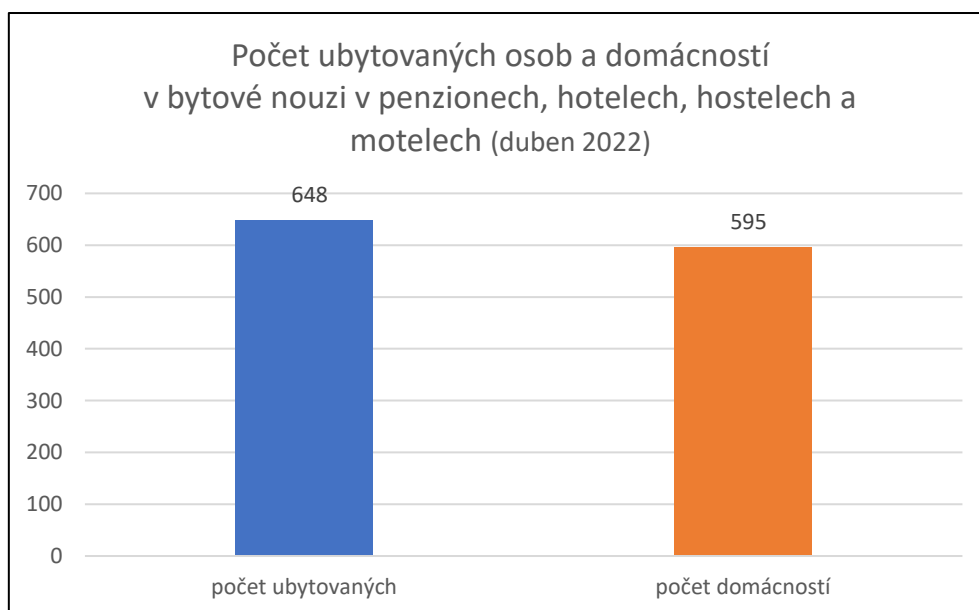
Tabulka 20: Obsazenost penzionů, hotelů, hostelů a motelů osobami v bytové nouzi (N počet ubytoven = 66), duben 2022

obsazenost	počet penzionů, hotelů, hostelů a motelů
90 a více %	4
80–89,9 %	0
70–79,9 %	3
60–69,9 %	4
50–59,9 %	5
40–49,9 %	4
30–39,9 %	11
20–29,9 %	12
10–19,9 %	9
do 9,9 %	14
celkem	66

### A.1.3.3. Rozdělení domácností v penzionech, hotelech, hostelech a motelech

Co se týče skladby domácností v bytové nouzi, u penzionů, hotelů, hostelů a motelů je **průměrná velikost domácnosti menší než v ubytovnách a činí 1,1 osoby**.

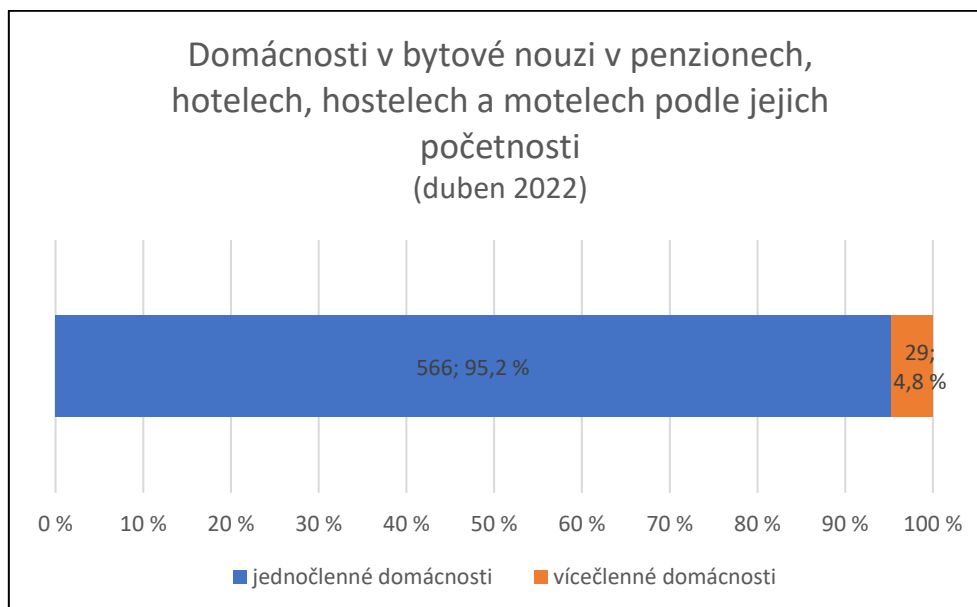
Graf 29: Počet ubytovaných osob a domácností v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná data), duben 2022



Z výše uvedeného vyplývá, že v ubytovacích zařízeních, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, **převládají jednočlenné domácnosti, které tvoří 95,2 % všech bydlících**

**domácností v bytové nouzi.** Podíl jednočlenných domácností sdílejících jeden byt činí méně než čtvrtinu (23,8 %), což je ve srovnání s ubytovny srovnatelný podíl.

Graf 30: Domácnosti v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle jejich početnosti (N modelovaný počet domácností = 595; obecná data), duben 2022



**Rozbor skladby jednotlivých domácností v bytové nouzi byl možný na základě podrobných dat o jednotlivých osobách, který ale obsahuje jen část osob v nouzi bydlících v penziencech, hotelech, hostelech a motelech. Proto nelze uvedená zjištění plně vztáhnout na celou cílovou skupinu.** Přehled typů domácností zobrazuje níže uvedená tabulka, která uvádí domácnosti podle jednotlivých typů a potvrzuje uvedenou průměrnou velikost domácností. Vícečlenné domácnosti v bytové nouzi jsou zastoupeny velmi málo (5,1 %), nejvíce z nich představují partnerské domácnosti.

Tabulka 21: Domácnosti v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle typu domácnosti (N počet domácností = 336; podrobná data), duben 2022

typ domácnosti	jednočlenné domácnosti	vícečlenné domácnosti					celkem
		celkem	z toho				
			partneři	úplná rodina s dětmi do 18 let	neúplná rodina s dětmi do 18 let	více dospělých	
počet domácností	319	17	9	2	4	2	336
podíl domácností	94,9 %	5,1 %	52,9 %	11,8 %	23,5 %	11,8 %	100 %

Počty dětí ve věku do 18 let, seniorů ve věku 65 a více let a jejich podíl na počtu osob v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle typu domácnosti uvádí následující tabulka.

Tabulka 22: Počet dětí a seniorů a jejich podíl na počtu osob v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle typu domácnosti (N počet osob = 364; podrobná data), duben 2022

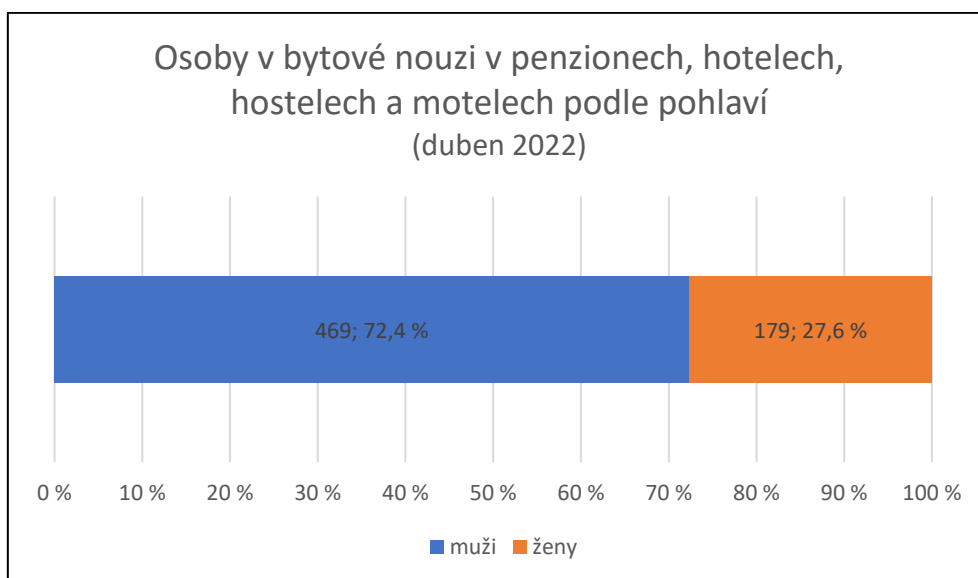
osoby v domácnostech	dětí do 18 let		senioři ve věku 65 a více let		osoby v bytové nouzi celkem
	počet	podíl	počet	podíl	počet
jednočlenné domácnosti	-	-	75	23,5 %	319
vícečlenné domácnosti celkem	13	28,9 %	4	8,9 %	45
z toho partneri	-	-	3	16,7 %	18
z toho úplná rodina s dětmi do 18 let	6	60,0 %	-	-	10
z toho neúplná rodina s dětmi do 18 let	7	63,6 %	-	-	11
z toho více dospělých	-	-	1	16,7 %	6
<b>celkem</b>	<b>13</b>	<b>3,6 %</b>	<b>79</b>	<b>21,7 %</b>	<b>364</b>

Senioři ve věku 65 a více let představují o málo více než pětinu ubytovaných (21,7 %) a 95 % z nich (seniorů bydlících v penziencech, hotelech, hostelech a motelech) tvoří samostatnou domácnost o jediném členu. Děti ve věku do 18 let představují v daném typu zařízení jen malou část ubytovaných (3,6 %).

#### A.1.3.4. Genderová a věková struktura osob v penziencech, hotelech, hostelech a motelech

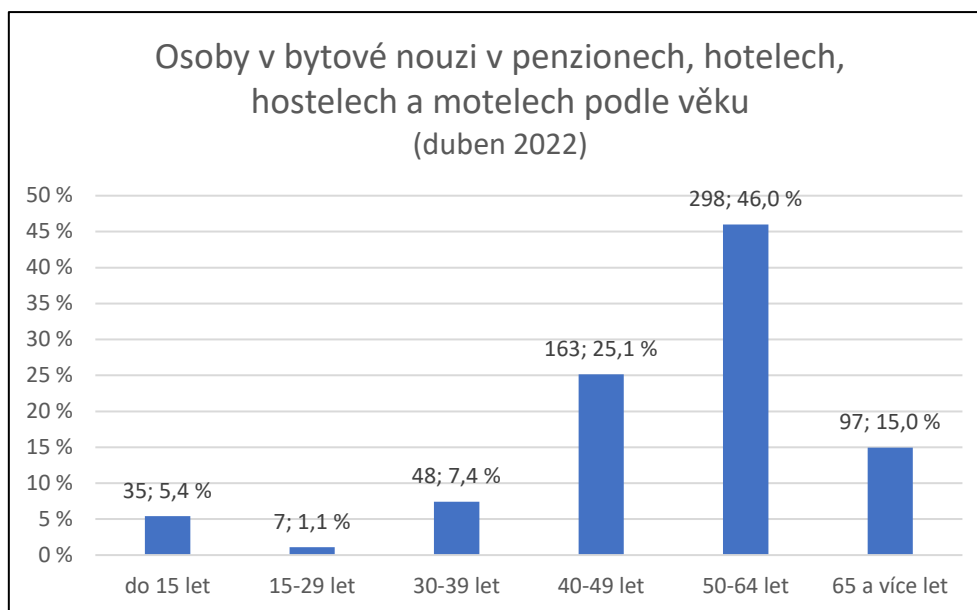
Necelé tři čtvrtiny z celkového počtu osob v bytové nouzi ubytovaných v penziencech, hotelech, hostelech a motelech, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, představují muži (72,4 %). Ženy se na celkovém počtu ubytovaných podílejí více než čtvrtinou (27,6 %).

Graf 31: Osoby v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle pohlaví (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná data), duben 2022



Následující graf zobrazuje počty osob v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle příslušnosti k věkové kategorii.

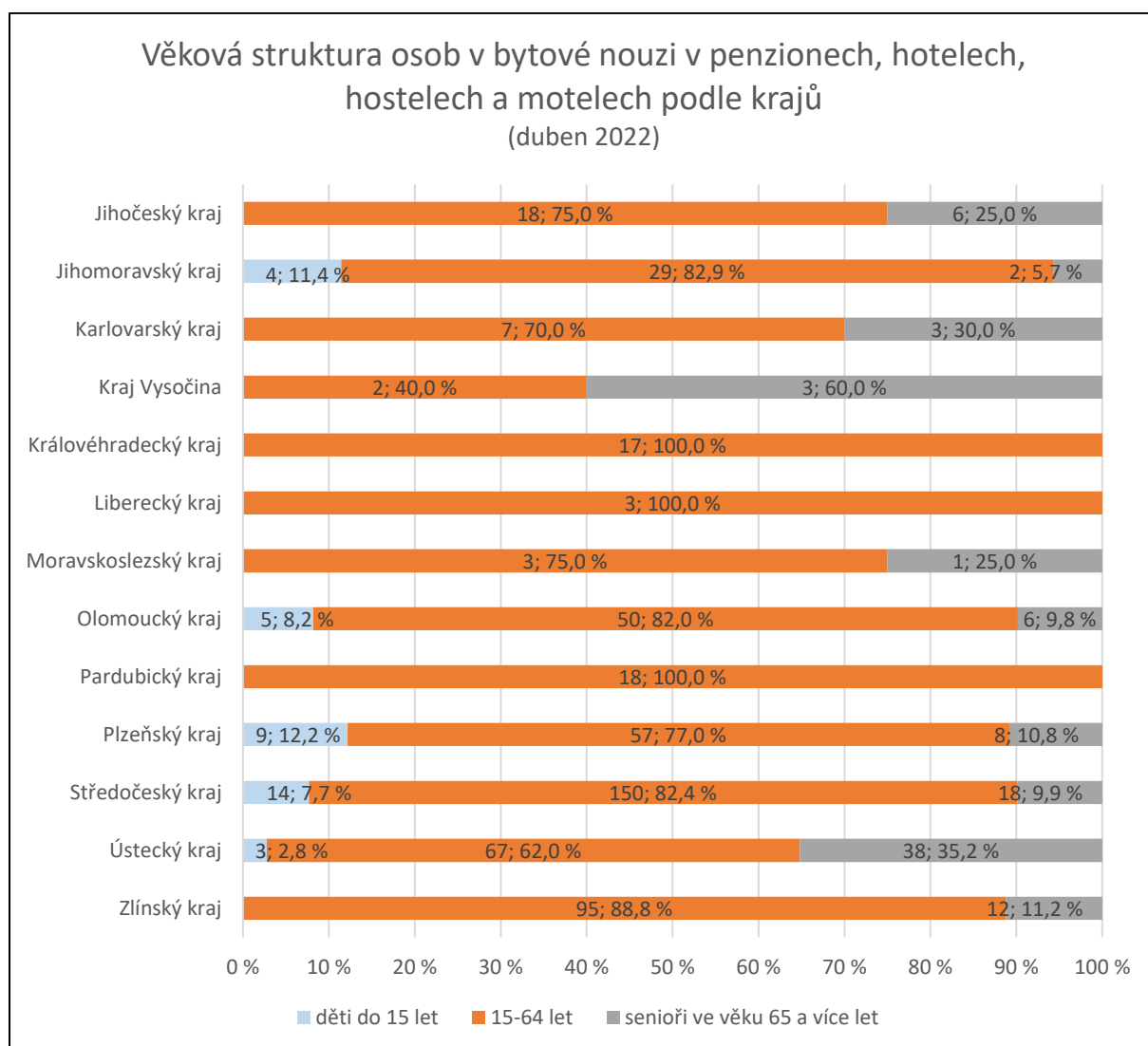
Graf 32: Osoby v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle věku (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná a podrobná data), duben 2022



Z hlediska věku je v ubytovacích zařízeních, která poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, poměrně nízké zastoupení osob do 29 let (celkem 6,5 %), podíl osob ve věku 65 a více let (15 %) je srovnatelný s obecnými a soukromými ubytovnami. **Nejvyšší podíl**, stejně jako u ubytoven, **vykazuje věková kategorie osob ve vyšším produktivním věku mezi 50 a 64 rokem**. V ní nalézáme téměř polovinu ubytovaných osob v bytové nouzi (46 %).

Níže vyobrazená věková struktura osob v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech poskytujících ubytování osobám v bytové nouzi je ovlivněna nízkými počty osob v jednotlivých krajích.

Graf 33: Věková struktura osob v bytové nouzi v penzích, hotelech, hostelech a motelech podle krajů (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná data), duben 2022

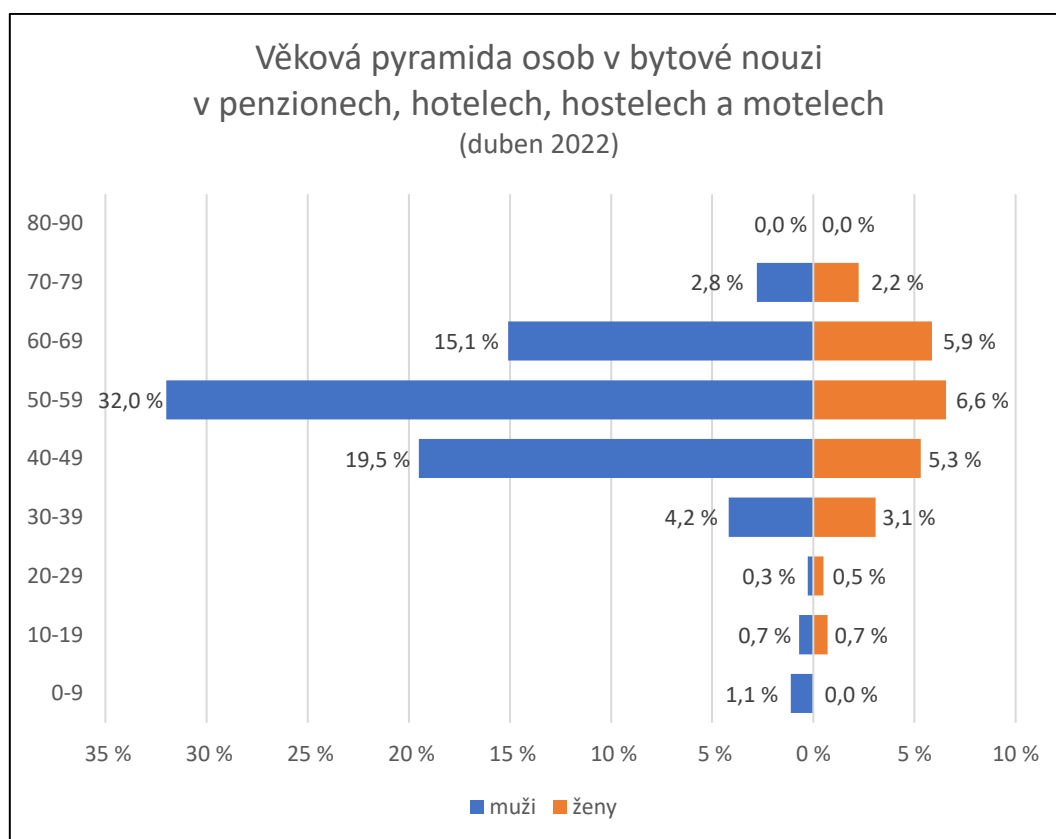


Největší počet seniorů ve věku 65 a více let v rámci kraje zaznamenáváme ve Středočeském kraji (38 osob) a nejvyšší podíl této skupiny vykazuje Kraj Vysočina, ve kterém se však v absolutních počtech jedná o tři osoby. Ve Středočeském kraji je také nejvyšší počet dětí ve věku do 15 let (14 dětí), v osmi krajích pak žádné dítě daného věku nezaznamenáváme.

Odhadujeme, že počet nezletilých dětí do 18 let, které obývají penziony, hotely, hostely a motely se pohybuje mezi 30 až 45 dětmi.

Genderové rozdělení mužů a žen v bytové nouzi napříč věkovými kategoriemi ukazuje následující graf.

Graf 34: Věková pyramida osob v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech (N počet osob = 358, podrobná data); duben 2022

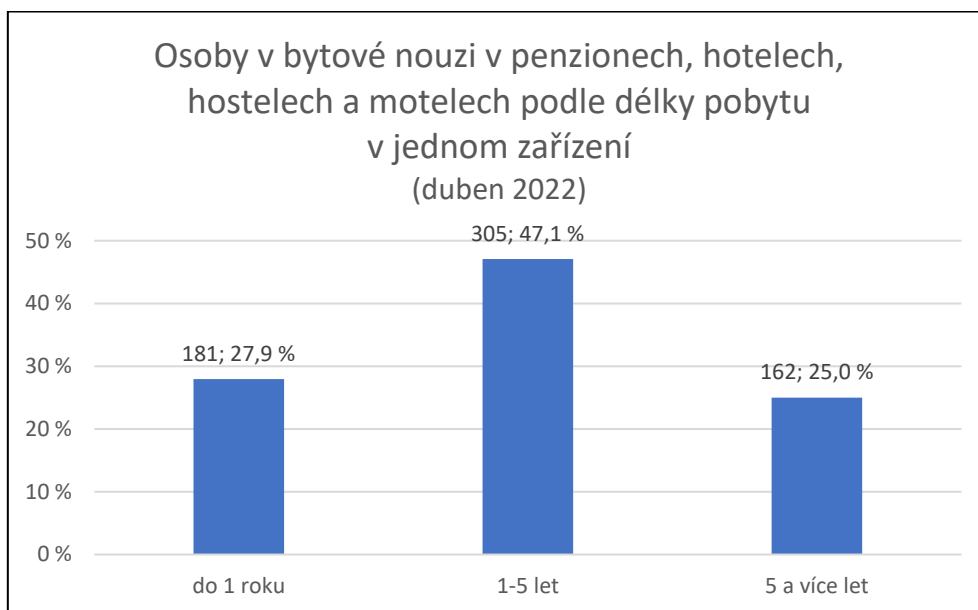


**Muži v bytové nouzi mají výrazněji vyšší podíl zejména v kategorii padesátníků, ve které přesahují hranici 83 %.** Ve věkových kategoriích 40–49 a 60–69 je **poměr mezi muži a ženami 3 : 1**. V uvedených ubytovacích zařízeních, která poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, se nenachází žádná osoba starší 80 let. **Průměrný věk osob v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, dosahuje 52,2 let** (průměr u mužů činí 52,1 let, u žen 52,6 let).

#### A.1.3.5. Délka pobytu v penziencech, hotelech, hostelech a motelech

Z hlediska délky pobytu jsme zjišťovali, jak dlouho pobývají osoby v bytové nouzi v jednom zařízení. Pozorujeme vysoký podíl osob v bytové nouzi ubytovaných jen krátkodobě, do jednoho roku (27,9 %). Je vyšší ve srovnání se soukromými i obecními ubytovnami (srov. soukromé ubytovny 16 %; obecní ubytovny 14 %). **Téměř polovina osob v bytové nouzi (47,1 %) je v daném penzionu, hotelu, hostelu či motelu ubytována v rozmezí od jednoho roku do pěti let** (srov. soukromé ubytovny 60,8 %; obecní ubytovny 41,4 %). Pouze čtvrtina osob (25 %) je v těchto zařízeních déle než pět let, což je srovnatelné se soukromými ubytovnami (srov. soukromé ubytovny 23,2 %; obecní ubytovny 44,6 %). Mezi jednočlennými a vícečlennými domácnostmi v bytové nouzi nezaznamenáváme z hlediska délky pobytu rozdíl.

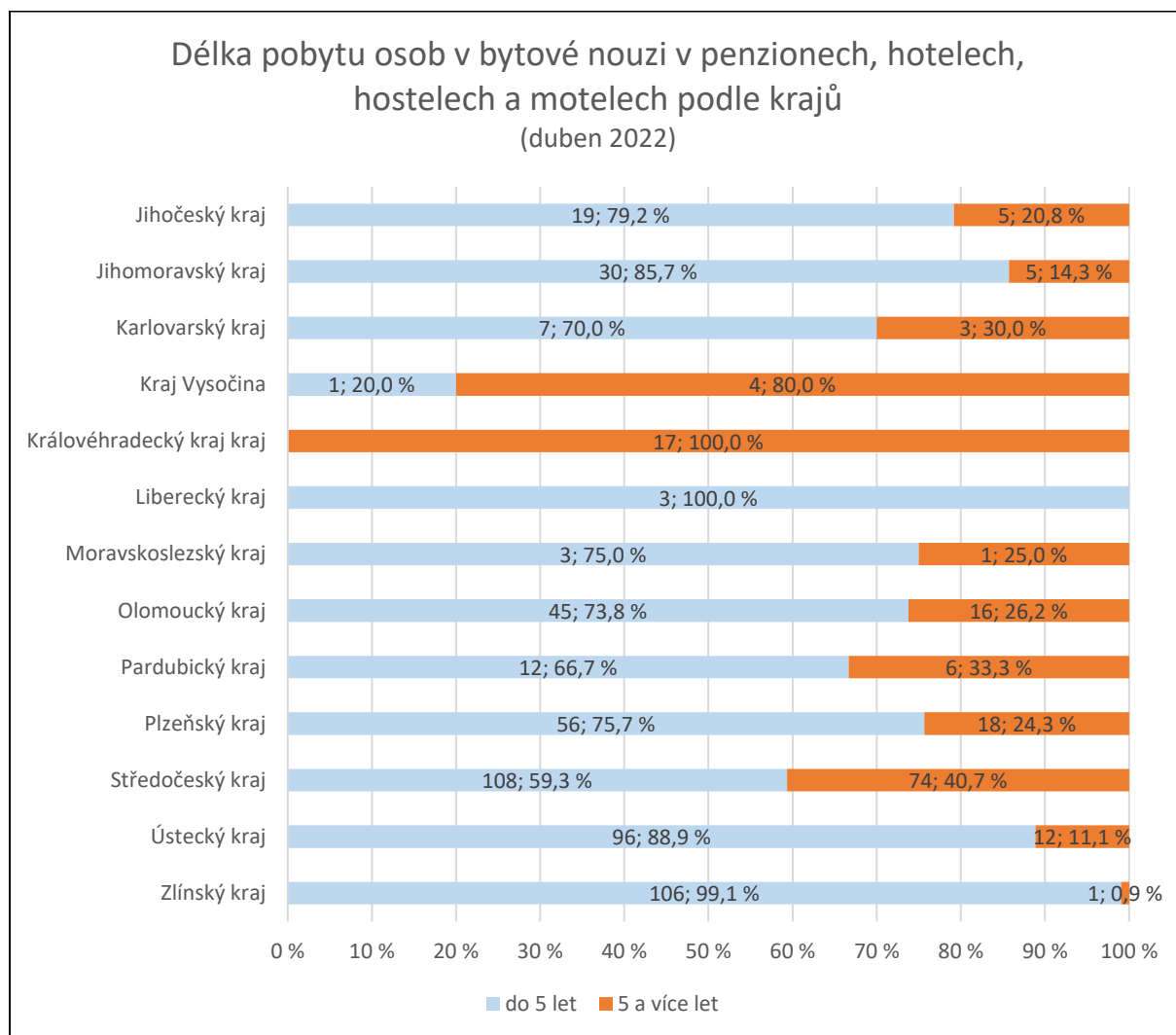
Graf 35: Osoby v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle délky pobytu v jednom zařízení (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná a podrobná data), duben 2022



Dále se budeme věnovat délce pobytu osob v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, podle krajů.



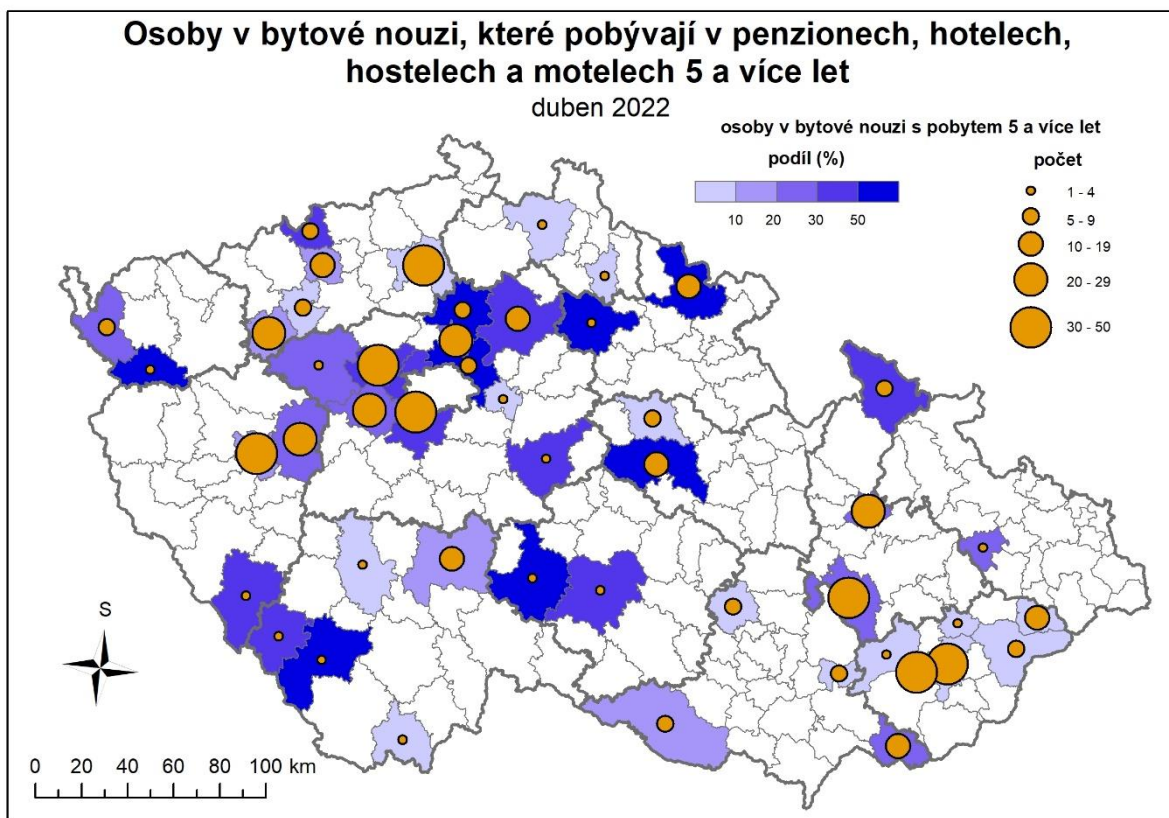
Graf 36: Délka pobytu osob v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle krajů (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná data), duben 2022



V rámci rozmístění osob v bytové nouzi s pobytem pět let a více v daném typu zařízení si lze všimnout dvou protipólů. V Libereckém kraji nebyla sečtena žádná osoba pobývajících 5 let a více let, v Královéhradeckém kraji jsou všechny osoby v bytové nouzi v daném typu zařízení ubytovány dlouhodobě (17 osob v Trutnově). Početně nejvíce osob s pobytem delším než pět let jsme zaznamenali ve Středočeském kraji (74).

V souvislosti s délkou pobytu je v následující mapě vyobrazen podíl osob v bytové nouzi s pobytem v jednom penzionu, hotelu, hostelu a motelu 5 a více let v rámci ORP. Je zřetelný **vyšší podíl osob s delším pobytem v zařízeních, která poskytují ubytování jen jednotkám osob v bytové nouzi.**

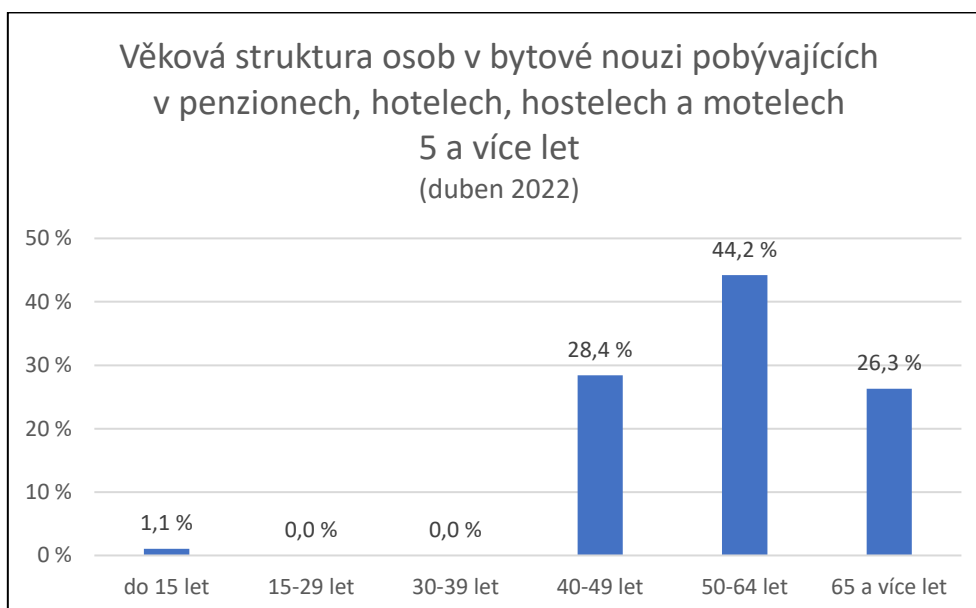
Mapa 8: Osoby v bytové nouzi, které pobývají v penzionech, hotelech, hostelech a motelech 5 a více let, duben 2022



Na mapě pozorujeme výraznější koncentrace daných zařízení, která poskytují ubytování osobám v bytové nouzi. Nalézají se v pásu lokalizovaném severovýchodně a západně od Prahy a také v jižních Čechách u hranic s Německem.

Následující graf zobrazuje věkovou strukturu osob v bytové nouzi, které pobývají v penzionech, hotelech, hostelech a motelech pět a více let.

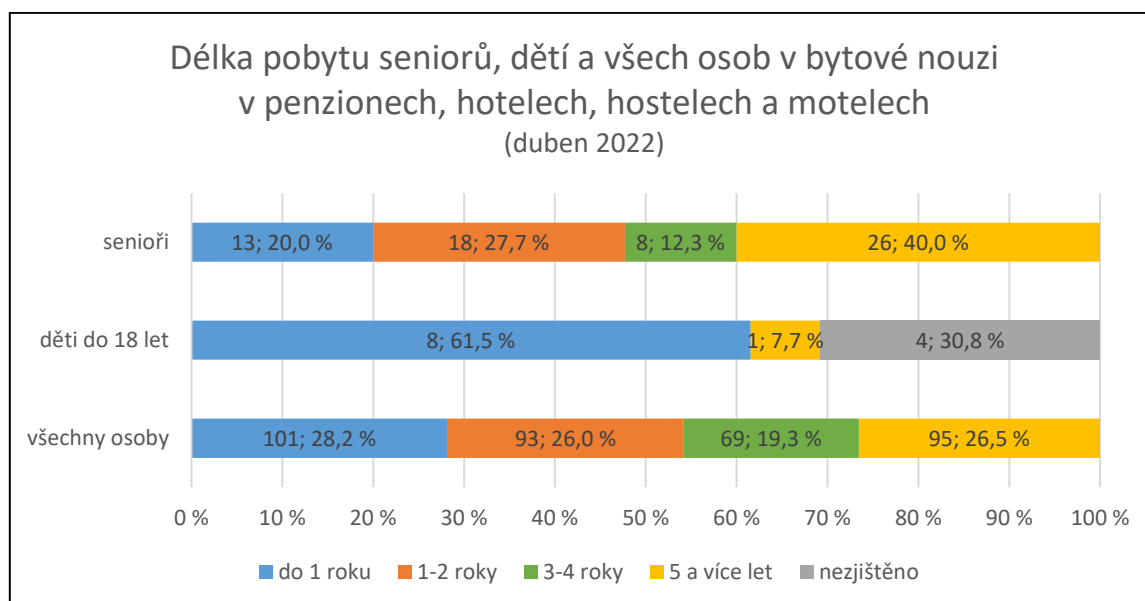
Graf 37: Věková struktura osob v bytové nouzi pobývajících v penzionech, hotelech, hostelech a motelech 5 a více let (N = 95; podrobná data), duben 2022



Nejvíce zastoupenou věkovou kategorií osob v bytové nouzi pobývajících v daném penzionu, hotelu, hostelu či motelu 5 a více let jsou osoby ve věku 50 až 64 let, činí více než dvě pětiny (44,2 %). Bezmála tři desetiny osob v bytové nouzi bydlících v daném zařízení 5 a více let jsou ve věku 40–49 let a o málo více než čtvrtina ve věku 65 a více let. Mezi osobami v penzionech, hotelech, hostelech a motelech jsou pouze 1,1 % zastoupeny děti ve věku do 15 let.

Další graf přináší detailnější zjištění k délce pobytu dětí ve věku do 18 let, seniorů ve věku 65 a více let a pro srovnání také délku pobytu všech osob v bytové nouzi bydlících v penzionech, hotelech, hostelech a motelech.

Graf 38: Délka pobytu seniorů, dětí a všech osob v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech (N počet osob = 358; podrobná data), duben 2022



Z grafu je patrné, že mezi seniory ve věku 65 a více let dvě pětiny představují ti, kteří v daném zařízení žijí 5 a více let (40 %), více než čtvrtina z nich v něm bydlí v rozmezí 1–2 let (27,7 %) a pětina do 1 roku (20 %). Méně častý je pobyt seniorů ve věku 65 a více let v délce 3–5 let (12,3 %).

Počet dětí do 18 let žijících v penzionech, hotelech, hostelech a motelech ubytovávajících osoby v bytové nouzi je obecně velmi nízký. Z celkového počtu dětí do 15 let, o kterých se nám podařilo získat podrobné údaje o délce pobytu, je zřejmé, že většina z nich zde žije dobu kratší než 1 rok.

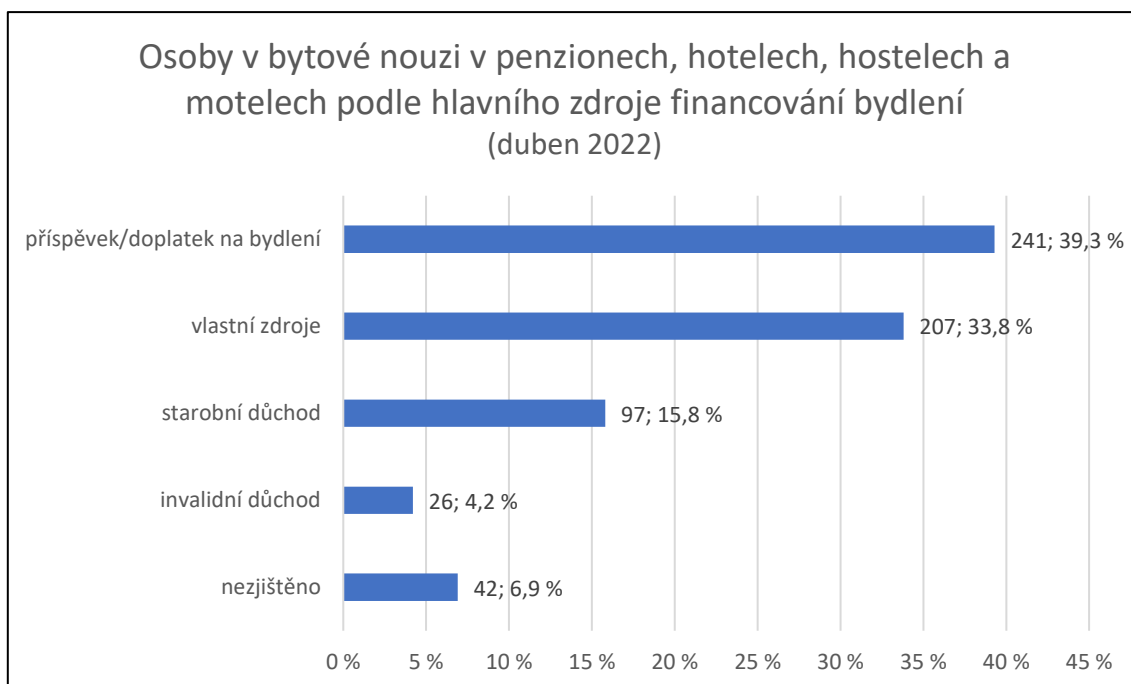
Pohyb osob v bytové nouzi žijících v penzionech, hotelech, hostelech a motelech, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, není na mezikrajské úrovni příliš výrazný. Vycházíme ze skutečnosti, že 96,8 % osob v bytové nouzi je ubytováno v kraji, ve kterém má i své trvalé bydliště.

### A.1.3.6. Zdroje financování bydlení v penziencech, hotelech, hostelech a motelech

Hlavním zdrojem financování pobytu v penziencech, hotelech, hostelech a motelech, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, jsou stejně jako v soukromých a obecních ubytovnách **příspěvek/doplatek na bydlení, které představují hlavní zdroj financování pro téměř dvě pětiny osob v bytové nouzi (39,3 %)**. Vlastní zdroje jsou hlavním zdrojem financování bydlení pro přibližně třetinu osob v bytové nouzi (33,8 %) a starobní důchod pro necelou pětinu osob v bytové nouzi (15,8 %). Invalidní důchod jako hlavní zdroj příjmu pro financování bydlení využívá 4,2 % osob v bytové nouzi.

Při sčítání jsme se zaměřili pouze na ubytovací zařízení, kde je vyplácen doplatek na bydlení. Skutečný podíl osob pobírajících příspěvek/doplatek na bydlení může být ve skutečnosti vyšší, protože otázka zjišťovala, zdali příspěvek/doplatek sloužil jako hlavní zdroj úhrady bydlení. Lze předpokládat, že jistý podíl osob, jejichž hlavním zdrojem je příjem ze zaměstnání (vlastní zdroje) nebo důchod (starobní, či invalidní), pobírá příspěvky/doplatky na bydlení. Tyto dávky tvoří jen malou část jejich příjmu, kterou pokrývají chybějící zdroje, a proto příspěvek/doplatek na bydlení nepředstavuje hlavní zdroj financování ubytování.

Graf 39: Osoby ve věku 15 a více let v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle hlavního zdroje financování bydlení (N = 66 počet zařízení, N modelovaný počet osob = 613; obecná a podrobná data), duben 2022



Hlavní zdroje financování bydlení stále z pohledu osob v bytové nouzi, nyní však v závislosti na tom, zda žijí v jednočlenné či vícečlenné domácnosti, přináší následující tabulka.

Tabulka 23: Srovnání osob v bytové nouzi v penziónech, hotelech, hostelech a motelech podle zdrojů financování bydlení a podle příslušnosti k domácnosti (N počet osob = 347, podrobná data), duben 2022

domácnosti	příspěvek/doplatek na bydlení	příjem ze zaměstnání	důchod starobní	důchod invalidní
jednočlenné domácnosti	40,1 %	39,5 %	15,9 %	4,5 %
vícečlenné domácnosti	51,5 %	42,4 %	6,1 %	-

V případě dvou pětín osob v bytové nouzi žijících v jednočlenných domácnostech představují jak příspěvek/doplatek na bydlení (40,1 %), tak příjem ze zaměstnání (39,5 %) hlavní zdroj financování bydlení. Necelá pětina osob v bytové nouzi v jednočlenných domácnostech využívá k úhradě nákladů spojených s bydlením zejména starobní důchod (15,9 %) a 4,5 % osob důchod invalidní.

Pro více než polovinu osob v bytové nouzi žijících ve vícečlenných domácnostech je hlavním zdrojem financování nákladů na bydlení příspěvek/doplatek na bydlení (51,5 %), pro více než dvě pětiny z nich je tímto zdrojem příjem ze zaměstnání (42,4 %) a pro 6,1 % starobní důchod.

Informace o hlavních zdrojích financování bydlení z pohledu domácností – jednočlenných, vícečlenných a rodin s nezletilými dětmi do 18 let – přináší následující tabulka.

Tabulka 24: Srovnání domácností v bytové nouzi v penziónech, hotelech, hostelech a motelech podle zdrojů financování bydlení (N počet domácností = 335; podrobná data), duben 2022

hlavní zdroj financování bydlení	jednočlenné domácnosti	vícečlenné domácnosti	
		celkem	z toho rodiny s dětmi do 18 let
příspěvek/doplatek bydlení	40,1 %	50,0 %	100,0 %
příjem ze zaměstnání	39,5 %	21,4 %	-
důchod starobní	15,9 %	-	-
důchod invalidní	4,5 %	-	-
kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a příjmu ze zaměstnání	-	21,4 %	-
kombinace příjmu ze zaměstnání a starobního důchodu	-	7,1 %	-

Dvě pětiny jednočlenných domácností v bytové nouzi využívají k úhradě nákladů příspěvek/doplatek na bydlení (40,1 %) a příjem ze zaměstnání (39,5 %) a přibližně jedna pětina starobní či invalidní důchod (celkem 20,4 %).

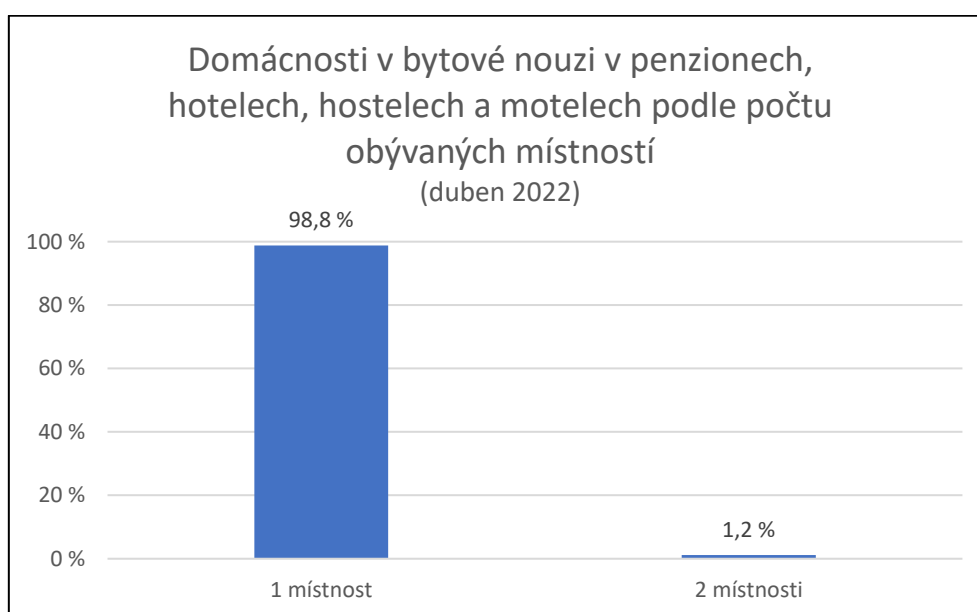
Pro polovinu vícečlenných domácností v bytové nouzi je hlavním zdrojem příspěvek/doplatek na bydlení (50 %), pro více než pětinu příjem ze zaměstnání (21,4 %) a kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a příjmu ze zaměstnání (21,4 %). Necelá desetina vícečlenných domácností hradí náklady spojené s bydlením kombinací příjmu ze zaměstnání a starobního důchodu (7,1 %).

Všechny rodiny s nezletilými dětmi do 18 let žijící v penziencech, hotelech, hostelech a motelech, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, hradí náklady spojené s bydlením zejména z příspěvku/doplatku na bydlení (100 %).

### A.1.3.7. Obývané prostory v penziencech, hotelech, hostelech a motelech

Následující část se věnuje počtu pokojů a dispozici bytů v penziencech, hotelech, hostelech a motelech, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, z perspektivy domácností v bytové nouzi.

Graf 40: Domácnosti v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle počtu obývaných místností (N počet domácností = 336; podrobná data), duben 2022



Převážná většina domácností v bytové nouzi ubytovaných v daných zařízeních obývá byty o velikosti jednoho pokoje (98,8 %) a jen 1,2 % domácností bydlí v bytech se dvěma pokoji. Třípokojové a větší byty jsme nezaznamenali.

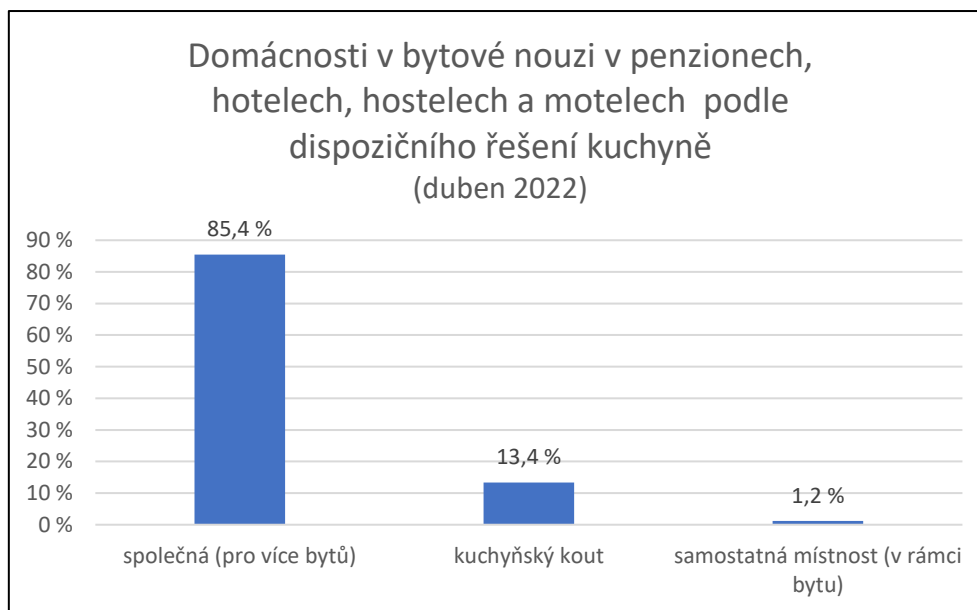
Pro srovnání s předchozími kapitolami uvádíme i srovnání velikosti bytů a jejich využívání domácnostmi v bytové nouzi podle počtu jejich členů, třebaže se v případě vícečlenných domácností jedná o velmi malý vzorek.

Tabulka 25: Domácnosti v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle počtu členů a počtu obývaných místností (N počet domácností = 336; podrobná data), duben 2022

domácnosti	1 místnost	2 místnosti
jednočlenné domácnosti	100 %	-
vícečlenné domácnosti	75 %	25 %

Stejně jako v případě obecních a soukromých ubytoven se potvrzuje, že vícečlenné domácnosti v bytové nouzi ve větší míře než jednočlenné domácnosti využívají vícepokojové byty. V případě v penzionů, hotelů, hostelů a motelů, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, žijí všechny jednočlenné domácnosti v bytech o velikosti jedné místnosti. Vícečlenné domácnosti v bytové nouzi obývají jednu místnost ze tří čtvrtin (75 %) a dvě místnosti z jedné čtvrtiny (25 %).

Graf 41: Domácnosti v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle dispozičního řešení kuchyně (N počet domácností = 336; podrobná data), duben 2022



Přístup ke kuchyni v rámci bytu/pokoje má 14,6 % domácností v bytové nouzi žijící v penzionech, hotelech, hostelech a motelech (srov. soukromé ubytovny 14 %). Převažuje podíl domácností, které mají k dispozici kuchyňský kout (13,4 %; srov. soukromé ubytovny 8,1 %), nad samostatnou místností (1,2 %; srov. soukromé ubytovny 5,9 %). Více než čtyři pětiny domácností v bytové nouzi (85,4 %) mají k dispozici společnou kuchyň.

Přístup vybraných skupin k samostatné kuchyni v podobě kuchyňského koutu nebo samostatné místnosti v penzionech, hotelech, hostelech a motelech ilustruje následující tabulka.

Tabulka 26: Vybrané domácnosti v bytové nouzi podle dispozičního řešení kuchyně v penzionech, hotelech, hostelech a motelech (N počet domácností = 335; podrobná data)

domácnosti	kuchyňský kout	samostatná místnost (v rámci bytu)	společná kuchyň (pro více bytů)
jednočlenné domácnosti	11,6 %	0,6 %	87,8 %
vícečlenné domácnosti	50,0 %	12,5 %	37,5 %
rodiny s dětmi do 18 let	50,0 %	33,3 %	16,7 %
senioři ve věku 65 a více let	34,2 %	1,3 %	64,6 %

Více než jedna desetina jednočlenných domácností (12,2 %) v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech disponuje samostatnou kuchyní (kuchyňským koutem nebo samostatnou místností v rámci bytu), což je srovnatelné se soukromými ubytovnami (12,1 %) a méně než v obecních ubytovnách (31,1 %). Ke shodnému typu kuchyně (kuchyňský kout, samostatná místnost) mají v penziencech, hotelech, hostelech a motelech přístup více než tři pětiny vícečlenných domácností (62,5 %; srov. v soukromých ubytovnách 28,1 %; v obecních ubytovnách 52 %).

Více než třetina seniorů ve věku 65 a více let (35,5 %) má v penziencech, hotelech, hostelech a motelech v rámci bytu k dispozici samostatnou kuchyň. V obecních ubytovnách byl jejich podíl podobný (32,4 %) a v soukromých ubytovnách je jejich zastoupení o více než polovinu nižší (15,3 %). Rodiny s dětmi do 18 let v bytové nouzi mají v penziencech, hotelech, hostelech a motelech přístup k samostatné kuchyni ve více než čtyřech pětinach případů (83,3 %), což je mnohem vyšší podíl než v soukromých i obecních ubytovnách (srov. v soukromých ubytovnách 47,2 %; v obecních ubytovnách 47,1 %).

### A.1.3.8. Shrnutí: osoby v penziencech, hotelech, hostelech a motelech

Tabulka 27: Osoby v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech ubytovávajících osoby v bytové nouzi, střední hodnota odhadu, duben 2022

věková kategorie	počet mužů/chlapců	počet žen/dívek	počet osob a domácností
0–14 let	20	15	648 osob 595 domácností
15–64 let	403	113	
65 a více let	64	33	

- Počet ubytovacích zařízení spadajících do kategorie penziony, hotely, hostely a motely, do nichž plyne doplatek na bydlení a které ubytovávají osoby v bytové nouzi, je 66.
- Je v nich ubytováno 648 osob v bytové nouzi, které tvoří 595 domácností. Při zohlednění intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 580–710 osob v bytové nouzi v 540–660 domácnostech. Průměrná velikost domácnosti v bytové nouzi je menší než v ubytovnách a činí 1,1 osoby.
- Nejvíce osob v bytové nouzi se nachází v penziencech, hotelech, hostelech a motelech ve Středočeském kraji (182), kde jsme také identifikovali nejvíce ubytovacích zařízení tohoto typu. Vyšší počty osob v bytové nouzi v daných zařízeních ubytovávajících osoby v bytové nouzi jsou v Ústeckém kraji (108) a Zlínském kraji (107).
- Průměrně je v jednom zařízení ubytováno 9,8 osoby v bytové nouzi, což je ve srovnání se soukromými a obecními ubytovnami výrazně méně.
- Více než 90 % své kapacity využívají k ubytování osob v bytové nouzi jen 4 zařízení v rámci celé ČR.



- V penziencech, hotelech, hostelech a motelech, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, převládají jednočlenné domácnosti, které tvoří 95,2 % všech bydlících domácností v bytové nouzi. Podíl jednočlenných domácností sdílejících jeden byt činí méně než čtvrtinu (23,8 %), což je v porovnání s ubytovnými ubytovávajícími osoby v bytové nouzi srovnatelný podíl.
- Vícečlenných domácností v bytové nouzi je zastoupeno velmi málo (4,8 %), nejvíce z nich představují partnerské domácnosti.
- Senioři ve věku 65 a více let představují o málo více než pětinu ubytovaných osob v bytové nouzi (21,7 %) a 95 % z nich tvoří samostatnou domácnost o jediném členu.
- Děti ve věku do 18 let představují jen malou část ubytovaných osob v bytové nouzi (3,6 %).
- Necelé tři čtvrtiny z celkového počtu osob v bytové nouzi ubytovaných v penziencech, hotelech, hostelech a motelech, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, představují muži (72,4 %).
- Nejvyšší podíl, stejně jako u ubytoven, vykazuje věková kategorie osob ve vyšším produktivním věku mezi 50 a 64 rokem. V ní nalézáme téměř polovinu ubytovaných osob v bytové nouzi (46 %).
- Muži v bytové nouzi mají výrazněji vyšší podíl zejména v kategorii padesátníků, ve které přesahují hranici 83 %. Průměrný věk osob v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, dosahuje 52,2 let (průměr u mužů činí 52,1 let, u žen 52,6 let).
- Z hlediska délky pobytu pozorujeme vysoký podíl osob v bytové nouzi ubytovaných jen krátkodobě, do jednoho roku (27,9 %), který je vyšší i ve srovnání se soukromými i obecními ubytovnými. Téměř polovina osob v bytové nouzi (47,1 %) je v daném penzionu, hotelu, hostelu a motelu ubytována v rozmezí od jednoho roku do pěti let (srov. soukromé ubytovny 60,8 %; obecní ubytovny 41,4 %).
- Nejvíce zastoupenou věkovou kategorií pobývajících v daném zařízení 5 a více let jsou osoby ve věku 50 až 64 let (44,2 %).
- Mezi seniory ve věku 65 a více let představují dvě pětiny ti, kteří v daném zařízení žijí 5 a více let (40 %).
- Počet dětí do 18 let žijících v penziencech, hotelech, hostelech a motelech ubytovávajících osoby v bytové nouzi je obecně velmi nízký. Většina z nich zde pobývá dobu kratší než 1 rok.
- 96,8 % osob v bytové nouzi je ubytováno v kraji, ve kterém má i své trvalé bydliště.
- Z perspektivy osob v bytové nouzi jsou hlavním zdrojem financování pobytu v penziencech, hotelech, hostelech a motelech, které ubytovávají osoby v bytové nouzi,

stejně jako v soukromých a obecních ubytovnách příspěvek/doplatek na bydlení, který představuje hlavní zdroj financování pro téměř dvě pětiny osob v bytové nouzi (39,3 %). Vlastní zdroje jsou hlavním zdrojem financování bydlení pro přibližně třetinu osob v bytové nouzi (33,8 %) a starobní důchod pro necelou pětinu osob nouzi (15,8 %). Invalidní důchod jako hlavní zdroj příjmu pro financování bydlení využívá 4,2 % osob v bytové nouzi.

- Z perspektivy domácností v bytové nouzi využívají dvě pětiny jednočlenných domácností k úhradě nákladů příspěvek/doplatek na bydlení (40,1 %) a příjem ze zaměstnání (39,5 %) a přibližně jedna pětina starobní či invalidní důchod (celkem 20,4 %). Pro polovinu vícečlenných domácností je hlavním zdrojem příspěvek/doplatek na bydlení (50 %), pro více než pětinu příjem ze zaměstnání (21,4 %) a kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a příjmu ze zaměstnání (21,4 %).
- Převážná většina domácností v bytové nouzi ubytovaných v daných zařízeních obývá byty o velikosti jednoho pokoje (98,8 %) a jen 1,2 % bydlí v bytech se dvěma pokoji.
- Stejně jako v případě obecních a soukromých ubytoven se potvrzuje, že vícečlenné domácnosti v bytové nouzi ve větší míře než jednočlenné domácnosti využívají vícepokojové byty. V případě penzionů, hotelů, hostelů a motelů, které ubytovávají osoby v bytové nouzi, žijí všechny jednočlenné domácnosti v bytech o velikosti jedné místnosti. Vícečlenné domácnosti v bytové nouzi obývají jednu místnost ze tří čtvrtin (75 %) a dvě místnosti z jedné čtvrtiny (25 %).
- Přístup ke kuchyni v rámci bytu/pokoje má 14,6 % domácností v bytové nouzi žijících v penzionech, hotelech, hostelech a motelech (srov. soukromé ubytovny 14 %). Převažuje podíl domácností, které mají k dispozici kuchyňský kout (13,4 %; srov. soukromé ubytovny 8,1 %), nad samostatnou místností (1,2 %; srov. soukromé ubytovny 5,9 %). Více než čtyři pětiny domácností v bytové nouzi (80,7 %) mají k dispozici společnou kuchyň.

## A.1.4. Osoby v nevhodném bydlení, v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích

Následující kapitola přináší výsledky sčítání osob v nevhodném bydlení (byty, rodinné domy/domky, nebytové prostory a chaty), v mobilních zařízeních (maringotky, karavany, hausbóty) a chatkách v zahrádkářských koloniích. Za **nevhodné bydlení** jsou považovány byty, domy, chaty nebo nebytové prostory, které splňují alespoň jeden z následujících bodů:

- i. V bytě/příbytku není dostupná tekoucí voda;
- ii. V bytě/příbytku není dostupná teplá voda;
- iii. V bytě/příbytku není dostupná elektřina;
- iv. V bytě/příbytku není dostupný záchod;
- v. V bytě/příbytku není dostupná koupelna/sprcha;
- vi. V bytě/příbytku není dostupná kuchyň/kuchyňský kout s dřezem;
- vii. V chladných dnech je v bytě/příbytku zima, ale domácnost nemá možnost si zatopit;
- viii. Okna nebo vstupní dveře do bytu/příbytku díky silnému a trvalému poškození již neplní svou funkci, případně zcela chybí;
- ix. V obývaném prostoru je trvale a silně rozšířená plíseň, která se vyskytuje z důvodu celoroční vlhkosti (nejde o plísně v zimním období způsobené nevhodným užíváním bytu, např. nedostatečným větráním);
- x. Statika/konstrukce domu je natolik narušená, že výrazně omezuje či ohrožuje obyvatele (např. rozpadající se střecha či rozpadající se schodiště na chodbě).

Zpráva o vyloučení z bydlení za rok 2018 uvádí, že v nevyhovujících bytech nalézáme 4 900 domácností čítajících celkem 14 700 osob. Jedná se o byty, kde chybějí základní služby a vybavení jako tekoucí či teplá voda, elektřina, záchod, koupelna či sprcha, kuchyň nebo kuchyňský kout. Zpráva o vyloučení z bydlení 2021 uvádí odhad, že v bytové nouzi v bytech se nachází celkem 9 až 25 tisíc domácností. Z toho přibližně třetina žije ve funkčně nevyhovujících bytech.<sup>32</sup>

Protože jde o první komplexní sčítání osob v nevhodném bydlení, bylo možno provést komparaci s předchozími zjištěními jen v omezené míře, protože ta byla založena na selektivním sběru dat zaměřeném pouze na vybrané lokality.<sup>33</sup>

V případě našeho sčítání nešlo jen o prosté sečtení osob, byly zjišťovány i další údaje týkající se jejich bydlení a vybraných charakteristik. Jednalo se např. o umístění bydlení (ORP, obec), typ bydlení, počet obytných místností v bytě, velikost bytu v m<sup>2</sup> apod. (viz úvod kapitoly A.1.) Zvlášť byly sčítány osoby v nevhodném obydlí a v mobilních obydlích a zvlášť osoby v chatkách v zahrádkářských koloniích. Terénní výzkum probíhal v květnu roku 2022.

Nejdříve představíme **metodologii týkající se sčítání osob v nevhodném bydlení**. To bylo založeno na kombinaci dvou zdrojů dat. Hlavním zdrojem byla data získaná z vybraných

<sup>32</sup> Vymezení funkčně nevyhovující bydlení v bytech neobsahovala ve srovnání s naším sčítáním subkategorii ix. „V obývaném prostoru je trvale a silně rozšířená plíseň, která se vyskytuje z důvodu celoroční vlhkosti (nejde o plísně v zimním období způsobené nevhodným užíváním bytu, např. nedostatečným větráním)“.

<sup>33</sup> Platforma pro sociální bydlení (2021). Zpráva o vyloučení z bydlení 2021, Tabulka 4: Přehled zdrojových informací o bytové nouzi v bytech.

oblastí s vysokou koncentrací příjemců příspěvku na živobytí. Doplňkovým zdrojem bylo plošné zjišťování počtu osob v nevhodném bydlení od sociálních odborů jednotlivých ORP.

Výchozím bodem pro tvorbu dat byla Metodika identifikace lokalit rezidenční segregace<sup>34</sup> a na základě ní zpracovaná mapa lokalit sociálního vyloučení a segregace.<sup>35</sup> V rámci identifikace výskytu osob žijících v nevhodném obydlí jsme se zaměřili na výběr oblastí s extrémní, případně vysokou koncentrací společně posuzovaných osob u příspěvku na živobytí (tedy lokality sociálního vyloučení a segregace) a prostřednictvím víceúrovňového výběru jsme vytvořili seznam vybraných lokalit, ve kterých jsme následně provedli sčítání osob v nevhodném bydlení. Vyšli jsme z předpokladu, že koncentrace příjemců příspěvku na živobytí bude korelovat s výskytem nevhodného bydlení.

Postupovali jsme tak, že jsme nejdříve v každém kraji náhodným způsobem vybrali dvě oblasti: jednu oblast s extrémní a druhou oblast s vysokou koncentrací příjemců příspěvku na živobytí. Pokud se v daném kraji nevyskytovala žádná oblast s extrémní koncentrací, byly vybrány dvě oblasti s vysokou koncentrací. Několik oblastí bylo dále vyloučeno, protože se v nich po ověření na místě nevhodné bydlení nenalézalo a nebylo je možné nahradit jinými.<sup>36</sup>

Každá z vybraných oblastí byla obvykle tvořena jednotkami či desítkami ulic, ve kterých byly ve spolupráci s místními neziskovými organizacemi poskytujícími terénní sociální služby a s terénními sociálními pracovníky příslušných úřadů vybrány konkrétní obce, ulice, domy, byty, které odpovídaly definici nevhodného obydlí. Vybraná místa byla zaznamenána do mapy a následně v nich proběhlo sčítání. Bylo realizováno v lokalitách v 38 obcích náležejících do 23 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, jejichž celkový přehled je uveden níže.

---

<sup>34</sup> Sýkora, L., Matoušek, R., Brabcová, Š., Čaněk, M., Fiedlerová, K., Procházková, A. & Trlifajová, L. (2015) Metodika identifikace lokalit rezidenční segregace. Certifikovaná metodika. [http://www.socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/Metodika\\_identifikace\\_lokalit\\_rezidencni\\_segregace\\_2014\\_fin\\_update2015.pdf](http://www.socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/Metodika_identifikace_lokalit_rezidencni_segregace_2014_fin_update2015.pdf)

<sup>35</sup> Sýkora, L. (2022) Lokality sociálního vyloučení a segregace – mapová a datová aplikace. Aplikace zobrazuje lokality rezidenční segregace na základě dat o faktickém bydlišti příjemců příspěvku na živobytí (základní dávky v hmotné nouzi) k 31. 12. 2020. Zobrazuje čtyři typy oblastí dle koncentrace společně posuzovaných osob.

<sup>36</sup> Vzhledem k omezenému výskytu míst sociální segregace v krajích nebylo možné zcela dodržet stejný počet oblastí v každém z krajů.

Tabulka 28: Přehled oblastí sčítání osob v nevhodném bydlení.

kraj	SO ORP	obec
Jihočeský kraj	České Budějovice	České Budějovice
	Český Krumlov	Větřní
Jihomoravský kraj	Brno	Brno
Karlovarský kraj	Sokolov	Chodov
		Sokolov
Královéhradecký kraj	Dobruška	České Meziříčí
	Hradec Králové	Hradec Králové
	Jaroměř	Jaroměř
	Nový Bydžov	Nový Bydžov
Liberecký kraj	Liberec	Liberec
		Cvikov
		Kamenický Šenov
		Kunratice u Cvikova
		Mařenice u Cvikova
		Pihel
		Prácheň
		Skalice u České Lípy
		Sloup v Čechách
Svor		
Moravskoslezský kraj	Karviná	Karviná
	Ostrava	Ostrava
Olomoucký kraj	Litovel	Litovel
	Prostějov	Čelechovice na Hané
	Přerov	Přerov
Pardubický kraj	Moravská Třebová	Moravská Třebová
Plzeňský kraj	Stříbro	Stříbro
Hl. m. Praha	Praha	Praha
Středočeský kraj	Slaný	Slaný
Ústecký kraj	Most	Most
		Obrnice
Kraj Vysočina	Moravské Budějovice	Kojatice
Zlínský kraj	Holešov	Holešov
		Kurovice
		Němčice
		Plačkov
		Přílepy
		Rymice
	Uherské Hradiště	Staré Město

Na výběr oblastí a v nich konkrétních míst sčítání navázala tvorba dat, která proběhla ve spolupráci s místními terénními sociálními pracovníky jak z úřadů, tak i z místních neziskových organizací. Rozhodnutí vytvořit z nich tazatele bylo logické – v lokalitách se orientují, často znají osobně i jejich obyvatele a jsou vybaveni kompetencemi pro komunikaci s místními obyvateli. Eliminováni jsme tím riziko odmítání „neznámých tazatelů“. Tazatelé byli na sběr dat připraveni a patřičně proškoleni. Samotný sběr proběhl v různých typech bydlení – bytech, domech, chatkách, unimobuňkách a karavanech.

Druhý zdroj dat, a nutno podotknout že pro výzkum spíše doplňkový (sloužil k datové triangulaci a modelování chybějících dat), představovala data získaná od pracovníků jednotlivých sociálních odborů ORP. Těm byly s podporou krajských metodiků sociální práce rozeslány sčítací formuláře. Do těchto formulářů pracovníci zaznamenávali obecná data o osobách v nevhodném bydlení v místě jejich působnosti. Vyplněný formulář jsme získali ze 146 ORP, tedy ze 71 % všech ORP v ČR. Jak jsme pozorovali, úplnost dat a jejich kvalitu ovlivňovala zejména hloubka místní znalosti. V menších ORP a ORP zahrnujících menší obce, se dařilo údaje získávat snadněji, ve větších ORP a městech byly stanovovány více odhadem. Ve velkých městech a obcích se objevovaly informace o tom, že nevhodné bydlení ubývá, protože je řada domů/bytů demolována či opravována, nahrazována novou zástavbou (gentrifikace).

Ze sčítání osob v nevhodném bydlení ve vybraných oblastech s vysokou koncentrací příjemců příspěvku na živobytí jsme získali podrobná data o 2 071 osobách, které žijí ve 38 obcích. Obecná data jsme získali o 8 315 osobách ve 449 obcích. Získaná data z obou zdrojů se stala výchozím bodem pro modelování počtu osob v nevhodném bydlení.

K modelování dat jsme museli přistoupit v 93 obcích v rámci 59 ORP (modelováno bylo 5 672 osob). K modelování jsme přistoupili pouze v těch SO ORP, ve kterých jsme identifikovali oblasti s koncentrací příjemců příspěvku na živobytí.<sup>37</sup> Modelování proběhlo na základě stanovení poměru mezi počtem příjemců příspěvku na živobytí a počtem osob v nevhodném bydlení v jednotlivých krajích ve vybraných oblastech.<sup>38</sup> Limitem tohoto způsobu modelování bylo, že místa koncentrace příjemců příspěvku na živobytí nezachycují nevhodné bydlení na úrovni jednotlivých bytů a menších domů, v nichž pobývají jednotlivé osoby v nevhodném bydlení.

Celkem byla data získána nebo domodelována ve 165 ORP. Pro zbylých 40 SO ORP se data nepodařilo získat ani z jednoho zdroje, a tudíž nebylo možné provést modelování.<sup>39</sup> Vzhledem ke skutečnosti, že bylo nutné modelovat třetinu (35,3 %) z celkového modelovaného počtu osob v nevhodném bydlení, se intervaly spolehlivosti pohybují  $\pm 25$  % oproti středním hodnotám odhadů uváděným v příslušných kapitolách.

---

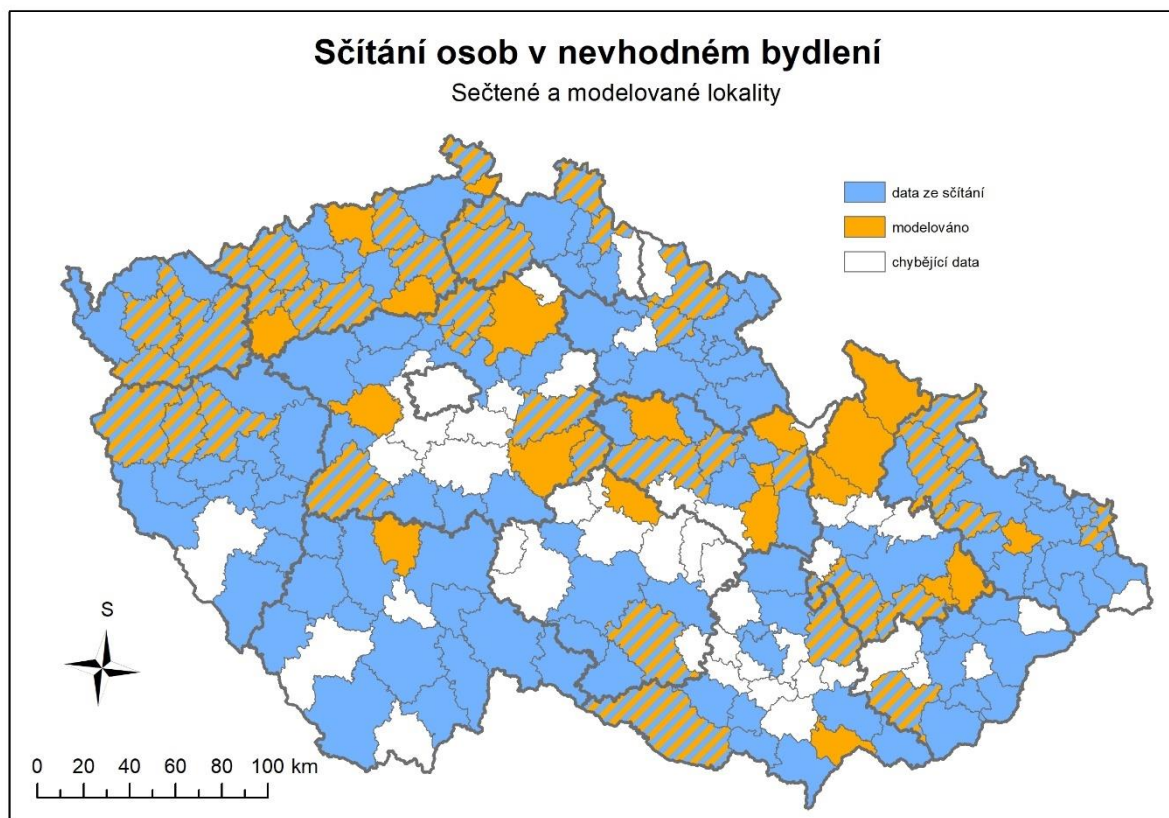
<sup>37</sup> Pro každý kraj byly ze zmíněné mapy lokality sociálního vyloučení a segregace vypsané všechny základní sídelní jednotky, které byly identifikovány jako lokality koncentrace příjemců příspěvku na živobytí (extrémní, vysoká, střední a nízká). Identifikované oblasti jsme očistili o ty, ve kterých se nacházela hromadná ubytovací zařízení, např. ubytovny, zařízení sociálních služeb, zdravotnická zařízení.

<sup>38</sup> Pro každý kraj byl tento podíl jiný, neboť vycházel z výsledků dosavadního sčítání – poměru mezi počtem příjemců příspěvku na živobytí a zjištěnými osobami v nevhodném bydlení ve shodných oblastech. Data byla triangulována s daty zaslanými jednotlivými ORP.

<sup>39</sup> Data pro Prahu byla neúplná a nebylo možno provést modelaci teoretického počtu osob. Sečtené osoby však byly započítány do příslušných přehledů podle demografických charakteristik.

Níže přiložená přehledová mapa zobrazuje SO ORP, za která byla získána data v rámci sčítání, a dále SO ORP, za která byla data modelována, a ta SO ORP, v nichž data pro modelaci nebyla k dispozici.

Mapa 9: Sčítání osob v nevhodném bydlení, sečtené a modelované lokality



Dále krátce popíšeme **metodologii použitou při sčítání mobilních obydlí**, mezi něž patří karavany, maringotky a hausbóty. Opětovně jsme využili dva zdroje dat. Hlavním zdrojem bylo plošné zjišťování počtu osob v mobilních obydlích od sociálních odborů jednotlivých ORP. Druhým zdrojem byla data získaná v rámci sčítání osob v nevhodném bydlení ve vybraných oblastech (viz výše).

Sociálním odborům jednotlivých ORP byly s podporou krajských metodiků sociální práce rozeslány sčítací formuláře pro zaznamenání obecných dat. Jednalo se o identický formulář, který byl využit při sčítání nevhodného bydlení (byty, rodinné domy/domky, nebytové prostory a chaty). Do něj byla zaznamenávána data, např. obec/část obce, adresa či přibližná specifikace umístění objektu (např. maringotka za fotbalovým hřištěm u lesa) a počet osob, které zde přebývají.

Při tvorbě dat ve vybraných oblastech jsme opětovně spolupracovali s místními terénními sociálními pracovníky jak z úřadů, tak i z neziskových organizací. Jejich prostřednictvím byla vytvářena podrobná data. Vyhledávali osoby, jež přebývají v mobilních obydlích: v maringotkách, karavanech, unimobuňkách a odstavených železničních vagónech, které jsme přiřadili k mobilním obydlím z toho důvodu, že se jedná o prostor, který je jednoduše přestěhovatelný (nejedná se o stavbu se základy).

Souběžně, ale odděleně probíhala **tvorba dat v zahrádkářských koloniích**. Zahrádkářská osada (zahrádkářská kolonie, zahrádková osada, zahrádková kolonie) je pozemek tvořený množstvím parcel určených k soukromé zahrádkářské a zahradnické činnosti. Často bývá osada provozována spolkem, který jednotlivé parcely pronajímá svým členům. Vlastnictví pozemku může být individuální, spolkové, obecní i státní. V České republice množství zahrádkářských osad provozují základní organizace Českého zahrádkářského svazu (ČZS). Osady pod ČZS se vyznačují jednotným a organizovaným založením a koordinovanou výstavbou zahrádkářských chat a ostatního zařízení. Řídí se Osadním řádem, který je závazný pro všechny uživatele pozemků v osadě. Další osady vznikaly mimo tento organizovaný rámec. Existence Českého zahrádkářského svazu a Osadních řádů je stěžejní faktor ovlivňující bydlení osob v chatkách v zahrádkářských koloniích. Díky systému a evidenci majitelů chatek je možno dohledat počty zahrádek a chatek, které jsou evidovány v rámci Českého zahrádkářského svazu. Vedle toho pak existují chatky vystavěné mimo tato území, které nepodléhají žádným řádům a pravidlům a nejsou nikde evidovány.

Důležité je uvést, že od roku 2021 platí nový zahrádkářský zákon, který ukotvuje veřejnou prospěšnost zahrádkářské činnosti a zejména definuje zahrádkářské osady. Zákon stanovuje, že zahrádkářskou činností se rozumí veřejně prospěšná činnost zaměřená na pěstování ovoce, zeleniny, květin, užitkových nebo okrasných rostlin, jejich další zpracování nebo úpravu. Vykonává ji zahrádkářský spolek, který je veřejně prospěšným spolkem. Nemusí jít jenom o Český zahrádkářský svaz, ten je však dominantním a dlouhodobě fungujícím spolkem. Zahrádkářská osada je definována jako pozemek či více pozemků v užívání spolku, která umožňuje jejich individuální užívání nebo používání alespoň třemi členy spolku.

Sčítání osob v zahradních chatkách v zahrádkářských koloniích bylo provedeno ve všech 14 krajích na úrovni základních organizací ČZS, příp. na úrovni ústředních sdružení ČZS. Při vyhledávání osob v chatkách v zahrádkářských koloniích jsme vyšli ze seznamu základních organizací ČZS. Oslovili jsme základní organizace a sečetli s jejich pomocí osoby žijící v těchto zahrádkářských koloniích, včetně zjištění dalších údajů, které se sčítanými osobami souvisí. Telefonicky či mailem bylo osloveno 259 základních organizací, u kterých byly veřejně dostupné kontakty na předsedy či tajemníky. Ti poskytli informace o 266 osadách. Některé základní organizace mají ve své správě jednu osadu, některé více, a část základních sdružení osady nemá a sdružuje jen přídomní zahrádkáře a pěstitele. Prostřednictvím ústředních sdružení byla sesbírána data o výskytu jevu nevhodného bydlení na parcelách v téměř 698 základních organizacích. V rámci výzkumu byla celkem sesbírána data z 957 základních organizací, což je 40 % z celkového počtu 2 383.

Doplňujícím zdrojem dat byly získané informace od sociálních odborů jednotlivých ORP, kterým byly s podporou krajských koordinátorů rozeslány obecnější sčítací formuláře. Do těchto formulářů sociální pracovníci zaznamenávali počty bydlících osob v chatkách zahrádkářských kolonií.

Jsme si vědomi toho, že sčítání mohli ovlivnit reprezentanti osad, z rozhovorů ale vyplývalo, že mají velmi dobrý přehled o svých koloniích a zahrádkářích. V rámci validizace dat jsme vybrali 8 zahrádkářských osad v Ostravě, Havířově a Kyjově, ve kterých byl proveden důkladný terénní sběr. Vybrány byly kolonie, o nichž padly při sčítání zmínky, že by v nich mohly osoby v bytové nouzi bydlet.

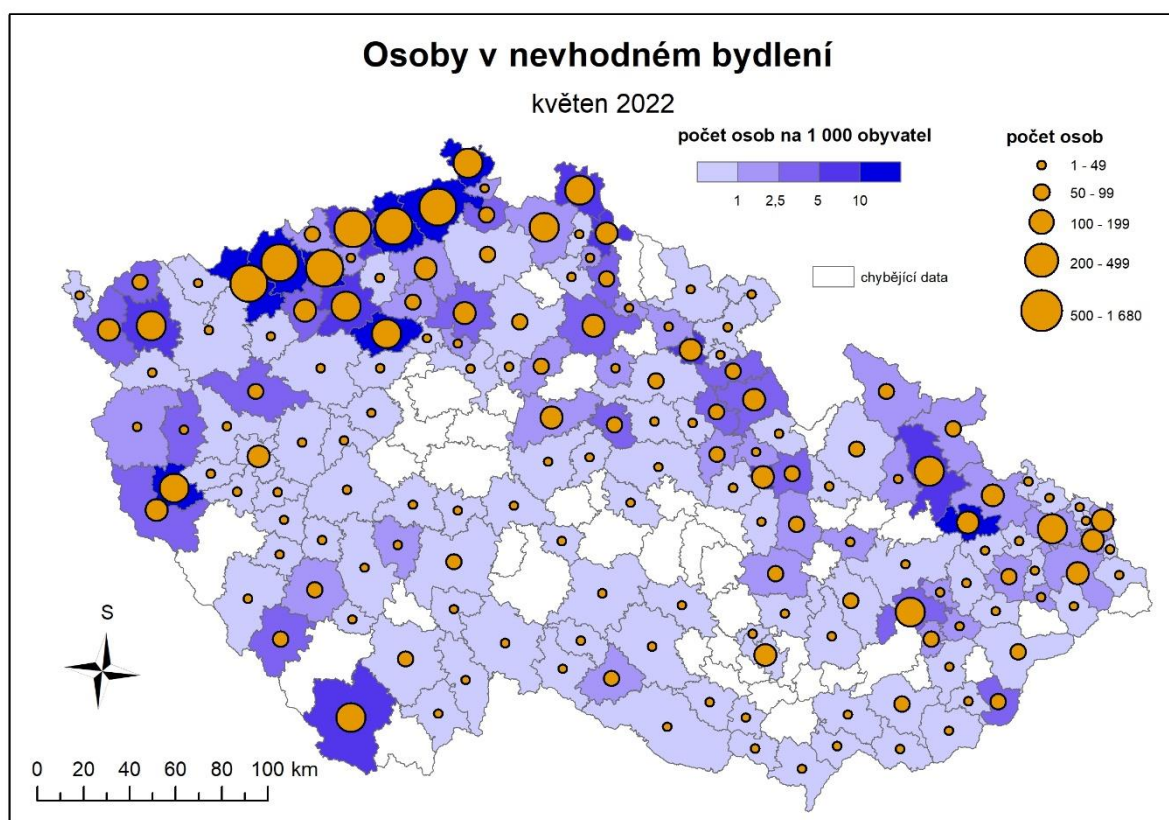


### A.1.4.1. Počty osob v nevhodném bydlení

**Střední hodnota odhadu celkového počtu osob žijících v nevhodném bydlení (včetně osob v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích) je 16 058 osob (při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 12 850–19 270 osob). Průměrný počet osob v jedné domácnosti činí podle terénního výzkumu ve vybraných lokalitách 3,8 osoby. Celkový počet domácností, kterých se bydlení v nevhodném bydlení týká, čítá 4 215 domácností, ve kterých žije zmíněných 16 058 osob v bytové nouzi (při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 3 160–5 270 domácností s 12 040–20 070 osobami).**

Největší počet osob v nevhodném bydlení žije v Ústeckém kraji, ve kterém jejich počet přesahuje 7 000 osob v bytové nouzi. Zde žije nejvíce osob v Ústí nad Labem (1 508), Děčíně (1 052), Mostě (1 018) a Chomutově (781). V těchto městech se nachází několik budov ve špatném stavu, které obývá vysoký počet osob v bytové nouzi. Byty v těchto domech jsou často přelidněné. Přes tisíc osob v nevhodném bydlení v rámci jednoho kraje žije ještě v Moravskoslezském kraji (1 663) a Středočeském kraji (1 129).

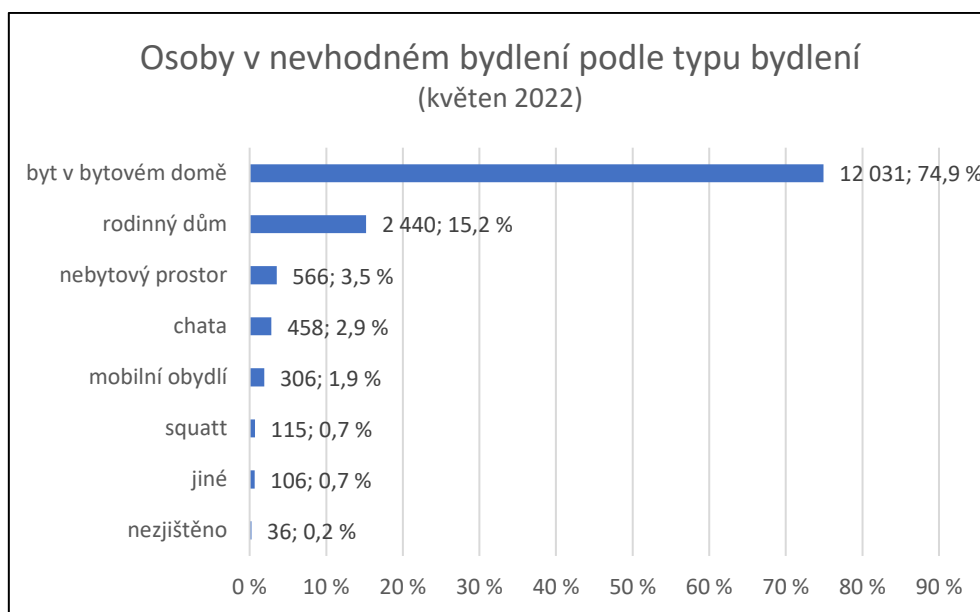
Mapa 10: Osoby v nevhodném bydlení, květen 2022



#### A.1.4.2. Počty osob v nevhodném bydlení dle typu bydlení

**Téměř tři čtvrtiny osob v nevhodném bydlení bydlí v bytovém domě (74,9 %)**, více než desetina v rodinném domě (15,2 %) a v nebytových prostorech, které nejsou určeny k bydlení, přebývá 3,5 % osob. V chatkách (např. v zahrádkářských koloniích) žije 2,9 % osob a v mobilním obydlí necelá dvě procenta osob (1,9 %). Poslední jmenovaná kategorie zahrnuje především karavany, maringotky a unimobuňky. V hausbótech, které k této mezinárodně stanovené kategorii také patří, nebyla zjištěna žádná bydlící osoba. Můžeme předpokládat, že také v rámci ČR je hausbót využíván k bydlení, ale v rámci terénního výzkumu nebyly zaznamenány případy, které by nesly známky toho, že by byly obývány osobami v bytové nouzi a bylo je možné označit za nevhodné bydlení, spíše se jednalo o hausbóty rekreačního charakteru.

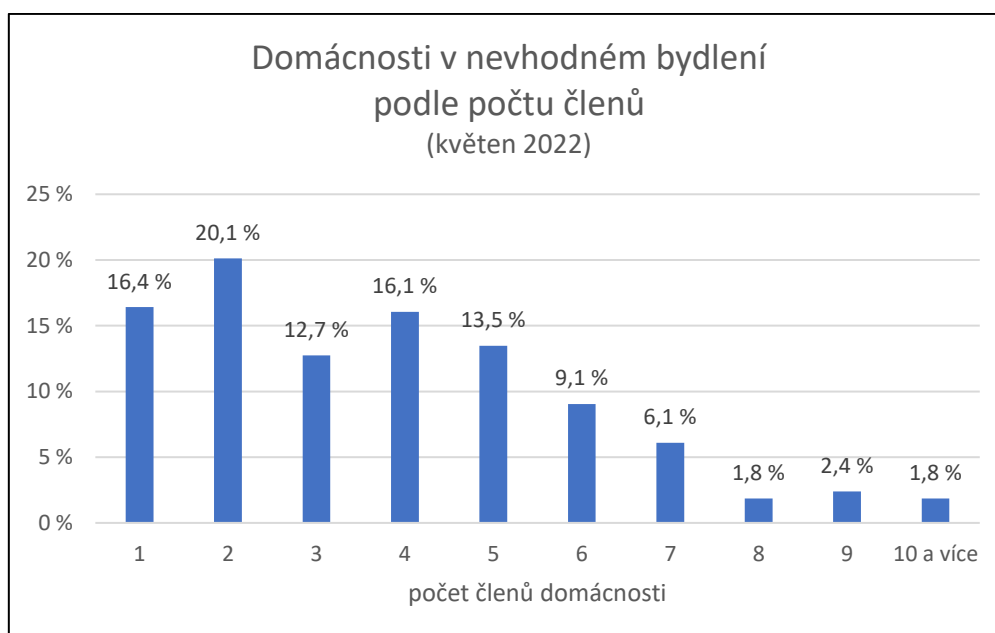
Graf 42: Osoby v nevhodném bydlení podle typu bydlení (N = 10 375, N modelovaný počet osob = 16 058; obecná data), květen 2022



#### A.1.4.3. Rozdělení domácností v nevhodném bydlení

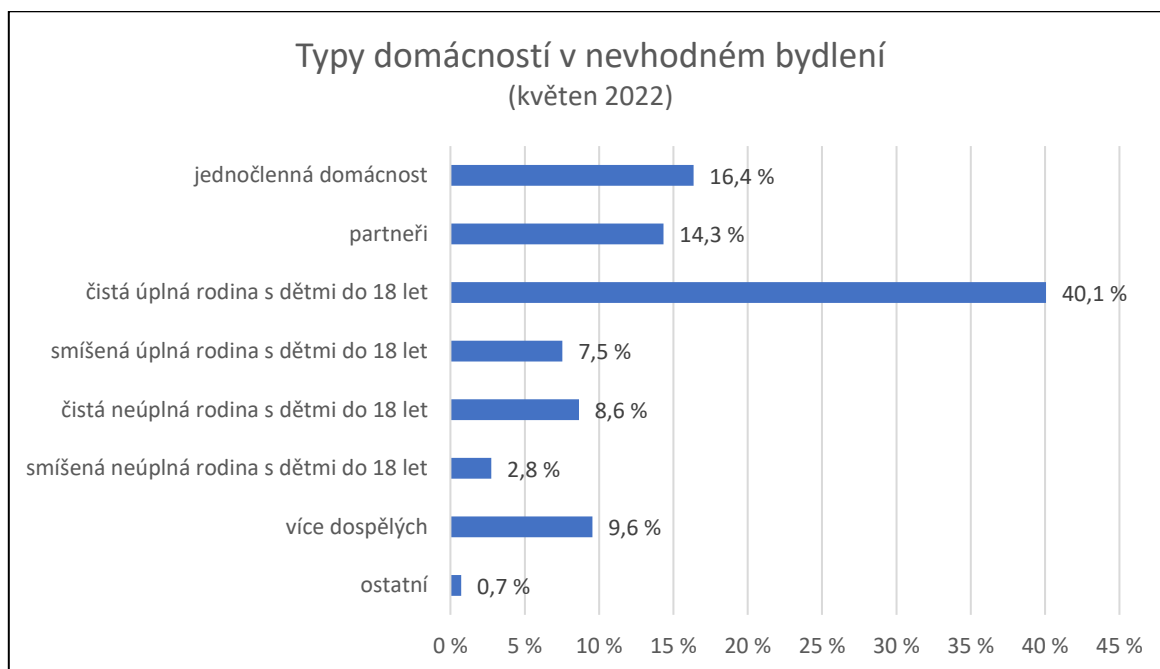
Pokud se zaměříme na domácnosti v nevhodném bydlení a počet jejich členů, naskytne se nám zcela jiný pohled než v případě ubytoven. **Naprostá většina domácností v nevhodném bydlení je tvořena více členy.** Vícečlenné domácnosti se podílí na celkovém počtu domácností v nevhodném bydlení z více než čtyř pětín (83,6 %). Jednočlenných domácností je necelá pětina (16,4 %). **Průměrný počet členů jedné domácnosti v nevhodném bydlení je 3,8 osoby.**

Graf 43: Domácnosti v nevhodném bydlení podle počtu členů (N počet domácností = 544; podrobná data), květen 2022



Dále se zabýváme strukturou jednotlivých domácností v nevhodném bydlení. Jak jsme už zmínili, jednočlenné domácnosti jsou zastoupeny méně než jednou pětinou (16,4 %). Kolik členů tvoří vícečlenné domácnosti? Pětinu domácností představují domácnosti o dvou členech (20,1 %). Více než desetinu domácností v nevhodném bydlení dále zastupují tříčlenné domácnosti (12,7 %), čtyřčlenné domácnosti (16,1 %) a domácnosti o pěti členech (13,5 %). Dále již s přibývajícím počtem členů domácnosti klesá jejich zastoupení mezi domácnostmi v nevhodném bydlení. Šestičlenné domácnosti tvoří necelou desetinu domácností v nevhodném bydlení (9,1 %) a sedmičlenné domácnosti představují 6,1 %. Domácnosti o osmi a více členech jsou zastoupeny nejméně.

Graf 44: Typy domácností v nevhodném bydlení (N počet domácností = 544; podrobná data), květen 2022



Téměř polovinu všech domácností v nevhodném bydlení (47,6 %) představují úplné rodiny s dětmi do 18 let. Úplné rodiny s dětmi do 18 let dále členíme na čisté úplné rodiny s dětmi, které tvoří pouze rodiče a jejich dítě/děti, a smíšené úplné rodiny s dětmi, ve kterých vyjma rodičů a dítěte/děti žije také další člen či více členů rodiny (například prarodiče). Čisté úplné rodiny s dětmi do 18 let se na celkovém počtu domácností v nevhodném bydlení podílejí dvěma pětinaми (40,1 %) a smíšené úplné rodiny s dětmi do 18 let necelou desetinou (7,5 %). Více než desetinou se na domácnostech v nevhodném bydlení podílejí partnerské dvojice (14,3 %). Neúplné rodiny s dětmi ve věku do 18 let představují v nevhodném bydlení také více než desetinu domácností (11,4 %) a podobně jako u úplných rodin jsou dvojího typu. Čisté neúplné rodiny s dětmi do 18 let, tvořené jedním z rodičů a dítětem/děti (8,6 %), a smíšené, ve kterých je zastoupena alespoň jedna další osoba, nejčastěji prarodič dítěte (2,8 %). Necelou desetinu domácností v nevhodném bydlení představují domácnosti tvořené větším počtem dospělých (9,6 %), kteří nejsou partnery. Nejčastěji se jedná o úplnou či neúplnou rodinu, kde je dítě již dospělé, nebo o společné bydlení většího počtu osob podobného věku, jejichž motivace ke společnému bydlení budou pravděpodobně ekonomické.

Následující tabulka přináší informace o počtu dětí do 18 let a seniorů ve věku 65 a více let a jejich podílu na počtu osob v bytové nouzi v nevhodném bydlení žijících v jednotlivých typech domácností.

Tabulka 29: Počet dětí a seniorů a jejich podíl na počtu osob v nevhodném bydlení podle typu domácnosti (N počet osob = 2 071; podrobná data), květen 2022

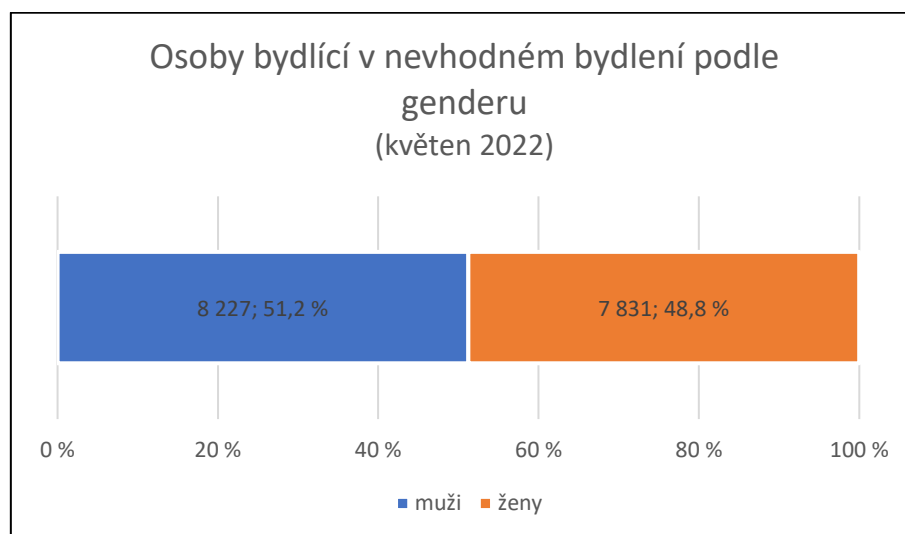
osoby v domácnostech	dětí do 18 let		senioři ve věku 65 a více let		osoby v bytové nouzi celkem
	počet	podíl	počet	podíl	počet
<b>jednočlenné domácnosti</b>	-	-	<b>30</b>	<b>33,7 %</b>	<b>89</b>
<b>vícečlenné domácnosti celkem</b>	<b>911</b>	<b>46,2 %</b>	<b>72</b>	<b>3,6 %</b>	<b>1 970</b>
z toho partneři	-	-	40	25,6 %	156
z toho úplná rodina s dětmi do 18 let	767	54,2 %	9	0,6 %	1 415
čistá úplná rodina s dětmi	645	56,8 %	1	0,1 %	1 136
smíšená úplná rodina s dětmi	122	43,7 %	8	2,9 %	279
z toho neúplná rodina s dětmi do 18 let	143	60,9 %	7	3,0 %	235
čistá neúplná rodina s dětmi	111	66,9 %	1	0,6 %	166
smíšená neúplná rodina s dětmi	32	46,4 %	6	8,7 %	69
z toho více dospělých	-	-	15	9,3 %	162
z toho jiné	1	-	1	-	2
neurčeno	-	-	-	-	12
<b>celkem</b>	<b>911</b>	<b>44,0 %</b>	<b>102</b>	<b>4,9 %</b>	<b>2 071</b>

Z perspektivy dětí ve věku do 18 let žijících v nevhodném bydlení lze tvrdit, že více než čtyři pětiny (84,2 %) jsou součástí úplné rodiny, ať již čisté nebo smíšené. Více než desetina dětí do 18 let (15,8 %) vyrůstá v neúplných rodinách. Přibližně dvě pětiny seniorů ve věku 65 a více let v nevhodném bydlení žijí v partnerských domácnostech (39,2 %) a bezmála tři desetiny v jednočlenných domácnostech (29,4 %).

#### A.1.4.4. Genderová a věková struktura osob v nevhodném bydlení

**Počet mužů a žen v nevhodném bydlení je téměř vyrovnaný, podíl mužů je jen mírně vyšší než podíl žen (o 2,4 %).**

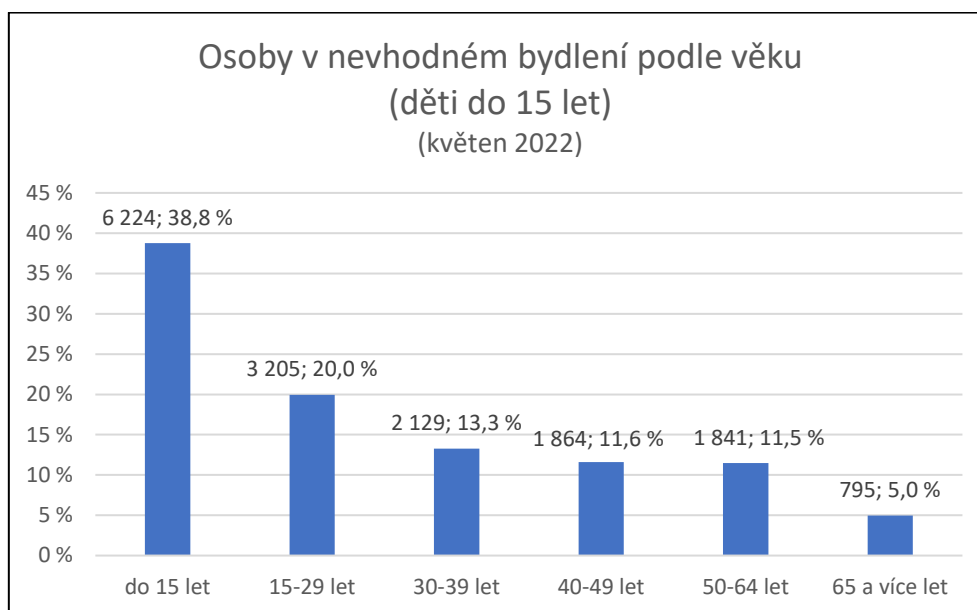
Graf 45: Osoby bydlící v nevhodném bydlení podle genderu (N počet osob = 1 987, N modelovaný počet osob = 16 058; podrobná data), květen 2022



Muži jsou mezi osobami v nevhodném bydlení zastoupeni více než polovinou (51,2 %), a to především v souvislosti s vyšším zastoupením mužů v jednočlenných domácnostech, mezi kterými mužské domácnosti představují 56,2 %. U vícečlenných domácností v nevhodném bydlení je poměr mezi muži a ženami téměř vyrovnaný (49,4 % a 50,6 %).

Pokud se zaměříme na osoby v nevhodném bydlení z hlediska jejich věku, zjistíme, že čím vyšší je věková kategorie, tím nižší je její zastoupení.

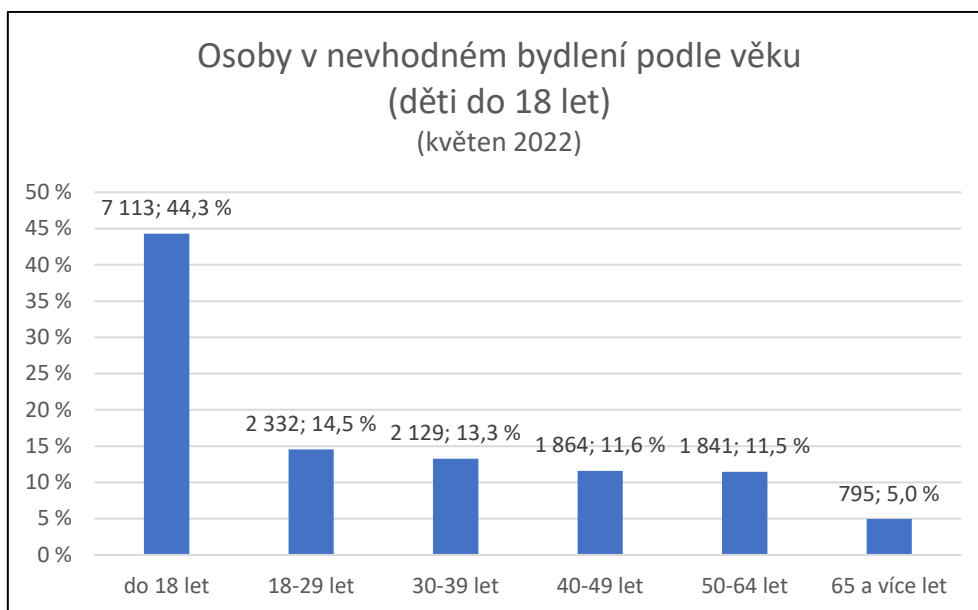
Graf 46: Osoby v nevhodném bydlení podle věku, děti do 15 let (N počet osob = 2 071, N modelovaný počet osob = 16 058; podrobná data), květen 2022



**Děti ve věku do 15 let se na celkové populaci bydlící v nevhodném bydlení podílejí bezmála dvěma pětinami (38,8 %).** Druhou nejpočetnější věkovou kategorií představují osoby ve věku 15–29 let, jejichž podíl dosahuje jedné pětiny (20 %). Osoby ve zbylých věkových kategoriích 30–39 let, 40–49 let, 50–64 let jsou zastoupeny o něco více než desetinou (30–39 let – 13,3 %; 40–49 let – 11,6 %; 50–64 let – 11,5 %). Seniorů ve věku 65 a více let bydlí v nevhodném bydlení 5 %.

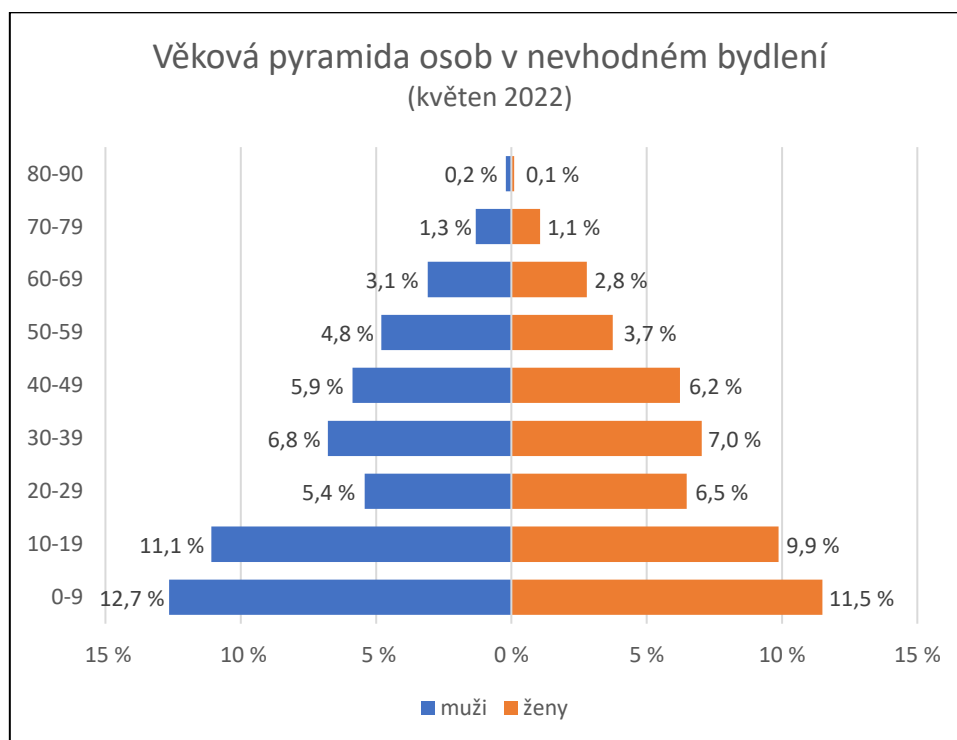
Níže v grafu nabízíme rozdělení osob v nevhodném bydlení podle věkových skupin, stejně jako v grafu předchozím, nyní však s odlišným věkovým rozpětím první a druhé věkové kategorie. První věková kategorie zahrnuje děti ve věku do 18 let a druhá věková kategorie osoby v nevhodném bydlení od 18 do 29 let.

Graf 47: Osoby v nevhodném bydlení podle věku, děti do 18 let (N počet osob = 2 071, N modelovaný počet osob = 16 058; podrobná data), květen 2022



Děti ve věku do 18 let žijící v nevhodném bydlení představují více než dvě pětiny celkového počtu osob v nevhodném bydlení (44,3 %). Celkový počet dětí ve věku do 18 let v nevhodném bydlení odhadujeme na 7 113 dětí, což je střední hodnota při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti (rozmezí 5 330 až 8 890 dětí ve věku do 18 let).

Graf 48: Věková pyramida osob v nevhodném bydlení (N počet osob = 1 976; podrobná data), květen 2022

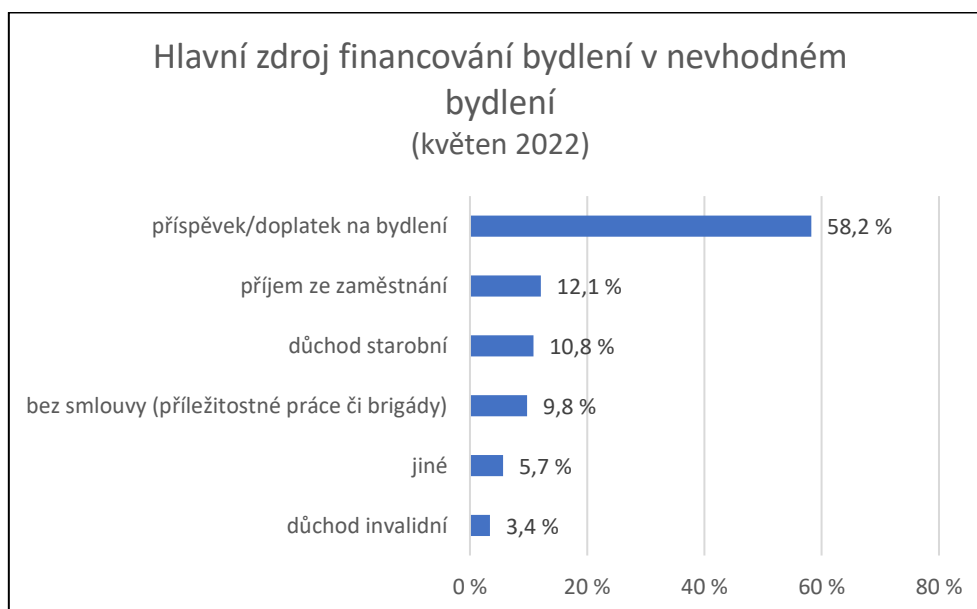


Při pohledu na věkovou pyramidu stojí za pozornost přibližně stejné zastoupení obou pohlaví napříč věkovými kategoriemi osob v nevhodném bydlení, s drobným vychýlením v kategorii 20–29 let, ve které jsou muži zastoupeni jen 45,5 %. **Průměrný věk osob v nevhodném bydlení je 41,6 let**, medián dosahuje (45,5 let). **Nejvíce osob v nevhodném bydlení představují příslušníci mladších rodin s více dětmi ve věku do 18 let. Je to zcela opačný obrázek, než je tomu u obecních i soukromých ubytoven, penzionů, hotelů, hostelů a motelů ubytovávajících osoby v bytové nouzi.**

#### A.1.4.5. Zdroje financování bydlení v nevhodném bydlení

Největší část dospělých osob bydlících v nevhodném bydlení využívá jako hlavní finanční zdroje **na úhradu nájemného příspěvek/dopltek na bydlení.**

Graf 49: Hlavní zdroj financování bydlení v nevhodném bydlení (N počet dospělých osob = 1 024; podrobná data), květen 2022

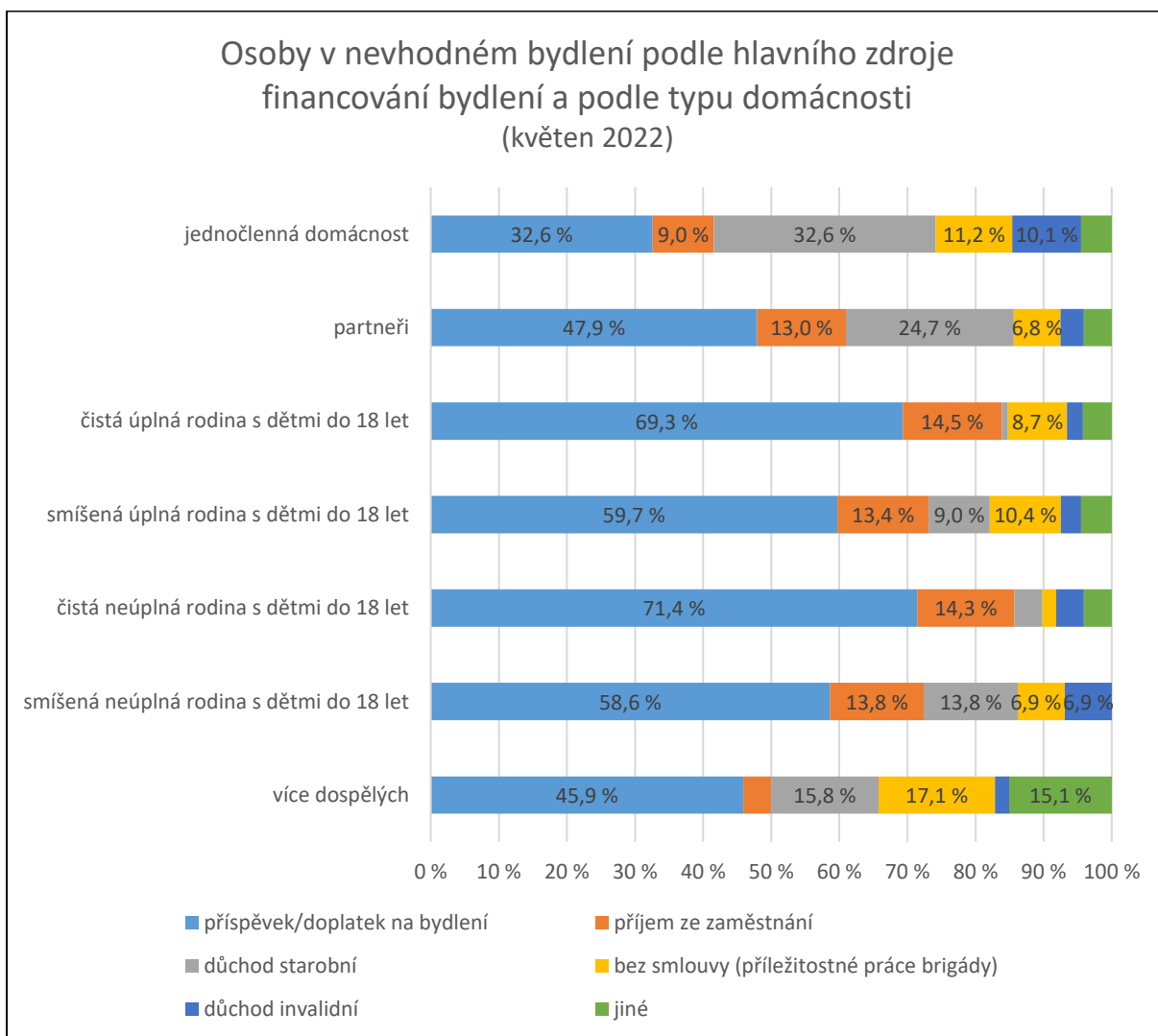


Příspěvek/doplatek na bydlení jsou hlavním zdrojem pro úhradu nákladů spjatých s bydlením pro necelé tři pětiny dospělých (58,2 %). Příjem z pravidelného zaměstnání je hlavním zdrojem pro více než desetinu osob (12,1 %), starobní důchod pro další přibližně desetinu osob (10,8 %). Příležitostné, často sezónní práce a brigády bez smluvního rámce jako hlavní zdroj využívá téměř desetina osob (9,8 %). Nejmenší podíl pak tvoří osoby, které hradí výdaje spjaté s bydlením především z invalidního důchodu (3,4 %).

Údaje stále z pohledu osob, nyní však v závislosti na typu domácnosti, ve které žijí, přináší následující graf.



Graf 50: Osoby v nevhodném bydlení podle hlavního zdroje financování bydlení a podle typu domácnosti (N počet dospělých osob = 1 024; podrobná data), květen 2022



Je patrné, že příspěvek/doplatek na bydlení je hlavním zdrojem příjmu k úhradě nákladů spojených s bydlením nejčastěji pro osoby žijící v rodinách se závislými dětmi ve věku do 18 let, zejména v čistých neúplných rodinách s dětmi do 18 let (71,4 %) a čistých úplných rodinách s dětmi do 18 let (69,3 %). Bezmála tři pětiny osob žijících ve smíšených úplných (59,7 %) i neúplných (58,6 %) rodinách s dětmi do 18 let financují bydlení zejména z příspěvku/doplatku na bydlení. Druhým nejčastějším hlavním zdrojem příjmů sloužících k úhradě nákladů na bydlení osob žijících v domácnostech s dětmi do 18 let je příjem ze zaměstnání (v rozmezí 13,4–14,5 %).

Přibližně třetina osob v nevhodném bydlení žijících v jednočlenných domácnostech hradí náklady spojené s bydlením zejména z příspěvku/doplatku na bydlení (32,6 %) a starobního důchodu (shodně 32,6 %). Pro přibližně desetinu osob jsou hlavním zdrojem užívaným k úhradě bydlení příležitostné práce a brigády, zaměstnání bez pracovní smlouvy (11,2 %) a invalidní důchod (10,1 %).

Osoby v nevhodném bydlení, které žijí v domácnostech tvořených více dospělými osobami, téměř z poloviny užívají k hrazení nákladů spojených s bydlením zejména příplatek/doplatek na

bydlení (45,9 %) a necelá pětina z nich jen příležitostné, často sezónní práce a brigády, zaměstnání bez pracovní smlouvy (17,1 %) a starobní důchod (15,8 %).

Informace o hlavním zdroji příjmů domácností v nevhodném bydlení pro financování nákladů spojených s bydlením přináší následující tabulka. Je zřejmé, že pro všechny typy domácností je nejčastějším zdrojem příjmů příspěvek/doplatek na bydlení.

Tabulka 30: Domácnosti v nevhodném bydlení podle hlavního zdroje financování bydlení (N počet domácností = 544; podrobná data), květen 2022

hlavní zdroj financování bydlení	jednočlenné domácnosti	vícečlenné domácnosti		
		celkem	z toho rodiny s dětmi do 18 let	
			úplné rodiny s dětmi do 18 let	neúplné rodiny s dětmi do 18 let
příspěvek/doplatek na bydlení	32,6 %	50,9 %	52,5 %	63,5 %
příjem ze zaměstnání	9,0 %	7,1 %	7,3 %	7,9 %
bez smlouvy, příležitostné práce, brigády	11,2 %	2,0 %	0,8 %	1,6 %
důchod starobní	32,6 %	4,9 %	0,4 %	3,2 %
důchod invalidní	10,1 %	1,3 %	0,8 %	3,2 %
kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a příležitostné práce, brigády, práce bez smlouvy	-	8,4 %	13,5 %	1,6 %
kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a příjmu ze zaměstnání	-	5,8 %	7,7 %	4,8 %
kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a starobního důchodu	-	4,4 %	2,3 %	3,2 %
kombinace příspěvku/doplatku na bydlení a invalidního důchodu	-	2,9 %	2,7 %	3,2 %
kombinace příjmu ze zaměstnání a starobního důchodu	-	2,2 %	1,5 %	3,2 %
ostatní kombinace dvou příjmů	-	3,8 %	4,6 %	-
ostatní kombinace tří příjmů	-	2,7 %	3,5 %	1,6 %
jiné	4,5 %	3,8 %	2,3 %	3,2 %

Jednočlenné domácnosti v nevhodném bydlení hradí náklady spojené s bydlením zejména z příspěvku/doplatku na bydlení (32,6 %) a starobního důchodu (shodně 32,6 %). Pro přibližně desetinu osob jsou hlavním zdrojem užívaným k úhradě bydlení příležitostné práce a brigády, zaměstnání bez pracovní smlouvy (11,2 %) a invalidní důchod (10,1 %).

Více než polovina vícečlenných domácností v nevhodném bydlení užívá k financování bydlení zejména příspěvek/doplatek na bydlení (50,9 %) a další více než pětina příspěvek/doplatek na bydlení v kombinaci s jiným zdrojem příjmu – příležitostné práce, brigády, práce bez smluvního vztahu, zaměstnání, starobní důchod, invalidní důchod (21,5 %). Nižší podíl představují vícečlenné domácnosti, které hradí náklady spojené s bydlením zejména z příjmu ze zaměstnání (7,1 %), starobního důchodu (4,9 %), prací bez smlouvy, příležitostných prací, brigád (2 %), invalidního důchodu (1,3 %) a jiných než výše uvedených kombinací příjmů (8,7 %).

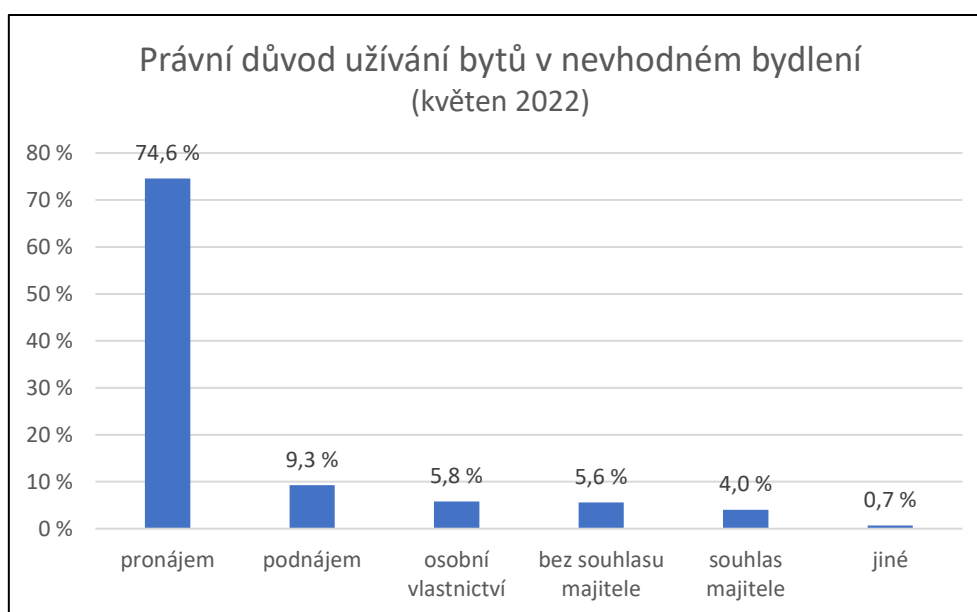
Více než polovina domácností úplných rodin s dětmi do 18 let (čistých i smíšených) financuje bydlení zejména z příspěvku/doplatku na bydlení (52,5 %) a další více než čtvrtina z příspěvku/doplatku na bydlení v kombinaci s jiným zdrojem příjmu – příležitostné práce, brigády, práce bez smluvního vztahu, zaměstnání a méně často starobní důchod, invalidní důchod (26,2 %). Necelá desetina úplných rodin s dětmi ve věku do 18 let hradí náklady spjaté s bydlením hlavně z příjmu ze zaměstnání (7,3 %) a v mnohem menší míře z prací bez smlouvy, příležitostných prací, brigád (0,8 %), invalidního důchodu (0,8 %), starobního důchodu (0,4 %) a jiných než výše uvedených kombinací příjmu (9,6 %).

Domácnosti neúplných rodin s dětmi do 18 let (čistých i smíšených) v nevhodném bydlení financují bydlení zejména z příspěvku/doplatku na bydlení (63,5 %) a další více než desetina z příspěvku/doplatku na bydlení v kombinaci s jiným zdrojem příjmu – příležitostné práce, brigády, práce bez smluvního vztahu, zaměstnání, starobní důchod, invalidní důchod (12,8 %). Necelá desetina těchto domácností hradí náklady spjaté s bydlením hlavně z příjmu ze zaměstnání (7,9 %) a v mnohem menší míře z invalidního důchodu (3,2 %), starobního důchodu (3,2 %), prací bez smlouvy, příležitostných prací, brigád (1,6 %) a jiných než výše uvedených kombinací příjmu (4,8 %).

#### A.1.4.6. Byty v nevhodném bydlení

Ve vybraných lokalitách, ve kterých proběhlo podrobné šetření na úrovni osob v nevhodném bydlení, byly zjišťovány i právní a jiné okolnosti týkající se obydleného bytu, který je dle stanovených parametrů považován za nevhodné bydlení.<sup>40</sup>

Graf 51: Právní důvod užívání bytů v nevhodném bydlení (N počet dospělých osob = 1 024; podrobná data), květen 2022

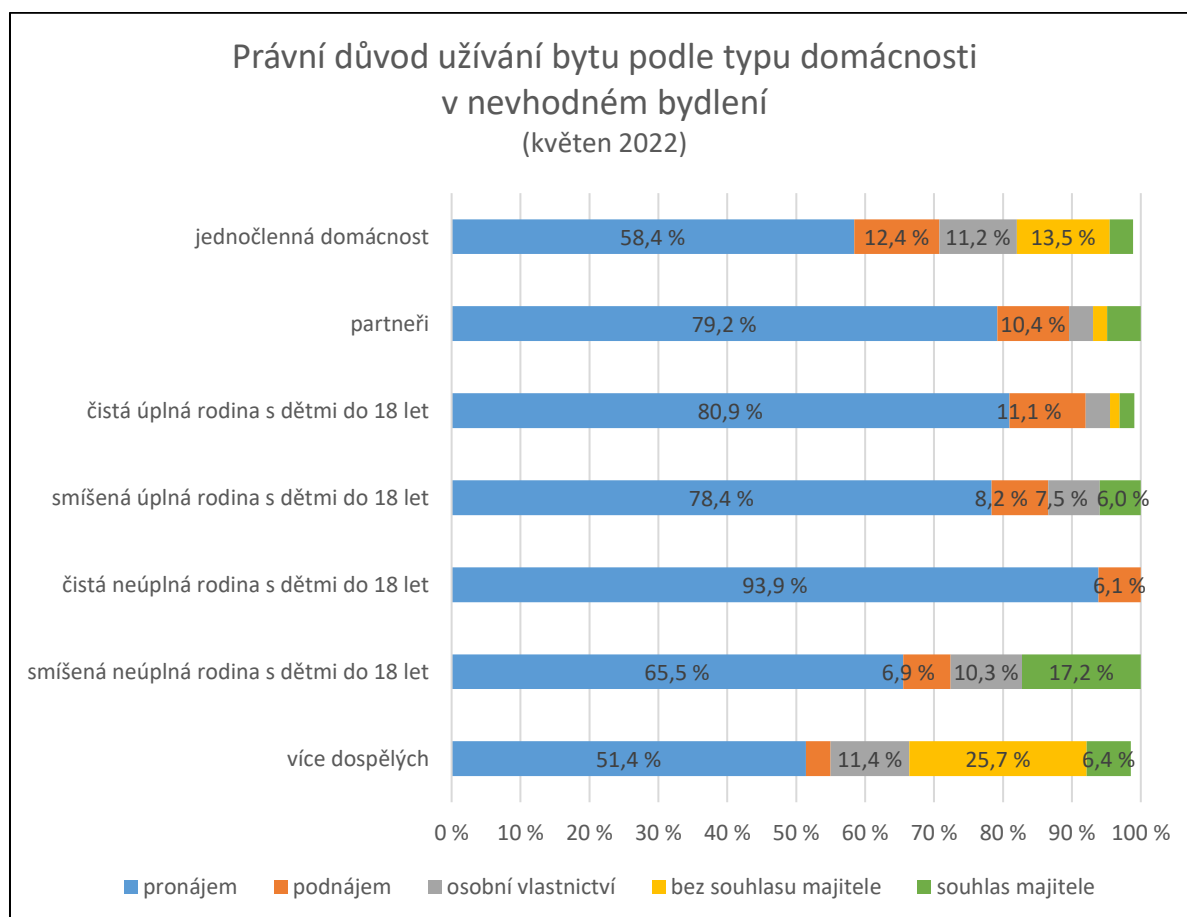


<sup>40</sup> Připomínáme – šetření se zúčastnilo 2 071 osob v 544 domácnostech.

Téměř tři čtvrtiny (74,6 %) osob v nevhodném bydlení užívají byt na základě nájemní smlouvy, necelá desetina (9,3 %) pak bydlí v podnájmu. Byt v osobním vlastnictví má 5,8 % osob, přičemž většinou se jedná o rodinný dům. Bydlení bez souhlasu majitele (5,6 %) se netýká obytných prostor, ale jedná se především o nebytové prostory v objektech, které nejsou určeny k bydlení, a o nouzové příbytky na soukromých pozemcích. Bydlení se souhlasem majitele respondenti uváděli v případě, že žijí v pronajatém bytě s jinými osobami, kterým je tento byt pronajat.

Pokud se na právní důvod užívání bytu osobami v nevhodném bydlení podíváme optikou typů domácností, ve kterých žijí, pozorujeme značné rozdíly. Osoby ve všech typech domácností však nejčastěji užívají byt na základě pronájmu.

Graf 52: Osoby v nevhodném bydlení podle právního důvodu užívání bytu a podle typu domácnosti (N počet dospělých osob = 1 024; podrobná data), květen 2022



Více než devět desetin osob z čistých neúplných rodin s dětmi do 18 let<sup>41</sup> (93,9 %) žije v pronájmu a 6,1 % v podnájmu. Jiné právní důvody užívání bytu nejsou zastoupeny.

<sup>41</sup> Připomínáme – čistá úplná rodina s dětmi je složená z obou rodičů a dítěte/děti do 18 let; smíšená úplná rodina s dětmi je složená z obou rodičů, dítěte/děti do 18 let a dalšího člena/dalších členů rodiny; čistá neúplná rodina s dětmi je složená z jednoho rodiče a dítěte/děti do 18 let; smíšená neúplná rodina s dětmi je složená z jednoho rodiče, dítěte/děti do 18 let a dalšího člena/dalších členů rodiny.

Přibližně čtyři pětiny osob z domácností čistých úplných rodin s dětmi do 18 let v nevhodném bydlení (80,9 %) žijí v pronájmu a více než desetina z nich užívá byt na základě podnájmu (11,1 %). Jiné právní důvody užívání bytů jsou zastoupeny méně než 4 %.

Bezmála čtyři pětiny osob z domácností smíšených úplných rodin s dětmi do 18 let v nevhodném bydlení (78,4 %) žijí v pronájmu, necelá desetina užívá byt na základě podnájmu (8,2 %), na základě osobního vlastnictví (7,5 %) a 6 % osob v těchto domácnostech obývá byt na základě souhlasu majitele.

Osoby žijící v partnerských domácnostech v nevhodném bydlení bydlí v necelých čtyřech pětinach případů v pronájmu (79,2 %) a přibližně desetina v podnájmu (10,4 %). Zbývající právní důvody užívání bytu jsou zastoupeny méně než 5 % osob.

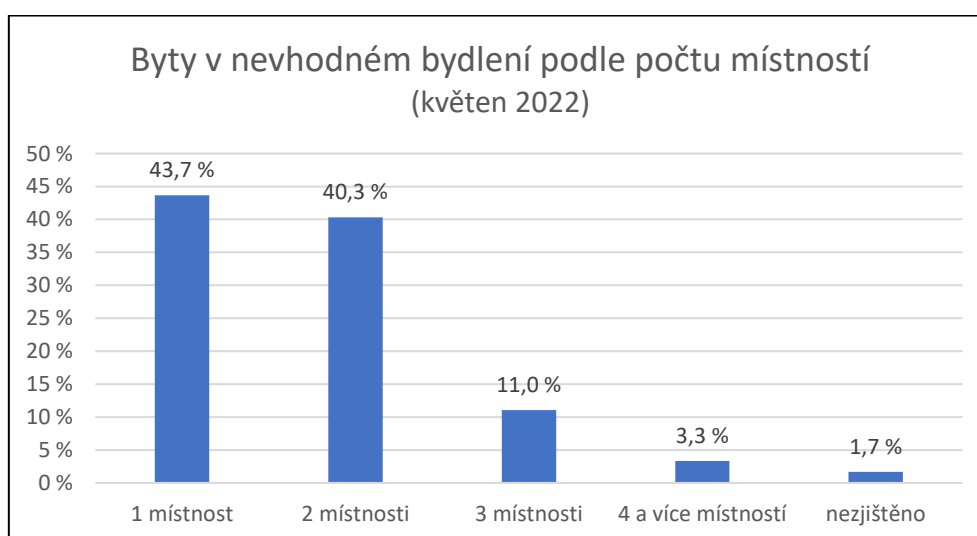
Osoby ze smíšených neúplných rodin s dětmi ve věku do 18 let v nevhodném bydlení žijí v pronájmu z bezmála dvou třetin (65,5 %), necelá pětina osob užívá byt na základě souhlasu majitele (17,2 %), desetina bydlí v bytě v osobním vlastnictví (10,3 %) a 6,9 % bydlí v podnájmu.

Osoby z jednočlenných domácností v nevhodném bydlení užívají byt v necelých třech pětinach případů na základě pronájmu (58,4 %) a více než desetina na základě podnájmu (12,4 %), osobního vlastnictví (11,2 %) a také bez souhlasu majitele (13,5 %), což jsou z velké části osoby neoprávněně obývající cizí pozemek v chatách a nouzových přístřešcích.

Nejnižší zastoupení osob v pronájmu jsme zaznamenali u těch osob v nevhodném bydlení, které tvoří domácnosti více dospělých osob (51,4 %). Přibližně čtvrtina z nich bydlí bez souhlasu majitele (25,7 %), což je způsobeno zejména skupinami osob squatujících v nebytových prostorech. Více než desetina osob z uvedených domácností užívá byt na základě osobního vlastnictví (11,4 %) a 6,4 % na základě souhlasu majitele.

**Domácnosti v nevhodném bydlení obývají až na dvě výjimky byt samostatně, nesdílejí byt s jinou domácností. Až na případ jednoho bytu, který společně sdílely dvě domácnosti, jsme se se sdílením bytu více domácnostmi nesetkali.**

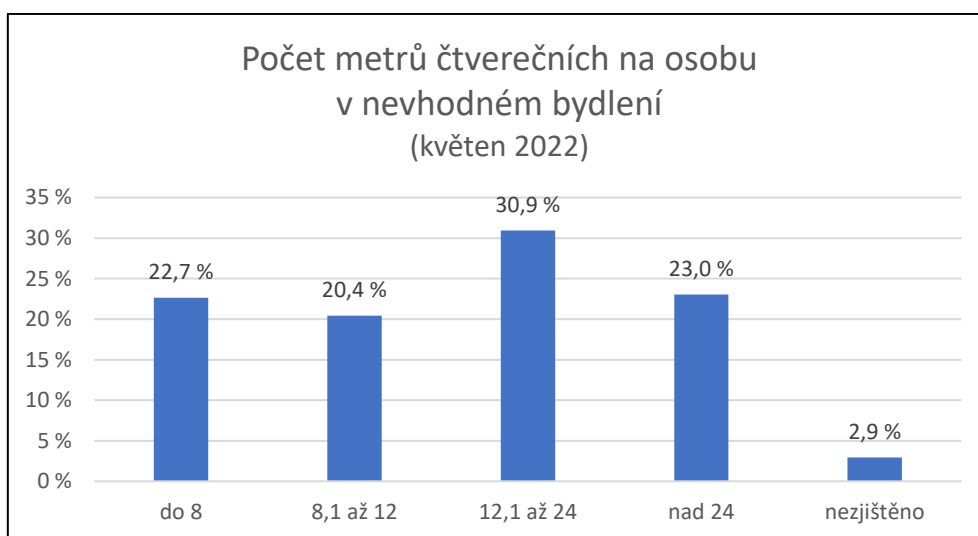
Graf 53: Byty v nevhodném bydlení podle počtu místností (N počet bytů = 543; podrobná data), květen 2022



**Největší část bytů v rámci nevhodného bydlení tvoří byty jednopokojové (43,7 %) nebo dvoupokojové (40,3 %).** Znamená to tedy, že přibližně dvě pětiny domácností v nevhodném bydlení žijí v bytech o velikosti jednoho pokoje (43,7 %) a dvou pokojů (40,3 %). Větším počtem místností disponuje menší počet bytů. Jen přibližně desetina osob (11 %) uvedla, že žije v bytě třípokojovém, a více pokojů pak uváděly pouze osoby žijící v rodinných domech (3,3 %).

Dalším ukazatelem, na který jsme se v rámci nevhodného bydlení zaměřili, byl počet metrů čtverečních (m<sup>2</sup>) na osobu v bytě.<sup>42</sup> Tento údaj je pro nás velmi důležitý v souvislosti se zjišťováním přelidněnosti bytů.

Graf 54: Počet metrů čtverečních na osobu v nevhodném bydlení (N počet bytů = 543; podrobná data), květen 2022



**V téměř čtvrtině bytů připadá na osobu méně než 8 m<sup>2</sup> (22,7 %),** tento podíl bytů naplňuje jednu z nejužších definic přelidněného bytu. Velmi stísněné podmínky skýtá i další přibližně pětina bytů (20,4 %), ve kterých má jedna osoba k dispozici v průměru od 8,1 do 12 m<sup>2</sup>. **Nejčastěji pak na jednu osobu připadá mezi 12,1 a 24 m<sup>2</sup>, s čímž se setkáváme téměř ve třetině domácností v nevhodném bydlení (30,9 %).**

Největší podíl domácností v přelidněných bytech, ve kterých na jednu osobu připadá méně než 8 m<sup>2</sup>, je mezi těmi nejvíce početnými, což jsou zejména rodiny s dětmi do 18 let.

<sup>42</sup> Zjišťovali jsme velikost bytu v m<sup>2</sup>.

Tabulka 31: Průměrný počet metrů čtverečních na osobu v nevhodném bydlení podle typu domácnosti (N počet domácností = 543; podrobná data), květen 2022

typ domácnosti		průměrný počet m <sup>2</sup> na osobu	podíl domácností – méně než 8 m <sup>2</sup> na osobu
jednočlenná domácnost		36,1	5,6 %
vícečlenná domácnost	partneři	20,8	9,0 %
	čistá úplná rodina s dětmi do 18 let	11,0	34,4 %
	smíšená úplná rodina s dětmi do 18 let	8,4	53,7 %
	čistá neúplná rodina s dětmi do 18 let	16,8	12,8 %
	smíšená neúplná rodina s dětmi do 18 let	12,7	13,3 %
	více dospělých	19,2	9,6 %

V přelidněných bytech bydlí více než polovina smíšených úplných rodin s dětmi do 18 let v nevhodném bydlení (53,7 %). Celkem v přelidněném bydlení žijí více než dvě pětiny (44,6 %) všech dětí ve věku do 18 let v nevhodném bydlení. Přelidněnost bytů v nevhodném bydlení se nejméně týká domácností jednotlivců či párů, v nichž žije významná část seniorů ve věku 65 a více let. V přelidněném bydlení tedy žije 6,9 % seniorů ve věku 65 a více let.

#### A.1.4.7. Mobilní obydlí a zahrádkářské kolonie

Dále se krátce věnujeme dvěma národním subkategoriím ETHOS: osobám žijícím v mobilním obydlí a v chatkách v zahrádkářských koloniích. Tyto dvě subkategorie jsou již součástí zjištění týkajících se nevhodného bydlení jako celku. Nyní se jim věnujeme samostatně. Celkem bylo prostřednictvím sociálních odborů jednotlivých ORP a našim terénním šetřením vyhledáno **99 osob žijících v mobilních obydlích**.<sup>43</sup> Vzhledem k obtížnosti identifikace této národní subkategorie nevhodného bydlení v terénu jsme na základě vyhodnocení průběhu sběru dat dospěli k závěru, že jsme v rámci sčítání identifikovali přibližně polovinu osob v daných ORP. Z tohoto důvodu jsme pro další modelování počet osob zdvojnásobili. Po modelování dat za ORP s nezjištěnými osobami v mobilních obydlích jsme dospěli k **celkovému údaji 306 osob**. Při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 230–380 osob. Z dat získaných při sčítání osob v nevhodném bydlení jsme tedy zjistili, že podíl osob **v mobilním obydlí dosahuje necelých dvou procent (1,9 %) osob v nevhodném bydlení**.

Součástí národní subkategorie mobilní obydlí byly vyjma maringotek a karavanů taktéž hausbóty. V rámci sčítání nebyly zaznamenány žádné hausbóty, které by obývaly osoby v bytové nouzi. **V rámci terénního sběru dat byl zaznamenán nejvyšší počet osob bydlících v mobilním obydlí v maringotkách a unimobuňkách**, ve kterých bydlí v obou případech více než třetina osob této podkategorie – maringotky obývá 108 osob, unimobuňky 105 osob. Čtvrtina osob pak obývá karavany (87 osob) a nejméně početnou kategorii představují osoby bydlící v odstaveném železničním vagonu (6 osob).

<sup>43</sup> Tento počet je součtem 84 osob, které identifikovaly sociální odbory ORP, a 15 osob v mobilním bydlení, které byly vyhledány v rámci kvantitativního dotazníkového šetření mezi osobami bez domova, v nevyhovujícím bydlení a v nejistém bydlení (viz kap. C).

Sčítání osob v zahradních chatkách v zahrádkářských koloniích přineslo následující zjištění. Bylo sečteno **31 osob, které bydlí ve 12 různých zahrádkářských osadách**. Jednalo se o jednotlivce, případně páry žijící v osadách v 9 krajích. Ve 25 případech se jednalo o chatku, kterou dané osoby vlastní, ve 2 o pronajatou zahrádku s chatkou a u 4 osob nebylo zjištěno, jaké mají oprávnění k bydlení v zahradní chatce. U 21 osob se podařilo získat informaci o zdroji obživy – 12 osob má příjem ze zaměstnání, 8 osob čerpá starobní důchod a 1 osoba je nezaměstnaná.

**Ve vytipovaných zahrádkářských osadách proběhl terénní výzkum**, jehož cílem bylo validovat zjišťované počty osob. Proběhl v 8 zahrádkářských osadách (v Ostravě, Havířově a Kyjově). Jeho výsledkem bylo zjištění, že se v těchto osadách nevyskytuje žádná osoba.

Z dat získaných při sčítání osob v nevhodném bydlení jsme ale zjistili, že v chatkách (v zahrádkářských oblastech) žije 2,9 % osob v nevhodném bydlení – tedy **celkem 458 osob**. Při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 350–570 osob. Na místě je tedy otázka, jak si rozdíl v datech vysvětlit. Domníváme se, že příčinou je rozdílné vymezení zahrádkářské osady. Zatímco jsme se v rámci sčítání prostřednictvím organizací ČZS zaměřili na kolonie vymezené zákonem provozované dominantním a tradičním sdružením zahrádkářů, tak terénní pracovníci obcí vyhledávali osoby na základě mnohem volnější definice a nezabývali se tím, zdali se jedná o osadu spravovanou veřejně prospěšným spolkem nebo prostý soubor chatek, jejichž majitelé nejsou členy žádných spolků, nalézají se mimo organizovanou zahrádkářskou sdružení.

Co z toho vyplývá? Pozorujeme, že osady pod ČZS se vyznačují jednotným a organizovaným založením. Jsou spravovány základními organizacemi a řídí se Osadním řádem<sup>44</sup>, který je závazný pro všechny členy osady. Tyto řády normativně určují zajištění chodu osady, údržbu a provoz společných zařízení a podporu bezproblémového soužití členů. V praxi jsou legálním nástrojem, který omezuje nebo úplně zabraňuje celoročnímu/trvalému bydlení osob na zahrádkách. V rámci terénního výzkumu jsme ověřili, že je výrazem snahy chránit si teritorium a udržovat konsenzus mezi sousedy, které spojuje společný zájem udržet klidný zahrádkářský ráz osad. Osadní řády, které jsme procházeli, obsahují řadu mechanismů udržujících exkluzivitu osad.<sup>45</sup> Osady bývají oplocené, přístup do nich je regulován. V narativách obyvatel zahrádek se objevuje snaha chránit klidný a odpočinkový charakter zahrad, také investice, které do zahrádek a jejich modernizace a údržby směřují. Výsledkem je snaha kontrolovat dění v osadách, včetně výskytu osob, které v nich chtějí pobývat trvale i přes nevyhovující podmínky (absence pitné vody a elektřiny, suché WC). Přispívá k tomu i kolektivní způsob života a sdílení společných zdrojů a zařízení. Pod čarou uvádíme některé citace z rozhovorů se zahrádkáři a správci, z nich je patrný důraz na dodržování normativního řádu osad.<sup>46</sup>

<sup>44</sup> Český zahrádkářský svaz, z. s. (2022). Vzorový osadní řád zahrádkové osady ZO ČZS. <https://www.zahradkari.cz/czs/index.php?str=28>

<sup>45</sup> Nejsou povoleny stavby trvalého charakteru, zejména k trvalému užívání za účelem rekreace a bydlení. Některé osady mají omezeny stavebně-technické parametry a chatky pak mohou mít například půdorys jen 2x2 metry (bouda na nářadí), plocha případné drobné stavby nesmí překročit 18 m<sup>2</sup> včetně teras, omezená může být i výška stavby atp. Dále se vyskytují případy, kdy osady přijaly omezení, která se týkají zákazu pobytu osob v nočních hodinách, či vstupu a pobývání osob, které nejsou vlastníky parcely bez přítomnosti vlastníka. Kontrolu nad uživateli zahrádek zajišťují osady také stanovením postupu při ukončení členství v ČZS a předávání parcely dalšímu uživateli zahrádky. Osídlení chatky bez oprávnění vlastníka se v osadách ČZS vyskytuje minimálně. Přispívá k tomu silná sociální kontrola majitelů zahrádek, vymáhání dodržování osadních řádů, spolupráce s městskou policií či ustanovení správců osad.

<sup>46</sup> Viz citáty z rozhovorů:

- „Všechny zahrádkářské osady spadající pod naše ústřední sdružení jsou určeny k zahrádkářským činnostem a rekreaci. V žádném případě nejsou určeny k bydlení. V průběhu letní sezony opravdu mnoho,



Na základě uvedeného je patrné, že se s fenoménem trvalého bydlení v zahrádkářských osadách v Česku setkáváme, ale v místech, která jsou regulována osadními řády a spravována zahrádkářskými spolky, se jedná o jev skrytý, dočasný, vytěšňovaný a početně spíše okrajový. Je patrné, že s bydlením v chatkách se setkáváme spíše v osadách, které nespádají pod užší zákonnou definici, ale mají charakter neorganizovaných souborů chatových či zahradních osad, volně stojících chat, chat v rekreačních oblastech či sousedících zahrad. V nich bydlí několik set trvaleji bydlících osob v bytové nouzi.

---

převážně starších, členů žije v našich osadách. Nicméně mají své trvalé bydliště, kam jezdí v případě špatného počasí. Dlouhodobé bydlení v osadách není mimo letní sezonu ani možné, protože od podzimu do jara má většina osad vypnutou vodu. V minulosti se nám objevilo několik případů lidí, kteří krátkodobě žili v osadě, většinou při partnerských problémech. Vždy ale došlo k narovnání rodinné situace a vrátili se domů.“

- „V současné době nemám žádné informace, že by v nějaké z našich osad žila osoba bez domova. Nemáme žádnou cestu jak zjistit, zda náš člen má nebo nemá kde bydlet. Pokud se něco takového děje, budou to maximálně jednotlivci. Ale nemyslím si, že v našich osadách jsou bezdomovci. Pokud by totiž náš člen byl bezdomovcem, může svou tíživou situaci řešit odprodejem zahrady. Tím by i v případě zanedbané zahrady získal stovky tisíc korun. V případě udržované zahrady klidně i milion korun. Nemusel by tedy žít na zahradě. A vzhledem k tomu, že lidé v osadách se mezi sebou znají, tak si nemyslím, že se tam může dostat člověk, jenž by nebyl člen. Tím myslím neoprávněné vniknutí na pozemek ČZS.“
- „Osady naší ZO nejsou přizpůsobeny stálému bydlení. Voda užitková je zavedena na zahrady. Pitná voda je v určitých místech v osadě. Elektrická energie je zavedena tam, kde to lidé chtěli, je pouze několik, kteří elektrickou energii zavedenou nemají. V letních měsících zde někteří bydlí přes víkend a někdy i déle. Trvale nikdo nebydlí.“
- „Všechny zahrádkové osady v karlovarském okrese čítají zhruba 3 500 zahrad. Informace o aktuálním využití jednotlivých zahrad má pouze výbor ZO. Samozřejmě se občas vyskytne situace, kdy zahradu ČZS využívá někdo jako náhradní bydlení, ale zcela výjimečně se jedná o bezdomovce, protože ke každé zahradě se vztahují určité finanční povinnosti a jsou svázány vnitrosvazovými předpisy. Navíc jsou u nás zahrady dost nedostatkovým a cenným zbožím.“
- „Pod naší ZO spadá šest osad, parcely jsou vlastnictvím členů/osadníků. Nevím o tom, že by někdo využíval chatku v některé z osad jako trvalé bydlení. Při změně majitele zahrádky se hned informuje, o koho se jedná, členové si hlídají dění na sousedních zahrádkách.“
- „Občas se někdo najde, kdo si řeší rodinnou situaci tím, že se někdo z členů odstěhuje na zahrádku (např. dospělé dítě), ale obývání zahrádek se ve většině obcí na Chomutovsku vyřešilo tím, že města změnila územní plán a zakázala měnit osady v místa, kde se může stavět trvalé obydlí.“

#### A.1.4.8. Shrnutí: osoby v nevhodném bydlení, v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích

Tabulka 32: Osoby v nevhodném bydlení (včetně osob v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích), střední hodnota odhadu, květen 2022

věková kategorie	počet mužů/chlapců	počet žen/dívek	počet osob a domácností
0–14 let	3 189	3 035	16 058 osob 4 215 domácností
15–17 let	456	434	
18–64 let	4 175	3 974	
65 a více let	407	388	

- Celkový počet domácností v nevhodném bydlení (včetně domácností v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích) je 4 215 domácností, ve kterých žije zmíněných 16 058 osob. Při zohlednění intervalu spolehlivosti ( $\pm 25\%$ ) docházíme k rozmezí 3 160–5 270 domácností s 12 040–20 070 osobami. Průměrný počet osob jedné domácnosti v nevhodném bydlení činí 3,8 osoby.
- Největší počet osob v nevhodném bydlení žije v Ústeckém kraji, ve kterém jejich počet přesahuje 7 000 osob. Přes 1 000 osob v nevhodném bydlení v rámci jednoho kraje žije v Moravskoslezském kraji (1 663) a Středočeském kraji (1 129).
- Téměř tři čtvrtiny osob v nevhodném bydlení bydlí v bytovém domě (74,9 %), více než desetina v rodinném domě (15,2 %) a v nebytových prostorech, které nejsou určeny k bydlení, přebývá 3,5 % osob. V chatkách (např. v zahrádkářských koloniích) žije 2,9 % osob v nevhodném bydlení a v mobilním obydlí necelá dvě procenta osob (1,9 %).
- Naprostá většina domácností v nevhodném bydlení je tvořena více členy, přičemž vícečlenné domácnosti se podílí na celkovém počtu domácností v nevhodném bydlení z více než čtyř pětín (83,6 %). Jednočlenných domácností je necelá pětina (16,4 %).
- Téměř polovinu všech domácností v nevhodném bydlení (47,6 %) představují úplné rodiny s dětmi do 18 let. Neúplné rodiny s dětmi ve věku do 18 let představují v nevhodném bydlení více než desetinu domácností (11,4 %).
- Z perspektivy dětí ve věku do 18 let lze tvrdit, že více než čtyři pětiny (84,2 %) jsou součástí úplné rodiny, ať již čisté nebo smíšené.
- Počet mužů a žen v nevhodném bydlení je téměř vyrovnaný, podíl mužů je jen mírně vyšší než podíl žen (o 2,4 %).
- Děti do 15 let se na celkové populaci bydlící v nevhodném bydlení podílejí bezmála dvěma pětinaми (38,8 %). Druhou nejpočetnější věkovou kategorií představují osoby

ve věku 15–29 let, jejichž podíl je pětinný (20 %). Celkový počet dětí ve věku do 18 let v nevhodném bydlení odhadujeme na 7 113 dětí (44,3 %).

- Průměrný věk osob v nevhodném bydlení je 41,6 let, medián dosahuje 45,5 let. Nejvíce osob v nevhodném bydlení představují příslušníci mladších rodin s více dětmi do 18 let. Je to zcela opačný obrázek, než je tomu u obecních i soukromých ubytoven, penzionů, hotelů, hostelů a motelů ubytovávajících osoby v bytové nouzi.
- Z perspektivy osob žijících v nevhodném bydlení je příspěvek/doplatek na bydlení hlavním zdrojem pro úhradu nákladů spjatých s bydlením (58,2 %). Příjem z pravidelného zaměstnání je hlavním zdrojem pro více než desetinu osob (12,1 %), starobní důchod pro další přibližně desetinu osob (10,8 %). Příležitostné, často sezónní práce a brigády bez smluvního rámce, jako zdroj využívá téměř desetina osob (9,8 %).
- Pro všechny typy domácností v nevhodném bydlení je nejčastějším zdrojem příjmů příspěvek/doplatek na bydlení.
- Téměř tři čtvrtiny (74,6 %) osob v nevhodném bydlení užívají byt na základě nájemní smlouvy, necelá desetina (9,3 %) bydlí v podnájmu.
- Domácnosti v nevhodném bydlení obývají až na dvě výjimky byt samostatně, nesdílejí byt s jinou domácností. Až na případ jednoho bytu, který společně sdílely dvě domácnosti, jsme se se sdílením bytu více domácnostmi nesešli.
- Největší část bytů v rámci nevhodného bydlení tvoří byty jednopokojové (43,7 %) nebo dvoupokojové (40,3 %). Znamená to tedy, že přibližně dvě pětiny domácností v nevhodném bydlení žijí v bytech o velikosti jednoho pokoje (43,7 %) a dvou pokojů (40,3 %).
- V téměř čtvrtině bytů připadá na osobu méně než 8 m<sup>2</sup> (22,7 %), tento podíl bytů naplňuje jednu z nejužších definic přelidněného bytu. Velmi stísněné podmínky skýtá i další přibližně pětina bytů (20,4 %), ve kterých má jedna osoba k dispozici v průměru od 8,1 do 12 m<sup>2</sup>. Nejčastěji na jednu osobu připadá mezi 12,1 a 24 m<sup>2</sup>, s čímž se setkáváme téměř ve třetině domácností (30,9 %).
- V přelidněných bytech bydlí více než polovina smíšených úplných rodin s dětmi do 18 let v nevhodném bydlení (53,7 %). Celkem v přelidněném bydlení žijí více než dvě pětiny (44,6 %) všech dětí ve věku do 18 let v nevhodném bydlení. Přelidněnost bytů v nevhodném bydlení se nejméně týká domácností jednotlivců či párů, v nichž žije významná část seniorů ve věku 65 a více let. V přelidněném bydlení tedy žije 6,9 % seniorů ve věku 65 a více let v nevhodném bydlení.
- Podíl osob v mobilním obydlí dosahuje necelých dvou procent (1,9 %) osob v nevhodném bydlení. Odhadujeme, že počet osob v mobilních obydlích činí přibližně 300 osob. Při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 230 až 380 osob.

- V chatkách (v zahrádkářských oblastech) žije 2,9 % osob v nevhodném bydlení, jejich počet odhadujeme na 458 osob. Při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 350–570 osob.

### A.1.5. Shrnutí počtů osob bez domova a v nevyhovujícím bydlení

Následující tabulka uvádí přehled počtů osob a domácností v ubytovnách v majetku obcí, v soukromých ubytovnách, v penzích, hotelech, hostelech a motelech. Dále jsou uvedeny počty osob v nevhodném bydlení (byty, rodinné domy/domky, nebytové prostory a chaty), v mobilních zařízeních (maringotky, karavany, hausbóty) a v chatkách v zahrádkářských koloniích. Osoby jsou v tabulce členěny podle věkových kategorií a genderu. Údaje v tabulce jsou středními hodnotami provedených odhadů.

*Tabulka 33: Počet osob a domácností ve vybraných kategoriích bytové nouze podle věkové kategorie a genderu, střední hodnota odhadu, duben–květen 2022*

kategorie bytové nouze	věková kategorie	počet mužů/chlapců	počet žen/dívek	počet osob a domácností
osoby v ubytovnách v majetku obcí	0–14 let	116	123	1 387 osob 1 141 domácností
	15–64 let	634	299	
	65 a více let	157	58	
osoby v soukromých ubytovnách	0–14 let	610	509	10 410 osob 8 622 domácností
	15–64 let	5 554	2 134	
	65 a více let	1 121	482	
osoby v penzích, hotelech, hostelech a motelech	0–14 let	20	15	648 osob 595 domácností
	15–64 let	403	113	
	65 a více let	64	33	
osoby v nevhodném bydlení	0–14 let	3 189	3 035	16 058 osob 4 215 domácností
	15–17 let	456	434	
	18–64 let	4 175	3 974	
	65 a více let	407	388	

## A.2. Osoby v obtížněji zjistitelných kategoriích nejistého a nevyhovujícího bydlení

V této kapitole se věnujeme vybraným obtížně zjistitelným národním subkategoriím, které náleží do koncepčních kategorií nejistého a nevyhovujícího bydlení dle klasifikace ETHOS. Obtížnost zjišťování počtu osob v jednotlivých národních subkategoriích plyne především z toho, že lidé k nim náležící jsou z hlediska výzkumu hůře identifikovatelní a vyhledatelní.

Kvalitativní výzkumné přístupy umožňují porozumět životním způsobům zkoumaných, ale z hlediska vyčíslení jejich počtů nám nepomohou. Kvantitativní výzkumné přístupy se potýkají se značnými limity a musí se spolehnout více na expertní odhady. V zahraničí jsou údaje za tyto subkategorie stanovovány nejčastěji na základě kvalifikovaných odhadů, podpořených dostupnými, většinou jen dílčími daty ze sekundárních zdrojů.

Jakými národními subkategoriemi nejistého a nevyhovujícího bydlení se dále se v textu zabýváme?

V rámci koncepční kategorie nejistého bydlení byly sledovány následující národní subkategorie dle vymezení ETHOS:

- Osoby přechodně bydlící u příbuzných nebo přátel (nemají jinou možnost bydlení) (kat. 8.1.1)
- Osoby v podnájmu (nemají jinou možnost bydlení) (kat. 8.1.2)
- Osoby bydlící v bytě bez právního důvodu (kat. 8.2.1)
- Osoby v nezákonně obsazené budově (kat. 8.2.2)
- Osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu (kat. 9.1.1)
- Osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu (kat. 9.2.1)
- Osoby ohrožené domácím násilím (kat. 10.1.1)

V rámci koncepční kategorie nevyhovujícího bydlení byla sledována národní subkategorie dle vymezení ETHOS:

- Osoby žijící v přelidněných bytech (kat. 13.1.1)

Je potřeba uvést, že v žádné z uvedených národních subkategorií nejistého a nevyhovujícího bydlení doposud nebyl v Česku prováděn systematický sběr či analýza dat. Pokud nějaká data existují, jedná se spíše o výstupy z dílčích a omezených zjišťování v různém vztahu k jednotlivým národním subkategoriím ETHOS. Nesourodá a dílčí zjištění jsou limitem pro vytváření kvalifikovaných/expertních odhadů.

V následujících pasážích přinášíme informace o tom, jaká data jsou za dané národní subkategorie vůbec dostupná, v jaké podobě jsou k dispozici napříč různými zdroji, či zdali se dají z nějakých zdrojů vygenerovat (např. ze SLDB, ČSÚ). Obdobně jako v zahraničí při zjišťování obdobných či stejných subkategorií jsme vyšli z vyhodnocení dostupných sekundárních zdrojů a z kvalifikovaných odhadů expertů.

Je pochopitelné, že se rozsah a hloubka dat napříč národními subkategoriemi nejistého a nevyhovujícího bydlení liší. V rámci sčítání osob v uvedených národních subkategoriích byla **primárně využita dostupná již existující data z různých často vzájemně nesourodých**

**zdrojů.** U získaných dat byla **posouzena jejich relevance vůči tématu** a následně provedeny další **kvalifikované/expertní odhady**. Podařilo se tak shromáždit a vedle sebe uvést dostupná data a vytvořit alespoň rámcový přehled o četnosti jednotlivých národních subkategorií.

Uváděná zjištění jsou především výsledkem **desk-research**, tedy analýzy sekundárních již existujících dat. Následně byla provedena **triangulace dat, jejich kritické/expertní posouzení** s navazujícím **doplněním dalších aktuálních dat na regionální úrovni**, která jsme získali ve spolupráci s krajskými metodiky sociální práce. Zpracovaná data byla rovněž doplněna o relevantní komentáře odborníků/expertů z praxe, kteří se tématem nejistého a nevyhovujícího bydlení dlouhodobě zabývají.

## Použitá data a jejich charakteristika

Na začátku krátce představíme datové zdroje, z nichž jsme získávali data k jednotlivým národním subkategoriím ETHOS. Pro účely odhadu osob v nejistém bydlení byla využita **data z výběrového šetření Životní podmínky (SILC – Statistics on Income and Living Conditions)**, která jsou prostorově i metodicky konzistentní. Toto šetření provádí Český statistický úřad, který pro naše sekundární zpracování poskytl anonymizovaná mikrodata na úrovni domácností i osob z roku 2021. Předností tohoto výběrového šetření je možnost identifikace domácností v problematické situaci z hlediska bydlení. To je umožněno díky značnému množství detailních informací, které uvedené šetření obsahuje. Data bylo navíc možné využít v rámci našeho sčítání ve více národních subkategoriích, kterými jsme se zabírali. Je zapotřebí současně zmínit i jisté omezení tohoto šetření, které spočívá v tom, že nebere ohled na faktickou obydlenost bytu a je pro respondenty dobrovolné.<sup>47</sup>

Dalším zdrojem dat, který jsme využili u vybraných národních subkategorií nejistého bydlení a v případě přelidněnosti i nevyhovujícího bydlení, byly bytové odbory měst a městských částí, které vedou **evidence žadatelů o sociální byty**.<sup>48</sup>

V rámci sčítání osob v národní subkategorii ETHOS „osoby v podnájmu“ byl využit export ze statistické aplikace programu systému OKstat, kterým disponuje oddělení statistiky a centrálního reportingu MPSV. V tomto exportu jsou obsaženy **domácnosti, do kterých byl**

---

<sup>47</sup> Šetření SILC je založeno na náhodném výběru domácností, které obývají tzv. trvale obydlené byty (TOB), což jsou dle metodiky ČSÚ všechny byty, ve kterých je k trvalému pobytu přihlášena alespoň jedna osoba. Administrativní zdroje dat prozatím neobsahují informaci o faktické obydlenosti bytu – tzv. obvyklém pobytu, se kterým pracují současné censy. Z výběru je tak a priori vyčleněno až půl milionu obyvatel, kteří nebydlí na adrese svého trvalého pobytu (ČSÚ, SLDB 2011). Ovšem toto zkrácení pravděpodobně nebude tak vysoké, neboť naprostá většina těchto osob bydlí v bytě, kde je někdo k trvale obydlenému pobytu hlášen, a proto může tazatel ČSÚ tento byt navštívit.

Druhé možné zkrácení je dáno dobrovolností tohoto šetření. Obyvatel vybraného bytu může šetření jednoduše odmítnout, přičemž jeho důvody mohou být různé – od nepochopení významu šetření až po obavu, že bude státní správou „odhalen“ určitý problematický aspekt užívání bytu (nevyhovující bydlení, obývání bytu bez právního důvodu apod.). V této zprávě pracujeme s předpokladem, že největší podíl odmítnutí je v extrémních polohách, tedy v domácnostech s vysokým příjmem a v domácnostech s nízkým příjmem. Proto předpokládáme, že modelace počtu domácností v nejistém bydlení na základě dat ze SILC může být podhodnocena.

<sup>48</sup> Pro účely odhadu kategorií A2 bylo osloveno celkem 11 obcí a jedna nezisková organizace, přičemž data v anonymizované podobě byla získána od pěti z nich (městská část Praha 3, Praha 7, město Brno, Ostrava a Most). Tyto evidence žadatelů skýtají určitá omezení. Musíme zmínit, že každý ze seznamů má jinou vypovídající hodnotu, což je dáno nejednotností přístupu k tématu, případně růzností pravidel a užívané terminologie v rámci žádostí o podporu. Přestože jsou údaje v těchto evidencích vedeny částečně odlišně, jednotlivým prvkem je používání typologie ETHOS. Proto lze z těchto dat získat dobrý přehled o situaci v daném městě.

**vyplacen doplatek na bydlení** a jako forma užívání bytu byla uvedena možnost jiná – **podnájem**.

**Data k domácímu násilí jsou ve srovnání s jinými národními subkategoriami vykazována a zveřejňována v ročních přehledech** a byla využita v rámci zpracování sčítání osob ohrožených domácím násilím. Jedná se o počty trestných činů týrání osoby žijící ve společném obydlí, nebezpečného pronásledování, která jsou sledována od roku 2010, kdy byl trestný čin nebezpečné pronásledování uveden do trestního zákoníku. Další sledovaná data se váží k počtu vykázaných násilných osob ze společného obydlí a z jeho blízkého okolí.

V rámci sčítání osob žijících v přelidněných bytech byla využita také data ze **Sčítání lidí, domů a bytů z roku 2021**.

Existence relevantních zdrojů dat, jejich dostupnost a jednotlivé odhady byly **konzultovány s odborníky/experty** z praxe, kteří se tématem nejistého a nevyhovujícího bydlení dlouhodobě zabývají. Oslovováni byli především experti z akademické obce, státní správy a samosprávy, ale i z neziskových organizací.<sup>49</sup>

K potřebné triangulaci výsledků níže uvedených odhadů byla využita také data z krajů získaná ve spolupráci s **krajskými metodiky sociální práce**, kteří provedli sběr dat ve sledovaných kategoriích/národních subkategoriích ETHOS na úrovni měst a správních obvodů ORP.<sup>50</sup>

Dále v textu jsou řazeny podkapitoly, které se věnují jednotlivým osmi již zmíněným národním subkategoriím nejistého a nevyhovujícího bydlení dle ETHOS. Je v nich vždy uvedena metodologie sčítání a zjištění ohledně počtu osob.

---

<sup>49</sup> Jednalo se o RNDr. Romana Matouška, Ph.D. z Odboru pro sociální začleňování (Agentura) Ministerstva pro místní rozvoj, Ing. Víta Lesáka a Mgr. Jana Klusáčka z Platformy pro sociální bydlení, Mgr. Marka Mikulce, Ph.D. z Fakulty sociálních studií Ostravské univerzity, prof. PhDr. Jana Váněho, Ph.D. z Filozofické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, Mgr. Tomáše Hořeního Samce, Ph.D. ze Sociologického ústavu Akademie věd České republiky, a RNDr. Jaromíra Kalmuse a Ing. Jiřího Pekárka z Odboru šetření v domácnostech Českého statistického úřadu.

<sup>50</sup> Data od metodiků sociální práce byla získána ze 146 ORP. Pro několik vybraných lokalit v každém kraji bylo navíc provedeno podrobné sčítání.

## A.2.1. Osoby přechodně bydlící u příbuzných nebo přátel (8.1.1)

V této kapitole jsou uvedena zjištění ohledně počtu **osob přechodně žijících u příbuzných nebo přátel, protože nemají jinou možnost bydlení**. Dle typologie ETHOS je tato národní subkategorie definována jako forma nejistého bydlení (kat. 8.1.1). Je potřeba uvést, že počty osob přechodně bydlících u příbuzných nebo přátel bez jiné možnosti bydlení nejsou systematicky sledovány. Proto nezbylo než vyjít z dat, která byla vytvářena za jiným účelem, což s sebou nese omezení při jejich interpretaci.

Primárním datovým podkladem ke konstrukci odhadů se staly výsledky výběrového šetření Příjmy, výdaje a životní podmínky domácností (SILC) z roku 2021. Z mikrodat byl modelován počet příslušných domácností a určena hodnota odhadu počtu osob bydlících u příbuzných a přátel. Domácnosti splňující stanovené (níže zmíněné) podmínky byly územně rozdělené podle krajů. Následně byl vypočítán podíl mezi celkovým počtem domácností a celkovým počtem vyšetřených domácností v SILC v každém kraji. Tímto způsobem byl stanoven teoretický počet domácností, které připadají na jednu domácnost z výběrového šetření SILC. Tento podíl byl využit k vypočtení modelového počtu domácností, u kterých byl předpoklad, že splňují dané podmínky. Výsledného odhadu, který představuje tzv. střední hodnotu odhadu, bylo dosaženo celkovým součtem výsledků ve všech krajích.

Výsledky analýzy dat výběrového šetření SILC byly dále porovnány s údaji z evidencí žadatelů o sociální byty, v nichž žadatelé uvádí své aktuální bytové podmínky a lze z nich tudíž zjistit počty domácností a osob v nejistém bydlení, které dočasně bydlí u příbuzných a známých. Použita byla data z Brna, Ostravy a Mostu.<sup>51</sup>

Výsledné hodnoty vypočtených odhadů se staly předmětem dalších kvalifikovaných odhadů – experti poskytli zpětnou vazbu k metodologii a odhadům, přičemž se jejich komentáře promítly do výsledných zjištění.

### A.2.1.1. Počty osob přechodně bydlících u příbuzných nebo přátel

**Podle údajů ČSÚ (SILC 2021) se fenomén bydlení u příbuzných nebo přátel vyskytuje u přibližně 260 tisíc domácností, ve kterých žije 530 tisíc až 590 tisíc osob.** To představuje přibližně 5,8 % všech domácností v Česku. Tento údaj však zahrnuje **všechny případy společného soužití osob**, respektive domácností. Jsou zde započteny i samostatné domácnosti, jejichž rozhodnutí sdílet byt či dům je zcela dobrovolné a je umožněno vzájemnou dohodou členů společné domácnosti. Není zde tedy splněna podmínka, že osoby nemají jinou možnost bydlení. Důvodem je, že zmíněné šetření neobsahuje ve vztahu k bydlení doplňkovou otázku na dobrovolnost takového soužití. Podle sdělení ČSÚ je ale dobrovolné soužití v datech SILC většinovým způsobem společného soužití. Typickým příkladem je soužití ve dvougeneračním rodinném domě, kdy majitelem nemovitosti je jen jedna z rodin – rodiče buď přepíší svůj dům na své děti (darování nemovitosti), přičemž v něm stále bydlí, nebo mladí dospělí bydlí v domě vlastněném rodiči, ať již z ekonomických, praktických či jiných důvodů.

---

<sup>51</sup> Evidence pražských městských částí nebylo možné využít, protože v nich nebylo možné identifikovat počet osob bydlících u příbuzných a známých.



Ve výše zmíněných počtech domácností jsou zahrnuty případy, které přímo náleží do příslušné národní subkategorie ETHOS. Jedná se o osoby, které nemají jinou možnost bydlení a u příbuzných nebo přátel bydlí z životní nutnosti. Tento stav je většinou dočasný, provizorní, bydlení není podloženo smluvním vztahem a často ho provází omezení v oblasti soukromí (např. sdílení některých či všech prostor). Příkladem může být setrvání v domě nebo bytě patřícím druhému z manželů po rozvodu, bydlení mladých rodin u rodičů jednoho z partnerů, či bydlení u příbuzných nebo přátel po rozvodu nebo rozpadu faktické rodiny.

Pokud přijmeme premisu, že **hlavní okolností, která nutí domácnosti spadající do národní subkategorizace ETHOS k okolnostmi vynucenému soužití s jinou domácností, je finanční nouze**, můžeme z dat šetření životních podmínek domácností 2021 (SILC) na základě některých proměnných modelovat počet domácností ve finanční tísní, které zároveň bydlí v nemovitosti vlastněné a obývané příbuznými či známými. Vedle toho zde působí i další faktor určující přechodnost situace a nevyhovující stav, kterým je přelidnění.

Abychom identifikovali domácnosti „přechodně bydlící u příbuzných a přátel, protože nemají jinou možnost bydlení“, byly z výběrového šetření SILC vybrány proměnné, které tuto situaci nejlépe postihovaly. Za domácnost, která je přechodně „okolnostmi přinucena“ žít u příbuzných a přátel, byla pokládána taková, která splnila současně následující čtyři podmínky:

1. Domácnost bydlí u příbuzných či známých
2. Domácnost je ve finanční tísní, a tedy splňuje alespoň jednu z následujících podmínek:
  - a. Domácnost v posledních 12 měsících uvedla problémy se splácením půjčky
  - b. Domácnost vychází se svými příjmy jen s velkými obtížemi
  - c. Domácnost si nemůže dovolit neočekávaný výdaj 12 800 Kč
3. Domácnost patří mezi domácnosti s příjmy v prvním kvintilu
4. Jedná se o přelidněnou domácnost podle definice ČSÚ<sup>52</sup>

Na základě výše zmíněných kritérií dospějeme ke zjištění, že v České republice **přechodně bydlí u příbuzných a přátel, protože nemá jinou možnost bydlení, necelých 30 tisíc domácností. V těchto domácnostech žije přibližně 55 tisíc osob. Více než třetinu (36 %) tvoří jednočlenné seniorské domácnosti.** Jedná se o seniory, kteří tvoří samostatnou domácnost a zároveň bydlí u příbuzných a přátel v nevyhovujícím přelidněném bytě. Střední hodnoty odhadů v jednotlivých krajích jsou obsaženy v následující tabulce. Data na úrovni krajů jsou ovlivněna zkreslením z důvodu malého počtu domácností splňujících daná kritéria.

---

<sup>52</sup> Přelidněná domácnost je dle ČSÚ definována velmi široce. Minimální počet místností, které má mít domácnost k dispozici, se odvozuje podle počtu jejích členů a skutečnosti, zda v ní žije partnerský pár, a podle věku a pohlaví dětí v ní žijících. Pro každou domácnost je počítána jedna obytná místnost jako základ, plus jedna místnost pro každý partnerský pár, plus místnosti pro zbývající jednotlivce (obvykle děti). Pro každé dvě děti do dvanácti let bez ohledu na jejich pohlaví by měla být k dispozici jedna místnost, stejně jako pro dvě děti stejného pohlaví ve věku 12 až 17 let. Pokud jsou ale 2 děti ve věku 12 až 17 let různého pohlaví, měly by mít každé svou místnost. Pro každého zbývajícího jednotlivce od 18 let (přičemž zde již znovu neuvažujeme osoby, které v domácnosti tvoří pár) má být v domácnosti jedna místnost. Plocha pro obytnou místnost je stanovena minimálně na 8 m<sup>2</sup>.

Tabulka 34: Modelovaný počet domácností a osob přechodně bydlících u příbuzných a přátel, protože nemají jinou možnost bydlení podle krajů

kraj	počet domácností	počet osob v domácnostech
Hl. m. Praha	1 326	2 261
Jihočeský kraj	2 224	4 732
Jihomoravský kraj	952	1 623
Karlovarský kraj	1 799	1 799
Kraj Vysočina	3 175	7 652
Královéhradecký kraj	539	1 299
Liberecký kraj	477	1 150
Moravskoslezský kraj	2 934	5 692
Olomoucký kraj	3 235	4 755
Pardubický kraj	918	1 565
Plzeňský kraj	1 591	3 087
Středočeský kraj	4 323	8 133
Ústecký kraj	2 116	3 608
Zlínský kraj	3 432	6 888
<b>Celkem</b>	<b>29 041</b>	<b>54 244</b>

Zdroj: SILC 2021, zpracování vlastní

Pokud se zaměříme jen na vícečlenné domácnosti bydlící přechodně u příbuzných a přátel, protože nemají jinou možnost bydlení, zjistíme, že se zpravidla jedná o rodiny s dětmi. Jejich značnou část tvoří neúplné rodiny nebo rodiny, kde je ekonomicky aktivní jen jeden dospělý. Počet vícečlenných domácností bydlících přechodně u příbuzných a přátel, protože nemají jinou možnost bydlení, se pohybuje **okolo 18 tisíc domácností (střední hodnota odhadu). Žije v nich přibližně 43 tisíc osob, přičemž dvě pětiny z nich jsou děti.**

Tento modelovaný počet osob vycházejí ze SILC byl podroben kontrole na základě dat z evidence žadatelů o sociální byty. Data z měst, kde bylo možné počty jednoznačně vztáhnout k celému městu<sup>53</sup>, byla přepočtena na počet žadatelů za jeden rok<sup>54</sup>. Konfrontace výsledných hodnot je uvedena v níže uvedené tabulce. Model na bázi SILC aplikovaný na počet obyvatel daných měst přichází s přibližně sedminásobně vyššími počty ve srovnání s údaji z evidencí žadatelů o sociální byty daných měst. Jedná se o proporcionálně srovnatelné výsledky, protože údaje z obou zdrojů jsou ve všech městech přibližně stejně rozdílné.<sup>55</sup> Počty domácností a osob přechodně bydlících u příbuzných a známých, které jsou uváděny v seznamech žadatelů o sociální byty, jsou jen podmnožinou všech osob v dané národní subkategorii. Jsou ovlivněny celou řadou okolností: vliv zde pravděpodobně mají

<sup>53</sup> Nebyla použita data pražských městských částí.

<sup>54</sup> Zpravidla se jednalo o úhrnné seznamy vedené za celou dobu realizace projektu. Aby bylo možné oba zdroje porovnat, byly z obou zdrojů vyřazeny jednočlenné seniorské domácnosti, které v evidenci žadatelů o sociální byty tvořily desetinu domácností a dvacetinu osob.

<sup>55</sup> Výraznější disproporce v případě Ostravy je způsobena neúplností dat z evidence žadatelů. V Ostravě je počet domácností bydlících u příbuzných a přátel, kteří žádají o sociální byty, podhodnocen z toho důvodu, že se na projektu sociálního bydlení podílí město ještě s jinými subjekty, které si vedou svou vlastní oddělenou evidenci. Data od těchto subjektů se nepodařilo získat.

nastavená pravidla stanovující podmínky pro žadatele, celková dostupnost sociálního bydlení, informovanost, naléhavost potřeby řešit bytovou nouzi a další.

Rozdílné výsledky obou metod odhadu lze interpretovat tak, že osoby bydlící přechodně u příbuzných a přátel, protože nemají jinou možnost bydlení, extrapolované z evidence žadatelů o sociální bydlení, jsou ovlivněny naléhavostí situace bytové nouze a snahou a schopností ji řešit. Podání žádosti je jednou z možností, jak situaci bytové nouze řešit.

Počty osob modelovaných na bázi SILC lze vykládat spíše jako horní hranici odhadu celkového počtu osob bydlících u příbuzných a přátel, které nemají jinou možnost bydlení, z nichž se rekrutuje část žadatelů o sociální bydlení.

*Tabulka 35: Porovnání dat z evidence žadatelů o sociální byty a modelovaných počtů domácností bydlících u příbuzných a přátel, které nemají jinou možnost bydlení na základě SILC (vyřazeny byly seniorské jednočlenné domácnosti).*

město (období)	žadatelé (průměr za 1 rok)		model (SILC 2021)	
	domácnosti	osoby	domácnosti	osoby
Brno (10/2017–3/2022)	52	141	380	915
Ostrava (11/2019–12/2020)	45	79	500	1 204
Most (1/2020–3/2022)	14	31	93	223

*Zdroj: SILC 2021, evidence žadatelů o sociální byty Brno, Ostrava, Most*

Střední hodnota odhadu počtu **osob přechodně bydlících u příbuzných a přátel, protože nemají jinou možnost bydlení, činí 54 000 osob žijících v 29 000 domácnostech** (při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 43 až 65 tisíc osob žijících ve 23 až 35 tisíc domácnostech).<sup>56</sup> **Přibližně třetinu z nich tvoří senioři žijící v jednočlenných domácnostech.** Jedná se o seniory, kteří tvoří samostatnou domácnost a zároveň bydlí u příbuzných a přátel v nevyhovujícím přelidněném bytě. **Počet vícečlenných domácností se pohybuje v rozmezí mezi 14 až 21 tisíc domácností, ve kterých žije přibližně 34 až 52 tisíc osob.**<sup>57</sup>

**Počet domácností v bytové nouzi bydlících u příbuzných a přátel, které svou bytovou situaci mohou chtít řešit,** lze dovodit z dat evidencí žadatelů o sociální byty. Odhadujeme, že takovýchto domácností je přibližně **1 300 až 2 000 a tvoří je 3 400 až 5 200 členů.**<sup>58</sup> Naprostou většinu z nich představují vícečlenné domácnosti s dětmi. Jednočlenné seniorské domácnosti se na jejich počtu podílejí přibližně pět procenty.<sup>59</sup>

<sup>56</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20\%$  od střední hodnoty odhadu.

<sup>57</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20\%$  od střední hodnoty odhadu (17 874 domácností, 43 077 osob).

<sup>58</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20\%$  od střední hodnoty odhadu (1 723 domácností, 4 360 osob).

<sup>59</sup> Data jsou extrapolována z dat evidencí žadatelů o sociální byty.

## A.2.2. Osoby v podnájmu (8.1.2)

V této části jsou uvedena zjištění týkající se **počtu osob bydlících v podnájmu, které nemají jinou možnost bydlení**. Bydlení v podnájmu nepředstavuje samo o sobě stav bytové nouze či bezdomovectví, jedná se však o další z forem nejistého bydlení, která si zaslouží pozornost obzvláště v případě, kdy ji provází absence jiné volby bydlení. Setkáváme se s ním v podobě dobrovolného rozhodnutí u mladých osob, během a po ukončení vysokoškolského studia ve velkých městech nebo v době před založením vlastní rodiny. Jisté ohrožení může tato forma bydlení v podnájmu představovat pro nízkopříjmové skupiny obyvatel, u kterých se častěji jedná o akceptované dlouhodobé řešení bytové situace bez možnosti získání vlastního bydlení nebo změny bydlení. Hrazení podnájmu (tedy podnájemné) může znamenat značnou finanční zátěž a v kombinaci s často poměrně tvrdými podmínkami pro výpověď smlouvy může vyústit v náhlou ztrátu bydlení.

Při stanovení odhadu počtu osob žijících v podnájmu bez jiné alternativy byla základním výchozím rámcem data o počtu domácností v podnájmu, kterým byl vyplacen doplatek na bydlení.<sup>60</sup> Na základě vyhodnocení dat z dávkových systémů MPSV byl stanoven odhad počtu domácností v této národní subkategorii. Pro stanovení odpovídajícího počtu osob bydlících v podnájmu byla využita data z evidencí žadatelů o sociální byty (průměrný počet osob v domácnostech bydlících v podnájmu). Tímto průměrným počtem byl poté násoben počet domácností bydlících v podnájmu a pobírajících doplatek na bydlení.

Na základě expertních odhadů a také informací z šetření MMR Příjmy obyvatel sociálně vyloučených lokalit a efektivita sociálních dávek při snižování jejich chudoby (2022) byl výsledný údaj korigován směrem nahoru, neboť dávky nepobírají všechny osoby, které na ně mají nárok.

Informace o tom, zda domácnost či osoba bydlí v nájemním nebo podnájemním bydlení, nebyla zjišťována v rámci Sčítání lidu 2021, ani v rámci šetření SILC. V obou případech je podnájem považován za podmnožinu nájemního bydlení coby celku. Proto jsou výhradním informačním zdrojem statistické výstupy z programu systému OKstat, který generuje data z dávkových systémů MPSV.

### A.2.2.1. Počty osob v podnájmu

Dle statistických výstupů z programu systému OKstat se v České republice v září 2021 nacházelo **3 220 domácností v podnájmu, které přijaly doplatek na bydlení**. Jedná se o příjemce pomoci v hmotné nouzi, a lze předpokládat, že skutečný počet domácností ohrožených ztrátou bydlení, které bydlí v podnájmu, bude vyšší.

---

<sup>60</sup> Potřebná data jsme získali z dávkových systémů MPSV od Oddělení statistiky a centrálního reportingu MPSV.

Tabulka 36: Počet domácností v podnájmech, do kterých byl vyplacen doplatek na bydlení (září 2021)

kraj	počet domácností
Hl. m. Praha	440
Jihočeský kraj	71
Jihomoravský kraj	165
Karlovarský kraj	19
Kraj Vysočina	21
Královéhradecký kraj	35
Liberecký kraj	59
Moravskoslezský kraj	1 790
Olomoucký kraj	62
Pardubický kraj	36
Plzeňský kraj	40
Středočeský kraj	206
Ústecký kraj	220
Zlínský kraj	56
<b>Celkem</b>	<b>3 220</b>

Zdroj: MPSV

Za pozornost stojí situace v Moravskoslezském kraji, kde se nachází více než polovina příjemců doplateků bydlících v podnájmu v ČR. Zde se naopak může jednat o počet do určité míry nadsazený, jelikož u některých zdejších poskytovatelů sociálního bydlení se setkáváme s tím, že příjemcům jsou nabízeny i podnájemní smlouvy. Jedná se o domácnosti, kterým v daný okamžik akutní ztráta bydlení nehrozí, přestože jsou vykazovány v uvedené statistice. Jejich počet může představovat až dvě pětiny celkového počtu v kraji.

Důležité je, že z analýzy dat v evidencích žadatelů o sociální byty vyplývá, že **v podnájmu obvykle bydlí početnější domácnosti o průměrné velikosti 2,7 osoby**, které navíc v některých případech žijí v přelidněných či jinak nevyhovujících podmínkách.

Při určení kvalifikovaného odhadu počtu domácností v podnájmu potřebujeme zohlednit i míru pobírání doplatku na bydlení, která ale není známa. Můžeme ji analogicky odvodit od příspěvku na bydlení, který zdaleka nepobírají všechny domácnosti, které by na ně mohly vznést nárok. Předpoklad na základě analýzy SVL-SILC učiněný MMR je, že příspěvek na bydlení čerpá jen čtvrtina až třetina domácností, které na něj mají nárok.<sup>61</sup> Pokud tuto informaci analogicky převezmeme, výsledný odhad bude příslušným násobkem celkového počtu domácností v podnájmu čerpajících doplatek na bydlení.<sup>62</sup>

Střední hodnota odhadu počtu **osob bydlících v podnájmu, které nemají jinou alternativu bydlení, je 30 000 osob žijících v 11 000 domácnostech** (při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 24 300 až 36 500 osob, které žijí v 9 000 až 13 500 domácnostech).<sup>63</sup>

<sup>61</sup> Federičová, M., Kalíšková, K., & Zapletalová, L. (2022). *Chudoba a sociální dávky v sociálně vyloučených lokalitách*

<sup>62</sup> Data o míře čerpání doplatku na bydlení nejsou dostupná. Pro naše potřeby byl počet domácností pobírajících doplatek na bydlení v podnájmu násoben číslem 3,5.

<sup>63</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20\%$  od střední hodnoty odhadu.

### A.2.3. Osoby bydlící v bytě bez právního důvodu (8.2.1)

Další sledovanou národní subkategorií ETHOS tvoří **osoby bydlící v bytě bez právního důvodu**. Jedná se o užívání bytu či domu bez platné nájemní smlouvy. Tato situace může nastat hned v několika případech. Například může být způsobena neznalostí smluvních stran, kdy dojde k závažnému pochybení při sjednávání smlouvy, které může zapříčinit její neplatnost. Bydlení bez právního důvodu, které je oběma smluvními stranám známo, se týká situace, kdy po skončení platnosti nájemní smlouvy nájemník v souladu se zákonem a smlouvou byt nevrátí pronajímateli a nevystěhuje se. Bydlení bez právního důvodu nastává také v případě, pokud osoba bez jakéhokoli oprávnění obdlí prázdný byt a začne jej užívat. Osoba bydlící bez právního důvodu nemá k bytu žádné právo a nemá záruku sjednání nájemní smlouvy. Nemůže žádat po vlastníkovu bytu jakékoli plnění či opravy apod.

Rozsah tohoto jevu jsme byli nuceni odhadnout na základě dotazování mezi experty a na základě sčítání s pomocí krajských metodiků sociální práce. Žádná jiná relevantní sekundární data nejsou k dispozici a osoby v této národní subkategorii nejsou nikde evidovány. Je potřeba uvést, že se v přístupu k národní subkategorii osob bydlících v bytě bez právního důvodu oslovení experti rozcházel. K tomu přispívalo nejen nejasné vymezení životních situací charakterizujících tuto subkategorii, ale i naprostá absence dat.

Významným limitem, který se této národní subkategorie týká, je naprostá nemožnost kvantifikace bydlení „na černo“, kterou nelze podložit žádnými daty a u které ani oslovení experti nebyli schopni poskytnout relevantní odhad. Z tohoto důvodu nemohl být tento fenomén do sčítání zahrnut, třebaže se týká i osob, pro které je takovéto řešení bytové situace jediným dostupným řešením, a které je současně krajně nejistým a protiprávním.

Počet osob této národní subkategorie byl stanoven na základě experty předpokládaných překryvů se dvěma dalšími národními subkategoriemi (8.1.1. a 9.1.1.). Na základě určení míry překryvu byla spočtena střední hodnota odhadu počtu domácností/osob bydlících v bytě bez právního důvodu a zvolen interval spolehlivosti. Jak bylo naznačeno výše, na základě této metody není možné obsáhnout všechny případy bydlení v bytě bez právního důvodu.

Doplňujícím zdrojem byl sběr dat v jednotlivých ORP prostřednictvím krajských metodiků sociální práce. Data byla získána jen za část ORP – za 146 ORP z celkových 206 (včetně Prahy).<sup>64</sup> Proto byla data extrapolována na základě počtu obyvatel.

#### A.2.3.1. Počty osob bydlících v bytě bez právního důvodu

Národní subkategorie osob bydlících v bytě bez právního důvodu se do určité míry překrývá s jinými národními subkategoriemi ETHOS. Na doporučení expertů byla aplikována metoda předpokládaných překryvů, k níž byly využity následující dvě národní subkategorie:

1. národní subkategorie osoby *přechodně bydlící u příbuzných nebo přátel* (8.1.1.)
  - překryv 95 % – naprostá většina osob přechodně bydlících u příbuzných a přátel nemá tento stav nijak právně ošetřen; procentuálně vyjádřený překryv je expertním odhadem, výsledkem shody expertů

<sup>64</sup> Vyšetřené ORP představují 66,4 % celkového počtu obyvatel České republiky.

## 2. národní subkategorie *osoby bydlící bez nájemní smlouvy* (9.1.1.)

- překryv 20 % – podíl osob, které pravděpodobně žijí v bytě i po uplynutí nájemní smlouvy; jedná se o expertní odhad, opřený o data o soudních vystěhováním z bytu

Po propočtu jsme dospěli k závěru, že střední hodnota odhadu počtu **osob bydlících v bytě bez právního důvodu je 45 000 osob žijících ve 29 000 domácnostech** (při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 36 000 až 53 900 osob, které žijí ve 23 100 až 34 600 domácnostech).<sup>65</sup> Tento počet domácností zahrnuje zhruba 1 000 až 1 550 domácností, které bydlí v bytech i po uplynutí termínu k vystěhování po ukončení dřívější nájemní/podnájemní smlouvy.<sup>66</sup> Blíže se osobám, které dostaly výpověď z nájemního bytu, věnuje kapitola A.2.5.

V uvedeném počtu nejsou zahrnuty domácnosti a osoby bydlící bez jakékoli smlouvy jen na základě ústní dohody s majitelem bytu. Počet těchto osob nelze podle oslovených expertů nijak kvalifikovaně odhadnout, jelikož situaci komplikuje skutečnost, že se v řadě případů jedná o dobrovolná rozhodnutí. Příkladem mohou být studenti či osoby pracující v místě vzdáleném od vlastního bydliště, kteří tímto způsobem řeší na přechodnou dobu své ubytování.

Při sčítání osob v nevhodném bydlení krajští metodici sociální práce zjišťovali i počty osob v této kategorii, jednalo se o pro výzkum doplňující informaci. Vzhledem k tomu, že se jedná do značné míry o skrytý problém, podařilo se tímto způsobem identifikovat jen několik desítek osob, které bydlí v bytě bez právního důvodu (užívání bez svolení majitele). Zaznamenáno bylo pouhých **75 osob, které se na počtu osob v nevhodném bydlení podílejí přibližně 0,5 %**.<sup>67</sup> Uvedený údaj spíše než skutečnou kvantifikaci ilustruje rozsáhlou skrytost jevu. Jak je zřejmé z propočtu, bydlení v bytě bez právního důvodu se týká několika desítek tisíc osob. Určení skutečného rozsahu je ale mimo možnosti výzkumu.

<sup>65</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20$  % od střední hodnoty odhadu.

<sup>66</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20$  % od střední hodnoty odhadu (1 287 domácností, 1 995 osob).

<sup>67</sup> Tento počet je extrapolací pro všechny ORP podle počtu obyvatel.

## A.2.4. Osoby v nezákonně obsazené budově (8.2.2)

Další národní subkategorie ETHOS vymezuje **osoby bydlící v nezákonně obsazené budově** (8.2.2). Bydlení v nezákonně obsazené budově se dle typologie ETHOS řadí do koncepční kategorie nejistého bydlení. Informace o počtech osob v nezákonně obsazených budovách dosud nebyly předmětem žádného sčítání, a třebaže měly při celostátním cenzu (SLDB 2021) osoby v nezákonně obsazené budově zákonnou povinnost sečíst se v místě svého pobytu, lze předpokládat, že tak naprostá většina ze strachu z postihu či jiných důvodů neučinila.<sup>68</sup>

Při stanovování odhadu počtu osob v nezákonně obsazených budovách jsme vycházeli především z dat získaných prostřednictvím krajských metodiků sociální práce. Provedli jsme expertní šetření, které proběhlo s pomocí metodiků sociální práce a sociálních pracovníků v jednotlivých ORP. Získali jsme data ze 146 ORP a provedli dodatečnou extrapolaci počtu osob. Výsledné hodnoty včetně metody výpočtu jednotlivých odhadů byly konzultovány s oslovenými experty, kteří se vyjádřili i k interpretaci výsledků.

### A.2.4.1. Počty osob v nezákonně obsazené budově

Z povahy věci lze v této národní subkategorii předpokládat vysoký podíl osob, které již bydlení reálně ztratily a využívají opuštěnou budovu jako přechodné bydliště. Může se jednat o obytnou budovu, tovární halu, garáž nebo jinou nemovitost. Bohužel i seznamy žadatelů o sociální byt, ve kterých jsou zastoupeny osoby, které by potenciálně mohly bydlet v nezákonně obsazené budově, většinou neobsahují konkrétnější informaci o tom, kde se daná osoba zdržuje.<sup>69</sup> Částečně je to způsobeno tím, že lidé rychle střídají různé možnosti bydlení, a to v řádu měsíců, či dokonce týdnů nebo dnů. Osoba přežívající venku zpravidla migruje mezi kategoriemi „bez přístřeší“, „u rodiny a známých“ a „v nezákonně obsazené budově“. Proto je složité osobu jednoznačně zařadit do některé z kategorií. Přesto se ve zmíněné evidenci (vedená v Brně) objevily tři domácnosti o úhrnném počtu osmi osob, které bydlely v době podání žádosti ve squatu. Jedná se však o výjimku.

Podle Komparativního sčítání osob bez domova v roce 2022 (kapitola B této zprávy) se „venku a v noclehárnách“ nachází přibližně 12 000 osob, které teoreticky mohou představovat maximální počet osob obývajících nezákonně obsazené budovy. Ve skutečnosti bude údaj kolísat (je podmíněn sezónně) a bude se týkat i menší části zmíněných osob.

Oslovení experti nepředpokládají výraznější výskyt squatů, které jsou obsazovány osobami s cílem neobývané objekty chránit či udržet, přičemž nespádají do některé z kategorií ETHOS (disponují jinou možností bydlení). Experti dále předpokládají, že nejvýraznější část obyvatel „squatů“ tvoří osoby bez domova, které aktuálně nebydlí v nouzovém přístřeší, azylovém domě apod. Avšak z důvodu značného pohybu osob mezi národními subkategoriami, který je navíc ovlivněn i ročním obdobím, se oslovení experti vyjadřovali velmi obezřetně.

<sup>68</sup> Pokud se jedná o nezákonně obsazenou nemovitost, lze odmítnutí na participaci v šetření očekávat i v rámci výběrového šetření SILC, kde je navíc podmínkou skutečnost, že je v dané nemovitosti trvale hlášena minimálně jedna osoba.

<sup>69</sup> „Lidé na ulici“, v azylových domech a v noclehárnách představují téměř dvě třetiny žadatelů.



Nejvýznamnějším zdrojem dat pro tuto národní subkategorii byli **krajští metodici sociální práce**, kteří zprostředkovali sběr dat na úrovni ORP a data získávali od dalších spolupracovníků, zejména pracovníků obcí.

Tabulka 37: Osoby v nezákonně obsazené budově dle sčítání mezi metodiky sociální práce

	sečteno	dopočet
nebytové prostory obsazené bez souhlasu majitele	182	272
squaty	75	112
<b>celkem</b>	<b>257</b>	<b>384</b>

Data získaná prostřednictvím krajských metodiků sociální práce byla dále dopočítána, jelikož sběr neproběhl ve všech ORP. V datech, která místní metodici sociální práce poskytli, se nacházely osoby, které užívaly nebytové prostory bez souhlasu majitele a osoby žijící ve squatech.<sup>70</sup> Celkem bylo v národní subkategorii ETHOS osoby v nezákonně obsazené budově sečteno 257 osob. Po provedení dopočtu na celé území ČR odhadujeme, že se **počet osob v nezákonně obsazené budově pohybuje okolo 400 osob.**<sup>71</sup>

Expertní odhady zmiňovaly **500 až 1 000 osob bydlících v nezákonně obsazených budovách.**

<sup>70</sup> Osoby obývající squaty byly sčítány jako součást koncepční kategorie ETHOS osoby bez střechy (viz kapitola B), ale jejich počty nebyly zjišťovány odděleně.

<sup>71</sup> Celkem byla data získána pro 146 ORP, ve kterých žije 66,4 % obyvatel ČR. Uvedené dopočty tak byly extrapolací podle počtu obyvatel.

## A.2.5. Osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu (9.1.1)

Následující sledovanou národní subkategorii tvoří **osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu** (9.1.1). Většina osob, které každoročně dostanou výpověď z nájmu, se nutně nemusí nacházet v bytové nouzi či jí být ohroženy. Pronajímatel může vypovědět nájem na dobu určitou i neurčitou s tříměsíční výpovědní dobou. Pokud nájemce zvláště hrubě poruší své povinnosti (např. neplacení nájemného a nákladu na služby po dobu delší než tři měsíce; nenapravitelné poškození bytu nájemcem; spáchání úmyslného trestného činu na pronajímateli, členu jeho domácnosti nebo jiné osobě bydlící v domě, nebo proti cizímu majetku v tomto domě), může dostat okamžitou výpověď.

Základními datovými podklady byly v této národní subkategorii statistiky o počtu soudních vyklizení bytů společně s daty z evidencí žadatelů o sociální byty. Data Ministerstva spravedlnosti o soudních vystěhováním indikují krajní situaci ve vztahu k výpovědím z bytu. Z evidencí žadatelů o sociální byty byla využita data ze tří měst (Brno, Ostrava, Most) a jedné městské části (Praha 7). Nejprve byly extrahovány vhodné proměnné a poté vybrány údaje obsahující informaci o tom, že důvodem žádosti o sociální byt je výpověď z nájmu (ať už v horizontu kratším než tři měsíce, nebo již po uplynutí výpovědní lhůty). Následovaly výpočty podílu domácností ve výpovědi z nájmu na celkovém počtu domácností daného města či městské části. Pro každý kraj byl spočten teoretický počet domácností ve výpovědi z nájmu a byl zvolen interval spolehlivosti. Data byla diskutována s experty a byl vytvořen odhad, který se opírá nejen o zjištěná data, ale i o zohlednění výše tržního nájemného v daném kraji.

### A.2.5.1. Počty osob, které dostaly výpověď z nájemního bytu

Jedním z mála relevantních zdrojů, o které se můžeme v této národní subkategorii opřít, je statistika soudních vystěhování z bytu, kterou vede Ministerstvo spravedlnosti. Jedná se o žaloby na vyklizení bytu, kde byla žalující strana úspěšná (vyhověno zcela, vyhověno zčásti, vyřízeno smírem). Počet domácností, které byly touto žalobou dotčeny, je uveden v následujícím grafu. Z něj je patrné, že od roku 2015 počet žalob postupně klesá – pokles o více než 50 % (2 893 žalob v roce 2015; 1 293 žalob v roce 2021). Tento počet zahrnuje domácnosti, které nejenže dostaly výpověď z nájemního bydlení, ale celá situace vyústila až do soudního sporu. Jedná se tedy jen o příslušnou špičku ledovce. Domácností ohrožených vystěhováním z nájemního bytu je jistě více než těch, které byly soudně vystěhovány.

Graf 55: Počet úspěšných žalob na vyklizení bytu v letech 2015–2021



Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti

Dalším relevantním zdrojem dat byly již zmíněné seznamy žadatelů o sociální byty. Při výpočtech byly využity mimo seznamů ze tří měst (Ostrava, Brno, Most) rovněž seznamy z pražských městských částí (zejména Praha 7), které indikují výrazně vyšší počet osob žádajících o sociální byt v poměru k počtu obyvatel, než je tomu ve zmíněných městech. Příčinou je podle všeho nepoměrně vyšší tržní nájemné ve srovnání s městy jako Most nebo Ostrava. Při konstrukci odhadu této kategorie byla tedy zohledněna rozdílná výše nájemného v kombinaci s daty z evidencí žadatelů o sociální byty.<sup>72</sup>

Tabulka 38: Počty žadatelů o sociální byt, u kterých byla jako důvod žádosti uvedena končící nájemní smlouva (data jsou přepočtena na jednoletý průměr a očištěna o osoby, které nemají trvalé bydliště v daném městě)

	žadatelé	
	domácnosti	osoby
Brno	16	52
Ostrava	4	14
Most	5	15
Praha 7	56	106

Zdroj: evidence žadatelů o sociální byty Brno, Ostrava, Most, Praha 7

Po propočtení údajů jsme dospěli k závěru, že střední hodnota odhadu počtu **osob ve výpovědi z nájemního bytu a tím pádem ve stavu bytové nouze je 18 500 osob žijících v 6 500 domácnostech** (při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 15 000 až 22 300 osob, které žijí v 5 100 až 7 700 domácnostech).<sup>73</sup> Nejpalčivější je tento problém v případě **Prahy, kde se nachází přibližně třetina všech domácností** ohrožených vystěhováním z nájemního bydlení. Přibližně pětina domácností pak hrozí, že bude vystěhována na základě soudního příkazu.

<sup>72</sup> Deloitte. (2019). *Analýza nájemného v České republice*. Ministerstvo pro místní rozvoj. <https://www.mmr.cz/getmedia/64d1fb1f-7672-426c-a3ac-1d6c2ea9127e/MMR-MTR-Analyza-najemneho.pdf.aspx?ext=.pdf>.

<sup>73</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20\%$  od střední hodnoty odhadu.

## A.2.6. Osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu (9.2.1)

Dále se věnujeme národní subkategorii **osob, které jsou ohroženy vystěhováním z vlastního bytu**. Jedná se o osoby, které zůstaly v bytě např. při propadnutí vlastnictví bytu, při exekuci na majetek, při neschopnosti splácet hypoteční úvěr, kdy bylo na byt nebo dům vloženo zástavní právo.

Na tuto národní subkategorii jsme nahlíželi optikou finančních problémů domácností, které mohou vyústit ve ztrátu bytu. Úvěr na bydlení má v ČR 1,1 milionu osob, přičemž podíl osob, který hypotéku nezvládá splácet, se pohybuje okolo 1 procenta.<sup>74</sup> U spotřebitelských úvěrů je platební morálka nižší, z 2,3 milionu klientů jich v roce 2021 nesplácelo 176 tisíc (7,7 %, meziročně o 7 tisíc méně). V obou případech sice v porovnání s předchozími lety o něco klesl počet nesplácených úvěrů, to se ale vzhledem k současné vysoké míře inflace a růstu cen energií a běžných výdajů může změnit. Trend růstu cen energií jsme se rozhodli do výpočtů odhadů na základě dat ze SILC zahrnout.

Hlavním zdrojem, ze kterého jsme ve svých odhadech čerpali, je výběrové šetření životních podmínek domácností SILC 2021, na jehož základě lze prostřednictvím vybraných proměnných stanovit přibližný počet domácností ohrožených vystěhováním z vlastního bytu z důvodu prodeje nemovitosti v zástavě nebo v exekučním řízení. Zvolili jsme náhled na data ze dvou různých úhlů.

V prvním přístupu jsme pro identifikaci domácností ohrožených ztrátou bydlení použili proměnné „Domácnost dluží na hypotéce“ a „Domácnost dluží na splátkách půjček a úvěrů“. Ve druhém přístupu jsme vycházeli z dat o příjmech a výdajích domácností, přičemž domácnost jsme považovali za ohroženou v situaci, kdy vydává více než 75 % svých čistých příjmů na bydlení. Do tohoto modelu vstupovaly pouze domácnosti, které bydlí ve vlastním nebo družstevním bytě.

Domácnosti splňující výše zmíněné podmínky byly územně rozděleny podle krajů. Následně byl vypočítán podíl mezi celkovým počtem domácností a celkovým počtem vyšetřených domácností v SILC v každém kraji. Tak byl stanoven teoretický počet domácností, které reprezentuje jedna domácnost ze SILC. Tento podíl pak byl využit k výpočtu modelového počtu domácností, které splňují dané podmínky. Výsledného odhadu, který představuje střední hodnotu, bylo dosaženo celkovým součtem výsledků ve všech krajích. Na základě analýzy domácností, které splnily dané podmínky, a jsou tedy teoreticky ohrožené ztrátou vlastního bydlení, byl stanoven průměrný počet osob bydlících v jedné domácnosti, přičemž již nebylo přihlíženo ke konkrétnímu kraji. Počet osob ohrožených vystěhováním z vlastního bytu byl pak získán součinem počtu domácností a průměrným počtem členů, a nakonec byly určeny intervaly spolehlivosti.

---

<sup>74</sup> V roce 2020 nesplácelo hypotéku 13 250 osob, v roce 2021 celkem 10 644 osob. Zdroj: ČNB (2022). Tisková zpráva. <https://www.cncb.cz/brki-nrki-zadluzeni-obyvatel-poprve-v-historii-prekrocilo-3-biliony-korun/>

### A.2.6.1. Počty osob, které jsou ohroženy vystěhováním z vlastního bytu

Podle prvního přístupu, kdy byly identifikovány domácnosti ve vlastním bytě dlužící na hypotéce nebo na půjčkách, se počet domácností **nejvíce ohrožených ztrátou vlastnictví bytu pohybuje mezi 3 300 až 5 000 domácnostmi**. Bydlí v nich přibližně **7 až 10,5 tisíce osob**.<sup>75</sup> Tyto domácnosti nejenže dluží na hypotéce, ale nezvládají splácet ani jiné pohledávky. Zcela jistě patří k těm nejvíce ohroženým vystěhováním z bytu. Celkem se však problém neschopnosti splácet hypotéku týká přibližně **9 až 13,5 tisíc domácností s 19 až 28 tisíci osobami**.<sup>76</sup> Osoby z těchto domácností uvedly, že za poslední rok dlužily na hypotéce, avšak jiné dluhy neměly.

Druhý možný přístup představuje kalkulaci s celkovými příjmy domácnosti a jejími výdaji na bydlení, které je opět možné zjistit z datové matice SILC. Byly identifikovány domácnosti, jejichž výdaje na bydlení (splátky hypotéky, plyn, elektřina, vodné) přesáhly kritickou hranici 75 % celkového příjmu domácnosti. **Domácností, které bydlí ve vlastním bytě zatíženém hypotékou a zároveň na bydlení vydávají více než 75 % svých celkových čistých příjmů, je 5 200 až 7 900. Žije v nich 11 000 až 16 500 osob.**<sup>77</sup>

Pokud bychom v kontextu současného zvyšování cen energií zohlednili i **30% růst cen elektřiny a plynu, počet domácností, které budou na bydlení vynakládat více než tři čtvrtiny svých příjmů, se více než zdvojnásobí na 11 100 až 16 700 domácností.**<sup>78</sup>

Množina domácností, kterých se dotýká nesplácení hypotéky, a množina domácností s výdaji na bydlení nad 75% hranicí se prakticky nepřekrývají. Jejich průnik je minimální, jelikož domácnosti, které nesplácejí hypotéku, vynakládají na bydlení (především energie) v průměru jen 24 % svých celkových čistých příjmů.

Celkově se ukazuje, že domácností, které jsou nejvíce ohroženy ztrátou bydlení z důvodu vystěhování z vlastního bytu, je dle výpočtů mezi **3 300 až 5 000 a žijí v nich přibližně 7 až 10,5 tisíc osob**. Tyto domácnosti nejenže dluží na hypotéce, ale nezvládají splácet ani jiné pohledávky.

Pokud sečteme zjištění z obou výše představených přístupů, pak dospějeme k závěru, že **střední hodnota odhadu počtu osob ohrožených vystěhováním z vlastního bytu z důvodu možných problémů s financováním úvěrů na bydlení dosahuje 37 000 osob žijících v 18 000 domácnostech** (při aplikaci příslušného intervalu docházíme k rozmezí 30 až 44 tisíc osob žijících ve 14 až 21 tisíc domácnostech).<sup>79</sup>

<sup>75</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20$  % od střední hodnoty odhadu (4 137 domácností, 8 688 osob).

<sup>76</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20$  % od střední hodnoty odhadu (11 218 domácností, 23 558 osob).

<sup>77</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20$  % od střední hodnoty odhadu (6 546 domácností, 13 747 osob).

<sup>78</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20$  % od střední hodnoty odhadu (13 928 domácností, 29 249 osob).

<sup>79</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20$  % od střední hodnoty odhadu.

## A.2.7. Osoby ohrožené domácím násilím (10.1.1)

Další subkategorii ETHOS tvoří **osoby, které jsou ohrožené domácím násilím**. Národní subkategorie je vymezena jako „osoby ohrožené domácím násilím – policejně zaznamenané případy – oběti“. U dat, která jsou k dispozici, sice můžeme diskutovat o jejich validitě, ale způsob, jakým jsou vykazována v čase, umožňuje získat poněkud komplexnější obraz o počtech ohrožených osob ve srovnání s ostatními subkategoriami nejistého bydlení. Díky tomu je tato podkapitola ve srovnání s předchozími více popisná.

Fenomén domácího násilí byl v české společnosti dlouhodobě tabuizován, před rokem 1989 nebylo téma násilí mezi partnery nijak veřejně diskutováno<sup>80</sup>, což se postupem času začalo měnit. V České republice začalo být domácí násilí čteněji tematizováno až kolem roku 2000.<sup>81</sup> Především došlo k vymezení domácího násilí jako opakovaného a dlouhodobého násilného jednání, které může být detekováno blízkým okolím, a na základě rozpoznání základních znaků může následovat intervence. Není však shoda v tom, zdali musí být přítomné všechny tyto znaky, nebo jen některé z nich, celkově je jejich okruh ale vymezen podrobně a srozumitelně (viz Ševčík, Špatenková, 2011).<sup>82</sup>

Data byla zpracována především **analýzou sekundárních dat**. Jednalo se o analýzu dat z provedených výzkumů, dat Policie ČR (institut vykazování uplatňován od roku 2007), dat Asociace pracovníků intervenčních center. Klíčovým zdrojem se stala data Asociace pracovníků intervenčních center (dále jen APIC), která sdružuje subjekty poskytující sociální služby určené osobám ohroženým domácím násilím. Intervenční centra jsou zařízení sociálních služeb upravená v § 60a zákona o sociálních službách a musí být zřízena v každém z krajů. Jejich hlavním cílem je poskytování služeb obětem domácího násilí a jejich blízkým, kdy nabízejí intenzivní krátkodobou pomoc a informace o návazných službách. Zajišťují spolupráci mezi jinými organizacemi, Policií ČR a orgány veřejné správy (např. OSPOD). Intervenční centrum je dle zákona povinné nabídnout první kontakt osobě ohrožené domácím násilím po vykazání násilné osoby z obydlí policí. Pomoc poskytuje i obětem domácího násilí, které se na něj obrátí.<sup>83</sup>

V oblasti sledování domácího násilí se setkáváme s celou řadou **limitů dat**. Kdy jako nejzásadnější limit se jeví fakt, že data se týkají jen případů, které jsou v institucionální rovině řešeny. Jedná pouze o malou výseč skutečného počtu případů, ve skutečnosti existuje daleko více osob, jež jsou domácím násilím ohroženy, avšak neumí, nevědí jak nebo nechťejí svou situaci řešit. Co situaci ztěžuje, je taktéž nesystematicky vedená evidence, jelikož data bývají

<sup>80</sup> Čírtková L. (2008). *Moderní psychologie pro právníky. Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Grada.

Buriánek J., Pikálová, S., & Podaná, Z. (2014). *Násilí na mužích: sonda do zákoutí partnerských vztahů*. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

<sup>81</sup> Klimentová, E. (2016). *Anna*. Univerzita Palackého Olomouc.

<sup>82</sup> Ševčík, D., Špatenková, N. (2011). *Domácí násilí: kontext, dynamika, intervence*. Portál.

Nastolování tématu coby veřejné agendy ovlivnily následující tyto okolnosti: postupné nastavování institucionálního rámce, který spočíval v legislativním ukotvení a zavedení systému pomoci osobám ohroženým domácím násilím, dále proměna postojů veřejnosti k domácímu násilí, a nakonec i posílení role osob ohrožených a jejich přístupu k možnostem se domácímu násilí bránit.

<sup>83</sup> Intervenční centrum je službou, která má podobu ambulantní (klienti tedy docházejí na konzultace s pracovníky přímo do sídel center), terénní (pracovníci chodí za klienty) i pobytovou (poskytnutí ubytování klientům). Základními aktivitami služby jsou sociálně terapeutické činnosti a pomoc klientům při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí, případně poskytování ubytování a stravy či pomoci při zajištění stravy. Postavení dětí (nezletilých osob) žijících v domácnosti, kde dochází k domácímu násilí (na dítěti, mezi rodiči, jinými osobami, které mají zodpovědnost za jejich výchovu, nebo dalšími členy rodiny či domácnosti) upravuje Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

různorodě vytvářena podle různých postupů a metodik, a to vede k jejich nízké porovnatelnosti.

**Základní rámec intervencí do prostředí, ve kterém je identifikováno domácí násilí, je tvořen několika zákony.** Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, upravuje **institut vykázání** (§ 44 – § 47). Jedná se o preventivní opatření Policie ČR, díky němuž je možné vykázat násilnou osobu ze společného obydlí a z jeho blízkého okolí na dobu 10 dní. Policie uplatňuje toto opatření od 1. ledna 2007. Vykázání je ukládáno bez ohledu na to, zda bude jednání násilné osoby v budoucnu kvalifikováno jako trestněprávní. Vykázaná osoba musí neprodleně opustit společné obydlí.<sup>84</sup>

### A.2.7.1. Počty osob ohrožených domácím násilím

#### ***Nebezpečné pronásledování***

Statistické přehledy kriminality za rok 2020 uvádí počty trestných činů nebezpečné pronásledování. **Statistická data jsou k dispozici od roku 2010, kdy byl trestný čin nebezpečné pronásledování uveden do trestního zákoníku.** Nebezpečné pronásledování (stalking) je vymezen jako obsesivní fixace (známého nebo neznámého) pachatele na určitou osobu, kterou pak pachatel obtěžuje systematicky a úporně nevyžádanou a nechtěnou pozorností. Z dat je evidentní genderová asymetrie, kdy podle údajů evidované Policií ČR v letech 2010–2021 tvoří muži 88–94 % stíhaných osob.

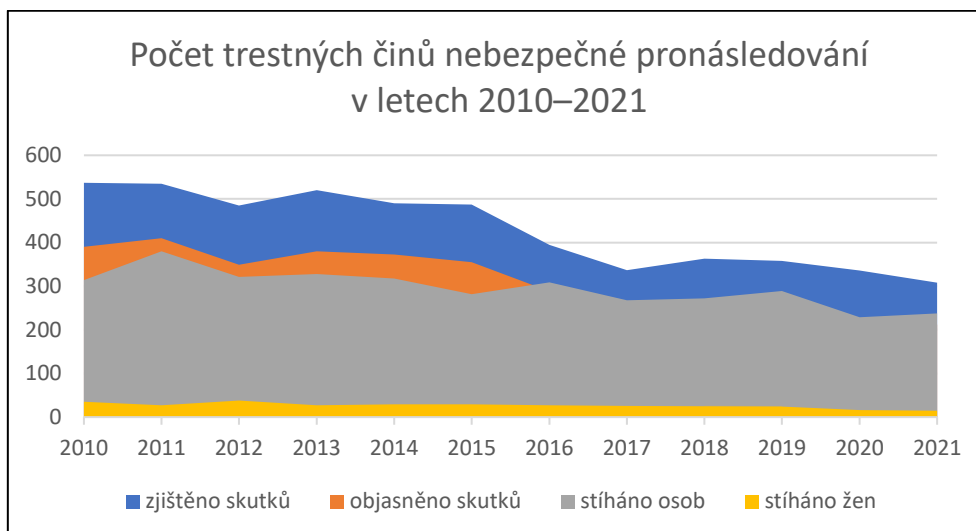
**Počet zjištěných skutků nebezpečného pronásledování se v letech 2010–2015 pohyboval kolem počtu 500 skutků, poté klesl.** V roce 2020 bylo registrováno 336 skutků, v roce 2021 to bylo 308 skutků.<sup>85</sup>

---

<sup>84</sup> Rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným a jeho výkonu je uvedeno i v Zákonu č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Trestní postih projevů domácího násilí a projevů nebezpečného pronásledování (tzv. stalking), které se v souvislosti s domácím násilím objevuje, upravuje Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. Nevymezuje, co je domácí násilí, stanovuje však, že kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody (na šest měsíců až čtyři léta). Vymezuje několik skutkových podstat trestných činů, pod které lze faktické domácí násilí podřadit. Závažné případy domácího násilí mezi partnery naplňují pravidelně skutkové podstaty trestných činů, nejčastěji skutkovou podstatu týrání osoby žijící ve společném obydlí dle ust. § 199 odst. 1) zák. 40/2009 Sb. (Nevařil, 2020).

<sup>85</sup> Úřad vlády ČR. (2021). *Zpráva za rok 2020 o plnění Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019–2022*; Úřad vlády ČR. (2022). *Zpráva za rok 2021 o plnění Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019–2022*.

Graf 56: Počet trestných činů nebezpečné pronásledování v letech 2010–2021

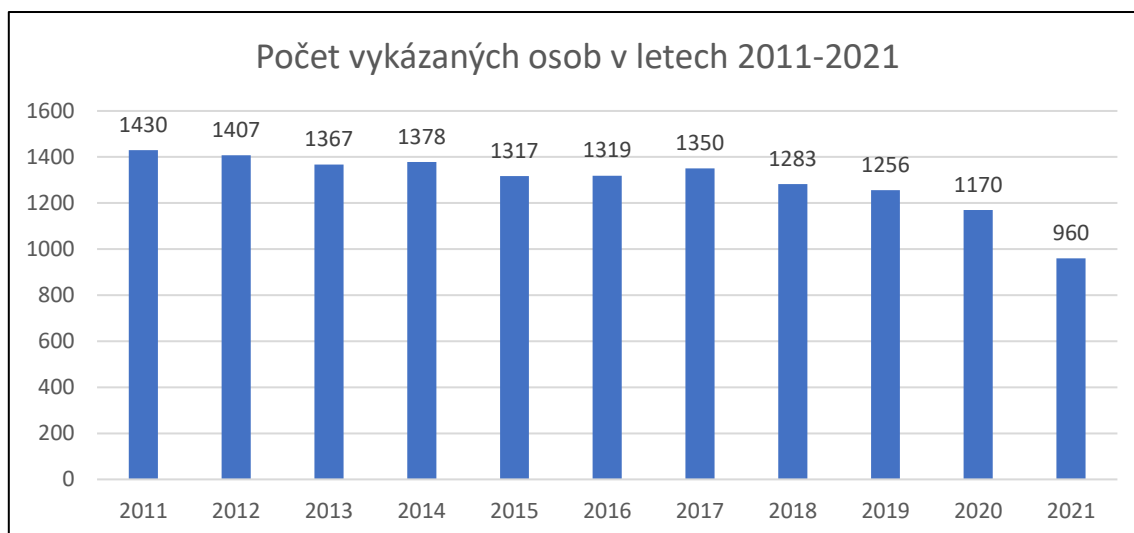


Zdroj: Zpráva za rok 2020 a 2021 o plnění Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019–2022

### Počty vykázaných násilných osob ze společného obydlí a z jeho blízkého okolí

Následující zpracování bylo provedeno na základě dat intervenčních center v České republice, která shromažďuje Asociace pracovníků intervenčních center ČR.<sup>86</sup> Celkový počet vykázaní se pohybuje každoročně od roku 2011 do roku 2020 nad hranicí 1 000 osob. Pouze v roce 2021 došlo k poklesu na hodnotu 960 osob vykázaných za rok. Od roku 2017 pozorujeme v čase mírný pokles počtu vykázaní ze společného obydlí a z jeho blízkého okolí. **Za období od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2021 bylo vykázáno celkem 17 602 osob.**

Graf 57: Počet vykázaných osob Policií ČR v letech 2011–2021



Zdroj: Asociace pracovníků intervenčních center ČR, z.s.

<sup>86</sup> APIC má významnou roli při propojování prvků systému v prostoru mezi státem (a policií) a neziskovým sektorem. Účastní se jednání Výboru pro prevenci domácího a genderově podmíněného násilí, poradního orgánu Vlády ČR, a podílí se na tvorbě Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019–2022. Je oficiálním partnerem Policejního prezidia a Ministerstva vnitra, se kterými vyhodnocuje opatření státu v oblasti násilí. Viz [http://www.domaci-nasilii.cz/?page\\_id=255](http://www.domaci-nasilii.cz/?page_id=255).



**V roce 2020** (Statistické údaje intervenčních center v ČR za rok 2020) **bylo evidováno celkem 1 170 případů vykazání násilné osoby ze společného obydlí** na základě rozhodnutí Policie ČR. Ve srovnání s předchozím rokem to bylo o 86 případů vykazání méně.<sup>87</sup> V rámci celkového počtu vykazání **označila Policie ČR 1 971 osob za ohrožené**, z toho bylo 621 dětí, 187 mužů a 1 163 žen. Nejčastěji se domácí násilí vyskytovalo v soužitích rodičů s nezletilým dítětem (465 případů), soužití družka/druh (444 případů) a manželů (338 případů). Nejohroženější věkové kategorie byly dvě: kategorie osob ve věku 27–40 let (460) a kategorie ve věku 41–50 let (299). V případech vykazání se jednalo o 610 domácností s nezletilými dětmi, v nichž vyrůstalo 1 131 dětí.

Osoby ohrožené podaly v roce 2020 k okresním soudům celkem 1 017 návrhů na předběžná opatření (§ 405 a následujících zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních), přibližně polovina z nich (535 případů) byla podána v návaznosti na vykazání. V rámci vykazání přijalo pomoc intervenčních center 1 444 ohrožených osob, 480 nabídku pomoci nevyužilo. **V režimu mimo vykazání vyhledalo pomoc intervenčních center celkem 7 082 osob ohrožených**, z toho bylo 5 973 žen a 599 mužů. V soužitích bylo násilnému jednání přítomno nebo vystaveno 510 dětí. Nejčastěji šlo o případy násilí v manželských soužitích (1 679).

**V roce 2021** (Statistické údaje intervenčních center v ČR srovnání rok 2020 až 2021) zaznamenáváme **959 případů vykazání násilné osoby ze společného obydlí** na základě rozhodnutí Policie ČR.<sup>88</sup>

V rámci celkového počtu vykazání označila Policie ČR v roce 2021 celkem 1 697 osob za ohrožené, z toho bylo 588 nezletilých dětí, 146 mužů a 963 žen. Nejčastěji se jednalo o případy násilí v soužití rodičů s nezletilým dítětem (421 případů), soužití družka/druh (398 případů) a soužití manželů (278 případů). Nejohroženější věkovou kategorií osob ohrožených byly obdobně jako v předchozím roce věkové kategorie 27–40 let a 41–50 let. Případy vykazání se týkaly 534 domácností s nezletilými dětmi, v nichž vyrůstalo celkem 1 022 dětí.

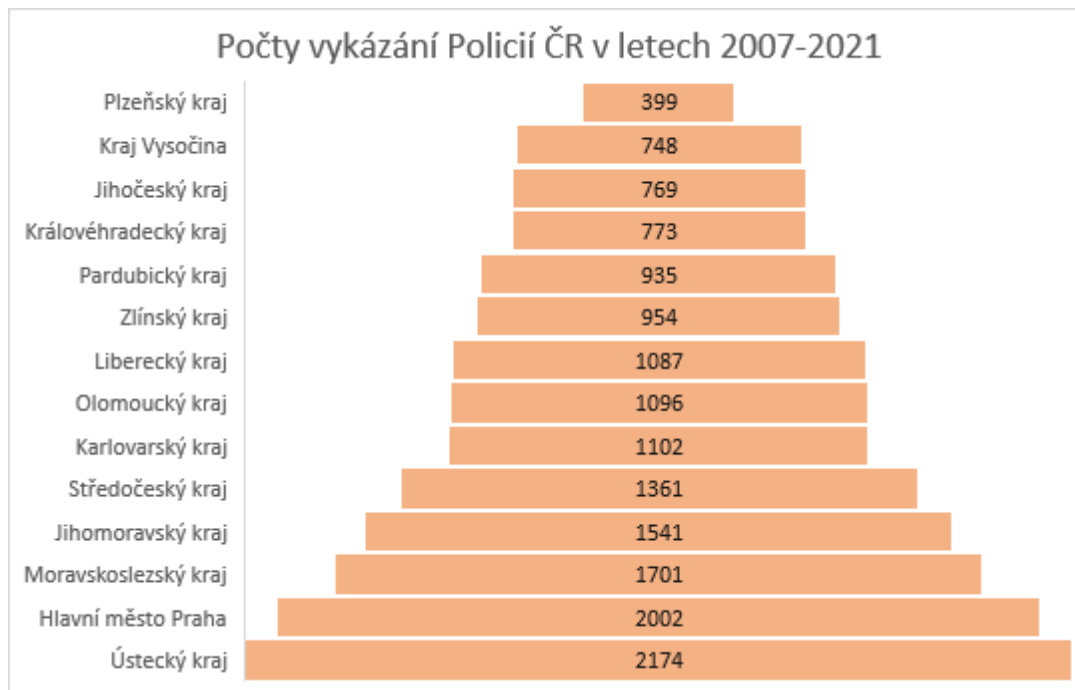
Osoby ohrožené podaly v roce 2021 k okresním soudům celkem 915 návrhů na předběžná opatření. Ve 450 případech to bylo v návaznosti na vykazání, ve 107 případech na základě vlastního rozhodnutí. Z celkového počtu vykazání přijaly osoby ohrožené v 1 196 případech pomoc intervenčního centra, ve 422 případech nabízenou pomoc nevyužily. **V rámci nízkoprahových kontaktů (mimo vykazání) vyhledalo pomoc intervenčních center 7 107 osob ohrožených**. Z toho bylo 5 882 žen a 528 mužů. V soužitích bylo násilnému jednání přítomno nebo případně vystaveno 697 dětí.<sup>89</sup>

<sup>87</sup> Nejvyšší počty vykazání byly v roce 2020 zaznamenány v hlavním městě Praha (167 případů), Ústeckém kraji (136 případů) a Jihomoravském kraji (130 případů). Pokud přepočteme vykazání vůči počtu obyvatel v krajích, nejvíce osob bylo vykazáno v Libereckém kraji (1 vykazání/4 349 obyvatel).

<sup>88</sup> Nejvyšší počty vykazání byly v roce 2021 zaznamenány v hlavním městě Praha (149 případů), Ústeckém kraji (112 případů) a Jihomoravském kraji (108 případů). Pokud přepočteme vykazání vůči počtu obyvatel v krajích, nejvíce vykazání připadá na Královéhradecký kraj (1 vykazání na 6 158 obyvatel).

<sup>89</sup> Asociace pracovníků intervenčních center, o. s. (2022) *Statistické údaje intervenčních center v ČR srovnání rok 2020 až 2021*. <http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/Koment%C3%A1%C5%99-APIC-2020-2021.pdf>

Graf 58: Počet vykázaní Policií ČR v letech 2007–2021 podle krajů



Zdroj: Asociace pracovníků intervenčních center ČR v roce 2021

Výzkum publikovaný v monografii Domácí násilí z perspektivy aplikovaného výzkumu uvádí, že **v dospělé populaci je zastoupeno 15,5 % obětí domácího násilí**. Většinu z nich tvoří oběti násilí partnerského (12,2 %). **Přítomnost dětí u projevů násilí je vysoká** – jak u domácího (50,7 %), tak u partnerského (52,1 %). Osoby ohrožené se zase častěji vyskytují mezi mladšími lidmi **do 40 let věku, ženami, osobami se čtyřmi a více dětmi** (tedy v početnějších rodinách) a osobami **na rodičovské dovolené či v domácnosti**. Co se týče rodinného stavu, tak více obětí je mezi rozvedenými a osobami žijícími v nesezdaném soužití. **Dlouhodobá řešení hledají ohrožené ženy spíše v odchodu ze společného bydlení, na který mají obvykle stejný právní nárok jako jejich partneři**. Tento útek provázený rezignací na nárok na obydlí je akceptován i většinou intervencí aktérů, je považován za fakt a bydlení je hledáno spíše mimo prostředí, v němž k násilí obvykle docházelo. Je zřejmé, že počet případů vykázaní je pouhým zlomkem všech případů domácího násilí. Přibližně 60 % ohrožených osob odchází od násilné osoby, ve 20 % svou situaci neřeší vůbec, v 9,4 % podávají oznámení na policii a v 10 % nachází jiný způsob ochrany.<sup>90</sup>

Na závěr shrneme klíčová zjištění. Počet zjištěných skutků **nebezpečného pronásledování** se v letech 2010–2015 pohyboval kolem počtu 500 skutků, poté klesl. V roce 2021 bylo registrováno **308 skutků**. Celkový počet **vykázaní ze společného obydlí a z jeho blízkého okolí** se pohybuje každoročně od roku 2011 do roku 2020 **nad hranicí 1 000 osob**. Pouze v roce 2021 došlo k poklesu na hodnotu 960 osob vykázaných za rok. Od roku 2017 pozorujeme v čase mírný pokles počtu udělených vykázaní. V rámci celkového počtu vykázaní označila Policie ČR v roce 2021 celkem **1 697 osob za ohrožené**, z toho bylo 588 nezletilých dětí, 146 mužů a 963 žen. V oblasti bydlení jsou ohrožené osoby odkázány na **provizorní a**

<sup>90</sup> Topinka, D. (2016). *Domácí násilí z perspektivy aplikovaného výzkumu – Základní fakta a výsledky*. <http://www.domaci-nasilii.cz/wp-content/uploads/Dom%C3%A1c%C3%AD-n%C3%A1sil%C3%AD-z-perspektivy-aplikovan%C3%A9ho-v%C3%BDzkumu.-SocioFactor-2016.pdf>

**krizová řešení.** Intervenční centra evidují ročně přibližně 7 000 osob, které jsou ohrožené domácím násilím a vyhledaly pomoc.

**Ročně dochází k přibližně 1 000 případů vykazání, které se dotýká přibližně dvojnásobku osob (na jedno vykazání připadá 1,7 ohrožené osoby).** Přibližně polovinu domácností představují domácnosti s nezletilými dětmi. Osob ohrožených domácím násilím, které se obracejí na intervenční centra, je ročně 3 až 4krát více. **Pokud zohledníme podíl odchodů od násilných osob, pak dospějeme ke střední hodnotě odhadu 6 000 osob žijících ve 3 500 domácnostech, které potřebují řešit svou bytovou situaci** (při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 4 500–7 500 osob žijících ve 2 650–4 410 domácnostech).<sup>91</sup> Je nutno brát v potaz, že uvedený odhad vychází jen ze zachycených případů domácího násilí intervenčními centry a Policí ČR.

---

<sup>91</sup> Uvedený interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 25\%$  od střední hodnoty odhadu.

## A.2.8. Osoby žijící v přelidněných bytech (13.1.1)

**Osoby žijící v přelidněných bytech** jsou samostatnou národní subkategorií ETHOS, která náleží do nadřazené koncepční kategorie nevyhovující bydlení. I zde platí, že určitý počet domácností může spadat i pod jiné kategorie reprezentující hrozbu ztráty bydlení – především se jedná o přechodné bydlení u příbuzných a přátel. Jednu z definic přelidněného bydlení nabízí ČSÚ, mimo jiné zohledňuje počet místností a minimální požadavky na soukromí obyvatel bytu.<sup>92</sup>

Na základě dat z výběrového šetření životních podmínek domácností SILC 2021 můžeme konstatovat, že při aplikaci této definice se **počet domácností žijících v přelidněných bytech pohybuje okolo 120 tisíc**, což je přibližně 2,7 % všech domácností v České republice. Žije v nich **480 tisíc osob, což představuje 4,5 % obyvatelstva**. V této kapitole se však zaměříme na extrémní přelidnění, které budeme nahlížet prostřednictvím bytů, v nichž připadá na jednu osobu méně než 8 m<sup>2</sup>.

Kvantifikace domácností žijících v přelidněných bytech byla v minulosti již prováděna. Naposledy provedla **sčítání ve vybraných lokalitách Platforma pro sociální bydlení**, přičemž se zaměřila na funkčně nevyhovující byty a přelidněné byty, které sčítala kontaktně v letech 2019 a 2020. Mezi těmito lokalitami byla i dvě velká krajská města – Ústí nad Labem a Jihlava. Pokud využijeme data z těchto lokalit a podle počtu obyvatel je přepočítáme na celou Českou republiku, dospějeme k údaji se střední hodnotou odhadu 10 200 domácností žijících v přelidněných bytech, které obývá 47 000 osob.<sup>93</sup>

Počet domácností a osob žijících v přelidněných bytech, jemuž se věnujeme dále, byl odhadnut na základě dat z výběrového šetření SILC. Vzhledem k faktu, že dané šetření je dobrovolné, bude počet přelidněných domácností ve skutečnosti vyšší, neboť domácnosti v přelidněných bytech, často situovaných v sociálně vyloučených lokalitách, vykazují relativně vyšší podíl odmítnutí účasti na šetření. Při identifikaci počtu přelidněných domácností jsme vyšli z definice, která považuje za přelidněný každý byt, ve kterém na osobu připadá méně než 8 m<sup>2</sup>. Domácnosti splňující výše zmíněné podmínky byly územně rozdělené podle krajů. Následně byl vypočítán podíl mezi celkovým počtem domácností a celkovým počtem vyšetřených domácností v SILC v každém kraji, čímž byl stanoven teoretický počet domácností, které reprezentuje jedna domácnost ze SILC. Tento podíl pak byl využit k výpočtu modelového počtu domácností. Výsledného odhadu, který představuje střední hodnotu odhadu, bylo dosaženo celkovým součtem výsledků ve všech krajích. Na základě analýzy domácností, které žijí v přelidněném bytě, byl stanoven průměrný počet osob bydlících v jedné takové domácnosti, přičemž již nebylo přihlíženo ke konkrétnímu kraji. Počet osob žijících v přelidněných bytech byl pak získán součinem počtu domácností a průměrným počtem členů.

Hlavním a nejpresnějším zdrojem jsou **data ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021**, která poskytl Český statistický úřad v podobě počtů osob bydlících v bytech s méně než 8 m<sup>2</sup> na osobu.

Další zdroj, který byl použit pro konečné zhodnocení počtu osob žijících v přelidněných bytech, představují data získaná prostřednictvím **krajských metodiků sociální práce**, kteří se však

<sup>92</sup> Definice je uvedena v kapitole Osoby přechodně bydlící u příbuzných nebo přátel (8.1.1).

<sup>93</sup> V Ústí nad Labem bylo sečteno 105 přelidněných domácností s 381 obyvateli. V Jihlavě se jednalo o 42 domácností s 245 obyvateli.

zaměřili jen na nevyhovující bydlení z hlediska funkčnosti, a tudíž se nejedná o vyčerpávající výčet.

### A.2.8.1. Počty osob žijících v přelidněných bytech

Při aplikaci zmíněné definice vymezující extrémní přelidnění, kde na osobu připadá méně než 8 m<sup>2</sup>, na data ze SILC, dojdeme extrapolací ke střední hodnotě odhadu **3 100 domácností vykazujících přelidnění s 16 000 členy**. Tento údaj je ale odvozen z poměrně malého vzorku domácností. Limitem přitom je dobrovolný charakter výběrového šetření, což vede k výrazné podreprzentaci více znevýhodněných domácností ve srovnání s jinými. Na základě projekce podle dat z vybraných lokalit, která shromáždila Platforma pro sociální bydlení, přičemž se zaměřila na funkčně nevyhovující byty a přelidněné byty v letech 2019 a 2020, by měla střední hodnota odhadu činit **10 200 domácností žijících v přelidněných bytech, které obývá 47 000 osob**. Tyto odhady zde uvádíme především pro jejich srovnání s počty zjištěnými v rámci Sčítání lidu, domů a bytů.

Nejpřesnější dostupná data o počtu osob žijících v přelidněných bytech poskytl Sčítání lidu, domů a bytů v březnu 2021, které nám v podobě dat v úrovni obcí poskytl Český statistický úřad. Tato data obsahují informaci o počtu bytů, ve kterých na jednu osobu připadá méně než 8 m<sup>2</sup> a jedná se tedy o extrémně přelidněné byty. Dále poskytl informaci o tom, kolik osob v těchto bytech bydlí a kolik z nich je mladších 18 let. Data pro jednotlivé domácnosti nebyla v době tvorby této zprávy dosud dostupná. S určitým stupněm zjednodušení však lze předpokládat, že počet domácností žijících v přelidněných bytech se bude velmi blížit počtu těchto bytů.

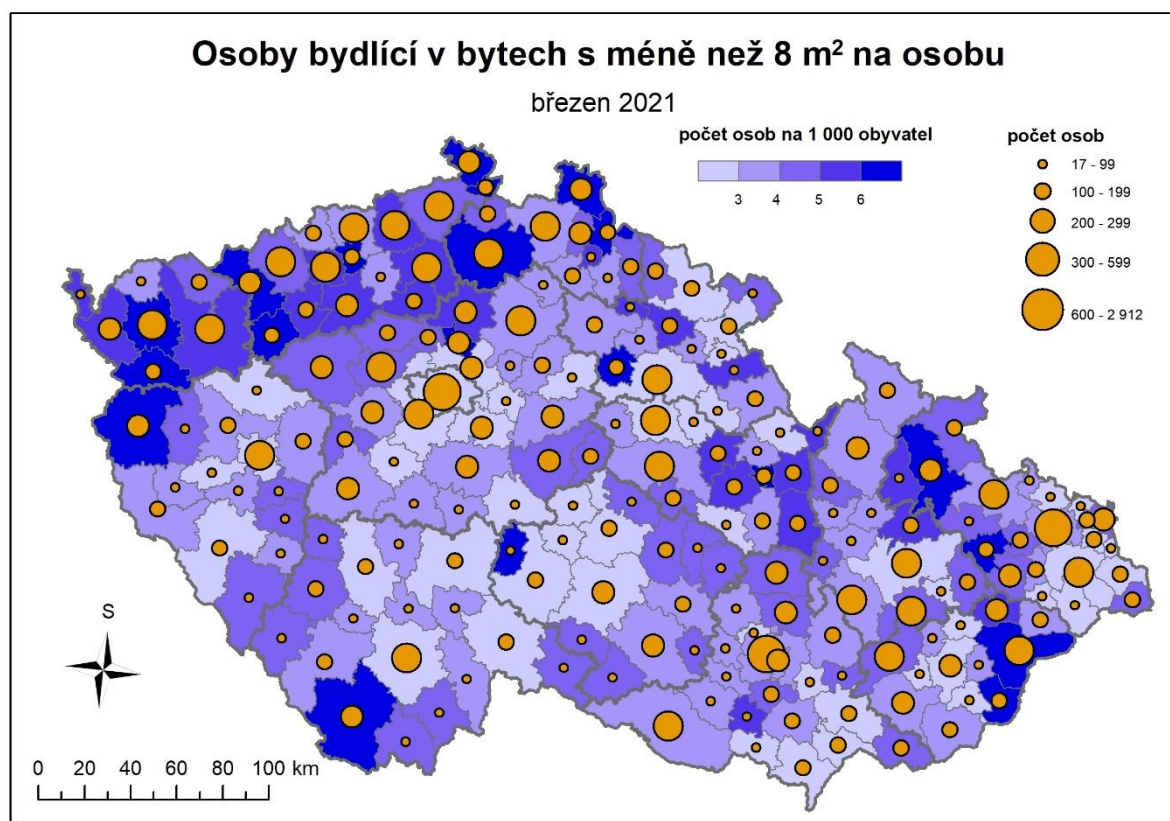
Tabulka 39: Počty přelidněných bytů s méně než 8 m<sup>2</sup> na osobu, počty osob a dětí do 18 let v nich bydlících podle krajů

kraj	počet bytů	počet osob	počet dětí do 18 let	průměrný počet osob v bytě
Hl. m. Praha	671	2 912	932	4,3
Jihočeský kraj	463	2 124	809	4,6
Jihomoravský kraj	913	4 037	1 371	4,4
Karlovarský kraj	308	1 565	642	5,1
Kraj Vysočina	359	1 685	578	4,7
Královéhradecký kraj	395	1 776	652	4,5
Liberecký kraj	410	1 979	704	4,8
Moravskoslezský kraj	822	4 203	1 720	5,1
Olomoucký kraj	447	2 121	805	4,7
Pardubický kraj	404	1 881	701	4,7
Plzeňský kraj	439	1 903	657	4,3
Středočeský kraj	1 090	4 925	1 784	4,5
Ústecký kraj	770	4 102	1 754	5,3
Zlínský kraj	492	2 259	800	4,6
celkem	7 983	37 472	13 909	4,7

Zdroj: SLDB 2021

Podle SLDB 2021 je v České republice celkem 7 983 bytů, ve kterých připadá méně než 8 m<sup>2</sup> na osobu. V těchto bytech žije 37 472 osob, přičemž více než třetinu z nich tvoří děti do 18 let (37,1 %, 13 909 dětí). V průměru jeden takový přelidněný byt obývá 4,7 osoby. Nejvíce osob žijících v přelidněných bytech je ve Středočeském kraji (4 925 osob) a více než 4 tisíce osob zaznamenáváme i v kraji Moravskoslezském (4 203 osob), Ústeckém (4 102 osob) a Jihomoravském (4 037 osob). Nejmenší počet těchto osob žije v Karlovarském kraji (1 565 osob), avšak jak naznačuje níže uvedená mapa, jedná se o jedno z území, kde je podíl osob žijících v přelidněných bytech na celkovém počtu obyvatel kraje největší. Vyšší koncentrace osob v přelidněných bytech lze pozorovat ještě v Ústeckém a Libereckém kraji. Celkově jsou pak tyto osoby koncentrovány v periferních oblastech, a to nejen při hranicích státu, ale i v prostoru hranic krajů (Bruntálsko, Svitavsko, Valašsko). Naopak ve velkých městech se tento fenomén vyskytuje relativně méně, výjimkami jsou Karlovy Vary a Ústí nad Labem.

Mapa 11: Osoby bydlící v bytech s méně než 8 m<sup>2</sup> na osobu



Zdroj: SLDB 2021

Pro doplnění ještě uvádíme, že v rámci sčítání osob v nevhodném bydlení jsme zjistili, že **více než pětina domácností žijících ve funkčně nevyhovujícím bydlení (22,7 %) zároveň trpí extrémním přelidněním**. Vztaheno k modelovanému počtu osob v nevhodném bydlení (viz A 1.4) by ve funkčně nevyhovujícím a zároveň přelidněném bydlení mělo žít přibližně **957 domácností s 3 636 osobami**.

## A.2.9. Shrnutí základních zjištění podle obtížněji zjistitelných kategorií nejistého a nevyhovujícího bydlení

Na závěr uvádíme stručné shrnutí zjištění za jednotlivé subkategorie nejistého a nevyhovujícího bydlení. Zanášíme je do mírně zjednodušené tabulky ETHOS.

konceptní kategorie	operační kategorie	generická definice	národní subkategorie	střední hodnoty odhadů <sup>94</sup>
nejisté bydlení	osoby žijící v nejistém bydlení	přechodné bydlení u příbuzných nebo přátel	8.1.1 osoby přechodně bydlicí u příbuzných nebo přátel (nemají jinou možnost bydlení)	29 000 domácností 54 000 osob
			8.1.2 osoby v podnájmu (nemají jinou možnost bydlení)	11 000 domácností 30 000 osob
		bydlení bez právního nároku, nezákonné obsazení budovy	8.2.1 osoby bydlicí v bytě bez právního důvodu	29 000 domácností 45 000 osob osoby bydlicí bez smlouvy, jež nejsou součástí jiných národních subkategorií ETHOS, vyčíslit nelze
			8.2.2. osoby v nezákonně obsazené budově	do 1 000 osob
	osoby ohrožené vystěhováním	výpověď z nájemního bytu	9.1.1 osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu	6 500 domácností 18 500 osob
		ztráta vlastnictví bytu	9.2.1 osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu	18 000 domácností 37 000 osob
	osoby ohrožené domácím násilím	případy, kdy policie zasáhla k zajištění bezpečí oběti domácího násilí	10.1.1 osoby ohrožené domácím násilím – policejně zaznamenané případy – oběti	přibližně 1 000 případů vykazání ročně 1,7 ohrožené osoby na jedno vykazání 6 000 ohrožených osob 3 500 ohrožených domácností
nevyhovující bydlení	osoby žijící v přelidněném bytě	definované jako překračující nejvyšší normu podle rozměru nebo počtu místností	13.1.1 osoby žijící v přelidněných bytech	8 000 domácností 37 472 osob <sup>95</sup>

<sup>94</sup> Interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20\%$  (u osob ohrožených domácím násilím  $\pm 25\%$ ) od uvedené střední hodnoty odhadu.

<sup>95</sup> Jedná se o přesné číslo získané z dat SLDB 2021.

## B. Komparativní sčítání ve vybraných obcích

Následující část výzkumu je zaměřena na srovnání počtů osob přespávajících venku, v noclehárnách a v azylových domech ve vybraných obcích. Porovnávány byly počty ve dvou různých obdobích, které od sebe dělily tři roky. Prvním obdobím, kdy proběhlo sčítání, byl duben roku 2019, tím druhým rovněž duben, ale v roce 2022. Cílem komparace bylo získat informaci o tom, zdali se v průběhu času změnila velikost populace osob bez domova z kategorií, které byly sledovány při celostátním sčítání osob bez střechy a bez bytu v roce 2019.

### B.1. Metodologie komparativního sčítání ve vybraných obcích

Cílem této části výzkumu bylo srovnání počtů osob přespávajících venku, v noclehárnách a v azylových domech ve vybraných obcích ve dvou různých letech. Porovnávány byly počty v letech 2019 a 2022, přičemž sčítání vždy proběhlo v dubnu. Účelem tohoto srovnání bylo vyhodnocení, zdali na úrovni vybraných obcí došlo ke změně velikosti tamní populace osob bez domova z těch kategorií, které byly sledovány při celostátním sčítání osob bez střechy a bez bytu v roce 2019. Změnu velikosti populace osob bez domova jsme sledovali na výběrovém souboru z obcí, které se do sčítání zapojily v roce 2019. Výběrový soubor byl sestaven tak, aby zahrnoval obce různých velikostí z co největšího počtu krajů.

Sčítání proběhlo ve 39 obcích podle těchto kritérií:

- Ve 13 obcích ze souboru obcí zapojených do sčítání v roce 2019 o velikosti nad 30 000 obyvatel (z každého kraje jedna obec)
- Ve 13 obcích ze souboru obcí zapojených do sčítání v roce 2019 o velikosti 10 001–30 000 obyvatel (z každého kraje jedna obec)
- Ve 13 obcích ze souboru obcí zapojených do sčítání v roce 2019 o velikosti 5 000–10 000 obyvatel (z každého kraje jedna obec)

Sčítání proběhlo stejnými postupy, jako tomu bylo v roce 2019, aby získaná data mohla být použita k porovnání s tehdejší situací. Pro sčítání byla využita metodologie, kterou použil při sčítání v roce 2019 Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.<sup>96</sup>

Data byla v roce 2022 vytvářena na úrovni vybraných obcí ze 13 krajů ČR (z každého kraje byly vybrány tři obce), do statistického srovnání ale nebylo možné zahrnout Liberecký kraj, protože zde sčítání v roce 2019 neproběhlo, až v roce 2022. Data jsme získali, ale nebylo je možné zahrnout do následného srovnání. Uvádíme je proto samostatně. Data z tohoto kraje jsou tedy k dispozici pro případné opakované sčítání v budoucnosti. Ještě dodáváme, že v hlavním městě Praha nebylo možno naplnit podmínku výběru tří obcí, proto nebylo hlavní

---

<sup>96</sup> Holpuch, P. & Nešporová, O. (2021). *Metodika sčítání osob bez domova v České republice*. VÚPSV, v.v.i.



město do sčítání v roce 2022 zahrnuto. Navíc byla v Praze v roce 2019 použita pro sčítání metoda Capture-mark-recapture, která neumožňuje jednoznačné srovnání dat.<sup>97</sup>

### Výběr obcí pro srovnávací sčítání

Pro srovnávací sčítání byly vybrány výhradně obce, v nichž byl v roce 2019 využit jeden ze scénářů 1–3<sup>98</sup>, jelikož pouze tyto postupy přinesly výsledek v podobě konkrétního, a tudíž porovnatelného čísla.

Prvním krokem bylo vytvoření seznamu všech obcí, které splňují výše uvedené podmínky. Následně byly rozděleny podle požadovaných parametrů (velikostní kategorie obce z hlediska počtu jejich obyvatel a krajová příslušnost obce).

Dalším krokem bylo kontaktování metodiků sociální práce z jednotlivých krajů s žádostí o spolupráci. S krajskými metodiky jsme konzultovali možnost zapojení jednotlivých obcí. Z každého ze 13 krajů byly na základě doporučení metodiků následně vybrány tři obce, které byly ochotny se do komparativního sčítání zapojit.<sup>99</sup>

Krajští metodici sociální práce následně ve vybraných obcích kontaktovali vybrané sociální pracovníky a požádali je, aby byli při sčítání nápomocni. Stali se z nich dočasně „obecní koordinátoři“. Byli vyškoleni a obdrželi potřebné podklady ke sběru dat (metodika sběru dat pro danou obec, sčítací archy).

Pro sčítání v zapojených obcích byly využity dva různé metodické postupy pro sběr dat. Obce, které disponovaly vlastní evidencí sledovaných kategorií osob bez domova, využily pro sběr dat metodiku s názvem „Scénář 1 – využití vlastní evidence“; zatímco obce, v nichž bylo potřeba realizovat terénní sčítání, využily metodiku „Scénář 3 a 3b – úplné sčítání v terénu a v nízkoprahových službách“.

### Reprezentativita výběrového souboru

Výběr byl primárně sestaven tak, aby zachytil změnu v počtu osob bez střechy mezi roky 2019 a 2022. Poskytuje validní informace o změně velikosti a struktury populace těchto osob. Je ale potřeba dodat, že výběr není reprezentativní ve smyslu rozložení mezi kategoriemi podle místa přespávání (venku, noclehárna, azylový dům), a proto z něj nelze odvodit velikost a změnu vzájemných podílů osob bez domova mezi těmito kategoriemi. Jinými slovy řečeno, poměrné zastoupení azylových domů a nocleháren ve vybraných obcích může být ve srovnání s celkovou situací v ČR nadhodnoceno nebo naopak podhodnoceno.

Obce, které byly do kontrolního sčítání zapojeny, mají celkem přibližně 930 000 obyvatel. Reprezentují tedy přibližně 9 % populace České republiky. Vzhledem k robustnosti takového výběrového souboru je standardní výběrová chyba zanedbatelná a na výsledek vyjádřený

---

<sup>97</sup> Metoda Capture-mark-recapture přináší výsledek/odhad v podobě širšího číselného intervalu, díky čemuž při jejím opakování není možné jednoznačně rozhodnout, zda došlo ve sledované populaci osob k nárůstu či poklesu jejich počtu. Intervaly nelze porovnávat, a tedy ani dospět k závěru, zdali se situace v čase změnila a jak moc. Jednoznačný číselný údaj je nezbytnou podmínkou k tomu, aby mohlo dojít k porovnání údaje z dané obce v čase.

<sup>98</sup> „Scénář 1“, „Scénář 2“ anebo „Scénář 3 a 3b“. viz. Holpuch, P. & Nešporová, O. (2021). *Metodika sčítání osob bez domova v České republice*. VÚPSV, v.v.i.,

<sup>99</sup> V Karlovarském a Plzeňském kraji nebylo možné najít obec z kategorie nad 30 000 obyvatel, která by splňovala všechna potřebná kritéria pro zapojení do komparace, proto byla v těchto dvou krajích kategorie nad 30 000 obyvatel reprezentována vždy obcí s nejvyšším počtem obyvatel, která požadované parametry splňovala. V případě Karlovarského kraje se jednalo o Sokolov, v případě Plzeňského kraje o Klatovy.

procentuální změnou nemá žádný vliv. Zdrojem zkreslení však může být (zejména při detailnějším třídění dat) systémová chyba výběru (sampling bias<sup>100</sup>), která je přirozeným důsledkem kombinace metod připouštějících práci s odbornými odhady a naší závislosti na velkém množství osob z řad sociálních pracovníků, pro něž společenskovední výzkum a sběr dat nejsou primární specializací. Nejvhodnějším vodítkem pro odhadnutí výběrové chyby je proto průběžné porovnávání rozdílů výsledků z výběru VÚPSV z roku 2019<sup>101</sup> s výsledky z roku 2019 z našeho aktuálního výběru, který byl sestaven pro potřeby srovnávacího sčítání<sup>102</sup>. Pokud je odchylka výsledků pro rok 2019 v našem výběru ve srovnání s výběrem VÚPSV u sledovaných charakteristik menší než jeden procentní bod, považujeme výstup týkající se jejich změny v roce 2022 za zobecnitelný na celou ČR. Pokud je tato odchylka větší než jeden procentní bod, zobecnění dané charakteristiky nedoporučujeme. V následujících výstupech proto pracujeme pro srovnání také s úplnými daty VÚPSV, která zahrnují všech 403 obcí zapojených do sčítání v roce 2019.

### Prevence zkreslení výstupů vlivem přítomnosti osob prchajících před válkou na Ukrajině

Jelikož v době realizace sčítání do mnoha sledovaných obcí přicházely osoby prchající před válkou na Ukrajině, upravili jsme metodiky pro sčítání takovým způsobem, abychom byli tyto osoby schopni z našich dat odfiltrovat.

Sčítací komisaři se s uprchlíky z Ukrajiny setkali jen v několika málo případech, a to výhradě jako s obyvateli azylového domu. Ve sledovaných obcích tedy nebyl kontaktován ani jeden uprchlík před válkou na Ukrajině jakožto osoba bez střechy.

### Metodické postupy pro obecní koordinátory

Jednou z klíčových podmínek pro získání validních dat bylo aplikování identických postupů, které byly využity v roce 2019. Zapojené obce využívaly dva různé typy metodických postupů, které v roce 2019 vytvořil Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. V metodikách pro obecní koordinátory jsme se proto v maximální možné míře drželi doporučení metodiky VÚPSV a do postupu jsme zasahovali pouze v těch částech, které bylo potřeba vzhledem ke změně situace aktualizovat. Aktualizovanou podobu metodických postupů, které od nás obdrželi obecní koordinátoři, přikládáme ve formě přílohy.

**Scénář 1** (využití vlastní evidence) použili obecní koordinátoři z obcí, v nichž existovala určitá forma evidence námi sledovaných kategorií osob bez domova, případně ji bylo možno na základě konzultací s vybranými lokálními autoritami snadno sestavit. Obecní koordinátoři námi požadované informace zaznamenali do elektronického sčítacího archu, který nám následně zaslali na kontaktní mailovou adresu.

**Scénáře 3 a 3b** reprezentovaly postupy pro obce, které počty osob z námi sledovaných kategorií nevidují a ke zjištění jejich počtu bylo proto potřeba provést místní terénní sčítání. Scénář 3 byl určen výhradně obcím, které disponují nízkoprahovým denním centrem a noclehárnou. Varianta 3b reprezentuje analogický postup pro ty obce, v nichž se nalézají noclehárna, ne však již denní centrum.

<sup>100</sup> Bryman, A (2012) Social research methods. Oxford University Press.

<sup>101</sup> Tento výběr zahrnoval 403 obcí reprezentujících 54 % české populace (Nešporová, Holpuch, 2019: 23).

<sup>102</sup> Naš výběr je tedy podmnožinou výběru z roku 2019.

Scénář 3 (3 b) vychází z metody úplného sčítání osob bez domova na předem identifikovaných místech.<sup>103</sup> Samotnému sčítání předcházelo pečlivé zmapování lokalit, v nichž se osoby bez domova pohybují přes den, a míst, kde obvykle přespávají. Všechny tyto oblasti byly zaneseny do pracovní mapy, na jejíž tvorbě se podíleli sociální pracovníci, zaměstnanci neziskových organizací a příslušníci městské policie. V průběhu týdne, v němž probíhalo samotné fyzické sčítání, navštěvovali ustanovení sčítací komisaři opakovaně všechna na mapě označená místa tak dlouho, dokud nepotkávali stále tytéž (již zaevidované) osoby. Ve větších obcích, v nichž operovalo více dvojic sčítacích komisařů zároveň, byla mezi sčítané osoby distribuována zelená kartička, která pomáhala předejít jejich opakovanému započtení. Paralelně ke sčítání v terénu probíhalo sčítání v denních centrech a noclehárnách. Veškeré kontakty s osobami ze sledované populace byly zaznamenávány podle jasně definovaného postupu do papírových sčítacích archů.

---

<sup>103</sup> Bogard, C. (2001). *Advocacy and enumeration*. *The American Behavioral Scientist* 45 (1), Pp. 105–120.

Tabulka 40: Obce zapojené do komparativního sčítání vybraných kategorií osob bez domova 2022

	velikostní kategorie dle počtu obyvatel	město	LAU2	LAU1	počet obyvatel v obci	v obci proběhlo sčítání v roce 2019	typ obce	scénář sčítání
Jihočeský kraj	nad 30 000	Tábor	CZ0317	552046	34641	ANO	ORP	3b
	10 000-30 000	Český Krumlov	CZ0312	545392	13160	ANO	ORP	1
	pod 10 000	Veselí nad Lužnicí	CZ0317	553271	6464	ANO	POU	1
Jihomoravský kraj	nad 30 000	Znojmo	CZ0647	593711	33787	ANO	ORP	1
	10 000-30 000	Kyjov	CZ0645	586307	11405	ANO	ORP	1
	pod 10 000	Mikulov	CZ0644	584649	7407	ANO	ORP	1
Karlovarský kraj	nad 30 000	Sokolov	CZ0413	560286	23678	ANO	ORP	3b
	10 000-30 000	Mariánské Lázně	CZ0411	554642	13224	ANO	I	1
	pod 10 000	Kraslice	CZ0413	560499	6885	ANO	POU	1
Kraj Vysočina	nad 30 000	Třebíč	CZ0634	590266	36641	ANO	ORP	1
	10 000-30 000	Žďár nad Sázavou	CZ0635	595209	21335	ANO	ORP	1
	pod 10 000	Bystřice nad Pernštejnem	CZ0635	595411	8302	ANO	I	1
Královéhradecký kraj	nad 30 000	Trutnov	CZ0525	579025	30812	ANO	ORP	3b
	10 000-30 000	Rychnov nad Kněžnou	CZ0524	576069	11088	ANO	ORP	1
	pod 10 000	Nový Bydžov	CZ0521	570508	7076	ANO	ORP	1
Moravskoslezský kraj	nad 30 000	Karviná	CZ0803	598917	55163	ANO	ORP	1
	10 000-30 000	Hlučín	CZ0805	507016	14020	ANO	ORP	1
	pod 10 000	Vratimov	CZ0806	598879	7193	ANO	POU	1
Olomoucký kraj	nad 30 000	Přerov	CZ0714	511382	43994	ANO	ORP	1
	10 000-30 000	Zábřeh	CZ0715	541354	13792	ANO	ORP	1
	pod 10 000	Litovel	CZ0712	503444	9879	ANO	ORP	1
Pardubický kraj	nad 30 000	Pardubice	CZ0532	555134	89638	ANO	ORP	1
	10 000-30 000	Svitavy	CZ0533	577731	17005	ANO	ORP	3b
	pod 10 000	Letohrad	CZ0534	580538	6238	ANO	POU	1
Plzeňský kraj	nad 30 000	Klatovy	CZ0322	555771	22415	ANO	ORP	1
	10 000-30 000	Sušice	CZ0322	557153	11130	ANO	ORP	1
	pod 10 000	Stříbro	CZ0327	561215	7684	ANO	ORP	1
Středočeský kraj	nad 30 000	Příbram	CZ020B	539911	30995	ANO	ORP	3b
	10 000-30 000	Mělník	CZ0206	534676	19230	ANO	ORP	1
	pod 10 000	Hostivice	CZ020A	539244	8109	ANO	POU	1
Ústecký kraj	nad 30 000	Most	CZ0425	567027	67002	ANO	ORP	3b
	10 000-30 000	Roudnice nad Labem	CZ0423	565555	12995	ANO	ORP	1
	pod 10 000	Podbořany	CZ0424	566616	6386	ANO	ORP	1
Zlínský kraj	nad 30 000	Zlín	CZ0724	585068	75171	ANO	ORP	3b
	10 000-30 000	Uherský Brod	CZ0722	592731	16591	ANO	ORP	1
	pod 10 000	Bojkovice	CZ0722	592048	4393	ANO	POU	1
Liberecký kraj	nad 30 000	Liberec	CZ0513	563889	103288	NE	ORP	1
	10 000-30 000	Nový Bor	CZ0511	561860	11844	NE	ORP	1
	pod 10 000	Tanvald	CZ0512	563820	6477	NE	ORP	1

## B.2. Celkové srovnání počtů osob bez domova v letech 2019 a 2022 ve vybraných obcích

Následující část analýzy přináší hlavní zjištění v podobě celkového srovnání počtů osob bez domova v letech 2019 a 2022 ve vybraných obcích a dále srovnání změny v dílčích oblastech – základních demografických údajů, délky období bez domova osob bez střechy, podílu osob bez střechy z hlediska míry nezaměstnanosti v obci a počtu osob bez domova ve sledovaných obcích.

Jelikož kategorie osob přežívajících venku a přespávajících v noclehárnách jsou značně prostupné (viz Nešporová, Holpuch, 2020: 9), sloučili jsme je pro zvýšení vypovídací hodnoty o celkové změně situace v České republice do jedné kategorie „osob bez střechy“ tak, jak ji definuje klasifikace ETHOS.

Zatímco v některých obcích došlo v roce 2022 ke značnému úbytku sledovaných skupin osob bez domova, v jiných obcích těchto osob zase výrazně přibylo. Často docházelo k přelévání osob z nocleháren do kategorie „venku“ a naopak. To znamená, že například v obci, v níž se počet osob z kategorie „venku“ snížil, se o to více navýšil počet osob v kategorii „noclehárna“, zatímco tam, kde osob „venku“ přibylo, jich v kategorii „noclehárna“ ubylo.

**Ve sledovaných obcích došlo v roce 2022 oproti roku 2019 k navýšení osob bez střechy o 3 %.** V České republice lze předpokládat celkové navýšení osob bez střechy z přibližně 11 600 na 12 000 osob. Podíl osob, které přespávaly v době realizace sčítání venku, vzrostl o 6 %, podíl osob přespávajících v noclehárnách klesl o 11 % a podíl osob v azylových domech stoupl o 15 %. Při vyhodnocování těchto závěrů je třeba vzít v potaz, že systém sociálních služeb se vyvíjí, v některých obcích byla v roce 2022 jiná zařízení než v roce 2019. Jak jsme již nastínili výše, největší vypovídající hodnotu o změně situace z hlediska ztráty domova má kategorie „osob bez střechy“, která slučuje osoby přespávající venku s osobami přespávajícími v noclehárnách<sup>104</sup>. Zatímco údaje z našeho výběrového souboru o osobách bez střechy pravděpodobně dobře odrážejí změnu situace v celé České republice, informace o osobách z nocleháren a azylových domů tímto způsobem zobecnit nelze.

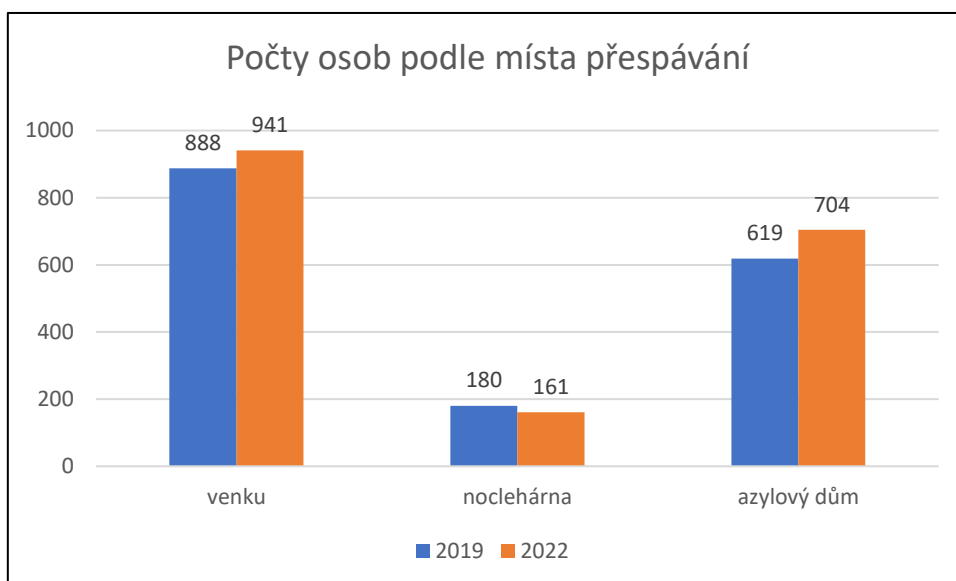
---

<sup>104</sup> Intenzita využívání nocleháren je úzce spjatá s aktuálním počasím. Sčítání, které probíhá v chladnější dny, pravděpodobně zachytí více osob v noclehárnách nežli to, které probíhá ve dnech teplejších. Vhodnějším údajem pro srovnávání počtu osob bez střechy je proto informace vycházející ze součtu osob přespávajících venku a v noclehárnách.

Graf 59: Počet osob bez střechy ve sledovaných obcích v letech 2019 a 2022



Graf 60: Změna počtu osob bez domova ve sledovaných obcích podle místa přespávání



Určité řešení nabízí aktuální data ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021. **Podle informací Českého statistického úřadu bylo v březnu roku 2021 v provozu 223 azylových domů, ve kterých bylo sečteno celkem 5 981 osob.** Toto číslo zahrnuje osoby ubytované v budově azylového domu v rámci ubytovacího zařízení (4 755 osob), osoby, které se v daném objektu sečetly, přičemž uvedly, že jsou bez domova (1 137 osob), a nakonec osoby, které obývají byt v rámci azylového domu (85 osob).<sup>105</sup> U všech těchto kategorií se jedná o obyvatele azylových domů, kteří se sečetli rozdílnými způsoby.

<sup>105</sup> Data byla očištěna o osoby, které bydlí v budově azylového domu, ale v části, která k němu nepatří. Jednalo se zejména o sociální zařízení jiného typu (např. domov se zvláštním režimem) nebo o městské sociální byty. Do celkového počtu nebyly započteny osoby bez domova v objektu azylového domu, jehož součástí byla noclehárna.

Počet osob v azylových domech byl na základě sčítání osob bez domova v roce 2019 odhadnut na 6 135.<sup>106</sup> Jedná se tedy o velmi podobný počet, jehož komparace je vzhledem ke zcela odlišné metodice velmi problematická. S určitou opatrností však lze prohlásit, že počet osob v azylových domech setrvává na stejném počtu, třebaže se na lokální úrovni mění počet zařízení.

Tabulka 41: Počty osob s obvyklým pobytem v budovách azylových domů podle způsobu bydlení a krajů v roce 2021

území	počet budov	počet osob s obvyklým pobytem celkem
<b>Česká republika</b>	<b>223</b>	<b>5 981</b>
Hlavní město Praha	23	645
Středočeský kraj	15	353
Jihočeský kraj	13	302
Plzeňský kraj	7	163
Karlovarský kraj	10	161
Ústecký kraj	26	702
Liberecký kraj	8	170
Královéhradecký kraj	7	215
Pardubický kraj	11	182
Kraj Vysočina	8	174
Jihomoravský kraj	17	545
Olomoucký kraj	24	703
Zlínský kraj	13	387
Moravskoslezský kraj	41	1 279

Zdroj: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů 2021

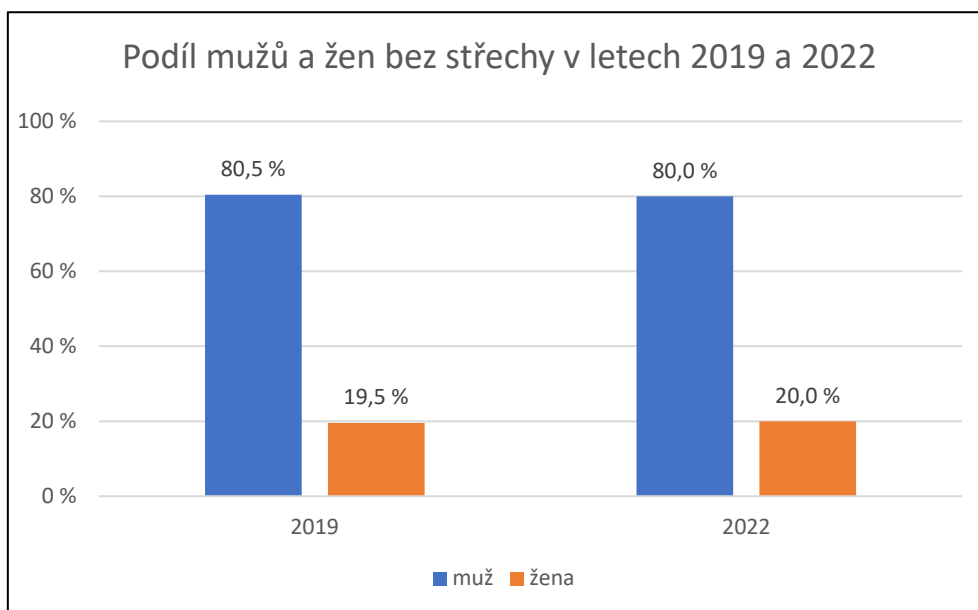
## B.2.1. Srovnání změny základních demografických údajů

Podíl mužů a žen mezi osobami bez střechy je v souborech v letech 2019 a 2022 identický. Muži představují v této kategorii čtyři pětiny osob (80 %), ženy se podílejí jednou pětinou (20 %). Stejný poměr mužů a žen v populaci osob bez střechy v roce 2019 prezentoval ve své publikaci také VÚPSV.<sup>107</sup> Výsledky z našeho souboru lze proto vztáhnout na celou ČR a můžeme předpokládat, že poměr mužů a žen bez střechy se od roku 2019 v České republice nezměnil.

<sup>106</sup> Holpuch, P. & Nešporová, O. (2020). *Populace osob bez domova v České republice: Osoby přespávající venku, v noclehárnách, v azylových domech a v obecních ubytovnách*. VÚPSV, v. v. i.

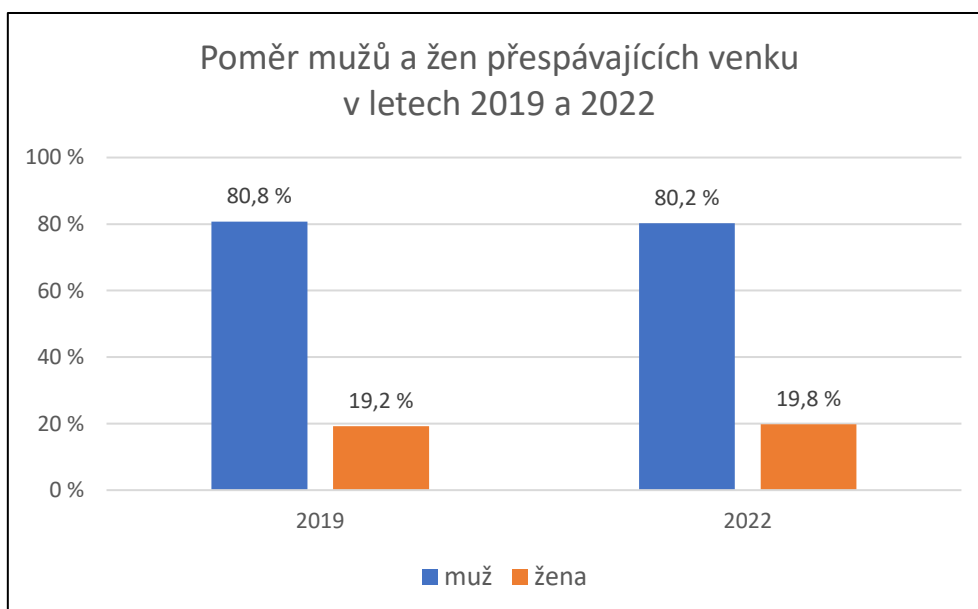
<sup>107</sup> Holpuch, P. & Nešporová, O. (2020). *Populace osob bez domova v České republice: Osoby přespávající venku, v noclehárnách, v azylových domech a v obecních ubytovnách*. VÚPSV, v. v. i.

Graf 61: Rozložení osob bez střechy ve sledovaných obcích dle pohlaví (N pro rok 2019 = 1 068; N pro rok 2022 = 1 102)



Mezi osobami přespávajícími obvykle v noclehárnách je ve srovnání s těmi, kteří přespávají venku, poměr nepatrně vychýlený ve prospěch žen (21 % v noclehárnách, 20 % venku), nicméně mezi roky 2019 a 2022 se v noclehárnách poměr mezi muži a ženami nijak nezměnil.<sup>108</sup>

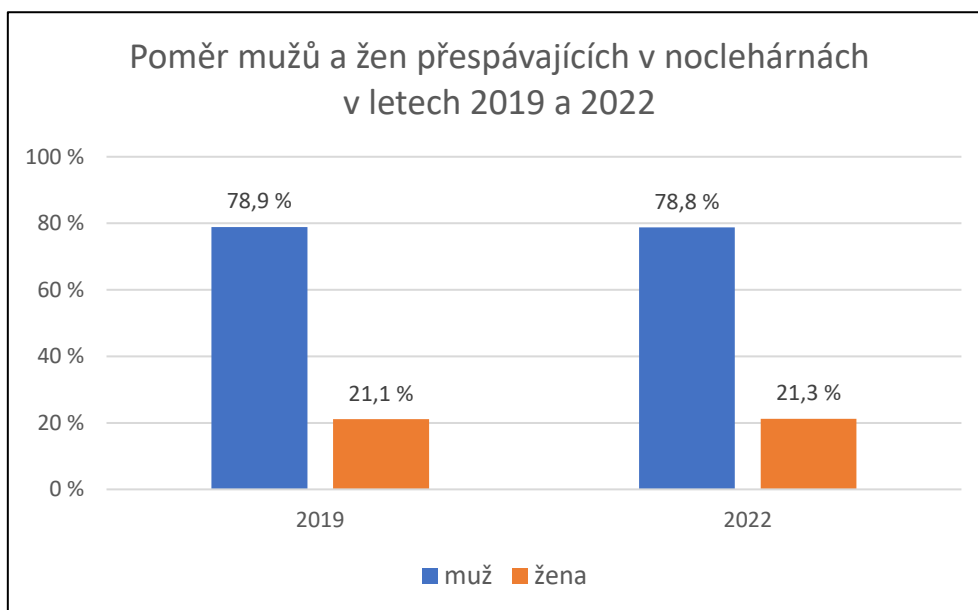
Graf 62: Rozložení osob přespávajících venku v ČR podle pohlaví (N pro rok 2019 = 879; N pro rok 2022 = 941)



<sup>108</sup> Výsledky výběrového souboru z roku 2022 se odchyľují od výsledků z roku 2019, které publikoval VÚPSV, cca o půl procentního bodu (podíl mužů je v našem souboru o půl procentního bodu nadhodnocen, zatímco podíl žen podhodnocen).

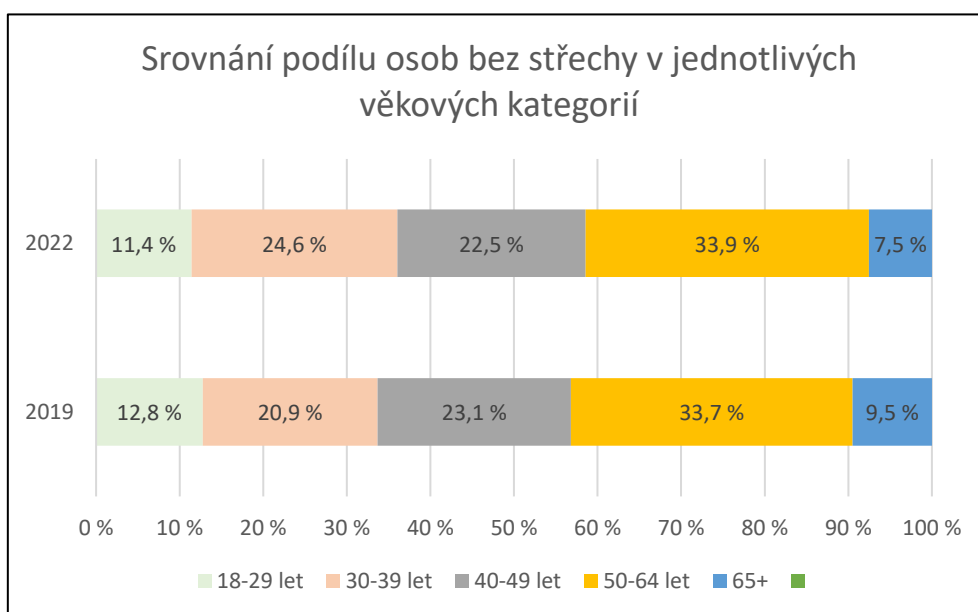


Graf 63: Rozložení osob přespávajících v noclehárně v ČR podle pohlaví (N pro rok 2019 = 180, N pro rok 2022 = 160)



Průměrný věk osob bez střechy ve sledovaném souboru v roce 2022 ve srovnání s rokem 2019 poklesl ze 48 let na 46 let. Přibýlo zejména osob ve věkové kategorii 30–39 let. Srovnání změny průměrného věku osob z azylových domů nedává smysl, jelikož tato zařízení jednak ubytovávají velké množství dětí a jednak některá zařízení informaci o věku ubytovaných nedodala (jak v roce 2019, tak v roce 2022). Výsledné srovnání by tudíž nebylo přesné.<sup>109</sup>

Graf 64: Rozložení osob bez střechy podle věku ve sledovaných obcích (N pro rok 2019 = 1 039, N pro rok 2022 = 1 101)



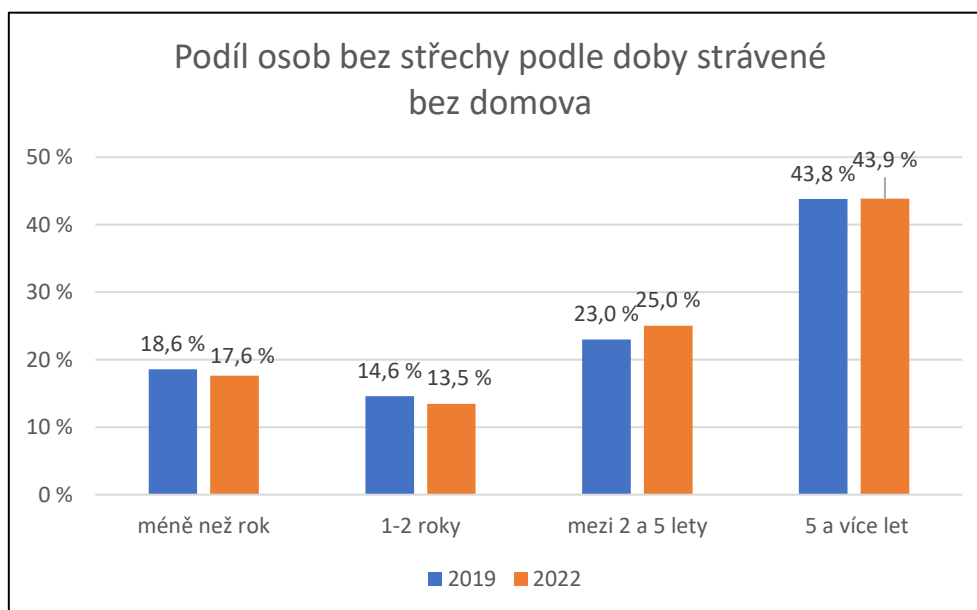
<sup>109</sup> Věková struktura osob z výběrového souboru nereprezentuje věkovou strukturu těchto osob v celé ČR. Vzhledem k robustnosti tohoto výběru však předpokládáme, že zaznamenanou změnu v kategorii 30–39 let lze zobecnit na celou ČR.

## B.2.2. Délka období bez domova osob bez střechy

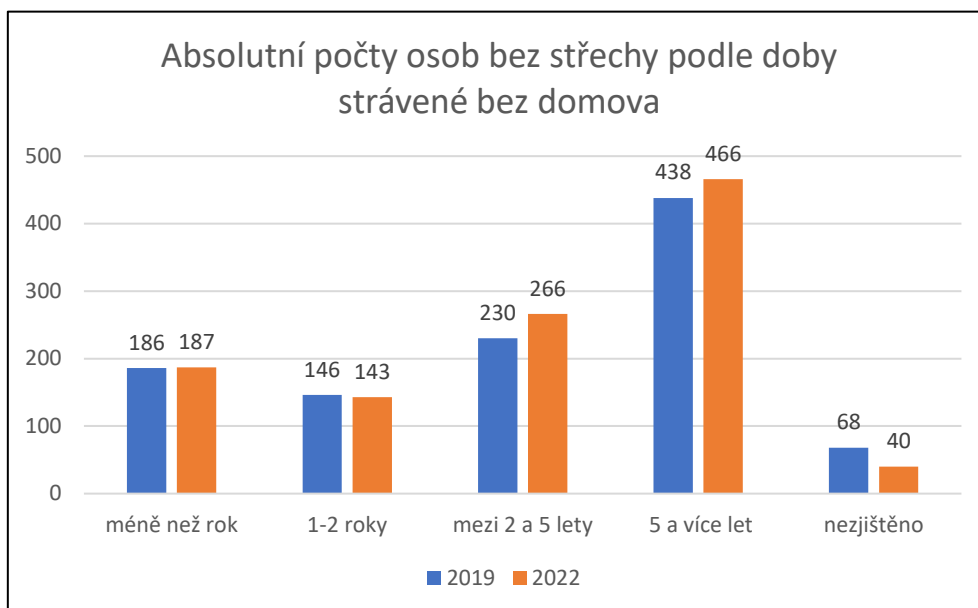
Doba, po kterou jsou lidé z kategorie „bez střechy“ bez domova, odráží mírný nárůst počtu osob v této kategorii. Zatímco počet a podíl osob bez střechy, které bez domova strávily méně než rok anebo 1–2 roky, je v roce 2022 ve sledovaných obcích ve srovnání s rokem 2019 stejný nebo nižší, tak počet a podíl osob, které jsou bez domova mezi 2–5 lety anebo 5 a více let, v roce 2022 pravděpodobně mírně vzrostl. Situaci ilustrují následující dva grafy. K největšímu nárůstu počtu osob z těchto kategorií došlo mezi lidmi, kteří obvykle přespávají v noclehárnách (viz grafy níže).

V kontextu přijímaných opatření proti šíření epidemie onemocnění Covid–19 lze situaci interpretovat tak, že tato opatření a jejich důsledky nezvýšily příliv osob, které nově ztratily domov, avšak snížily přirozenou schopnost společnosti určitý počet dlouhodobých bezdomovců průběžně reintegrovat. Tato skutečnost by mohla být důsledkem obecných snah snížit intenzitu vzájemných kontaktů ve společnosti, což se mohlo promítnout i do menší intenzity kontaktů mezi sociálními pracovníky a lidmi bez domova. Zároveň vzhledem k nucenému útlumu průmyslu a s tím souvisejícímu dočasnému omezení náboru nových nekvalifikovaných pracovníků mohlo dojít ve srovnání s lety 2017–2019 ke zhoršení přístupu osob bez domova k pracovním pozicím, které jsou schopny obsadit.

Graf 65: Rozložení osob bez střechy v ČR podle doby strávené bez domova (N pro rok 2019 = 1 068; N pro rok 2022 = 1 102)

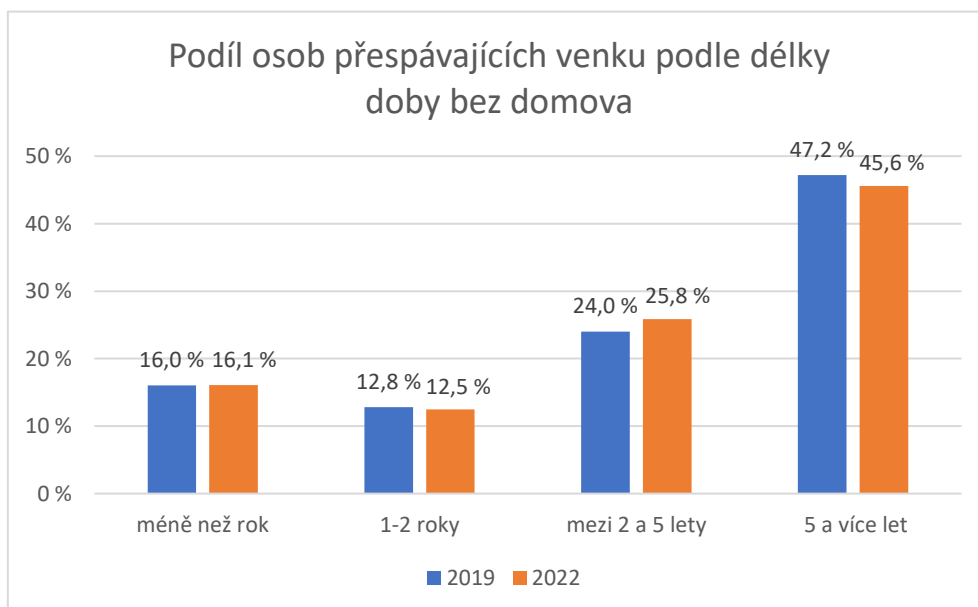


Graf 66: Počet osob bez střechy ve sledovaných obcích podle doby strávené bez domova



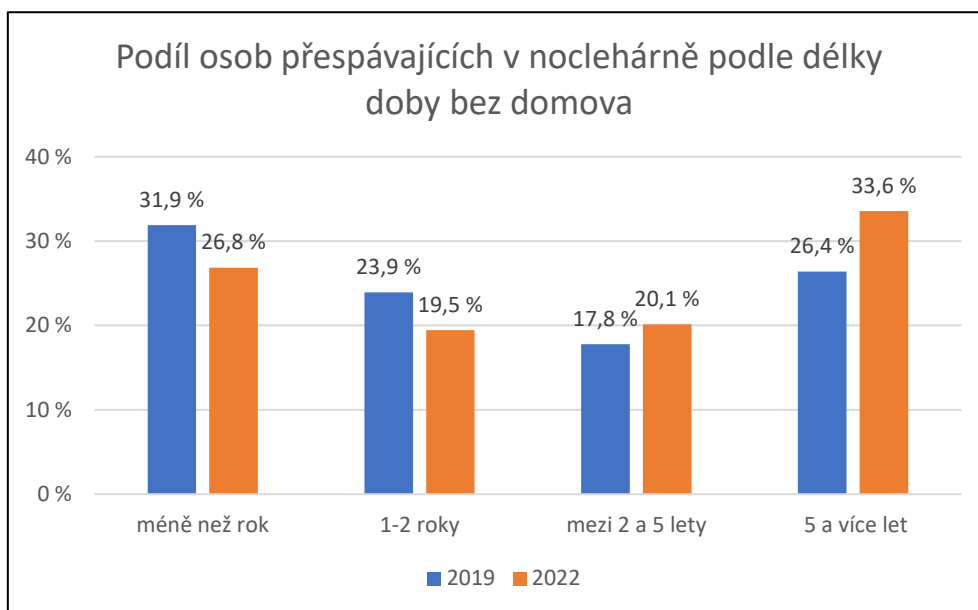
V souboru osob přespávajících venku se situace z hlediska délky doby, po kterou jsou tyto osoby bez domova, příliš nezměnila – při srovnání let 2019 a 2022 se podíl v jednotlivých kategoriích liší o 1 až 2 % (nejvíce osob přibýlo v kategorii 2–5 let – 2 %).

Graf 67: Rozložení osob přespávajících venku v ČR podle doby strávené bez domova (N pro rok 2019 = 888; N pro rok 2022 = 941)



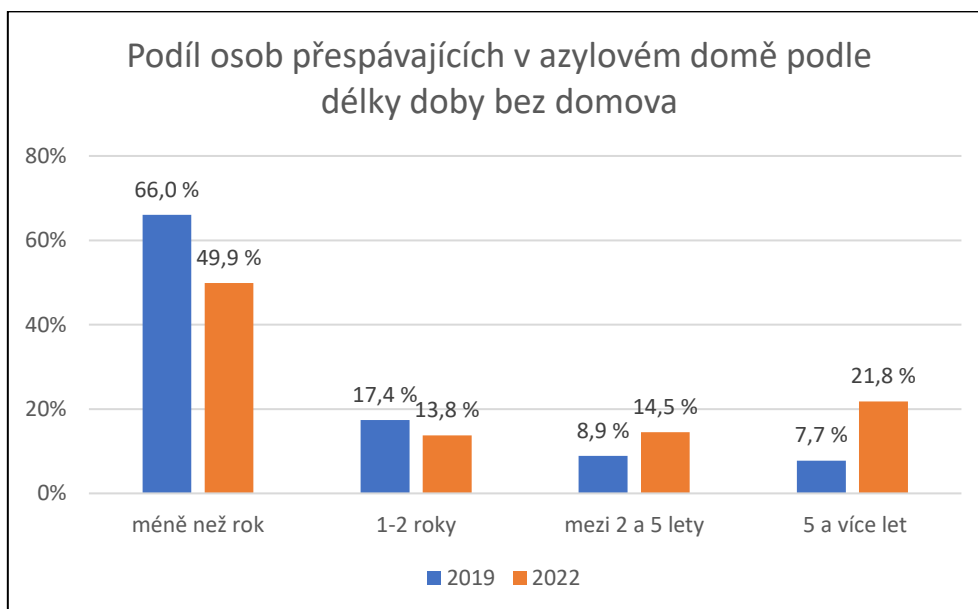
V případě osob, jejichž obvyklým místem přespávání byla v době sčítání noclehárna, při srovnání let 2019 a 2022 pozorujeme nižší podíl osob v kategoriích do 1 roku (o 5 %) a 1–2 roky bez domova (o 5 %). Mírně se zvýšil podíl osob, které jsou bez domova mezi 2 až 5 lety (o 2 %), a nejvíce jich přibýlo v kategorii „5 a více let“ (o 8 %).

Graf 68: Rozložení osob přespávajících v noclehárně ve sledovaných obcích podle doby strávené bez domova (N pro rok 2019 = 180; N pro rok 2022 = 161)



V azylových domech došlo k největšímu nárůstu rovněž u kategorie osob, které jsou bez domova 5 a více let (o 14 %) a v rozmezí 2 a 5 let (o 6 %). Pokles pozorujeme zejména u osob, které jsou bez domova méně než 1 rok (o 16 %), případně 1–2 roky (o 3 %).

Graf 69: Rozložení osob přespávajících v azylovém domě ve sledovaných obcích podle doby strávené bez domova (N pro rok 2019 = 518; N pro rok 2022 = 509)



### B.2.3. Změna podílu osob bez střechy z hlediska míry nezaměstnanosti v obci

Obce z výběrového souboru jsme rozdělili podle aktuální míry nezaměstnanosti v době sčítání do tří skupin. V první skupině se ocitly obce s nejnižší mírou nezaměstnanosti, ve druhé skupině obce se střední mírou nezaměstnanosti a ve třetí skupině obce s nejvyšší mírou nezaměstnanosti.

Zatímco **v obcích s nejnižší mírou nezaměstnanosti došlo mezi roky 2019 a 2022 v průměru k poklesu osob bez střechy (o 14 %)**, ve zbylých dvou skupinách obcí došlo naopak k jejich nárůstu (ve skupině obcí s nejvyšší mírou nezaměstnanosti o 9 %, ve skupině obcí se střední mírou nezaměstnanosti o 21 %). Celkový mírný nárůst osob bez střechy mezi lety 2019 a 2022 reprezentovaný grafem výše<sup>110</sup>, se odehrál zejména v obcích s vyšší mírou nezaměstnanosti<sup>111</sup>. Při rozdělení obcí podle jejich krajové příslušnosti jsou výsledky obdobné.

Vzhledem k velmi malému vzorku obcí v jednotlivých krajích je třeba chápat výsledky v tabulce srovnávací situaci v krajích pouze jako orientační ve smyslu zachycení celkového trendu. Zobrazený trend naznačuje, že vyšší míra zaměstnanosti vytváří předpoklady pro rychlejší nárůst počtu osob bez domova. Avšak dělat konkrétnější závěry o vývoji/změně situace sledované populace na úrovni jednotlivých krajů data neumožňují.

---

<sup>110</sup> Název grafu: Počet osob bez střechy ve sledovaných obcích v letech 2019 a 2022.

<sup>111</sup> Mezi sledovanými obcemi s populací nad 30 000 obyvatel došlo k nejvýraznějšímu poklesu osob bez střechy v Pardubicích (z 219 na 164 osob, tj. pokles o 25 %), k největšímu nárůstu pak v obci Most (z 61 na 105 osob, tj. nárůst o 72 %).

Tabulka 42: Srovnání počtu osob bez střechy podle míry nezaměstnanosti v obci v letech 2019 a 2022

	počet osob bez střechy 2019	počet osob bez střechy 2022	změna počtu osob bez domova (v %)	míra nezaměstnanosti v obci (v %)	
Letohrad	2	3	50%	1,10	nejnižší míra nezaměstnanosti
Hostivice	8	10	25%	1,50	
Litovel	8	9	13%	1,60	
Klatovy	42	33	-21%	1,70	
Bojkovice	0	0	0%	1,90	
Rychnov nad Kněžnou	8	12	50%	2,00	
Sťfibro	6	3	-50%	2,00	
Hlučín	3	12	300%	2,10	
Pardubice	219	164	-25%	2,20	
Uherský Brod	30	21	-30%	2,20	
Zlín	77	87	13%	2,20	
Veselí nad Lužnicí	2	0	-100%	2,40	
<b>CELKEM</b>	<b>405</b>	<b>354</b>	<b>-13%</b>		
Svitavy	37	17	-54%	2,50	střední míra nezaměstnanosti
Zábřeh	13	29	123%	2,60	
Roudnice nad Labem	9	16	78%	2,70	
Žďár nad Sázavou	21	35	67%	2,80	
Vratimov	3	3	0%	2,90	
Sušice	17	15	-12%	3,00	
Trutnov	12	15	25%	3,00	
Mariánské lázně	9	14	56%	3,10	
Bystřice nad Perštýnem	10	9	-10%	3,40	
Tábor	34	58	71%	3,40	
Mělník	25	28	12%	3,60	
Nový Bydžov	11	4	-64%	3,60	
<b>CELKEM</b>	<b>201</b>	<b>244</b>	<b>21%</b>		
Třebíč	2	4	100%	3,70	nejvyšší míra nezaměstnanosti
Kyjov	12	10	-17%	3,90	
Český Krumlov	60	50	-17%	4,00	
Příbram	43	26	-40%	4,10	
Mikulov	11	11	0%	4,30	
Kraslice	14	9	-36%	4,70	
Sokolov	104	100	-4%	4,70	
Přerov	35	52	49%	5,10	
Podbořany	14	5	-64%	5,30	
Znojmo	54	72	33%	5,60	
Most	61	105	72%	6,90	
Karviná	52	60	15%	10,10	
<b>CELKEM</b>	<b>462</b>	<b>504</b>	<b>9%</b>		

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019 (data VÚPSV); Podíl nezaměstnaných v obcích v dubnu 2022, MPSV, otevřená data

Tabulka 43: Změna počtu osob bez střechy ve výběrovém souboru podle kraje příslušnosti obce, rok 2019 a 2022

kraj	podíl nezaměstnaných v daném kraji (v %)	rozdíl v počtu osob bez střechy ve sledovaných obcích v letech 2019 a 2022
Ústecký kraj	5,3	<b>21 % (+)</b>
Moravskoslezský kraj	4,9	
Karlovarský kraj	4	
Jihomoravský kraj	3,8	
Olomoucký kraj	3,1	<b>19 % (+)</b>
Středočeský kraj	2,8	
Kraj Vysočina	2,7	
Královéhradecký kraj	2,6	
Plzeňský kraj	2,6	<b>-14 %</b>
Zlínský kraj	2,5	
Jihočeský kraj	2,4	
Pardubický kraj	2,3	

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019 (data VÚPSV); Podíl nezaměstnaných v obcích v dubnu 2022, MPSV, otevřená data

## B.2.4. Počty osob bez domova ve sledovaných obcích

Následující přehled má čistě informativní hodnotu a vypovídá pouze o změně situace v jednotlivých obcích. Výběr obcí byl sestaven za účelem sledování celkové změny v České republice, **proto z něj nelze usuzovat na situaci v rámci jednotlivých krajů.**

Ve sledovaných obcích **Středočeského kraje** (viz následující tabulka) došlo k nejvýznamnějšímu úbytku osob bez střechy v Příbrami. V tamní noclehárně došlo ke snížení jejich počtu ve srovnání s rokem 2019 o 64 %, v případě osob přespávajících venku došlo k 14% poklesu.

Tabulka 44: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Středočeského kraje

Středočeský kraj				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
Hostivice	venku	8	10	25 %
Mělník	venku	19	20	5 %
	noclehárna	6	8	33 %
	azylový dům	12	13	8 %
Příbram	venku	21	18	14 %
	noclehárna	22	8	64 %
	azylový dům	51	54	6 %
celkem	venku	48	48	0 %
	noclehárna	28	16	- 43 %
	azylový dům	63	67	6 %

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019, VÚPSV

V **Jihočeském kraji** došlo od roku 2019 k významnému nárůstu počtu osob bez domova v obci Tábor, a to ve všech sledovaných kategoriích. Většina osob bez střechy zde obvykle přespávala venku a u této kategorie došlo k nárůstu o 62 %. Celkový počet osob bez střechy se v Táboře zvýšil z 34 na 58 osob, což v našem výběrovém souboru představuje druhé nejvyšší nominální navýšení. Oproti tomu v Českém Krumlově došlo k výraznému poklesu počtu osob přespávajících venku (o 37 %), tento pokles je však do značné míry způsoben „přesunem“ části těchto osob do nově vzniklé noclehárny. Celkový pokles počtu osob bez střechy je v Českém Krumlově proto „pouze“ 20 %.



Tabulka 45: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Jihočeského kraje

Jihočeský kraj				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
Český Krumlov	venku	60	38	- 37 %
	noclehárna	0	12	-
	azylový dům	34	20	- 41 %
Tábor	venku	29	47	62 %
	noclehárna	5	11	120 %
	azylový dům	42	59	40 %
Veselí nad Lužnicí	venku	2	0	- 100 %
	azylový dům	9	8	- 11 %
celkem	venku	91	85	- 7 %
	noclehárna	5	23	360 %
	azylový dům	85	87	2 %

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019, VÚPSV

V **Plzeňském kraji** došlo mezi sledovanými obcemi k výraznějšímu poklesu počtu osob bez střechy v Klatovech, a to o 27 %. Počet osob využívajících k přespávání obvykle noclehárnu byl v Klatovech identický jako v roce 2019.

Tabulka 46: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Plzeňského kraje

Plzeňský kraj				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
Klatovy	venku	33	24	- 27 %
	noclehárna	9	9	0 %
	azylový dům	11	24	118 %
Stříbro	venku	6	3	- 50 %
Sušice	venku	17	15	- 12 %
celkem	venku	56	42	- 25 %
	noclehárna	9	9	0 %
	azylový dům	11	24	118 %

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019, VÚPSV

V **Karlovarském kraji** představoval obec s nejvyšším počtem osob bez domova Sokolov (viz tabulka níže). V Sokolově došlo ve srovnání s rokem 2019 k významnému poklesu počtu osob přespávajících v noclehárně, ten byl však „vykompenzován“ značným nárůstem počtu osob přespávajících venku. Ve výsledném součtu zde tedy počet osob bez střechy pouze nepatrně poklesl (ze 104 osob bez střechy na 100).

Tabulka 47: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Karlovarského kraje

Karlovarský kraj				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
Kraslice	venku	14	9	- 36 %
Mariánské lázně	venku	9	14	56 %
Sokolov	venku	58	75	29 %
	noclehárna	46	25	- 46 %
	azylový dům	29	43	48 %
celkem	venku	81	98	21 %
	noclehárna	46	25	- 46 %
	azylový dům	29	43	48 %

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019, VÚPSV

K významnému nárůstu počtu osob bez střechy došlo v našem výběrovém souboru především v obcích **Ústeckého kraje**. Most představoval obec s nominálně nejvyšším nárůstem počtu osob bez střechy v celém výběrovém souboru. Počet osob přespávajících venku v této obci stoupl o 82 %, zatímco počet osob obvykle přespávajících v noclehárně se zde zvýšil o jednu třetinu.

Tabulka 48: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Ústeckého kraje

Ústecký kraj				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
Most	venku	49	89	82 %
	noclehárna	12	16	33 %
	azylový dům	64	94	47 %
Podbořany	venku	14	5	- 64 %
Roudnice nad Labem	venku	9	16	78 %
	azylový dům	34	31	- 9 %
celkem	venku	72	110	53 %
	noclehárna	12	16	33 %
	azylový dům	98	125	28 %

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019, VÚPSV

Jak jsme již uvedli v úvodu, v **Libereckém kraji** sčítání v roce 2019 neproběhlo, proto aktuální data z roku 2022 není možné s daty z roku 2019 porovnat.

Tabulka 49: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Libereckého kraje

Liberecký kraj				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
Liberec	venku	-	89	-
	noclehárna	-	32	-
	azylový dům	-	47	-
Nový Bor	venku	-	6	-
	azylový dům	-	26	-
Tanvald	venku	-	3	-
	azylový dům	-	4	-
celkem	venku	-	98	-
	noclehárna	-	32	-
	azylový dům	-	77	-

Zdroj: vlastní; Sčítání osob z vybraných kategorií klasifikace ETHOS 2022

Ve sledovaných obcích **Královéhradeckého kraje** byly počty osob bez domova oproti ostatním krajům celkově výrazně nižší. Největší obcí je zde Trutnov, v němž došlo v kategorii osob bez střechy k navýšení jejich počtu z 12 na 15 osob, tj. nárůst o 25 %.

Tabulka 50: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Královéhradeckého kraje

Královéhradecký kraj				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
Nový Bydžov	venku	11	4	- 64 %
Rychnov nad Kněžnou	venku	8	12	50 %
	azylový dům	0	3	-
Trutnov	venku	12	15	25 %
	azylový dům	10	4	- 60 %
celkem	venku	31	31	0 %
	azylový dům	10	7	- 30 %

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019, VÚPSV

Ve sledovaných obcích **Pardubického kraje** došlo ve srovnání s ostatními kraji vůbec k nejméně výraznějšímu nominálnímu poklesu počtu osob bez střechy. V Pardubicích bylo těchto osob ve srovnání s rokem 2019 o 55 méně, ve Svitavách o 20 osob méně.

Tabulka 51: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Pardubického kraje

Pardubický kraj				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
<b>Letohrad</b>	venku	2	3	50 %
<b>Pardubice</b>	venku	203	147	- 28 %
	noclehárna	16	17	6 %
	azylový dům	60	67	12 %
<b>Svitavy</b>	venku	26	9	- 65 %
	noclehárna	11	8	- 27 %
	azylový dům	7	17	143 %
<b>celkem</b>	venku	231	159	- 31 %
	noclehárna	27	25	- 7 %
	azylový dům	67	84	25 %

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019, VÚPSV

V **Olomouckém kraji** došlo v námi sledovaných obcích k velmi výraznému nárůstu počtu osob přespávajících venku. V Přerově jejich počet stoupl z 35 na 52 osob (tj. o 49 %), v Zábřehu pak z 8 na 27 osob (tj. o 238 %).

Tabulka 52: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Olomouckého kraje

Olomoucký kraj				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
<b>Litovel</b>	venku	8	9	13 %
	azylový dům	1	0	- 100 %
<b>Přerov</b>	venku	35	52	49 %
<b>Zábřeh</b>	venku	8	27	238 %
	noclehárna	5	2	- 60 %
	azylový dům	45	35	- 22 %
<b>celkem</b>	venku	51	88	73 %
	noclehárna	5	2	- 60 %
	azylový dům	46	35	- 24 %

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019, VÚPSV

Ve sledovaných obcích v **Moravskoslezském kraji** osob bez střechy přibýlo. Největší námi monitorovanou obcí zde reprezentuje Karviná, počet osob bez střechy se zde zvýšil z 52 na 60 osob. V Hlučíně se počet osob přespávajících venku zčtyřnásobil (vzrostl z 3 na 12 osob).

Tabulka 53: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Moravskoslezského kraje

Moravskoslezský kraj				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
<b>Hlučín</b>	venku	3	12	300 %
	azylový dům	0	3	-
<b>Karviná</b>	venku	34	40	18 %
	noclehárna	18	20	11 %
	azylový dům	48	49	2 %
<b>Vratimov</b>	venku	3	3	0 %
<b>celkem</b>	venku	40	55	38 %
	noclehárna	18	20	11 %
	azylový dům	48	52	8 %

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019, VÚPSV

Největší obcí z našeho výběru v **Jihomoravském kraji** bylo Znojmo. Počet osob přespávajících venku zde stoupl o 38 %, konkrétně ze 48 na 66 osob. Počet osob přespávajících obvykle v noclehárně se ve Znojmě oproti roku 2019 nezměnil.

Tabulka 54: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Jihomoravského kraje

Jihomoravský kraj				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
<b>Kyjov</b>	venku	12	10	- 17 %
	azylový dům	7	7	0 %
<b>Mikulov</b>	venku	11	11	0 %
	azylový dům	0	4	-
<b>Znojmo</b>	venku	48	66	38 %
	noclehárna	6	6	0 %
	azylový dům	28	30	7 %
<b>celkem</b>	venku	71	87	23 %
	noclehárna	6	6	0 %
	azylový dům	35	41	17 %

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019, VÚPSV

Ve **Zlínském kraji** byl v námi sledovaných obcích počet osob bez střechy téměř identický jako v roce 2019. Výrazné snížení podílu osob přespávajících venku i v noclehárně v Uherském Brodě bylo „vykompenzováno“ nárůstem počtu osob přespávajících venku ve Zlíně.

Tabulka 55: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Zlínského kraje

Zlínský kraj				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
Uherský Brod	venku	16	11	- 31 %
	noclehárna	14	10	- 29 %
	azylový dům	23	23	0 %
Zlín	venku	67	78	16 %
	noclehárna	10	9	- 10 %
	azylový dům	12	13	8 %
Bojkovice	(bez služeb)	0	0	-
celkem	venku	83	89	7 %
	noclehárna	24	19	- 21 %
	azylový dům	35	36	3 %

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019, VÚPSV

V **Kraji Vysočina** došlo v námi sledovaných obcích v kategorii osob bez střechy k výraznému nárůstu (o 48 %), a to zejména díky zvýšení počtu osob přespávajících venku ve Žďáru nad Sázavou.

Tabulka 56: Počty osob bez domova ve vybraných obcích z Kraje Vysočina

Kraj Vysočina				
	místo přespávání	počet osob v roce 2019	počet osob v roce 2022	změna
Bystřice nad Perštýnem	venku	10	9	- 10 %
	azylový dům	1	1	0 %
Třebíč	venku	2	5	150 %
	azylový dům	72	77	7 %
Žďár nad Sázavou	venku	21	35	67 %
	azylový dům	19	33	74 %
celkem	venku	33	49	48 %
	azylový dům	92	111	21 %

Zdroj: vlastní; Sčítání osob bez domova 2019, VÚPSV

## B.2.5. Shrnutí hlavních zjištění – osoby bez střechy

- Výsledky komparativního sčítání v první řadě ukázaly, že populace osob bez domova se v jednotlivých obcích mění velmi dynamicky. Pokles počtu osob bez domova v rámci sledovaných kategorií na polovinu nebo naopak jeho zdvojnásobení nebyly v menších obcích (tj. s populací pod 30 000 obyvatel) výjimečnými jevy.
- Celkový počet osob bez střechy byl v dubnu roku 2022 oproti roku 2019 cca o 3 % vyšší, v roce 2022 tedy v ČR žilo přibližně 12 000 osob bez střechy oproti 11 600 osobám v dubnu 2019. Příčinou tohoto navýšení není pravděpodobně zvýšení počtu nových osob bez domova, ale spíše snížená schopnost naší společnosti mezi lety 2020 a 2022 stávající bezdomovce reintegrovat. K navýšení počtu došlo totiž pouze u kategorií osob, které jsou bez domova déle než 2 roky.
- Počet osob v azylových domech byl na základě sčítání osob bez domova v roce 2019 odhadnut na 6 135, v roce 2021 bylo při sčítání lidu, domů a bytů napočítáno 5 981 osob. Jelikož údaj VÚPSV se v roce 2019 opíral o částečnou extrapolaci, lze předpokládat, že v azylových domech byl počet osob v letech 2019 a 2022 přibližně stejný.
- Podíl mužů (80 %) a žen (20 %) bez střechy se v roce 2022 oproti roku 2019 v ČR nezměnil.
- Navýšení počtu osob bez střechy se projevilo nejvíce ve věkové kategorii 30–39 let.
- K nárůstu počtu osob bez střechy došlo především v obcích s vyšší mírou nezaměstnanosti, v obcích s nejnižší mírou nezaměstnanosti došlo naopak k jeho poklesu.

## C. Výzkum mezi osobami v bytové nouzi

Předchozí výzkumná zjištění rozšiřuje další výzkum, který byl realizován v květnu a červnu 2022. Jeho výsledkům se věnuje následující kapitola. Od předešlých výstupů se odlišuje tím, že je zacílený přímo na vybrané osoby, které odpovídaly na otázky týkající se různých aspektů jejich života souvisejících s bydlením. Respondentům byl dán prostor, aby vyjádřili své postoje a hodnocení ve vybraných doménách kvality života a sociálního fungování.

Část C přináší výsledky **kvantitativního dotazníkového šetření mezi osobami v bytové nouzi**. Do výzkumu byli zahrnuti respondenti, kteří patřili do jedné z následujících kategorií:

- Osoby v ubytovnách v majetku obcí (A.1.1.)
- Osoby v soukromých ubytovnách (A.1.2.)
- Osoby v penzionech, hotelech, hostelech a motelech, do nichž plyne doplatek na bydlení (A.1.3.)
- Osoby v nevhodném bydlení, v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích (A.1.4.)

Tabulka 57: Základní parametry výběrového souboru

	absolutní počty	relativní počty
<b>pohlaví</b>		
muž	447	44,5 %
žena	557	55,5 %
<b>věk</b>		
18-29 let	139	13,8 %
30-39 let	151	15,0 %
40-49 let	232	23,1 %
50-64 let	332	33,2 %
65+	150	14,9 %
<b>kraj</b>		
Jihomoravský kraj	70	7,0 %
Jihočeský kraj	52	5,2 %
Hlavní město Praha	57	5,7 %
Vysočina kraj	42	4,2 %
Karlovarský kraj	58	5,8 %
Královéhradecký kraj	30	3,0 %
Liberecký kraj	51	5,1 %
Olomoucký kraj	71	7,1 %
Moravskoslezský kraj	186	18,4 %
Pardubický kraj	36	3,6 %
Plzeňský kraj	50	5,0 %
Středočeský kraj	161	15,9 %
Ústecký kraj	105	10,5 %
Zlínský kraj	35	3,5 %
<b>typ bydlení</b>		



ubytovna obecní	107	10,7 %
ubytovna komerční	549	54,6 %
hotel	1	0,1 %
hostel	16	1,6 %
nevhodné bydlení byt	236	23,5 %
nevhodné bydlení rodinný dům	39	3,9 %
nevhodné bydlení prostor	28	2,8 %
nevhodné bydlení chata	6	0,6 %
mobilní obydlí marigotka	8	0,8 %
mobilní obydlí karavan	7	0,7 %
chata v zahrádkářských koloniích	7	0,7 %

**Cílem výzkumu** bylo zjistit, v jakých podmínkách bydlí lidé v bytové nouzi na ubytovnách, v dalších ubytovacích zařízeních a jiných typech bydlení. Zajímalo nás, jaká je kvalita života ubytovaných, kdo tyto typy bydlení využívá a proč.

Kladli jsme si následující **výzkumné otázky**:

- V čem se odlišují osoby žijící v ubytovnách a v nevhodném bydlení?
- Jaká je stabilita a kvalita bydlení osob v bytové nouzi v ubytovnách a nevhodném bydlení?
- Jaké jsou výdaje na bydlení osob v bytové nouzi v ubytovnách a v nevhodném bydlení? Liší se výdaje v závislosti na typu bydlení, na složení domácností?
- Jaké je složení domácností v bytové nouzi?
- Kolik dětí osob v bytové nouzi pobývá mimo rodinu (odebrání dítěte)?
- Jaké jsou příjmy domácností žijících v ubytovnách a v nevhodném bydlení?
- Mají osoby žijící v ubytovnách a v nevhodném bydlení problémy s dluhy? Zvládají své dluhy splácet?
- Jak hodnotí osoby žijící na ubytovnách a v nevhodném bydlení své fyzické a duševní zdraví a jak se o něj starají?
- Mají osoby žijící na ubytovnách a v nevhodném bydlení problémy se závislostmi?
- Na koho se osoby žijící na ubytovnách a v nevhodném bydlení obracejí v případě potřeby pomoci? S čím potřebují pomoci nejčastěji?

Po přihlédnutí k nízkému poměrnému zastoupení některých kategorií (A.1.3., A.1.1.) jsme v analýze pracovali se **dvěma hlavními kategoriemi**, které dále označujeme jako a) ubytovny a b) nevhodné bydlení. Kategorie nesoucí název „**ubytovny**“ zahrnuje osoby v ubytovnách v majetku obcí, osoby v soukromých ubytovnách a osoby v penzionech, hotelech, hostelech a motelech, do nichž plyne doplatek na bydlení. Tuto kategorii jsme nazvali ubytovny, i přestože se zde ojediněle objevují dotazníky vyplněné respondenty žijícími v hotelu nebo hostelu. Z celkového počtu 1 004 dotazníků se jedná o jednoho respondenta pobývajícího v hotelu a 16 respondentů žijících v hostelu. Kategorie nesoucí název „**nevhodné bydlení**“ zahrnuje osoby v nevhodném bydlení (podrobné vymezení kategorií viz část A). Počet respondentů v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích byl ve vzorku velmi nízký (15 respondentů). Při zpracování otázek jsme tuto kategorii do analýzy zahrnuli, ale možnosti vyhodnocování byly pro jejich nízké zastoupení velmi omezené. Občas jsou v textu některá zjištění uvedena, mají však omezenou platnost.

V analýze jsme obě hlavní kategorie stavěli proti sobě, porovnávali je a všímali si rozdílů i podobností, a to tam, kde to dávalo smysl. Někdy uvádíme data za ubytovny i nevhodné bydlení dohromady, přičemž pro ně používáme souhrnné pojmenování **bytová nouze**, které zahrnuje obě uvedené kategorie osob vyloučených ze standardního bydlení.

**Výzkumná metoda** byla statisticko-quantitativní a technikou byl dotazník. Data byla vytvářena na celém území ČR formou osobního dotazování (face to face) metodou PAPI – tištěného dotazníku (pen and paper interviewing).

**Výběrový vzorek** tvořil 1 004 respondentů, kteří byli vybráni prostřednictvím kvótního výběru. Kvótní výběr je založen na tom, že imitujeme vybrané vlastnosti základního souboru a vytváříme vzorek, který ve vybraných charakteristikách napodobuje populaci. Provádí se tak, že jsou na počátku vybrány znaky a na základě znalosti jejich rozložení v populaci jsou ve výběrovém souboru napodobeny. Obvykle se jedná o základní sociodemografické ukazatele. Při výběru kvót jsme byli poměrně limitováni tím, že nám nebyly známy základní znaky základního souboru, z nichž by bylo možné vybírat. Postupně jsme je získávali z paralelně prováděného sčítání v obou kategoriích, a zvolili jsme tři kvótní kritéria: typ bydlení, kraj a věk<sup>112</sup>. Výběrový vzorek jsme při jeho sestavování ještě kontrolovali ve vztahu k pohlaví respondentů a velikosti obce, ve které žijí.<sup>113</sup> Kvóty byly nastaveny v okamžiku, kdy byly známy první dílčí výsledky v rámci prováděného výzkumu osob bez domova a v nevyhovujícím bydlení (část A.1.). O reprezentativitě výzkumu můžeme hovořit výhradně ve vztahu k uvedeným kvótám<sup>114</sup>. To je důležité pro porozumění zejména prvním dvěma kapitolám (Sociodemografické charakteristiky respondentů, Charakteristika domácností). Charakteristiky domácností a respondentů se v některých momentech mírně liší od toho, jak byly sečteny v rámci předchozích sčítání. Vysvětlení je jednoduché – zjištění ohledně skladby ovlivnila skutečnost, že některé znaky nebyly znaky kvótními. Proto je ovlivnil způsob sběru dat v terénu. V ubytovnách se tazatelům dařilo o něco častěji zastihnout domácnosti s dětmi, v nichž byly ženy ochotné dotazník v plném rozsahu vyplnit. V nevhodném bydlení to bylo spíše naopak, setkávali jsme s nižší ochotou uvádět úplné informace o všech členech domácnosti (vliv obav) a také bylo snadnější zastihnout v místě nezaměstnané jednotlivce.

Při přípravě **dotazníku** a jeho následném pilotování byl kladen důraz na srozumitelnost dotazníku respondentům, která zásadním způsobem ovlivňuje validitu otázek. Proto byl navržený dotazník ověřován mezi zkoumanými a několikrát upravován, byla měněna jeho dramaturgie a byl jazykově přizpůsoben. Délka vyplnění dotazníku se pohybovala v rozmezí 20–30 minut. Dotazník byl strukturován podle témat, věnoval se postupně tématu bydlení,

---

<sup>112</sup> První kvótou byl typ bydlení (Q1 – Typ bydlení), určila poměrné zastoupení respondentů z a) ubytoven, hotelů, hostelů, penzionů a motelů a b) nevhodného bydlení. Druhou kvótou bylo místo bydliště v kraji (Q2 – Kraj), počty respondentů odpovídají poměrnému zastoupení typů bydlení v daných krajích. Třetí kvótou byl věk (Q3 – Věk). Kvóta u nevhodného bydlení byla stanovena na základě výsledků šetření SVL-SILC a u ubytoven podle realizovaného celostátního sčítání na ubytovnách. Sběr v domácnostech probíhal tak, že tazatel na základě kvótní tabulky vyhledal respondenta.

<sup>113</sup> Mimo kvóty byly kontrolovány dvě proměnné – zastoupení respondentů z hlediska pohlaví a z hlediska velikosti obce/města. V době stanovování kvótních znaků nebylo známo rozložení základního vzorku podle pohlaví, v ubytovnách tazatelé vyhledávali respondenty tak, aby na dva muže připadla jedna žena. V nevhodném bydlení byli vyhledáváni muži a ženy ve stejném poměru. Smyslem bylo vyhnout se nadreprezentování žen, které byly ochotnější s respondenty komunikovat, a současně zajistit ve vzorku zastoupení jednočlenných mužských domácností. I přes tuto snahu jsme se setkávali s tím, že ženy byly ochotnější na otázky odpovídat a byly snadnější k zastížení v místě pobytu. Lépe zastížitelné byly rovněž vícečlenné domácnosti, zejména v ubytovnách. Z hlediska velikosti obce byl výběr rozložen tak, aby byla tazatelská síť rozprostřena napříč širokou velikostní škálou obcí/měst (např. aby nebyla opomíjena menší města). Smyslem bylo ve vzorku zajistit zastoupení širších velikostních typů obcí/měst.

<sup>114</sup> Kvóta typu bydlení byla stanovena na základě počátečního předpokladu. Po konečném provedení sčítání (část A.1) již víme, že poměr ubytoven k nevhodnému bydlení je 1:1,3 (osob v nevhodném bydlení je více).

rodiny a dětí, ekonomickým aktivitám, zdraví a pomoci. Dotazník obsahoval především uzavřené otázky, v menší míře se v něm objevily i otázky polootevřené a otevřené. Dotazník obsahoval úvod, ve kterém byli respondenti seznámeni s cílem dotazování a motivováni k jeho vyplnění. Respondenti byli také obeznámeni s možností dotazování kdykoliv ukončit. Součástí dotazníku byla matice domácnosti, do které byly zanášeny základní sociodemografické údaje jednotlivých členů domácnosti. Konečná verze dotazníku obsahovala 39 otázek a 6 otázek v matici domácnosti. Dotazník byl navržen tak, aby tazatel mohl respondenta provázet při vyplňování, předčítat otázky. Tazatel asistoval při vyplňování (podle míry potřeby) a informace zaznamenával do vytištěného dotazníku. Naše tazatelská síť byla rozšířena o vyškolené a připravené tazatele z neziskových organizací a o sociální pracovníky obcí, kteří znali prostředí zkoumaných a dokázali snadněji překonávat překážky, vyhledávat respondenty, navazovat kontakty a získat respondenty pro spolupráci.

Získali jsme celkem 1 016 vyplněných dotazníků, při následné kontrole dat bylo vyřazeno 12 dotazníků pro nižší věrohodnost. Do **analýzy dat** vstoupilo celkem 1 004 dotazníků. Statistické analýzy dat byly provedeny v programu SPSS, jednalo se o třídění dat 1. a 2. stupně. Také byla provedena shluková analýza s cílem vytvořit typologii bydlících osob.

Výzkum provázely některé **limity**. Jedním z nich byla skutečnost, že se jen s obtížemi daly na počátku vytvářet hypotézy, které bychom statisticky ověřovali, neboť neexistuje dostatek teoretických zdrojů, z nichž je bylo možné odvozovat. Proto má výsledný dotazník spíše popisný ráz, přináší informace o rozložení četností znaků, ale všímá si toho, zdali mezi některými proměnnými existují statisticky významné vztahy. Nedostatek informací o populacích obou kategorií omezil i možnosti výběru vzorku, kvótní kritéria jsme vybírali a vzorek sestavovali na základě předběžných výsledků sčítání osob bez domova a v nevyhovujícím bydlení, na konečné výsledky nebylo z časových důvodů možné čekat. Obtížněji se dařilo vyhledávat respondenty starší 50 let, setkávali jsme se zde častěji s odmítáním a neochotou zapojit se do dotazování. Na některých místech délku sběru dotazníků zpomalily okolnosti příchodu uprchlíků z Ukrajiny. I přes snahu zjednodušit dotazování se potvrdilo, že nižší validitu některých otázek způsobují obtíže respondentů při uvádění informací týkajících se minulého jednání, nebo neznalost stavu (např. výše zadlužení).

Výsledky uvádíme v následujícím pořadí. Nejdříve uvádíme sociodemografické charakteristiky respondentů a charakteristiky domácností respondentů. Následují kapitoly věnující se tématům stability a kvality bydlení, rodinného stavu a dětí žijících mimo domácnost, ekonomické aktivity, fyzického a duševního zdraví a využívané pomoci. Na základě výsledků dotazníkového šetření jsme prostřednictvím seskupovací analýzy vytvořili typologii respondentů v obou typech bydlení (přikládáme v příloze).

## C.1. Sociodemografické charakteristiky respondentů

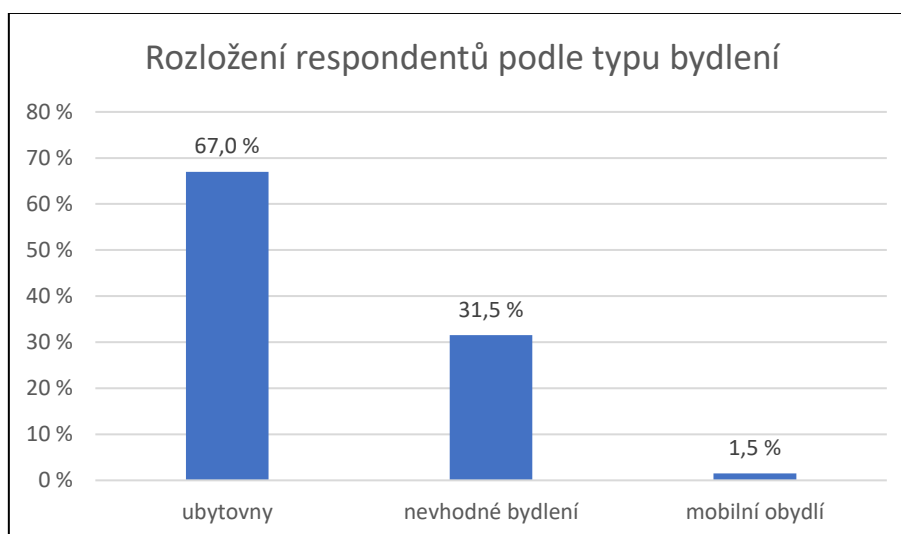
V této části představíme vybrané základní charakteristiky výběrového vzorku. Nejdříve uvedeme tři kvótní proměnné, které ilustrují, jak byla naplněna kritéria výběru. Následují další charakteristiky, které mají spíše informativní ráz, ukazují, jaké je složení výběrového vzorku respondentů z hlediska velikosti obce, genderu, vzdělání a socioekonomického statusu. Sociodemografická analýza domácností byla provedena na základě dat získaných za jednotlivé členy domácností.

### C.1.1. Zastoupení respondentů podle kvót

#### C.1.1.1. Zastoupení respondentů podle typu bydlení

První a současně i základní kvótou byl **typ bydlení**. Kvóta určovala poměrné zastoupení respondentů z ubytoven, hotelů, hostelů, penzionů a motelů a dále z nevhodného bydlení (včetně mobilních obydlí) ve výběrovém vzorku.

Graf 70: Rozložení respondentů podle typu bydlení (N = 1 004), květen–červen 2022



Z hlediska zastoupení respondentů v obou uvedených typech bydlení platí, že více než dvě třetiny (67 %) žily v době dotazování v ubytovnách, necelá třetina (31,5 %) v nevhodném bydlení a 1,5 % dotázaných v mobilním obydlí.

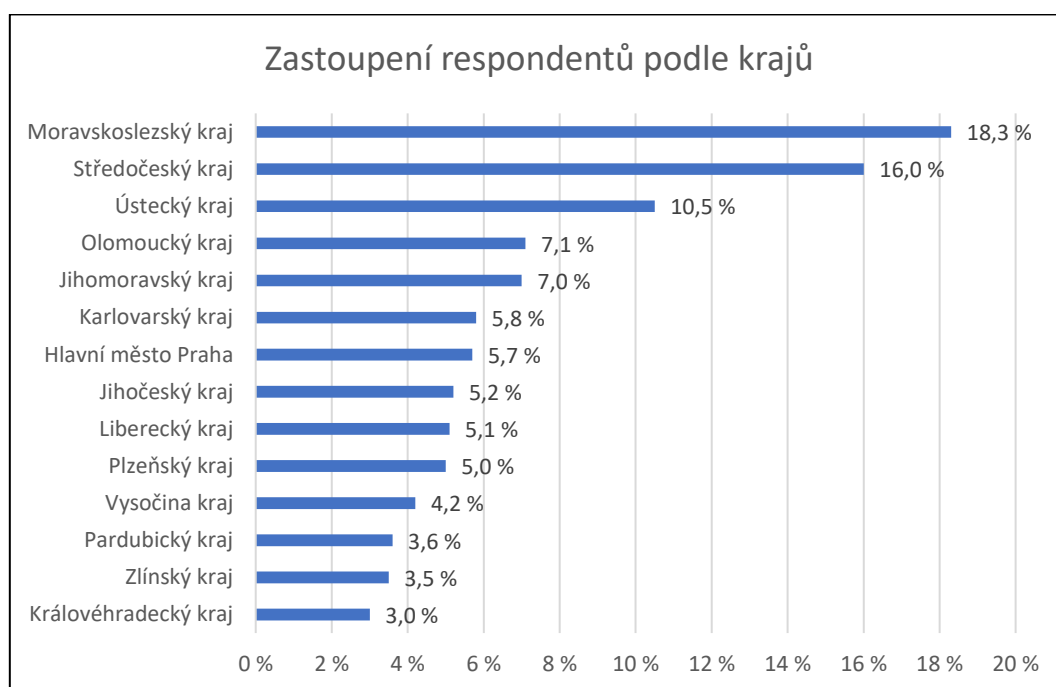
Jak jsme již zmínili výše, typ bydlení vymezil dvě hlavní kategorie, prostřednictvím nichž dále nahlížíme na výsledky a zjištění. První kategorie „**ubytovny**“ zahrnuje osoby v ubytovnách v majetku obcí, osoby v soukromých ubytovnách a osoby v penzionech, hotelech, hostelech a motelech, do nichž plyne doplatek na bydlení, a je zastoupena přibližně dvěma třetinami

respondentů. Kategorie nesoucí název „**nevhodné bydlení**“ zahrnuje osoby v nevhodném bydlení, které reprezentuje přibližně třetina respondentů.

### C.1.1.2. Zastoupení respondentů podle krajů

V následujícím grafu je zobrazeno **zastoupení respondentů podle krajů**, ve kterých dotazníkové šetření proběhlo. Jednalo se o druhou kvótu, přičemž počty respondentů odpovídají poměrnému zastoupení typů bydlení v daném kraji. Tímto způsobem bylo zajištěno, že lze výsledky zobecňovat za celou ČR, ale rovněž i sledovat rozdíly mezi jednotlivými kraji.

Graf 71: Zastoupení respondentů podle krajů (N = 1 004), květen–červen 2022

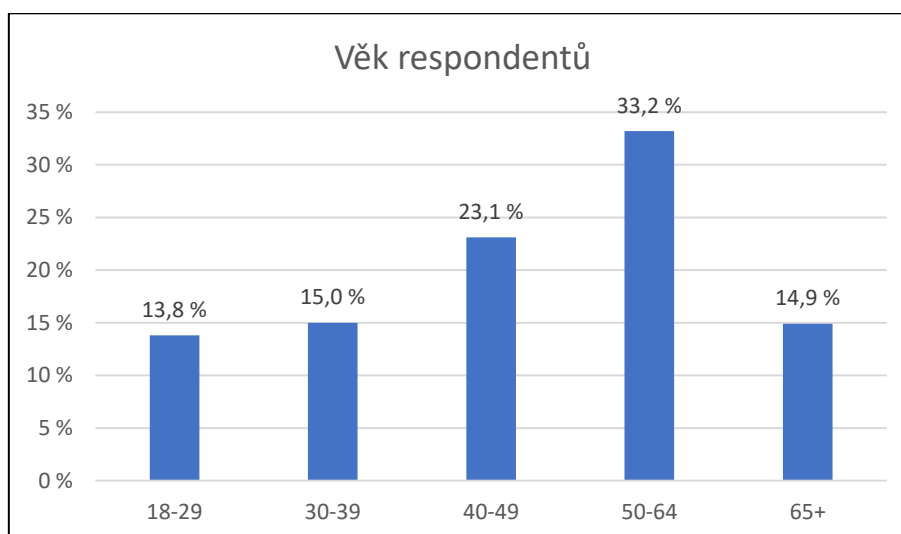


Největší podíl respondentů žije v Moravskoslezském kraji, Středočeském kraji a Ústeckém kraji, naopak nejmenší zastoupení měli respondenti v Pardubickém kraji, Zlínském kraji a Královéhradeckém kraji.

### C.1.1.3. Zastoupení respondentů podle věku

Třetí kvótou byl **věk respondentů**. Kvóta byla u ubytoven stanovena na základě informací o zastoupení jednotlivých věkových skupin ze sčítání osob v ubytovnách, které jsme již provedli. U nevhodného bydlení vycházela z dat šetření SVL-SILC a částečně ze sčítání osob v nevhodném bydlení, které ale ještě nebylo před zahájením dotazníkového šetření dokončeno.

Graf 72: Věková struktura respondentů (N = 1 004), květen–červen 2022



Nejčastější věkovou kategorií tvořili respondenti ve věku 50–64 let, kterých byla přibližně třetina (33,2 %). Druhou nejčastěji zastoupenou věkovou kategorií reprezentují respondenti ve věku 40–49 let, kterých byla necelá čtvrtina (23,1 %). Další věkové kategorie byly zastoupeny velmi podobně. Respondentů z věkové kategorie 30–39 let bylo 15 %, respondentů starších 65 let bylo 14,9 % a respondentů ve věku 18–29 let bylo 13,8 %.

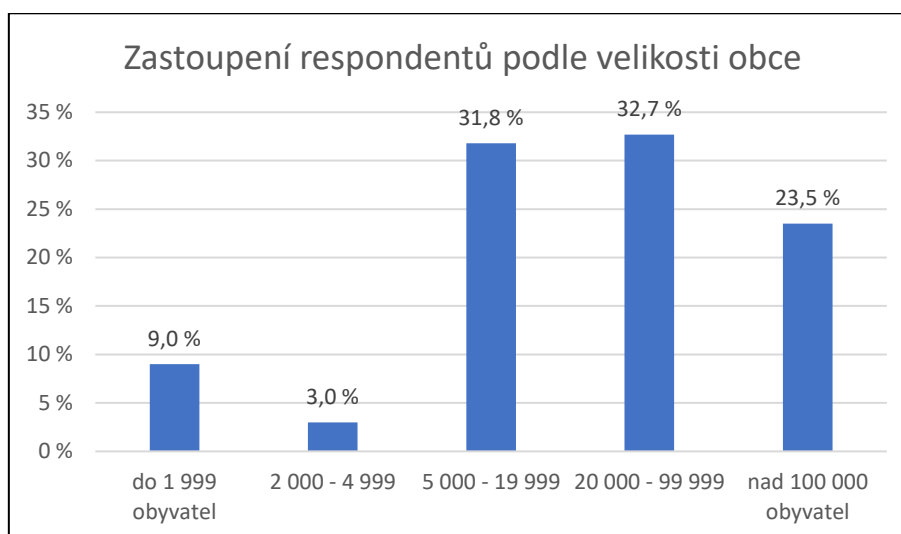
## C.1.2. Respondenti podle „kontrolních“ proměnných

Mimo kvóty jsme při výběru vzorku zařadili ještě další dvě proměnné, které plnily kontrolní účel. Nemohly být použity jako kvóty, neboť nebylo známo jejich zastoupení v základním souboru. Přesto jsme je včlenili do procesu vyhledávání a oslovování respondentů, abychom se vyhnuli tomu, že by některé z důležitých kategorií respondentů nebyly ve výběru zastoupeny vůbec. Jinak řečeno, aby byly zastoupeny v takové míře, která umožňuje provádění statistických operací.

### C.1.2.1. Respondenti podle velikosti obce

První zařazenou kontrolní proměnnou byla **velikost obce**, ve které dotazovaní v daný moment žili. Z hlediska velikosti obce byl výběr rozložen tak, aby byla tazatelská síť rozprostřena napříč širokou velikostní škálou obcí/měst (např. aby nebyla opomíjena menší města). Cílem bylo ve vzorku zajistit zastoupení širších velikostních typů obcí/měst. Jak tato snaha dopadla, je zřetelné z následujícího grafu. Ve vzorku byly zastoupeny malé obce, ale i velká města. Je pochopitelné, že více respondentů bylo vyhledáno ve velkých městech, kde dochází ke koncentraci obyvatel. Ve vzorku jsou zastoupeny i obce s menším počtem obyvatel, kde se spíše setkáváme s výskytem nevhodného bydlení.

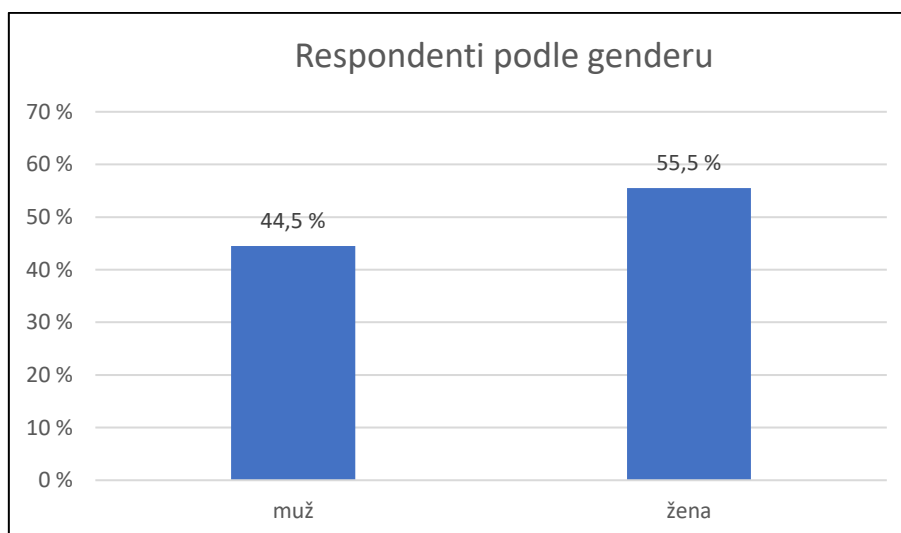
Graf 73: Zastoupení respondentů podle velikosti obce (N = 1 004), květen–červen 2022



### C.1.2.2. Respondenti podle genderu

Druhou kontrolní proměnnou byl **gender** dotazovaných osob. Cílem zařazení této proměnné bylo dosáhnout vyváženějšího zastoupení obou pohlaví, a to v intencích pravděpodobných poměrů mužů a žen v obou zkoumaných typech bydlení. Jak ukazuje následující graf, žen bylo nakonec mezi respondenty 55,5 %, zatímco mužů 44,5 %.

Graf 74: Složení respondentů podle genderu (N = 1 004), květen–červen 2022

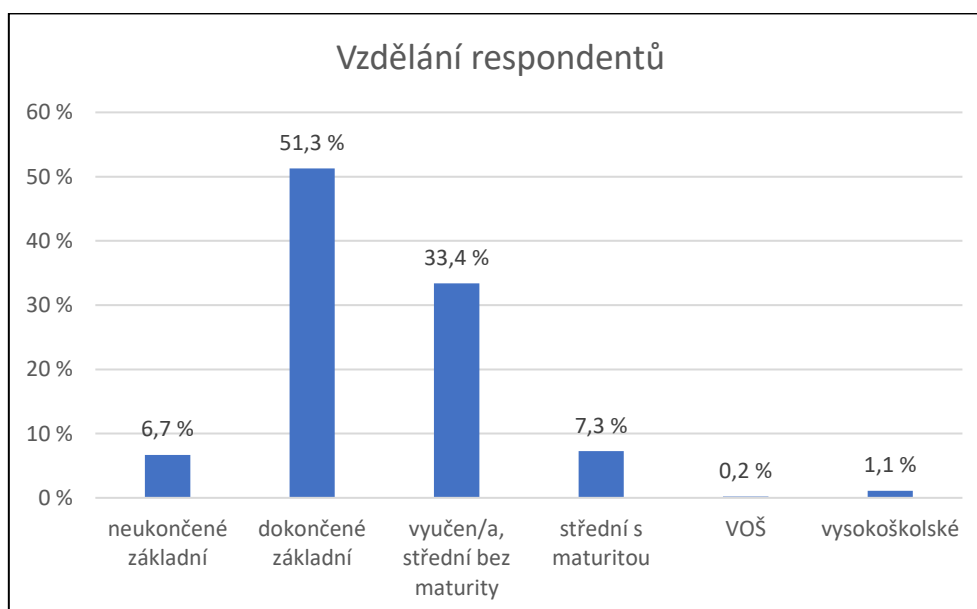


### C.1.3. Další proměnné

#### C.1.3.1. Respondenti podle vzdělání

Mimo uvedené proměnné jsme v rámci základních sociodemografických údajů sledovali rovněž **nejvyšší dosažené vzdělání** respondentů. Nejčastějším typem nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů bylo dokončené základní vzdělání, kterého dosáhla více než polovina dotázaných (51,3 %). Druhým nejčastějším typem nejvyššího dosaženého vzdělání bylo vyučení/střední bez maturity, který uvedla přibližně třetina dotázaných (33,4 %). Méně než desetina respondentů označila za nejvyšší dosažené vzdělání střední s maturitou (7,3 %) a nedokončené základní vzdělání (6,7 %). Nejméně respondentů dosáhlo vysokoškolského vzdělání (1,1 %) a vyššího odborné vzdělání (0,2 %).

Graf 75: Složení respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání (N = 966), květen–červen 2022

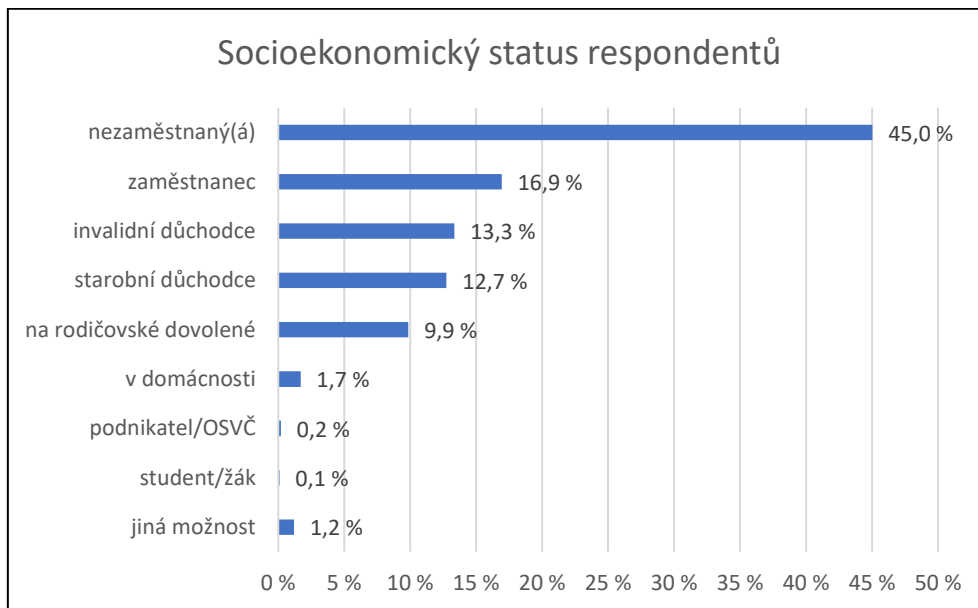


#### C.1.3.2. Socioekonomický status

U respondentů byl dále zjišťován jejich **socioekonomický status**. Ve vzorku byli nejčastěji zastoupeni nezaměstnaní respondenti, kterých byla méně než polovina (45 %). Méně než pětina respondentů (16,9 %) byla zaměstnaná, přibližně sedmina (13,3 %) byla v invalidním důchodu. Ve starobním důchodu byla více než desetina dotázaných (12,7 %), na rodičovské dovolené méně než desetina dotázaných (9,9 %). V domácnosti bylo 1,7 % dotázaných, podnikatelů/OSVČ bylo 0,2 %. Nejméně bylo ve vzorku zastoupeno studentů (0,1 %). Možnost jiné uvedlo 1,2 % respondentů.



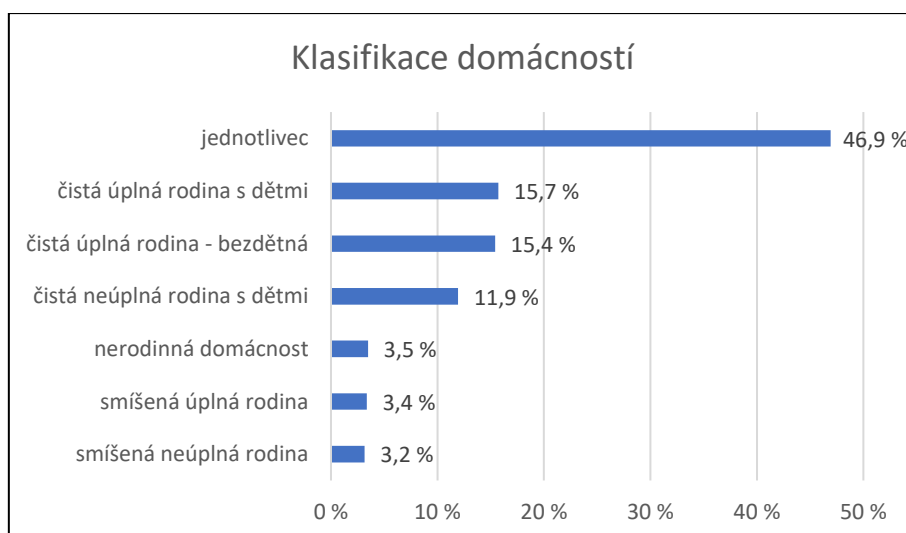
Graf 76: Socioekonomický status respondentů (N = 1 004)<sup>115</sup>, květen–červen 2022



## C.2. Charakteristika domácností

Na základě dat získaných z dotazníkového šetření disponujeme dalšími informacemi o domácnostech respondentů. Při klasifikaci domácností jsme vycházeli ze členění typů domácností, které používá Český statistický úřad v rámci šetření domácností SILC.<sup>116</sup>

Graf 77: Klasifikace domácností (N = 1 004), květen–červen 2022



<sup>115</sup> Součet procent je 101,1 % protože na otázku mohli respondenti uvést více odpovědí, to využilo 26 respondentů.

<sup>116</sup> Český statistický úřad. (2018). *Metodické vysvětlivky výběrového šetření o příjmech a životních podmínkách domácností EU-SILC*. <https://www.czso.cz/documents/10180/91839453/16002119mc.pdf/00b2113a-0130-42e3-ab75-36d2d9e44ae0?version=1.2>

Nejpočetněji zastoupeny jsou domácnosti jednotlivců, které tvoří téměř polovinu všech domácností (46,9 %). Další nejvíce zastoupeny jsou čistá úplná rodina s dítětem/děťmi (15,7 %) a čistá úplná rodina – bez dětí (15,4 %). Zhruba desetinu všech domácností tvoří čistá neúplná rodina s dítětem/děťmi (11,9 %). Ještě méně se pak mezi domácnostmi objevuje nerodinná domácnost (3,5 %), smíšená úplná rodina (3,4 %) a smíšená neúplná rodina (3,2 %).

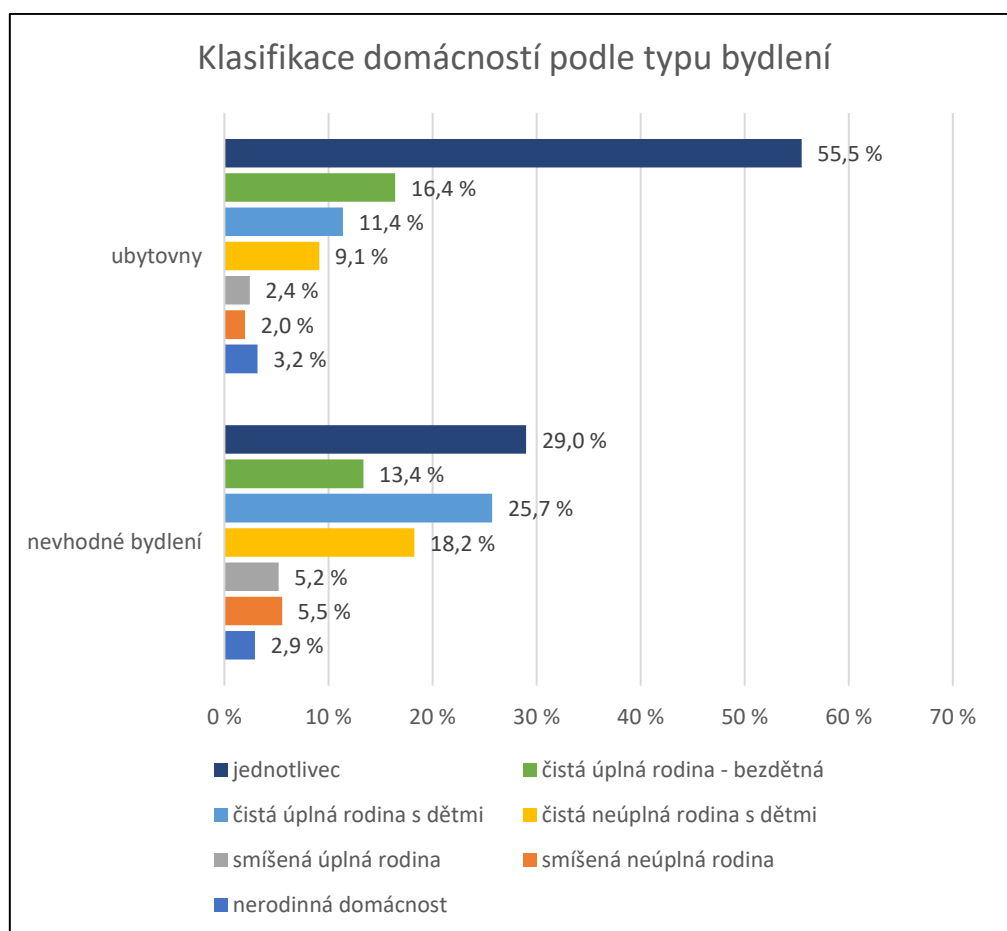
### C.2.1. Rozdělení domácností dle typu bydlení

Jednotlivé typy domácností, které jsme z dostupných dat analyzovali, jsme podrobili dalšímu zkoumání. První dělení, které jsme provedli, bylo dle typu bydlení. Zde se ukazuje, že v ubytovnách jsou nejvíce zastoupeny domácnosti jednotlivců, které činí více než polovinu domácností (55,5 %). Necelou pětinu pak tvoří čisté úplné rodiny – bezdětné (16,4 %) a zhruba desetinu (11,4 %) čisté úplné rodiny s dětmi. Necelá desetina domácností je zastoupena čistou neúplnou rodinou s dětmi. Zbývající typy domácností tvoří nerodinná domácnost (3,2 %), smíšená úplná rodina (2,4 %) a smíšená neúplná rodina (2 %).

V nevhodném bydlení žádná kategorie netvoří většinu s takovou převahou, jako tomu je u domácností jednotlivců v ubytovnách. Jednotlivci tvoří 29 % ze všech domácností v nevhodném bydlení, následováni čistou úplnou rodinou s dětmi, která tvoří čtvrtinu z celkového počtu domácností (25,7 %). Necelou pětinu všech domácností (18,7 %) tvoří v nevhodném bydlení čistá neúplná rodina s dětmi. Po pěti procentech mají smíšená neúplná rodina (5,5 %) a smíšená úplná rodina (5,2 %). Nerodinná domácnost tvoří zbylé 2,9 % z celkového počtu domácností v nevhodném bydlení.

V mobilních obydlích jsou zastoupeny pouze některé typy domácností, téměř polovinu z nich tvoří jednotlivci, přibližně každá třetí je nerodinnou domácností.

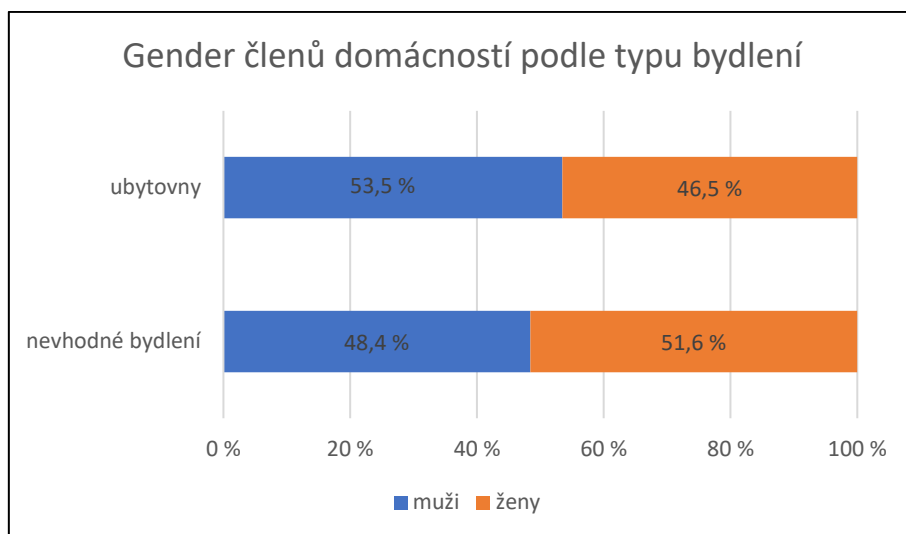
Graf 78: Klasifikace domácností podle typu bydlení (N ubytovny = 658, N nevhodné bydlení = 307), květen–červen 2022



### C.2.2. Genderové rozložení členů domácností

V první řadě jsme se zaměřili na **složení domácností respondentů podle genderu**. Celkově v domácnostech respondentů mírně převažují muži (51,6 %), zatímco žen je 48,4 %. Když jsme data o **genderu členů domácností respondentů rozdělili podle typu bydlení**, ukázalo se, že v ubytovnách žije 53,5 % mužů a 46,5 % žen. V nevhodném bydlení je situace opačná. Domácnosti jsou tvořeny z 51,6 % ženami a mužů v těchto domácnostech žije 48,4 %.

Graf 79: Členové domácností respondentů podle genderu a podle typu bydlení (N ubytovny = 1 301, N nevhodné bydlení = 909), květen–červen 2022

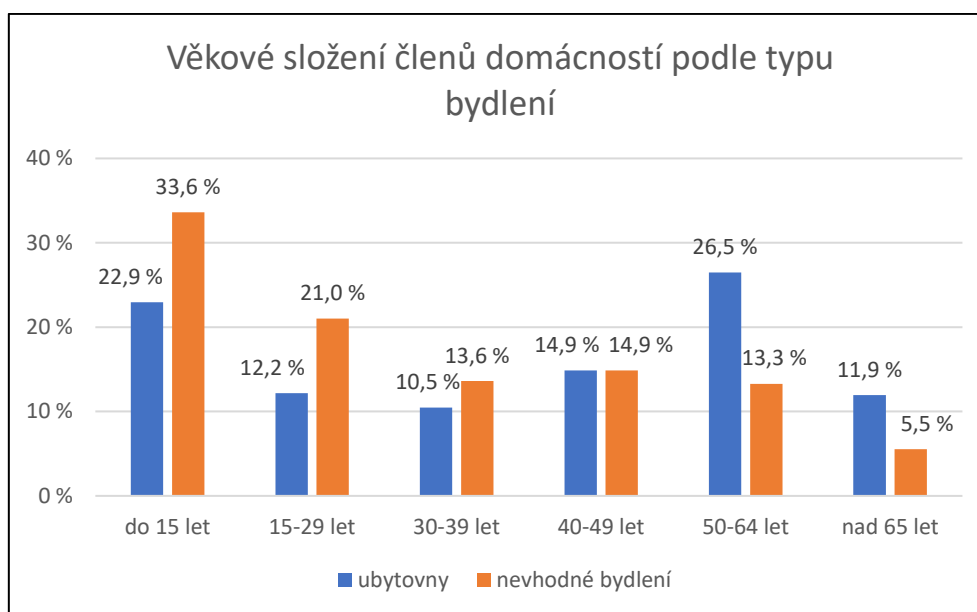


### C.2.3. Věkové rozložení členů domácností

Druhým sledovaným ukazatelem bylo **věkové složení domácností**. Ze všech členů domácností respondentů, kteří žijí v ubytovnách, jich je necelá čtvrtina (22,9 %) ve věku do 15 let. Více než desetina členů domácností v ubytovnách (12,2 %) je ve věku 15–29 let, přibližně desetina (10,5 %) jich je ve věku 30–39 let, dalších 14,9 % je ve věku 40–49 let. Nejvíce členů domácností respondentů žijících na ubytovnách (26,5 %) je ve věku 50–64 let, starších 65 let je v této kategorii 11,9 %.

V nevhodném bydlení je více než třetina členů domácností respondentů ve věku do 15 let (33,6 %), přibližně pětina je ve věku 15–29 let (21 %), necelá sedmina je ve věku 20–39 let (13,6 %). Dalších 14,9 % členů domácností respondentů žijících v nevhodném bydlení je ve věku 40–49 let, ve věkové skupině 50–64 let je to 13,3 % členů domácností. Nejméně členů domácností respondentů v nevhodném bydlení je ve věku nad 65 let (5,5 %).

Graf 80: Věkové složení členů domácností podle typu bydlení (N ubytovny = 1 299, N nevhodné bydlení = 904), květen–červen 2022



Ze získaných dat je tak patrné, že v nevhodném bydlení žijí častěji mladší členové domácností, zatímco v ubytovnách starší členové domácností. Jinými slovy můžeme říci, že členové domácností respondentů mladší 39 let žijí častěji v nevhodném bydlení, zatímco členové domácností respondentů starší 50 let žijí častěji v ubytovnách.

Následně jsme se zaměřili na počty **nezaopatřených dětí žijících v domácnostech respondentů**. Celkový podíl nezaopatřených dětí v domácnostech respondentů je necelá třetina (31,3 %). Pokud se na tento údaj podíváme podrobněji skrze **typ bydlení**, zjistíme, že z celkového počtu členů domácností respondentů žijících v ubytovnách je 26 % nezaopatřených dětí. U nevhodného bydlení je z celkového počtu členů domácností 39,7 % nezaopatřených dětí. V nevhodném bydlení tedy žije procentuálně více nezaopatřených dětí než v ubytovnách.

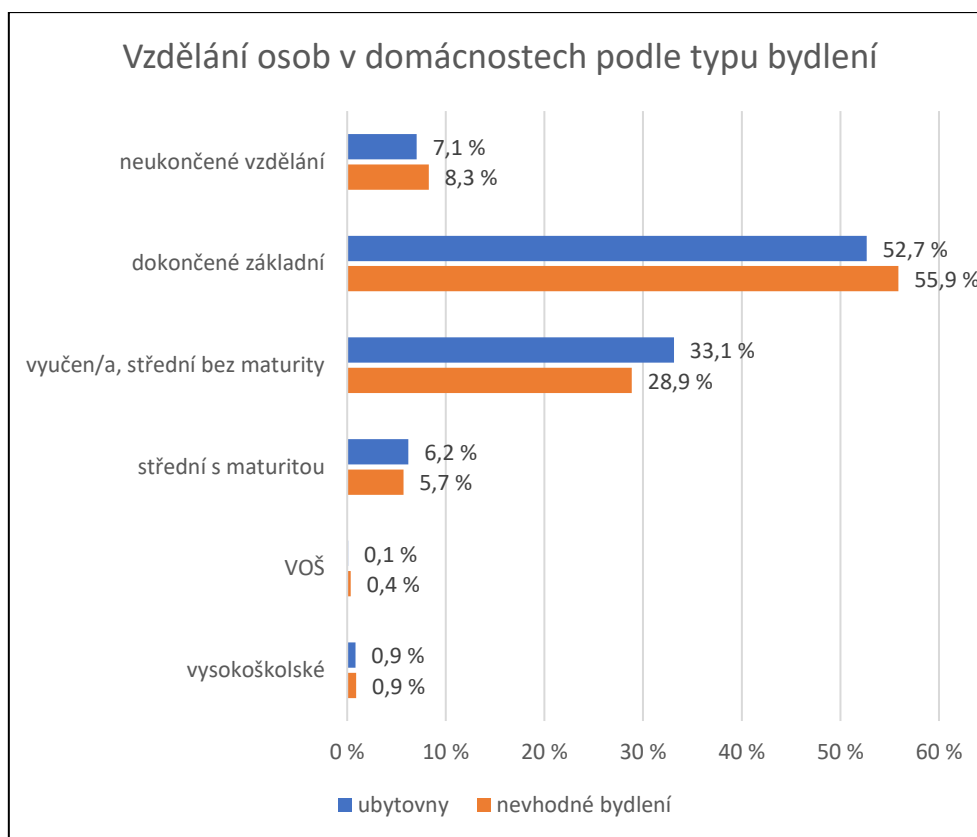
#### C.2.4. Vzdělání členů domácnosti

Na složení domácností respondentů jsme se podrobněji zaměřili také z pohledu **nejvyššího dosaženého vzdělání**. **Procentuální rozložení v rámci jednotlivých kategorií je velmi podobné, ať už se jedná o respondenty v ubytovně či v nevhodném bydlení.**

Ze všech členů domácností respondentů žijících v ubytovnách má 7,1 % nedokončené základní vzdělání, v rámci nevhodného bydlení je to o něco více, a to 8,3 %. Více než polovina osob žijících v ubytovnách (52,7 %) má dokončené základní vzdělání, stejně tak v nevhodném bydlení je tato kategorie zastoupena nejpočetněji, a to více než polovinou dotázaných (55,9 %). Přibližně třetina dotázaných žijících v ubytovně (33,1 %) je vyučena, příp. má střední školu bez maturity, v nevhodném bydlení je respondentů s takovýmto stupněm nejvyššího dosaženého vzdělání o trochu méně, konkrétně 28,9 %. Další 6,2 % respondentů žijících v ubytovnách má nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské s maturitou, zatímco

v nevhodném bydlení to je 5,7 % dotázaných. Nejméně zastoupenými jsou respondenti žijící na ubytovnách i v nevhodném bydlení s vysokoškolským vzděláním (shodně 0,9 %) či s vyšší odbornou školou na ubytovnách (0,1 %) a v nevhodném bydlení (0,4 %).

Graf 81: Vzdělání členů domácností podle typu bydlení (N ubytovny = 936, N nevhodné bydlení = 544), květen–červen 2022



Ze získaných dat můžeme říci, že nejčastějším vzděláním členů domácností respondentů je dokončené základní vzdělání, následované vyučením/středním bez maturity. Nejvyšší dosažené vzdělání členů domácností respondentů je v případě ubytoven i nevhodného bydlení velmi podobné, žádné výraznější rozdíly jsme nezachytili.

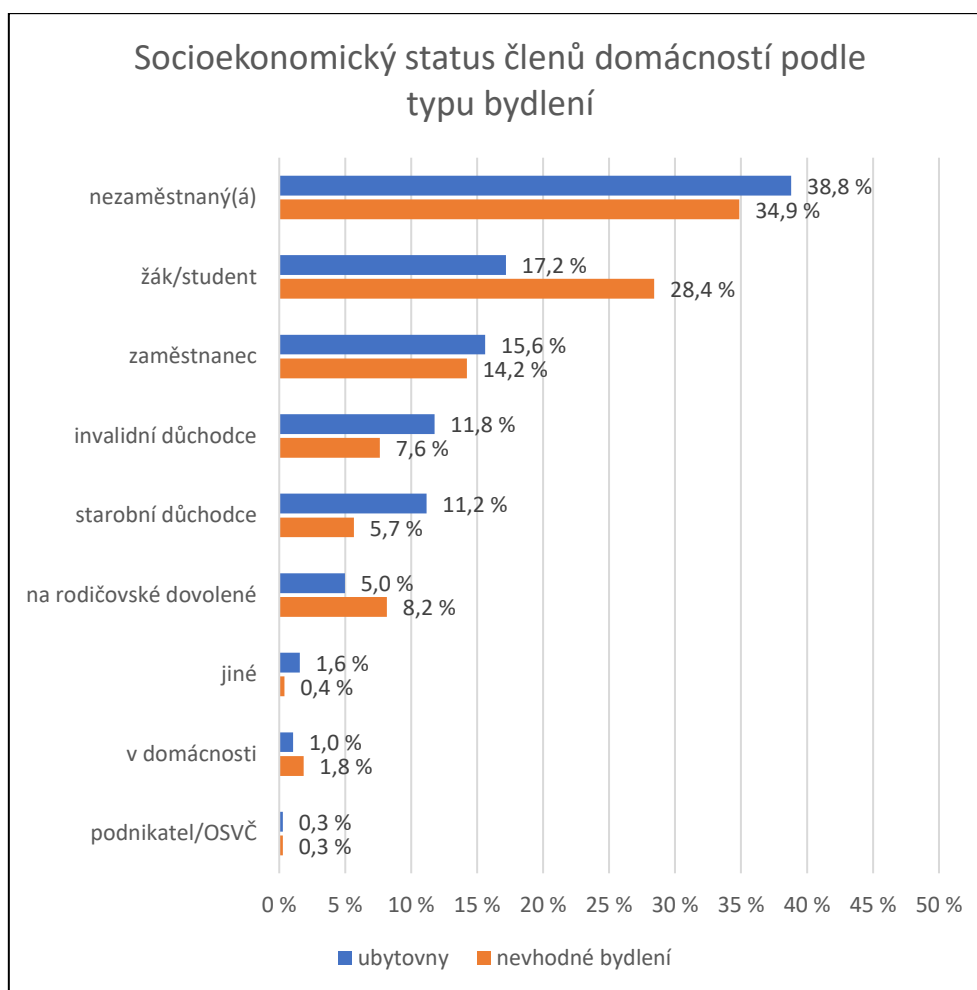
### C.2.5. Socioekonomický status členů domácnosti

Podrobněji jsme se zaměřili na další proměnnou, kterou je **socioekonomický status členů domácností**, který jsme opět rozdělili do dvou kategorií **podle typu bydlení**.

V ubytovnách i v nevhodném bydlení jsou největší skupinou nezaměstnané osoby, které tvoří téměř dvě pětiny členů domácností respondentů (38,8 %) v ubytovnách a více než jednu třetinu členů domácností (34,9 %) v nevhodném bydlení. Další skupinou, jež je početně významná, jsou žáci a studenti, kterých je 17,2 % v ubytovnách a 28,4 % v nevhodném bydlení. Skupina respondentů, kteří jsou aktuálně v pozici zaměstnanec, je v obou kategoriích vyrovnaná, konkrétně jich je 15,6 % v ubytovnách a 14,2 % v nevhodném bydlení. Ve starobním a

invalidním důchodu se nachází více osob v ubytovnách. Invalidních důchodců je v ubytovnách 11,2 % a v nevhodném bydlení 7,6 %. Starobních důchodců je v ubytovnách 11,2 % a v nevhodném bydlení 5,7 %. Opačná situace je ve skupinách osob na rodičovské dovolené a v domácnosti, kde je na rodičovské dovolené 5 % dotázaných z ubytoven a 8,2 % v nevhodném bydlení. Osob v domácnosti žije 1 % na ubytovnách a 1,8 % v nevhodném bydlení. V obou typech bydlení jsou 0,3 % respondentů podnikatelé či OSVČ. Odpověď jiné uvedlo 1,6 % členů domácností na ubytovnách a 0,4 % členů domácností v nevhodném bydlení.

Graf 82: Socioekonomický status členů domácností podle typu bydlení (N ubytovny = 1 147, N nevhodné bydlení = 760), květen–červen 2022

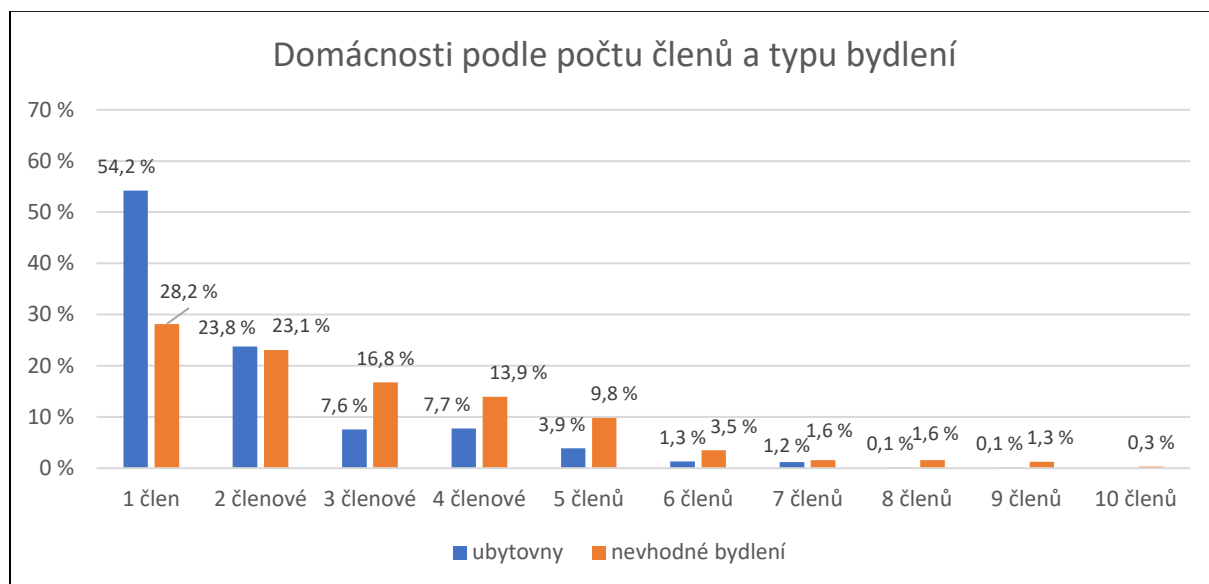


Nejvíce se v členění podle typu ubytování liší kategorie žák/student. Zatímco v ubytovnách žilo v domácnostech 17,5 % žáků/studentů, v nevhodném bydlení to bylo o více než deset procent více (28,4 %). Patrnější rozdíl je i u kategorie starobní důchodce. Zatímco v ubytovnách bylo členů domácnosti ve starobním důchodu 11,2 %, v nevhodném bydlení téměř o polovinu méně (5,7 %).

## C.2.6. Domácnosti dle počtu členů a počtu dětí

Zaměřili jsme se na domácnosti respondentů **podle počtu členů v domácnosti a počtu nezaopatřených dětí ve věku do 18 let a do 26 let**. Nejprve se věnujeme domácnostem podle počtu členů.

Graf 83: Domácnosti podle počtu členů a typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022



Ze získaných dat je patrné, že v ubytovnách žijí nejčastěji jednočlenné domácnosti, kterých je více než polovina (54,2 %). Dvoučlenných domácností žije na ubytovnách necelá čtvrtina (23,8 %). Méně než desetina domácností v ubytovnách je tříčlenná (7,6 %) nebo čtyřčlenná (7,7 %). Méně než pět procent domácností v ubytovnách je pětičlenných (3,9 %), šestičlenných (1,3 %) či sedmičlenných (1,2 %). Nejméně domácností v ubytovnách je osmičlenných (0,1 %) a devítičlenných (0,1 %). Žádná domácnost respondenta žijícího na ubytovně neměla 10 a více členů.

V nevhodném bydlení je situace ohledně počtu členů následná: nejvíce domácností v nevhodném bydlení je tvořeno jednotlivci (28,2 %), následují dvoučlenné domácnosti (23,1 %). Tříčlenných domácností žije v nevhodném bydlení 16,8 %, čtyřčlenných pak 13,8 %. Pětičlenných domácností je v nevhodném bydlení přibližně desetina (9,8 %), šestičlenných domácností je 3,5 %, sedmičlenných a osmičlenných domácností je shodně 1,6 %. Devítičlenných domácností je 1,3 % a nejméně (0,3 %) je domácností, které mají 10 členů.

Je patrné, že vícečlenné domácnosti žijí častěji v nevhodném bydlení, zatímco jednočlenné domácnosti v ubytovnách.

Nyní se zaměříme na domácnosti podle počtu nezaopatřených dětí ve věku do 18 let a také ve věku do 26 let.



Tabulka 58: Domácnosti podle počtu nezaopatřených dětí ve věku do 18 let (N = 1 004), květen–červen 2022

počet dětí do 18 let	domácnosti/rodiny s dětmi do 18 let	
	počet	podíl
0 dětí	692	68,9 %
1 dítě	111	11,1 %
2 děti	89	8,9 %
3 děti	72	7,2 %
4 děti	25	2,5 %
5 dětí	9	0,9 %
6 dětí	3	0,3 %
7 dětí	2	0,2 %
8 dětí	1	0,1 %
Celkový součet	1 004	100,0 %

Žádné dítě ve věku do 18 let nežilo v 692 domácnostech. **V dalších 312 domácnostech žilo celkem 690 nezaopatřených dětí ve věku do 18 let** (337 dětí v ubytovnách; 353 dětí v nevhodném bydlení). Ve více než desetině domácností žilo jedno dítě ve věku do 18 let (11,1 %), v necelé desetině domácností dvě děti (8,9 %) a tři děti do 18 let (7,2 %). Čtyři děti uvedeného věku žily ve 2,5 % domácností a pět a více dětí ve věku do 18 let (nejvýše jsme zaznamenali osm dětí) žilo vždy v méně než 1 % domácností.

**Pokud se zaměříme na počet nezaopatřených dětí ve věku do 26 let, pak zjistíme, že v námi zkoumaných domácnostech žilo 703 nezaopatřených dětí uvedeného věku** (z toho 13 nezaopatřených dětí ve věku 18 až 26 let). Počet nezaopatřených dětí ve věku do 26 let v domácnostech ukazuje následující tabulka.

Tabulka 59: Domácnosti podle počtu nezaopatřených dětí ve věku do 26 let (N = 1 004), květen–červen 2022

počet dětí do 26 let	domácnosti/rodiny s dětmi do 26 let	
	počet	podíl
0 dětí	689	68,6 %
1 dítě	109	10,9 %
2 děti	92	9,2 %
3 děti	73	7,3 %
4 děti	25	2,5 %
5 dětí	9	0,9 %
6 dětí	4	0,4 %
7 dětí	2	0,2 %
8 dětí	1	0,1 %
Celkový součet	1 004	100,0 %

Žádné nezaopatřené dítě ve věku do 26 let nežilo v 689 domácnostech. **V dalších 315 domácnostech žilo celkem 703 nezaopatřených dětí ve věku do 26 let** (342 v ubytovnách; 361 v nevhodném bydlení). Ve více než desetině domácností žilo jedno nezaopatřené dítě ve věku do 26 let (10,9 %), v necelé desetině domácností dvě děti (9,2 %) a tři nezaopatřené děti do 26 let (7,3 %). Čtyři nezaopatřené děti uvedeného věku žily ve 2,5 % domácností a pět a více nezaopatřených dětí ve věku do 26 let (nejvýše jsme zaznamenali osm dětí) žilo vždy v méně než 1 % domácností.

## C.3. Stabilita a kvalita bydlení, výdaje na bydlení

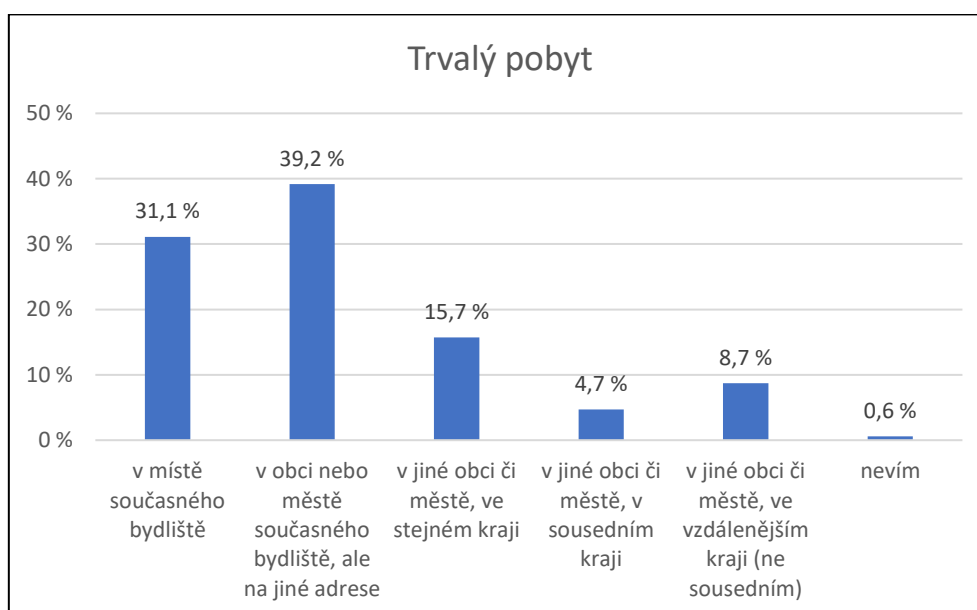
Bydlení patří mezi důležité a nezastupitelné potřeby každého jedince a je mimo jiné spojováno s potřebou bezpečí a jistoty. Zajištěné a stabilní bydlení zmíněné potřeby naplňuje a je spojováno s žitím v bezpečném a důvěrném prostředí. Bydlení má i značný sociální rozměr a pro většinu lidí je spojeno s pocitem osobní svobody, seberealizace, žití s ostatními nejbližšími lidmi. Hodnota bydlení a domova je umístěna v hodnotovém žebříčku velmi vysoko. Je ale potřeba brát v úvahu, že míra naplnění celé řady potřeb a rovněž i identifikace s prostředím a související intimita, má s ohledem na různé typy obydlí různý rozsah. Různé typy obydlí poskytují různou míru jistoty a pocitu bezpečí<sup>117</sup>. Nejdříve se budeme věnovat otázce stability bydlení, následně i jeho kvalitě a výdajům na bydlení.

### C.3.1. Stabilita bydlení

#### C.3.1.1. Místo trvalého pobytu

Jedním ze znaků stability je pobyt v místě, kde je jedinec **hlášen k trvalému pobytu**. Zjišťovali jsme, nakolik se liší místo aktuálního pobytu od toho hlášeného.

Graf 84: Trvalý pobyt (N = 1004), květen–červen 2022



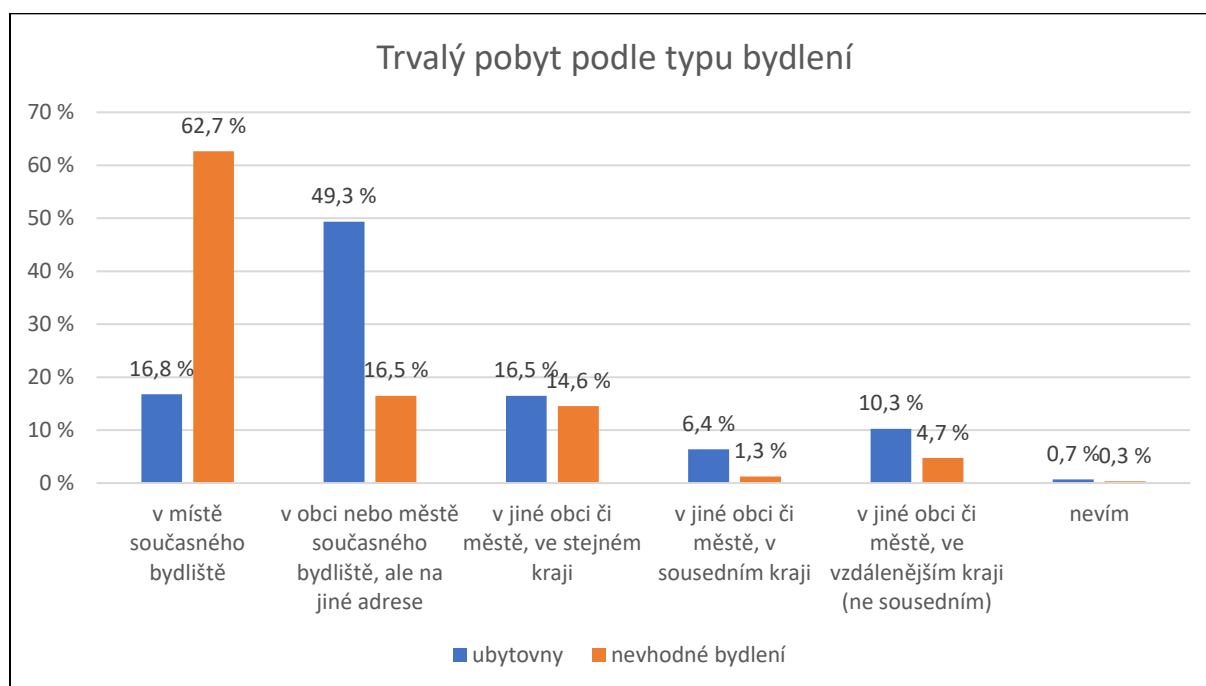
Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že **místo pobytu osob v bytové nouzi se příliš nemění**, nezaznamenali jsme, že by se respondenti ve větší míře stěhovali mezi městy či dokonce kraji.

<sup>117</sup> Baková, L. (1997) *Bydlení*. Masarykova univerzita v Brně.

Nicméně jen necelá třetina respondentů (31,1 %) má trvalé bydliště na stejném místě, kde právě bydlí. Téměř dvě pětiny dotázaných (39,2 %) uvedly, že mají trvalý pobyt ve stejné obci nebo městě, ale na jiné adrese, než kde právě bydlí. Pokud tyto údaje sečteme, potom platí, že „místní“ příslušnost z hlediska trvalého pobytu vykazují více než dvě třetiny dotázaných.

Trvalé bydliště v jiné obci či městě, ale ve stejném kraji, má necelá pětina dotázaných (15,7 %). Méně než desetina respondentů (8,7 %) má trvalé bydliště ve vzdálenějším kraji, který není sousedním krajem toho, kde právě žijí. Nejméně dotázaných (4,7 %) má trvalé bydliště v kraji, který je sousedním krajem toho, kde v současné chvíli žijí. Méně než jedno procento dotázaných (0,6 %) odpovědělo na otázku, že neví, kde mají trvalé bydliště.

Graf 85: Trvalý pobyt podle typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022



Pokud nahlédneme na trvalý pobyt z hlediska typu bydlení, je zřejmé, že **v nevhodném bydlení mají trvalý pobyt na stejném místě, kde právě bydlí, necelé dvě třetiny respondentů (62,7 %), zatímco v ubytovnách má tento trvalý pobyt „pouze“ necelá pětina respondentů (16,8 %).** Opačná situace nastává v případě, že mají dotázaní trvalé bydliště jinde, než právě bydlí, avšak stále ve stejném městě nebo obci. Mezi osobami bydlícími na ubytovnách dosahuje jejich podíl téměř poloviny (49,3 %) a v nevhodném bydlení necelé pětiny (16,5 %). Daleko **častěji mají dotazovaní trvalý pobyt v místě, kde bydlí, pokud bydlí v nevhodném bydlení, zatímco v případě pobytu na ubytovnách příliš často trvalý pobyt v místě pobytu nemají,** ale mají ho zpravidla na jiné adrese ve stejné obci či alespoň ve stejném kraji.

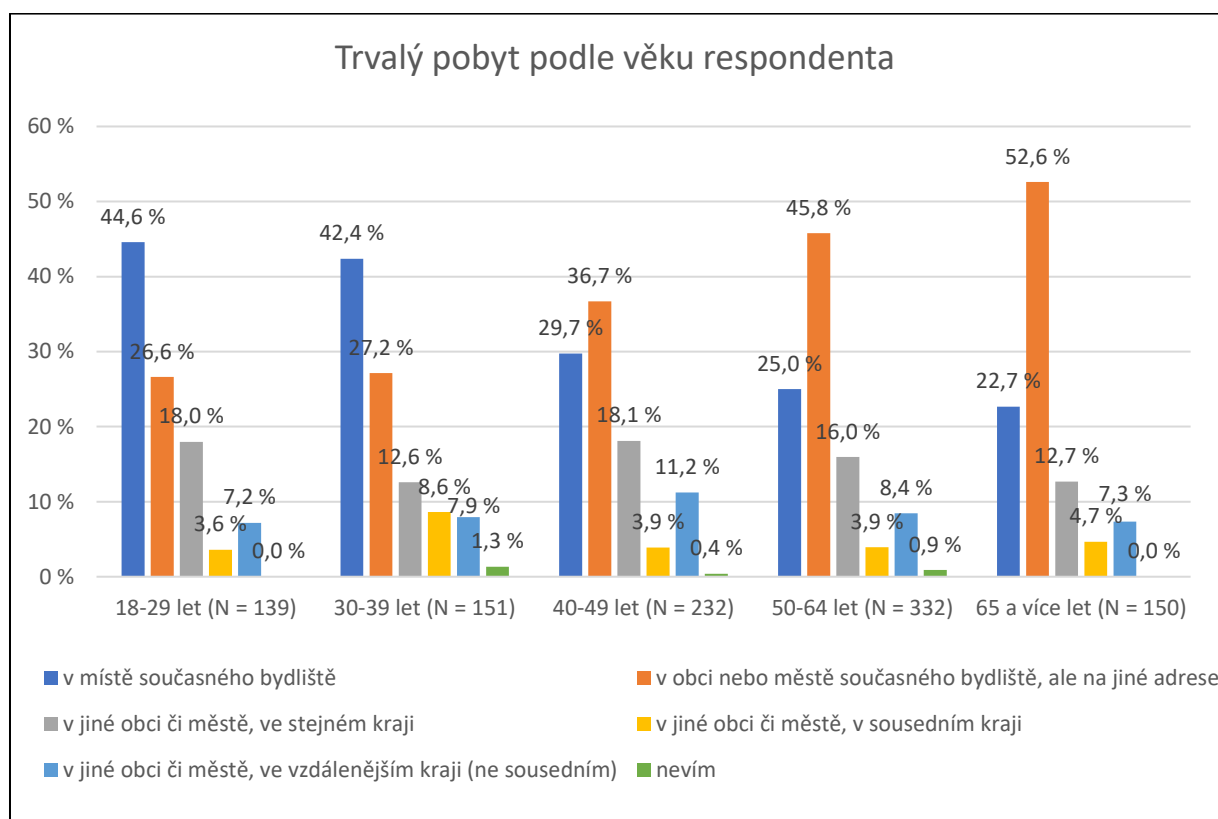
Ukazuje se, že ženy jsou, co se týče změny bydlení, stálejší a častěji než muži uváděly místo svého trvalého pobytu na stejné adrese. Stejně tak osoby z domácností s vyššími příjmy (ve výši 18 000 Kč a více) místo trvalého pobytu mění méně často a častěji uváděly, že jejich trvalý pobyt je na stejném místě, na kterém právě bydlí. Respondenti z domácností s nižšími příjmy (méně než 18 000 Kč) nejčastěji uváděli, že mají trvalé bydliště ve stejné obci nebo městě,

kde právě bydlí. Dotázaní, kteří pobírají sociální dávky, rovněž častěji uváděli, že bydlí stále na stejném místě či ve stejné obci nebo městě.

Existuje statisticky významný vztah mezi počtem členů v domácnosti a místem trvalého pobytu. Vícečlenné domácnosti ve srovnání s jednočlennými domácnostmi častěji uváděly, že mají trvalé bydliště na stejném místě, kde právě bydlí.

Z níže uvedeného grafu je zřejmé, že mladší věkové kategorie mají častěji trvalé bydliště na stejném místě, kde právě bydlí, naopak s rostoucím věkem se zvyšuje podíl těch, kteří bydlí ve stejné obci nebo městě, ale na jiné adrese.

Graf 86: Trvalý pobyt dle věku respondenta (N=1 004), květen–červen 2022



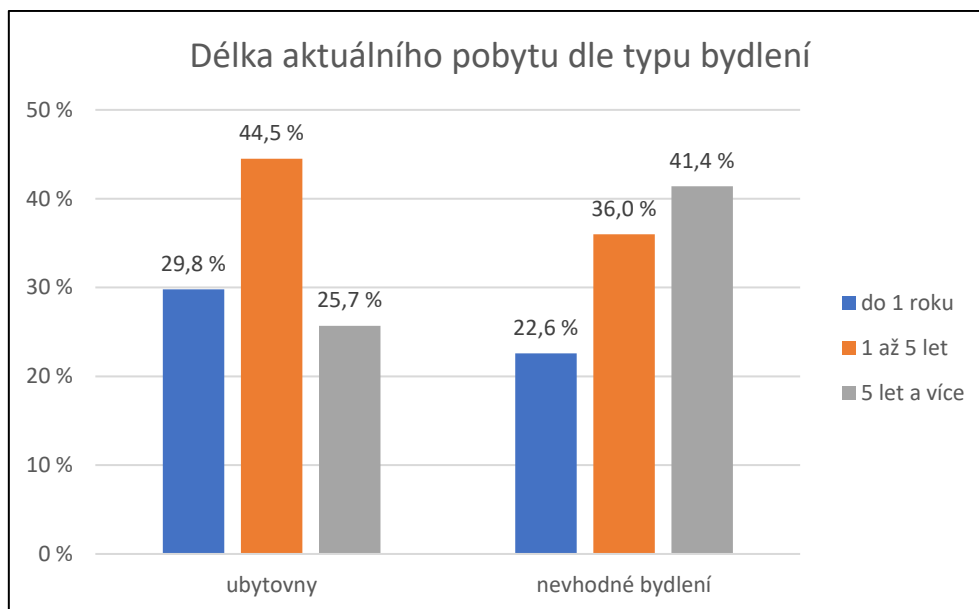
### C.3.1.2. Délka pobytu v místě

Předmětem pozornosti se stala také **délka pobytu osob v bytové nouzi v místě jejich současného bydliště. Průměrná délka pobytu** na současné adrese činí 66 měsíců a 16 dnů, což je přibližně **5 a půl roku**. Průměrná hodnota délky pobytu však nemusí být dostatečně vypovídající o délce pobytu, proto zde uvádíme ještě mediánovou hodnotu. **Medián délky pobytu v místě současného bydliště jsou 3 roky**. Tento údaj znamená, že polovina všech dotázaných žije na místě svého současného bydliště tři roky a méně, polovina zase více než tři roky. Značný rozdíl v průměrné hodnotě a v hodnotě mediánu je dán tím, že do výsledných čísel jsou promítnuty hodnoty jak za ubytovny, tak za nevhodné bydlení, přičemž délka žití v nevhodném bydlení je výrazně vyšší než délka žití na ubytovnách. Na ubytovnách je

průměrná délka bydlení 4 roky a 4 měsíce, v nevhodném bydlení 7 let a 11 měsíců. V ubytovnách činí medián 2 roky a 8 měsíců, v nevhodném bydlení dosahuje medián 5 let.

Délku aktuálního pobytu jsme v rámci analýzy dále kategorizovali a prozkoumali vztah mezi délkou pobytu a typem bydlení. Vytvořili jsme tři kategorie: do 1 roku, 1 až 5 let a 5 let a více.

Graf 87: Délka aktuálního pobytu dle typu bydlení (N ubytovny = 668, N nevhodné bydlení = 314), květen–červen 2022

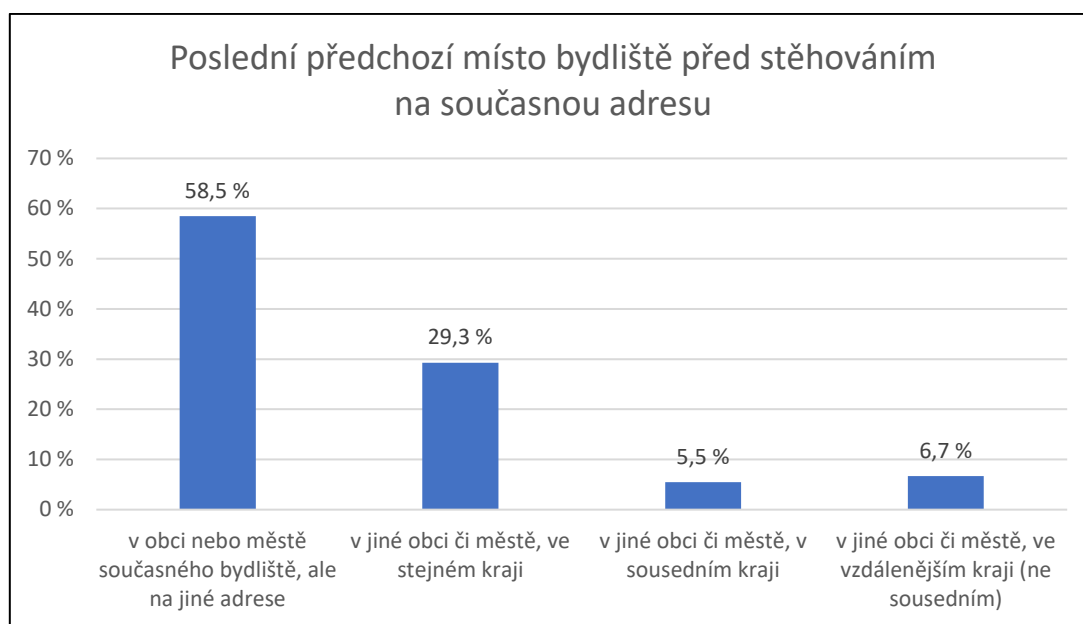


Z grafu je patrné, že na ubytovnách jsou respondenti nejčastěji ubytováni v rozmezí 1 až 5 let, což uvedla téměř polovina dotázaných (44,5 %). V nevhodném bydlení nejčastěji bydlí po dobu 5 a více let, kterou uvedly více než dvě pětiny dotázaných (41,4 %). S podobnými výsledky se setkáváme i u mobilního bydlení, kde přibližně každý druhý uváděl délku svého pobytu 5 a více let.

### C.3.1.3. Předchozí místo pobytu

Kde respondenti bydleli naposledy předtím, než se přestěhovali na adresu svého současného bydliště? Nejvíce dotázaných (58,5 %) uvedlo, že poslední místo jejich bydliště před stěhováním na současnou adresu bylo ve stejném kraji i ve stejné obci nebo městě, ale na jiné než současné adrese.

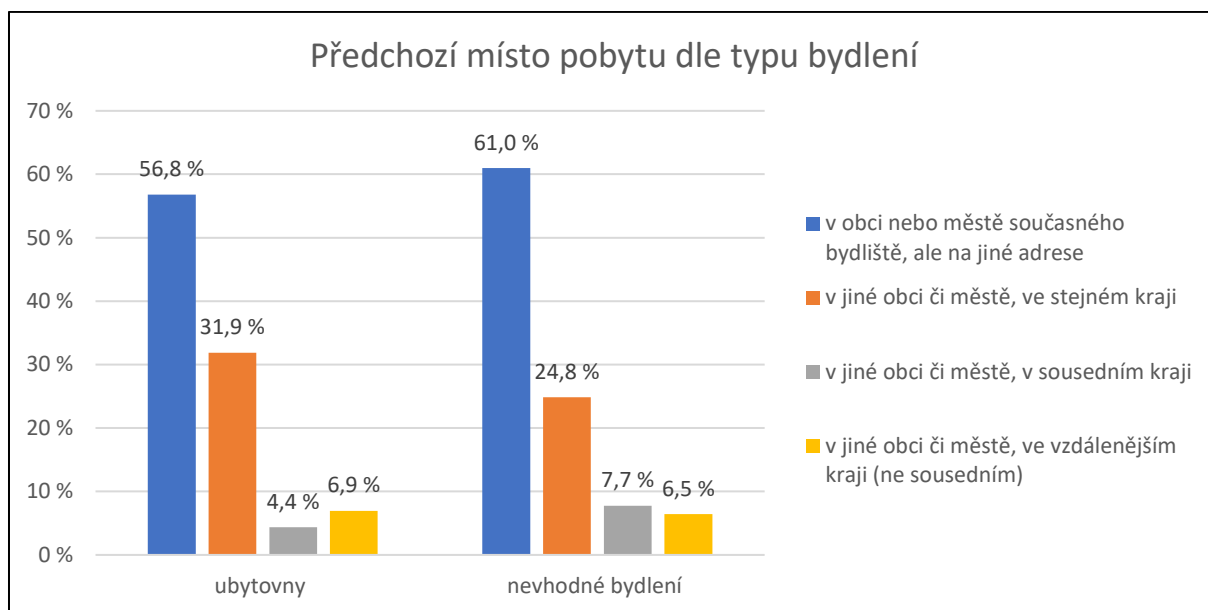
Graf 88: Poslední předchozí místo bydliště před stěhováním na současnou adresu (N = 986), květen–červen 2022



V jiné obci či městě, ale stále ve stejném kraji, měla poslední bydliště před stěhováním na současnou adresu méně než třetina respondentů (29,3 %). Stěhování mezi kraji, ať už sousedními nebo vzdálenějšími, uvedla přibližně desetina ze všech dotázaných. V jiném kraji, který ale není sousedním krajem toho, ve kterém mají současné bydliště, pobývala méně než desetina dotázaných (6,7 %). Nejméně respondentů (5,5 %) se na svou současnou adresu přestěhovalo ze sousedního kraje. Respondenti z větších měst pak uváděli, že se stěhují méně často než respondenti z menších měst a obcí. Je to pochopitelné, města nabízí více možností pro bydlení.

Jaký je vztah mezi posledním místem bydlení a typem bydlení? Jak znázorňuje následující graf, poslední místo bydlení se na ubytovnách a nevhodném bydlení příliš neliší.

Graf 89: Předchozí místo pobytu dle typu bydlení (N ubytovny = 662, N nevhodné bydlení = 310), květen–červen 2022



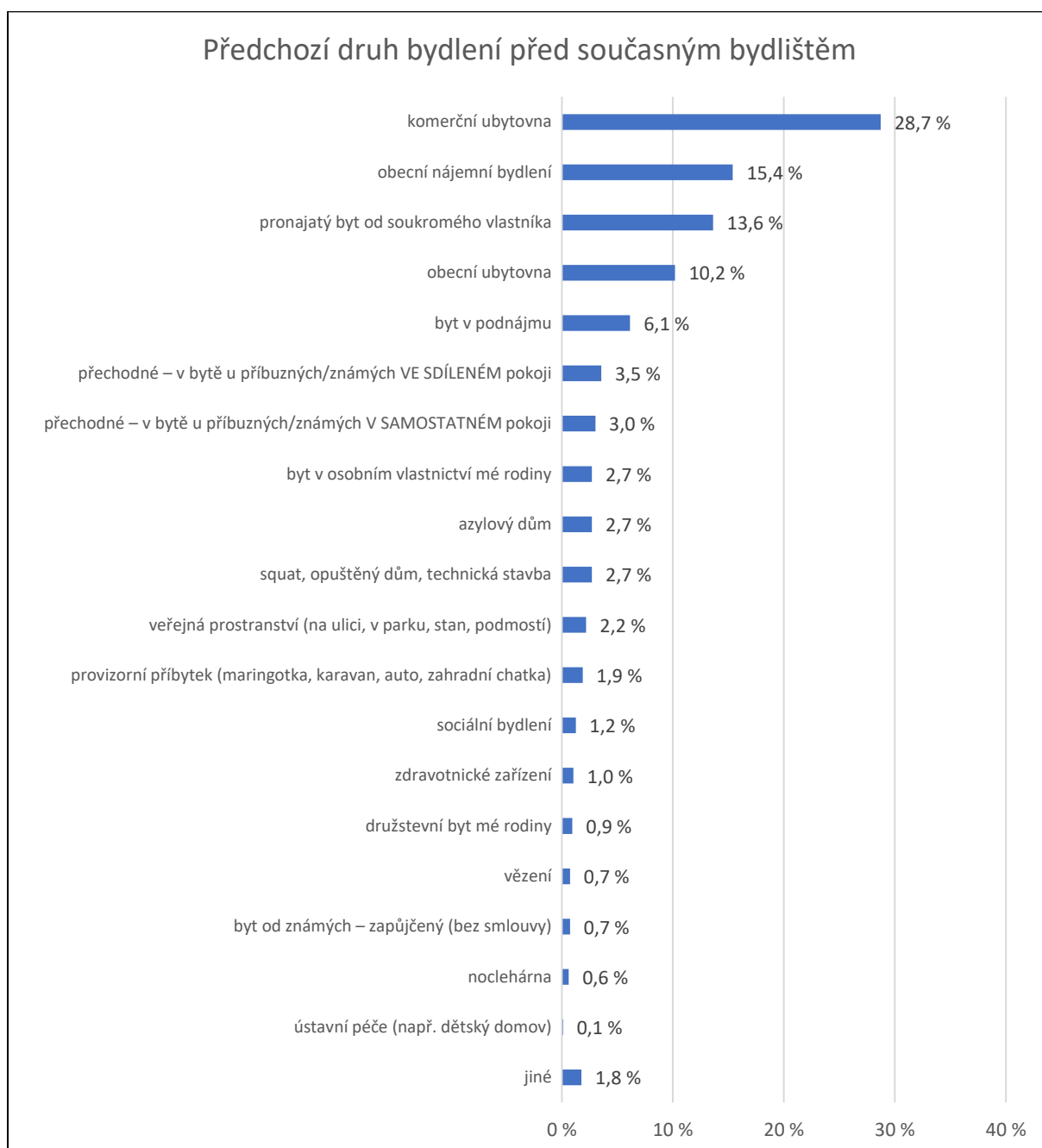
U obou typů bydlení se nejčastěji setkáváme s tím, že se poslední místo bydlení nacházelo ve stejné obci nebo městě, ale na jiné adrese, než aktuálně respondent bydlí, což uvedla více než polovina respondentů (56,8 %) na ubytovnách a více než tři pětiny respondentů (61 %) v nevhodném bydlení.

Pobyt v jiné obci či městě, ale ve stejném kraji, uvedla téměř třetina respondentů (31,9 %) z ubytoven a bezmála čtvrtina respondentů (24,8 %) z nevhodného bydlení. Méně často se setkáváme s tím, že by naposledy bydleli respondenti v jiném kraji. Respondenti z ubytoven uváděli, že žili v jiné obci či městě ve vzdálenějším kraji (6,9 %) a sousedním kraji (4,4 %). Zatímco respondenti z nevhodného bydlení uváděli, že žili v jiné obci či městě v sousedním kraji (7,7 %) a vzdálenějším kraji (6,5 %).

#### C.3.1.4. Specifikace předchozího místa bydlení

Nyní se více zaměříme na bližší specifikaci posledního místa bydlení. Zajímalo nás, **kde a jak dlouho bydleli respondenti předtím, než se přestěhovali do svého současného bydliště.**

Graf 90: Předchozí druh bydlení před současným bydlištěm (N = 961), květen–červen 2022



**Nejčastějším předchozím druhem bydlení před přestěhováním respondentů do současného místa bydlení byly komerční ubytovny, ve kterých bydlela více než čtvrtina dotázaných (28,7 %).** Více než desetina respondentů bydlela v obecním nájemním bydlení (15,4 %), v pronajatém bytě od soukromého vlastníka (13,6 %) či na obecní ubytovně (10,2 %). Méně než desetina dotázaných bydlela v podnájmu (6,1 %), přechodně v bytě příbuzných/známých ve sdíleném pokoji (3,5 %) nebo přechodně v bytě příbuzných/známých v samostatném pokoji (3 %). Shodně 2,7 % respondentů bydlelo v bytě, který byl v osobním vlastnictví někoho z rodiny; v azylovém domě; ve squatu, opuštěném domě nebo technické stavbě. Přibližně dvě procenta dotázaných bydlela na veřejném prostranství (2,2 %) nebo v provizorním příbytku (1,9 %). Přibližně procento respondentů pak



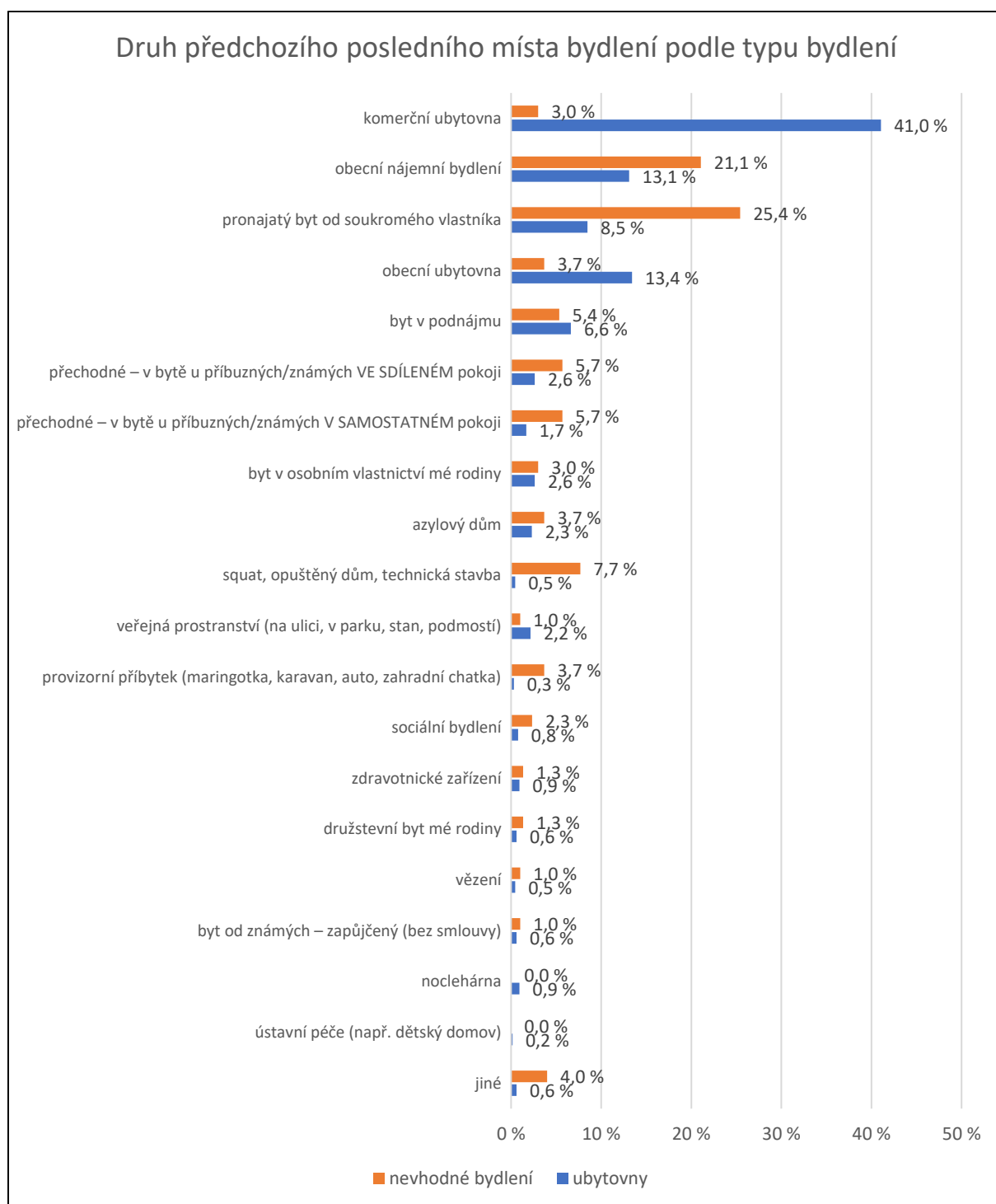
v sociálním bydlení (1,2 %), ve zdravotnickém zařízení (1 %), v družstevním bytě někoho z rodiny (0,9 %), ve vězení (0,7 %), v bez smlouvy zapůjčeném bytě od známých (0,7 %), na noclehárně (0,6 %). Nejméně dotázaných žilo v ústavní péči (0,1 %). Možnost jiné bydlení zvolilo 1,8 % respondentů.

Na druh předchozího bydlení jsme nahlédli i z perspektivy typu bydlení a zaznamenali rozdíly mezi respondenty z ubytoven a nevhodného bydlení. Dotázaní žijící v ubytovnách se do nich nejčastěji přemístili z komerční ubytovny (41 %), obecní ubytovny (13,4 %) a obecního nájemního bydlení (13,1 %).

Dotázaní žijící v nevhodném bydlení nejčastěji přicházeli z pronajatého bytu od soukromého vlastníka (25,4 %) a z obecního nájemního bydlení (21,1 %).

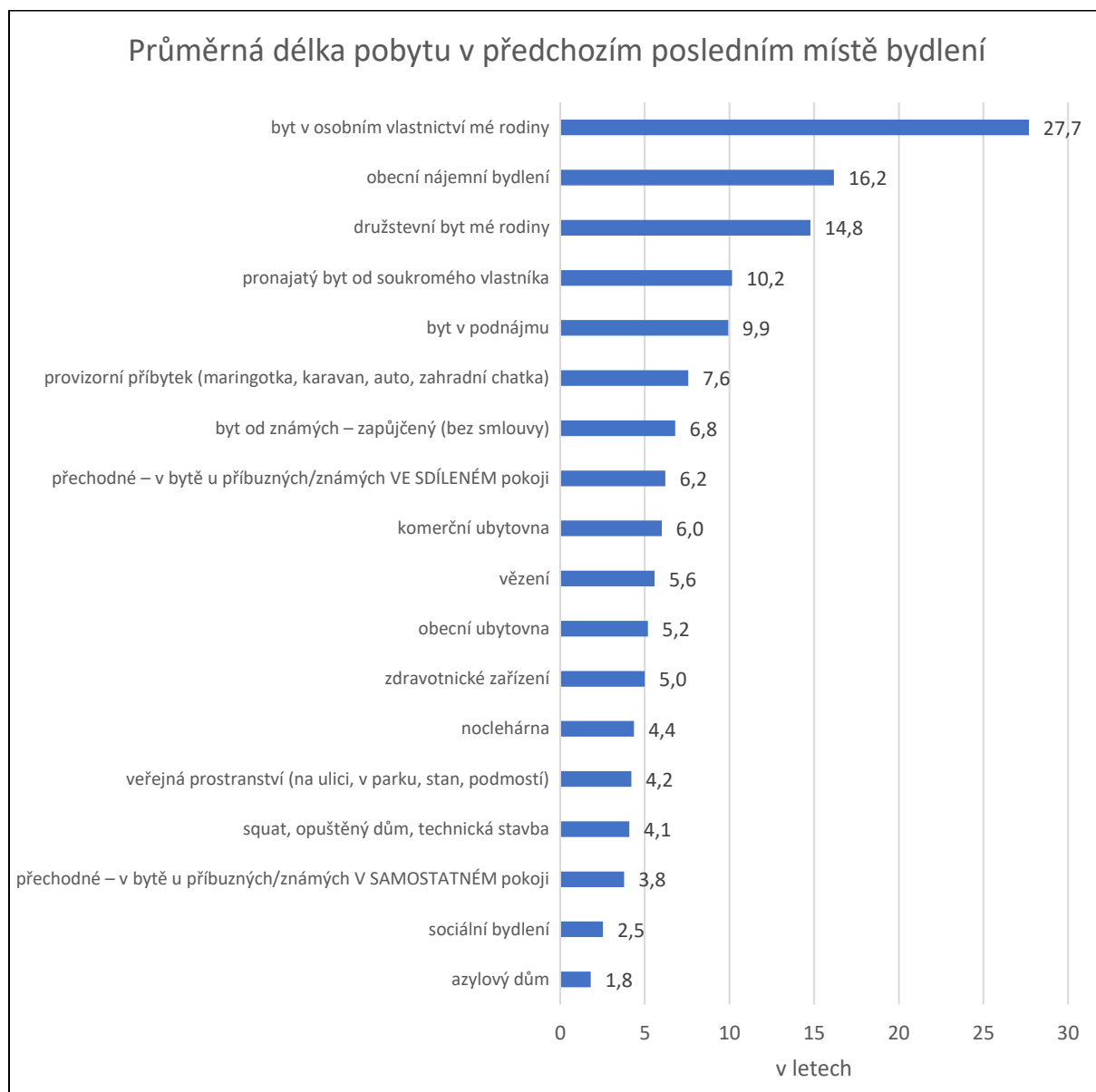
Znamená to, že část lidí, kteří v současnosti žijí v ubytovnách a v nevhodném bydlení přichází z obecního nájemního bydlení. **Dále je zřejmá silná tendence lidí vyhledávat si druh bydlení do značné míry podle předchozí zkušenosti a vzoru.**

Graf 91: Druh předchozího posledního bydlení podle typu bydlení (N ubytovny = 648, N nevhodné bydlení = 299), květen–červen 2022



Co se týče délky pobytu v daném druhu bydlení, ve kterém respondenti pobývali před přestěhováním do současného bydliště, **nejdelší průměrná doba pobytu byla v bytě v osobním vlastnictví.**

Graf 92: Průměrná délka pobytu v předchozím posledním místě bydlení, v letech (N = 901), květen–červen 2022



Pokud respondenti pobývali před přestěhováním do současného bydliště v bytě v osobním vlastním vlastnictví, bydleli v něm v průměru 27,7 let. Druhou nejdelší průměrnou dobu pobytu uváděli respondenti v obecním nájemním bydlení (16,2 let).

Průměrnou délku bydlení delší než pět let jsme dále zaznamenali v družstevním bytě rodiny respondenta (14,8 let), v pronajatém bytě od soukromého vlastníka (10,2 let), v bytě v podnájmu (9,9 let), v provizorním příbytku (7,6 let), v bez smlouvy zapůjčeném bytě od známých (6,8 let), v bytě u příbuzných/známých ve sdíleném pokoji (6,2 let), na komerční

ubytovně (6 let), ve vězení (5,6 let), na obecní ubytovně (5,2 let) či ve zdravotnickém zařízení (5 let).

S průměrnou délkou bydlení kratší než pět se setkáváme u nocleháren (4,4 roku), na veřejném prostranství (4,2 roku), ve squatu, opuštěném domě nebo technické stavbě (4,1 roku), v bytě u příbuzných/známých v samostatném pokoji (3,8 roku), v sociálním bydlení (2,5 roku). Nejkratší průměrná doba pobytu byla zaznamenána v azylových domech (1,8 roku).

Průměrnou délku pobytu v předchozím posledním místě bydlení podle typu bydlení znázorňuje následující tabulka.

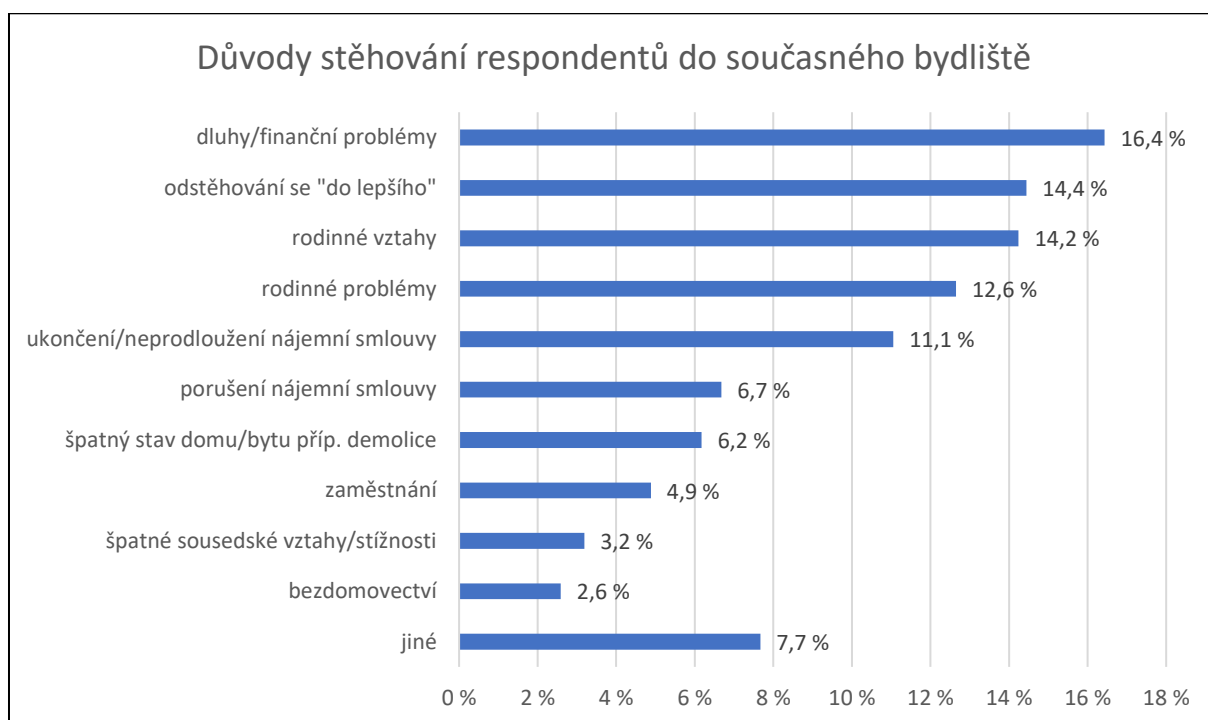
Tabulka 60: Průměrná délka pobytu v předchozím posledním místě bydlení podle typu bydlení, v letech (N ubytovny = 612, N nevhodné bydlení = 278), květen–červen 2022

předchozí místo bydlení	průměrný počet let podle typu bydlení	
	nevhodné bydlení	ubytovny
byt v osobním vlastnictví mé rodiny	19,5	31,5
družstevní byt mé rodiny	14,0	18,8
obecní nájemní bydlení	12,9	18,6
provizorní příbytek (maringotka, karavan, auto, zahradní chatka)	6,3	12,5
squat, opuštěný dům, technická stavba	3,4	11,0
byt v podnájmu	8,1	10,6
pronajatý byt od soukromého vlastníka	9,9	10,4
přechodné – v bytě u příbuzných/známých VE SDÍLENÉM pokoji	3,8	8,8
zdravotnické zařízení	3,5	8,0
vězení	3,0	7,3
komerční ubytovna	6,0	6,0
obecní ubytovna	7,2	4,9
veřejná prostranství (na ulici, v parku, stan, podmostí)	4,5	4,7
noclehárna	0,0	4,4
byt od známých – zapůjčený (bez smlouvy)	9,3	3,0
sociální bydlení	2,3	2,8
azylový dům	1,4	2,1
přechodné – v bytě u příbuzných/známých V SAMOSTATNÉM pokoji	4,5	1,9

### C.3.1.5. Důvody stěhování

V souvislosti s bydlením nás zajímaly důvody, které respondenty vedly k tomu, že se do současného místa pobytu přestěhovali. Všem dotazovaným byla položena otevřená otázka ve znění: „Co bylo důvodem toho, že jste se přestěhoval/a?“. Mohli tak svými slovy popsat důvod stěhování a nebyli ovlivněni předem stanovenými kategoriemi odpovědí. O to ale bylo náročnější jejich zpracování.

Graf 93: Důvody stěhování respondentů do současného bydliště (N = 992), květen–červen 2022



Nejčastějším důvodem stěhování, který uvedla necelá pětina dotázaných (16,4 %), byly **finanční problémy, které komplikují placení nájmu a následně vedou k dluhům na nájmem**. V souvislosti s finančními problémy bylo uváděno i zvýšení nájmu, které dotázaní nebyli schopni hradit, a proto se rozhodli odstěhovat či byli k vystěhování donuceni majitelem.

Dalším důvodem ke stěhování bylo **odstěhování se** jinam, což uvedla přibližně jedna sedmina dotazovaných (14,4 %). Obvykle se jednalo o odstěhování do většího (v případě vícečlenné rodiny) či do menšího bytu (v případě jednotlivce, který zůstal sám ve velkém bytě), v obou případech ale bylo stěhování interpretováno jako **změna k lepšímu**.

Mezi důvody se objevilo i stěhování za rodinou, a to v kontextu pozitivním i negativním. V kategorii **rodinné vztahy jsou zahrnuty odpovědi pozitivního rázu**, které uvedlo 14,2 % dotazovaných. Nejčastěji se jednalo o stěhování z důvodu zajištění společného bydlení s partnerem, zamilování či osamostatnění se od primární rodiny a založení rodiny vlastní. Starší respondenti se stěhovali, aby byli blíže rodině, případně proto, že přenechali původní byt svým dětem či vnukům.

Další kategorií důvodů stěhování byly **rodinné problémy**. Uvedla je více než desetina dotazovaných (12,6 %). Patřily k nim především rozvod či rozchod s partnerem, hádky s příbuznými či úmrtí člena rodiny, které vedlo k tomu, že pozůstalý musel bydlení opustit (např. nájemní smlouva byla uzavřena se zemřelým a respondent neměl právo bydlení dále užívat). Mezi problémy v rodině jsme zahrnuli také situace, kdy se respondent stěhoval z důvodu péče o někoho ze svých blízkých.

Důvodem stěhování bylo také **ukončení či neprodloužení nájemní smlouvy**, který uvedla přibližně desetina dotazovaných (11,1 %). Důvodem ke stěhování bylo nejčastěji porušení **nájemní smlouvy (6,7 %)**, a to jak ze strany pronajímatele, tak i respondentů. Byly zmiňovány podvody či porušení smlouvy majitelem, nelegální ubytování osob a porušení smlouvy

nájemníky. Všechny tyto situace ústily v ukončení nájemní smlouvy z důvodu porušení smluvních podmínek.

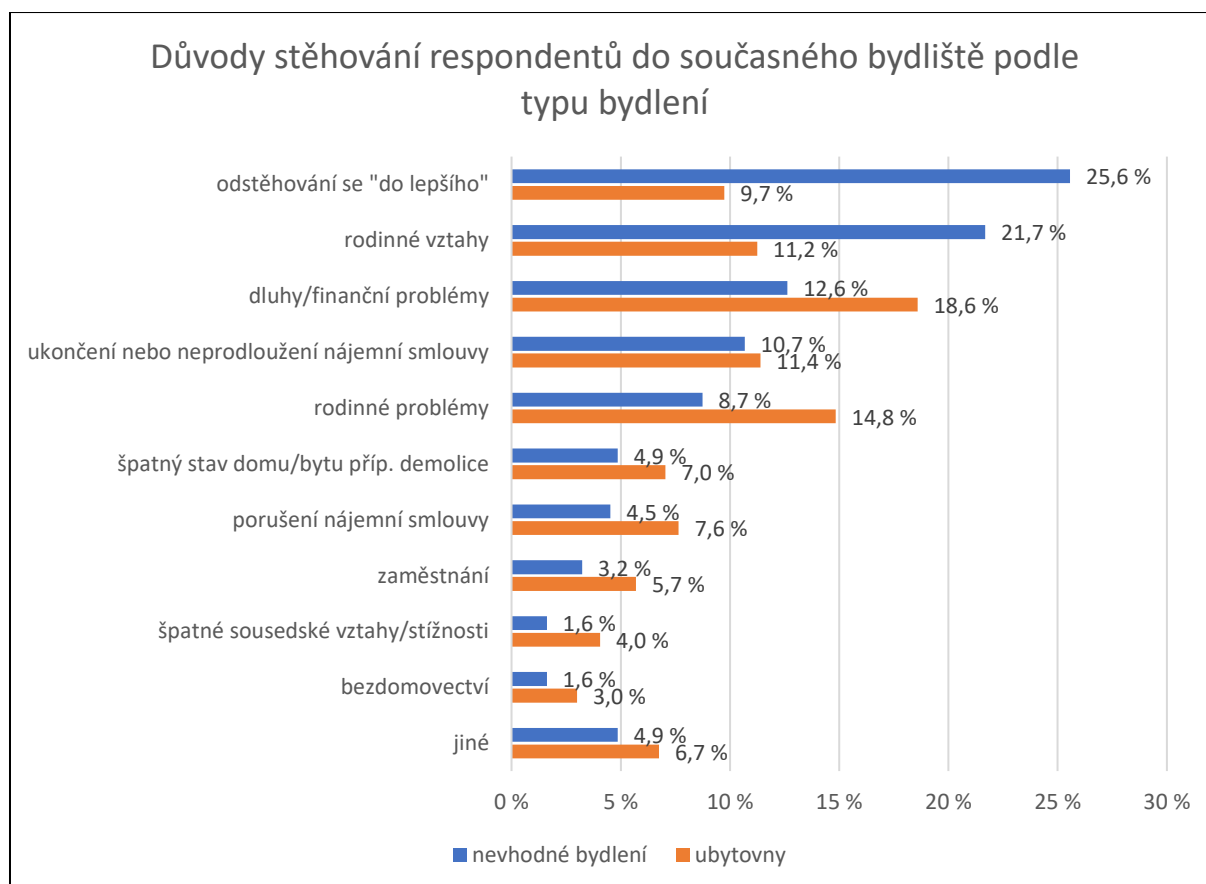
Dalšími uváděnými důvody pro stěhování byly **špatný stav domu či bytu** (6,2 %), nová práce či změna **zaměstnání** (4,9 %) a **vyhrocené sousedské vztahy**, převážně konflikty se sousedy či stížnosti, které na respondenty sousedé podali (3,2 %).

Někteří respondenti (2,6 %) v dotazníku uvedli, že se do bytu či domu stěhovali z ulice. Jde sice fakticky o stěhování „do lepšího“, což je kategorie uvedena výše, ale zde stojí za zmínku, že se jednalo o osoby pobývajících venku či bez přístřeší, a šlo tedy o zásadnější změnu v jejich životě. Ve všech ostatních kategoriích se vždy respondenti stěhovali z bytu či domu do jiného prostoru obdobného charakteru.

Zbývající méně než desetina dotázaných (7,7 %) uvedla poměrně pestré spektrum obtížně jinam zařaditelných odpovědí, které jsme zaznamenali v jednotkách případů. Jedná se např. o propuštění z výkonu trestu, opuštění ústavního zařízení, ukončení pobytu v nemocnici či LDN, ukončení léčby v psychiatrické nemocnici či odchod z azylového domu. Několik respondentů uvedlo, že jejich stěhování bylo z donucení, naopak jiní uvedli, že nechtěli být svazováni konzumem či nikým omezováni, a proto se rozhodli odejít bydlet do squatu. Jednotky respondentů se ještě nikdy nestěhovaly, případně stále bydlí s rodiči.

Důvody stěhování respondentů do současného bydliště podle typu bydlení znázorňuje následující graf.

Graf 94: Důvody stěhování respondentů do současného bydliště podle typu bydlení (N ubytovny = 309, N nevhodné bydlení = 667), květen–červen 2022



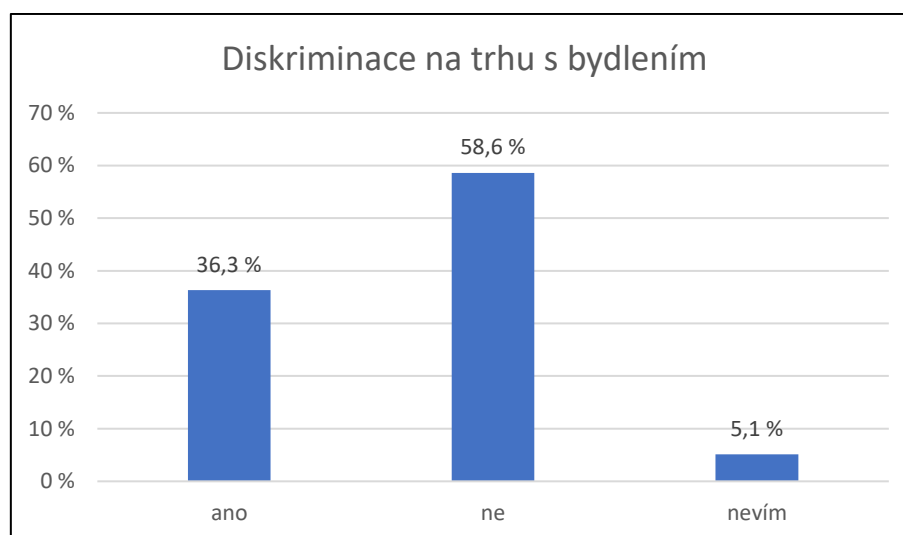
Více čtvrtina respondentů z nevhodného bydlení uvedla jako důvod pro stěhování do současného bydliště odstěhování se „do lepšího“ (25,6 %) a více než pětina uvedla rodinné vztahy (21,7 %). Další více než desetina dotázaných z nevhodného bydlení sdělila, že důvodem pro stěhování byly dluhy/finanční problémy (12,6 %) a ukončení nebo neprodloužení nájemní smlouvy (10,7 %).

Mezi respondenty z ubytovny byly nejčastějším důvodem stěhování dluhy/finanční problémy, které uvedla necelá pětina dotázaných (18,6 %). Více než desetina respondentů žijících v ubytovnách uvedla jako důvod stěhování rodinné problémy (14,8 %), ukončení nebo neprodloužení nájemní smlouvy (11,4 %) a rodinné vztahy (11,2 %).

### C.3.1.6. Diskriminace na trhu s bydlením

Jak respondenti nahlíží na otázku **diskriminace na trhu s bydlením pro jejich etnický původ?**

Graf 95: Diskriminace na trhu s bydlením (N = 983), květen–červen 2022



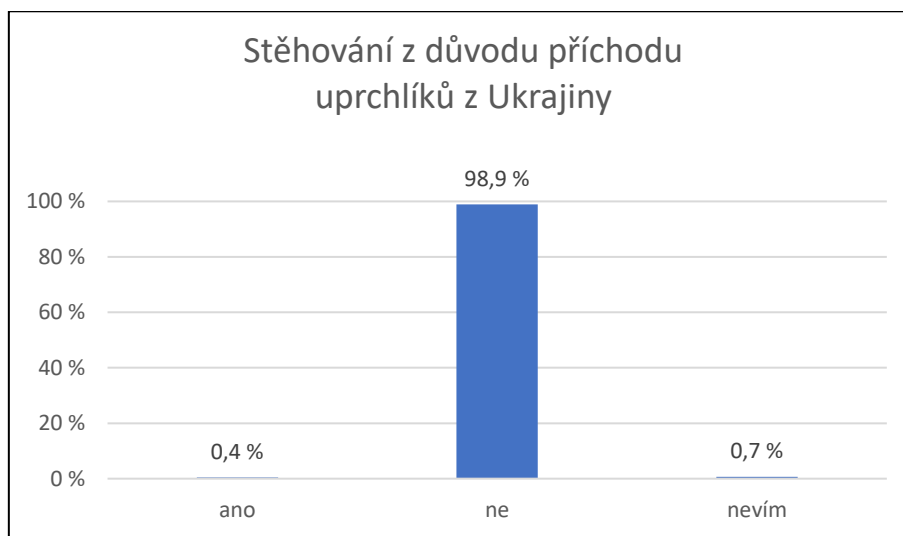
**Necelé tři pětiny dotázaných (58,6 %) uvedly, že se kvůli svému etnickému původu doposud s diskriminací na trhu s bydlením nesetkaly.** S diskriminací na trhu s bydlením se kvůli svému etnickému původu naopak **setkala více než třetina respondentů (36,3 %).** Zbýlých 5,1 % dotázaných neví, zda se kvůli svému etnickému původu setkali na trhu s bydlením s diskriminací.

Když na diskriminaci na trhu s bydlením nahlédneme optikou typu bydlení, tak častěji diskriminováni byli dotázaní žijící v ubytovnách, zkušenost s diskriminací uvedly více než dvě pětiny dotázaných (42,9 %), zatímco v nevhodném bydlení přibližně třetina dotázaných (33,8 %).

### C.3.1.7. Dopady příchodu uprchlíků z Ukrajiny na bydlení

V reakci na v průběhu výzkumu vzniklou situaci vyvolanou válečným konfliktem na Ukrajině, kdy do České republiky přišlo několik stovek tisíc uprchlíků, bylo logickou volbou zařadit otázku, která zjišťovala, do jaké míry se vyvolaný tlak na bydlení projevil i na úrovni dotazovaných. Zjišťovali jsme, **zda je situace zasáhla takovým způsobem, že se museli přestěhovat jinam z důvodu příchodu uprchlíků z Ukrajiny.**

Graf 96: Stěhování z důvodu příchodu uprchlíků z Ukrajiny (N = 1 004), květen–červen 2022

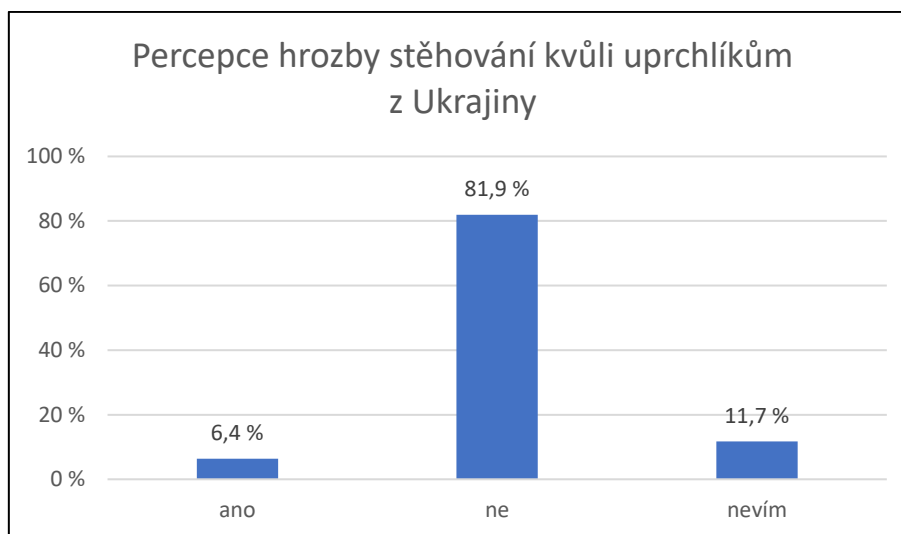


Naprostá většina dotázaných (98,9 %) uvedla, že **kvůli příchodu uprchlíků z Ukrajiny se stěhovat nemusela**. Méně než procento respondentů (0,4 %) uvedlo, že se kvůli příchodu uprchlíků z Ukrajiny stěhovat muselo. Uprchlíky z Ukrajiny jako důvod stěhování tedy uvedli pouze čtyři respondenti. Odpověď nevím zvolilo 0,7 % dotázaných.

V souvislosti s tímto tématem jsme se respondentů dále dotázali, zda se domnívají, že jim v nejbližších třech měsících reálně hrozí to, že se budou muset kvůli příchodu uprchlíků z Ukrajiny přestěhovat.



Graf 97: Hrozba stěhování v následujících třech měsících kvůli příchodu uprchlíků z Ukrajiny (N = 1 004), květen–červen 2022



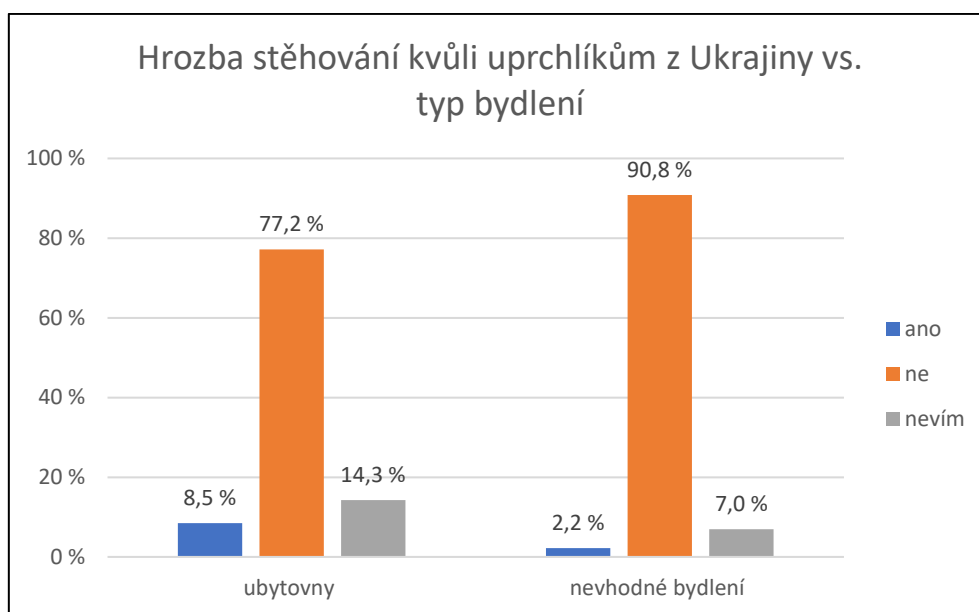
Více než čtyři pětiny dotázaných (81,9 %) se **nedomnívaly, že se v následujících třech měsících budou muset z důvodu příchodu uprchlíků z Ukrajiny stěhovat**. Oproti tomu méně než desetina respondentů (6,4 %) hrozbu stěhování z důvodu příchodu uprchlíků z Ukrajiny považovala za reálnou. Celkem se jednalo o 64 osob (z celkového počtu 1004 respondentů), z nichž 57 osob aktuálně přebývalo na ubytovně a 7 osob žilo v nevhodném bydlení. Odpověď nevím uvedla přibližně desetina dotázaných (11,7 %).

Podrobněji jsme se zaměřili na to, ve kterých krajích respondenti odpovídali, že se obávají hrozby stěhování kvůli příchodu uprchlíků z Ukrajiny. Největší počet respondentů, kteří se této hrozby obávali, byl z Jihočeského a Karlovarského kraje. Následují kraje Jihomoravský, Zlínský a Olomoucký. Přitom dle údajů Ministerstva vnitra ČR, které uvádí Informativní počty obyvatel v obcích<sup>118</sup>, je nejvíce uprchlíků ubytovaných v Praze, Středočeském, Jihomoravském, Plzeňském a Moravskoslezském kraji. Obavy tedy nijak nesouvisí se skutečným počtem uprchlíků umístěných v daném kraji a jsou spíše ovlivněny způsobem percepce.

Při sledování percepce hrozby stěhování kvůli uprchlíkům z Ukrajiny podle typu bydlení jsme zjistili, že obavy z vystěhování byly zmiňovány velmi malým počtem respondentů, přičemž větší procento z nich bylo ubytováno na ubytovně (8,5 %) a pouze 2,2 % v nevhodném bydlení. Odpověď nevím volili častěji respondenti žijící v ubytovnách (14,3 %) než respondenti žijící v nevhodném bydlení (7 %).

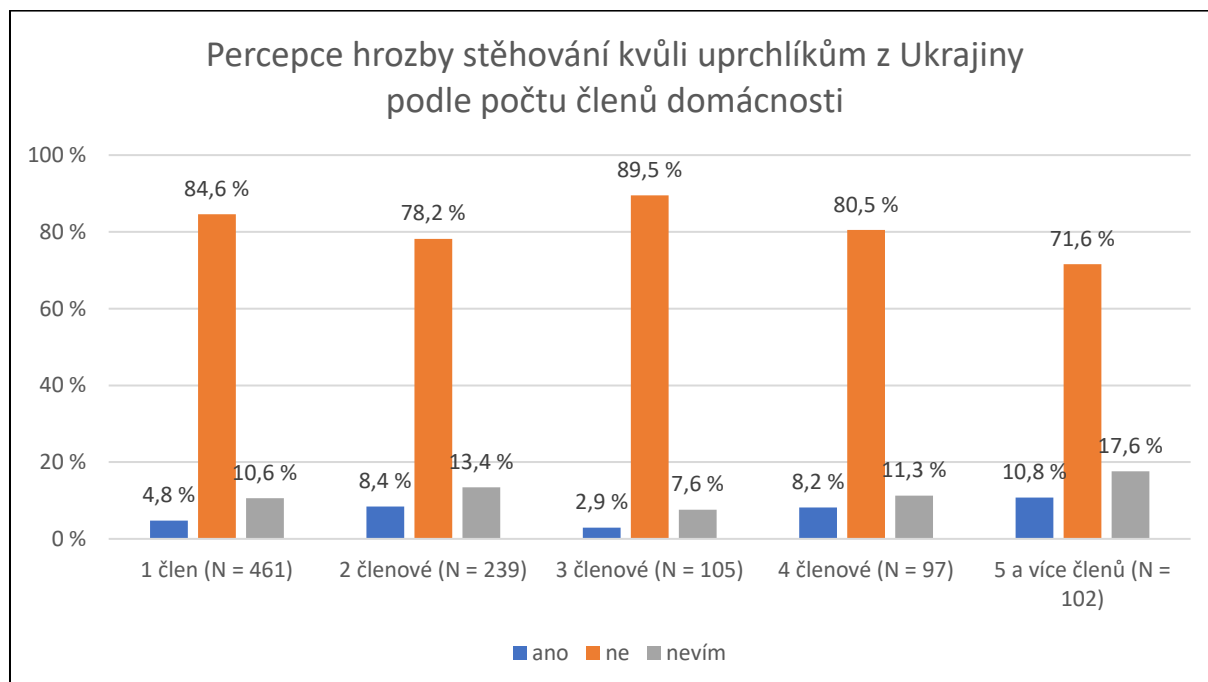
<sup>118</sup> Ministerstvo vnitra ČR. (2022) *Informativní počty obyvatel v obcích*. <https://www.mvcr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx?fbclid=IwAR1-qCnmud7v8LTqpntICC1ra1u4AEHHBSUMWmTQoAFC0JRs2j-LWpJVBas>

Graf 98: Hrozba stěhování kvůli uprchlíkům z Ukrajiny dle typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022



Zajímavé zjištění přináší percepce ohrožení stěhování kvůli uprchlíkům z Ukrajiny ve vztahu k počtu členů domácnosti. Ukázalo se, že největší obavy panují u domácností, které mají 5 a více členů. Hrozbu pociťuje více než desetina z nich (10,8 %), zároveň nejčastěji volili odpověď „nevím“ (17,6 %).

Graf 99: Hrozba stěhování kvůli uprchlíkům z Ukrajiny dle počtu členů domácnosti (N = 1 004), květen–červen 2022

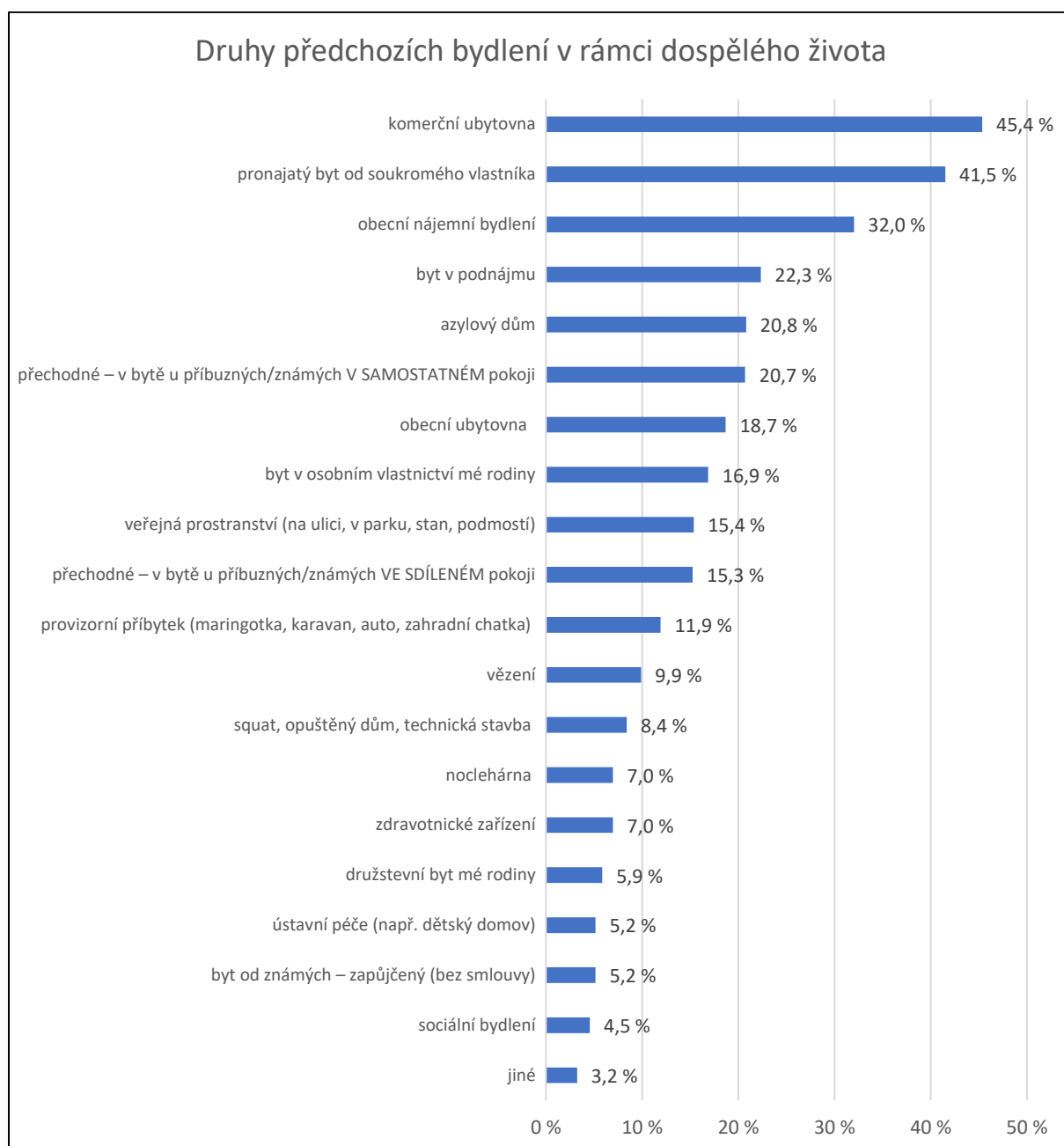


### C.3.2. Druhy předchozích bydlení

Na otázku stability bydlení dále nahlédneme v mnohem delší časové perspektivě, než jak tomu bylo doposud. Budeme sledovat místa předchozích pobytů během života našich respondentů, zaměříme se blíže i na pobyty v azylových domech.

Blíže jsme se zaměřili na to, **kde všude respondenti během svého dospělého života bydleli a jak dlouho**. U této otázky mohli respondenti uvést více odpovědí.

Graf 100: Druhy předchozích bydlení v rámci dospělého života (N = 990), květen–červen 2022

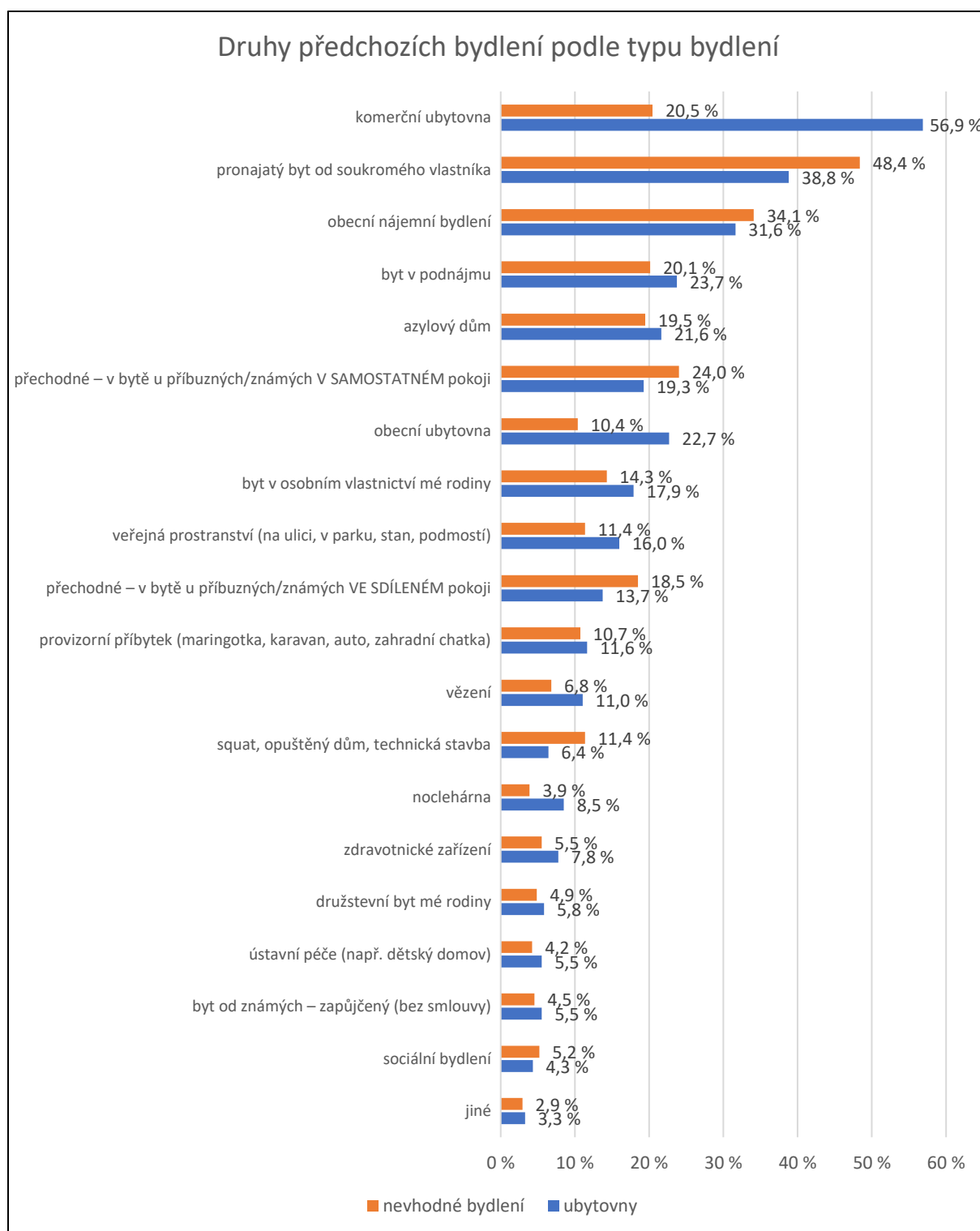


**Nejvíce respondentů během svého dospělého života bydlelo v komerční ubytovně (45,4 %) a v pronajatém bytě od soukromého vlastníka (41,5 %).** Téměř třetina respondentů alespoň jednou bydlela v obecním nájemním bydlení (32 %) a více než pětina respondentů během svého dospělého života žila v bytě v podnájmu (22,3 %), v azylovém domě (20,8 %), v bytě u příbuzných/známých v samostatném pokoji (20,7 %).

Více než desetina a současně méně než pětina dotázaných žila během svého dospělého života alespoň jednou v obecní ubytovně (18,7 %), v bytě, který byl v osobním vlastnictví někoho z respondentovy rodiny (16,9 %), na veřejném prostranství (15,4 %), v bytě u příbuzných/známých, ale ve sdíleném pokoji (15,3 %), v provizorním příbytku (11,9 %).

Méně než desetina dotázaných žila během svého dospělého života alespoň jednou ve vězení (9,9 %), ve squatu, opuštěném domě nebo technické stavbě (8,4 %), na noclehárně (7 %), ve zdravotnickém zařízení (7 %), v družstevním bytě respondentovy rodiny (5,9 %), v ústavní péči (5,2 %), v bytě od známých, který byl zapůjčený bez smlouvy (5,2 %), či v sociálním bydlení (4,5 %). Možnost jiné uvedlo 3,2 % dotázaných.

Graf 101: Druhy předchozích bydlení v rámci dospělého života dle typu bydlení (N ubytovny = 670, N nevhodné bydlení = 308), květen–červen 2022

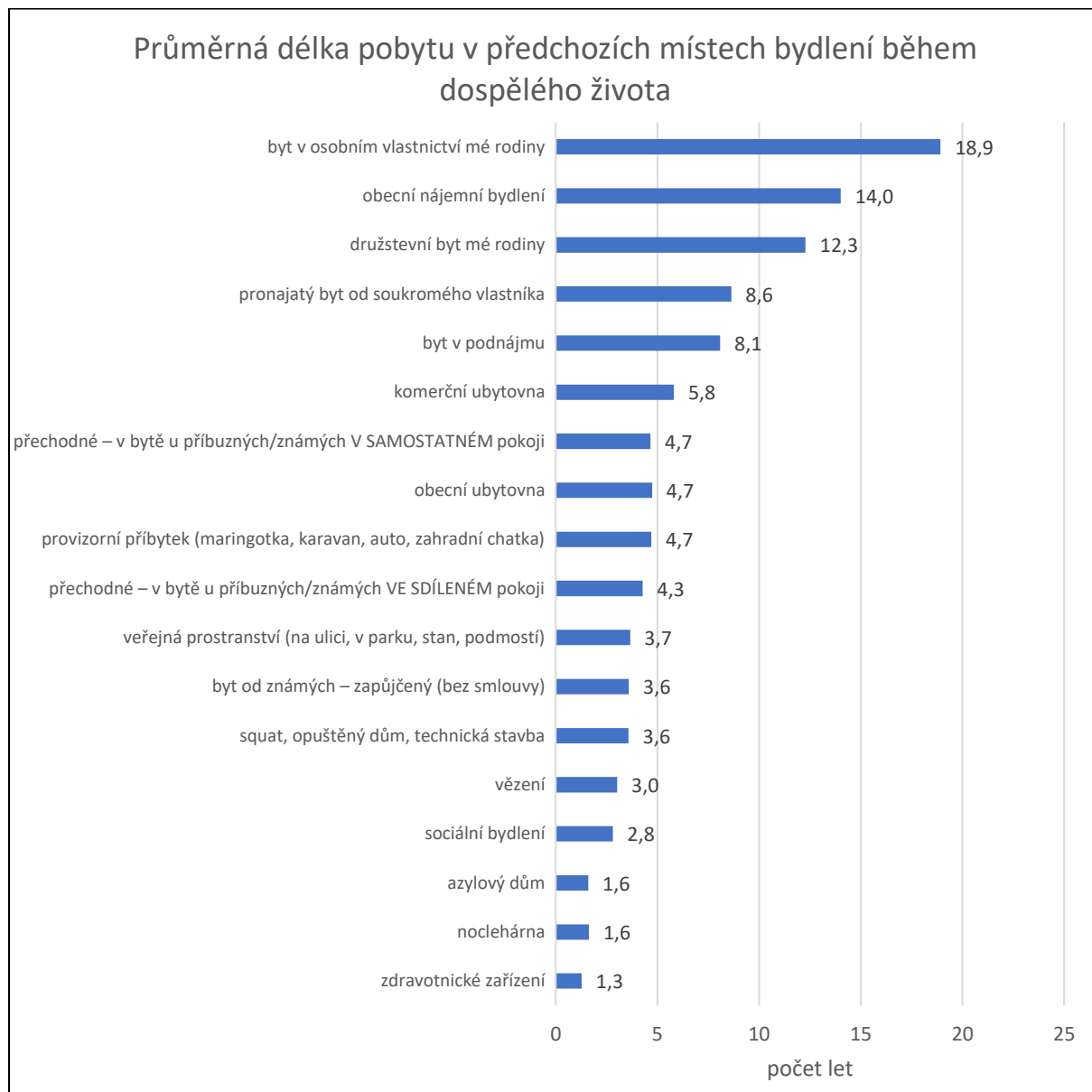


Ve výše uvedeném grafu jsou znázorněny druhy předchozích bydlení v rámci dospělého života dle typů bydlení. Je patrné, že více než polovina respondentů žijících v ubytovnách již v minulosti žila v komerční ubytovně (56,9 %), v případě respondentů z nevhodného bydlení žila v komerční ubytovně přibližně pětina z nich (20,5 %). V pronajatém bytě soukromého vlastníka žila v minulosti téměř polovina respondentů z nevhodného bydlení (48,4 %) a celé

dvě pětiny respondentů z ubytoven (38,8 %). Výraznější rozdíl jsme zaznamenali také v případě obecních ubytoven, které někdy v průběhu dospělého života obývala o málo více než desetina respondentů z nevhodného bydlení (10,4 %) a téměř čtvrtina respondentů z ubytoven (22,7 %).

V rámci výzkumu jsme se zaměřili i na délku pobytu všech respondentů v různých druzích bydlení, ve kterých respondenti během svého dospělého života bydli.

Graf 102: Průměrná délka pobytu v předchozích místech bydlení během dospělého života, v letech (N = 959), květen–červen 2022



Nejdelší průměrnou délku pobytu jsme zaznamenali v bytě, který byl v osobním vlastnictví někoho z respondentovy rodiny (18,9 let). S průměrnou délkou pobytu delší než deset let se setkáváme u obecního nájemního bydlení (14 let) a u družstevního bytu rodiny respondenta (12,3 let). Průměrnou délku pobytu delší než pět let zaznamenáváme v pronajatém bytě

od soukromého vlastníka (8,6 let), v bytě v podnájmu (8,1 let) či na komerční ubytovně (5,8 let).

Průměrné délky pobytu kratší než pět let dosahovalo bydlení v bytě u příbuzných/známých v samostatném pokoji, na obecní ubytovně či v provizorním příbytku (shodně 4,7 roku), v bytě u příbuzných/známých ve sdíleném pokoji (4,3 roku), na veřejném prostranství (3,7 roku), ve squatu, opuštěném domě či technické stavbě (3,6 roku), v bytě od známých, který měl respondent zapůjčený bez smlouvy (3,6 roku), ve vězení (3 roky), v sociálním bydlení (2,8 roku), v azylovém domě a na noclehárně (shodně 1,6 roku), ve zdravotnickém zařízení (1,3 roku).

Průměrná délka pobytu v předchozích místech bydlení během dospělého života podle typu bydlení je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 61: Průměrná délka pobytu v předchozích místech bydlení během dospělého života podle typu bydlení, v letech (N ubytovny = 659, N nevhodné bydlení = 300), květen–červen 2022

předchozí místo bydlení	průměrný počet let podle typu bydlení	
	nevhodné bydlení	ubytovny
byt v osobním vlastnictví mé rodiny	19,5	31,5
družstevní byt mé rodiny	14,0	18,8
obecní nájemní bydlení	12,9	18,6
provizorní příbytek (maringotka, karavan, auto, zahradní chatka)	6,3	12,5
squat, opuštěný dům, technická stavba	3,4	11,0
byt v podnájmu	8,1	10,6
pronajatý byt od soukromého vlastníka	9,9	10,4
přechodné – v bytě u příbuzných/známých VE SDÍLENÉM pokoji	3,8	8,8
zdravotnické zařízení	3,5	8,0
vězení	3,0	7,3
komerční ubytovna	6,0	6,0
obecní ubytovna	7,2	4,9
veřejná prostranství (na ulici, v parku, stan, podmostí)	4,5	4,7
noclehárna	0,0	4,4
byt od známých – zapůjčený (bez smlouvy)	9,3	3,0
sociální bydlení	2,3	2,8
azylový dům	1,4	2,1
přechodné – v bytě u příbuzných/známých V SAMOSTATNÉM pokoji	4,5	1,9

### C.3.2.1. Pobyt v azylovém domě

Pokud respondenti uvedli, že pobývali v azylovém domě, zjišťovali jsme, **ve kterém roce respondenti v azylovém domě pobývali naposledy a zda podle nich byla v té době služba azylové domy dobře dostupná.** Jedná se o sociální službu, která poskytuje pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení.

Pochopitelně jsme se více zaměřili na popis charakteristik respondentů, kteří uváděli, že azylové domy byly spíše nedostupné a určitě nedostupné. Jednalo se o kategorii osob, u nichž lze předpokládat, že měly nějaký problém s přístupem k ubytování v azylovém domě. Tito respondenti mají oproti zbytku výzkumného souboru nižší vzdělání, jsou ve větší míře nezaměstnaní, mají větší problémy splácet dluhy a ve větší míře pobírají sociální dávky. Nejčastěji bydlí v obci o velikost 20 000 až 100 000 obyvatel a více pocítují hrozbu nutnosti stěhování kvůli uprchlíkům z Ukrajiny.

Pro větší přehlednost jsme roky, ve kterých respondenti v azylovém domě pobývali naposledy, rozdělili do tří intervalů. Intervaly byly utvořeny tak, aby v každém z nich byl zastoupen přibližně stejný počet respondentů.

Tabulka 62: Hodnocení dostupnosti azylových domů ve třech obdobích (N celkem = 187, N období 1996–2015 = 64, N období 2016–2019 = 64, N období 2020–2022 = 59), květen–červen 2022

	1996–2015	2016–2019	2020–2022
rozhodně dostupné	25,0 %	20,3 %	23,7 %
spíše dostupné	45,3 %	42,2 %	32,2 %
spíše nedostupné	<b>21,9 %</b>	<b>32,8 %</b>	<b>28,8 %</b>
rozhodně nedostupné	<b>7,8 %</b>	<b>4,7 %</b>	<b>15,3 %</b>

První interval pokrývá rozmezí let 1996–2015. V této době byla služba azylových domů rozhodně dostupná podle 25 % respondentů a spíše dostupná podle 45,3 %. Rozhodně nedostupná pak tato služba byla podle 7,8 % respondentů, dalších 21 % dotázaných ji označilo za spíše nedostupnou. **V letech 1996–2015 byla služba azylové domy dostupná podle 70,3 % respondentů a nedostupná byla podle 29,7 % dotázaných.**

Druhý interval zahrnuje období let 2016–2019. V tomto období byla služba azylových domů rozhodně dostupná podle 20,3 % respondentů a spíše dostupná podle 42,2 % dotázaných. Rozhodně nedostupná tato služba byla podle 4,7 % respondentů, dalších 32,8 % dotázaných ji považovalo za spíše nedostupnou. **V letech 2016–2019 byla služba azylové domy dostupná podle 62,5 % respondentů a nedostupná byla podle 37,5 % dotázaných.**

Poslední interval pokrývá období let 2020–2022. V tomto období byla služba azylových domů rozhodně dostupná podle 23,7 % respondentů a spíše dostupná podle 32,2 % dotázaných. Rozhodně nedostupná tato služba byla podle 15,3 % respondentů, dalších 28,8 % dotázaných ji označilo za spíše nedostupnou. **V letech 2020–2022 byla služba azylové domy dostupná podle 55,9 % respondentů, zatímco nedostupná byla podle 44,1 % dotázaných.**

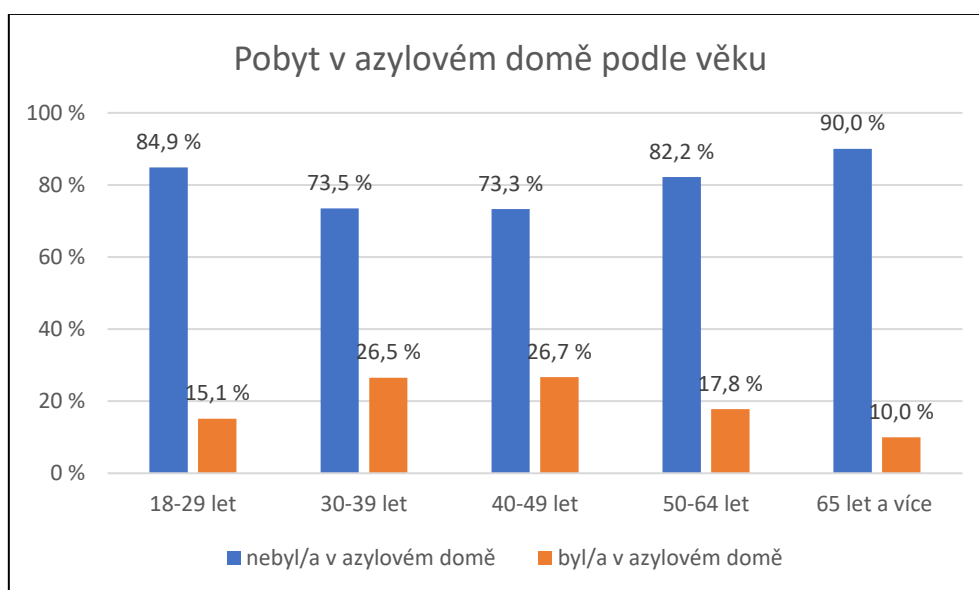
Nabízí se tyto údaje v čase porovnat. Je patrné, že se vnímání dostupnosti azylových domů postupně snižuje a aktuálně jsou azylové domy považovány za méně dostupné, než tomu bylo před přibližně 10 lety. Jde sice o pokles pozvolný, avšak celkový rozdíl u nedostupného azylového domu činí zhruba 15 %, což není zanedbatelný počet zájemců a případně i uživatelů této sociální služby. Je ale potřeba vzít v úvahu, že uváděná data budou ovlivněna způsobem dotazování. Dotazování na minulost bývá ovlivněno schopností respondentů se rozvzpomenout a také efektem tzv. vzpomínkového optimismu. V letech 2020–2022 se nějaká forma bariéry týká více než dvou pětín dotázaných (44,1 %). V tomto ohledu má smysl zjištění konfrontovat s mírou tzv. odmítnutých uchazečů o službu a případně se více zaobírat



příčinami, proč tomu tak je. Na otázku, proč tomu tak je, bohužel kvantitativní výzkum nemůže dát odpověď.

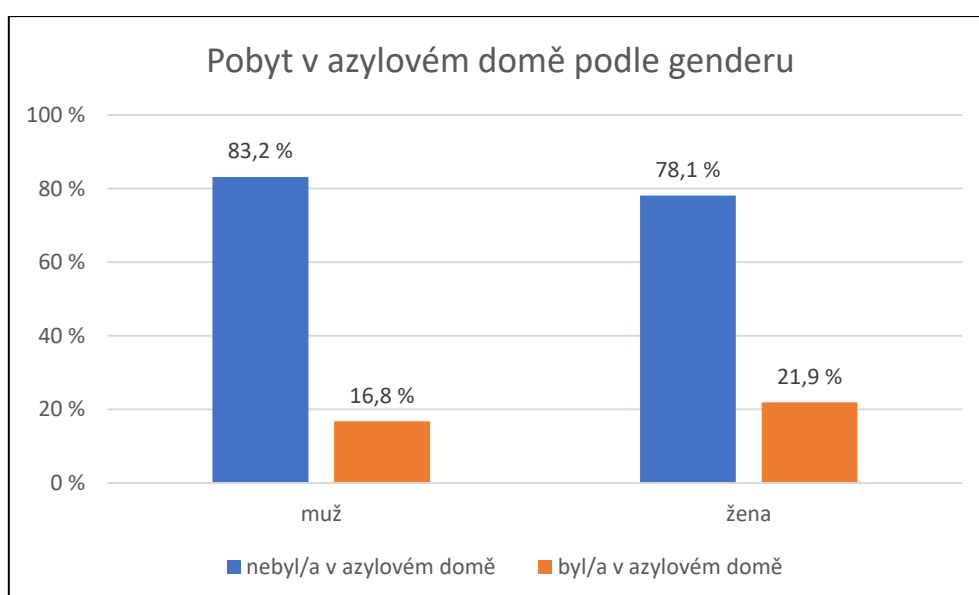
Můžeme se však zaměřit na ty, kteří nějakou zkušenost s pobytem učinili. Nejčastěji mají s pobytem v azylovém domě zkušenost respondenti ve věkové kategorii 40 až 49 let (26,7 %), dále pak respondenti ve věku 30 až 39 let (26,5 %), následuje kategorie 18 až 29 let (15,1 %) a nejmenší zkušenosti má věková skupina 65 let a více (10,0 %).

Graf 103: Pobyt v azylovém domě podle věku (N = 1 004), květen–červen 2022



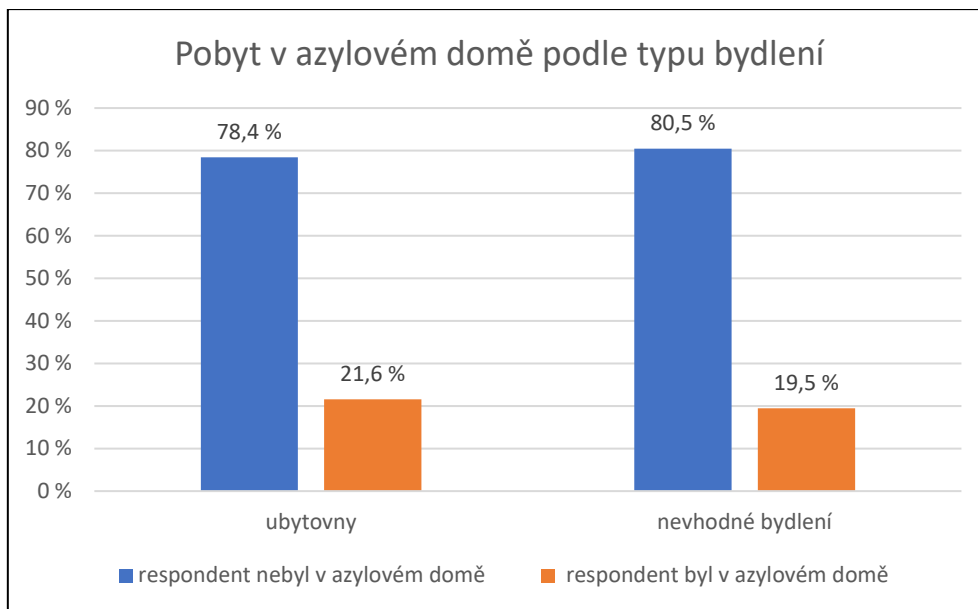
V případě zohlednění genderových rozdílů se větší zkušenost pobytu v azylovém domě týká žen. V azylových domech pobývala více než pětina žen (21,9 %), mužů byla více než desetina (16,8 %).

Graf 104: Pobyt v azylovém domě podle genderu (N = 1 004), květen–červen 2022



Největší zkušenost s pobytem v azylovém domě mají respondenti z ubytoven, z nichž v azylovém domě pobývala v minulosti přibližně pětina respondentů (20,5 %), z nevhodného bydlení rovněž téměř pětina dotázaných (18,4 %).

Graf 105: Pobyť v azylovém domě podle typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022

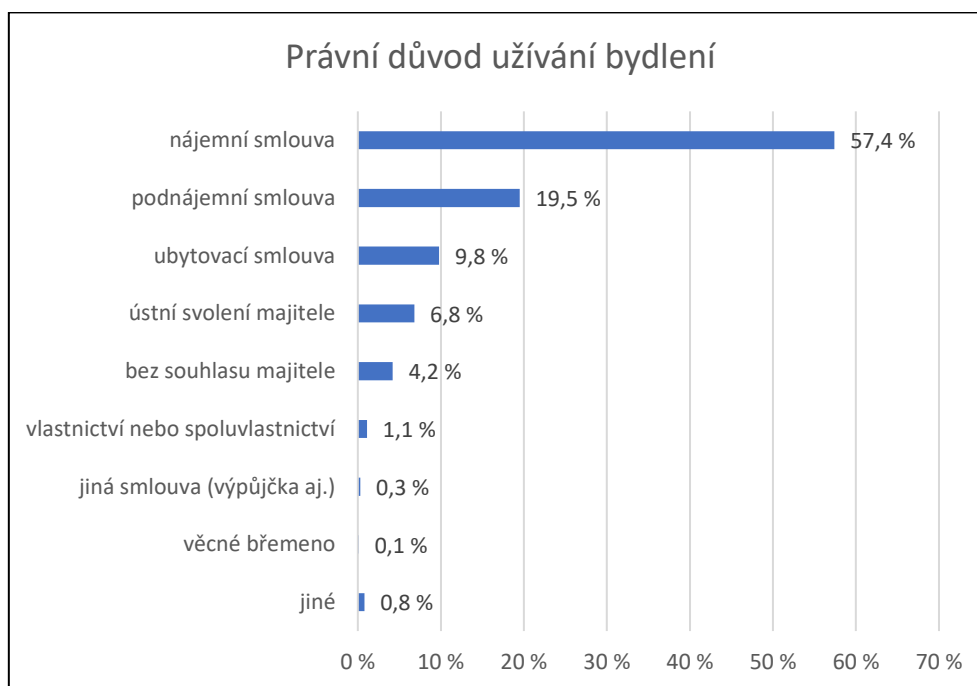


### C.3.3. Kvalita bydlení

#### C.3.3.1. Právní důvody užívání bydlení

S kvalitou a stabilitou bydlení a jeho zajištěním souvisí to, jakou povahu má uzavřený vztah s majitelem bydlení, přesněji řečeno, jaký je **právní důvod užívání bydlení**. Respondentů, kteří žijí v bytové nouzi, jsme se dotazovali, na základě jaké smlouvy či jakého oprávnění užívají byt, dům, pokoj na ubytovně či jiný prostor, ve kterém momentálně přebývají.

Graf 106: Právní důvody užívání bydlení (N = 962), květen–červen 2022



**Nejčastějším právním důvodem užívání bytu** je podle odpovědí respondentů **nájemní smlouva, kterou má s majitelem uzavřenou více než polovina dotázaných (57,4 %)**. Co se týče rozdělení podle typu bydlení (viz tabulka dále), nájemní smlouva je shodně **nejčastěji využívanou smlouvou jak v ubytovnách, tak i u nevhodného bydlení**. Existenci nájemní smlouvy častěji uváděli respondenti s vyššími příjmy.

Necelá pětina dotázaných (19,5 %) žije v současném bydlení na základě podnájemní smlouvy, častěji byla uváděna respondenty žijícími v ubytovnách než v nevhodném bydlení (22,1 % ubytovny; 14,9 % nevhodné bydlení). Přibližně desetina respondentů (9,8 %) je ubytována na základě ubytovací smlouvy, která se objevuje výhradně v ubytovnách. S ústním svolením majitele žije v současném bydlení 6,8 % dotázaných, a to převážně v nevhodném bydlení (v ubytovnách jsme zaznamenali jen čtyři případy, kdy respondent uvedl, že je ubytován na základě svolení majitele). Bez souhlasu majitele bydlí bezmála dvacetina respondentů (4,2 %). Na základě vlastnictví/spoluvlastnictví žije v současném bydlení přibližně procento respondentů (1,1 %), na základě jiných smluv (např. výpůjček) pak 0,3 % dotázaných. Nejméně respondentů (0,1 %) žije v současném bydlení na základě věcného břemene. Odpověď jiné uvedlo 0,8 % dotázaných.

Tabulka 63: Právní důvod užívání bydlení (N ubytovny = 651, N nevhodné bydlení = 296), květen–červen 2022

	nájemní smlouva	pod-nájemní smlouva	ústní svolení majitele	bez souhlasu majitele	jiná smlouva (výpůjčka aj.)	věcné břemeno	vlastnictví nebo spoluvlastnictví	ubytovací smlouva	jiné
ubytovny	57,5 %	22,1 %	4,3 %	0,6 %	0,3 %	0,0 %	0,0 %	14,4 %	0,8 %
nevhodné bydlení	59,5 %	14,9 %	11,1 %	9,8 %	0,3 %	0,3 %	3,4 %	0,0 %	0,7 %

Tabulka ilustruje, že právní důvod bydlení se liší v rámci ubytoven a nevhodného bydlení u ubytovací smlouvy, která je nabízena v rámci ubytování na ubytovnách i u podnájemní smlouvy. U vlastnictví nebo spoluvlastnictví, bydlení bez souhlasu majitele se setkáváme s tím, že je více zastoupeno v kategorii nevhodného bydlení, což se týká i ústního svolení majitele. Bydlením bez souhlasu majitele či pouze s jeho ústním svolením zcela dominuje u bydlení v mobilních obydlích.

### C.3.3.2. Nedostatky v bydlení

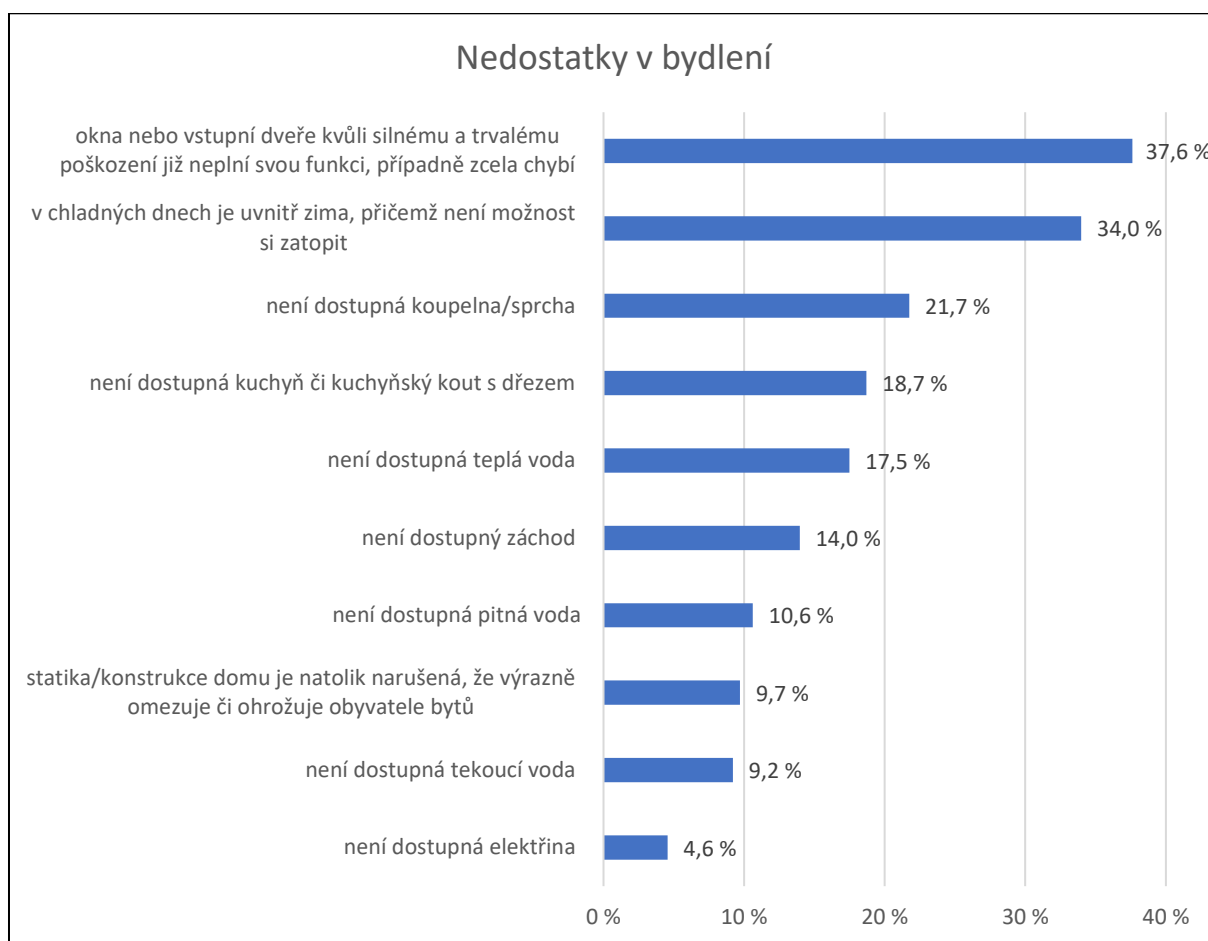
V souvislosti s hodnocením kvality poskytovaného bydlení jsme u respondentů zjišťovali, **jaké věci v současném bydlení postrádají**, ať už přímo v bytě nebo na patře. U této otázky bylo možné uvést více odpovědí. Otázku jsme kladli jak osobám na ubytovnách, tak i v nevhodném bydlení, kde byly nedostatky mnohem větším tématem.

Tabulka 64: Nedostatky v bydlení podle typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022

typ bydlení	mají problém	nemají problém
nevhodné bydlení	100 %	-
ubytovny	61,8 %	38,2 %

Každá z domácností v nevhodném bydlení (100 %) uvedla alespoň jeden nedostatek v bydlení. Více než tři pětiny domácností žijících na ubytovnách (61,8 %) uvedly minimálně jeden nedostatek v bydlení a žádný problém neuvedly necelé dvě pětiny z nich (38,2 %).

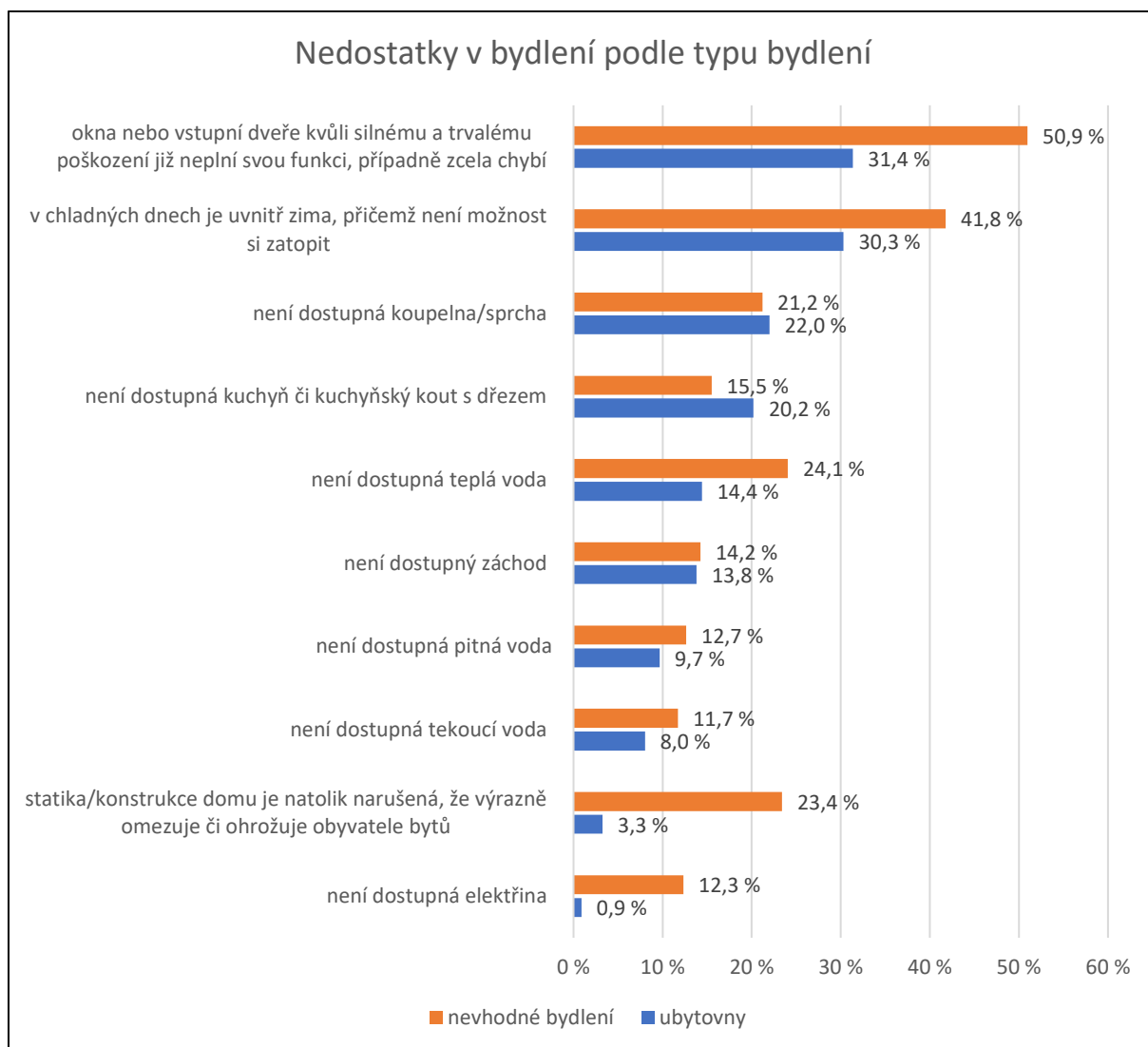
Graf 107: Nedostatky v bydlení (N = 989), květen–červen 2022



**Respondenti nejčastěji uvedli, že v současném bydlení okna nebo vstupní dveře neplní svou funkci, ať už z důvodu, že jsou poškozeny nebo z důvodu, že chybí úplně (37,6 %).** Druhým nejčastějším problémem, se kterým se potýká více než třetina dotázaných (34 %), je **nemožnost zatopit si v případě, že je v bytě v chladných dnech zima.** Třetím nejčastěji uváděným problémem, který označila téměř čtvrtina respondentů (21,7 %), je nedostupná koupelna/sprcha. Kuchyň či kuchyňský kout s dřezem ve svém současném bydlení postrádá bezmála čtvrtina dotázaných (18,7 %) a teplá voda není dostupná pro podobný podíl respondentů (17,5 %).

Více než desetina dotázaných uváděla problémy s dostupností záchodu (14 %) a pitné vody (10,6 %). Necelá desetina respondentů uvedla, že narušená statika či konstrukce domu výrazně omezuje či ohrožuje jeho obyvatele (9,7 %), a také uváděla problém s nedostupností tekoucí vody (9,2 %). **Nejméně dotázaných (4,6 %) uvedlo, že v současném bydlení nemají dostupnou elektřinu.**

Graf 108: Nedostatky v bydlení dle typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022



**Nedostatky bydlení, které respondenti uváděli, jsme vztáhli k oběma typům bydlení.** Respondenti z nevhodného bydlení i ubytoven shodně uváděli jako **nejčastější problémy a nedostatky** v bydlení **poškození oken nebo dveří**, které neplní svou funkci, netěsní, nejdou zavřít. Na ubytovnách tento problém uvedla bezmála třetina dotázaných (31,4 %) a v nevhodném bydlení více než polovina (50,9 %).

Druhým nejčastěji uváděným nedostatkem bydlení bylo to, že **není možné v chladných dnech zatopit a v bytě/místnosti je zima**. Toto uvedly přibližně tři desetiny dotázaných na ubytovnách (30,3 %) a více než dvě pětiny dotázaných v nevhodném bydlení (41,8 %).

**Dále jsou uvedeny nedostatky z pohledu obou typů bydlení a jejich poměrného zastoupení.** V ubytovnách jako další nedostatky dotázaní uvedli nedostupnou koupelnu a sprchu (22 %), nedostupnou kuchyň či kuchyňský kout (20,2 %), nedostupnou teplou vodu (14,4 %), nedostupný záchod (13,8 %), nedostupnou pitnou vodu (9,7 %), nedostupnou tekoucí vodu (8 %), špatnou statiku/konstrukci domu (3,3 %) a nedostupnou elektřinu (0,9 %).

Třetím nejčastějším nedostatkem v bydlení je nedostupná teplá voda (24,1 %) a čtvrtým nedostatkem špatná statika/konstrukce domu (23,4 %). Jako další nedostatky uváděli respondenti v nevhodném bydlení nedostupnou koupelnu (21,2 %), nedostupnou kuchyň (15,5 %), nedostupný záchod (14,2 %), nedostupnou pitnou vodu (12,7 %), nedostupnou elektřinu (12,3 %) a nedostupnou tekoucí vodu (11,7 %).

Uváděné nedostatky v bydlení domácnostmi s dětmi do 18 let podle typu bydlení znázorňuje následující tabulka. Připomínáme, že v souvislosti s hodnocením kvality poskytovaného bydlení jsme u respondentů zjišťovali, jaké věci v současném bydlení postrádají, ať už přímo v bytě nebo na patře.

Tabulka 65: Nedostatky v bydlení dle typu bydlení (N počet domácností s dětmi do 18 let v ubytovnách = 151, N počet domácností s dětmi do 18 let v nevhodném bydlení = 161), květen–červen 2022

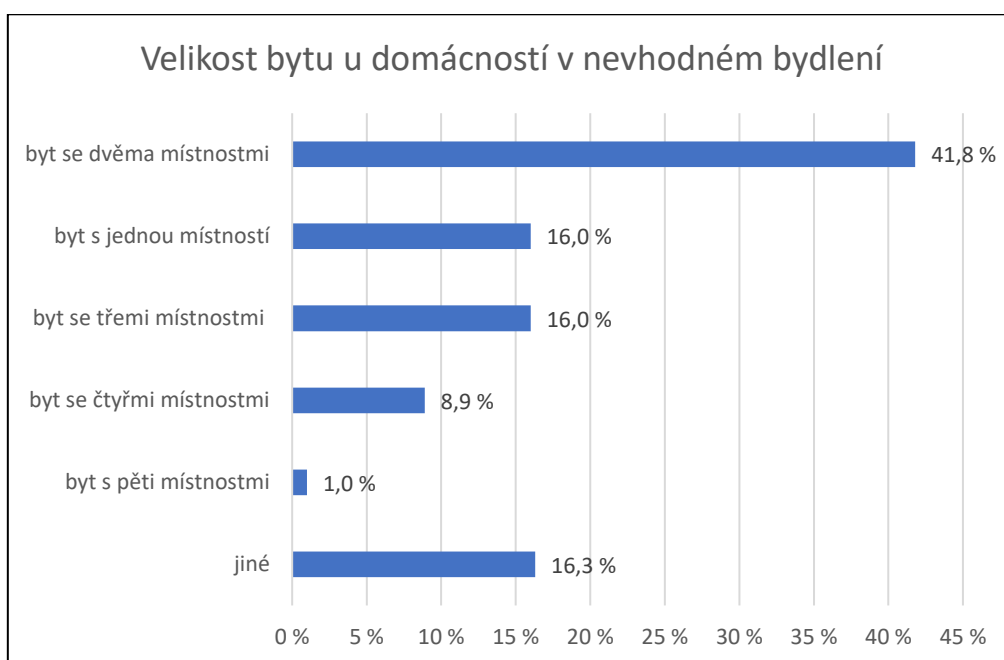
nedostatek v bydlení	nevhodné bydlení		ubytovny	
	počet domácností s dětmi do 18 let	podíl z domácností v nevhodném bydlení (N = 316)	počet domácností s dětmi do 18 let	podíl z domácností v ubytovnách (N = 673)
okna nebo vstupní dveře kvůli silnému a trvalému poškození již neplní svou funkci, případně zcela chybí	84	26,6%	61	9,1%
v chladných dnech je uvnitř zima, přičemž není možnost si zatopit	61	19,3%	41	6,1%
statika/konstrukce domu je natolik narušená, že výrazně omezuje či ohrožuje obyvatele bytů	37	11,7%	10	1,5%
není dostupná teplá voda	17	5,4%	23	3,4%
není dostupná koupelna/sprcha	15	4,7%	33	4,9%
není dostupná kuchyň či kuchyňský kout s dřezem	9	2,8%	34	5,1%
není dostupný záchod	4	1,3%	22	3,3%
není dostupná pitná voda	3	0,9%	13	1,9%
není dostupná elektřina	2	0,6%	5	0,7%
není dostupná tekoucí voda	1	0,3%	9	1,3%

### C.3.3.3. Velikost bydlení

Respondentů, kteří ve chvíli vyplňování dotazníku žili v **nevhodném bydlení**, jsme se dotázali, **v jak velkém bytě jejich domácnost žije**.<sup>119</sup>

Byty jsme následně kategorizovali do velikosti podle počtu místností na byty o velikosti jedné místnosti<sup>120</sup>, byty o velikosti dvou místností<sup>121</sup>, byty o velikosti tří místností<sup>122</sup>, byty o velikosti čtyř místností<sup>123</sup>, byty o velikosti pěti místností<sup>124</sup> a jiné byty<sup>125</sup>.

Graf 109: Velikost bytu u domácností v nevhodném bydlení (N = 313), květen–červen 2022



**Nejčastější velikostí bytů, které obývají více než dvě pětiny domácností (41,8 %) v nevhodném bydlení, je byt se dvěma místnostmi.** Byt o velikosti jedné místnosti a tří místností obývá shodně 16 % domácností. Necelá desetina domácností žije v bytech se čtyřmi místnostmi (8,9 %). Byty s pěti místnostmi obývá jen 1 % domácností v nevhodném bydlení. Možnost jiné zvolilo 16,3 % respondentů.

Následující tabulka uvádí počet členů domácností v nevhodném bydlení podle velikosti bytů. Za pozornost stojí zejména extrémní hodnoty (v tabulce vyznačeny barevně), kdy (1) byty o velikosti jedné místnosti obývá domácnost o třech a více členech, (2) byty se dvěma

<sup>119</sup> pozn. tato otázka nebyla určena pro osoby žijící v ubytovně

<sup>120</sup> Zahrnuje garsonky, byt o velikosti 1+0, byt o velikosti 1+kk.

<sup>121</sup> Zahrnuje dvougardonky, byt o velikosti 1+1, byt o velikosti 2+kk.

<sup>122</sup> Zahrnuje byt o velikosti 2+1, 3+kk.

<sup>123</sup> Zahrnuje byt o velikosti 3+1, 4+kk.

<sup>124</sup> Jedná se o byty o velikosti 4+1.

<sup>125</sup> Do této kategorie se zařazovaly domácnosti, které žijí ve výše vypsáních kategoriích, ale jejich bydlení bylo něčím specifické a z běžné kategorizace se vymykalo. Např. respondenti uváděli, že žijí ve 2+kk, ale mají sdílenou kuchyň s dalšími byty, nebo bydlí v 1+1, ale mají společné sociální zařízení. Byly zde rovněž zařazeny odpovědi, které se týkaly maringotek, karavanů, chatek, kde místo velikosti respondenti uvedli typ bydlení.



místnostmi obývají domácnosti o čtyřech a více členech a (3) byty se třemi místnostmi obývají domácnosti o pěti a více členech.

Tabulka 66: Velikost bytu u domácností v nevhodném bydlení podle počtu členů (N = 299), květen–červen 2022

počet členů domácnosti		byt o velikosti jedné místnosti	byt o velikosti dvou místností	byt o velikosti tří místností	byt o velikosti čtyř místností	byt o velikosti pěti místností	jiné	celkem
1 člen	Počet	19	26	2	6	1	25	79
	Podíl	24,1 %	32,9 %	2,5 %	7,6 %	1,3 %	31,6 %	100 %
2 členové	Počet	16	30	13	3	1	8	71
	Podíl	22,5 %	42,3 %	18,3 %	4,2 %	1,4 %	11,3 %	100 %
3 členové	Počet	6	27	10	4	-	4	51
	Podíl	11,8 %	52,9 %	19,6 %	7,8 %	0,0 %	7,8 %	100 %
4 členové	Počet	3	20	11	6	-	2	42
	Podíl	7,1 %	47,6 %	26,2 %	14,3 %	0,0 %	4,8 %	100 %
5 a více členů	Počet	4	28	14	9	1	-	56
	Podíl	7,1 %	50,0 %	25,0 %	16,1 %	1,8 %	0,0 %	100 %
celkem		48	131	50	28	3	39	299

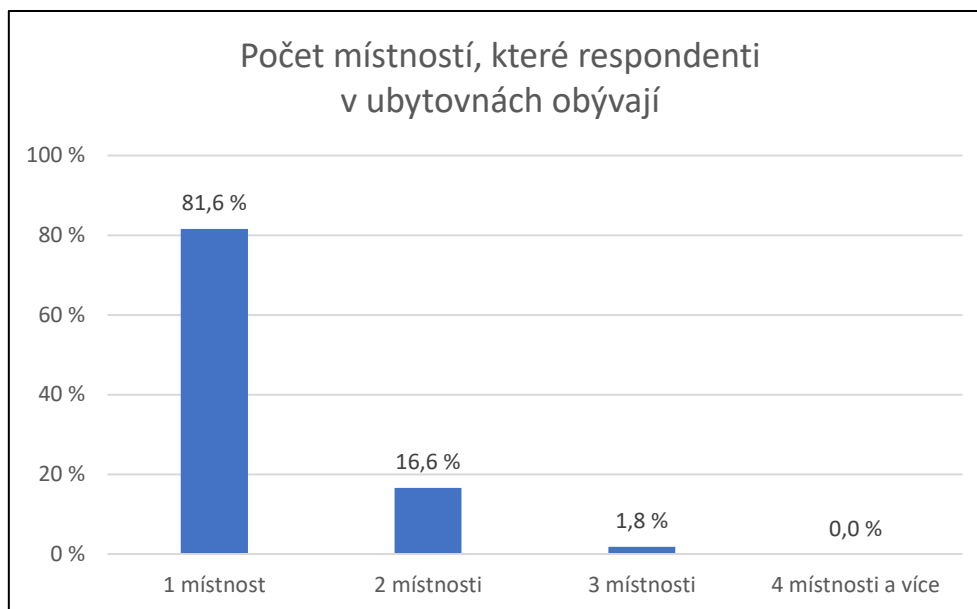
Následující tabulka přibližuje, jak velké byty obývají rodiny s nezaopatřenými dětmi ve věku do 18 let v nevhodném bydlení, v závislosti na počtu členů domácnosti. Za pozornost stojí stejně jako v případě tabulky výše extrémní hodnoty (vyznačeny barevně).

Tabulka 67: Domácnosti s nezaopatřenými dětmi do 18 let podle počtu členů a velikosti bytu v nevhodném bydlení (N = 161), květen–červen 2022

počet členů domácnosti		byt o velikosti jedné místnosti	byt o velikosti dvou místností	byt o velikosti tří místností	byt o velikosti čtyř místností	byt o velikosti pěti místností	jiné a nezjištěno	celkem
2 členové	počet	5	9	0	2	0	1	17
	podíl	29,4 %	52,9 %	0,0 %	11,8 %	0,0 %	5,9 %	100 %
3 členové	počet	5	22	8	8	2	2	47
	podíl	10,6 %	46,8 %	17,0 %	17,0 %	4,3 %	4,3 %	100 %
4 členové	počet	3	20	6	11	0	1	41
	podíl	7,3 %	48,8 %	14,6 %	26,8 %	0,0 %	2,4 %	100 %
5 členů	počet	3	19	2	4	2	1	31
	podíl	9,7 %	61,3 %	6,5 %	12,9 %	6,5 %	3,2 %	100 %
6 a více členů	počet	1	9	5	6	3	1	25
	podíl	4,0 %	36,0 %	20,0 %	24,0 %	12,0 %	4,0 %	100 %
celkem	počet	17	79	21	31	7	6	161
	podíl	10,6 %	49,1 %	13,0 %	19,3 %	4,3 %	3,7 %	100 %

Následující dvě otázky byly položeny pouze respondentům, kteří žijí na **ubytovnách**. (osoby žijící v nevhodném bydlení neodpovídaly). Nejdříve jsme zjišťovali, **kolik místností k bydlení respondenti obývají**.

Graf 110: Počet místností, které respondenti na ubytovnách obývají (N = 657), květen–červen 2022



Nejčastější bydlení, které naši respondenti v rámci ubytoven užívají, jsou jednopokojové „byty“. Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že **respondenti, kteří žijí na ubytovnách, nejčastěji obývají jednu místnost**. Tuto odpověď uvedly více než čtyři pětiny z nich (81,6 %). Zbývá méně než pětina respondentů uvedla, že obývá dvě místnosti (16,6 %), tři místnosti pak 1,8 % respondentů. Nikdo z dotázaných neuvedl, že by na ubytovně obýval čtyři a více místností.

Tabulka uvádí **počet obývaných místností domácnostmi v ubytovnách v závislosti na počtu členů těchto domácností**. Za pozornost stojí zejména extrémní hodnoty (v tabulce vyznačeny barevně), kdy (1) jednu místnost obývají domácnosti o třech a více členech, (2) dvě místnosti obývají domácnosti o čtyřech a více členech a (3) tři místnosti obývají domácnosti o pěti a více členech.

Tabulka 68: Počet obývaných místností domácnostmi v ubytovnách podle počtu členů (N = 657), květen–červen 2022

počet členů domácnosti		jedna místnost	dvě místnosti	tři místnosti	celkem
1 člen	počet	343	19	-	362
	podíl	94,8 %	5,2 %	0,0 %	100 %
2 členové	počet	122	34	1	157
	podíl	77,7 %	21,7 %	0,6 %	100 %
3 členové	počet	27	18	2	47
	podíl	57,4 %	38,3 %	4,3 %	100 %
4 členové	počet	26	20	4	50
	podíl	52,0 %	40,0 %	8,0 %	100 %
5 a více členů	počet	18	18	5	41
	podíl	43,9 %	43,9 %	12,2 %	100 %
celkem		536	109	12	657

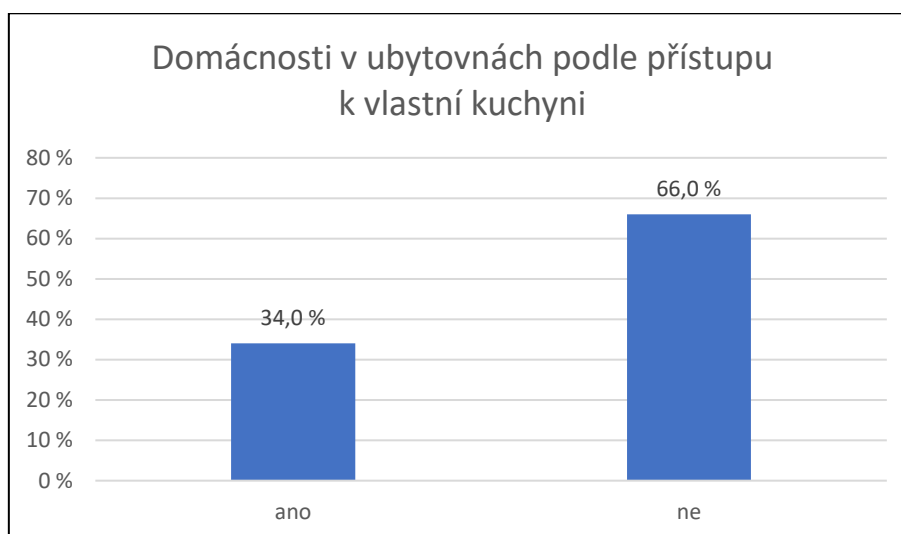
Následující tabulka přibližuje, jak kolik místností obývají rodiny s nezaopatřenými dětmi ve věku do 18 let v ubytovnách, v závislosti na počtu členů domácnosti. Za pozornost stojí stejně jako v případě tabulky výše extrémní hodnoty (vyznačeny barevně).

Tabulka 69: Domácnosti s nezaopatřenými dětmi do 18 let podle počtu členů a velikosti bytu v ubytovnách (N = 151), květen–červen 2022

počet členů domácnosti		byt o velikosti jedné místnosti	byt o velikosti dvou místností	byt o velikosti tří místností	jiné a nezjištěno	celkem
2 členové	počet	16	4	0	0	20
	podíl	80,0 %	20,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %
3 členové	počet	21	12	2	3	38
	podíl	55,3 %	31,6 %	5,3 %	7,9 %	100,0 %
4 členové	počet	24	19	4	2	49
	podíl	49,0 %	38,8 %	8,2 %	4,1 %	100,0 %
5 členů	počet	11	10	2	2	25
	podíl	44,0 %	40,0 %	8,0 %	8,0 %	100,0 %
6 a více členů	počet	6	8	3	2	19
	podíl	31,6 %	42,1 %	15,8 %	10,5 %	100,0 %
celkem	počet	78	53	11	9	151
	podíl	51,7 %	35,1 %	7,3 %	6,0 %	100,0 %

Následně jsme zjišťovali, zda mají respondenti na ubytovně k dispozici vlastní kuchyň.

Graf 111: Domácnosti v ubytovnách podle přístupu k vlastní kuchyni (N = 650), květen–červen 2022



Z odpovědí respondentů žijících na ubytovnách je zřejmé, že **dvě třetiny (66 %) vlastní kuchyň v rámci svého „bytu“ nemají k dispozici**. Tu má k dispozici pouze přibližně třetina dotázaných (34 %).

### C.3.4. Výdaje za bydlení

Výdaje na bydlení domácností měsíčně činily v roce 2019 na základě dat harmonizovaného šetření SILC v průměru 5 799 Kč. Do těchto výdajů se zahrnuje nájemné (v pronajatých bytech), resp. úhrada za užívání bytu (v bytech v osobním vlastnictví a v družstevních bytech), platby za dodávky energií (elektřina, plyn, teplo a teplá voda), vodné a stočné a ostatní služby spojené s bydlením.<sup>126</sup>

„Největší zátěž náklady na bydlení pociťují neúplné domácnosti s jedním dospělým a závislými dětmi (více než třetina) a osoby ve věku 65 let a více, které žijí samy (více než pětina).“<sup>127</sup>

Jaké výdaje domácností za bydlení uvedli naši respondenti? Opět na otázky odpovídali všichni dotázaní. Zjišťovali jsme celkové výdaje za bydlení, i částky, které dotázaní platí zvlášť za nájem a zvlášť za služby. Čtyři pětiny respondentů však uvedly pouze celkovou částku. Detailnější částku o výši platby za nájem uvedlo 209 respondentů a o výši platby za služby 212 respondentů. V rámci analýzy jsme proto pracovali pouze s částkou celkovou, kterou jsme získali od 946 dotázaných. Pouze 58 respondentů na otázku týkající se výdajů za bydlení odmítlo odpovědět. Je zřejmé, že respondenti nedokázali jednotlivé položky, a to ani s podporou tazatelů, rozklíčovat.

<sup>126</sup> Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. (2021). *Koncepce bydlení České republiky 2021*. [https://www.mmr.021cz/getmedia/30528174-7e61-421e-a058-5f39aa4f09c9/KB-2021-\\_komplet-web\(C\)\\_max.pdf.aspx?ext=.pdf](https://www.mmr.021cz/getmedia/30528174-7e61-421e-a058-5f39aa4f09c9/KB-2021-_komplet-web(C)_max.pdf.aspx?ext=.pdf)

<sup>127</sup> Dtto

Ze získaných odpovědí týkajících se celkových výdajů za bydlení jsme vypočítali průměr i medián. **Průměrný výdaj domácností v bytové nouzi za bydlení činil v posledním měsíci 8 048 Kč, mediánová hodnota je 7 000 Kč.**

Když jsme respondenty rozdělili dle typu bydlení, tak **na ubytovně průměrný výdaj za poslední měsíc činí 7 897 Kč**, mediánová hodnota je 6 600 Kč. **V nevhodném bydlení je pak průměrný výdaj za poslední měsíc 8 728 Kč** a mediánová hodnota je dokonce 9 000 Kč. Nižší výdaje za bydlení udávaly domácnosti s nižšími příjmy a vyšší výdaje domácnosti s vyššími příjmy.

Tabulka uvádí průměr a medián výdajů za bydlení v posledním měsíci u domácností žijících v ubytovnách a v nevhodném bydlení. Do tabulky byly zaneseny údaje za domácnosti s jedním až pěti členy, neboť domácností s vyšším počtem členů již bylo vždy méně než deset.

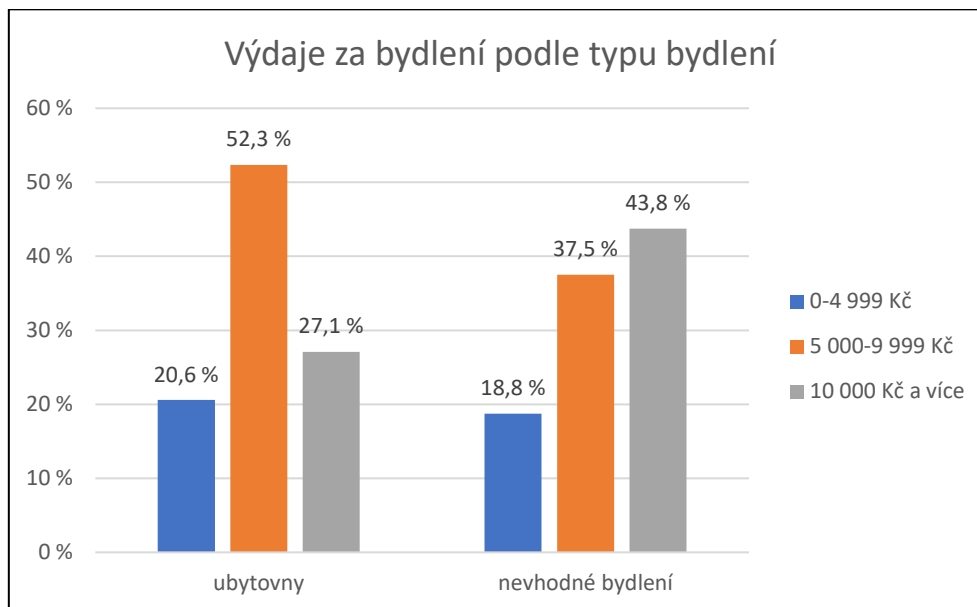
*Tabulka 70: Domácnosti podle počtu členů, výdajů na bydlení za poslední měsíc a podle typu bydlení, průměr a medián (N ubytovny = 642, N nevhodné bydlení = 251), květen–červen 2022*

nevhodné bydlení			ubytovny		
počet členů domácnosti	průměr (v Kč)	medián (v Kč)	počet členů domácnosti	průměr (v Kč)	medián (v Kč)
1 člen (N = 65)	5 748	6 000	1 člen (N = 360)	5 751	5 500
2 členové (N = 69)	8 002	9 000	2 členové (N = 157)	9 118	9 000
3 členové (N = 48)	9 665	9 900	3 členové (N = 50)	9 970	9 750
4 členové (N = 41)	9 930	10 700	4 členové (N = 49)	11 352	11 000
5 členů (N = 28)	11 419	11 850	5 členů (N = 26)	14 910	15 000

Z tabulky je patrné, že průměr i medián výdajů na bydlení podle počtu členů domácnosti je srovnatelný v nevhodném bydlení i ubytovnách, pokud domácnost čítá tři a méně členů. **Pokud domácnost čtyři a více členů jsou výdaje domácností na bydlení vyšší v ubytovnách než v nevhodném bydlení.**

Následující graf ilustruje procentuální rozložení výdajů za bydlení v ubytovnách a nevhodném bydlení ve třech kategoriích.

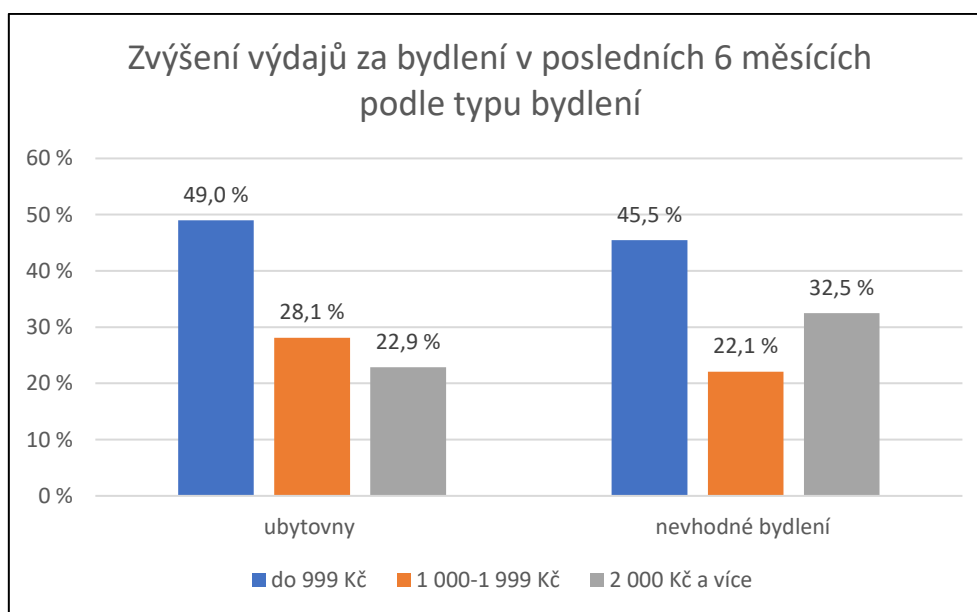
Graf 112: Výdaje za bydlení podle typu bydlení (N ubytovny = 661, N nevhodné bydlení = 272), květen–červen 2022



Na ubytovnách dominuje kategorie výdajů 5 000–9 999 Kč, do které spadá více než polovina respondentů (52,3 %), zatímco více než 10 000 Kč platí necelá třetina dotázaných (27,1 %) a zbylá pětina respondentů (20,3 %) uvedla, že jejich výdaje za bydlení nejsou vyšší než 4 999 Kč. V nevhodném bydlení se počet respondentů spadajících do jednotlivých kategorií navyšuje lineárně. Téměř pětina respondentů (18,8 %) má výdaje za bydlení do 4 999 Kč, více než třetina respondentů (37,5 %) platí 5 000–9 999 Kč a nejvíce respondentů (43,8 %) za bydlení platí více než 10 000 Kč.

Stejná situace se pak opakovala i u otázky následující, kde jsme se tázali, zda u domácností došlo v posledním půl roce ke zvýšení výdajů za bydlení a o kolik. Zde celkovou částku zvýšených nákladů uvedlo 487 respondentů. Ze získaných odpovědí týkajících se navýšení výdajů za bydlení v posledních šesti měsících jsme opět vypočítali průměr i medián. U domácností, které na tuto otázku odpověděly (N = 487), došlo v posledním půl roce ke **zvýšení výdajů za bydlení průměrně o 1 007 Kč. Mediánová hodnota činí 600 Kč.**

Graf 113: Zvýšení výdajů za bydlení v posledních 6 měsících podle typu bydlení (N ubytovny = 306, N nevhodné bydlení = 77), květen–červen 2022



Zvýšení nákladů na bydlení v posledních šesti měsících jsme rozdělili do tří kategorií podle jeho výše. Ti, kteří uváděli zvýšené výdaje na bydlení do tisíce korun, představují v obou kategoriích necelou polovinu (ubytovny 49 %; nevhodné bydlení 45,5 %). Vyšší výdaje o 1 000 až 2 000 Kč uváděli téměř tři desetiny respondentů žijící na ubytovnách (28,1 %) a více než dvě pětiny respondentů v nevhodném bydlení (22,1 %). Ke zdražení došlo častěji u dotázaných žijících v nevhodném bydlení (32,5 %) než v ubytovnách (22,9 %).

Větší zvýšení také uváděli mladší respondenti oproti starším, což pravděpodobně souvisí s tím, že mladší respondenti častěji zastupovali vícečetné domácnosti (rodiny s dětmi), které obecně mají větší výdaje za bydlení, a proto i zvýšení je větší. Častěji větší zvýšení nákladů na bydlení uváděly ženy.

V Konceptci bydlení České republiky 2021+ je uvedeno, že „náklady na bydlení rostou úměrně s velikostí obce, v níž domácnosti žijí. Nejvyšší náklady na bydlení vynakládají domácnosti žijící ve velkých městech s více než 100 tis. obyvateli, ty v roce 2019 vydaly na bydlení v průměru 7 285 Kč za měsíc. Výdaje na bydlení se směrem do menších obcí snižují taktéž z důvodu, že se v nich vyskytuje větší část domácností žijících ve vlastních rodinných domech. Náklady na bydlení činily v obcích do 1 tis. obyvatel v průměru 4 615 Kč.“ Výše uvedené koresponduje s našimi zjištěními. Největší výdaje domácností na bydlení jsme zaznamenali ve městech nad 100 tis. obyvatel (v průměru 8 885 Kč za měsíc). V menších obcích do 5 tis. obyvatel byly náklady na bydlení nejnižší (v průměru 7 082 Kč za měsíc). Pro úplnost uvádíme, že v obcích s počtem obyvatel v rozmezí 5 tis. do 20 tis. obyvatel dosahoval průměr výdajů 7 235 Kč a v obcích od 20 tis. do 100 tis. obyvatel vydaly domácnosti v bytové nouzi za bydlení za poslední měsíc průměrně 8 582 Kč.

### C.3.5. Shrnutí: stabilita a kvalita bydlení, výdaje na bydlení

#### Stabilita bydlení

**Místo pobytu osob v bytové nouzi se příliš nemění**, nezaznamenali jsme, že by se respondenti ve větší míře stěhovali mezi městy či dokonce kraji. Nicméně jen necelá třetina respondentů (31,1 %) má trvalé bydliště na stejném místě, kde právě bydlí. Téměř dvě pětiny dotázaných (39,2 %) uvedly, že mají trvalý pobyt ve stejné obci nebo městě, ale na jiné adrese, než kde právě bydlí. Pokud tyto údaje sečteme, potom platí, že „místní“ příslušnost z hlediska trvalého pobytu vykazují více než dvě třetiny dotázaných.

**V nevhodném bydlení mají trvalý pobyt na stejném místě, kde právě bydlí, necelé dvě třetiny respondentů (62,7 %), zatímco v ubytovnách má tento trvalý pobyt „pouze“ téměř pětina respondentů (16,8 %).** Ve srovnání s jednočlennými domácnostmi vícečlenné domácnosti častěji uváděly, že mají trvalé bydliště na stejném místě, kde právě bydlí.

**Průměrná délka pobytu** na současné adrese činí 66 měsíců a 16 dnů, což je přibližně **5 a půl roku. Medián délky pobytu v místě současného bydliště je 3 roky.** Polovina všech dotázaných žije na místě svého současného bydliště tři roky a méně, polovina zase více než tři roky. Délka žití v nevhodném bydlení je výrazně vyšší než délka žití na ubytovnách. Na ubytovnách je průměrná délka bydlení 4 roky a 4 měsíce, v nevhodném bydlení je 7 let a 11 měsíců. V ubytovnách činí medián 2 roky a 8 měsíců, v nevhodném bydlení je medián 5 let.

Téměř tři pětiny dotázaných (58,5 %) uvedly, že **poslední místo jejich bydliště před stěhováním na současnou adresu bylo ve stejném kraji, i ve stejné obci nebo městě.** U obou typů bydlení se nejčastěji setkáváme s tím, že se poslední místo bydlení nacházelo ve stejné obci nebo městě, ale na jiné adrese, než aktuálně respondent bydlí.

**Nejčastějším předchozím druhem bydlení před přestěhováním respondentů do současného místa bydlení byly komerční ubytovny, ve kterých bydlela více než čtvrtina dotázaných (28,7 %).** Dotázaní žijící na ubytovnách se do nich nejčastěji přemístili z komerční ubytovny (41 %), obecní ubytovny (13,4 %) a obecního nájemního bydlení (13,1 %). Dotázaní žijící v nevhodném bydlení nejčastěji přicházeli z pronajatého bytu od soukromého vlastníka (25,4 %) a z obecního nájemního bydlení (21,1 %). Znamená to, že část lidí propadajících se do ubytoven a nevhodného bydlení se rekrutuje z obecního bydlení. Zde je na místě vážně uvažovat nad **programy prevence ztráty obecního nájemního bydlení.** Dále je zřejmá silná tendence lidí si vyhledávat druh bydlení do značné míry podle předchozí zkušenosti a vzoru.

Nejčastějším důvodem stěhování, který uvedla necelá pětina dotázaných (16,4 %), byly **finanční problémy, které komplikují placení nájmu a následně vedou k dluhům na nájmem.** Dalším důvodem ke stěhování bylo **odstěhování se jinam, které bylo interpretováno jako změna k lepšímu.** Dále bylo uváděno stěhování v souvislosti s udržováním **rodinných vztahů nebo naopak jejich rozpadem.**

Naprostá většina dotázaných (98,9 %) uvedla, že **kvůli příchodu uprchlíků z Ukrajiny se stěhovat nemusela.** Více než čtyři pětiny dotázaných (81,9 %) se **nedomnívaly, že se v následujících třech měsících budou muset z důvodu příchodu uprchlíků z Ukrajiny stěhovat.** Obavy nijak nesouvisejí se skutečným počtem uprchlíků umístěných v daném kraji.



**Nejvíce respondentů během svého života bydlelo v komerční ubytovně (45,4 %) a v pronajatém bytě od soukromého vlastníka (41,5 %).** Téměř třetina respondentů alespoň jednou bydlela v obecním nájemním bydlení (32 %) a více než pětina respondentů během svého dospělého života žila v bytě v podnájmu (22,3 %), v azylovém domě (20,8 %), v bytě u příbuzných/známých v samostatném pokoji (20,7 %).

Co se týče délky pobytu v různých bydleních, kde respondenti během svého dospělého života bydleli, nejdelší průměrnou délku pobytu jsme zaznamenali v bytě, který byl v osobním vlastnictví někoho z respondentovy rodiny (18,9 let). S průměrnou délkou pobytu delší než deset let se setkáváme u obecního nájemního bydlení (14 let) a u družstevního bytu rodiny respondenta (12,3 let).

Vnímání dostupnosti azylových domů se postupně snižuje, a aktuálně jsou azylové domy považovány za méně dostupné, než tomu bylo před přibližně 10 lety. Jde sice o pokles pozvolný, avšak celkový rozdíl u nedostupného azylového domu činí zhruba 15 %, což není zanedbatelný počet zájemců a případně i uživatelů této sociální služby. Je ale potřeba vzít v úvahu, že uváděná data budou ovlivněna způsobem dotazování. Dotazování na minulost bývá ovlivněno schopností respondentů se rozvzpomenout a také efektem tzv. vzpomínkového optimismu. Pokud vezmeme v úvahu i respondenty, kteří označili azylové domy za spíše nedostupné, tak nějaká forma bariéry se v posledním období týká více než dvou pětín dotázaných (44,1 %). V tomto ohledu má smysl zjištění konfrontovat s mírou tzv. odmítnutých uchazečů o službu a případně se více zabírat příčinami, proč tomu tak je.

S diskriminací na trhu s bydlením se kvůli svému etnickému původu **setkala více než třetina respondentů (36,3 %).** Častěji se cítili být diskriminováni dotázaní žijící v ubytovnách, zkušenost s diskriminací uvedla téměř polovina dotázaných (42,9 %), zatímco v nevhodném bydlení ji učinila přibližně třetina dotázaných (33,8 %).

## Kvalita bydlení

**V rámci porovnání právních důvodů užívání bydlení platí, že nejčastějším právním důvodem je nájemní smlouva, kterou má s majitelem uzavřenou více než polovina dotázaných (57,4 %).**

**Respondenti nejčastěji uvedli, že v současném bydlení okna nebo vstupní dveře neplní svou funkci, ať už z důvodu, že jsou poškozeny nebo z důvodu, že chybí úplně (37,6 %).** Druhým nejčastějším problémem, se kterým se potýká více než třetina dotázaných (34 %), je **nemožnost zatopit si v případě, že je v bytě v chladných dnech zima.** Třetím nejčastěji uváděným problémem, který označila téměř čtvrtina respondentů (21,7 %), je nedostupná koupelna/sprcha. Kuchyň či kuchyňský kout s dřezem ve svém současném bydlení postrádá bezmála čtvrtina dotázaných (18,7 %) a teplá voda není dostupná pro podobný podíl respondentů (17,5 %).

**Nejčastější velikostí bytů, které obývají více než dvě pětiny domácností (41,8 %) v nevhodném bydlení, je byt se dvěma místnostmi.** Byt o velikosti jedné místnosti a tři místností obývá shodně 16 % domácností. Necelá desetina domácností žije v bytech se čtyřmi místnostmi (8,9 %).

Nejčastější bydlení, které naši respondenti v rámci ubytoven užívají, jsou jednopokojové „byty“. **Respondenti, kteří žijí na ubytovnách, nejčastěji obývají jednu místnost (81,6 %).**

Zbývá méně než pětina respondentů uvedla, že obývá dvě místnosti (16,6 %), tři místnosti pak 1,8 % respondentů. **Dvě třetiny dotázaných (66 %) nemají k dispozici vlastní kuchyň v rámci svého „bytu“.**

## **Výdaje na bydlení**

**Průměrný výdaj domácností v bytové nouzi za bydlení činil v posledním měsíci 8 048 Kč, mediánová hodnota je 7 000 Kč. Na ubytovně průměrný výdaj za poslední měsíc činí 7 897 Kč, mediánová hodnota je 6 600 Kč. V nevhodném bydlení je pak průměrný výdaj za poslední měsíc 8 728 Kč a mediánová hodnota je dokonce 9 000 Kč.**

U domácností došlo v posledním půlroce ke **zvýšení výdajů za bydlení průměrně o 1 007 Kč. Mediánová hodnota činí 600 Kč.** Zvýšení nákladů na bydlení respondenti uváděli v ubytovnách i nevhodném bydlení podobně, s tím rozdílem, že u dotázaných žijících v nevhodném bydlení došlo k častějšímu zdražení o více než 2 000 Kč. Nejčastěji uváděná částka se pohybuje v intervalu do 999 Kč, a to téměř u poloviny respondentů v obou typech bydlení. Více než pětina respondentů uvedla, že zvýšení bylo vyšší, tedy v rozmezí 1 000 až 1 999 Kč.

Průměr i medián výdajů na bydlení podle počtu členů domácnosti je srovnatelný v nevhodném bydlení i ubytovnách, pokud domácnost čítá tři a méně členů. **Pokud domácnost čtyři a více členů jsou výdaje domácností na bydlení vyšší v ubytovnách než v nevhodném bydlení.**

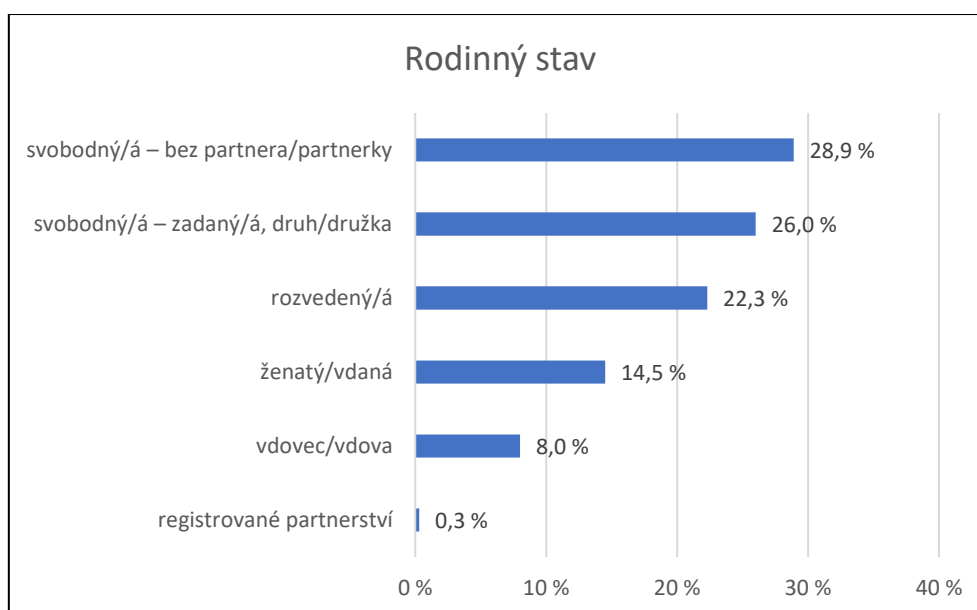
## C.4. Rodinný stav a nezaopatřené děti mimo domácnost

V následující kapitole se zaměříme na sociální složení domácností v obou typech bydlení, s důrazem kladeným na rodinný stav bydlících osob a také na nezaopatřené děti pobývající mimo domácnost<sup>128</sup>. Nemá smysl zdůrazňovat, že bezpečný domov a bydlení je jeden z důležitých pevných bodů života dětí, ale i dospělých osob.

### C.4.1. Rodinný stav

Nejdříve jsme zjišťovali rodinný stav respondentů. **Více než čtvrtina respondentů (28,9 %) uvedla, že je svobodná a zároveň bez partnera/partnerky.** Další přibližně čtvrtina dotázaných (26 %) je také svobodná, v současné době ale partnera či partnerku (druha/družku) má.

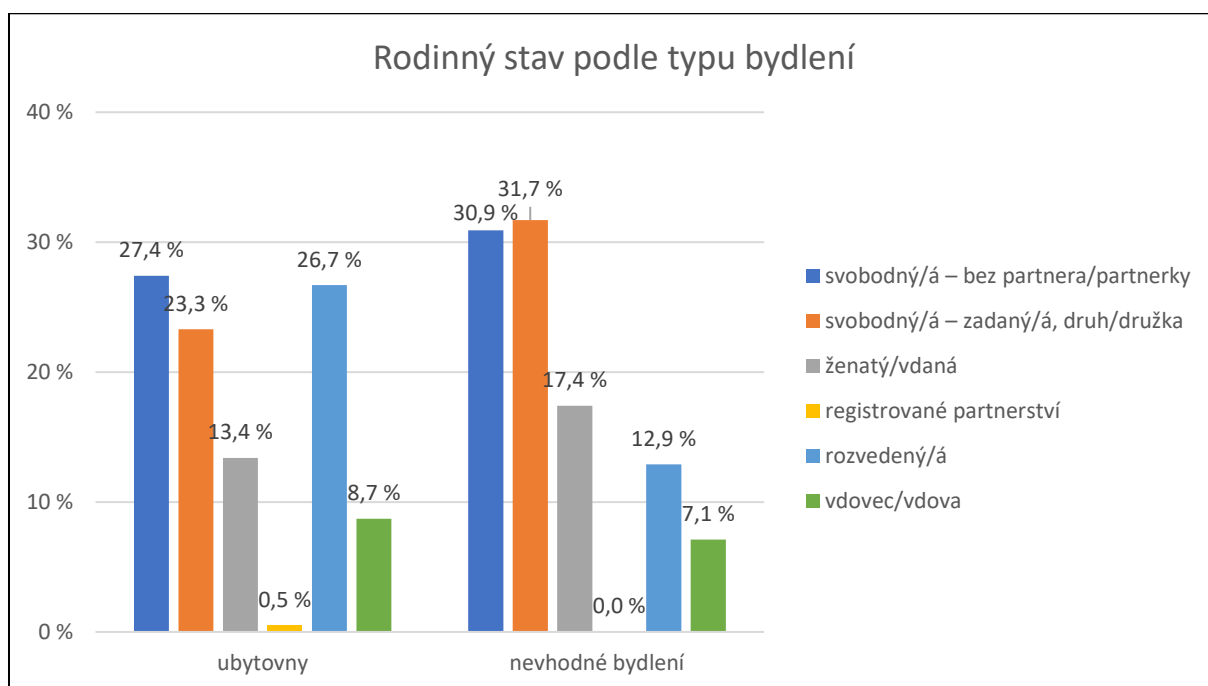
Graf 114: Rodinný stav (N = 982), květen–červen 2022



Svobodných osob žije v ubytovnách (s partnerem/partnerkou i bez) více než polovina (50,7 %) z celkového počtu dotázaných. Rozvedená je více než pětina respondentů (22,3 %), Přibližně sedmina dotázaných (14,5 %) uvedla, že jsou ženatí/vdané. Necelá desetina respondentů (8 %) je ovdovělá a méně než jedno procento (0,3 %) žije v registrovaném partnerství.

<sup>128</sup> V tomto případě se jedná o nezaopatřené děti ve věku do 18 let věk, případně do 26 let věku pokud soustavně studují. Jedná se o děti „trvale“ žijících mimo domácnost (nejedná se o děti na internátu apod.).

Graf 115: Rodinný stav podle typu bydlení (N ubytovny = 658, N nevhodné bydlení = 311), květen–červen 2022



Liší se nějak rodinný stav respondentů podle toho, v jakém typu bydlení domácnosti žijí? V ubytovnách nejčastěji respondenti uváděli, že jsou svobodní – bez partnera/partnerky (27,4 %) nebo rozvedení (26,7 %). Významný podíl dotázaných (23,3 %) odpověděl, že jsou svobodní – zadaní. V nevhodném bydlení byli respondenti nejčastěji svobodní – bez partnera/partnerky (30,9 %) nebo svobodní – zadaní (31,7 %). Podíl rozvedených osob žijících v ubytovnách (26,7 %) je oproti rozvedeným osobám žijícím v nevhodném bydlení (12,9 %) více než dvojnásobný. Tyto údaje jsou v souladu se zjištěním z předchozí části A, kde se ukázalo, že podíl jednočlenných domácností na ubytovnách převyšuje podíl domácností vícečlenných. Rodinný stav ženatý/vdaná se v podobné míře objevil u respondentů na ubytovnách (13,4 %) i v nevhodném bydlení (17,4 %). Stejně tak kategorie vdovec/vdova byla zastoupena přibližně stejně (na ubytovnách 8,7 % respondentů a v nevhodném bydlení 7,1 %).

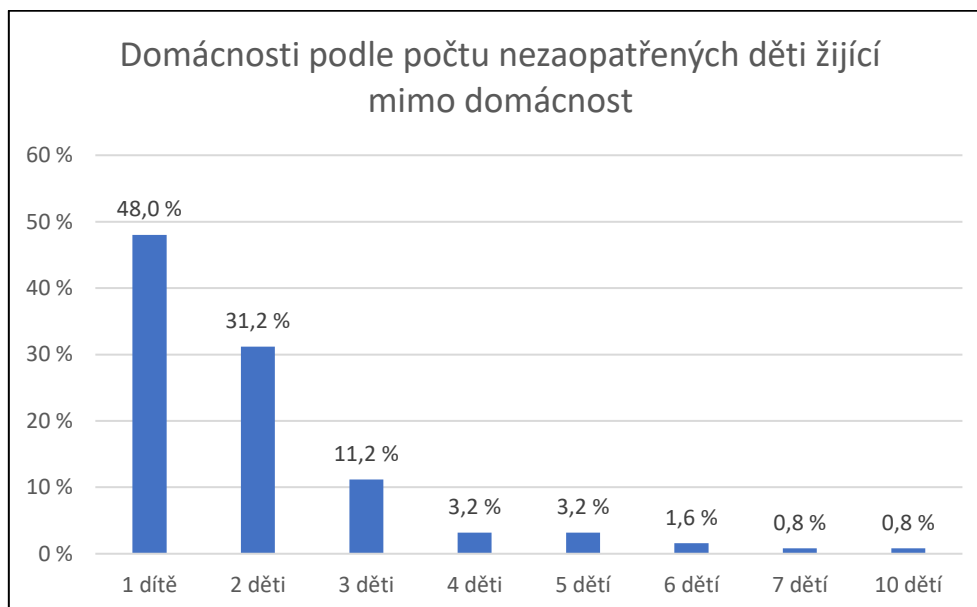
#### C.4.2. Nezaopatřené děti žijící mimo domácnost

Od respondentů jsme dále zjišťovali, kolik mají nezaopatřených dětí žijících mimo domácnost (jedná se o děti, které nežijí se svými rodiči/se svým rodičem; nejedná se o děti, které pobývají například na internátu)<sup>129</sup>. **Z celkového počtu 1 004 respondentů uvedlo 125 respondentů (12,5 % z celkového počtu respondentů), že má nezaopatřené dítě/děti, které žije/žijí mimo jejich domácnost (celkem 245 dětí).** Mezi nimi převažují ženy, které mají častěji zkušenost s pobytem v azylovém domě, významně je zde zastoupena kategorie svobodný/á – zadaný/á, druh/družka. U respondentů, kteří mají nezaopatřené děti žijící mimo domácnost, se častěji vyskytují problémy se závislostmi na alkoholu a pravidelné užívání drog (není však prokázána vzájemná souvislost mezi proměnnými). Nejvíce respondentů, kteří mají

<sup>129</sup> Zjišťovali jsme děti ve věku do 18 let, případně soustavně studující děti do 26 let.

nezaopatřené děti žijící mimo domácnost, žije ve Středočeském kraji a v obcích o velikosti 5 000 až 20 000 obyvatel.

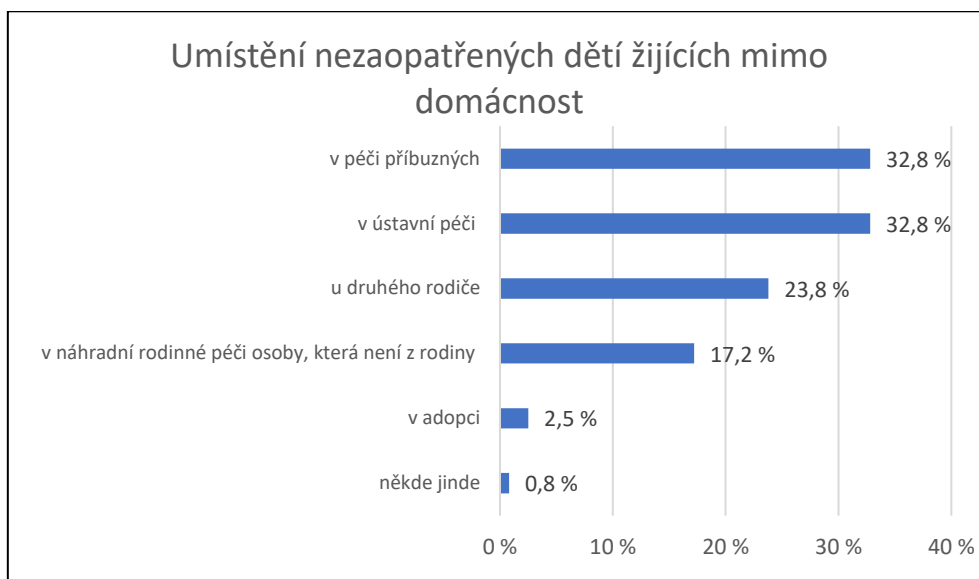
Graf 116: Domácnosti podle počtu nezaopatřených dětí žijících mimo domácnost (N = 125), květen–červen 2022



V téměř polovině případů (48 %) se jedná o jedno nezaopatřené dítě, které žije mimo domácnost. V přibližně třetině případů (31,2 %) respondenti uvedli, že mimo jejich domácnost žijí dvě děti. Tři nezaopatřené děti žijící mimo domácnost má přibližně desetina dotázaných (11,2 %), čtyři a pět takovýchto dětí má shodně 3,2 % respondentů. Nejméně často žilo mimo domácnost šest nezaopatřených dětí (1,6 %; 2 respondenti), sedm a deset nezaopatřených dětí (shodně 0,8 %; 1 respondent).

Při srovnávání nezaopatřených dětí respondentů žijících v ubytovnách a nevhodném bydlení jsme zjistili, že se počty zásadním způsobem neliší, v obou typech bydlení jsou děti žijící mimo domácnost zastoupeny v přibližně stejném poměru. Toto se týká i následujících zjištění. Pokud respondenti uvedli, že mají nezaopatřené dítě/děti, které žije/žijí mimo jejich domácnost, zjišťovali jsme, **kde jsou tyto děti umístěny**. Na otázku odpovědělo 122 dotázaných (měli 242 nezaopatřených dětí), kteří současně mohli uvádět více možností, což využívali v případě více dětí žijících mimo domácnost.

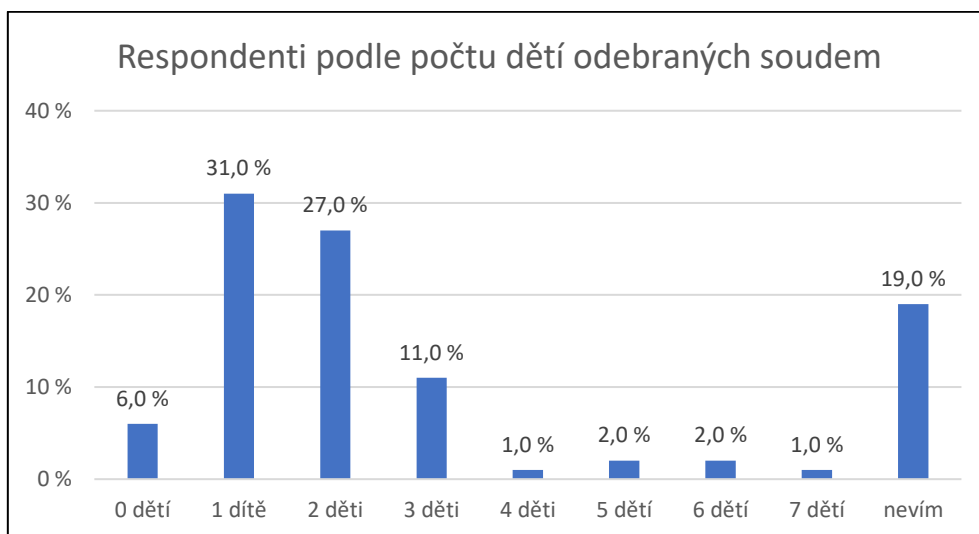
Graf 117: Umístění nezaopatřených dětí žijících mimo domácnost (N = 122), květen–červen 2022



Bezmála třetina dotázaných uvedla, že jejich nezaopatřené dítě/děti žijící mimo domácnost je/ještě **umístěny v péči příbuzných a také v ústavní péči** (shodně 32,8 %). V necelé čtvrtině případů (23,8 %) uvedli, že je dítě umístěno **u druhého z rodičů**. Umístění dítěte/děti v náhradní rodinné péči osoby, která není z rodiny, uvedla necelá pětina dotázaných (17,2 %), v adopci má umístěno dítě/děti 2,5 % dotázaných. Jeden respondent označil možnost někde jinde, do specifikace uvedl „Švýcarsko“, avšak bez dalšího vysvětlení.

U domácností, které mají dítě/děti žijící mimo domácnost, jsme dále zjišťovali, **kolik těchto dětí bylo odebráno soudem**. Odpověď na otázku: „Kolik dětí žijících mimo domácnost bylo odebráno soudem?“ uvedlo 100 respondentů (80 % z respondentů, kteří uvedli, že mají dítě umístěné mimo domácnost; 10 % z celkového počtu respondentů).

Graf 118: Respondenti podle počtu dětí žijících mimo domácnost odebraných soudem (N = 100), květen–červen 2022

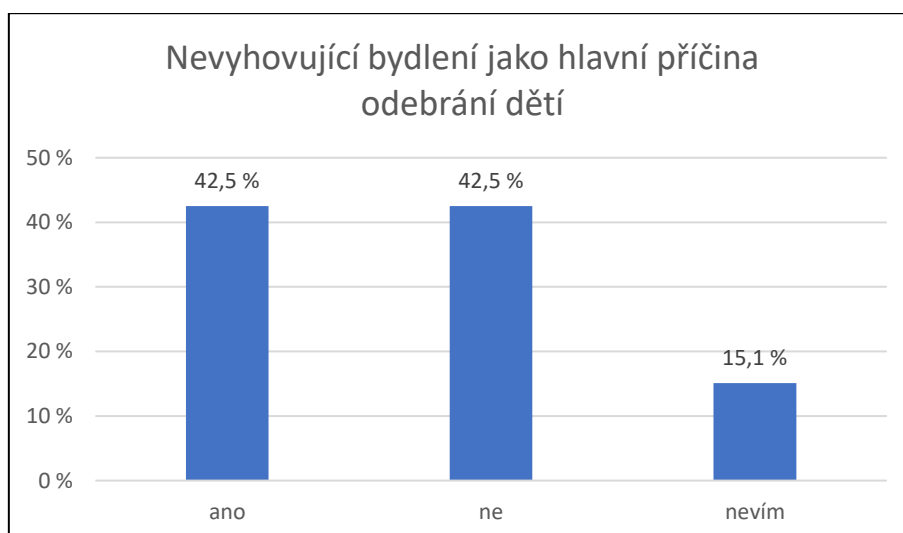


Téměř třetina dotázaných (31 %) odpověděla, že má jedno dítě, které jim bylo odebráno soudem. Dvě děti odebrané soudem zaznamenáváme u více než čtvrtiny domácností (27 %), tři odebrané děti pak více než v desetině (11 %) domácností. Respondentů, kterým dítě/děti žijící mimo domácnost nebylo/nebyly odebrány soudem, je 6 %. Shodně 2 % domácností mají soudem odebráno pět a šest dětí. Čtyři a sedm soudem odebraných dětí má shodně procento dotázaných. Téměř pětina respondentů (19 %) neví, kolik dětí má odebraných soudem.

Respondentů, kteří uvedli, že mají soudně odebrané dítě/děti, bylo 73 (58,4 % respondentů kteří uvedli, že mají dítě umístěné mimo domácnost; 7,3 % z celkového počtu respondentů). Těchto jsme se zeptali, zda bylo podle nich **hlavní příčinou odebrání dítěte/dětí to, že neměli k dispozici vyhovující bydlení**.

Následující graf přináší zajímavou informaci, neboť více než dvě pětiny respondentů (42,5 %) se domnívají, že nevyhovující bydlení bylo hlavní příčinou odebrání dítěte/dětí. Stejný podíl respondentů si myslí opak, tedy, že nevyhovující bydlení nebylo příčinou odebrání dítěte/dětí. Přibližně sedmina domácností (15,1 %) neví, zda nevyhovující bydlení bylo či nebylo hlavní příčinou odebrání dítěte/dětí.

Graf 119: Nevyhovující bydlení jako hlavní příčina odebrání dětí (N = 73), květen–červen 2022



### C.4.3. Shrnutí: rodinný stav a nezaopatřené děti žijící mimo domácnost

#### Rodinný stav

**Více než čtvrtina respondentů (28,9 %) uvedla, že je svobodná a zároveň bez partnera/partnerky.** Další přibližně čtvrtina dotázaných (26 %) je také svobodná, v současné době ale partnera či partnerku (druha/družku) má. Na ubytovnách žije svobodných osob (s partnerem/partnerkou i bez) více než polovina (50,6 %) z celkového počtu dotázaných. Rozvedená je více než pětina respondentů (22,3 %), přičemž počet rozvedených osob žijících

na ubytovnách (26,7 %) více než jednonásobně převažuje nad rozvedenými žijícími v nevhodném bydlení (12,9 %).

### **Nezaopatřené děti trvale žijící mimo domácnost**

**Z celkového počtu 1 004 respondentů uvedlo 125, že má nezaopatřené děti, které žijí mimo jejich domácnost (celkem 245 dětí).**

V téměř polovině případů (48 %) se jedná o jedno nezaopatřené dítě, které žije mimo domácnost, v přibližně třetině případů (31,2 %) se jedná o dvě děti.

Na otázku, kde jsou tyto děti umístěny, odpovědělo 122 dotázaných. Bezmála třetina dotázaných uvedla, že jejich **nezaopatřené dítě/děti žijící mimo domácnost je/Jsou umístěny v péči příbuzných a také v ústavní péči** (shodně 32,8 %). V necelé čtvrtině případů (23,8 %) uvedli, že je dítě umístěno **u druhého z rodičů**. Umístění dítěte/dětí v náhradní rodinné péči osoby, která není z rodiny, uvedla necelá pětina dotázaných (17,2 %).

Odpověď na otázku, zda a kolik dětí bylo odebráno soudem, uvedlo 100 respondentů. Téměř třetina dotázaných (31 %) má jedno dítě, které bylo odebráno soudem. Dvě děti odebrané soudem zaznamenáváme u více než čtvrtiny domácností (27 %), tři odebrané děti pak více než v desetině domácností (11 %).

Více než dvě pětiny respondentů (42,5 %) z těch, kterým bylo dítě odebráno soudně (73 osob), se domnívají, že nevyhovující bydlení bylo hlavní příčinou odebrání dítěte/dětí.



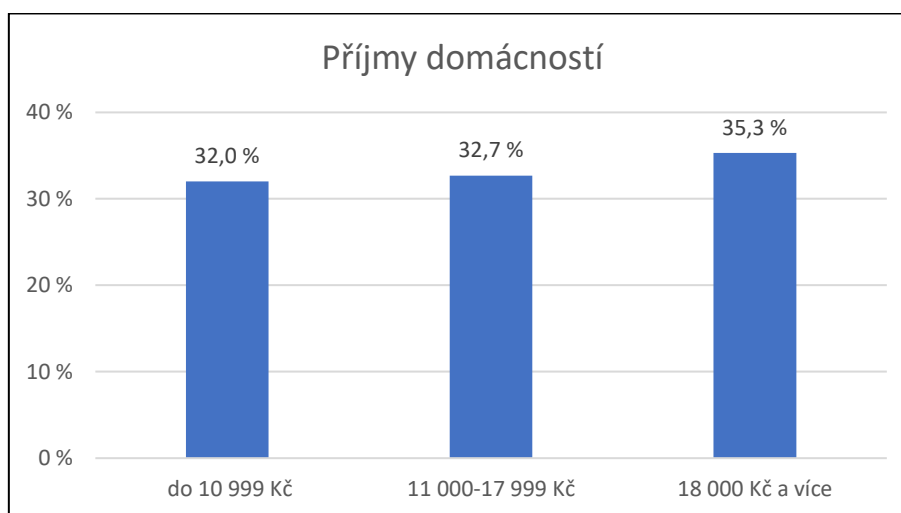
## C.5. Ekonomické zdroje a zadlužení

Osoby v bytové nouzi se často potýkají s předlužeností, přičemž možnosti řešení mají omezené. Existence dluhů je v mnohém limitující. Podmínka bezdlužnosti je často vyžadována obcemi při poskytování obecního sociálního bydlení, ačkoli takový přístup je podle Ministerstva vnitra ČR v rozporu se zákonem o obcích. Tento nedostatek byl shledán u řady obcí, jejichž pravidla přidělování bytů posuzovalo Ministerstvo vnitra ČR (Veselý, 2018). Na omezení přístupu k obecnímu bydlení pro osoby v bytové nouzi v souvislosti s podmínkou bezdlužnosti vůči obcím upozorňují také výsledky dotazníkového šetření OECD, podle nichž zhruba 90 % obcí (784 obcí) neposkytovalo bydlení žadatelům, kteří měli vůči obci dluh. Často se jednalo o dluh na nájemném bývalých nájemců obecních bytů. Významnou překážku k získání obecního bydlení pro osoby v bytové nouzi představovalo také požadování jistiny, kterou požadovalo 36 % obcí (cca 314 obcí).<sup>130</sup>

### C.5.1. Příjmy domácností

Začali jsme tím, že jsme prozkoumali, jaké jsou příjmy všech členů domácností. Dotazovali jsme se na **výši jednotlivých příjmů za poslední měsíc**<sup>131</sup>. Celkové příjmy domácností jsme rozdělili do tří kategorií. Vytvořili jsme tři přibližně stejně početné kategorie domácností. Jednalo se o kategorii příjmu do 10 999 Kč, příjmu od 11 000 do 17 999 Kč a kategorii příjmu nad 18 000 Kč.

Graf 120: Příjmy domácností (N = 931), květen–červen 2022



<sup>130</sup> Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. (2021). *Koncepce bydlení České republiky 2021*. <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/bytova-politika/koncepce-strategie/8888888888888888>

<sup>131</sup> Respondentů jsme se dotazovali na celkovou výši všech příjmů domácností (přibližný součet). Dále jsme se dotazovali na výši příjmu za zaměstnání, ze samostatné výdělečné činnosti (OSVČ), na výši důchodu starobního a invalidního, příjem z mateřské/rodičovské dovolené, z příležitostných prací a brigád bez smlouvy, sociálních dávek a jiné příjmy domácnosti. Obecně lze říci, že čím detailnější dotazování bylo, tím nižší byla schopnost či ochota respondentů na otázku odpovědět.

Ukázalo se, že v posledním měsíci před dotazováním (duben 2022) činil **průměrný příjem domácností 16 527 Kč. Měsíční medián domácností je o něco nižší, jedná se o částku 14 700 Kč.**

Příjmy logicky souvisejí s počtem členů domácností, které byly do dotazování zapojeny, čím vyšší je počet členů domácnosti, tím je zpravidla vyšší i její příjem. Tabulka uvádí průměr a medián celkových příjmů domácností za poslední měsíc před realizací dotazníkového šetření (duben 2022). Do tabulky byly zaneseny údaje za domácnosti s jedním až pěti členy, neboť domácností s vyšším počtem členů již bylo vždy méně než deset.

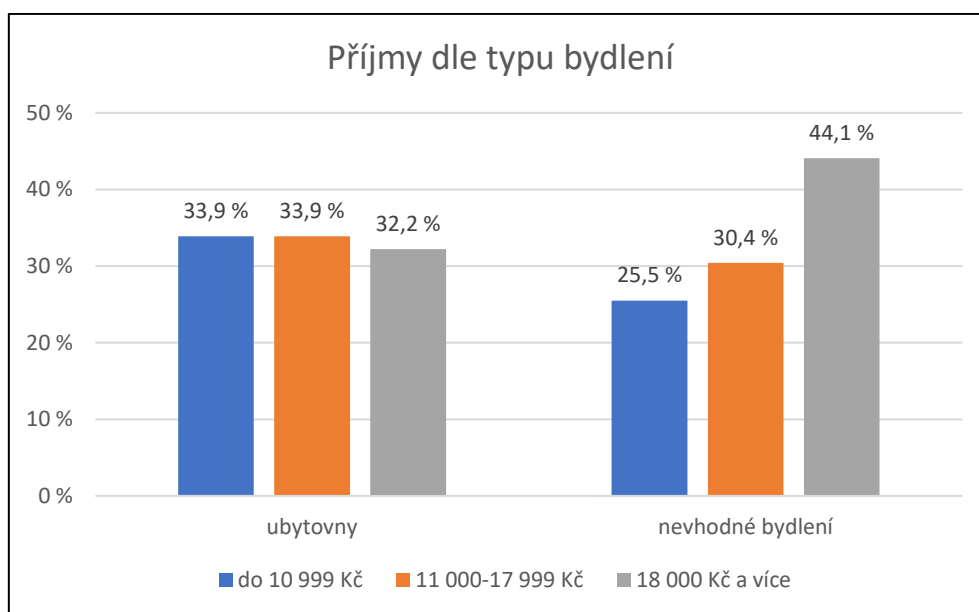
*Tabulka 71: Domácnosti podle počtu členů, celkových příjmů za poslední měsíc a podle typu bydlení, průměr a medián (N ubytovny = 613, N nevhodné bydlení = 268), květen–červen 2022*

nevhodné bydlení			ubytovny		
počet členů domácnosti	průměr (v Kč)	medián (v Kč)	počet členů domácnosti	průměr (v Kč)	medián (v Kč)
1 člen (N = 83)	10 600	10 000	1 člen (N = 341)	10 500	11 735
2 členové (N = 67)	16 846	15 280	2 členové (N = 150)	17 000	18 315
3 členové (N = 50)	20 408	20 000	3 členové (N = 49)	19 000	20 972
4 členové (N = 39)	19 931	18 000	4 členové (N = 49)	22 171	24 247
5 členů (N = 29)	25 713	25 000	5 členů (N = 24)	25 000	27 337

Vyšší příjmy domácností uváděli častěji mladší respondenti (méně než 40 let) než starší. Mladší respondenti žili častěji ve vícečlenných domácnostech (dva a více členů). Starší respondenti častěji žili v domácnostech dvou osob, či se jednalo o jednočlennou domácnost. Vzhledem k tomu, že jsme se ptali na příjmy celé domácnosti, vícečlenné domácnosti uváděly vyšší částky.

Na příjmy domácností jsme nahlédli i z perspektivy typu bydlení. Z následujícího grafu je zřejmé, že ve všech typech bydlení jsou zastoupeny všechny příjmové skupiny dotázaných. V ubytovnách jsou všechny tři příjmové kategorie zastoupeny téměř shodným podílem, tedy v každé z nich je zastoupena přibližně třetina domácností. V nevhodném bydlení je patrný vyšší podíl respondentů s vyššími příjmy – podíl domácností s příjmy do 10 999 Kč mírně přesahuje čtvrtinu (25,5 %), domácnosti s příjmy v rozmezí 11 000 až 17 999 jsou zastoupeny o málo více než třemi desetiny (30,4 %) a příjmy nad 18 000 Kč uvedly více než čtyři desetiny domácností (44,1 %).

Graf 121: Příjem domácností podle typu bydlení (N ubytovny = 631, N nevhodné bydlení = 286), květen–červen 2022



Dále jsme se zaměřili na příjem domácností z perspektivy životního minima. Daný výpočet má své limity, které plynou z toho, že neznáme výši započitatelných a nezapočitatelných příjmů domácností<sup>132</sup> a částku životního minima jsme poměřovali k celkovému příjmu domácností<sup>133</sup>. Vzhledem k výše uvedenému a podílu domácností, které pobírají příspěvek/doplatek na bydlení (64,8 %) či jiné nezapočitatelné příjmy<sup>134</sup>, lze předpokládat, že počet domácností, jejichž příjem nedosahuje životního minima, bude pravděpodobně vyšší. Na dosažení částky životního minima jsme se podívali z perspektivy všech domácností žijících v jednotlivých typech bydlení a z perspektivy rodin s nezaopatřenými dětmi ve věku do 26 let.

<sup>132</sup> V rámci dotazníkového šetření nebyla sledována výše jednotlivých sociálních dávek.

<sup>133</sup> Při zohlednění počtu dospělých osob v domácnosti, počtu dětí ve věku do 6 let, počtu dětí ve věku od 6 do 15 let, ve věku od 15 do 26 let.

<sup>134</sup> Neznáme však jejich výši.

Tabulka 72: Poměření celkových příjmů domácnosti a výše životního minima domácnosti (N počet domácností celkem = 1 004, N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022

domácnosti v bytové nouzi				
celkové příjmy	domácnosti celkem		domácnosti s nezaopatřenými dětmi ve věku do 26 let	
	počet	podíl	počet	podíl
nižší než životní minimum domácnosti	89	8,9 %	25	7,9 %
nezjištěno	73	7,3 %	27	8,6 %
vyšší než životní minimum domácnosti	842	83,8 %	261	83,5 %
celkem	1 004	100,0 %	312	100,0 %

z toho domácnosti v ubytovnách				
celkové příjmy	domácnosti celkem		domácnosti s nezaopatřenými dětmi ve věku do 26 let	
	počet	počet	počet	podíl
nižší než životní minimum domácnosti	29	4,3 %	5	3,3 %
nezjištěno	42	6,2 %	10	6,6 %
vyšší než životní minimum domácnosti	602	89,5 %	136	90,1 %
celkem	673	100,0 %	151	100,0 %

z toho domácnosti v nevhodném bydlení				
celkové příjmy	domácnosti celkem		domácnosti s nezaopatřenými dětmi ve věku do 26 let	
	počet	počet	počet	podíl
nižší než životní minimum domácnosti	53	16,8 %	20	12,2 %
nezjištěno	30	9,5 %	17	10,4 %
vyšší než životní minimum domácnosti	233	73,7 %	127	77,4 %
celkem	316	100,0 %	164	100,0 %

Z tabulky je patrné, že přestože jsme započítali všechny příjmy domácnosti (včetně nezapočitatelných příjmů<sup>135</sup>, ukazuje se, že příjmy téměř desetiny (8,9 %) všech domácností v bytové nouzi nedosahují částky životního minima odpovídající složení dané domácnosti. V případě rodin s nezaopatřenými dětmi ve věku do 26 let činí podíl domácností, jejichž příjmy nedosahují částky životního minima 8 % domácností.

Pokud se podíváme na domácnosti v jednotlivých typech bydlení, pak zjistíme, že o poznání horší je situace domácností v nevhodném bydlení než domácností v ubytovnách. V nevhodném bydlení příjmy více než desetiny domácností s nezaopatřenými dětmi ve věku do 26 let (12,2 %) nedosahují částky životního minima a příjmy přibližně šestiny všech domácností v nevhodném bydlení (16,8 %) nedosahují částky životního minima. V případě domácností v ubytovnách se počet domácností, jejichž příjmy nedosahují životního minima, pohybují okolo 4 % (domácností celkem 4,3 %; domácností s nezaopatřenými dětmi ve věku do 26 let 3,3 %).

Výše uvedené dokreslují tabulky níže, které uvádějí domácnosti s nezaopatřenými dětmi do 18 let podle počtu členů domácnosti, typu bydlení a kategorie příjmu.

<sup>135</sup> Pozn. Jejich výši nelze z našeho dotazování odvodit.

Tabulka 73: Domácnosti s nezaopatřenými dětmi do 18 let podle počtu členů a výše příjmu v ubytovnách (N = 151), květen–červen 2022

počet členů domácnosti		do 10 999	11 000–17 999	18 000 a více	nezjištěno	celkem
2 členové	počet	4	10	4	2	20
	podíl	20,0 %	50,0 %	20,0 %	10,0 %	100 %
3 členové	počet	2	10	24	2	38
	podíl	5,3 %	26,3 %	63,2 %	5,3 %	100 %
4 členové	počet	0	12	34	3	49
	podíl	0,0 %	24,5 %	69,4 %	6,1 %	100 %
5 členů	počet	0	2	21	2	25
	podíl	0,0 %	8,0 %	84,0 %	8,0 %	100 %
6 a více členů	počet	0	2	16	1	19
	podíl	0,0 %	10,5 %	84,2 %	5,3 %	100 %
celkem	počet	6	36	99	10	151
	podíl	4,0 %	23,8 %	65,6 %	6,6 %	100 %

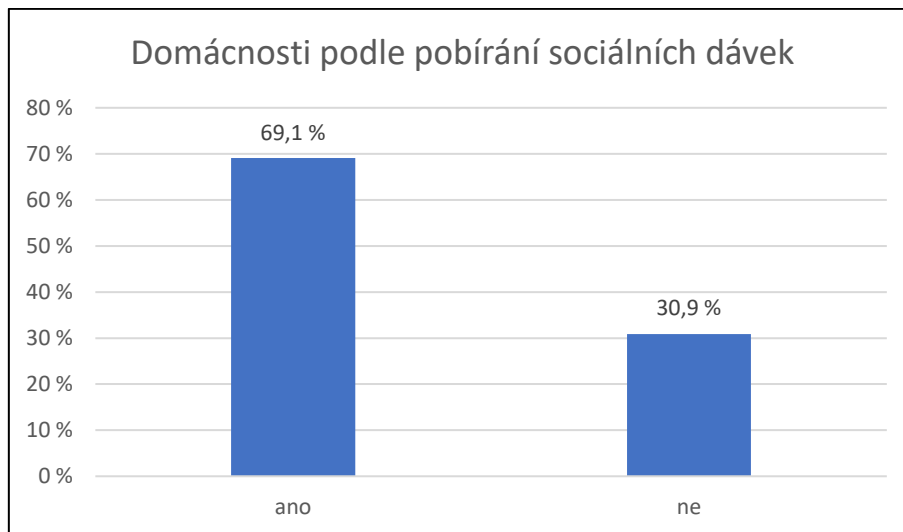
Tabulka 74: Domácnosti s nezaopatřenými dětmi do 18 let podle počtu členů a výše příjmu v nevhodném bydlení (N = 161), květen–červen 2022

počet členů domácnosti		do 10 999	11 000–17 999	18 000 a více	nezjištěno	celkem
2 členové	počet	2	9	6	0	17
	podíl	11,8 %	52,9 %	35,3 %	0,0 %	100 %
3 členové	počet	6	12	27	2	47
	podíl	12,8 %	25,5 %	57,4 %	4,3 %	100 %
4 členové	počet	2	15	19	5	41
	podíl	4,9 %	36,6 %	46,3 %	12,2 %	100 %
5 členů	počet	1	5	23	2	31
	podíl	3,2 %	16,1 %	74,2 %	6,5 %	100 %
6 a více členů	počet	1	3	14	7	25
	podíl	4,0 %	12,0 %	56,0 %	28,0 %	100 %
celkem	počet	12	44	89	16	161
	podíl	7,5 %	27,3 %	55,3 %	9,9 %	100 %

### C.5.1.1. Sociální dávky

Očekávali jsme, že mezi příjmy budou hrát významnou roli sociální dávky, proto jsme zjišťovali, zda respondenti nebo někdo ze členů jejich domácnosti **sociální dávky pobírá**.

Graf 122: Domácnosti podle pobírání sociálních dávek (N = 1 004), květen–červen 2022

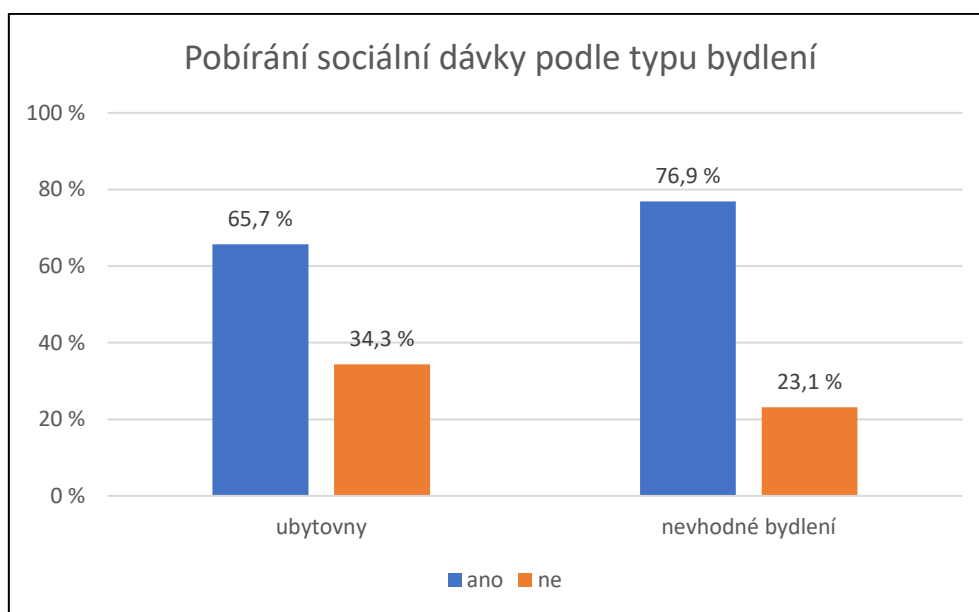


Na otázku: „Pobíráte Vy nebo někdo ze členů vaší domácnosti sociální dávky?“ **více než dvě třetiny oslovených domácností (69,1 %) uvedly odpověď „ano“**. Necelá třetina dotázaných (30,9 %) uvedla, že žádné dávky nepobírá. Byli mezi nimi především respondenti, kteří uvedli, že jsou někde zaměstnání, dále osoby OSVČ a důchodci invalidní i starobní. U všech ostatních kategorií převažovala odpověď, že dávky pobírají.

V případě domácností **s nezaopatřeným dítětem/děti ve věku do 18 let uvedlo 90,4 % domácností, že pobírají sociální dávky a 9,6 % domácností** (30 domácností; 15 domácností v nevhodném bydlení a 15 domácností v ubytovnách) **uvedlo, že dávky nepobírají**. V nevhodném bydlení dávky pobírá 90,7 % domácností s nezaopatřenými dětmi do 18 let, v ubytovnách je pobírá 90,1 % domácností s nezaopatřenými dětmi do 18 let.

Z celkového počtu domácností s nezaopatřeným dítětem/děti ve věku do 18 let, které uvedly, že nepobírají žádné sociální dávky (30 domácností), jen tři domácnosti uvedly výši příjmu, která nedosahuje částky životního minima.

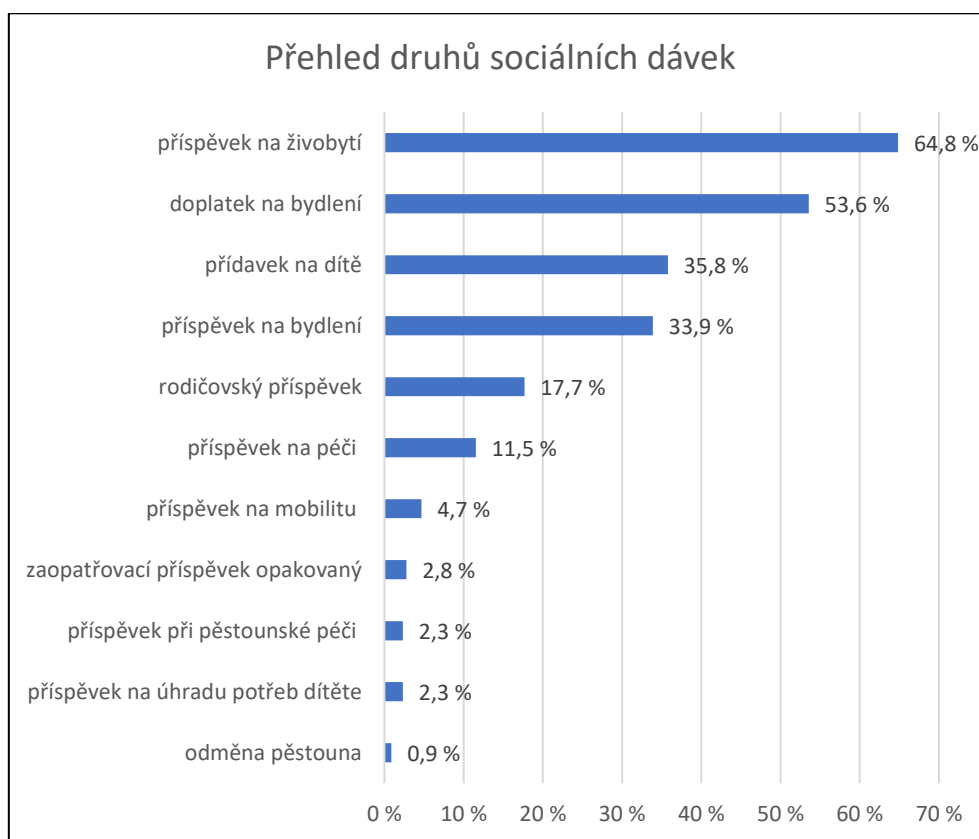
Graf 123: Pobírání sociální dávky dle typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022



Z odpovědí respondentů je zřejmé, že v obou typech bydlení převažují ti, jež sociální dávky pobírají. Téměř dvě třetiny domácností žijících v ubytovnách (65,7 %) uvedly, že nějakou sociální dávku pobírají, a více než třetina domácností (34,4 %) odpověděla, že žádnou sociální dávku nepobírá. Podíl domácností žijících v nevhodném bydlení pobírajících sociální dávku přesahuje tři čtvrtiny (76,9 %) a domácnosti, které dávku nepobírají, jsou zastoupeny necelou čtvrtinou (23,1 %). Jen pro doplnění – u mobilního bydlení nepobíraly sociální dávky dvě pětiny dotázaných.

Domácnosti, které nějaký druh sociální dávky pobírají, dále specifikovaly, **o jaké sociální dávky se jedná**. Je pochopitelné, že zde mohli uvést více odpovědí a vybírat ze širokého spektra sociálních dávek.

Graf 124: Přehled pobíraných druhů sociálních dávek (N = 685), květen–červen 2022



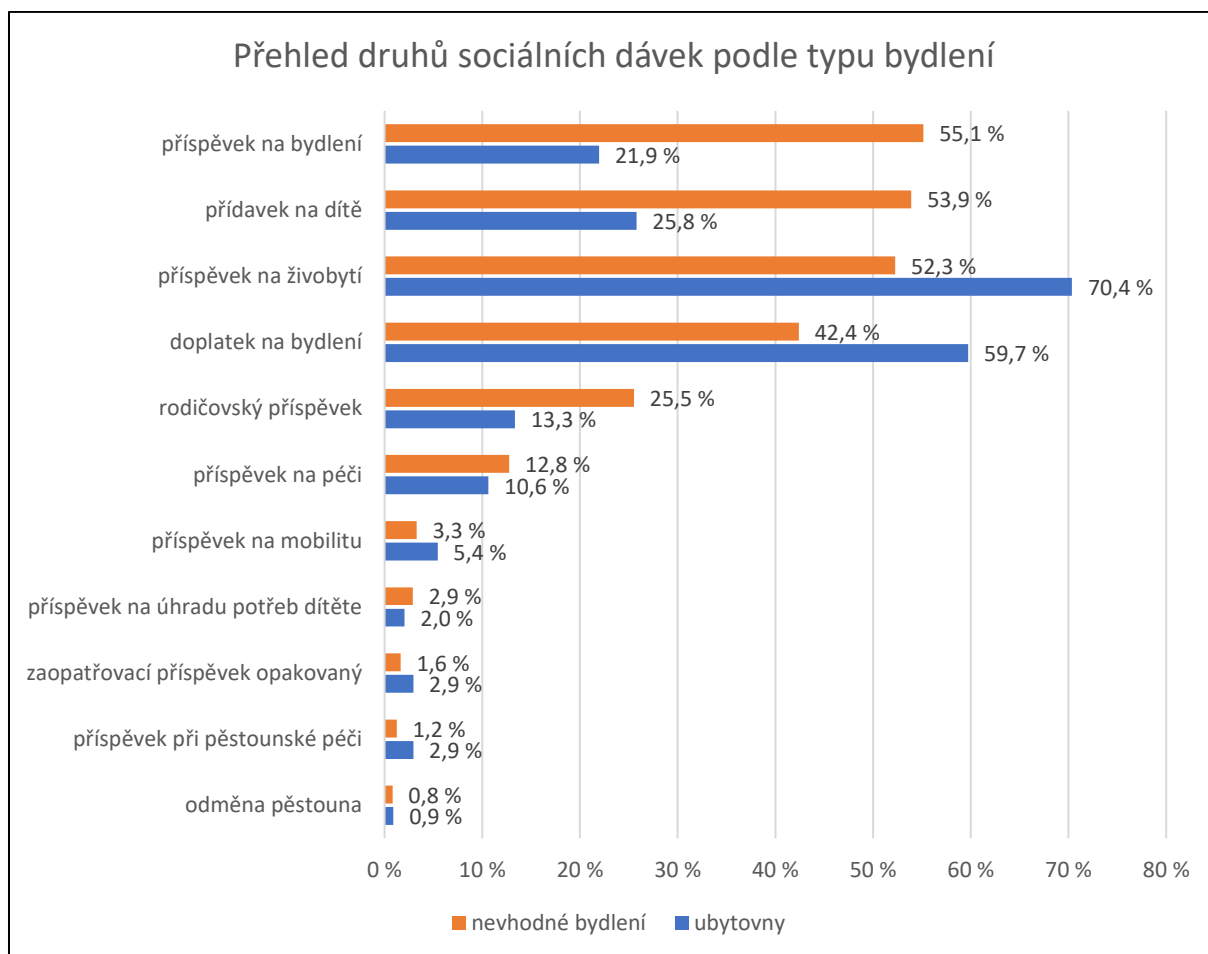
**Nejčastěji pobíranou sociální dávkou je příspěvek na živobytí.** Ten pobírají téměř dvě třetiny dotázaných domácností (64,8 %). Více než polovina domácností (53,6 %) pobírá doplatek na bydlení, více než třetina přídavek na dítě (35,8 %) a příspěvek na bydlení (33,9 %) <sup>136</sup>. Méně než pětina dotázaných domácností (17,7 %) pobírá rodičovský příspěvek, přibližně desetina domácností (11,5 %) příspěvek na péči.

Méně než desetina dotázaných domácností pobírá následující příspěvky: příspěvek na mobilitu (4,7 %), zaopatřovací příspěvek opakovaný (2,8 %), příspěvek při pěstounské péči (2,3 %), příspěvek na úhradu potřeb dítěte (2,3 %). Méně než procento domácností respondentů (0,9 %) pobírá odměnu pěstouna.

<sup>136</sup> Z podílu respondentů, kteří uvedli, že pobírají příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení je zřejmé, že si respondenti dané dávky pletou, případně je zaměňují.



Graf 125: Přehled druhů sociálních dávek podle typu bydlení (N ubytovny = 442, N nevhodné bydlení = 243), květen–červen 2022



Domácnosti v nevhodném bydlení nejčastěji uváděly, že pobírají příspěvek na bydlení (55,1 %), přídavek na dítě (53,9 %), příspěvek na živobytí (52,3 %). Více než dvě pětiny domácností v nevhodném bydlení dále uvedly, že pobírají doplatek na bydlení (42,4 %) a přibližně čtvrtina rodičovský příspěvek (25,5 %).

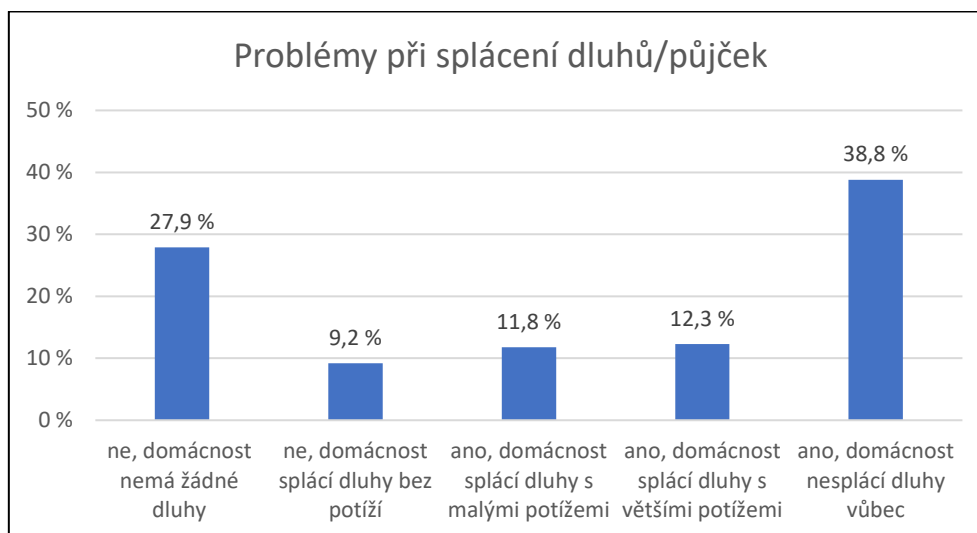
Mezi domácnostmi žijícími v ubytovnách byl nejčastěji uváděnou sociální dávkou příspěvek na živobytí (70,4 %). Více než polovina respondentů z ubytoven uvedla, že jejich domácnost pobírá doplatek na bydlení (59,7 %). Přibližně čtvrtina domácností žijících v ubytovnách pobírá přídavek na dítě/děti (25,8 %) a pětina uvedla, že čerpá (21,9 %) příspěvek na bydlení<sup>137</sup>.

<sup>137</sup> Z podílu respondentů, kteří uvedli, že pobírají příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení je zřejmé, že si respondenti dané dávky pletou, případně je zaměňují.

## C.5.2. Dluhy

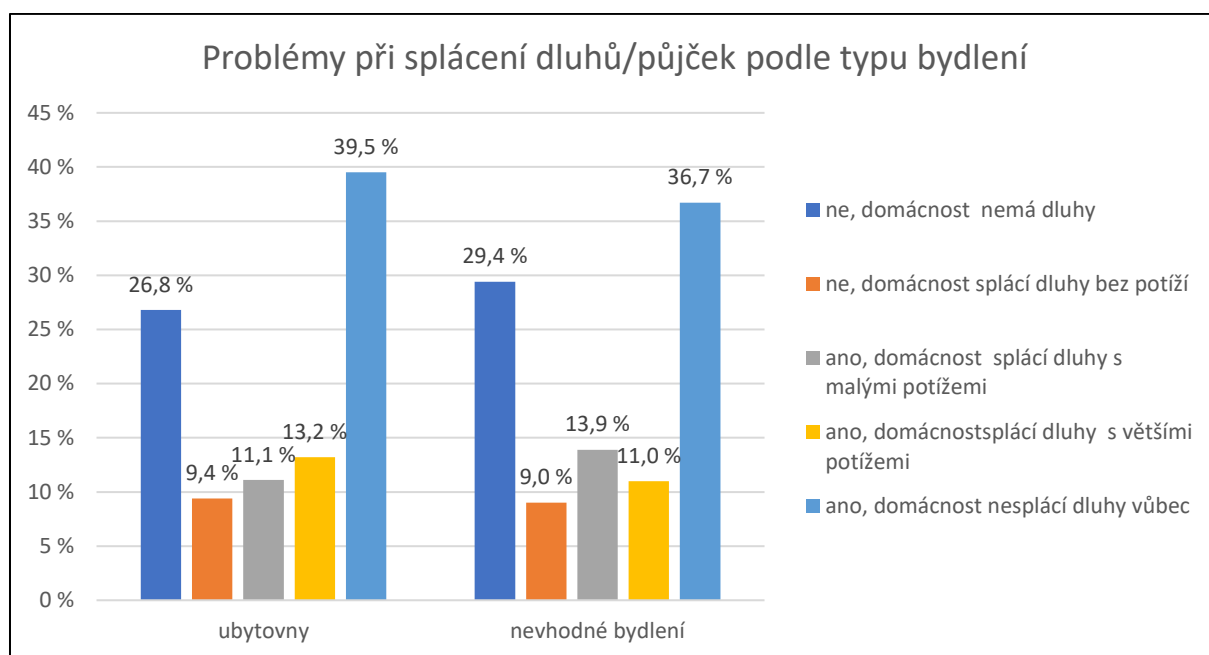
Jak jsme již uvedli, osoby v bytové nouzi se často potýkají s předlužeností. Zjišťovali jsme, **zda mají v rámci domácnosti nějaké dluhy a pokud ano, jak se jim je daří splácet.**

Graf 126: Problémy při splácení dluhů/půjček (N = 980), květen–červen 2022



**Přibližně čtvrtina dotázaných (27,9 %) uvedla, že nikdo v jejich domácnosti žádné dluhy nemá, a nemusí tedy řešit problémy při jejich splácení.** Nejčastěji toto tvrzení uváděli respondenti ve věkové kategorii 50 a více let. **Dluhy, které se vůbec nedaří splácet, mají necelé dvě pětiny domácností (38,8 %).** Více než polovina domácností s příjmy do 10 999 Kč uvedla, že dluhy má a vůbec je nesplácí. S většími problémy se při splácení svých dluhů potýká přibližně desetina domácností (12,3 %), menší problémy při splácení uvedla další více než desetina dotázaných (11,8 %). Problémy se splácením dluhů (resp. jejich nesplácení) častěji uváděli respondenti s nižším vzděláním (s neukončeným základním a základním vzděláním). Pouze méně než desetina respondentů (9,2 %) uvedla, že dluhy domácnosti zvládá splácet bez potíží.

Graf 127: Problémy při splácení dluhů/půjček podle typu bydlení (N ubytovny = 657, N nevhodné bydlení = 310), květen–červen 2022

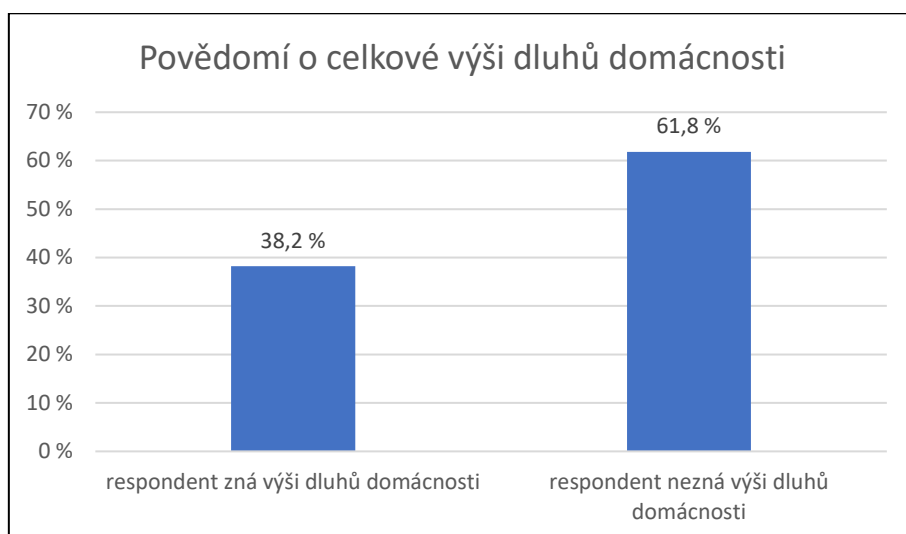


Z grafu vyplývá, že rozložení problémů se splácením dluhů je podobné jak u domácností žijících v ubytovnách, tak v nevhodném bydlení. V obou typech bydlení jsou nejčastěji zastoupeny domácnosti, které dluhy mají a vůbec je nesplácejí, následovány těmi, které dluhy nemají.

Vůbec dluhy nesplácí téměř dvě pětiny dotázaných domácností žijících na ubytovnách (39,5 %) i v nevhodném bydlení (36,7 %). To, že žádné dluhy nikdo z domácností nemá, uvedla více než čtvrtina domácností respondentů v ubytovnách (26,8 %) a v nevhodném bydlení (29,4 %).

Pokud respondenti uvedli, že mají nějaké dluhy, odpovídali dále na doplňující otázky zjišťující podrobnosti o jejich dluhové situaci. První z těchto doplňujících otázek se dotazovala na **povědomí o celkové výši dluhu**. Na tuto otázku odpovídalo 667 respondentů. Nezjišťovali jsme jen dluhy, které má dotázaný, ale všichni členové jeho domácnosti, což v některých případech vedlo k tomu, že dotázaný nedokázal na tuto otázku přesně či vůbec odpovědět.

Graf 128: Povědomí o celkové výši dluhů domácnosti (N = 667), květen–červen 2022

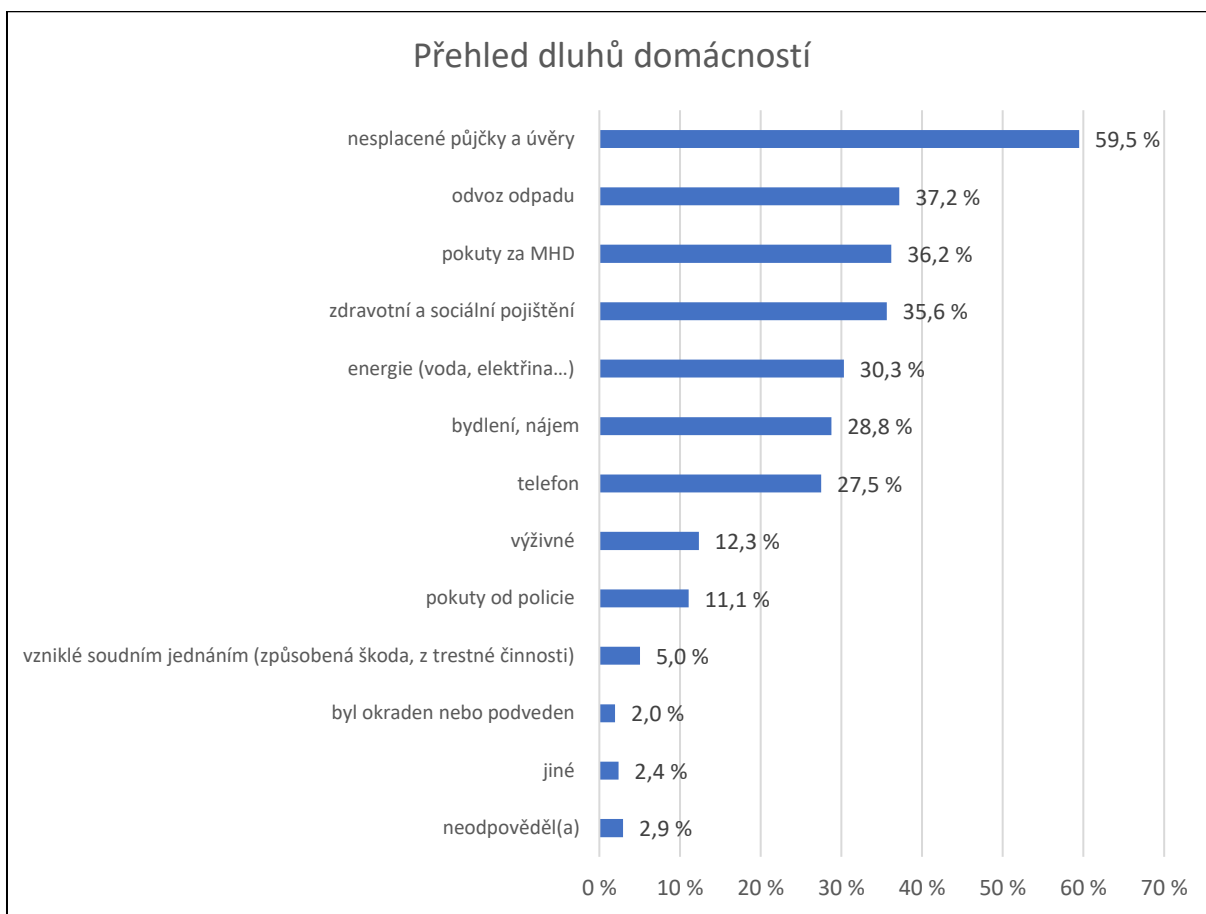


Přibližně tři pětiny dotázaných ze zadlužených domácností (61,8 %) uvedly, že nevědí, jaká je výše dluhu domácnosti. Výši dluhu domácnosti znají necelé dvě pětiny domácností (38,2 %).

U domácností, které výši svého dluhu znají, činí **průměrná výše dluhu 300 153 Kč**. Hodnota **mediánu je 83 000 Kč**. Značný rozdíl v hodnotách průměru a mediánu je dán velkým rozpětím mezi **výší minimálního dluhu (400 Kč) a maximálního dluhu (9 milionů)**. Respondenti s vyššími dluhy častěji uváděli i vyšší příjmy domácnosti.

Druhá ze série otázek určených pouze pro domácnosti, které mají dluhy, zjišťovala, **za co domácnosti dluží**. Respondenti mohli uvést více odpovědí.

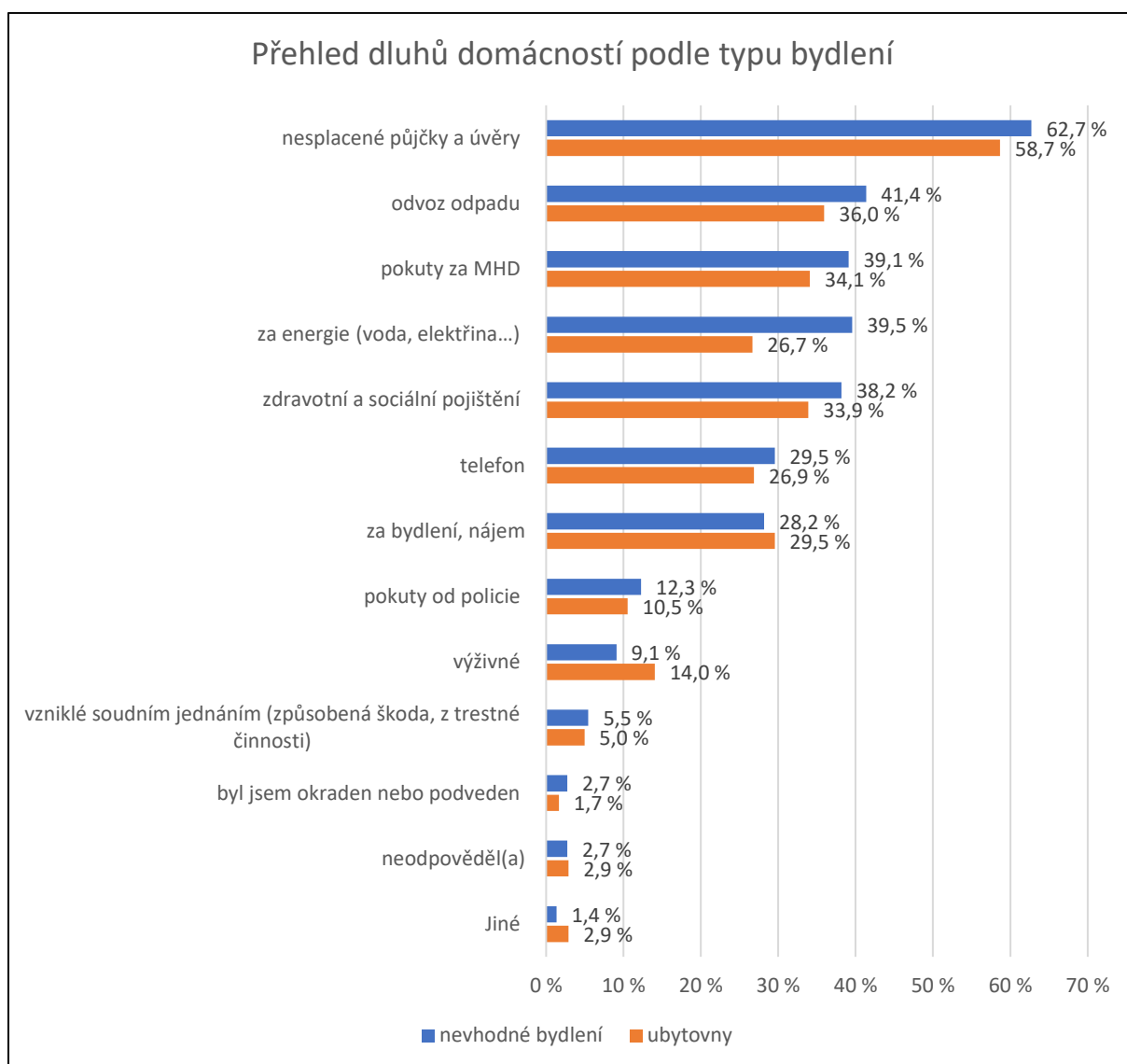
Graf 129: Přehled dluhů domácností (N = 713), květen–červen 2022



Pokud domácnosti mají nějaké dluhy, **nejčastěji se jedná o dluhy za nesplacené půjčky a úvěry, za které dluží téměř tři pětiny domácností (59,5 %)**. U nejčastěji zmiňovaných dluhů, tedy nesplácených půjček a úvěrů, se ukázalo, že se v podobné míře objevují u respondentů v ubytovnách i v nevhodném bydlení.

Druhý nejčastější dluh domácností je za svoz odpadu (37,2 %), s nepatrným rozdílem následují dluhy za pokuty v MHD (36,2 %). Více než třetina domácností dále dluží za zdravotní a sociální pojištění (35,6 %). Za bydlení a nájem dluží více než čtvrtina domácností (28,8 %), stejně jako za telefon (27,5 %). Přibližně desetina domácností dluží na výživném (12,3 %) a na pokutách od policie (11,1 %). Méně než desetina dotázaných má dluhy vzniklé soudním jednáním (5 %) či dluhy vzniklé tím, že byli okradeni či podvedeni (2 %). Na otázku neodpovědělo 2,9 % domácností. Další 2,4 % dotázaných uvedlo, že má dluhy za něco jiného, než byly nabídnuté možnosti. Patřily sem například dluhy zděděné po rodičích či partnerovi, dluhy z podnikání, dluhy za televizní a rozhlasové poplatky či dluhy za povinné ručení.

Graf 130: Přehled dluhů domácností podle typu bydlení (N ubytovny = 484, N nevhodné bydlení = 220), květen–červen 2022



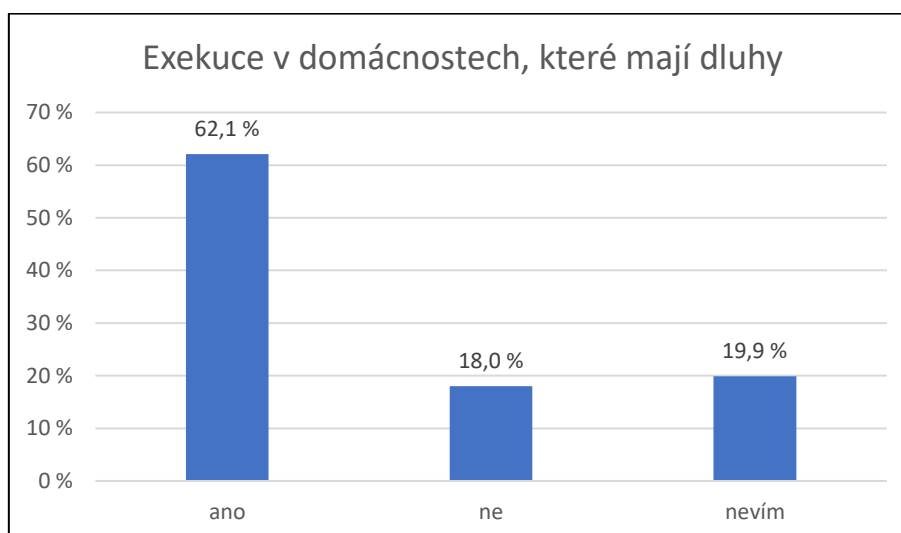
Respondenti žijící v nevhodném bydlení nejčastěji uváděli, že má jejich domácnost dluh/dluhy vzniklé nesplácením půjček/úvěrů (62,7 %). Přibližně dvě pětiny respondentů z nevhodného bydlení uvedly, že jejich domácnost dluží za odvoz odpadu (41,4 %), pokuty za MHD (39,1 %), za energie (39,5 %) a sociální a/nebo zdravotní pojištění (38,2 %). Dluhy za telefon (29,5 %) a za bydlení, nájemné (28,2 %) mají domácnosti přibližně tří desetin respondentů, kteří bydlí v nevhodném bydlení. Přibližně desetina respondentů uvedla, že jejich domácnost dluží za pokuty od policie (12,3 %) a výživné (9,1 %). Dluhy vzniklé soudním jednáním označilo 5,5 % respondentů a 2,7 % uvedlo, že mají dluhy, které vznikly okradením nebo povedením někoho ze členů domácnosti. Na otázku neodpovědělo 2,7 % respondentů a 1,4 % respondentů zvolilo možnost „jiné“.

Respondenti žijící v ubytovnách také nejčastěji uváděli, že má jejich domácnost dluh/dluhy vzniklé nesplácením půjček/úvěrů (58,7 %). Více než třetina respondentů z ubytoven uvedla, že domácnost dluží za odvoz odpadu (36 %), pokuty za MHD (34,1 %) a sociální a/nebo zdravotní pojištění (33,9 %). Dluhy za bydlení, nájemné (29,5 %), telefon (26,9 %) a energie

(26,7 %) mají domácnosti přibližně tři desetiny respondentů, kteří bydlí v ubytovnách. Více než desetina respondentů uvedla, že jejich domácnost dluží za výživné (14 %) a pokuty od policie (10,5 %). Dluhy vzniklé soudním jednáním uvedlo 5 % respondentů a 1,7 % domácností má dluhy z toho důvodu, že byli okradeni nebo povedeni. Na otázku neodpovědělo 2,9 % respondentů a stejný podíl respondentů zvolilo možnost „jiné“ (2,9 %).

Další otázka určená pouze pro domácnosti s dluhy zjišťovala, **zda mají respondenti nebo někdo z jejich domácnosti v současné době exekuci**. Data Ministerstva spravedlnosti získaná od okresních soudů udávají, že v České republice bylo v roce 2021 zahájeno 4 593 190 exekučních řízení, což představuje meziroční nárůst přibližně o 50 000 exekucí. Přestože exekucí celkově přibylo, došlo k meziročnímu poklesu počtu osob v exekuci. Znamená to, že oproti roku 2020 vzrostl průměrný počet exekucí na osobu z 6 na 6,4 exekucí.<sup>138</sup> Ukončených exekucí bylo 430 000, což je o 80 000 méně než v roce předchozím. Jak vyplývá z našich zjištění, exekuce se často dotýká i osob žijících v nejistém bydlení.

Graf 131: Exekuce v domácnostech, které mají dluhy (N = 699), květen–červen 2022



**Více než tři pětiny respondentů (62,1 %), kteří uvedli, že v jejich domácnosti má někdo dluhy, taktéž uvedli, že mají v současné době exekuci.**<sup>139</sup> Čím starší respondent byl, tím pravděpodobnější byla tato odpověď. Exekuce někoho ze členů domácnosti byla zmiňována jak u osob žijících v ubytovnách, tak v nevhodném bydlení. V ubytovnách činí podíl domácností s exekucí více než dvě třetiny (67,3 %) z celkového počtu domácností s dluhem a v nevhodném bydlení má exekuci více než polovina zadlužených domácností (52,1 %). Přibližně pětina dotázaných domácností s dluhy neví, zda nějaké exekuce má (19,9 %). Necelá pětina domácností má dluhy, ale v současné době žádné exekuce nemá (18 %).

**Bezmála tři čtvrtiny respondentů, v jejichž domácnosti žilo alespoň jedno nezaopatřené dítě ve věku do 18 let, uvedly, že někdo v jejich domácnosti má dluh (74,7 %; 233 domácností). Z tohoto počtu domácností téměř dvě třetiny (64,4 %) uvedly, že někdo z členů domácnosti má exekuci.** Téměř pětina uvedla, že exekuci nemá (18,5 %) a 17,2 %

<sup>138</sup> Exekutorská komora české republiky. (2022). Základní statistické údaje. <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>

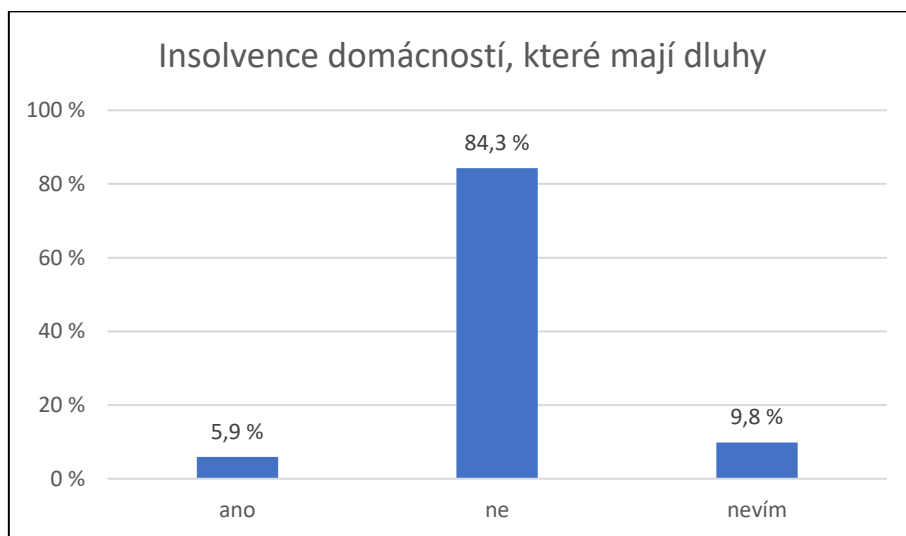
<sup>139</sup> Podíl domácností s exekucí ze všech domácností v bytové nouzi dosahuje 43,2 %.

respondentů s minimálně jedním nezaopatřeným dítětem do 18 let v domácnosti na otázku odpověděly „nevím“.

**Více než polovina domácností, ve kterých žil senior ve věku 65 a více let<sup>140</sup>, uvedla, že někdo v jejich domácnosti má dluh (53,3 %; 80 domácností). Z tohoto počtu domácností téměř dvě třetiny (63,8 %) uvedly, že někdo z členů domácnosti má exekuci. Čtvrtina uvedla, že nikdo v domácnosti exekuci nemá (25 % %) a přibližně desetina (11,2 %) na otázku odpověděla, že neví.**

Poslední ze série otázek směřujících k domácnostem s dluhy zjišťovala, **zda se respondenti nebo někdo z jejich domácnosti nachází v současné době v insolvenční.**

Graf 132: Insolvence v domácnostech, které mají dluhy (N = 693), květen–červen 2022



**Více než čtyři pětiny respondentů (84,3 %) žijících v dlužících domácnostech uvedly, že nikdo z jejich domácnosti se v současné době v insolvenční nenachází. Někdo s insolvenční žije v 5,9 % domácností s dluhem<sup>141</sup> a přibližně desetina dotázaných (9,8 %) neví, zda se někdo z jejich domácnosti v insolvenční nachází. Rozložení insolvenční je velmi podobné jak v ubytovnách, tak v nevhodném bydlení. Domácnosti, které uvedly, že se nacházejí v insolvenční, nejčastěji uváděly, že celkové příjmy jejich domácnosti jsou vyšší než 18 000 Kč měsíčně.**

<sup>140</sup> Může se jednat o jakoukoliv kombinaci členů domácnosti se seniorem – např. senior tvořící jednočlennou domácnost, domácnost dvou seniorů, jednoho seniora ve vícečlenné domácnosti apod.

<sup>141</sup> Podíl domácností, v nichž je některý z členů v insolvenční, na celkovém počtu domácností dosahuje 4,1 %.



### C.5.3. Shrnutí: ekonomické zdroje a zadlužení

#### Příjmy domácností

V posledním měsíci před dotazováním (duben 2022) činil **průměrný příjem domácností 16 527 Kč. Měsíční medián domácností je o něco nižší, jedná se o částku 14 700 Kč.**

Celkové příjmy domácností jsme rozdělili do tří kategorií. Vytvořili jsme tři přibližně stejně početné kategorie domácností. Jednalo se o kategorii příjmu do 10 999 Kč, příjmu od 11 000 do 17 999 Kč a kategorii příjmu nad 18 000 Kč. V ubytovnách jsou všechny tři příjmové kategorie zastoupeny téměř shodným podílem, tedy v každé z nich je zastoupena přibližně třetina domácností. V nevhodném bydlení je patrný vyšší podíl respondentů s vyššími příjmy, jsou zde větší rozdíly v zastoupení jednotlivých příjmových kategorií.

Zaměřili jsme se na příjem domácností ve vztahu k výši životního minima. Daný výpočet má své limity, které plynou z toho, že neznáme výši započitatelných a nezapočitatelných příjmů domácností a **částku životního minima jsme poměřovali k celkovému příjmu domácností. Příjmy téměř desetiny (8,9 %) všech domácností v bytové nouzi nedosahují částky životního minima odpovídající složení dané domácnosti. Situace je horší v nevhodném bydlení, ve kterém příjmy více než desetiny domácností s nezaopatřenými dětmi ve věku do 26 let (12,2 %) nedosahují částky životního minima a příjmy přibližně šestiny všech domácností v nevhodném bydlení (16,8 %) nedosahují částky životního minima.**

**Více než dvě třetiny oslovených domácností (69,1 %) pobírají některou ze sociálních dávek.** Necelá třetina dotázaných (30,9 %) uvedla, že žádné dávky nepobírá. Ve všech typech bydlení převažují ti, jež sociální dávky pobírají.

**Nejčastěji pobíranou sociální dávkou je příspěvek na živobytí.** Ten pobírají téměř dvě třetiny dotázaných (64,8 %). Více než polovina respondentů (53,6 %) pobírá doplatek na bydlení, více než třetina přídavek na dítě (35,8 %) a příspěvek na bydlení (33,9 %). Méně než pětina dotázaných (17,7 %) pobírá rodičovský příspěvek, přibližně desetina respondentů (11,5 %) příspěvek na péči.

V případě domácností **s nezaopatřeným dítětem/děti ve věku do 18 let uvedlo 90,4 % domácností, že pobírají sociální dávky a 9,6 % domácností (30 domácností; 15 domácností v nevhodném bydlení a 15 domácností v ubytovnách) uvedlo, že dávky nepobírají. V nevhodném bydlení i ubytovnách je jejich podíl srovnatelný.**

#### Dluhy

**Přibližně čtvrtina dotázaných (27,9 %) uvedla, že nikdo v jejich domácnosti žádné dluhy nemá a nemusí tedy řešit problémy při jejich splácení.** Nejčastěji toto tvrzení uváděli respondenti ve věkové kategorii 50 a více let. **Dluhy vůbec nesplácí více než třetina domácností (38,8 %).** S většími problémy se při splácení svých dluhů potýká přibližně desetina domácností (12,3 %). Rozložení problémů se splácením dluhů je podobné jak na ubytovnách, tak v nevhodném bydlení.

Přibližně tři pětiny dotázaných ze zadlužených domácností (61,8 %) uvedly, že nevědí, jaká je výše dluhu, který jako domácnost mají. Výši svého dluhu znají necelé dvě pětiny domácností (38,2 %).

U domácností, které výši svého dluhu znají, činí **průměrná výše dluhu 300 153 Kč**. Hodnota **mediánu je 83 000 Kč**.

Pokud domácnosti mají nějaké dluhy, **nejčastěji se jedná o dluhy za nesplacené půjčky a úvěry, za které dluží téměř tři pětiny domácností (59,5 %)**. Druhý nejčastější dluh domácností je za svoz odpadu (37,2 %), s nepatrným rozdílem následují dluhy za pokuty v MHD (36,2 %). Více než třetina domácností dále dluží za zdravotní a sociální pojištění (35,6 %). Za bydlení a nájem dluží více než čtvrtina domácností (28,8 %), stejně jako za telefon (27,5 %).

**Více než tři pětiny respondentů (62,1 %), kteří uvedli, že v jejich domácnosti má někdo dluhy, taktéž uvedli, že mají v současné době i exekuci.** Čím starší respondent byl, tím pravděpodobnější byla tato odpověď. V ubytovnách činí podíl domácností s exekucí více než dvě třetiny (67,3 %) z celkového počtu dotázaných zadlužených domácností a v nevhodném bydlení má exekuci více než polovina domácností s dluhem (52,1 %).

**Bezmála tři čtvrtiny respondentů, v jejichž domácnosti žilo alespoň jedno nezaopatřené dítě ve věku do 18 let, uvedly, že někdo v jejich domácnosti má dluh (74,7 %; 233 domácností). Z tohoto počtu domácností téměř dvě třetiny (64,4 %) uvedly, že někdo z členů domácnosti má exekuci.**

**Více než polovina domácností, ve kterých žil senior ve věku 65 a více let<sup>142</sup>, uvedla, že někdo v jejich domácnosti má dluh (53,3 %; 80 domácností). Z tohoto počtu domácností téměř dvě třetiny (63,8 %) uvedly, že někdo z členů domácnosti má exekuci.**

**Více než čtyři pětiny respondentů ze zadlužených domácností (84,3 %) uvedly, že nikdo z jejich domácnosti v současné době není v insolventi. V 5,9 % zadlužených domácností se alespoň jeden člen nachází v insolventi.** Přibližně desetina dotázaných (9,8 %) uvedla, že neví. Rozložení insolventi je podobné jak na ubytovnách, tak v nevhodném bydlení.

---

<sup>142</sup> Může se jednat o jakoukoliv kombinaci členů domácností se seniorem – např. senior tvořící jednočlennou domácnost, domácnost dvou seniorů, jednoho seniora ve vícečlenné domácnosti apod.

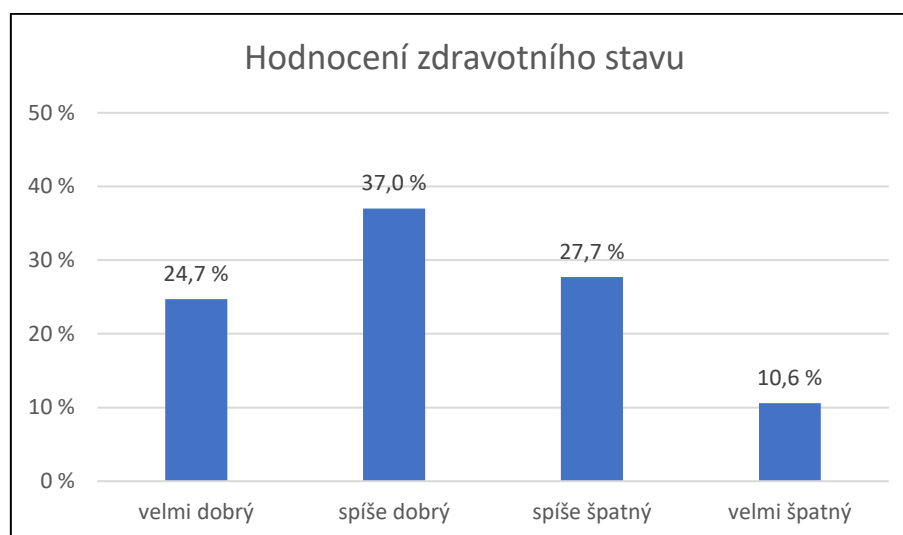
## C.6. Fyzické a duševní zdraví

Jak uvádí studie „Zdraví obyvatel postrádajících standardní bydlení“, život obyvatel v bytové nouzi je díky životu v nepříznivých podmínkách významně ovlivněn v oblasti fyzického zdraví (výskyt plísně, přítomnost štěnic, švábů a dalších škůdců a parazitů, nedostatečné vytápění, aj.). Totéž lze uvést o duševním zdraví, které je významně negativně ovlivněno životními podmínkami.<sup>143</sup> Pochopitelně je nutno dodat, že život v nepříznivých podmínkách není jediným faktorem, který oblast fyzického i psychického zdraví ovlivňuje.

### C.6.1. Hodnocení fyzického a duševního zdraví

Nejdříve jsme zjišťovali, jak respondenti **hodnotí svůj fyzický zdravotní stav v uplynulém roce**.

Graf 133: Hodnocení fyzického zdravotního stavu (N = 996), květen–červen 2022

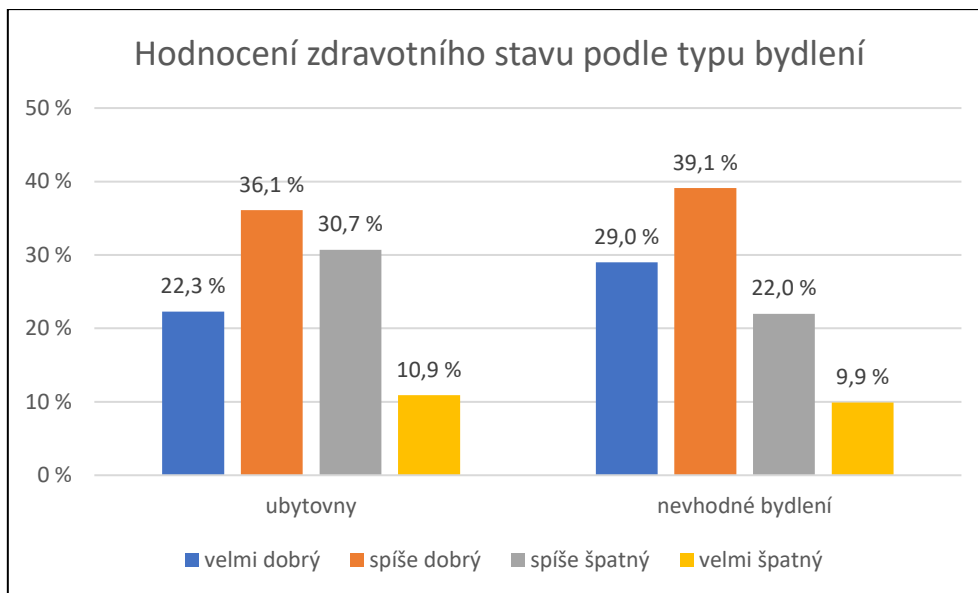


**Za dobrý považují svůj zdravotní stav téměř dvě třetiny dotázaných (61,7 %).** Přibližně čtvrtina dotázaných (24,7 %) hodnotila svůj fyzický zdravotní stav v posledním roce jako velmi dobrý, více než třetina respondentů (37 %) jako spíše dobrý. Oproti tomu **přibližně třetina respondentů (38,3 %) svůj zdravotní stav pokládá za špatný.** Jako velmi špatný hodnotila svůj fyzický zdravotní stav přibližně desetina respondentů (10,6 %), více než čtvrtina dotázaných (27,7 %) ho označila za spíše špatný. Svůj zdravotní stav jako velmi dobrý hodnotili častěji respondenti z vyšší příjmové kategorie a svobodní – bez partnera/partnerky. Naopak jako špatný hodnotili svůj zdravotní stav častěji respondenti ve vyšším věku (50+).

<sup>143</sup> Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. (2018). *Zdraví obyvatel postrádajících standardní bydlení*, [http://www.socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/Ostatni/Zdrav%C3%AD\\_obyvatel\\_postr%C3%A1daj%C3%ADc%C3%ADch\\_standardn%C3%AD\\_byden%C3%AD.pdf](http://www.socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/Ostatni/Zdrav%C3%AD_obyvatel_postr%C3%A1daj%C3%ADc%C3%ADch_standardn%C3%AD_byden%C3%AD.pdf)

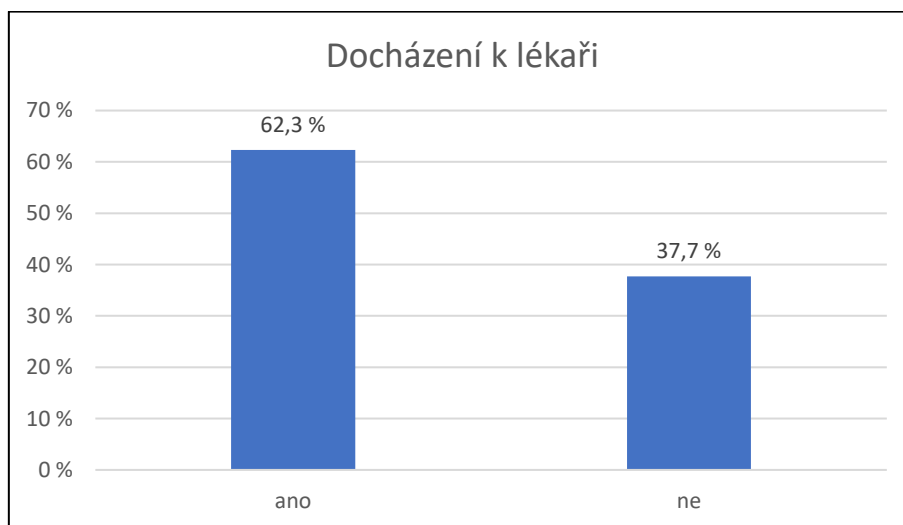
Jak nahlíží na svůj zdravotní stav respondenti v jednotlivých typech bydlení, ukazuje následující graf. Je z něj patrné, že dotázaní na ubytovnách (41,6 %) svůj zdravotní stav označují za horší než dotázaní v nevhodném bydlení (31,9 %).

Graf 134: Hodnocení fyzického zdravotního stavu podle typu bydlení (N ubytovny = 668, N nevhodné bydlení = 314), květen–červen 2022



Upřesňující otázka zjišťovala, **zda respondenti dochází kvůli svému fyzickému zdravotnímu stavu k lékařům**. Byla položena všem, kteří v předchozí otázce označili svůj fyzický zdravotní stav jako spíše dobrý či špatný (spíše špatný nebo velmi špatný), tzn. nevyjadřovali se ti, kteří svůj zdravotní stav pokládají za velmi dobrý. Na otázku odpovídalo 746 respondentů.

Graf 135: Docházení k lékařům respondentů, kteří hodnotí svůj fyzický zdravotní stav jako spíše dobrý či špatný (N = 746), květen–červen 2022



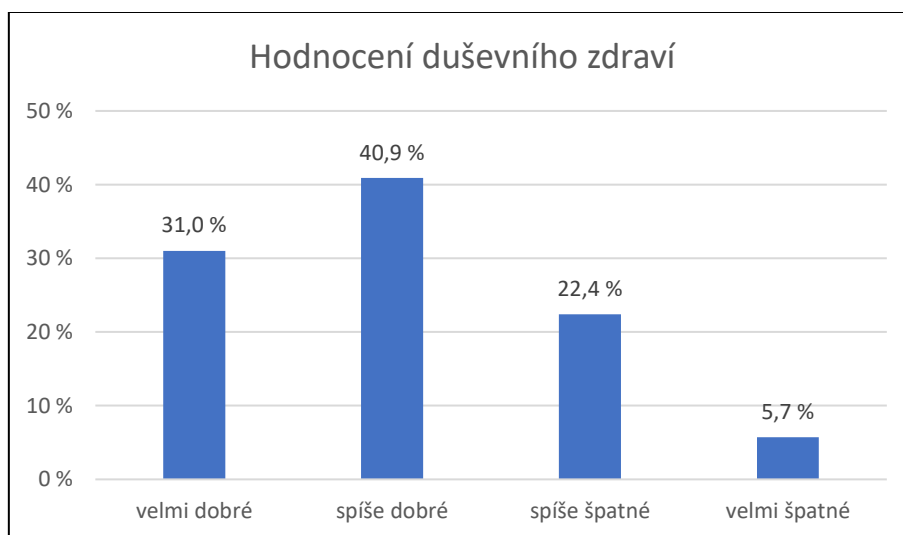
Více než tři pětiny dotázaných (62,3 %), kteří v předchozí otázce uvedli, že jejich fyzický zdravotní stav v posledním roce byl spíše dobrý nebo špatný, dochází kvůli svému zdravotnímu stavu k lékaři. Zbývá více než třetina respondentů (37,7 %) k lékaři nechodí.

Lékaře navštěvují téměř dvě třetiny respondentů žijících v ubytovnách (65,8 %) a více než polovina dotázaných v nevhodném bydlení (54,5 %).

V ubytovnách k lékaři nechodí, i přes určité zdravotní problémy, více než třetina dotázaných (34,2 %) a v nevhodném bydlení nedochází k lékaři téměř polovina dotázaných (45,5 %). Platí, že čím hůře respondent hodnotí svůj zdravotní stav, tím větší je pravděpodobnost, že kvůli němu navštěvuje lékaře.

V návaznosti na hodnocení fyzického zdraví jsme se respondentů dotazovali i na hodnocení jejich **duševního zdraví za uplynulý rok**.

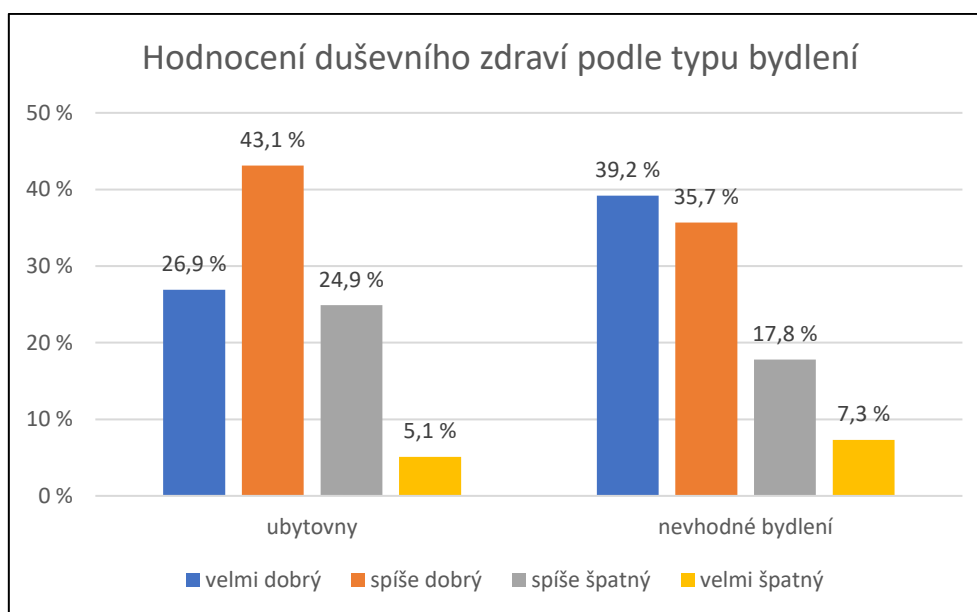
Graf 136: Hodnocení duševního zdraví (N = 996), květen–červen 2022



**Duševní zdraví je oproti fyzickému hodnoceno lépe a za dobré ho označily téměř tři čtvrtiny dotazovaných (71,9 %).** Téměř třetina dotázaných (31 %) hodnotí své duševní zdraví v posledním roce jako velmi dobré, přibližně dvě pětiny respondentů (40,9 %) ho pokládají za spíše dobré. **Naopak duševní zdraví za špatné pokládá více než čtvrtina respondentů (28,1 %).** Jako velmi špatné hodnotí své duševní zdraví v posledním roce 5,7 % respondentů, více než pětina dotázaných (22,4 %) ho pokládá za spíše špatné. Své duševní zdraví jako velmi dobré hodnotily častěji osoby z vyšší příjmové kategorie a svobodní – bez partnera/partnerky.

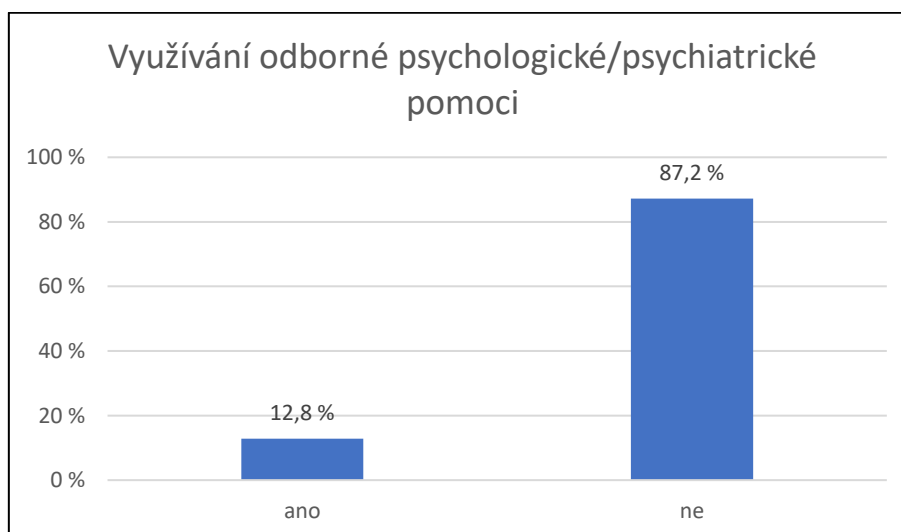
Stejně jako fyzické zdraví je i duševní zdraví pokládáno za špatné častěji respondenty žijícími v ubytovnách (34,5 %) než v nevhodném bydlení (25,1 %).

Graf 137: Hodnocení duševního zdraví podle typu bydlení (N ubytovny = 668, N nevhodné bydlení = 314), květen–červen 2022



Upřesňující otázka, která zjišťovala, **zda respondenti navštěvují kvůli svému duševnímu zdraví psychologa a/nebo psychiatra**, byla položena všem, kteří označili své duševní zdraví za spíše dobré či špatné (spíše špatné nebo velmi špatné).

Graf 138: Využívání psychologické/psychiatrické pomoci u respondentů, kteří hodnotí svůj duševní stav jako spíše dobrý či špatný (N = 687), květen–červen 2022



**Téměř devět desetin dotázaných (87,2 %), kteří v předchozí otázce uvedli, že jejich duševní zdraví v posledním roce bylo spíše dobré či špatné, nenavštěvuje kvůli svému duševnímu zdraví žádného psychologa/psychiatra.** Tento údaj je podobný i u jednotlivých typů bydlení – v ubytovnách (87,1 %), v nevhodném bydlení (86,9 %) a v mobilních obydlich všichni dotázaní uvedli, že žádného odborníka kvůli svému duševnímu zdraví nenavštěvují.

Zbylá přibližně desetina respondentů (12,8 %) psychologa/psychiatra navštěvuje. Ve všech typech bydlení opět téměř shodný podíl respondentů odpověděl, že odbornou pomoc využívá – 12,9 % dotázaných v ubytovnách a 13,1 % v nevhodném bydlení, a žádný respondent v mobilním obydlí.

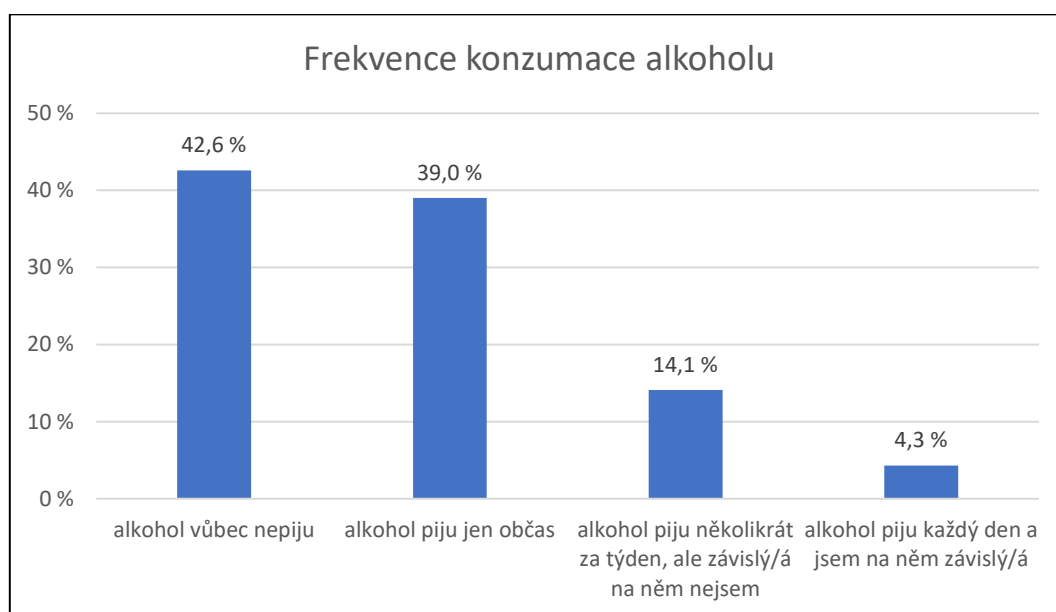
Je patrné, že se zhoršujícím se hodnocením duševního zdraví roste návštěvnost psychiatra či psychologa. **Přesto 58 % respondentů, kteří hodnotí duševní zdraví jako velmi špatné, žádného odborníka nenavštěvuje.**

**Je zřejmé, že pocíťované problémy v oblasti fyzického zdraví dotázaní řeší častěji než problémy v oblasti duševního zdraví.** Existuje vysoký podíl těch, kteří své psychické zdraví hodnotí jako špatné, avšak nijak to neřeší. Oproti tomu lidé se špatným fyzickým zdravím lékaře navštíví v daleko větší míře.

## C.6.2. Závislosti

Dále jsme se zabývali konzumací alkoholu a drog. Na následující otázku, která se zaměřovala na **konzumaci alkoholu**, odpovídali všichni respondenti.

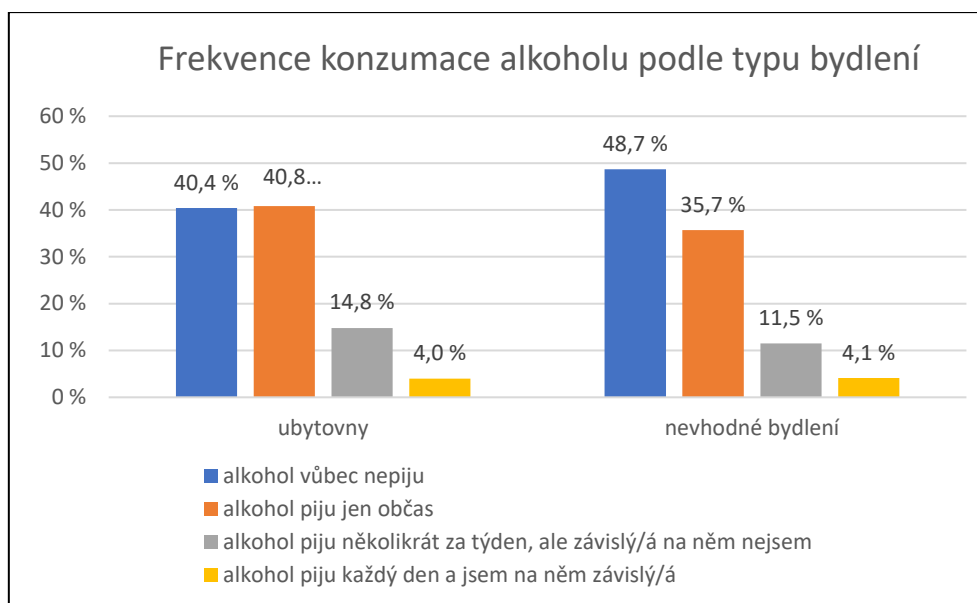
Graf 139: Frekvence konzumace alkoholu (N = 1 000), květen–červen 2022



**Více než dvě pětiny respondentů (42,6 %) uvedly, že alkohol nekonzumují vůbec, necelé dvě pětiny dotázaných (39 %) pak alkohol konzumují občas.** Přibližně sedmina respondentů (14,1 %) konzumuje alkohol několikrát za týden, ale není na něm závislá. Denní konzumaci alkoholu a svou závislost na něm připustilo 4,3 % dotázaných. Častěji konzumaci alkoholu udávali muži a respondenti s nižšími příjmy. Také respondenti z jednočlenných či dvoučlenných domácností uváděli, že více konzumují alkohol, a to ve srovnání s respondenty z vícečlenných domácností.

Kategorie respondentů, kteří alkohol nepijí vůbec, je více zastoupena v nevhodném bydlení. Každodenní pití alkoholu udává podobný podíl respondentů v ubytovnách (4 %) a v nevhodném bydlení (4,1 %).

Graf 140: Frekvence konzumace alkoholu podle typu bydlení (N ubytovny = 671, N nevhodné bydlení = 314), květen–červen 2022



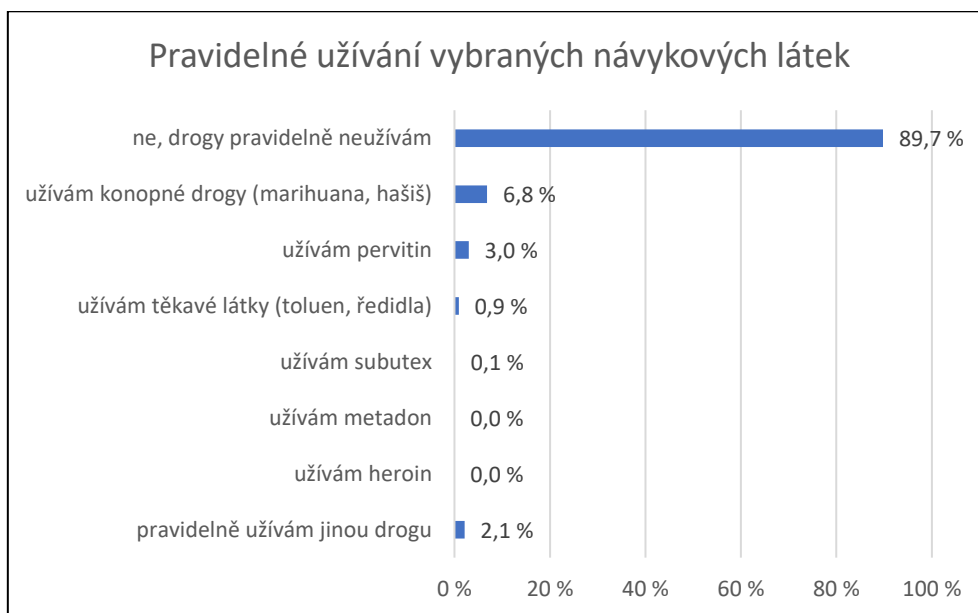
V porovnání s daty o konzumaci alkoholu v České republice je u zkoumaných kategorií deklarovaná míra konzumace nižší. Například Národní výzkum užívání návykových látek 2020 uvádí, že alkohol v posledních 12 měsících konzumovalo celkem 80,1 % respondentů (88 % mužů a 72,5 % žen), v posledních 30 dnech 69 % respondentů (80 % mužů a 58,5 % žen)<sup>144</sup>. Vysvětlením může být větší snaha námi oslovených respondentů distancovat se od takového jednání a skrývat ho.

Stejný jev se pravděpodobně projevil i u otázky, **zda užívají pravidelně (alespoň jednou týdně) některou z návykových látek** (vyjma alkoholu – zjišťován samostatně). U této otázky mohli respondenti uvést více odpovědí.

<sup>144</sup> Mravčík, V., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Černíková, T., Rous, Z., Cibulka, J., Franková, E., Nechanská, B., & Fidesová, H. (2021). *Zpráva o alkoholu v České republice 2021* <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/zprava-o-alkoholu-v-ceske-republice-2021/>



Graf 141: Pravidelné užívání vybraných návykových látek (N = 994), květen–červen 2022



**Téměř devět desetin dotázaných (89,7 %) uvedlo, že žádnou z námi uvedených ani jiných návykových látek pravidelně neužívá. Pokud respondenti nějaké návykové látky pravidelně užívají, nejčastěji se jedná o konopné drogy, jako je marihuana či hašiš (6,8 %).** K pravidelnému užívání pervitinu se přihlásila 3 % dotázaných, méně než procento respondentů (0,9 %) užívá těkavé látky, jako toluen či ředidlo. Subutex užívá 0,1 % dotázaných, metadon a heroin pravidelně neužívá žádný respondent (respektive to nevedl). Jinou návykovou látku pravidelně užívá 2,1 % dotázaných, přičemž mezi tyto patří např. léky na spaní.

Respondenti, kteří uvedli, že nějakou z návykových látek užívají, jsou častěji svobodní, příp. svobodní ale zadaní, častěji muži než ženy. Dále častěji nejsou schopni splácet své dluhy. Platí, že čím více se stupňuje neschopnost splácet dluhy, tím se i zvyšuje četnost užívání uvedených návykových látek. Zastoupení pravidelných uživatelů návykových látek je podobné jak v nevhodném bydlení, tak v ubytovnách.

Výsledky užívání návykových látek se blíží výsledkům celorepublikového výzkumu. Dle Zprávy o nelegálních drogách v České republice 2021 je užívání nelegálních drog v populaci 15+ let na minimální úrovni a s výjimkou konopných látek (5,2 %) nepřesahuje hranici 0,5 %. Ve věkové skupině 15–34 let se nad hranici 0,5 % pohybovala prevalence užití extáze (1,3 %), poppers (0,9 %) a pervitinu nebo amfetaminů (0,6 %).<sup>145</sup>

<sup>145</sup> Mravčík, V., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Černíková, T., Rous, Z., Cibulka, J., Franková, E., Nechanská, B., Fidesová, H., & J.Vopravil, J. 2021. Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2021

### C.6.3. Shrnutí: fyzické a duševní zdraví, závislosti

#### Hodnocení fyzického a duševního zdraví

**Za dobrý považují svůj fyzický zdravotní stav téměř dvě třetiny dotázaných (61,7 %).** Oproti tomu **přibližně třetina respondentů (38,3 %) svůj zdravotní stav pokládá za špatný.** Jako velmi špatný hodnotila svůj fyzický zdravotní stav přibližně desetina respondentů (10,6 %), více než čtvrtina dotázaných (27,7 %) ho označila za spíše špatný. Dotázaní na ubytovnách (41,6 %) svůj zdravotní stav označují za horší než dotázaní v nevhodném bydlení (31,9 %).

**Více než tři pětiny dotázaných (62,3 %), kteří uvedli, že jejich fyzický zdravotní stav v posledním roce nebyl velmi dobrý, dochází kvůli svému zdravotnímu stavu k lékaři. Zbývá více než třetina respondentů (37,7 %) k lékaři nechodí.** V ubytovnách uvedly téměř dvě třetiny respondentů (65,8 %), že lékaře navštěvují, a v nevhodném bydlení to byla více než polovina dotázaných (54,5 %). V ubytovnách k lékaři nechodí i přes určité zdravotní problémy více než třetina dotázaných (34,2 %) a v nevhodném bydlení nedochází k lékaři téměř polovina dotázaných (45,5 %).

**Duševní zdraví je oproti fyzickému hodnoceno lépe a za dobré ho označily téměř tři čtvrtiny dotázaných (71,9 %).** Naopak za špatné duševní zdraví pokládá více než čtvrtina respondentů (28,1 %). Jako velmi špatné hodnotí své duševní zdraví v posledním roce 5,7 % respondentů, více než pětina dotázaných (22,4 %) ho pokládá za spíše špatné. Opět se ukázalo, že, stejně jako fyzické je i to psychické pokládáno za špatné více respondenty na ubytovnách (34,5 %) než v nevhodném bydlení (25,1 %).

**Téměř devět desetin dotázaných (87,2 %), kteří uvedli, že jejich duševní zdraví v posledním roce nebylo velmi dobré, nenavštěvuje kvůli svému duševnímu zdraví žádného psychologa/psychiatra.** Tento údaj je podobný i u jednotlivých typů bydlení. **Téměř tři pětiny respondentů (58 %), které hodnotí psychický stav jako velmi špatný, žádného odborníka nenavštěvují.**

**Je zřejmé, že problémy v oblasti fyzického zdraví dotázaní řeší častěji než problémy v oblasti psychického zdraví.** Existuje vysoký podíl těch, kteří své psychické zdraví hodnotí jako špatné, avšak nijak to neřeší. Oproti tomu lidé se špatným fyzickým zdravím lékaře navštíví v daleko větší míře.

#### Závislosti

**Více než dvě pětiny respondentů (42,6 %) deklarovaly, že alkohol nekonzumují vůbec, necelé dvě pětiny dotázaných (39 %) alkohol konzumují občas.**

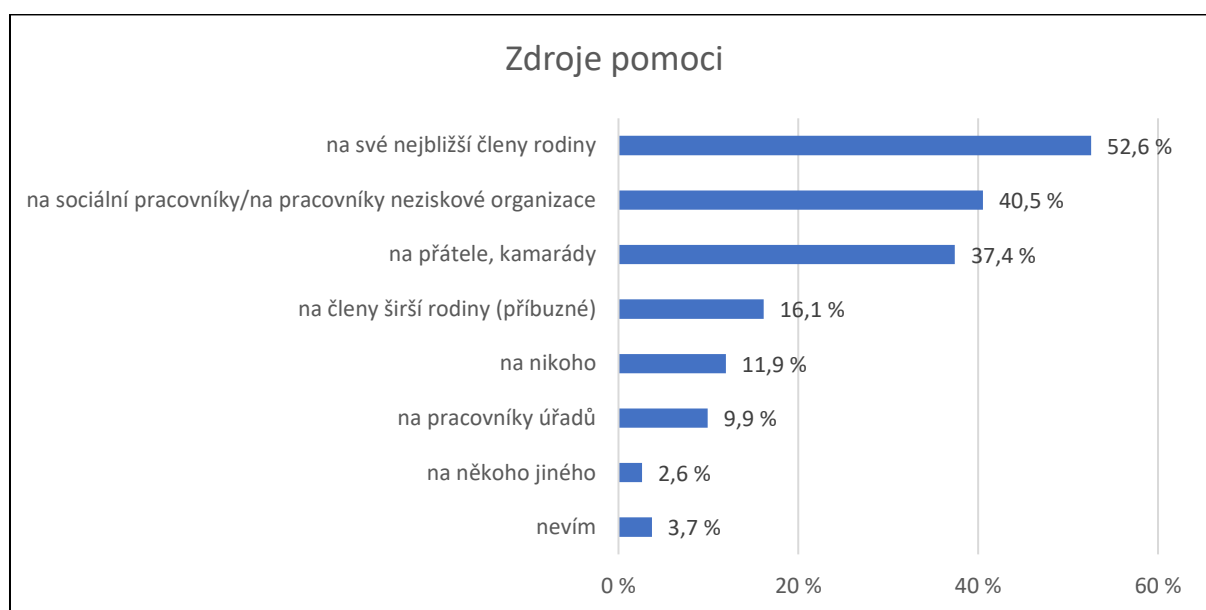
**Téměř devět desetin dotázaných (89,7 %) uvedlo, že návykové látky pravidelně neužívají. Pokud respondenti nějaké návykové látky pravidelně užívají, nejčastěji se jedná o konopné drogy, jako je marihuana či hašiš (6,8 %).** K pravidelnému užívání pervitinu se přihlásila 3 % dotázaných, méně než procento respondentů (0,9 %) užívá těkavé látky, jako toluen či ředidlo.

## C.7. Pomoc a využívání služeb

### C.7.1. Pomoc v krizi

Poslední část dotazníkového šetření byla věnována tématu pomoci, tomu, v jakých oblastech a od jakých organizací/institucí respondenti nejčastěji potřebují pomoc. Nejdříve jsme se tázali, **na koho se respondenti obrátí, když jsou v úzkých či v krizi**. U této otázky mohli uvést více možností.

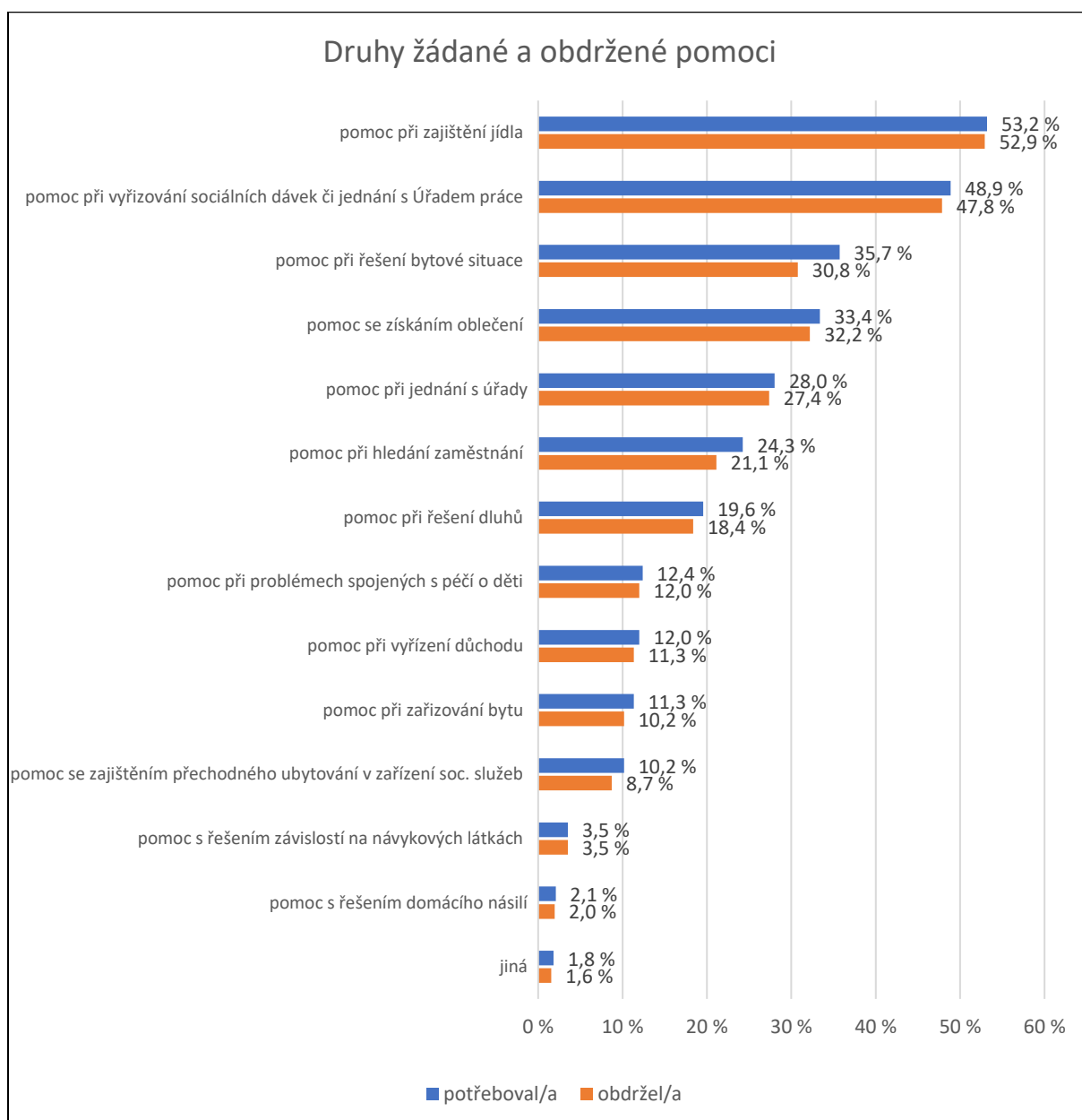
Graf 142: Zdroje pomoci (N = 997), květen–červen 2022



Pokud se respondenti nachází v krizi, tak se **ve více než polovině případů (52,6 %) obrací na své nejbližší členy rodiny**. Kromě nejbližší rodiny hrají u respondentů v bytové nouzi významnou roli i sociální pracovníci/pracovníci neziskových organizací, na které se v případě potřeby obrací více než dvě pětiny dotázaných (40,5 %). Téměř dvě pětiny dotázaných (37,4 %) hledají pomoc u svých přátel. Na širší členy rodiny (na příbuzné) se v případě potřeby obrací 16,1 % dotázaných. Za pracovníky úřadů se vydá s žádostí o pomoc necelá desetina respondentů (9,9 %) a 2,6 % dotázaných se obrací na někoho jiného. Přibližně desetina respondentů se v krizových situacích neobrací na nikoho (11,9 %), zatímco 3,7 % dotázaných neví, na koho se obrátit v případě krize či potřeby pomoci. **To, že se nemají na koho obrátit** (příp. se na nikoho obracet nechtějí), nebo **neví, koho o pomoc požádat, uváděli třikrát častěji respondenti žijící v bytovnách** oproti dotázaným v nevhodném bydlení.

Dále jsme se zajímali o to, **v jakých oblastech respondenti nejčastěji tuto pomoc potřebovali a zda tuto pomoc také obdrželi**. Časově jsme tuto otázku ohraničili dobou posledního půlroku. Respondenti mohli vybírat ze 13 oblastí, v nichž mohli potřebovat pomoc. Nějakou potřebu pomoci v posledních šesti měsících uvedlo 767 respondentů (76,4 %) a 237 respondentů žádnou potřebnou pomoc neuvedlo (23,6 %).

Graf 143: Druhy žádané a obdržené pomoci (N = 767), květen–červen 2022



**Nejčastějším druhem pomoci, kterou respondenti v posledním půlroce potřebovali, byla pomoc se zajištěním jídla.** Tuto pomoc potřebovala více než polovina dotázaných (53,2 %). Více než třetina respondentů potřebovala v uplynulém půlroce také pomoc při vyřizování sociálních dávek či jednání s Úřadem práce ČR (48,9 %), dále pomoc při řešení bytové situace (35,7 %) a pomoc se získáním oblečení (33,4 %).

Přibližně čtvrtina dotázaných potřebovala v posledním půlroce pomoc při jednání s úřady (28 %) a pomoc při hledání zaměstnání (24,3 %). S řešením dluhové situace potřebovala pomoci necelá pětina respondentů (19,6 %). Více než desetina dotázaných potřebovala v uplynulém půlroce pomoc při problémech spojených s péčí o děti (12,4 %), dále pomoc s vyřízením důchodu (12 %), pomoc při zařizování bytu (11,3 %) a pomoc se zajištěním přechodného ubytování v zařízení soc. služeb (10,2 %).

Méně než desetina respondentů v uplynulém půlroce potřebovala pomoc s řešením závislosti na návykových látkách (3,5 %) či pomoc s řešením domácího násilí (2,1 %). Pomoc jiného charakteru potřebovalo v uplynulém půlroce 1,8 % dotázaných. Mezi jiné formy pomoci nejčastěji patřila pomoc s doprovodem k lékaři či pomoc s vyhledáním specializovaného odborného lékaře.

A jak se respondentům dařilo? Obdrželi potřebnou pomoc? **Rozdíly mezi potřebnou a skutečně obdrženou pomocí byly u většiny oblastí minimální, což znamená, že potřeba, kterou dotázaní měli, byla ve většině případů uspokojena.** Patrnější byly rozdíly pouze ve dvou oblastech. První byla pomoc při řešení bytové situace, kde rozdíl mezi potřebnou a skutečně obdrženou pomocí činí 4,9 %. Druhou oblastí, ve které byl patrný rozdíl, byla **pomoc při hledání zaměstnání**, kde rozdíl mezi potřebnou a skutečně obdrženou pomocí je 3,2 %.

Tabulka 75: Druhy žádané a obdržené pomoci podle typu bydlení (N ubytovny = 506, N nevhodné bydlení = 248), květen–červen 2022

druh žádané pomoci	ubytovny		nevhodné bydlení	
	potřeboval	obdržel	potřeboval	obdržel
pomoc při zajištění jídla	54,0%	53,6%	50,8%	50,8%
pomoc při vyřizování sociálních dávek či jednání s Úřadem práce	45,3%	44,1%	56,5%	55,6%
pomoc při řešení bytové situace	36,8%	30,8%	33,5%	30,2%
pomoc se získáním oblečení	33,4%	32,8%	33,5%	31,0%
pomoc při jednání s úřady	28,1%	27,3%	26,2%	25,8%
pomoc při hledání zaměstnání	23,7%	20,0%	24,6%	22,6%
pomoc při řešení dluhů	17,4%	16,0%	25,0%	24,2%
pomoc při problémech spojených s péčí o děti	10,1%	9,7%	17,7%	17,3%
pomoc při vyřízení důchodu	12,8%	11,9%	10,1%	10,1%
pomoc při zařizování bytu	12,6%	11,3%	9,3%	8,5%
pomoc se zajištěním přechodného ubytování v zařízení soc. služeb	12,3%	10,9%	6,5%	4,8%
pomoc s řešením závislosti na návykových látkách	2,6%	2,6%	4,8%	4,8%
pomoc s řešením domácího násilí	2,0%	1,8%	2,0%	2,0%
jiná	1,6%	1,4%	2,0%	1,6%

Sledovali jsme, kolikrát byli respondenti za poslední tři měsíce **v kontaktu se sociálním pracovníkem**. Alespoň jeden kontakt se sociálním pracovníkem v uvedeném období uvedly

více než dvě třetiny dotázaných (67,8 %; 681 osob), žádný kontakt se sociálním pracovníkem neměla nebo odpověď nevedla bezmála třetina respondentů (32,2 %; 323 osob).

Graf 144: Kontakt se sociálním pracovníkem v posledních třech měsících (N = 681), květen–červen 2022



**V posledních třech měsících byli respondenti v kontaktu se sociálním pracovníkem nejčastěji 1 až 9krát (72,2 %).** Přibližně pětina dotázaných (20,6 %) byla ve stejném období se sociálním pracovníkem v kontaktu 10 až 19krát, dalších 4,9 % respondentů pak 20 až 29krát. Nejméně dotázaných (2,3 %) bylo v posledních třech měsících se svým sociálním pracovníkem v kontaktu 30krát a více.

### C.7.2. Shrnutí: pomoc v krizi

Pokud se respondenti nachází v krizi, tak se **ve více než polovině případů (52,6 %) obrací na své nejbližší členy rodiny.** Kromě nejbližší rodiny hrají u respondentů v bytové nouzi významnou roli sociální pracovníci/pracovníci neziskových organizací, na které se v případě potřeby obrací více než dvě pětiny dotázaných (40,5 %). Téměř dvě pětiny dotázaných (37,4 %) hledají pomoc u svých přátel.

**To, že se nemají na koho obrátit** (příp. se na nikoho obracet nechtějí), nebo **neví, koho o pomoc požádat, uváděli třikrát častěji respondenti žijící na ubytovnách** oproti dotázaným v nevhodném bydlení.

**Nejčastějším druhem pomoci, kterou respondenti v posledním půlroce potřebovali, byla pomoc se zajištěním jídla.** Tuto pomoc potřebovala více než polovina dotázaných (53,2 %). Více než třetina respondentů potřebovala v uplynulém půlroce také pomoc při vyřizování sociálních dávek či při jednání s Úřadem práce ČR (48,9 %), dále pomoc při řešení bytové situace (35,7 %) a pomoc se získáním oblečení (33,4 %).

**Rozdíly mezi potřebnou a skutečně obdrženou pomocí byly u většiny oblastí minimální,** což znamená, že **potřeba, kterou dotázaní měli, byla ve většině případů uspokojena.**

Patrnější byly rozdíly ale ve dvou oblastech – jistá míra nenaplnění potřeb se týká pomoci při řešení bytové situace a při hledání zaměstnání.

Sledovali jsme, kolikrát byli respondenti za poslední tři měsíce v kontaktu se sociálním pracovníkem. Alespoň jeden kontakt se sociálním pracovníkem v uvedeném období uvedly více než dvě třetiny dotázaných (67,8 %; 681 osob), žádný kontakt se sociálním pracovníkem neměla nebo odpověď nevedla bezmála třetina respondentů (32,2 %; 323 osob). **Ti respondenti, kteří byli se sociálním pracovníkem v kontaktu, uvedli nejčastěji, že tomu tak bylo 1 až 9krát (72,2 %).**

## C.8. Shrnutí

### Srovnání zjištění podle základních typů bydlení

Klíčovým prvkem bylo porovnávání dvou hlavních typů bydlení – na ubytovnách a v nevhodném bydlení. V následující tabulce uvádíme porovnání vybraných zjištění za oba typy bydlení.

Tabulka 76: Srovnání vybraných zjištění podle typu bydlení

	ubytovny	nevhodné bydlení
přihlášení k trvalému pobytu – nejfrekventovanější odpověď	49,3 % ve stejné obci nebo městě, ale na jiné adrese, než právě bydlím	62,7 % na stejném místě, kde právě bydlím
délka aktuálního pobytu v místě, kde právě bydlí – medián	2 roky a 8 měsíců	5 let
místo předchozího bydlení před stěhováním na současnou adresu – nejfrekventovanější odpověď	56,8 % ve stejné obci nebo městě, ale na jiné adrese, než právě bydlím	61 % ve stejné obci nebo městě, ale na jiné adrese, než právě bydlím
stěhování z důvodu příchodu uprchlíků z Ukrajiny – nejfrekventovanější odpověď	99 % NE	99,1 % NE
hrozba stěhování v následujících třech měsících kvůli příchodu uprchlíků z Ukrajiny – nejfrekventovanější odpověď	77,3 % NE	90,8 % NE

<b>poslední místo pobytu před stěhováním na současnou adresu – tři nejfrekventovanější odpovědi</b>	41 % komerční ubytovna 13,4 % obecní ubytovna 13,1 % obecní nájemní bydlení	25,4 % pronajatý byt od soukromého vlastníka 21,1 % obecní nájemní bydlení 7,7 % squat, opuštěný dům, technická stavba
<b>místa předchozích pobytů v rámci dospělého života – tři nejfrekventovanější odpovědi</b>	56,9 % komerční ubytovna 38,8 % pronajatý byt od soukromého vlastníka 31,6 % obecní nájemní bydlení	48,4 % pronajatý byt od soukromého vlastníka 34,1 % obecní nájemní bydlení 24 % přechodné – v bytě u příbuzných/známých V SAMOSTATNÉM pokoji
<b>pobyt v azylovém domě – nejfrekventovanější odpověď</b>	78,4 % NE	80,5 % NE
<b>názor na dostupnost azylových domů</b>	63 % určitě dostupné a spíše dostupné	62,1 % určitě dostupné a spíše dostupné
<b>právní důvod užívání bydlení – nejfrekventovanější odpověď</b>	57,5 % nájemní smlouva	59,5 % nájemní smlouva
<b>nedostatky bydlení – tři nejfrekventovanější odpovědi</b>	31,4 % okna nebo vstupní dveře kvůli silnému a trvalému poškození již neplní svou funkci, případně zcela chybí 30,3 % v chladných dnech je uvnitř zima, přičemž není možnost si zatopit 22 % není dostupná koupelna/sprcha	50,9 % okna nebo vstupní dveře kvůli silnému a trvalému poškození již neplní svou funkci, případně zcela chybí 41,8 % v chladných dnech je uvnitř zima, přičemž není možnost si zatopit 24,1 % není dostupná teplá voda
<b>výdaje za bydlení – medián</b>	6 600 Kč	9 000 Kč
<b>zvýšení výdajů za bydlení – medián</b>	800 Kč	500 Kč
<b>rodinný stav – nejfrekventovanější odpověď</b>	27,4 % svobodný/á-bez partnera/partnerky	31,7 % svobodný/á-zadaný/á, druh/družka



<b>nezaopatřené dítě/děti mimo domácnost</b>	12,4 % ANO	12,9 % ANO
<b>pobírání sociálních dávek</b>	65,7 % ANO	76,9 % ANO
<b>druhy dávek – tři nejfrekventovanější odpovědi</b>	70,4 % příspěvek na živobytí 59,7 % doplatek na bydlení 25,8 % přídavek na dítě	55,1 % příspěvek na bydlení 53,9 % přídavek na dítě 52,3 % příspěvek na živobytí
<b>příjmy domácností – medián</b>	14 000 Kč	16 000 Kč
<b>problémy s dluhy – nejfrekventovanější odpověď</b>	39,5 % ano, nesplácíme vůbec	36,7 % ano, nesplácíme vůbec
<b>nejčastější dluhy domácností – nejfrekventovanější odpověď</b>	58,7 % nesplacené půjčky a úvěry	62,7 % nesplacené půjčky a úvěry
<b>dluhy domácností – medián</b>	80 000 Kč	95 000 Kč
<b>exekuce v domácnosti s dluhy</b>	67,3 % ANO	52,1 % ANO
<b>insolvence v domácnosti s dluhy</b>	6,4 % ANO	5,1 % ANO
<b>hodnocení fyzického zdravotního stavu</b>	58,4 % velmi dobrý a spíše dobrý	68,1 % velmi dobrý a spíše dobrý
<b>návštěvy lékaře z důvodu fyzického zdravotního stavu – nejfrekventovanější odpověď</b>	65,8 % ANO	54,5 % ANO
<b>hodnocení duševního zdraví</b>	70 % velmi dobrý a spíše dobrý	74,9 % velmi dobrý a spíše dobrý
<b>využívání odborné psychologické/psychiatrické pomoci</b>	12,9 % ANO	13,1 % ANO
<b>konzumace alkoholu – dvě nejfrekventovanější odpovědi</b>	40,8 % alkohol piju jen občas 40,4 % alkohol vůbec nepiju	48,7 % alkohol vůbec nepiju 35,7 % alkohol piju jen občas

<b>pravidelné užívání drog</b>	9,8 % ANO	9,3 % ANO
<b>zdroje pomoci v krizi – tři nejfrekventovanější odpovědi</b>	47,8 % nejbližší členové rodiny 38,9 % přátelé, kamarádi 28,3 % sociální pracovníci/pracovníci neziskové organizace	63,2 % nejbližší členové rodiny 40,8 % sociální pracovníci/pracovníci neziskové organizace 32,5 % přátelé, kamarádi
<b>druhy žádané pomoci – tři nejfrekventovanější odpovědi</b>	54 % pomoc při zajištění jídla 45,3 % pomoc při vyřizování sociálních dávek či jednání s úřadem práce 36,8 % pomoc při řešení bytové situace	56,4 % pomoc při vyřizování sociálních dávek či jednání s úřadem práce 50,8 % pomoc při zajištění jídla 33,4 % pomoc při řešení bytové situace
<b>kontakt se sociálním pracovníkem za poslední 3 měsíce – nejfrekventovanější odpověď</b>	72,4 % 1 až 9krát	71,2 % 1 až 9krát
<b>diskriminace na trhu s bydlením pro etnický původ</b>	33,8 % ANO	42,9 % ANO

## D. Závěrečné shrnutí výsledků sčítání osob z vybraných kategorií klasifikace ETHOS

Výzkumná zpráva podává celistvý přehled o počtech osob, které náleží k vybraným podskupinám klasifikace ETHOS. Přináší výsledky výzkumu, v rámci kterého byly sčítány osoby s českým občanstvím bez domova, v nevyhovujícím bydlení a nejistém bydlení. Dále byly zjišťovány počty osob bez střechy a v azylových domech, a to stejnými postupy, jako tomu bylo v roce 2019. Součástí výzkumu bylo také kvantitativní dotazníkové šetření provedené na vzorku populace osob v bytové nouzi.

Výzkumná zpráva se skládá ze tří hlavních částí. Každá z nich se zaměřuje na různé skupiny osob, kterých se nějakým způsobem dotýká vyloučení z bydlení. Jednotlivé části se vyznačují tím, že se věnují vybraným národním subkategoriím ETHOS, mají různé výzkumné cíle, využily jiné výzkumné metody a techniky při tvorbě dat.

### D.1. Vybrané kategorie osob bez domova, v nevyhovujícím a nejistém bydlení

**První část výzkumu** přinesla výsledky sčítání osob bez přístřeší ve dvou kategoriích: a) **osob bez domova a v nevyhovujícím bydlení** a b) **v nejistém bydlení**. **Druhá část výzkumu** byla zaměřena na sčítání vybraných národních subkategorií osob v nevhodném bydlení, mobilních obydlích a chatkách v zahrádkářských koloniích. Vyhledávány a sčítány byly **výhradně osoby s českým státním občanstvím v situaci bytové nouze, které nemají jinou možnost bydlení**.

#### D.1.1. Osoby bez domova a v nevyhovujícím bydlení

Osoby bez domova a v nevyhovujícím bydlení jsou osobami v bytové nouzi, tzn. vyloučené ze standardního bydlení. Výzkum se zaměřil na osoby, které žijí (1) v ubytovnách ve vlastnictví obcí, (2) v ubytovnách v soukromém vlastnictví, (3) v penzionech, hotelech, hostelech a motelech, (4) v nevhodném bydlení (chátrajících bytech či domech, které lze dle předem definovaných znaků označit jako nevhodné), ale také v zahradních chatkách nebo různých typech mobilního obydlí (maringotka, karavan, hausbót).

Při sčítání **osob na ubytovnách v majetku obcí, v soukromých ubytovnách a v penzionech, hotelech, hostelech a motelech** výzkum směřoval do zařízení, do nichž plyne alespoň jeden doplatek na bydlení. Celková vyšetřenost uvedených zařízení ubytovávajících osoby v bytové nouzi činila za ČR 81,8 %. Dále byly sčítány **osoby v nevhodném bydlení** (byty, rodinné domy/domky, nebytové prostory a chaty), **osoby v mobilních obydlích** (maringotky, karavany, hausbóty) a **osoby v chatkách v zahrádkářských koloniích**.

Následující tabulka uvádí přehled počtů osob a domácností v ubytovnách v majetku obcí, v soukromých ubytovnách, v penziencech, hotelech, hostelech a motelech a v nevhodném bydlení. Osoby jsou v tabulce členěny podle věkových kategorií a genderu. Údaje v tabulce jsou středními hodnotami provedených odhadů.

Tabulka 77: Počet osob a domácností ve vybraných kategoriích bytové nouze podle věkové kategorie a genderu, střední hodnota odhadu, duben–květen 2022

kategorie bytové nouze	věková kategorie	počet mužů/chlapců	počet žen/dívek	počet osob a domácností
osoby v ubytovnách v majetku obcí	0–14 let	116	123	1 387 osob 1 141 domácností
	15–64 let	634	299	
	65 a více let	157	58	
osoby v soukromých ubytovnách	0–14 let	610	509	10 410 osob 8 622 domácností
	15–64 let	5 554	2 134	
	65 a více let	1 121	482	
osoby v penziencech, hotelech, hostelech a motelech	0–14 let	20	15	648 osob 595 domácností
	15–64 let	403	113	
	65 a více let	64	33	
osoby v nevhodném bydlení	0–14 let	3 189	3 035	16 058 osob 4 215 domácností
	15–17 let	456	434	
	18–64 let	4 175	3 974	
	65 a více let	407	388	

#### D.1.1.1. Osoby v ubytovnách v majetku obcí

Cílem sčítání osob v ubytovnách v majetku obcí bylo zjistit, kolik osob v bytové nouzi celkem v obecních ubytovnách pobývá. Nešlo ale jen o prosté sečtení osob v bytové nouzi, byly zjišťovány i další údaje týkající se bydlení a charakteristik ubytovaných. Sčítání proběhlo v dubnu 2022.

Tabulka 78: Osoby v bytové nouzi v ubytovnách v majetku obcí ubytovávajících osoby v bytové nouzi, střední hodnota odhadu, duben 2022

věková kategorie	počet mužů/chlapců	počet žen/dívek	počet osob a domácností
0–14 let	116	123	1 387 osob 1 141 domácností
15–64 let	634	299	
65 a více let	157	58	

Ve vlastnictví obcí je celkem 73 ubytoven, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi. Největší počet obecních ubytoven je ve Středočeském (12 ubytoven) a Královéhradeckém

kraji (9 ubytoven). Jedná se o malá ubytovací zařízení. Dvě třetiny z nich tvoří ubytovny s kapacitou do 40 ubytovacích míst. **V ubytovnách v majetku obcí, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, je ubytováno celkem 1 387 osob v bytové nouzi, které tvoří 1 141 domácností.** Po zohlednění intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 1 320–1 460 osob v bytové nouzi, které žijí v 1 080–1 200 domácnostech. Průměrně domácnost čítá 1,2 osoby. Průměrný počet ubytovaných osob v bytové nouzi v jedné obecní ubytovně, která poskytuje ubytování osobám v bytové nouzi, je 19 osob.

V čase dochází na obecních ubytovnách poskytujících ubytování osobám v bytové nouzi k poklesu podílu vícečlenných domácností a růstu zastoupení jednočlenných domácností. Podíl jednočlenných domácností v obecních ubytovnách, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, vzrostl z 25 % jednočlenných domácností v roce 2018, přes 73 % v roce 2020, až na 90 % v roce 2022. Dochází k postupnému odlivu vícečlenných rodinných domácností z obecních ubytoven.

### D.1.1.2. Osoby v soukromých ubytovnách

Cílem sčítání osob v soukromých ubytovnách bylo zjistit, kolik v nich celkem pobývá osob v bytové nouzi. I zde nešlo jen o prosté sečtení osob v bytové nouzi, byly zjišťovány i další údaje týkající se bydlení a vybrané charakteristiky ubytovaných. Sčítání bylo realizováno v dubnu 2022 a proběhlo především v soukromých ubytovnách se schváleným provozním řádem.

*Tabulka 79: Osoby v bytové nouzi v soukromých ubytovnách ubytovávajících osoby v bytové nouzi, střední hodnota odhadu, duben 2022*

věková kategorie	počet mužů/chlapců	počet žen/dívek	počet osob a domácností
0–14 let	610	509	10 410 osob 8 622 domácností
15–64 let	5 554	2 134	
65 a více let	1 121	482	

Celkový počet zjištěných soukromých ubytoven v České republice, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, je k datu sčítání 604. Největší počty soukromých ubytoven nalézáme ve Středočeském kraji (115 ubytoven), v Jihomoravském kraji (53 ubytoven) a Moravskoslezském kraji (51 ubytoven).

Soukromé ubytovny při srovnání s obecními ubytovnami, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi, mají zpravidla větší kapacitu. Průměrná velikost soukromé ubytovny, která poskytuje ubytování osobám v bytové nouzi, je 58,3 ubytovacích míst. Kapacitou pro ubytování vyšší než 100 míst disponuje 80 soukromých ubytoven, které poskytují ubytování osobám v bytové nouzi.

**V soukromých ubytovnách ubytovávajících osoby v bytové nouzi je ubytováno celkem 10 410 osob v bytové nouzi, které tvoří 8 622 domácností.** Při zohlednění intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 9 890–10 930 osob žijících v 8 190–9 050 domácnostech. Průměrná velikost domácnosti činí (stejně jako u obecních ubytoven) 1,2 osoby. Průměrně je

v soukromé ubytovně, která poskytuje ubytování osobám v bytové nouzi, ubytováno 17,2 osoby v bytové nouzi. Kapacitu má z 90 % zaplněnou osobami v bytové nouzi 76 soukromých ubytoven (12,6 %), což je podíl srovnatelný s obecními ubytovnami. Stejně jako u obecních ubytoven pozorujeme v čase zřetelný posun směrem od vícečlenných domácností k jednočlenným domácnostem v bytové nouzi. Zastoupení jednočlenných domácností vzrostlo z 66 % v roce 2020 na 88 % jednočlenných domácností v roce 2022.

#### D.1.1.3. Osoby v penzionech, hotelech, hostelech a motelech, do nichž plyne doplatek na bydlení

Cílem sčítání osob v penzionech, hotelech, hostelech a motelech, do nichž plyne doplatek na bydlení, bylo zjistit, kolik v nich celkem pobývá osob v bytové nouzi. I v tomto případě se nejednalo jen o prosté sečtení osob v bytové nouzi, byly zjišťovány i další údaje týkající se jejich bydlení. Sčítání bylo stejně jako v případě ubytoven realizováno v dubnu 2022

Tabulka 80: Osoby v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech ubytovávajících osoby v bytové nouzi, střední hodnota odhadu, duben 2022

věková kategorie	počet mužů/chlapců	počet žen/dívek	počet domácností
0–14 let	20	15	648 osob 595 domácností
15–64 let	403	113	
65 a více let	64	33	

Počet ubytovacích zařízení spadajících do kategorie penzióny, hotely, hostely a motely, do nichž plyne doplatek na bydlení a které ubytovávají osoby v bytové nouzi, je 66. **Je v nich ubytováno 648 osob v bytové nouzi, které tvoří 595 domácností.** Při zohlednění intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 580–710 osob v bytové nouzi v 540–660 domácnostech. Průměrná velikost domácnosti v bytové nouzi je menší než v ubytovnách a činí 1,1 osoby. Nejvíce osob v bytové nouzi se nachází v penzionech, hotelech, hostelech a motelech ve Středočeském kraji (182). Vyšší počty osob v bytové nouzi v daných zařízeních ubytovávajících osoby v bytové nouzi jsou v Ústeckém kraji (108) a Zlínském kraji (107). Průměrně je v jednom zařízení ubytováno 9,8 osoby v bytové nouzi, což je ve srovnání se soukromými a obecními ubytovnami výrazně méně. Více než 90 % své kapacity využívají k ubytování osob v bytové nouzi jen 4 zařízení v rámci celé ČR.

#### D.1.1.4. Osoby v nevhodném bydlení, v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích

Dále jsou uvedeny výsledky sčítání osob v nevhodném bydlení (byty, rodinné domy/domky, nebytové prostory a chaty), v mobilních zařízeních (maringotky, karavany, hausbóty) a v chatkách v zahrádkářských koloniích.

Tabulka 81: Osoby v nevhodném bydlení (včetně osob v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích), střední hodnota odhadu, květen 2022

věková kategorie	počet mužů/chlapců	počet žen/dívek	počet osob a domácností
0–14 let	3 189	3 035	16 058 osob 4 215 domácností
15–17 let	456	434	
18–64 let	4 175	3 974	
65 a více let	407	388	

**Celkový počet domácností v nevhodném bydlení (včetně domácností v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích) je 4 215 domácností, ve kterých žije 16 058 osob.** Při zohlednění intervalu spolehlivosti ( $\pm 25\%$ ) docházíme k počtu v rozmezí 3 160–5 270 domácností s 12 040–20 070 osobami. Průměrný počet osob jedné domácnosti v nevhodném bydlení činí 3,8 osoby. Téměř tři čtvrtiny osob v nevhodném bydlení bydlí v bytovém domě (74,9 %), více než desetina v rodinném domě (15,2 %) a v nebytových prostorech, které nejsou určeny k bydlení, přebývá 3,5 % osob. V chatkách (např. v zahrádkářských koloniích) žije 2,9 % osob v nevhodném bydlení a v mobilním obydlí necelá dvě procenta osob (1,9 %).

Naprostá většina domácností v nevhodném bydlení je tvořena více členy, přičemž vícečlenné domácnosti se podílí na celkovém počtu domácností v nevhodném bydlení z více než čtyř pětiny (83,6 %). Jednočlenných domácností je necelá pětina (16,4 %). Téměř polovinu všech domácností v nevhodném bydlení (47,6 %) představují úplné rodiny s dětmi do 18 let. Neúplné rodiny s dětmi ve věku do 18 let jsou v nevhodném bydlení zastoupeny více než desetinou (11,4 %). Průměrný věk osob v nevhodném bydlení je 41,6 let, medián dosahuje 45,5 let. Nejvíce osob v nevhodném bydlení představují příslušníci mladších rodin s více dětmi do 18 let. Je to zcela opačný obrázek, než je tomu u obecních i soukromých ubytoven, penzionů, hotelů, hostelů a motelů ubytovávajících osoby v bytové nouzi. Ve srovnání s ubytovacími zařízeními je v nevhodném bydlení rozdílný poměr mužů a žen, kteří jsou zde zastoupeni téměř rovnoměrně.

V téměř čtvrtině bytů v rámci nevhodného bydlení připadá na osobu méně než 8 m<sup>2</sup> (22,7 %), tento podíl bytů naplňuje jednu z nejužších definic přelidněného bytu. V přelidněných bytech bydlí více než polovina smíšených úplných rodin s dětmi do 18 let v nevhodném bydlení (53,7 %). Celkem v přelidněném bydlení žijí více než dvě pětiny (44,6 %) všech dětí ve věku do 18 let v nevhodném bydlení.

Podíl osob v mobilním obydlí dosahuje necelých dvou procent (1,9 %) osob v nevhodném bydlení. **Odhadujeme, že počet osob v mobilních obydlích činí přibližně 300 osob.** Při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 230–380 osob.

**V chatkách** (v zahrádkářských oblastech) žije 2,9 % osob v nevhodném bydlení, **jejich počet odhadujeme na 458 osob.** Při aplikaci příslušného intervalu spolehlivosti docházíme k rozmezí 350–570 osob.

## D.1.2. Osoby v obtížněji zjištěných kategoriích nejistého a nevyhovujícího bydlení

Počty osob v jednotlivých subkategoriích nejistého a nevyhovujícího bydlení dle typologie ETHOS jsou obtížně zjištěné, proto zde uvádíme výsledky odhadů provedených na základě vyhodnocení různých zdrojů dat.

konceptní kategorie	operační kategorie	generická definice	národní subkategorie	střední hodnoty odhadů <sup>146</sup>
nejisté bydlení	osoby žijící v nejistém bydlení	přechodné bydlení u příbuzných nebo přátel	8.1.1 osoby přechodně bydlící u příbuzných nebo přátel (nemají jinou možnost bydlení)	29 000 domácností 54 000 osob
			8.1.2 osoby v podnájmu (nemají jinou možnost bydlení)	11 000 domácností 30 000 osob
		bydlení bez právního nároku, nezákonné obsazení budovy	8.2.1 osoby bydlící v bytě bez právního důvodu	29 000 domácností 45 000 osob osoby bydlící bez smlouvy, jež nejsou součástí jiných národních subkategorií ETHOS, vyčíslit nelze
			8.2.2. osoby v nezákonně obsazené budově	do 1 000 osob
	osoby ohrožené vystěhováním	výpověď z nájemního bytu	9.1.1 osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu	6 500 domácností 18 500 osob
		ztráta vlastnictví bytu	9.2.1 osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu	18 000 domácností 37 000 osob
	osoby ohrožené domácím násilím	případy, kdy policie zasáhla k zajištění bezpečí oběti domácího násilí	10.1.1 osoby ohrožené domácím násilím – policejně zaznamenané případy – oběti	přibližně 1 000 případů vykazání ročně 1,7 ohrožené osoby na jedno vykazání 6 000 ohrožených osob 3 500 ohrožených domácností
nevyhovující bydlení		definované jako překračující nejvyšší normu podle rozměru nebo počtu místností	13.1.1 osoby žijící v přelidněných bytech	8 000 domácností 37 472 osob <sup>147</sup>

<sup>146</sup> Interval spolehlivosti se pohybuje  $\pm 20\%$  (u osob ohrožených domácím násilím  $\pm 25\%$ ) od uvedené střední hodnoty odhadu.

<sup>147</sup> Jedná se o přesné číslo získané z dat SLDB 2021.



## D.2. Výsledky komparativního sčítání ve vybraných obcích

Tato část výzkumu se zaměřila na srovnání počtů osob přespávajících venku, v noclehárnách a v azylových domech ve vybraných obcích. Porovnávány byly počty ve dvou různých obdobích, která od sebe dělily tři roky. Prvním obdobím, kdy proběhlo sčítání, byl duben roku 2019, tím druhým rovněž duben, ale v roce 2022. Cílem komparace bylo získat informaci o tom, zdali se v průběhu času změnila velikost populace osob bez domova z kategorií, které byly sledovány při celostátním sčítání osob bez střechy a bez bytu v roce 2019. Sčítání proběhlo stejnými postupy, jako tomu bylo v roce 2019, aby získaná data mohla být použita k porovnání s tehdejší situací. Výsledky komparativního sčítání v první řadě ukázaly, že populace osob bez domova se v jednotlivých obcích mění velmi dynamicky. Pokles počtu lidí bez domova v rámci sledovaných kategorií na polovinu nebo naopak jeho zdvojnásobení nebyly v menších obcích (tj. s populací pod 30 000 obyvatel) výjimečnými jevy.

**Celkový počet sečtených osob přespávajících venku, v noclehárnách a v azylových domech byl v dubnu roku 2022 oproti roku 2019 cca o 3 % vyšší, v roce 2022 tedy v ČR žilo přibližně 12 000 osob bez střechy oproti 11 600 osobám v dubnu 2019.** Příčinou tohoto navýšení není pravděpodobně zvýšení počtu nových osob bez domova, ale spíše snížená schopnost naší společnosti mezi lety 2020 a 2022 stávající bezdomovce reintegrovat. K navýšení počtu došlo totiž pouze u kategorií osob, které jsou bez domova déle než 2 roky.

Počet osob v azylových domech byl na základě sčítání osob bez domova v roce 2019 odhadnut na 6 135, v roce 2021 bylo při Sčítání lidu, domů a bytů napočítáno 5 981 osob. Jelikož údaj VÚPSV se v roce 2019 opíral o částečnou extrapolaci, lze předpokládat, že **v azylových domech byl počet osob v letech 2019 a 2022 přibližně stejný.**

Podíl mužů (80 %) a žen (20 %) bez střechy se v roce 2022 oproti roku 2019 v České republice nezměnil. Navýšení počtu osob bez střechy se projevilo nejvíce ve věkové kategorii 30–39 let. K nárůstu počtu osob bez střechy došlo především v obcích s vyšší mírou nezaměstnanosti, v obcích s nejnižší mírou nezaměstnanosti došlo naopak k jeho poklesu.

## D.3. Výsledky výzkumu mezi osobami v bytové nouzi

Předchozí výzkumná zjištění rozšířil další výzkum, který se od předešlých odlišoval tím, že byl zacílený přímo na osoby (respondenty) v bytové nouzi, které odpovídaly na otázky týkající se různých aspektů vlastního života souvisejících s bydlením. Respondentům byl dán prostor, aby vyjádřili své postoje a hodnocení ve vybraných doménách kvality života a sociálního fungování. Nyní přinášíme hlavní závěry tohoto **kvantitativního dotazníkového šetření mezi osobami v bytové nouzi.** Respondenty byly osoby v ubytovnách v majetku obcí, v soukromých ubytovnách, v penzionech, hotelech, hostelech a motelech, do nichž plyne doplatek na bydlení, a v nevhodném bydlení, v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích. Zjišťováno bylo, v jakých podmínkách bydlí lidé v bytové nouzi na ubytovnách, v dalších ubytovacích zařízeních a jiných typech bydlení. Zajímalo nás, jaká je kvalita života ubytovaných, kdo tyto typy bydlení využívá a proč. Výběrový vzorek tvořil 1 004 respondentů, kteří byli vybráni na základě kvótního výběru. Sběr dat proběhl v květnu a červnu 2022.

### D.3.1. Stabilita a kvalita bydlení, výdaje na bydlení

Místo pobytu osob v bytové nouzi se příliš nemění, nezaznamenali jsme, že by se respondenti ve větší míře stěhovali mezi městy či dokonce kraji. Nicméně jen necelá třetina respondentů (31,1 %) má trvalé bydliště na stejném místě, kde právě bydlí. Téměř dvě pětiny dotázaných (39,2 %) uvedly, že mají trvalý pobyt ve stejné obci nebo městě, ale na jiné adrese, než kde právě bydlí. Pokud tyto údaje sečteme, potom platí, že „místní“ příslušnost z hlediska trvalého pobytu vykazují více než dvě třetiny dotázaných.

Průměrná délka pobytu na současné adrese činí přibližně 5 a půl roku. Medián délky pobytu v místě současného bydliště je 3 roky. Polovina všech dotázaných žije na místě svého současného bydliště tři roky a méně, polovina zase více než tři roky. Délka žití v nevhodném bydlení je výrazně vyšší než délka žití na ubytovnách. Na ubytovnách je průměrná délka bydlení 4 roky a 4 měsíce, v nevhodném bydlení je 7 let a 11 měsíců.

Nejčastějším předchozím druhem bydlení před přestěhováním respondentů do současného místa bydlení byly komerční ubytovny, ve kterých bydlela více než čtvrtina dotázaných (28,7 %). Nejčastějším důvodem stěhování, který uvedla necelá pětina dotázaných (16,4 %), byly finanční problémy, které komplikují placení nájmu a následně vedou k dluhům na nájemném. Dalším důvodem ke stěhování bylo odstěhování se jinam, které bylo interpretováno jako změna k lepšímu. Dále bylo uváděno stěhování v souvislosti s udržováním rodinných vztahů nebo naopak jejich rozpadem. Naprostá většina dotázaných (98,9 %) uvedla, že kvůli příchodu uprchlíků z Ukrajiny se stěhovat nemusela (květen, červen 2022).

Nejvíce respondentů během svého života někdy bydlelo v komerční ubytovně (45,4 %) a v pronajatém bytě od soukromého vlastníka (41,5 %). S diskriminací na trhu s bydlením se kvůli svému etnickému původu setkala více než třetina respondentů (36,3 %).

V rámci porovnání právních důvodů užívání bydlení platí, že nejčastějším právním důvodem je nájemní smlouva, kterou má s majitelem uzavřenou více než polovina dotázaných (57,4 %). Necelá pětina dotázaných (19,5 %) žije v současném bydlení na základě podnájemní smlouvy. Přibližně desetina respondentů (9,8 %) je ubytována na základě ubytovací smlouvy, která se objevuje výhradně v ubytovnách.

Co se týče nedostatků v bydlení, respondenti nejčastěji uvedli, že v současném bydlení okna nebo vstupní dveře neplní svou funkci, ať už z důvodu, že jsou poškozeny nebo z důvodu, že chybí úplně (37,6 %). Druhým nejčastějším problémem, se kterým se potýká více než třetina dotázaných (34 %), je nemožnost zatopit si v případě, že je v bytě v chladných dnech zima. Třetím nejčastěji uváděným problémem, který označila téměř čtvrtina respondentů (21,7 %), je nedostupná koupelna/sprcha (v bytě či na patře).

Nejčastější velikostí bytů, které obývají více než dvě pětiny dotázaných domácností (41,8 %) v nevhodném bydlení, je byt se dvěma místnostmi. Nejčastější bydlení, které respondenti v rámci ubytoven užívají, jsou jednopokojové „byty“. Respondenti, kteří žijí na ubytovnách, nejčastěji obývají jednu místnost (81,6 %). Dvě třetiny dotázaných (66 %) nemají k dispozici vlastní kuchyň v rámci svého „bytu“.

Průměrný výdaj domácností v bytové nouzi za bydlení (včetně energií) činil v posledním měsíci 8 048 Kč, mediánová hodnota je 7 000 Kč. Na ubytovně průměrný výdaj za poslední měsíc činí 7 897 Kč, mediánová hodnota je 6 600 Kč. V nevhodném bydlení je pak průměrný výdaj za poslední měsíc 8 728 Kč a mediánová hodnota činí dokonce 9 000 Kč.

U domácností došlo v posledních šesti měsících před realizací výzkumu (listopad 2021–duben 2022) ke zvýšení výdajů za bydlení průměrně o 1 007 Kč. Mediánová hodnota činí 600 Kč. Zvýšení nákladů na bydlení respondenti uváděli v ubytovnách i nevhodném bydlení podobné, s tím rozdílem, že u dotázaných žijících v nevhodném bydlení došlo k častějšímu zdražení o více než 2 000 Kč.

### D.3.2. Rodinný stav a nezaopatřené děti mimo domácnost

Více než čtvrtina respondentů (28,9 %) uvedla, že je svobodná a zároveň bez partnera/partnerky. Další přibližně čtvrtina dotázaných (26 %) je také svobodná, v současné době ale partnera či partnerku (druha/družku) má.

Z celkového počtu 1 004 respondentů uvedlo 125, že má nezaopatřené děti, které žijí mimo jejich domácnost (celkem 245 dětí). V téměř polovině případů (48 %) se jedná o jedno nezaopatřené dítě, které žije mimo domácnost, v přibližně třetině případů (31,2 %) se jedná o dvě děti.

Na otázku, kde jsou tyto děti umístěny, odpovědělo 122 dotázaných. Bezmála třetina dotázaných uvedla, že jejich nezaopatřené dítě/děti žijící mimo domácnost je/ještě umístěny v péči příbuzných a také v ústavní péči (shodně 32,8 %). V necelé čtvrtině případů (23,8 %) uvedli, že je dítě umístěno u druhého z rodičů. Umístění dítěte/děti v náhradní rodinné péči osoby, která není z rodiny, uvedla necelá pětina dotázaných (17,2 %).

Odpověď na otázku, zda a kolik dětí bylo odebráno soudem, uvedlo 100 respondentů. Téměř třetina dotázaných (31 %) má jedno dítě, které bylo odebráno soudem. Dvě děti odebrané soudem zaznamenáváme u více než čtvrtiny domácností (27 %), tři odebrané děti pak více než v desetině domácností (11 %). Více než dvě pětiny respondentů (42,5 %) z těch, kterým bylo dítě odebráno soudně (73 osob), se domnívají, že nevyhovující bydlení bylo hlavní příčinou odebrání dítěte/děti.

### D.3.3. Ekonomické zdroje a zadlužení

V posledním měsíci před dotazováním (duben 2022) činil průměrný příjem domácností 16 527 Kč. Měsíční medián domácností je o něco nižší, jedná se o částku 14 700 Kč.

Příjmy téměř desetiny (8,9 %) všech domácností v bytové nouzi nedosahují částky životního minima odpovídající složení dané domácnosti. Situace je horší v nevhodném bydlení, ve kterém příjmy více než desetiny domácností s nezaopatřenými dětmi ve věku do 26 let (12,2 %) nedosahují částky životního minima a příjmy přibližně šestiny všech domácností v nevhodném bydlení (16,8 %) nedosahují částky životního minima. Lze předpokládat, že podíl domácností s příjmy nižšími než je odpovídající částka životního minima, bude vyšší (započítávali jsme všechny příjmy domácnosti včetně nezapočítatelných příjmů).

Více než dvě třetiny oslovených domácností (69,1 %) pobírají některou ze sociálních dávek. Necelá třetina dotázaných (30,9 %) uvedla, že žádné dávky nepobírá. Nejčastěji pobíranou sociální dávkou je příspěvek na živobytí. Ten pobírají téměř dvě třetiny dotázaných (64,8 %).

Více než polovina respondentů (53,6 %) pobírá doplatek na bydlení, více než třetina přídavek na dítě (35,8 %) a příspěvek na bydlení (33,9 %).

Více než čtvrtina dotázaných (27,9 %) uvedla, že nikdo v jejich domácnosti žádné dluhy nemá a nemusí tedy řešit problémy při jejich splácení. Nejčastěji toto tvrzení uváděli respondenti ve věkové kategorii 50 a více let. Dluhy má a vůbec je nesplácí více než třetina domácností (38,8 %). S většími problémy se při splácení svých dluhů potýká přibližně desetina domácností (12,3 %). Přibližně tři pětiny dotázaných ze zadlužených domácností (61,8 %) uvedly, že nevědí, jaká je výše dluhu, který jako domácnost mají. U domácností, které výši svého dluhu znají, činí průměrná výše dluhu 300 153 Kč. Hodnota mediánu je 83 000 Kč.

Pokud domácnosti mají nějaké dluhy, nejčastěji se jedná o dluhy za nesplacené půjčky a úvěry, za které dluží téměř tři pětiny těchto domácností (59,5 %). Více než tři pětiny respondentů (62,1 %), kteří uvedli, že v jejich domácnosti má někdo dluhy, taktéž uvedli, že mají v současné době i exekuci.

Více než čtyři pětiny respondentů ze zadlužených domácností (84,3 %) uvedly, že nikdo z jejich domácnosti v současné době není v insolventi. V 5,9 % zadlužených domácností se alespoň jeden člen nachází v insolventi. Přibližně desetina dotázaných (9,8 %) uvedla, že neví. Rozložení insolventi je podobné jak na ubytovnách, tak v nevhodném bydlení.

#### D.3.4. Fyzické a duševní zdraví

Za dobrý považují svůj fyzický zdravotní stav téměř dvě třetiny dotázaných (61,7 %). Oproti tomu přibližně třetina respondentů (38,3 %) svůj zdravotní stav pokládá za špatný. Více než tři pětiny dotázaných (62,3 %), kteří neuvedli, že jejich fyzický zdravotní stav v posledním roce byl velmi dobrý (volili odpověď spíše dobrý, spíše špatný nebo velmi špatný), dochází kvůli svému zdravotnímu stavu k lékaři. Zbývá více než třetina respondentů (37,7 %) k lékaři nechodí.

Duševní zdraví je oproti fyzickému hodnoceno lépe a za dobré ho označily téměř tři čtvrtiny dotázaných (71,9 %). Naopak za špatné duševní zdraví pokládá více než čtvrtina respondentů (28,1 %). Téměř devět desetin dotázaných (87,2 %), kteří uvedli, že jejich duševní zdraví v posledním roce nebylo velmi dobré, nenavštěvuje kvůli svému duševnímu zdraví žádného psychologa/psychiatra. Téměř tři pětiny respondentů (58 %), které hodnotí psychický stav jako velmi špatný, žádného odborníka nenavštěvují.

Je zřejmé, že problémy v oblasti fyzického zdraví dotázaní řeší častěji než problémy v oblasti psychického zdraví. Existuje vysoký podíl těch, kteří své psychické zdraví hodnotí jako špatné, avšak nijak to neřeší. Oproti tomu lidé se špatným fyzickým zdravím lékaře navštíví v daleko větší míře.

Více než dvě pětiny respondentů (42,6 %) deklarovaly, že alkohol nekonzumují vůbec, necelé dvě pětiny dotázaných (39 %) alkohol konzumují občas. Téměř devět desetin dotázaných (89,7 %) uvedlo, že návykové látky pravidelně neužívají.

### D.3.5. Pomoc a využívání služeb

Pokud se respondenti nachází v krizi, tak se ve více než polovině případů (52,6 %) obrací na své nejbližší členy rodiny. Kromě nejbližší rodiny hrají u respondentů v bytové nouzi významnou roli sociální pracovníci/pracovníci neziskových organizací, na které se v případě potřeby obrací více než dvě pětiny dotázaných (40,5 %). Téměř dvě pětiny dotázaných (37,4 %) hledají pomoc u svých přátel.

Nejčastějším druhem pomoci, kterou respondenti v posledním půlroce potřebovali, byla pomoc se zajištěním jídla. Tuto pomoc potřebovala více než polovina dotázaných (53,2 %). Více než třetina respondentů potřebovala v uplynulém půlroce také pomoc při vyřizování sociálních dávek či při jednání s Úřadem práce ČR (48,9 %), dále pomoc při řešení bytové situace (35,7 %) a pomoc se získáním oblečení (33,4 %).

Rozdíly mezi potřebnou a skutečně obdrženou pomocí byly u většiny oblastí minimální, což znamená, že potřeba, kterou dotázaní měli, byla ve většině případů uspokojena. Patrnější byly rozdíly ale ve dvou oblastech – jistá míra nenaplnění potřeb se týká pomoci při řešení bytové situace a při hledání zaměstnání.

## Zdroje

Asociace pracovníků intervenčních center, o. s. (2022) *Statistické údaje intervenčních center v ČR srovnání rok 2020 až 2021*. <http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/Koment%C3%A1%C5%99-APIC-2020-2021.pdf>

Baková, L. (1997) *Bydlení*. Masarykova univerzita v Brně.

Bogard, C. (2001). *Advocacy and enumeration*. *The American Behavioral Scientist* 45 (1). 105–120

Bryman, A (2012). *Social research methods*. Oxford University Press.

Buriánek J., Pikálková, S., & Podaná, Z. (2014). *Násilí na mužích: sonda do zákoutí partnerských vztahů*. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Česká národní banka. (2022). *Tisková zpráva*. <https://www.cncb.cz/brki-nrki-zadluzeni-obyvatele-poprve-v-historii-prekrocilo-3-biliony-koron/>

Český statistický úřad. (2018). *Metodické vysvětlivky výběrového šetření o příjmech a životních podmínkách domácností EU-SILC*. <https://www.czso.cz/documents/10180/91839453/16002119mc.pdf/00b2113a-0130-42e3-ab75-36d2d9e44ae0?version=1.2>

Český statistický úřad. (2021). *Věkové složení obyvatel – jednotky věku*. [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystupobjekt&pvo=DEMD001&z=T&f=TA BULKA&c=v3~2\\_\\_RP2021MP12DP31&&str=v4](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystupobjekt&pvo=DEMD001&z=T&f=TA BULKA&c=v3~2__RP2021MP12DP31&&str=v4)

Český statistický úřad. (2011). *Výsledky sčítání bezdomovců*. [https://www.czso.cz/csu/sldb/vysledky\\_scitani\\_bezdomovcu](https://www.czso.cz/csu/sldb/vysledky_scitani_bezdomovcu)

Český zahrádkářský svaz, z. s. (2022) *Vzorový osadní řád zahrádkové osady ZO ČZS*. <https://www.zahradkari.cz/czs/index.php?str=28>

Čírtková L. (2008). *Moderní psychologie pro právníky. Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Grada.

Deloitte (2019). *Analýza nájemného v České republice*. Ministerstvo pro místní rozvoj. <https://www.mmr.cz/getmedia/64d1fb1f-7672-426c-a3ac-1d6c2ea9127e/MMR-MTR-Analyza-najemneho.pdf.aspx?ext=.pdf>

Exekutorská komora české republiky. (2022). *Základní statistické údaje*. <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>

FEANTSA. (n.d.) *ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR*. [https://www.feantsa.org/download/cz\\_\\_\\_8621229557703714801.pdf](https://www.feantsa.org/download/cz___8621229557703714801.pdf)

Federičová, M., Kalíšková, K., & Zapletalová, L. (2022). *Chudoba a sociální dávky v sociálně vyloučených lokalitách*

Hežová, M, Loukota, R., Ptáček, L., Sejbál, J. & Stanoev, M. (2010). *Sčítání bezdomovců ve městě Brně*, tisková zpráva. <https://www.brno.cz/brno-aktualne/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/a/scitani-bezdomovcu-ve-meste-brne/>

Holpuch, P., Janurová, K. Kuchařová, V. & Nešporová, O. (2019) *Sčítání osob bez domova v České republice 2019: Kategorie bez střechy a vybrané kategorie bez bytu podle typologie ETHOS*. VÚPSV, v. v. i., 2019

Holpuch, P. & Nešporová, O. (2021). *Metodika sčítání osob bez domova v České republice*. VÚPSV, v.v.i.

Holpuch, P. & Nešporová, O. (2020). *Populace osob bez domova v České republice: Osoby přespávající venku, v noclehárnách, v azylových domech a v obecních ubytovnách*. VÚPSV, v. v. i.

Holpuch, P., & Šnajdrová, Z. (2010). *Sčítání bezdomovců na území hl. města Prahy, závěrečná zpráva*.  
[https://socialni.praha.eu/public/44/9f/ae/1877854\\_502943\\_zaverecna\\_zprava\\_scitani\\_bezdomovcu\\_hmp\\_2010.pdf](https://socialni.praha.eu/public/44/9f/ae/1877854_502943_zaverecna_zprava_scitani_bezdomovcu_hmp_2010.pdf)

Klimentová, E. (2016). Anna. Univerzita Palackého Olomouc.

Lumos, Platforma pro sociální bydlení. (2018). *Zpráva o vyloučení z bydlení 2018*.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. (2018). *Zdraví obyvatel postrádajících standardní bydlení*.  
[https://www.socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/Ostatni/Zdrav%C3%AD\\_obyvatel\\_postr%C3%A1daj%C3%ADc%C3%ADch\\_standardn%C3%AD\\_bydlen%C3%AD.pdf](https://www.socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/Ostatni/Zdrav%C3%AD_obyvatel_postr%C3%A1daj%C3%ADc%C3%ADch_standardn%C3%AD_bydlen%C3%AD.pdf)

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. (2013). *Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020*

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. (2021). *Koncepce bydlení České republiky 2021*.  
[https://www.mmr.021cz/getmedia/30528174-7e61-421e-a058-5f39aa4f09c9/KB-2021-\\_komplet-web\(C\)\\_max.pdf.aspx?ext=.pdf](https://www.mmr.021cz/getmedia/30528174-7e61-421e-a058-5f39aa4f09c9/KB-2021-_komplet-web(C)_max.pdf.aspx?ext=.pdf)

Ministerstvo vnitra ČR. (2022) Informativní počty obyvatel v obcích.  
<https://www.mvcr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx?fbclid=IwAR1-qCnmud7v8LTqpntlCC1ra1u4AEHHBSUMWmTQoAFC0JRs2j-LWpJVBas>

Ministerstvo vnitra ČR. (2017). *Metodická příručka pro města a obce sousedící s průmyslovými zónami*.

Mravčík, V., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Černíková, T., Rous, Z., Cibulka, J., Franková, E., Nechanská, B., & Fidesová, H. (2021). *Zpráva o alkoholu v České republice 2021*. <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/zprava-o-alkoholu-v-ceske-republice-2021/>

Platforma pro sociální bydlení. (2021). *Zpráva o vyloučení z bydlení 2021*.

Proces. (2012). *Studie o stavu bezdomovectví v Ostravě*.

Sýkora, L., Matoušek, R., Brabcová, Š., Čaněk, M., Fiedlerová, K., Procházková, A & Trlifajová, L. (2015) Metodika identifikace lokalit rezidenční segregace Certifikovaná metodika [http://www.socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/Metodika\\_identifikace\\_lokalit\\_rezidenცი\\_segregace\\_2014\\_fin\\_update2015.pdf](http://www.socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/Metodika_identifikace_lokalit_rezidenცი_segregace_2014_fin_update2015.pdf)

Ševčík, D., Špatenková, N. (2011). Domácí násilí: kontext, dynamika, intervence. Portál.

Topinka, D. (2016). *Domácí násilí z perspektivy aplikovaného výzkumu – Základní fakta a výsledky*. <http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/Dom%C3%A1c%C3%AD-n%C3%A1sil%C3%AD-z-perspektivy-aplikovan%C3%A9ho-v%C3%BDzkumu.-SocioFactor-2016.pdf>

Úřad práce ČR. (2022) *Doplatek na bydlení*. <https://www.uradprace.cz/doplatek-na-bydleni>

Úřad vlády ČR. (2021). *Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030*.

Úřad vlády ČR. (2021). *Zpráva za rok 2020 o plnění Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019–2022*

Úřad vlády ČR. (2022). *Zpráva za rok 2021 o plnění Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019–2022*.

Women Against Violence Europe. (2019). *Wave Country Report – The Situation of Women’s Specialist Support Services in Europe*. [https://wave-network.org/wp-content/uploads/WAVE\\_CR\\_web.pdf](https://wave-network.org/wp-content/uploads/WAVE_CR_web.pdf)



## Zkratky

APIC – Asociace pracovníků intervenčních center

ČSÚ – Český statistický úřad

ČZS – Český zahrádkářský svaz

ETHOS – Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení

EUROSTAT – Statistický úřad Evropské unie

FEANTSA – Evropská federace národních sdružení pracujících s bezdomovci

MHD – městská hromadná doprava

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development

ORP – obec s rozšířenou působností

OSPOD – orgán sociálně právní ochrany dětí

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

SILC – Statistics on Income and Living Conditions

SVL – sociálně vyloučené lokality

SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů

SOD – sčítání osob bez domova

SO ORP správní obvod obcí s rozšířenou působností

VÚPSV – Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

## Seznam grafů, tabulek a map

<i>Graf 1: Počty osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle krajů (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 387; obecná data), duben 2022</i>	14
<i>Graf 2: Domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle jejich početnosti (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet domácností = 1 141; obecná data), duben 2022</i>	17
<i>Graf 3: Osoby v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle pohlaví (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 387; obecná data), duben 2022</i>	19
<i>Graf 4: Osoby v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle věku (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 387; obecná a podrobná data), duben 2022</i>	19
<i>Graf 5: Věková struktura osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle krajů (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 387; obecná data), duben 2022</i>	20
<i>Graf 6: Věková pyramida osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách (N počet osob = 618; podrobná data), duben 2022</i>	21
<i>Graf 7: Osoby v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle délky pobytu v jednom zařízení (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 387; obecná a podrobná data), duben 2022</i>	22
<i>Graf 8: Věková struktura osob v bytové nouzi pobývajících v obecních ubytovnách 5 a více let (N počet osob = 196; podrobná data), duben 2022</i>	23
<i>Graf 9: Délka pobytu osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle krajů (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 387; obecná data), duben 2022</i>	24
<i>Graf 10: Délka pobytu seniorů a všech osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách (N počet osob = 576; podrobná data), duben 2022</i>	26
<i>Graf 11: Osoby ve věku 15 a více let v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle hlavního zdroje financování bydlení (N počet ubytoven = 73, N modelovaný počet osob = 1 148; obecná a podrobná data), duben 2022</i>	27
<i>Graf 12: Domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle počtu obývaných místností (N počet domácností = 537; podrobná data), duben 2022</i>	29
<i>Graf 13: Domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle dispozičního řešení kuchyně (N počet domácností = 536; podrobná data), duben 2022</i>	30
<i>Graf 14: Počty osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle krajů (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná data), duben 2022</i>	38
<i>Graf 15: Počet osob a domácností v bytové nouzi v soukromých ubytovnách (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná data), duben 2022</i>	40
<i>Graf 16: Domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle jejich početnosti (N modelovaný počet domácností = 8 622; obecná data), duben 2022</i>	41
<i>Graf 17: Osoby v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle pohlaví (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná data), duben 2022</i>	43

Graf 18: Osoby v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle věku (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná a podrobná data), duben 2022 .....	43
Graf 19: Věková struktura osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle krajů (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná data), duben 2022 .....	45
Graf 20: Věková pyramida osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách (N počet osob = 3 493; podrobná data), duben 2022.....	46
Graf 21: Osoby v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle délky pobytu v jednom zařízení (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná a podrobná data), duben 2022 .....	46
Graf 22: Věková struktura osob v bytové nouzi pobývajících v soukromých ubytovnách 5 a více let (N počet osob = 928; podrobná data), duben 2022.....	47
Graf 23: Délka pobytu osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle krajů (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 10 410; obecná data), duben 2022.....	48
Graf 24: Délka pobytu seniorů, dětí a všech osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách (N = 3 626; podrobná data), duben 2022 .....	50
Graf 25: Osoby ve věku 15 a více let v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle hlavního zdroje financování bydlení (N počet ubytoven = 604, N modelovaný počet osob = 9 291; obecná a podrobná data), duben 2022.....	51
Graf 26: Domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle počtu obývaných místností (N počet domácností = 3 122; podrobná data), duben 2022.....	53
Graf 27: Domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle dispozičního řešení kuchyně (N počet domácností = 3 122; podrobná data), duben 2022.....	54
Graf 28: Počty osob v bytové nouzi ubytovaných v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle krajů (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná data), duben 2022 .....	62
Graf 29: Počet ubytovaných osob a domácností v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná data), duben 2022 .....	64
Graf 30: Domácnosti v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle jejich početnosti (N modelovaný počet domácností = 595; obecná data), duben 2022 .....	65
Graf 31: Osoby v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle pohlaví (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná data), duben 2022 .....	66
Graf 32: Osoby v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle věku (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná a podrobná data), duben 2022 .....	67
Graf 33: Věková struktura osob v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle krajů (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná data), duben 2022.....	68
Graf 34: Věková pyramida osob v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech (N počet osob = 358, podrobná data); duben 2022.....	69

<i>Graf 35: Osoby v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle délky pobytu v jednom zařízení (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná a podrobná data), duben 2022 .....</i>	<i>70</i>
<i>Graf 36: Délka pobytu osob v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle krajů (N počet zařízení = 66, N modelovaný počet osob = 648; obecná data), duben 2022 .....</i>	<i>71</i>
<i>Graf 37: Věková struktura osob v bytové nouzi pobývajících v penziencech, hotelech, hostelech a motelech 5 a více let (N = 95; podrobná data), duben 2022 .....</i>	<i>72</i>
<i>Graf 38: Délka pobytu seniorů, dětí a všech osob v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech (N počet osob = 358; podrobná data), duben 2022 .....</i>	<i>73</i>
<i>Graf 39: Osoby ve věku 15 a více let v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle hlavního zdroje financování bydlení (N = 66 počet zařízení, N modelovaný počet osob = 613; obecná a podrobná data), duben 2022.....</i>	<i>74</i>
<i>Graf 40: Domácnosti v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle počtu obývaných místností (N počet domácností = 336; podrobná data), duben 2022.....</i>	<i>76</i>
<i>Graf 41: Domácnosti v bytové nouzi v penziencech, hotelech, hostelech a motelech podle dispozičního řešení kuchyně (N počet domácností = 336; podrobná data), duben 2022 .....</i>	<i>77</i>
<i>Graf 42: Osoby v nevhodném bydlení podle typu bydlení (N = 10 375, N modelovaný počet osob = 16 058; obecná data), květen 2022.....</i>	<i>88</i>
<i>Graf 43: Domácnosti v nevhodném bydlení podle počtu členů (N počet domácností = 544; podrobná data), květen 2022.....</i>	<i>89</i>
<i>Graf 44: Typy domácností v nevhodném bydlení (N počet domácností = 544; podrobná data), květen 2022.....</i>	<i>90</i>
<i>Graf 45: Osoby bydlící v nevhodném bydlení podle genderu (N počet osob = 1 987, N modelovaný počet osob = 16 058; podrobná data), květen 2022.....</i>	<i>91</i>
<i>Graf 46: Osoby v nevhodném bydlení podle věku, děti do 15 let (N počet osob = 2 071, N modelovaný počet osob = 16 058; podrobná data), květen 2022.....</i>	<i>92</i>
<i>Graf 47: Osoby v nevhodném bydlení podle věku, děti do 18 let (N počet osob = 2 071, N modelovaný počet osob = 16 058; podrobná data), květen 2022.....</i>	<i>93</i>
<i>Graf 48: Věková pyramida osob v nevhodném bydlení (N počet osob = 1 976; podrobná data), květen 2022.....</i>	<i>93</i>
<i>Graf 49: Hlavní zdroj financování bydlení v nevhodném bydlení (N počet dospělých osob = 1 024; podrobná data), květen 2022.....</i>	<i>94</i>
<i>Graf 50: Osoby v nevhodném bydlení podle hlavního zdroje financování bydlení a podle typu domácnosti (N počet dospělých osob = 1 024; podrobná data), květen 2022 .....</i>	<i>95</i>
<i>Graf 51: Právní důvod užívání bytů v nevhodném bydlení (N počet dospělých osob = 1 024; podrobná data), květen 2022.....</i>	<i>97</i>
<i>Graf 52: Osoby v nevhodném bydlení podle právního důvodu užívání bytu a podle typu domácnosti (N počet dospělých osob = 1 024; podrobná data), květen 2022 .....</i>	<i>98</i>

Graf 53: Byty v nevhodném bydlení podle počtu místností (N počet bytů = 543; podrobná data), květen 2022.....	99
Graf 54: Počet metrů čtverečních na osobu v nevhodném bydlení (N počet bytů = 543; podrobná data), květen 2022.....	100
Graf 55: Počet úspěšných žalob na vyklizení bytu v letech 2015–2021.....	121
Graf 56: Počet trestných činů nebezpečné pronásledování v letech 2010–2021 .....	126
Graf 57: Počet vykázaných osob Policií ČR v letech 2011–2021.....	126
Graf 58: Počet vykázaní Policií ČR v letech 2007–2021 podle krajů.....	128
Graf 59: Počet osob bez střechy ve sledovaných obcích v letech 2019 a 2022 .....	140
Graf 60: Změna počtu osob bez domova ve sledovaných obcích podle místa přespávání .	140
Graf 61: Rozložení osob bez střechy ve sledovaných obcích dle pohlaví (N pro rok 2019 = 1 068; N pro rok 2022 = 1 102).....	142
Graf 62: Rozložení osob přespávajících venku v ČR podle pohlaví (N pro rok 2019 = 879; N pro rok 2022 = 941).....	142
Graf 63: Rozložení osob přespávajících v noclehárně v ČR podle pohlaví (N pro rok 2019 = 180, N pro rok 2022 = 160).....	143
Graf 64: Rozložení osob bez střechy podle věku ve sledovaných obcích (N pro rok 2019 = 1 039, N pro rok 2022 = 1 101).....	143
Graf 65: Rozložení osob bez střechy v ČR podle doby strávené bez domova (N pro rok 2019 = 1 068; N pro rok 2022 = 1 102).....	144
Graf 66: Počet osob bez střechy ve sledovaných obcích podle doby strávené bez domova .....	145
Graf 67: Rozložení osob přespávajících venku v ČR podle doby strávené bez domova (N pro rok 2019 = 888; N pro rok 2022 = 941).....	145
Graf 68: Rozložení osob přespávajících v noclehárně ve sledovaných obcích podle doby strávené bez domova (N pro rok 2019 = 180; N pro rok 2022 = 161) .....	146
Graf 69: Rozložení osob přespávajících v azylovém domě ve sledovaných obcích podle doby strávené bez domova (N pro rok 2019 = 518; N pro rok 2022 = 509) .....	146
Graf 70: Rozložení respondentů podle typu bydlení (N = 1 004), květen–červen 2022.....	162
Graf 71: Zastoupení respondentů podle krajů (N = 1 004) , květen–červen 2022 .....	163
Graf 72: Věková struktura respondentů (N = 1 004), květen–červen 2022.....	164
Graf 73: Zastoupení respondentů podle velikosti obce (N = 1 004), květen–červen 2022...	165
Graf 74: Složení respondentů podle genderu (N = 1 004), květen–červen 2022.....	165
Graf 75: Složení respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání (N = 966), květen–červen 2022 .....	166
Graf 76: Socioekonomický status respondentů (N = 1 004), květen–červen 2022 .....	167
Graf 77: Klasifikace domácností (N = 1 004), květen–červen 2022.....	167

<i>Graf 78: Klasifikace domácností podle typu bydlení (N ubytovny = 658, N nevhodné bydlení = 307), květen–červen 2022</i>	169
<i>Graf 79: Členové domácností respondentů podle genderu a podle typu bydlení (N ubytovny = 1 301, N nevhodné bydlení = 909), květen–červen 2022</i>	170
<i>Graf 80: Věkové složení členů domácností podle typu bydlení (N ubytovny = 1 299, N nevhodné bydlení = 904), květen–červen 2022</i>	171
<i>Graf 81: Vzdělání členů domácností podle typu bydlení (N ubytovny = 936, N nevhodné bydlení = 544), květen–červen 2022</i>	172
<i>Graf 82: Socioekonomický status členů domácností podle typu bydlení (N ubytovny = 1 147, N nevhodné bydlení = 760), květen–červen 2022</i>	173
<i>Graf 83: Domácnosti podle počtu členů a typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022</i>	174
<i>Graf 84: Trvalý pobyt (N = 1004), květen–červen 2022</i>	176
<i>Graf 85: Trvalý pobyt podle typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022</i>	177
<i>Graf 86: Trvalý pobyt dle věku respondenta (N=1 004), květen–červen 2022</i>	178
<i>Graf 87: Délka aktuálního pobytu dle typu bydlení (N ubytovny = 668, N nevhodné bydlení = 314), květen–červen 2022</i>	179
<i>Graf 88: Poslední předchozí místo bydliště před stěhováním na současnou adresu (N = 986), květen–červen 2022</i>	180
<i>Graf 89: Předchozí místo pobytu dle typu bydlení (N ubytovny = 662, N nevhodné bydlení = 310), květen–červen 2022</i>	181
<i>Graf 90: Předchozí druh bydlení před současným bydlištěm (N = 961), květen–červen 2022</i>	182
<i>Graf 91: Druh předchozího posledního bydlení podle typu bydlení (N ubytovny = 648, N nevhodné bydlení = 299), květen–červen 2022</i>	184
<i>Graf 92: Průměrná délka pobytu v předchozím posledním místě bydlení, v letech (N = 901), květen–červen 2022</i>	185
<i>Graf 93: Důvody stěhování respondentů do současného bydliště (N = 992), květen–červen 2022</i>	187
<i>Graf 94: Důvody stěhování respondentů do současného bydliště podle typu bydlení (N ubytovny = 309, N nevhodné bydlení = 667), květen–červen 2022</i>	188
<i>Graf 95: Diskriminace na trhu s bydlením (N = 983), květen–červen 2022</i>	189
<i>Graf 96: Stěhování z důvodu příchodu uprchlíků z Ukrajiny (N = 1 004), květen–červen 2022</i>	190
<i>Graf 97: Hrozba stěhování v následujících třech měsících kvůli příchodu uprchlíků z Ukrajiny (N = 1 004), květen–červen 2022</i>	191
<i>Graf 98: Hrozba stěhování kvůli uprchlíkům z Ukrajiny dle typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022</i>	192

<i>Graf 99: Hrozba stěhování kvůli uprchlíkům z Ukrajiny dle počtu členů domácnosti (N = 1 004), květen–červen 2022</i> .....	192
<i>Graf 100: Druhy předchozích bydlení v rámci dospělého života (N = 990), květen–červen 2022</i> .....	193
<i>Graf 101: Druhy předchozích bydlení v rámci dospělého života dle typu bydlení (N ubytovny = 670, N nevhodné bydlení = 308), květen–červen 2022</i> .....	195
<i>Graf 102: Průměrná délka pobytu v předchozích místech bydlení během dospělého života, v letech (N = 959), květen–červen 2022</i> .....	196
<i>Graf 103: Pobyt v azylovém domě podle věku (N = 1 004), květen–červen 2022</i> .....	199
<i>Graf 104: Pobyt v azylovém domě podle genderu (N = 1 004), květen–červen 2022</i> .....	199
<i>Graf 105: Pobyt v azylovém domě podle typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022</i> .....	200
<i>Graf 106: Právní důvody užívání bydlení (N = 962), květen–červen 2022</i> .....	201
<i>Graf 107: Nedostatky v bydlení (N = 989), květen–červen 2022</i> .....	203
<i>Graf 108: Nedostatky v bydlení dle typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022</i> .....	204
<i>Graf 109: Velikost bytu u domácností v nevhodném bydlení (N = 313), květen–červen 2022</i> .....	206
<i>Graf 110: Počet místností, které respondenti na ubytovnách obývají (N = 657), květen–červen 2022</i> .....	208
<i>Graf 111: Domácnosti v ubytovnách podle přístupu k vlastní kuchyni (N = 650), květen–červen 2022</i> .....	210
<i>Graf 112: Výdaje za bydlení podle typu bydlení (N ubytovny = 661, N nevhodné bydlení = 272), květen–červen 2022</i> .....	212
<i>Graf 113: Zvýšení výdajů za bydlení v posledních 6 měsících podle typu bydlení (N ubytovny = 306, N nevhodné bydlení = 77), květen–červen 2022</i> .....	213
<i>Graf 114: Rodinný stav (N = 982), květen–červen 2022</i> .....	217
<i>Graf 115: Rodinný stav podle typu bydlení (N ubytovny = 658, N nevhodné bydlení = 311), květen–červen 2022</i> .....	218
<i>Graf 116: Domácnosti podle počtu nezaopatřených dětí žijících mimo domácnost (N = 125), květen–červen 2022</i> .....	219
<i>Graf 117: Umístění nezaopatřených dětí žijících mimo domácnost (N = 122), květen–červen 2022</i> .....	220
<i>Graf 118: Respondenti podle počtu dětí žijících mimo domácnost odebraných soudem (N = 100), květen–červen 2022</i> .....	220
<i>Graf 119: Nevyhovující bydlení jako hlavní příčina odebrání dětí (N = 73), květen–červen 2022</i> .....	221
<i>Graf 120: Příjmy domácností (N = 931), květen–červen 2022</i> .....	223

Graf 121: Příjem domácností podle typu bydlení (N ubytovny = 631, N nevhodné bydlení = 286), květen–červen 2022 .....	225
Graf 122: Domácnosti podle pobírání sociálních dávek (N = 1 004), květen–červen 2022 .....	228
Graf 123: Pobírání sociální dávky dle typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022 .....	229
Graf 124: Přehled pobíraných druhů sociálních dávek (N = 685), květen–červen 2022 .....	230
Graf 125: Přehled druhů sociálních dávek podle typu bydlení (N ubytovny = 442, N nevhodné bydlení = 243), květen–červen 2022 .....	231
Graf 126: Problémy při splácení dluhů/půjček (N = 980), květen–červen 2022 .....	232
Graf 127: Problémy při splácení dluhů/půjček podle typu bydlení (N ubytovny = 657, N nevhodné bydlení = 310), květen–červen 2022 .....	233
Graf 128: Povědomí o celkové výši dluhů domácností (N = 667), květen–červen 2022 .....	234
Graf 129: Přehled dluhů domácností (N = 713), květen–červen 2022 .....	235
Graf 130: Přehled dluhů domácností podle typu bydlení (N ubytovny = 484, N nevhodné bydlení = 220), květen–červen 2022 .....	236
Graf 131: Exekuce v domácnostech, které mají dluhy (N = 699), květen–červen 2022 .....	237
Graf 132: Insolvence v domácnostech, které mají dluhy (N = 693), květen–červen 2022 .....	238
Graf 133: Hodnocení fyzického zdravotního stavu (N = 996), květen–červen 2022 .....	241
Graf 134: Hodnocení fyzického zdravotního stavu podle typu bydlení (N ubytovny = 668, N nevhodné bydlení = 314), květen–červen 2022 .....	242
Graf 135: Docházení k lékaři respondentů, kteří hodnotí svůj fyzický zdravotní stav jako spíše dobrý či špatný (N = 746), květen–červen 2022 .....	242
Graf 136: Hodnocení duševního zdraví (N = 996), květen–červen 2022 .....	243
Graf 137: Hodnocení duševního zdraví podle typu bydlení (N ubytovny = 668, N nevhodné bydlení = 314), květen–červen 2022 .....	244
Graf 138: Využívání psychologické/psychiatrické pomoci u respondentů, kteří hodnotí svůj duševní stav jako spíše dobrý či špatný (N = 687), květen–červen 2022 .....	244
Graf 139: Frekvence konzumace alkoholu (N = 1 000), květen–červen 2022 .....	245
Graf 140: Frekvence konzumace alkoholu podle typu bydlení (N ubytovny = 671, N nevhodné bydlení = 314), květen–červen 2022 .....	246
Graf 141: Pravidelné užívání vybraných návykových látek (N = 994), květen–červen 2022 .....	247
Graf 142: Zdroje pomoci (N = 997), květen–červen 2022 .....	249
Graf 143: Druhy žádané a obdržené pomoci (N = 767), květen–červen 2022 .....	250
Graf 144: Kontakt se sociálním pracovníkem v posledních třech měsících (N = 681), květen–červen 2022 .....	252
Graf 145: Skupiny osob v ubytovnách podle socioekonomického statusu (N = 673), květen–červen 2022 .....	292



<i>Graf 146: Skupiny osob v ubytovnách podle typu domácnosti (N = 673), květen–červen 2022</i>	292
<i>Graf 147: Skupiny osob v ubytovnách podle vnímání zdravotního stavu (N = 673), květen–červen 2022</i>	297
<i>Graf 148: Jednotlivé skupiny osob v ubytovnách podle hledání pomoci v nouzi (N = 673), květen–červen 2022</i>	298
<i>Graf 149: Skupiny osob v nevhodném bydlení podle socioekonomického statusu (N = 316), květen–červen 2022</i>	301
<i>Graf 150: Skupiny osob v nevhodném bydlení podle typu domácnosti (N = 316), květen–červen 2022</i>	302
<i>Graf 151: Skupiny osob v nevhodném bydlení podle problémů s bydlením (N = 316), květen–červen 2022</i>	302
<i>Graf 152: Skupiny osob v nevhodném bydlení podle vnímání zdravotního stavu (N = 316), květen–červen 2022</i>	307
<i>Graf 153: Odpovědi na otázku zda je v domácnosti osoba v exekuci podle skupin osob v nevhodném bydlení (N = 316), květen–červen 2022</i>	307
<i>Tabulka 1: Přehled celkové vyšetřivosti ubytoven, penzionů, hotelů, hostelů a motelů podle krajů (N počet zařízení = 743)</i>	10
<i>Tabulka 2: Obsazenost obecních ubytoven osobami v bytové nouzi (N počet ubytoven = 73), duben 2022</i>	15
<i>Tabulka 3: Srovnání domácností v bytové nouzi v kontextu počtu jejich členů</i>	16
<i>Tabulka 4: Domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle typu domácnosti (N počet domácností = 533; podrobná data), duben 2022</i>	17
<i>Tabulka 5: Počet dětí a seniorů a jejich podíl na počtu osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle typu domácnosti (N počet osob = 622; podrobná data), duben 2022</i>	18
<i>Tabulka 6: Srovnání osob v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle zdrojů financování bydlení a podle příslušnosti k domácnosti (N počet osob = 562, podrobná data), duben 2022</i>	27
<i>Tabulka 7: Srovnání domácností v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle zdrojů financování bydlení (N počet domácností = 536; podrobná data), duben 2022</i>	28
<i>Tabulka 8: Domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle počtu členů a počtu obývaných místností (N počet domácností = 536; podrobná data), duben 2022</i>	29
<i>Tabulka 9: Domácnosti v bytové nouzi v obecních ubytovnách podle dispozičního řešení kuchyně (N počet domácností = 533; podrobná data)</i>	30
<i>Tabulka 10: Osoby v bytové nouzi v ubytovnách v majetku obcí ubytovávajících osoby v bytové nouzi, střední hodnota odhadu, duben 2022</i>	31
<i>Tabulka 11: Obsazenost soukromých ubytoven osobami v bytové nouzi (N počet ubytoven = 604), duben 2022</i>	39

<i>Tabulka 12: Srovnání domácností v bytové nouzi v soukromých ubytovnách v kontextu počtu jejich členů</i> .....	40
<i>Tabulka 13: Domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle typu domácnosti (N počet domácností = 3 121; podrobná data), duben 2022</i> .....	41
<i>Tabulka 14: Počet dětí a seniorů a jejich podíl na počtu osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle typu domácnosti (N počet osob = 3 678; podrobná data), duben 2022</i> ....	42
<i>Tabulka 15: Srovnání osob v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle zdrojů financování bydlení podle příslušnosti k domácnosti (N počet osob = 3 542; podrobná data)</i> .....	51
<i>Tabulka 16: Srovnání domácností v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle zdrojů financování bydlení (N počet domácností = 3 124; podrobná data), duben 2022</i> .....	52
<i>Tabulka 17: Domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle počtu členů a počtu obývaných místností (N počet domácností = 3 122; podrobná data), duben 2022</i> .....	53
<i>Tabulka 18: Vybrané domácnosti v bytové nouzi v soukromých ubytovnách podle dispozičního řešení kuchyně (N počet domácností = 3 122; podrobná data), duben 2022</i> .....	54
<i>Tabulka 19: Osoby v bytové nouzi v soukromých ubytovnách ubytovávajících osoby v bytové nouzi, střední hodnota odhadu, duben 2022</i> .....	55
<i>Tabulka 20: Obsazenost penzionů, hotelů, hostelů a motelů osobami v bytové nouzi (N počet ubytoven = 66), duben 2022</i> .....	64
<i>Tabulka 21: Domácnosti v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle typu domácnosti (N počet domácností = 336; podrobná data), duben 2022</i> .....	65
<i>Tabulka 22: Počet dětí a seniorů a jejich podíl na počtu osob v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle typu domácnosti (N počet osob = 364; podrobná data), duben 2022</i> .....	66
<i>Tabulka 23: Srovnání osob v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle zdrojů financování bydlení a podle příslušnosti k domácnosti (N počet osob = 347, podrobná data), duben 2022</i> .....	75
<i>Tabulka 24: Srovnání domácností v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle zdrojů financování bydlení (N počet domácností = 335; podrobná data), duben 2022</i> .....	75
<i>Tabulka 25: Domácnosti v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech podle počtu členů a počtu obývaných místností (N počet domácností = 336; podrobná data), duben 2022</i> .....	76
<i>Tabulka 26: Vybrané domácnosti v bytové nouzi podle dispozičního řešení kuchyně v penzionech, hotelech, hostelech a motelech (N počet domácností = 335; podrobná data)...</i>	77
<i>Tabulka 27: Osoby v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech ubytovávajících osoby v bytové nouzi, střední hodnota odhadu, duben 2022</i> .....	78
<i>Tabulka 28: Přehled oblastí sčítání osob v nevhodném bydlení.</i> .....	83
<i>Tabulka 29: Počet dětí a seniorů a jejich podíl na počtu osob v nevhodném bydlení podle typu domácnosti (N počet osob = 2 071; podrobná data), květen 2022</i> .....	91

<i>Tabulka 30: Domácnosti v nevhodném bydlení podle hlavního zdroje financování bydlení (N počet domácností = 544; podrobná data), květen 2022</i> .....	96
<i>Tabulka 31: Průměrný počet metrů čtverečních na osobu v nevhodném bydlení podle typu domácnosti (N počet domácností = 543; podrobná data), květen 2022</i> .....	101
<i>Tabulka 32: Osoby v nevhodném bydlení (včetně osob v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích), střední hodnota odhadu, květen 2022</i> .....	104
<i>Tabulka 33: Počet osob a domácností ve vybraných kategoriích bytové nouze podle věkové kategorie a genderu, střední hodnota odhadu, duben–květen 2022</i> .....	106
<i>Tabulka 34: Modelovaný počet domácností a osob přechodně bydlicích u příbuzných a přátel, protože nemají jinou možnost bydlení podle krajů</i> .....	112
<i>Tabulka 35: Porovnání dat z evidence žadatelů o sociální byty a modelovaných počtů domácností bydlicích u příbuzných a přátel, které nemají jinou možnost bydlení na základě SILC (vyřazeny byly seniorské jednočlenné domácnosti)</i> .....	113
<i>Tabulka 36: Počet domácností v podnájmech, do kterých byl vyplacen doplatek na bydlení (září 2021)</i> .....	115
<i>Tabulka 37: Osoby v nezákonně obsazené budově dle sčítání mezi metodiky sociální práce</i> .....	119
<i>Tabulka 38: Počty žadatelů o sociální byt, u kterých byla jako důvod žádosti uvedena končící nájemní smlouva (data jsou přepočtena na jednoletý průměr a očištěna o osoby, které nemají trvalé bydliště v daném městě)</i> .....	121
<i>Tabulka 39: Počty přelidněných bytů s méně než 8 m<sup>2</sup> na osobu, počty osob a dětí do 18 let v nich bydlicích podle krajů</i> .....	131
<i>Tabulka 40: Obce zapojené do komparativního sčítání vybraných kategorií osob bez domova 2022</i> .....	138
<i>Tabulka 41: Počty osob s obvyklým pobytem v budovách azylových domů podle způsobu bydlení a krajů v roce 2021</i> .....	141
<i>Tabulka 42: Srovnání počtu osob bez střechy podle míry nezaměstnanosti v obci v letech 2019 a 2022</i> .....	148
<i>Tabulka 43: Změna počtu osob bez střechy ve výběrovém souboru podle kraje příslušnosti obce, rok 2019 a 2022</i> .....	149
<i>Tabulka 44: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Středočeského kraje</i> .....	150
<i>Tabulka 45: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Jihočeského kraje</i> .....	151
<i>Tabulka 46: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Plzeňského kraje</i> .....	151
<i>Tabulka 47: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Karlovarského kraje</i> .....	152
<i>Tabulka 48: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Ústeckého kraje</i> .....	152
<i>Tabulka 49: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Libereckého kraje</i> .....	153
<i>Tabulka 50: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Královéhradeckého kraje</i> .....	153
<i>Tabulka 51: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Pardubického kraje</i> .....	154
<i>Tabulka 52: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Olomouckého kraje</i> .....	154

<i>Tabulka 53: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Moravskoslezského kraje .....</i>	155
<i>Tabulka 54: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Jihomoravského kraje .....</i>	155
<i>Tabulka 55: Počty osob bez domova ve vybraných obcích Zlínského kraje .....</i>	156
<i>Tabulka 56: Počty osob bez domova ve vybraných obcích z Kraje Vysočina .....</i>	156
<i>Tabulka 57: Základní parametry výběrového souboru .....</i>	158
<i>Tabulka 58: Domácnosti podle počtu nezaopatřených dětí ve věku do 18 let (N = 1 004), květen–červen 2022 .....</i>	175
<i>Tabulka 59: Domácnosti podle počtu nezaopatřených dětí ve věku do 26 let (N = 1 004), květen–červen 2022 .....</i>	175
<i>Tabulka 60: Průměrná délka pobytu v předchozím posledním místě bydlení podle typu bydlení, v letech (N ubytovny = 612, N nevhodné bydlení = 278), květen–červen 2022 .....</i>	186
<i>Tabulka 61: Průměrná délka pobytu v předchozích místech bydlení během dospělého života podle typu bydlení, v letech (N ubytovny = 659, N nevhodné bydlení = 300), květen–červen 2022 .....</i>	197
<i>Tabulka 62: Hodnocení dostupnosti azylových domů ve třech obdobích (N celkem = 187, N období 1996–2015 = 64, N období 2016–2019 = 64, N období 2020–2022 = 59), květen–červen 2022 .....</i>	198
<i>Tabulka 63: Právní důvod užívání bydlení (N ubytovny = 651, N nevhodné bydlení = 296), květen–červen 2022 .....</i>	202
<i>Tabulka 64: Nedostatky v bydlení podle typu bydlení (N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022 .....</i>	202
<i>Tabulka 65: Nedostatky v bydlení dle typu bydlení (N počet domácností s dětmi do 18 let v ubytovnách = 151, N počet domácností s dětmi do 18 let v nevhodném bydlení = 161), květen–červen 2022 .....</i>	205
<i>Tabulka 66: Velikost bytu u domácností v nevhodném bydlení podle počtu členů (N = 299), květen–červen 2022 .....</i>	207
<i>Tabulka 67: Domácnosti s nezaopatřenými dětmi do 18 let podle počtu členů a velikosti bytu v nevhodném bydlení (N = 161), květen–červen 2022 .....</i>	207
<i>Tabulka 68: Počet obývaných místností domácnostmi v ubytovnách podle počtu členů (N = 657), květen–červen 2022 .....</i>	209
<i>Tabulka 69: Domácnosti s nezaopatřenými dětmi do 18 let podle počtu členů a velikosti bytu v ubytovnách (N = 151), květen–červen 2022 .....</i>	209
<i>Tabulka 70: Domácnosti podle počtu členů, výdajů na bydlení za poslední měsíc a podle typu bydlení, průměr a medián (N ubytovny = 642, N nevhodné bydlení = 251), květen–červen 2022 .....</i>	211
<i>Tabulka 71: Domácnosti podle počtu členů, celkových příjmů za poslední měsíc a podle typu bydlení, průměr a medián (N ubytovny = 613, N nevhodné bydlení = 268), květen–červen 2022 .....</i>	224

<i>Tabulka 72: Poměření celkových příjmů domácnosti a výše životního minima domácnosti (N počet domácností celkem = 1 004, N ubytovny = 673, N nevhodné bydlení = 316), květen–červen 2022 .....</i>	<i>226</i>
<i>Tabulka 73: Domácnosti s nezaopatřenými dětmi do 18 let podle počtu členů a výše příjmu v ubytovnách (N = 151), květen–červen 2022.....</i>	<i>227</i>
<i>Tabulka 74: Domácnosti s nezaopatřenými dětmi do 18 let podle počtu členů a výše příjmu v nevhodném bydlení (N = 161), květen–červen 2022.....</i>	<i>227</i>
<i>Tabulka 75: Druhy žádané a obdržené pomoci podle typu bydlení (N ubytovny = 506, N nevhodné bydlení = 248), květen–červen 2022 .....</i>	<i>251</i>
<i>Tabulka 76: Srovnání vybraných zjištění podle typu bydlení.....</i>	<i>253</i>
<i>Tabulka 77: Počet osob a domácností ve vybraných kategoriích bytové nouze podle věkové kategorie a genderu, střední hodnota odhadu, duben–květen 2022 .....</i>	<i>258</i>
<i>Tabulka 78: Osoby v bytové nouzi v ubytovnách v majetku obcí ubytovávajících osoby v bytové nouzi, střední hodnota odhadu, duben 2022 .....</i>	<i>258</i>
<i>Tabulka 79: Osoby v bytové nouzi v soukromých ubytovnách ubytovávajících osoby v bytové nouzi, střední hodnota odhadu, duben 2022.....</i>	<i>259</i>
<i>Tabulka 80: Osoby v bytové nouzi v penzionech, hotelech, hostelech a motelech ubytovávajících osoby v bytové nouzi, střední hodnota odhadu, duben 2022.....</i>	<i>260</i>
<i>Tabulka 81: Osoby v nevhodném bydlení (včetně osob v mobilních obydlích a v chatkách v zahrádkářských koloniích), střední hodnota odhadu, květen 2022.....</i>	<i>261</i>
<i>Mapa 1: Počet obecních ubytoven ubytovávajících osoby v bytové nouzi v krajích, duben 2022 .....</i>	<i>13</i>
<i>Mapa 2: Celková kapacita obecních ubytoven poskytujících ubytování osobám v bytové nouzi a jejich obsazenost těmito osobami, duben 2022 .....</i>	<i>15</i>
<i>Mapa 3: Osoby v bytové nouzi, které pobývají v obecních ubytovnách 5 a více let, duben 2022 .....</i>	<i>25</i>
<i>Mapa 4: Počet soukromých ubytoven ubytovávajících osoby v bytové nouzi v krajích, duben 2022 .....</i>	<i>37</i>
<i>Mapa 5: Celková kapacita soukromých ubytoven poskytujících ubytování osobám v bytové nouzi a jejich obsazenost těmito osobami, duben 2022 .....</i>	<i>39</i>
<i>Mapa 6: Osoby v bytové nouzi, které pobývají v soukromých ubytovnách 5 a více let, duben 2022.....</i>	<i>49</i>
<i>Mapa 7: Počet penzionů, hotelů, hostelů a motelů ubytovávající osoby v bytové nouzi v krajích, duben 2022 .....</i>	<i>61</i>
<i>Mapa 8: Osoby v bytové nouzi, které pobývají v penzionech, hotelech, hostelech a motelech 5 a více let, duben 2022 .....</i>	<i>72</i>
<i>Mapa 9: Sčítání osob v nevhodném bydlení, sečtené a modelované lokality.....</i>	<i>85</i>

<i>Mapa 10: Osoby v nevhodném bydlení, květen 2022 .....</i>	<i>87</i>
<i>Mapa 11: Osoby bydlící v bytech s méně než 8 m<sup>2</sup> na osobu.....</i>	<i>132</i>

# Příloha č. 1 Instrukce ke sčítání osob bez domova (k části B – komparativní sčítání)

## Scénář 1 – využití vlastní evidence

Sčítané kategorie:

- A. osoby přežívající venku – osoby přespávající na veřejných prostranstvích (venku), ve squatech, ve stanech, v podmostích, provizorních přístřešcích nebo v zahradních chatkách/maringotkách, **které nejsou ve vlastnictví nebo pronájmu osoby, která je obývá.**
  - B. osoby v noclehárně
  - C. osoby v azylových domech
- Obec elektronicky obdrží sčítací arch (excelová tabulka), do něhož zaeviduje pohlaví, věk (stačí odhad), počet let strávených na ulici, typ obvyklého místa přespávání a informaci o tom, zda se nejedná o osobu prchající před ruskou agresí na Ukrajině. Pokud některou z informací nebudete vědět, kolonku necháte prázdnou. Nutné je však vždy vyplnit typ místa obvyklého přespávání.
  - Máte-li pochybnosti, zda je vaše evidence dokonalá, vytvořte si seznam lokalit, které podle vás bezdomovci přespávající venku obývají a konzultujte jej s příslušníky policie odpovědné za danou oblast (máte-li s přístupem policie k osobám bez domova špatné zkušenosti, pak jim vlastní seznam lokalit neposkytujte).
  - I informace o tom, že žádné osoby z námi sledovaných kategorií ve vaší obci nejsou, je pro realizovaný výzkum důležitá.
  - Svou evidenci aktualizujte, pokud možno, k období 4.–9. 4. 2022 a odešlete na kontaktní email pracovníka společnosti SocioFactoru do konce dubna.
  - Máte-li ohledně výzkumu nějaké dotazy či nejasnosti, můžete kontaktovat odpovědného výzkumného pracovníka společnosti SocioFactoru.

## Scénář 3 a 3b: Úplné sčítání v terénu a v nízkoprahových službách

### Shrnutí v bodech

1. Navázání spolupráce s lokálními zařízeními, která poskytují služby pro osoby bez domova, a nábor sčítacích komisařů/komisařek z řad jejich pracovníků
2. Navázání kontaktu s městskou policií a vytvoření seznamů/map lokalit obývaných bezdomovci
3. Příprava organizací poskytujících služby pro bezdomovce na pětidenní sčítání (4.–9. 4. 2022)
4. Příprava sčítání v denních centrech
5. Příprava sčítání v noclehárnách
6. Příprava sčítání v terénu
7. Příprava sčítání v azylových domech
8. Samotná Realizace sčítání v denních centrech, noclehárnách, terénu a azylových domech

## **Navázání spolupráce s lokálními zařízeními, která poskytují služby pro bezdomovce**

Pro realizaci projektu je nezbytné zapojení organizací, které poskytují služby pro osoby bez domova. Oslovte, prosím, co nejdříve představitele těchto organizací, seznamte je s projektem a požádejte je o spolupráci. Účast organizací je důležitá nejen kvůli pětidennímu sčítání přímo v denních centrech a noclehárnách (4. – 9. 4. 2022), ale také pro získání kvalifikovaných pracovníků a pracovníc, kteří budou schopni zrealizovat sčítání v terénu.

### **1. Vytvoření mapy lokalit obývaných bezdomovci**

Klíčovým krokem k úspěšné realizaci censu ve vašem městě je vytvoření seznamu lokalit obývaných bezdomovci.

#### **a) Navázání spolupráce s městskou policií**

Městská policie zpravidla eviduje místa, kde se bezdomovci pohybují. Vaším úkolem bude stručně představit projekt a jeho účel městské policii a požádat ji o spolupráci při vytváření seznamu lokalit, kde se osoby bez přístřeší zdržují. Seznam by měl mít dvě části. První část bude představovat soupis míst, kde se bezdomovci zdržují přes den, druhá část bude soupisem míst, kam se bezdomovci uchylují na večer za účelem přespání.

#### **b) Navázání spolupráce s lokálními organizacemi, které poskytují služby pro osoby bez domova**

Jak bylo uvedeno již výše, pro realizaci censu bude klíčové navázat spolupráci s centry, která poskytují v dané oblasti služby pro osoby bez domova. Mohou to být i organizace poskytující nízkoprahové služby pro drogově závislé. Seznamy lokalit, které získáte od městské policie, ověřte a doplňte s pomocí sociálních pracovníků z těchto organizací. Zvláště nápomocní budou při tomto úkolu pracovníci, kteří se věnují terénní sociální práci. Sociální pracovníci mohou mít pochopitelné obavy, zda nebudou tyto informace zneužity. Pracovníky proto ujistěte, že takto doplněné seznamy nebudou poskytnuty nikomu, kdo se projektu přímo neúčastní (tedy ani městské policii, která vám dodala prvotní podklady, ani zadavateli výzkumu).

Místa si zaznamenejte do mapy vašeho města (vytisknout si ji můžete případně i s vyznačenými body po částech z online aplikace mapy.cz).

### **2. Sčítání v denních centrech pro osoby bez domova 4.–9. 4. 2022<sup>148</sup>**

Denní centra pro osoby bez domova (případně K-centra<sup>149</sup>) požádejte o zaevidování všech klientů, kteří v uvedeném termínu využijí jejich služby, do příslušného sčítacího archu. Denní centra jsou zpravidla schopna tuto činnost zajistit svépomocí, jelikož ve většině případů nějakou formu evidence provádějí pro vlastní potřeby. Případně lze využít pro tento úkol studenty humanitních oborů (nejlépe sociální práce) a umožnit jim tuto činnost vykázat jako absolvovanou praxi. Pokud to zvládnou tamní sociální pracovníci svépomocí, není samozřejmě potřeba externí pracovníky/studenty pro tento úkol shánět. Mělo by se však jednat o člověka, který může být v denním centru přítomen všech pět dní po celou provozní dobu – tímto se sníží riziko, že stejný klient bude započten vícekrát. Pracovníkovi, který pětidenní sčítání klientů v centru zajistí, je možné nabídnout finanční odměnu.

<sup>148</sup> Pokud ve vaší obci denní centrum není, pak se touto pasáží nezapomínejte.

<sup>149</sup> Rozhodněte se, zda ve vašem městě je vhodné zapojit do censu také K-centra. Zvažte, kolik je mezi jejich klienty osob bez přístřeší nocujících na veřejných prostranstvích (venku) a nakolik bude personál ochotný s vámi spolupracovat. Kontakt se vyplatí navázat přinejmenším kvůli získání podpory jejich terénních pracovníků v druhé fázi censu. Nabídněte jim účast v pozici sčítacích komisařů v terénu.



Na viditelné místo v denním centru umístěte v době 4.–9. 4. 2022 informaci o probíhajícím sčítání (použijte elektronicky dodaný soubor vývěska SOD 2022).

a) Evidence sčítaných osob v denních centrech

Každý uživatel služeb, který v době sčítání navštíví dané zařízení, bude informován o probíhajícím censu, dotázán, zda byl již v tomto týdnu započítán v daném centru, v noclehárně či v terénu (tzn. dostal již dříve kartičku „Sčítání osob bez bytu a bez střechy 2022<sup>150</sup>“). Pokud doposud zaevidován nebyl, bude požádán o vybrané údaje o své osobě – věk, typ místa současného přespávání, doba strávená na ulici v pozici bezdomovce dle připravených kategorií ve **sčítacím archu**<sup>151</sup> (azylový dům, noclehárna, veřejné prostranství či nelegálně obývaný prostor atd.). Následně pracovník předá započtené osobě kartičku „Sčítání osob bez střechy a bez bytu 2022“. Pracovník, který evidenci bude provádět, doplní do sčítacího archu údaj o pohlaví evidované osoby. **Klíčové je vždy dotýcnou osobu poučit, že tímto byla započtena a požádat ji, aby tuto informaci sdělila všem pracovníkům, kteří by ji chtěli v dalších dnech znovu zaevidovat ať už v terénu, v noclehárně či opětovně v denním centru.**

### 3. Sčítání v noclehárnách 4.–9. 4. 2022

Evidence bude probíhat obdobně jako v denním centru. Každý uživatel této služby, který v době sčítání navštíví dané zařízení, bude informován o probíhajícím censu, dotázán, zda byl již v tomto týdnu započítán v noclehárně, v terénu či v denním centru (tzn. dostal již dříve kartičku „Sčítání osob bez bytu a bez střechy 2022“). Pokud doposud zaevidován nebyl, bude požádán o vybrané údaje o své osobě – věk, typ místa obvyklého současného přespávání dle připravených kategorií ve **sčítacím archu** (azylový dům, noclehárna, veřejné prostranství či nelegálně obývaný prostor atd.), doba strávená na ulici v pozici bezdomovce. Následně pracovník předá započtené osobě kartičku „Sčítání osob bez střechy a bez bytu 2022“. Pracovník, který evidenci bude provádět, doplní do sčítacího archu údaj o pohlaví evidované osoby. **Klíčové je vždy dotýcnou osobu poučit, že tímto byla započtena a požádat ji, aby tuto informaci sdělila všem pracovníkům, kteří by ji chtěli v dalších dnech znovu zaevidovat ať už v terénu, v noclehárně či opětovně v denním centru.**

### 4. Sčítání v terénu 4.–9. 4. 2022 (případně 4.–10. 4. 2022)

Souběžně se sčítáním v nízkoprahových zařízeních (denní centrum, noclehárna) bude probíhat sčítání bezdomovců venku. Sociální pracovníci vyrazí do terénu podle připravených map s vyznačenými lokalitami obývanými bezdomovci.

a) Rekrutace pracovníků pro sčítání v terénu

Tuto fázi sčítání by měli realizovat pracovníci se zkušenostmi z přímé práce s osobami bez přístřeší. Proto pro tento úkol rekrutujte, pokud možno, terénní sociální pracovníky a další sociální pracovníky. Zkontaktujte s touto žádostí také lokální neziskové organizace zabývající se protidrogovou prevencí. Jejich terénní pracovníci jsou ideálními kandidáty na pozici

---

<sup>150</sup> Kartička „Sčítání osob bez střechy a bez bytu 2022“ – zelená kartička velikosti vizitky, která má pomoci předejít vzniku duplicit při sčítání v těch obcích, v nichž bude paralelně pracovat více sčítacích komisařů. Každé zaevidované osobě, která spadá do některé ze sčítaných kategorií, dají sčítací komisaři tuto kartičku. Pokud nově zkontaktovaná osoba uvede, že kartičku již dostala od jiného sčítacího komisaře (např. v denním centru, v noclehárně či jinde v terénu), kontakt s ní bude ukončen a nebude již znovu zaevidována. Kartička má primárně pomoci zaevidované osobě zapamatovat si skutečnost, že se stala součástí jakéhosi sčítání. Z druhé strany kartičky budou vytištěny užitečné kontakty pro osoby bez přístřeší.

<sup>151</sup> Prázdné sčítací archy s instrukcemi k jejich vyplnění obdržíte v elektronické podobě emailem, případně po dohodě s pracovníkem společnosti SocioFactor již vytištěné.

sčítacích komisařů. Sčítání v terénu bude odměněno. Pracovníci by měli do terénu vyrazit ve dvojicích. Množství rekrutovaných dvojic bude na vašem úsudku. Výhodné je, aby po celý týden tuto činnost vykonávala pouze jedna dvojice, to je však možné pouze v menších, případně středně velkých městech. Pracovníkům vysvětlete smysl a důležitost censu/výzkumu.

#### b) Naplánování tras podle seznamu/mapy lokalit obývaných bezdomovci

Pracovníky pro sčítání v terénu bude potřeba vybavit připravenými mapami a seznámit s lokalitami, které mají navštívit. Předpokládáme, že ve většině případů se budou na přípravě seznamu míst/map lokalit podílet tíž lidé z lokálních služeb, kteří nakonec do terénu vyrazí. Společně naplánujte trasy tak, aby v dopoledních a odpoledních hodinách pracovníci procházeli místa, kde se bezdomovci sdružují přes den, později pak místa, kde bezdomovci přespávají. Rozdělte město do tolika rajónů/tras, kolik zapojíte dvojic, a trasy naplánujte tak, aby se mezi jednotlivými dvojicemi nepřekrývaly. Trasy plánujte jakožto spojnice mezi body na připravených mapách, na nichž jste si vyznačili místa, kde se zdržují bezdomovci. Každá z dvojic může body **v rámci svojí trasy** projít vícekrát a v různém pořadí.

#### c) Realizace sčítání v terénu

Každá z dvojic obdrží sčítací arch a mapu s vyznačenou trasou, na níž má kontaktovat všechny potenciální bezdomovce. Sčítacím komisařům/komisařkám může (není to však nutné) při kontaktování potenciálních osob z cílové populace pomoci nabízení drobné potravinové pomoci (potraviny z potravinové banky, kterými jejich organizace disponuje, nebo nakoupeným ovocem/potravinami – např. mandarinky, jablka, banány). **Potraviny je nutné nabízet bezpodmínečně všem zkontaktovaným osobám, nikdy ne jakožto protislužbu za spolupráci. Předejdete tak možné snaze některých jednotlivců nechat se započítat několikrát.**

Pracovníci nejprve projdou lokality, které bezdomovci obývají přes den, a následně místa, kde bezdomovci nocují. Ne však po setmění. Na naplánovaných trasách bude jejich úkolem:

- Vizuální identifikace potenciálních osob z cílové skupiny
- Představit se a ověřit, zda osoba nebyla zkontaktována/zaevidována již jinou dvojicí v terénu, případně v některém z nízkoprahových zařízení – denní centrum, noclehárna (ukázat zkontaktované osobě kartičku „Sčítání osob bez střechy a bez bytu 2022“ a zeptat se, zda ji již někde od někoho obdržela).
- Pokud osoba ještě jiným pracovníkem zkontaktována nebyla, informujte ji o probíhajícímu censu a ověřte, zda spadá do sčítané populace (například: „Sledujeme, kolik lidí nemá v naší obci stabilní bydlení, můžu se Vás zeptat, kde přespáváte vy?“. Improvizace je při navazování kontaktu vítána, vhodným postupem je vše, co vzbudí v bezdomovcích zájem a chuť spolupracovat. Osobám z cílové skupiny je možné (není to však nutné) nabídnout drobné občerstvení (viz výše).
- Zeptat se na věk, typ místa obvyklého přespávání, dobu strávenou na ulici a doplnit tyto údaje (včetně rozpoznání pohlaví) do **sčítacího archu** a dát dotyčné osobě kartičku „Sčítání osob bez střechy a bez bytu 2022“.

Zkontaktovaných osob se v průběhu týdne také ptejte, zda nevědí ještě o dalších osobách bez bydlení, které se s nimi stýkají, ale momentálně na místě nejsou přítomny. Na základě získaných informací se můžete pokusit zastihnout tyto nepřítomné jedince na daném místě v jiný den/v jinou hodinu.

## 5. Sčítání v azylových domech

Pokud je ve vaší obci také azylový dům, doručte do těchto zařízení příslušný **sčítací arch pro azylové domy** a požádejte pracovníky o jeho vyplnění (údaje za noc z 8. na 9. 4. 2022).

Jsou-li pro realizaci censu ve vaší obci výše uvedené limity (stropy) nedostačující, zkontaktujte realizátora projektu prostřednictvím kontaktního emailu (případně na telefonického kontaktu) V odůvodněných případech lze vyjednat jejich navýšení.

## Příloha č. 2 Typologie respondentů (k části C)

V této kapitole se zabýváme tím, zdali je možné mezi respondenty v obou typech bydlení vzájemně více rozlišit a vyhnout se jejich jednoduchému profilování, které s sebou nese riziko stereotypizace bydlících osob. Jiným slovy řečeno, v analýze jsme si dali za úkol zjistit, jaké typy lidí v obou prostředích žijí a co je charakterizuje. Už jen letmý pohled na rozložení hodnot jednotlivých proměnných ukazuje, že kompozice a charakteristiky respondentů jsou v sociální realitě široké. Chceme tímto poukázat na značnou pestrost typů, kterou mohou zastíňovat naše stereotypní náhledy a tendence nahlížet na osoby v bytové nouzi jako na homogenní kategorii prostřednictvím několika společných znaků. Typologie může představovat inspiraci pro nastavení cílenějších forem pomoci.

Za účelem **identifikace typů** osob žijících v ubytovnách a v nevhodném bydlení byla provedena **seskupovací (clusterová) analýza**. Tato analýza s přihlédnutím k většímu množství charakteristik identifikuje na základě podobnosti či blízkosti jednotlivých hodnot proměnných **shluky respondentů**, které mají společné nebo velmi podobné charakteristiky. Na druhé straně však zajišťuje, aby byly tyto shluky vzájemně co nejvíce rozlišitelné, a tedy co nejméně podobné. Seskupovací analýza **vyhledává a označuje typy lidí, kteří sdílí podobné charakteristiky a jsou si podobní**. Výhodou této metody je rozdělení celého zkoumaného vzorku (respondentů, domácností) do typů, přičemž nejsou vyčleňovány žádné zkoumané případy. To následně trochu komplikuje interpretaci identifikovaných shluků, protože ty nemohou být nikdy natolik ideálně vymezené, aby bylo možné jednoznačně říci, že naplňují všechny znaky „ze sta procent“.<sup>152</sup>

Seskupovací analýzu ovlivňuje i množství proměnných, které do ní vstupují. Proto jsme při její aplikaci zvolili následující postup. Nejdříve byli respondenti rozděleni do dvou kategorií podle typu bydlení – tedy podle toho, zda bydlí v ubytovně nebo v nevhodném bydlení. Respondenti bydlící v mobilním bydlení byli pro malé zastoupení z analýzy vyřazeni. Dále byly vybrány proměnné, které vykazovaly potenciál pro to, aby dokázaly respondenty rozdělit do několika skupin (shluků). Následně byly k sobě přiřazeny, a to následujícím způsobem.

- První soubor proměnných zahrnul **sociodemografické charakteristiky respondentů**. Jednalo se o gender, věk, vzdělání, socioekonomický status, rodinný stav, počet členů domácnosti a počet nezaopatřených dětí<sup>153</sup> mimo domácnost. Tyto proměnné byly využity jak pro respondenty v ubytovnách, tak v nevhodném bydlení.
- Druhý soubor proměnných obsahl **aktuální stav a životní situaci respondentů**. Jednalo se o výši příjmu, pobírání dávek, dluhy, exekuce, užívání drog, konzumaci alkoholu, zdravotní a duševní stav respondenta. V případě osob v ubytovnách byla ještě přidána proměnná popisující délku pobytu v daném zařízení.

---

<sup>152</sup> Kdybychom chtěli stanovit typického obyvatele ubytoven na základě nejčastějších znaků pouhých čtyřech proměnných (gender – muž; počet osob v domácnosti – 1; vzdělání – dokončené základní; socioekonomický status – nezaměstnaný), zjistili bychom, že daným kritériím vyhovuje pouze 49 respondentů (7,3 %) ze všech respondentů na ubytovnách. Přidáním každého dalšího znaku se podíl této stoprocentně vyhraněné skupiny dále snižuje. Celý zkoumaný vzorek respondentů nelze uspokojivě rozdělit takovým způsobem, aniž bychom ho příliš nerozdrobili.

<sup>153</sup> Do 18 let věku; případně do 26 let věku, soustavně studujících.

Využita byla tzv. dvoustupňová seskupovací analýza, která je vhodná pro vysokou variabilitu proměnných, které jsme v analýze použili.<sup>154</sup> Umožnila jednoznačné určení jedné nebo více proměnných, které při tvorbě jednotlivých skupin (shluků) vykazovaly největší, či naopak nejmenší potenciál k tomu, aby „rozdělily“ zkoumaný vzorek. Tyto proměnné uvádíme vždy v úvodu příslušné části textu. V ubytovnách a nevhodném bydlení byly vztahy mezi proměnnými obdobné a vykazovaly jen menší odchylky. Výsledky jsou dále členěny podle těchto dvou hlavních kategorií bydlení, dále podle zvoleného přístupu při výběru proměnných.<sup>155</sup>

V následujících podkapitolách jsou **představeny jednotlivé skupiny (shluky) vzešlé z analýzy**. Na základě sociodemografických charakteristik bylo vytvořeno pět skupin respondentů. Na základě aktuální životní situace byly vytvořeny čtyři skupiny respondentů.<sup>156</sup> Každá ze skupin je označena číslem a krátkým názvem, který tuto skupinu vystihuje a pojmenovává. Je stručně charakterizována a popsána, především s ohledem na to, co ji odlišuje od skupin ostatních.

V textu je pak často odkazováno na „průměr v rámci typu bydlení“, který byl převzat z části C této výzkumné zprávy. Smyslem popisu jednotlivých skupin (shluků) nebylo dát vyčerpávající výčet všech jednotlivých charakteristik, ale vyzdvihnout především to podstatné, čím je daná skupina zajímavá. Přestože oba přístupy (sociodemografický a aktuální životní situace) přinášejí odlišně početné a profilované skupiny, lze mezi nimi nalézt podobnosti.

## 1. Typologie osob v ubytovnách

### 1.1. Typologie respondentů na základě sociodemografického přístupu

Analýza vztahu respondentů, respektive jejich rodin a jejich vazby k daným proměnným, ukázala, že nejvýraznější „štěpící linií“ je socioekonomický status.<sup>157</sup> Početnost jednotlivých skupin je ovlivněna kvótním výběrem, již předchází výzkum na ubytovnách poukázal na značnou dominanci jednočlenných domácností.

Následující grafy vyjadřují skupiny osob žijících v ubytovnách podle socioekonomického statusu a podle typu domácnosti. Za nimi následuje popis jednotlivých skupin (shluků).

---

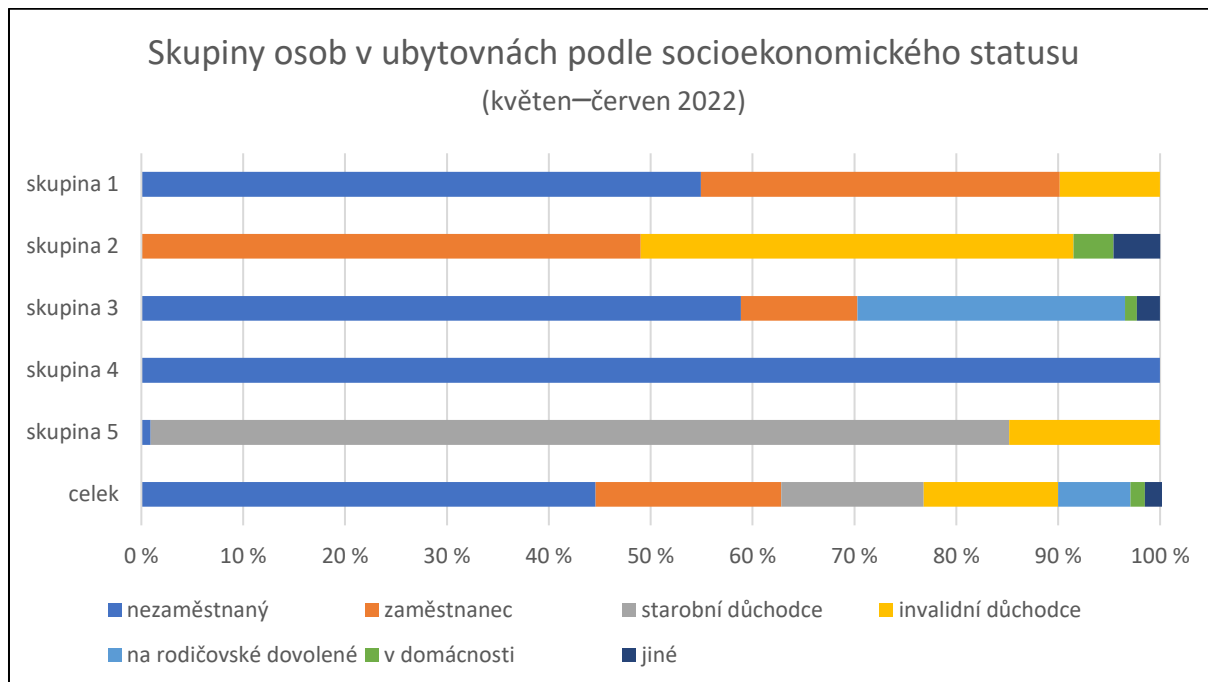
<sup>154</sup> Zastoupeny byly všechny typy proměnných: kardinální, ordinální, nominální i dichotomické.

<sup>155</sup> Uvedená analýza byla provedena ve statistickém programu SPSS (Statistical Package for the Social Sciences).

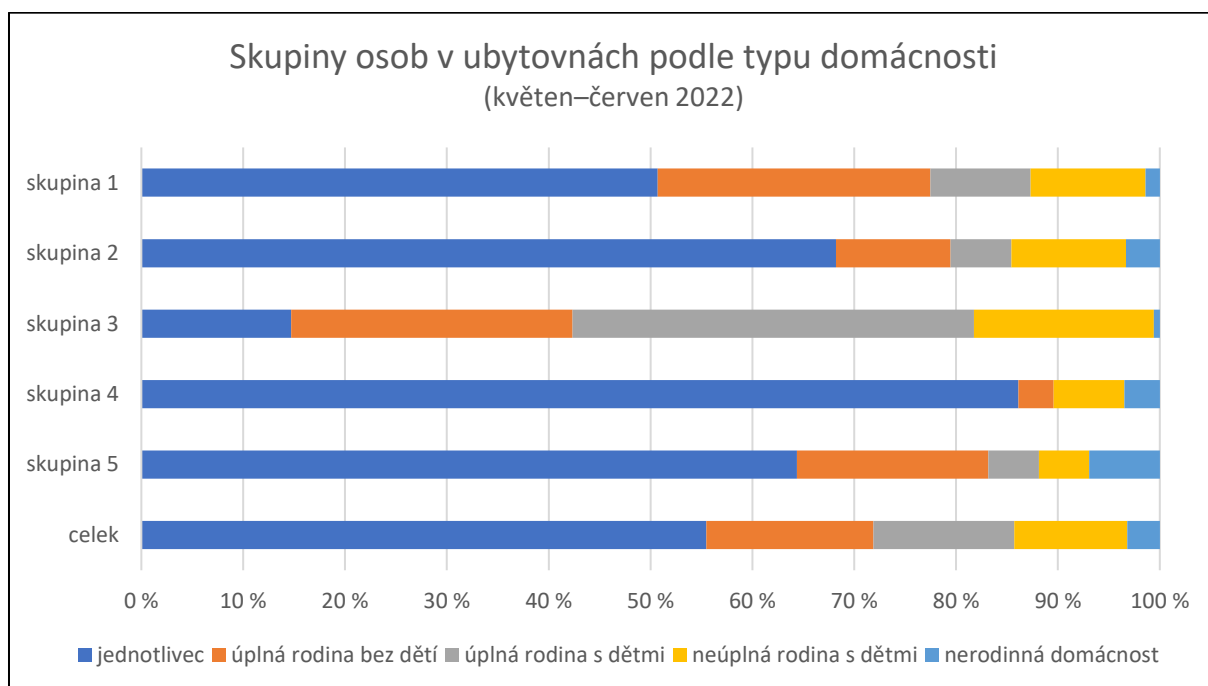
<sup>156</sup> Počet jednotlivých skupin vzešel z prvotní analýzy, která vlastní seskupovací analýze předcházela. Cílem bylo určit optimální počet shluků.

<sup>157</sup> Zahnuje tyto proměnné: gender, věk, vzdělání, socioekonomický status, rodinný stav, počet členů domácnosti a počet nezaopatřených dětí.

Graf 145: Skupiny osob v ubytovnách podle socioekonomického statusu (N = 673), květen–červen 2022



Graf 146: Skupiny osob v ubytovnách podle typu domácnosti (N = 673), květen–červen 2022



## Skupina 1: Zadlužení s odebranými dětmi

**Stručná charakteristika:** Osoby ve středním věku, pro které je určující fakt, že **mají vlastní nezaopatřené děti, které všechny pobývají mimo domácnost**. Jedná se o jednotlivce a páry s nízkým dosaženým vzděláním. Jejich **domácnosti jsou velmi zadlužené** a dluhy nezvládají splácet. Sociální dávky ve větší míře nepobírají, avšak v případě krize velmi spoléhají na pracovníky neziskových organizací/sociální pracovníky.

**Podrobný popis skupiny:** Tato skupina domácností v ubytovnách je nejméně početná a popisuje **11 % všech domácností na ubytovnách**. Jedná se zejména o jednotlivce (50,7 %) a páry (26,8 %) ve středním věku (průměr 40,4 let), kteří mají vlastní nezaopatřené děti mimo domácnost. Z hlediska ekonomické aktivity se jedná především o osoby nezaměstnané (54,9 %), ale i zaměstnance (35,2 %). Více než polovina těchto osob (55,1 %) má pouze základní nebo neukončené vzdělání. Ve srovnání s ostatními skupinami je v této nejvyšší podíl osob s maturitou (17,4 %). Tito lidé bydlí na ubytovnách nejčastěji na základě nájemní smlouvy (74,2 %) a bydlí v malých pokojích bez kuchyně. Kuchyni disponuje jen necelá pětina (17,4 %) těchto domácností.

Příjmy<sup>158</sup> má tato skupina průměrné (16,2 tisíce korun; v porovnání s průměrným příjmem domácností v ubytovnách), na druhé straně se však jedná o nejvíce zadlužené domácnosti. Více než devět desetin domácností má dluh (93 %). Více než pětina domácností s dluhem (22,7 %) dluží více než 300 tisíc, což je více než dvojnásobný podíl oproti průměru všech domácností v ubytovnách. Více než polovina dlužících domácností má problémy se splácením takového rázu, že dluhy vůbec nesplácí (53 %). Na sedm desetin zadlužených domácností je uvalena exekuce (71,2 %).

Oproti tomu nějakou formu sociálních dávek pobírá jen 62 % lidí, což je při srovnání s ostatními skupinami pod průměrem. Nejvíce využívané dávky jsou příspěvek na živobytí (45,1 %) a doplatek na bydlení (38,0 %).

Na otázky ohledně fyzického a duševního stavu odpovídali zástupci těchto domácností především kladně (obojí hodnoceno jako velmi dobré či spíše dobré). V případě nouze se tato skupina obrací na přátele a známé (57,7 %), a to ve srovnání s ostatními skupinami v nejvyšší míře. Dále spoléhá na nejbližší členy rodiny (46,5 %), na pracovníky neziskových organizací/sociální pracovníky. V posledně uvedeném případě se jedná o nejvyšší podíl ve srovnání s ostatními skupinami na ubytovnách (47,9 %).

## Skupina 2: Jednotliví muži nepobírající sociální dávky

**Stručná charakteristika:** Především **jednotlivci – muži ve vyšším středním věku, kteří jsou zaměstnaní nebo příjemci invalidního důchodu**. O něco méně zadlužená skupina, která, byť s potížemi dluhy, splácí. Sociálních dávek využívá jen málo.

<sup>158</sup> Příjmy se rozumí celkový příjem, tj. mzda, sociální dávky a jiné zdroje příjmů.

*Podrobný popis skupiny:* Druhá nejpočetnější skupina zahrnuje **téměř čtvrtinu domácností žijících v ubytovnách (23 %)**. Jedná se zejména o domácnosti o jednom členu (68,2 %), jejichž příslušníci jsou ve vyšším středním věku (téměř polovina ve věkové kategorii 50–64 let), většinou jsou to muži. Téměř rovným dílem se jedná o svobodné a rozvedené osoby. Pro tuto skupinu je z hlediska socioekonomického statusu typický vysoký podíl ekonomicky aktivních (49,7 % zaměstnaných<sup>159</sup>) a téměř stejný podíl invalidních důchodců (42,5 %). Nejvíce početným typem nejvyššího vzdělání je střední bez maturity (44,9 %) následované základním vzděláním (42,2 %). Přestože tuto skupinu tvoří nejvíce osob s příjmem ze zaměstnání, jedná se o skupinu s jen mírně nadprůměrnými příjmy vůči všem respondentům žijícím v ubytovnách (16,4 tis. korun).

Na druhé straně se však jedná o skupinu, která patří k nejméně zadluženým. Přibližně dvě třetiny (66,7 %) osob připustily, že jejich domácnost má dluhy. Většinou domácností s dluhem se ale tyto dluhy daří, byť s potížemi, splácet (65,7 %). Sociální dávky pobírají domácnosti této skupiny méně často než je tomu u domácností dalších skupin. Nějakou formu podpory přijímá zhruba třetina domácností (34,6 %), nejčastějšími dávkami jsou pak příspěvky na živobytí, příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení.

Při potřebě pomoci se obrací obvykle na své přátele a známé (41,2 %), případně na členy své nejbližší rodiny (38,6 %). Ve srovnání s ostatními skupinami je zde vysoký podíl těch, kteří spoléhají jen na sebe. Tuto možnost uvedlo plných 19 % respondentů této skupiny.

### Skupina 3: Početné rodiny pobírající sociální dávky

*Stručná charakteristika:* **Početné úplné i neúplné rodiny**, případně páry ve vyšším věku již bez dětí. **Skupina s o něco vyššími příjmy, která pobírá velké množství sociálních dávek.** Bydlí ve větších bytech, často s kuchyní. Na bydlení vynakládá největší částky.

*Podrobný popis skupiny:* Tuto nejpočetnější skupinu domácností (**27 % všech domácností na ubytovnách**) reprezentují zejména početné rodiny s dětmi, ať již úplné (39,4 %) nebo neúplné, kde se o děti stará jen jeden z rodičů (17,6 %). Průměrně jsou pak tyto domácnosti tvořeny 3,2 členy. Více než čtvrtinu domácností této skupiny tvoří bezdětné páry (27,6 %). Jen zhruba třetinu těchto rodin představují sezdané páry ve vyšším ekonomicky aktivním věku. Právě proto je průměrný věk respondentů v této skupině 42,1 let, nicméně 18,9 % osob této skupiny je ve věkové kategorii do 29 let, což je ve srovnání s ostatními skupinami výrazně nejvíce. Z hlediska ekonomické aktivity zde pozorujeme vysoký podíl nezaměstnaných a osob na rodičovské dovolené. Avšak tyto charakteristiky se týkají přímo respondentů. V rodině je zpravidla ještě partner, či partnerka, který je výdělečně činný. Průměrný příjem rodiny je 21,1 tisíce korun, což je mezi domácnostmi žijícími v ubytovnách výrazně nadprůměrný příjem.

Tři čtvrtiny těchto domácností (74,9 %) jsou zadlužené a tři pětiny zadlužených domácností (60,3 %) dluhy vůbec nesplácí.

Sociální dávky pobírá 87,4 % těchto domácností, přičemž se vedle těch nejvyužívanějších, příspěvku na živobytí (60,0 %) a doplatku na bydlení (50,3 %), jedná o dávky spojené s péčí o děti – o příspěvek na dítě (45,1 % domácností) a rodičovský příspěvek (28,6 %). V krizi tyto

<sup>159</sup> Do této kategorie jsme zahrnuli také 1 respondenta, který uvedl podnikatel/OSVČ.



domácnosti spoléhají na sítě v rámci své nejužší i širší rodiny (67,4 %, resp. 23,4 %). Ve velké míře jim pomáhají pracovníci neziskových organizací/sociální pracovníci (46,3 %). Vnímání vlastního fyzického zdravotního a duševního stavu je v této skupině nejvíce pozitivní (tři čtvrtiny u fyzického zdraví a čtyři pětiny u duševního zdraví zvolilo jednu ze dvou kladných odpovědí).

Tato skupina vynakládá na ubytování nejvyšší částky (52,6 % domácností platí za ubytování více než 10 tisíc měsíčně). Je to dáno mimo jiné tím, že tyto domácnosti obývají větší pokoje a byty na ubytovnách, které jsou v největší míře vybaveny vlastní kuchyní, či kuchyňským koutem (48,5 %).

#### Skupina 4: Nezaměstnaní single muži

*Stručná charakteristika: Jednočlenné domácnosti, většinou tvořené muži ve vyšším věku s velmi nízkým příjmem, charakteristické nezaměstnaností.* Na ubytovně žijí spíše delší dobu. Časté je zadlužení domácností, které své dluhy nesplácí. V případě nouze se méně často obracejí na rodinu. Svůj zdravotní a duševní stav nevnímají příliš dobře.

*Podrobný popis skupiny:* Třetí nejpočetnější skupina na ubytovnách reprezentuje **22 % dotazovaných domácností**. Hlavním sdružujícím prvkem je skutečnost, že se ve všech případech jedná o nezaměstnané osoby. V naprosté většině jde o domácnosti o jednom členu (86,1 %), a to z poloviny o rozvedené a single osoby. Ze dvou třetin se jedná o muže se základním nebo středním vzděláním bez maturity (49,6 %, resp. 39,0 %). Většinou se jedná o osoby ve vyšším středním věku s průměrem 52,2 let. Nemají žádné nezaopatřené děti. Příjmy těchto malých domácností jsou výrazně pod průměrným příjmem domácností žijících v ubytovnách (10,2 tis. korun).

Tři čtvrtiny domácností jsou zadlužené (73,8 %) a více než čtyři pětiny zadlužených domácností (82,2 %) dluhy vůbec nesplácí, třebaže se téměř u poloviny z nich jedná o dluhy do 50 tisíc korun. Z hlediska exekucí tato skupina nijak nevybočuje z průměru, alespoň jednu mají necelé dvě třetiny domácností (63,6 %).

Téměř tři z deseti osob v této kategorii pobývají na ubytovně déle než 5 let. Téměř tři čtvrtiny (72,9 %) obývají pokoj bez kuchyně. Své zdraví vnímají respondenti oproti předešlým skupinám hůře. Téměř polovina (48,6 %) dotázaných hodnotila svůj fyzický zdravotní stav jako spíše špatný nebo velmi špatný. Třetina respondentů (33,1 %) považuje za spíše špatné nebo velmi špatné své duševní zdraví.

Nejčastěji se v případě nouze tato skupina obrací na své přátele a známé (42,8 %), případně na členy své užší rodiny (38,6 %), přičemž se ve druhém jmenovaném případě jedná o nejnižší podíl ve srovnání s ostatními. Jejich sociální sítě jsou poměrně slabé.

## Skupina 5: Osamocení senioři

*Stručná charakteristika:* **Senioři**, z velké části osamocení. Málo zadlužení, sociální dávky nepobírají ve větší míře. Svůj zdravotní a duševní stav vnímají velmi špatně. Na ubytovně zůstávají dlouhou dobu.

*Podrobný popis skupiny:* Poslední skupina popisuje **17 % domácností na ubytovnách**. Jedná se o domácnosti tvořené lidmi v seniorském věku (průměr 67,2 let). 84,3 % domácností je tvořeno starobními důchodci, zbytek domácností představují invalidní důchodci také ve vyšším věku. Téměř ze dvou třetin se jedná o jednotlivce (64,4 %), případně i páry bez dětí (18,8 %). Desetina těchto osob žije zcela sama a nikdy nebyla seždaná. Třetina je ovdovělá (36,2 %), pětina rozvedená (21 %). Téměř třetina (32,4 %) tvoří partnerskou dvojici bez ohledu na to, zda se jedná o manželský pár nebo soužití druha a družky. Většina osob v této skupině má základní vzdělání (46,6 %) nebo střední bez maturity (34 %). V této skupině je nejvíce vysokoškoláků, kteří zde i přesto tvoří malý podíl (3,9 %).

Příjmově se ve vztahu k ostatním skupinám jedná o mírně podprůměrnou skupinu (15,5 tis. korun), která je však při srovnání s ostatními skupinami méně zadlužená.

Dluh má polovina domácností (54,6 %), z nichž jen čtvrtina (25,4 %) uvedla, že dluhy vůbec nesplácí. Exekuci čelí 55,9 % zadlužených domácností, což je vůči celku podprůměr. Sociální dávky pobírá jen 40,7 % domácností, přičemž se jedná zejména o příspěvky na živobytí a doplatky na bydlení.

Své zdraví vnímá tato skupina nejvíce negativně. Více než dvě třetiny respondentů uvedly, že svůj fyzický zdravotní stav pokládají za špatný (50,9 % spíše špatný; 17,6 % velmi špatný). Analogicky je největší i podíl respondentů vnímajících negativně také své duševní zdraví. Více než třetina respondentů (37 %) uvedla možnost spíše špatné a dalších 6,5 % respondentů hodnotilo své duševní zdraví jako velmi špatné. V krizi se spoléhají na členy nejbližší rodiny (42,6 %), případně na přátele (29,6 %). Na sociální pracovníky, na pracovníky neziskových organizací a úřadů tato skupina spoléhá ze všech nejméně (25 %).

Jedná se o skupinu osob s nejdelším pobytem v dané ubytovně. Celkem 29,9 % domácností žije na ubytovně déle než pět let a jen 18,7 % kratší dobu než jeden rok. Za ubytování platí mírně podprůměrné částky, avšak navzdory tomu obývá nadprůměrný podíl těchto seniorských domácností byty s kuchyní (37,7 %).

### **1.2. Typologie respondentů podle jejich aktuální životní situace**

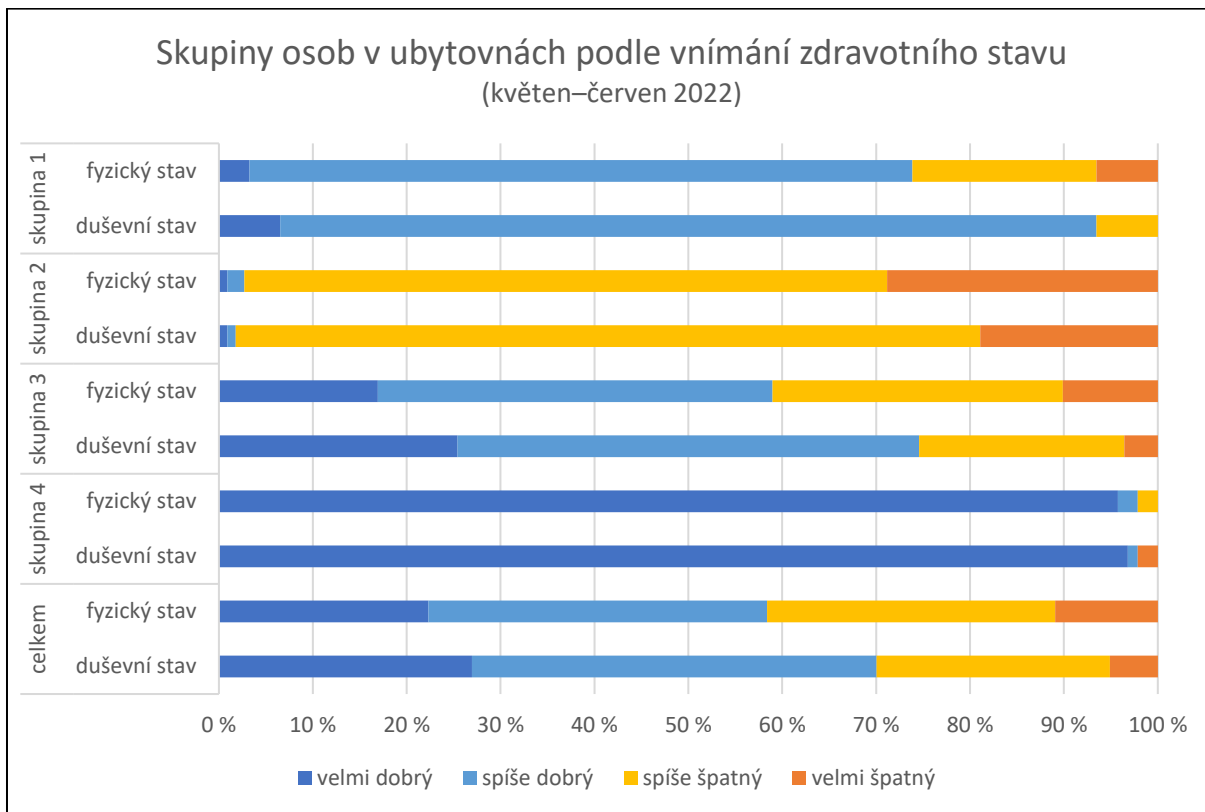
Předešlá podkapitola nám ukázala, jaké skupiny se objevují mezi obyvateli ubytoven, pokud zohledníme sociodemografický úhel pohledu. Další přístup zkoumající aktuální vnímání zdravotního stavu a finanční situaci domácností nahlíží na typizaci případů domácností na ubytovnách poněkud z jiné perspektivy.<sup>160</sup> Proto není překvapením, že i výsledek se od toho předchozího liší. Oba přístupy při slučování proměnných se ale vzájemně doplňují. Jako

<sup>160</sup> Seskupovací analýza vycházela z následujících proměnných: výše příjmu, pobírání dávek, dluhy, exekuce, užívání drog, konzumace alkoholu, zdravotní (tělesný) a duševní stav respondenta, délka pobytu v zařízení.

nejvýraznější proměnné, které dělily soubor respondentů do skupin, se ukázaly duševní a fyzický zdravotní stav, případně pobírání sociální dávky.<sup>161</sup>

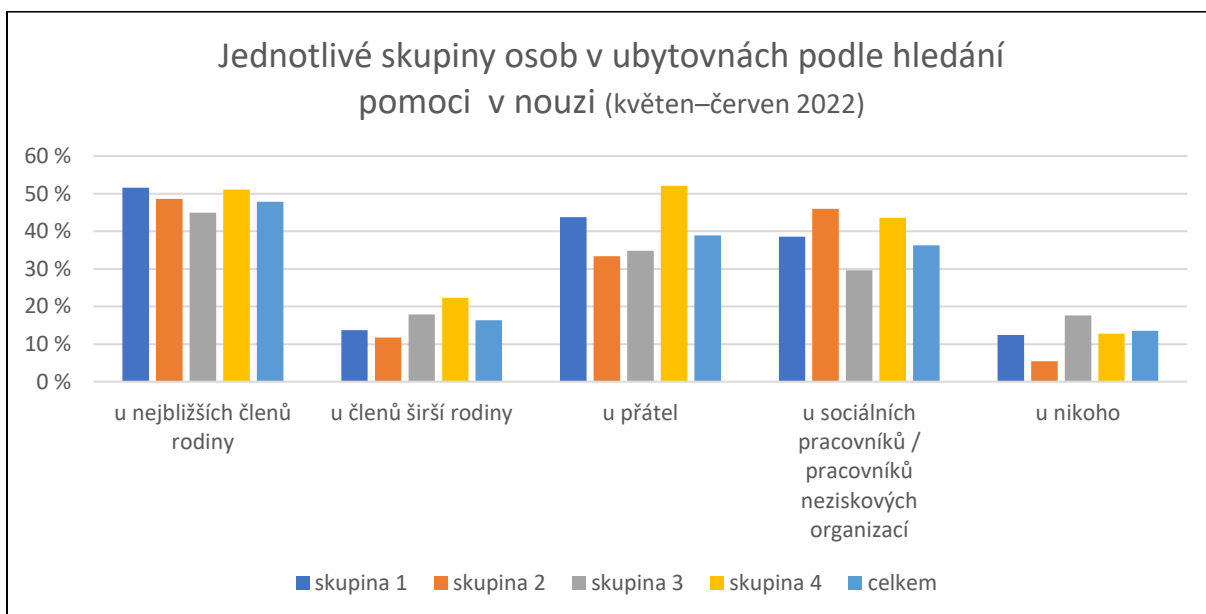
Následující grafy zobrazují jednotlivé skupiny osob v ubytovnách podle vnímání zdravotního stavu osoby v čele domácnosti a podle hledání pomoci v nouzi. Za nimi následuje popis jednotlivých skupin (identifikovaných shluků).

Graf 147: Skupiny osob v ubytovnách podle vnímání zdravotního stavu (N = 673), květen–červen 2022



<sup>161</sup> Například proměnná délka pobytu v bydlení tento potenciál pro „rozdělení“ neměla.

Graf 148: Jednotlivé skupiny osob v ubytovnách podle hledání pomoci v nouzi (N = 673), květen–červen 2022



### Skupina 1: Zadlužení s exekucemi

**Stručná charakteristika:** Skupina, která hodnotí svůj **zdravotní stav spíše kladně**. Jedná se o **zadluženou skupinu domácností, na které jsou uvaleny exekuce**. Pro osoby stojící v čele domácností je typické nízké vzdělání a vyšší střední věk.

**Podrobný popis skupiny:** Skupinu tvoří osoby vnímající svůj fyzický i duševní stav jako spíše dobrý. Pro tuto skupinu **popisující 23 % domácností** je typická nadprůměrná míra zadlužení (dluhy přiznalo 98 % domácností), vysoká míra neschopnosti splácet dluh (58 % zadlužených domácností nesplácí pohledávky) doprovázená vysokou mírou uvalených exekucí, kterou mají všechny domácnosti, jež přiznaly dluh. V nouzi se pro pomoc obracují na nejbližší členy rodiny (51,6 %), případně na své přátele (43,8 %). Třebaže nejčastějším socioekonomickým statusem osob této skupiny je nezaměstnaný (44,4 %), jedná se o průměrný podíl v rámci ubytoven. Nadprůměrný podíl mají zaměstnané osoby (22,9 %) a možná i proto se jedná o skupinu s mírně nadprůměrnými příjmy (16,7 tis. korun; ve vztahu k průměrným příjmům domácností z ubytoven). Jde zejména o osoby ve vyšším produktivním věku. Osob v seniorském věku je v této skupině méně. Téměř ze dvou třetin se však jedná o osoby s pouze základním vzděláním (62,8 %), nadprůměrný je podíl osob s nedokončeným vzděláním (6,8 %). Nadprůměrně jsou v této skupině zastoupeny úplné rodiny s dětmi (17,6 %) a partnerské dvojice bez dětí. Na ubytovnách obývají především pokoje bez vlastní kuchyně (70,7 %).

Sociální dávky pobírají téměř dvě třetiny těchto domácností (64,1 %), přičemž se jedná především o příspěvky na živobytí, příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení.

## Skupina 2: Zadlužení s podlomeným zdravím

**Stručná charakteristika:** Skupina osob, které vnímají svůj **zdravotní a duševní stav velmi negativně**. Jsou **výrazně zadlužené a zatížené exekucemi**. Jedná se o věkově **nejstarší skupinu s vysokým podílem invalidních důchodců**, pobírající sociální dávky. V nouzi se tato skupina obrací kromě vlastní rodiny ve velké míře na sociální pracovníky.

**Podrobný popis skupiny:** Tato skupina sdružující **17 % domácností** zahrnuje ty zástupce, kteří označují svůj zdravotní stav negativně. Jako spíše špatný označilo svůj tělesný zdravotní stav 68,5 % osob a u duševního zdraví to bylo dokonce 79,3 %. Naprostá většina zbylých osob této skupiny označila svůj stav za velmi špatný (28,8 % u fyzického zdraví; 18,9 % u duševního zdraví).

Dále tuto skupinu charakterizuje výrazně vysoká míra zadlužení (99,1 %) doprovázená vysokým podílem nesplácení (55,4 %). Jedná se také o skupinu velmi zatíženou exekucemi (89,2 %). Jedná se o nejstarší skupinu s průměrným věkem 54,1 let s nejméně zastoupenou skupinou ve věku 50–64 let (kterých je 45 %). Z hlediska typů domácností se jedná o skupinu, ve které jsou zastoupeny všechny kategorie v míře velmi podobné průměru (ať se jedná o jednotlivce nebo úplné či neúplné rodiny s dětmi). Nadprůměrné zastoupení mají páry bez dětí (19,1 %).

Téměř polovina osob je nezaměstnaná (49,5 %) a čtvrtina je invalidními důchodci (24,3 %) většinou v produktivním věku do 64 let. Příjmově je tato skupina podprůměrná (15,1 tis. korun; v porovnání s průměrným příjmem domácností z bytoven). V krizi se nejčastěji obrací na blízké členy rodiny (48,6 %) a na pracovníky neziskových organizací/sociální pracovníky (45,9 %). V posledních dvou případech se jedná o výrazně nadprůměrný podíl naznačující lepší sociální zasíťování těchto osob, které potřebují podporu. Pouze 5,4 % dotázaných uvedlo, že se nemá na koho obrátit, což je oproti jiným skupinám výrazně nižší podíl (průměr je 13,5 %). S tím souvisí patrně i fakt, že se jedná o skupinu nejčastěji pobírající sociální dávky (73 %).

## Skupina 3: Jednotlivci bez dluhů a sociálních vazeb

**Stručná charakteristika:** Z hlediska hodnocení vlastního zdraví **nevyhraněná skupina. Nejméně zadlužená skupina, nezatížená exekucemi**. Výrazně jsou zastoupeny jednočlenné domácnosti. Ve vyšší míře se osoby této skupiny nemají v době nouze na koho obrátit.

**Podrobný popis skupiny:** Nejpočetnější skupina reprezentující **46 % všech domácností** sdružuje především osoby s nevyhraněným názorem na vlastní zdravotní stav. Svě zdraví označovali respondenti z této skupiny buď jako spíše dobré nebo spíše špatné. Mírně převažují pozitivní odpovědi (celkem 59 % u fyzického zdraví a 74,6 % u duševního zdraví).

Co je však pro tuto skupinu nejtýpější, je nižší míra uváděného zadlužení (41 %). Žádná domácnost také neuvádí zatížení byt' jedinou exekucí. Příjmově se jedná o podprůměrnou skupinu s průměrným příjmem 15,1 tis. korun.

Jedná se rovněž o skupinu s průměrným věkem 52,9 let a vysokým podílem osob v seniorském věku (23,1 %). Nejčastějším typem domácnosti jsou jednočlenné domácnosti, které představují téměř dvě třetiny (63,9 %). Oproti ostatním skupinám mají její zástupci mírně vyšší vzdělání, třebaže i zde je nejvyšší podíl osob se základním vzděláním (42,3 %). Téměř vyrovnaný je podíl osob se středním vzděláním bez maturity (40,6 %). Sociální dávky pobírá 63,2 % domácností. O pomoc se nejčastěji obrací na členy své nejbližší rodiny (45 %), avšak výrazná část této skupiny se nemá na koho obrátit (17,6 %).

#### Skupina 4: Zdraví, ale zadlužení s dětmi

*Stručná charakteristika:* Skupina osob, **kteří nahlíží na svůj zdravotní i duševní stav velmi pozitivně**. Pro domácnosti, které tyto osoby reprezentují, je typický **nadprůměrný příjem ve vztahu k domácnostem žijícím v ubytovnách, zadlužení a vysoký podíl exekucí**. Jedná se často o rodiny s dětmi. Skupinu charakterizuje vysoký podíl pobírání sociálních dávek.

*Podrobný popis skupiny:* Tato skupina je nejméně početná a sdružuje **14 % všech dotazovaných domácností na ubytovnách**. Jedná se o protipól skupiny č. 2, která svůj zdravotní stav vnímá negativně. Zde se naopak setkáme jen s kladným hodnocením vlastního zdraví. Celkem 95,7 % dotazovaných uvedlo, že fyzický zdravotní stav pokládají za velmi dobrý a 96,8 % se vyjadřovalo stejně kladně ke svému duševnímu zdraví.

Příjmově se jedná o skupinu s nadprůměrným příjmem ve vztahu k domácnostem žijícím v ubytovnách (18,9 tis. korun), současně se ale jedná o velmi výrazně zadluženou skupinu. Téměř všechny domácnosti této kategorie (96,8 %) jsou zadlužené. Z domácností, které znaly výši svého dluhu (44,7 %), bezmála polovina dluží více než 300 tisíc korun. Více než polovina jich (54,9 %) dluhy nesplácí. Dvě třetiny respondentů (65,6 %) uvedly, že na alespoň jednu osobu v rodině je uvalena exekuce.

Jedná se o skupinu zahrnující v největší míře početné rodiny s dětmi (18,7 % úplné rodiny s dětmi) a rodiny neúplné (16,5 %). V případě vzdělání dominuje základní vzdělání (56,5 %). Z hlediska socioekonomického statusu je zastoupen výrazně nadprůměrný podíl osob na rodičovské dovolené (16,0 %). Na ubytovně pobývají tyto domácnosti spíše kratší dobu. Pro případ nouze by se nejčastěji obrátily na přátele a známé (52,1 %), nejbližší členy rodiny (51,1 %) a ve velké míře také na pracovníky neziskových organizací/sociální pracovníky (43,6 %). Vysoký podíl zástupců této skupiny pobírá sociální dávky (69,1 %), přičemž mezi nejvyužívanější dávky patří vedle příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení i přírůstek na dítě a rodičovský příspěvek.

## 2. Typologie osob v nevhodném bydlení

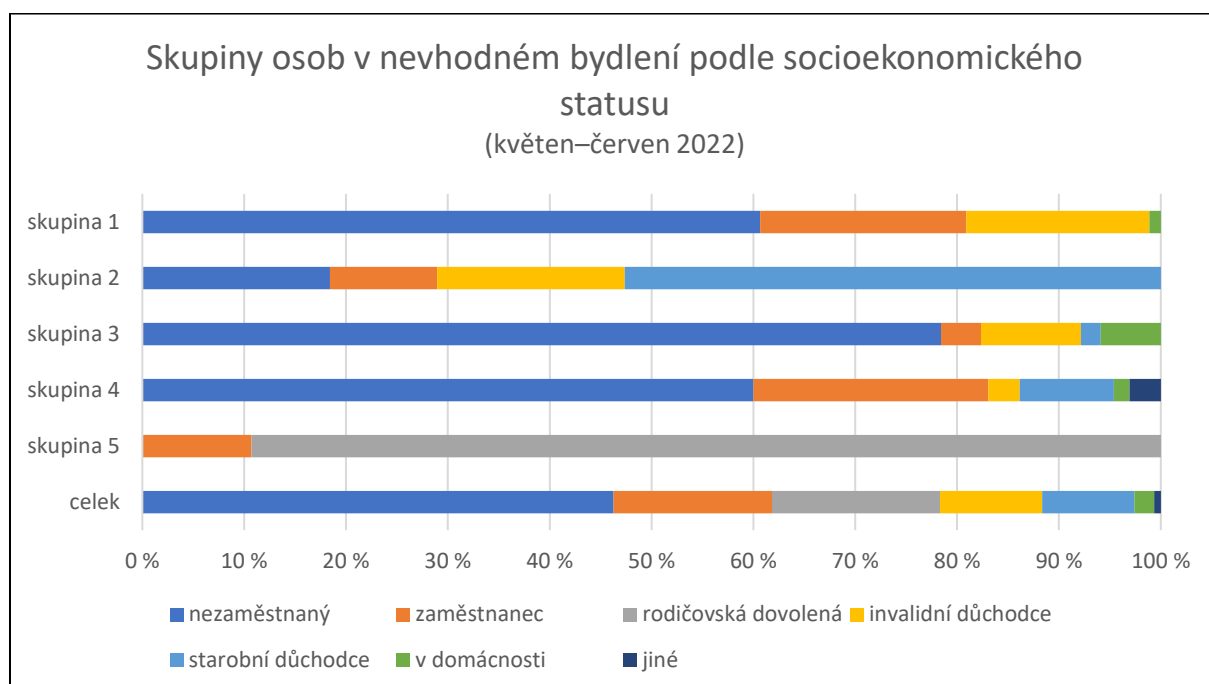
Struktura této kapitoly, která pojednává o typech osob a domácností v nevhodném bydlení, je analogická s předešlou, která se věnovala ubytovněm.

### 2.1. Typologie respondentů na základě sociodemografického přístupu

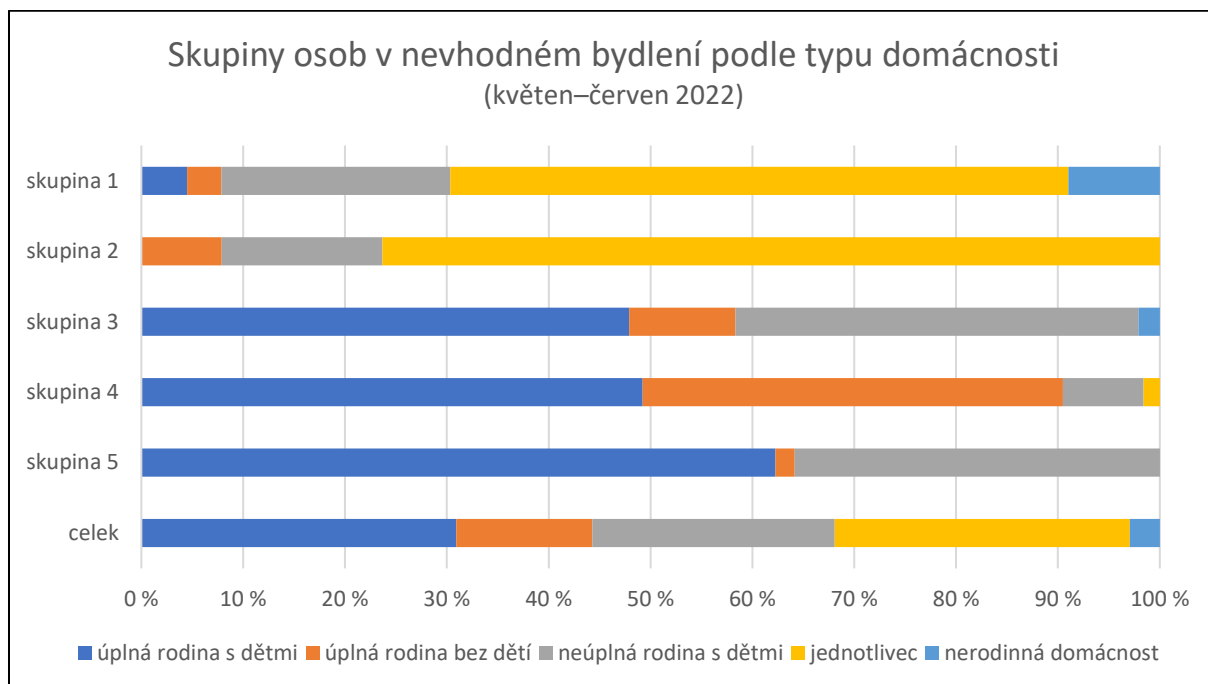
Na základě seskupovací analýzy osob v nevhodném bydlení lze tvrdit, že se jednotlivé proměnné chovají velmi podobně jako v případě osob bydlících na ubytovnách. Díky tomu lze následující výsledky vzájemně porovnávat, jelikož se jasně ukazuje odlišná struktura osob v daném typu bydlení.

Následující grafy se věnují skupinám osob v nevhodném bydlení podle socioekonomického statusu, podle typu domácnosti a uváděných problémů s bydlením. Za nimi následuje popis jednotlivých skupin.

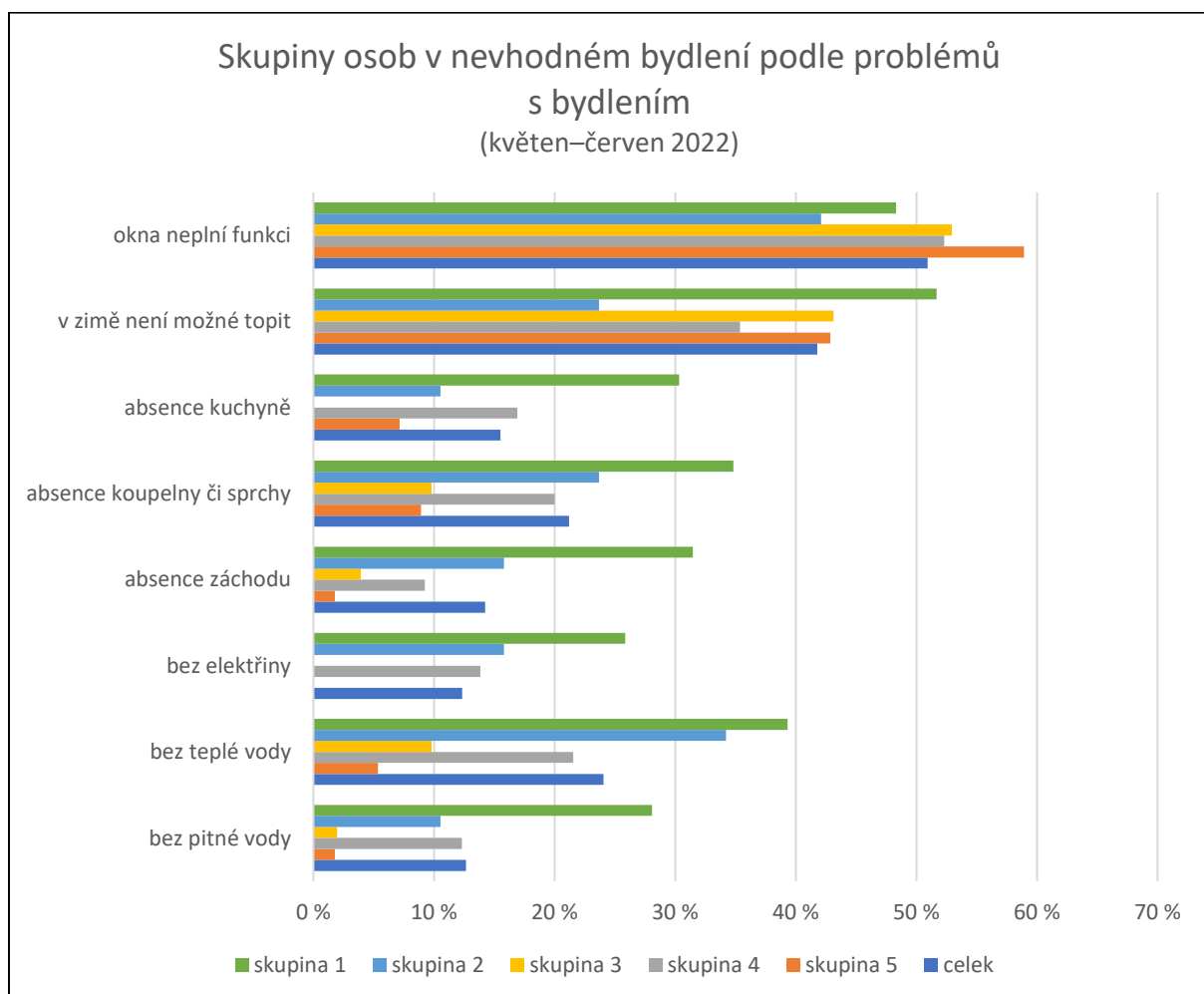
Graf 149: Skupiny osob v nevhodném bydlení podle socioekonomického statusu (N = 316), květen–červen 2022



Graf 150: Skupiny osob v nevhodném bydlení podle typu domácnosti (N = 316), květen–červen 2022



Graf 151: Skupiny osob v nevhodném bydlení podle problémů s bydlením (N = 316), květen–červen 2022





## Skupina 1: Chudí jednotlivci v nehorším bydlení

**Stručná charakteristika:** Domácnosti tvořené zejména **jednotlivci s nízkým příjmem** a nízkou úrovní vzdělání. Sociální dávky pobírají spíše méně. Potýkají se s obtížemi v oblasti duševního zdraví. **Obývají častěji než jiné skupiny byty bez smlouvy**, jen na dobré slovo, či dokonce bez vědomí majitele a **ve velmi špatném technickém stavu, chybí zde i to nezákladnější vybavení (kumulace problémů)**.

*Podrobný popis skupiny:* Tato nejpočetnější skupina představuje **30 % domácností v nevhodném bydlení**. Jedná se především o domácnosti jednotlivců (60,7 %). Zastoupeny jsou i rodiny s dětmi, a třebaže nejsou příliš početné, tvoří více než čtvrtinu této kategorie (27 %). Tři pětiny představují domácnosti nezaměstnaných (60,7 %), přičemž nezanedbatelný podíl v této skupině mají zaměstnaní (20 %) a invalidní důchodci (18 %). Mírnou převahu mají ženy (57,3 %). Z pohledu vzdělání zauímají největší podíl absolventi středních škol bez maturity (41,6 %) a osoby se základním vzděláním (37,1 %). Průměrný věk činí 41 let.

Tato skupina má výrazně podprůměrný příjem (12,7 tis. korun) a zároveň patří k méně zadluženým. Skutečnost, že má dluh, uvedlo 67,4 % domácností (73,3 % z nich však nezná výši dluhu). Dvě třetiny zadlužených domácností (65 %) vůbec nezvládají splácet své pohledávky, což může souviset s nízkými příjmy. Ve srovnání s ostatními skupinami v nevhodném bydlení je podíl nesplácejících výrazně nadprůměrný. Exekuci má více než polovina dlužících domácností (51,7 %).

Sociální dávky pobírají dvě třetiny domácností (68,5 %), což je pod průměrem všech domácností v nevhodném bydlení, kde pobírají alespoň jednu sociální dávku více než tři čtvrtiny domácností. Nejvíce využívaná dávka je příspěvek na živobytí (38,2 %) a příspěvek na bydlení (25,8 %).

Své zdraví tato skupina vnímá ve srovnání s průměrem domácností v nevhodném bydlení obdobně. Svě duševní zdraví vnímají respondenti této skupiny mírně hůře – negativně (spíše špatně a velmi špatně) ho hodnotí třetina dotázaných (32,6 %). V nouzi se lidé z této skupiny obracejí nejčastěji na přátele (46,1 %) a vyšší měrou než na členy své nejbližší rodiny se obracejí na pracovníky neziskových organizací/sociální pracovníky (42,7 %). Výrazně nadprůměrný podíl zauímají osoby, které se nemají na koho obrátit (18 %).

Většinou tato skupina obývá menší byty (1+1, 24,7 %) a středně velké byty 2+1 (20,2 %). Jedná se o skupinu se zdaleka nejhorší úrovní bydlení. Ve všech kritériích determinujících nevhodné bydlení vykazuje tato skupina výrazně nadprůměrné podíly. Nejčastějšími problémy jsou nemožnost si zatopit (51,7 %), okna neplnící svou funkci (48,3 %, tato kategorie je jediná, která je ve srovnání s ostatními skupinami průměrná), chybějící teplá voda (39,3 %), chybějící koupelna/sprcha (34,8 %), chybějící záchod (31,5 %). Všechny ostatní kategorie vždy překračují 25% hranici.

Nejvíce domácností bydlí v bytě na základě nájemní smlouvy (43,2 %), ale téměř celá čtvrtina užívá byt bez vědomí majitele (23,9 %). Nezanedbatelná a také nadprůměrně velká část této skupiny využívá byt jen na základě ústního svolení majitele (15,9 %).

## Skupina 2: Senioři v nájmu

**Stručná charakteristika: Jednotlivci ve vyšším, obvykle seniorském věku.** Ve srovnání s jinými skupinami disponují **lepší úrovní vzdělání**. Příliš nepobírají sociální dávky. Svě zdraví hodnotí negativně. **Bydlí v nájmu, ale častěji než jiné domácnosti v nevhodném bydlení ve vlastní nemovitosti.**

*Podrobný popis skupiny:* Tato skupina je nejmenší. Zahrnuje **13 % domácností v nevhodném bydlení**. V naprosté většině se jedná o jednotlivce (76,3 %). Více než polovina domácností je obývána seniory nad 65 let (57,9 %). Nejmladší osobě této skupiny bylo 43 let. Nejčastěji jsou zastoupeny osobami pobírajícími starobní důchod a ve značné míře se také jedná o domácnosti invalidních důchodců. Jedná se o skupinu, která disponuje nejlepším vzdělanostním profilem. Téměř polovina osob má střední vzdělání bez maturity (47,4 %) a střední školu s maturitou má 28,9 % osob. Jen pětina osob má pouze základní nebo nižší vzdělání.

Příjem má tato skupina průměrný (17,9 tis. korun; ve vztahu k průměrnému příjmu domácností z nevhodného bydlení), tři pětiny jsou zadlužené (60,5 %) a přibližně polovina dlužících domácností čelí exekuci (56,5 %). Sociální dávky pobírá jen přibližně polovina domácností (52,6 %). Nejčastěji se jedná o příspěvek na bydlení (28,9 %).

Své zdraví vnímá tato skupina velmi negativně. Fyzické zdraví 71,1 % označuje za špatné, z toho skoro čtvrtina za velmi špatné (23,7 %). Dvě pětiny (39,5 %) respondentů pak označily za špatné i své duševní zdraví. V krizi by se tato skupina obrátila na nejbližší rodinu (52,6 %), případně na pracovníky neziskových organizací/sociální pracovníky (44,7 %).

Osoby v této skupině obývají rovnoměrně byty všech velikostí. Z více než poloviny bydlí v nájemním bytě (54,1 %). Oproti jiným kategoriím výrazně vyšší podíl domácností bydlí ve vlastním bytě/domě (18,9 %). Nejčastějším problémem obývaných prostor uváděným touto skupinou byla nefunkční okna (42,1 %) a chybějící teplá voda (34,2 %). Chybějící teplá voda je ve srovnání s jinými skupinami zastoupena nadprůměrně.

## Skupina 3: Velké rodiny v relativně dobrém bydlení

**Stručná charakteristika: Početné domácnosti s dětmi, rodiče jsou ve středním věku.** Nadprůměrné příjmy ve srovnání s domácnostmi v nevhodném bydlení a vysoký podíl pobírání sociálních dávek. Bydlí ve srovnání s ostatními skupinami **v relativně dobře vybavených bytech (nejnižší kumulace problémů)**.

*Podrobný popis skupiny:* Tato skupina zahrnuje **17 % domácností bydlících v nevhodném bydlení**. Jedná se o kategorii početných rodin ve středním věku (průměr 41,5 let). Průměrně tvoří jednu domácnost čtyři členové, samostatní jednotlivci nejsou zastoupeni. Osoby v čele rodin jsou nezaměstnané (78,4 %). Naprostá většina má jen základní vzdělání. Téměř polovinu domácností tvoří úplné rodiny s dětmi (47,9 %), dvě pětiny pak rodiny neúplné (39,6 %). Příjmy mají tyto domácnosti nadprůměrné (20,1 tis. korun; ve srovnání s domácnostmi v nevhodném

bydlení). Zadlužené jsou přibližně tři čtvrtiny domácností (74,5 %), exekuci má polovina zadlužených domácností (50 %). Sociální dávky pobírá naprostá většina těchto domácností (92,2 %). Nejvíce využívanými jsou příspěvek na bydlení (74,5 %), přídavek na dítě (60,8 %) a příspěvek na živobytí (56,9 %).

Své zdraví vnímají respondenti této skupiny spíše pozitivně, dvě třetiny odpověděly kladně na otázku týkající se fyzického zdravotního stavu, tři čtvrtiny na otázku ohledně duševního zdraví. O pomoc žádají předně ve vlastní blízké rodině (88,2 %), případně u pracovníků neziskových organizací (43,1 %).

Tato skupina obývá častěji než ostatní skupiny větší byty. Nejčastěji bydlí v bytech o velikosti 1+1 (29,4 %), 2+kk (21,6 %) a 3+1 (19,6 %). Bydlí zde převážně na základě nájemní smlouvy (72,5 %). Jedná se o skupinu, u které se nejméně kumulují parametry nevhodného bydlení, většinou byly označeny jeden nebo dva problémy, nikoli celá řada jako například u skupiny č. 1. Nejvíce problematická jsou stejně jako u ostatních kategorií nevyhovující okna (52,9 %) a nemožnost si v zimě zatopit (43,1 %).

#### Skupina 4: Menší rodiny s dluhy a exekucemi

**Stručná charakteristika: Skupina menších rodin ve vyšším věku, které jsou často již bez dětí.** Zadlužená skupina s vysokým podílem exekucí. Relativně vysoký je podíl domácností, které se nemají na koho obrátit v případě krize.

*Podrobný popis skupiny:* Druhá nejpočetnější skupina charakterizující **22 % domácností v nevhodném bydlení** je tvořena zejména menšími rodinami (průměr 3,3 osoby). Nejvíce se jedná o nezaměstnané (60 %) ale i zaměstnané (23,1 %), žijící v úplných rodinách s dětmi (55,6 %), často také v partnerských dvojicích bez dětí (41,3 %). Dále je charakteristickým ukazatelem nadprůměrný podíl osob bez vzdělání (16,9 %), třebaže jsou nejpočetnějšími kategoriemi osoby se základním vzděláním a se střední školou bez maturity. Jedná se o osoby ve všech věkových kategoriích.

Příjmově se jedná o skupinu mírně nadprůměrnou (19,7 tis. korun; ve srovnání s domácnostmi v nevhodném bydlení). Dluhy uvedly tři čtvrtiny dotázaných domácností (76,9 %), z nichž polovina čelí minimálně jedné exekuci (52 %). Sociální dávky pobírají téměř tři čtvrtiny domácností (72,3 %) a hlavní pobíranou dávkou je příspěvek na živobytí (46,2 %).

Své fyzické zdraví vnímají zástupci těchto domácností ze dvou třetin pozitivně a duševní zdraví hodnotí kladně tři čtvrtiny respondentů. V nouzi hledají pomoc u členů své nejbližší rodiny (64,6 %) nebo u pracovníků neziskových organizací/sociálních pracovníků (50,8 %). Na druhé straně 6,2 % respondentů uvedlo, že by se na nikoho neobrátili nebo se nemají na koho obrátit.

Třebaže nejčastěji využívaným typem bytu je dispozice 1+1 (24,6 %) a 3+1 (23,1 %), je zde nadprůměrný podíl domácností žijících v garsonce (13,8 %). Jedná se v nadpoloviční většině o pronájem (56,9 %), který představuje nadprůměrné náklady ve srovnání s průměrem v nevhodném bydlení.

## Skupina 5: Mladé a početné rodiny s dětmi na dávkách

**Stručná charakteristika: Mladé a velmi početné domácnosti s dětmi**, s nejvyššími příjmy ve srovnání s domácnostmi v nevhodném bydlení, ale relativně značně zatížená dluhy. **Vysoký podíl pobírá sociální dávky, mají dobrou podpůrnou sociální síť ve své rodině.**

*Podrobný popis skupiny:* Tato skupina sdružující **19 % domácností v nevhodném bydlení** je do značné míry podobná skupině č. 3. Předně se jedná o početné domácnosti (průměr 4 osoby). Jedná se ze dvou třetin o úplné rodiny s dětmi (62,3 %), v čele domácnosti je buď žena na mateřské dovolené (89,3 %) nebo zaměstnaná. Vzdělání mají vyšší než ve skupině č. 3. Jde o vůbec nejmladší skupinu, kdy v čele domácnosti jsou osoby, jejichž průměrný věk dosahuje 30,9 let.

Tato skupina má nejvyšší příjmy (23,8 tis. korun; ve srovnání s domácnostmi v nevhodném bydlení), avšak je zatížená dluhy (67,9 %) a exekucemi (57,9 % dlužících domácností). Sociální dávky pobírá vůbec v nejvyšší míře (96,4 %), přičemž většina dávek je spojena s dětmi. Jedná se zejména o přídatek na dítě (87,5 %) a rodičovský příspěvek (82,1 %).

Své zdraví vnímají zástupci této skupiny nejvíce pozitivně. Více než devět desetin z nich označilo své fyzické zdraví i duševní zdraví jako spíše dobré nebo velmi dobré (94,5 % fyzické a 92,9 % duševní). V nouzi se obrací většina na členy blízké rodiny (80,4 %) a ve srovnání s ostatními skupinami v nevhodném bydlení velmi nadprůměrně na pracovníky neziskových organizací (58,8 %), málo se obrací na přátele.

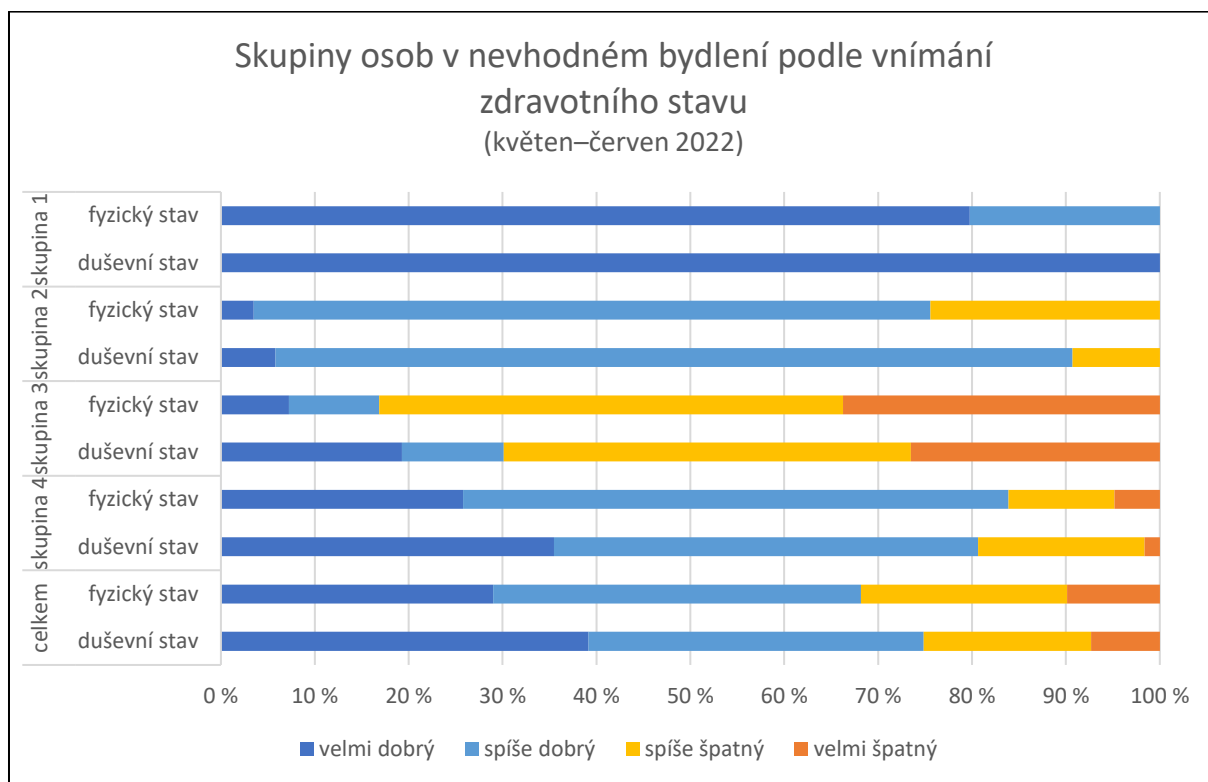
Tyto rodiny obývají nejčastěji byty velikosti 2+kk (26,8 %) a 1+1 (23,2 %). Bydlí zejména v nájmu (60,7 %) a z nebyvale velké míry i v podnájmu (25 %). Problémovými aspekty bydlení je nejčastěji vedle nefunkčních oken (58,9 %) nemožnost si zatopit (42,9 %).

## **2.2. Typologie respondentů podle jejich aktuální životní situace**

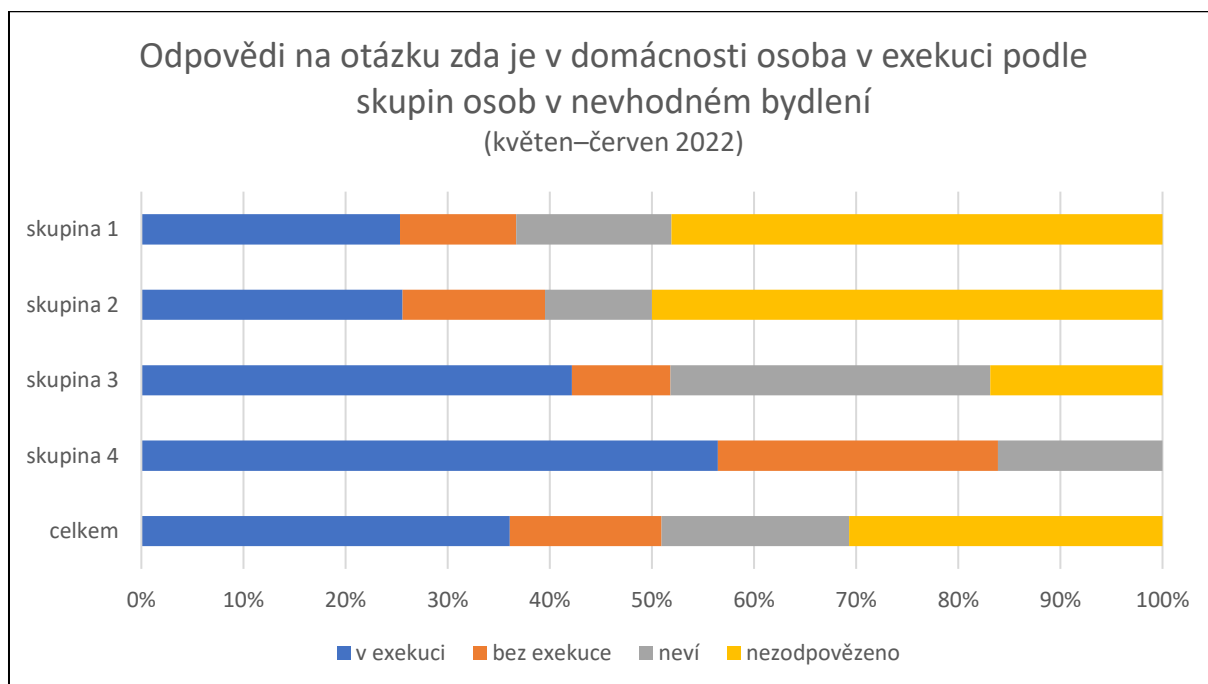
Analýza proměnných týkajících se aktuální životní situace potvrdila důležitost fyzického a zdravotního stavu respondentů. Jedná se o klíčové proměnné při identifikaci a rozlišení jednotlivých skupin (shluků). Oproti osobám v ubytovnách se zde daleko více projevil vliv proměnné zadlužení domácností.

Následující grafy zobrazují skupiny osob v nevhodném bydlení podle vnímání zdravotního stavu osoby v čele domácnosti a podle toho, zda se v domácnosti vyskytuje osoba v exekuci. Poté následuje popis jednotlivých identifikovaných skupin.

Graf 152: Skupiny osob v nevhodném bydlení podle vnímání zdravotního stavu (N = 316), květen–červen 2022



Graf 153: Odpovědi na otázku zda je v domácnosti osoba v exekuci podle skupin osob v nevhodném bydlení (N = 316), květen–červen 2022



### Skupina 1: Mladí, zdraví a málo zadlužení

**Stručná charakteristika:** Skupina vnímající svůj zdravotní stav velmi pozitivně, s nejvyššími příjmy ve vztahu k domácnostem v nevhodném bydlení, neznala výše svých dluhů. **Mladé rodiny s dětmi**, které pobírají sociální dávky. Velká část bydlí ve stísněných podmínkách.

*Podrobný popis skupiny:* Tato skupina osob v nevhodném bydlení zahrnuje celkem **25 % všech zástupců domácností**. Příslušníci této skupiny vnímají své zdraví velmi pozitivně. Fyzické zdraví označilo jako velmi dobré 79,7 % osob této skupiny, duševní zdraví vnímali jako velmi dobré všichni.

Jedná se o skupinu s nejvyššími příjmy (21,4 tis. korun), která patří k méně dluhy zatíženým skupinám (54,4 %), avšak žádný respondent neodpověděl na otázku vztahující se k výši dluhu. Na přibližně polovinu zadlužených domácností je uvalena exekuce (46,5 %). Domácnosti této skupiny také nejčastěji pobírají sociální dávky (87,3 %). Domácnosti této skupiny představují nejčastěji rodiny s dětmi (73,7 %). Tato skupina je dále nejmladší, s věkovým průměrem 34,5 let. Přibližně ze dvou třetin se jedná o osoby pouze se základním vzděláním (64,5 %)

V krizi hledá tato skupina pomoc u své nejbližší rodiny (83,5 %) a do velké míry u pracovníků neziskových organizací (50,6 %).

Třebaže se jedná o početnější rodiny (průměr 3,3 osoby), více než třetina jich obývá stísněné podmínky bytu s dispozicí 1+1 nebo nižší (35,4 %). Podobný podíl domácností pak obývá velké byty 3+1 a 3+kk (34,2 %). Za bydlení tato skupina vynakládá největší prostředky ve srovnání s domácnostmi v nevhodném bydlení. Téměř polovina z nich (46,8 %) platí měsíčně více než 10 tisíc korun. Z hlediska nevhodnosti bydlení se jedná o byty s nejnižší kumulací problémů. Nadprůměrně často se vyskytují problémy s nefunkčností oken (63,3 %).

### Skupina 2: Zdraví s nízkým příjmem a bez dluhů

**Stručná charakteristika:** Skupina s pozitivním hodnocením zdraví, ale s horším ekonomickým zázemím. Nejméně zadlužená skupina, neznala výše dluhů.

*Podrobný popis skupiny:* Největší skupina vytvořená na základě aktuální situace sdružuje **28 % domácností v nevhodném bydlení**. Je pozitivní ve vztahu ke svému zdraví, i když s jistou rezervou, nejčastější odpovědí při hodnocení zdraví byla možnost „spíše dobré“ (72,1 % u fyzického a 84,9 % u duševního zdraví).

Zadlužená je polovina domácností (51,2 %). Žádný respondent neznal výši dluhu. Polovina zadlužených domácností čelí exekucím (50 %). Jedná se o skupinu s podprůměrným příjmem (15,9 tis. korun) a nadprůměrným pobíráním sociálních dávek (79,1 %). Velmi málo v nouzi spoléhají na pracovníky neziskových organizací (39,5 %).

Jedná se o všechny typy rodin s vyšším podílem o něco starších osob (průměr 45,1 let) a s výrazným zastoupením osob se základním vzděláním (67,1 %).

Obývané byty jsou různě veliké, což odpovídá výrazné pestrosti typů domácností zastoupených v této skupině. Tyto byty jsou však v lepším stavu, větším problémem je chybějící teplá voda (20,9 %).

### Skupina 3: Jednotlivci se slabými vazbami a horším zdravím

**Stručná charakteristika:** Skupina osob vnímajících svůj **tělesný a duševní stav negativně**. Domácnosti této skupiny mají velmi nízké příjmy, **v případě nouze se řada z nich nemá kam obrátit o pomoc**. Z velké části se jedná o **jednotlivce obývající byty v nejhorším technickém stavu a často bez smlouvy**.

*Podrobný popis skupiny:* Tato skupina je do značné míry protipólem skupiny č. 1, jelikož sdružuje **27 % domácností bydlících v nevhodném bydlení**, které vnímají svůj zdravotní stav velmi špatně. Svůj tělesný stav negativně reflektovalo 83,1 % dotázaných (třetina pak vůbec nejhůře), duševní stav označilo za špatný 69,9 % respondentů.

Domácnosti této skupiny mají nejnižší příjmy (průměr dosahuje 14,6 tis. korun; ve srovnání s domácnostmi v nevhodném bydlení). Dluhy přiznaly čtyři pětiny z nich (81,9 %) a exekuci čelí polovina zadlužených domácností (51,5 %). Dávky pobírá ve srovnání s ostatními skupinami nejmenší podíl domácností (59 %).

Pokud se podíváme na sociodemografické složení těchto domácností, zjistíme, že se i zde jedná o protipól skupiny č. 1. Věkově jde o nejstarší skupinu s průměrem 49,3 let. Největší podíl zauímají jednočlenné domácnosti (46,3 %), případně ty bez dětí (23,2 %), většina osob je nezaměstnaná (50,6 %) a pětinu tvoří invalidní důchodci (21,7 %). Nadprůměrně je zde zastoupená skupina osob bez vzdělání (14,8 %), ale i osoby se středním vzděláním s maturitou (13,6 %). Počet osob se základním vzděláním je výrazně podprůměrný (37 %).

Pomoc u rodiny nehledají v takové míře jako ostatní skupiny. Stejně tak lze hovořit i o ostatních možnostech, které využívají jen podprůměrně, což ilustruje i nadprůměrně častá odpověď, že se osoby v těchto domácnostech v případě potřeby nemají na koho obrátit (12 %).

Vzhledem k početnosti rodin v této skupině obývají tyto osoby převážně menší byty a ve výrazně nadprůměrné míře je obývají na základě ústního svolení majitele (18,5 %) či bez jeho souhlasu (16 %). Nejčastější formou užívání bytu je také zde nájem (49,4 %).

Velký problém lze spatřovat v nízké kvalitě bydlení této skupiny. Kromě netěsnících oken a narušené statiky je trápí ve výrazně nadprůměrné míře další obtíže: nemožnost zimního vytápění (50,6 %), absence teplé vody (41 %) a chybějící koupelna (36,1 %). Více než čtvrtina domácností nemá funkční záchod (25,3 %).

#### Skupina 4: Zadlužení s exekucemi hledající pomoc

*Stručná charakteristika:* Z hlediska vnímání vlastního zdraví průměru nejpodobnější skupina. **Příjmově nadprůměrná, zadlužená a ohledně výše dluhů a exekucí informovaná a sdílná. Exekucemi velmi zatížená skupina, která se v nouzi více než jiné obrací na neziskové organizace/sociální pracovníky.**

*Podrobný popis skupiny:* Nejmenší skupina domácností pokrývá **20 % všech domácností v nevhodném bydlení**. Většina respondentů vnímá své fyzické (83,9 %) i duševní zdraví (80,6 %) pozitivně, podobně jako skupina č. 2, přičemž však oslovení volili častěji hodnocení „velmi dobré“.

Příjmově se jedná o nadprůměrnou skupinu (20,7 tis. korun; ve srovnání s domácnostmi v nevhodném bydlení), která je však bez výjimky zadlužená. Tato skupina byla oproti ostatním znala výše svého dluhu. Více než polovina domácností čelí exekuci (58,3 %). Sociální dávky pobírá nadprůměrný podíl těchto domácností (87,1 %).

V krizi se obrací nejvíce na nejbližší členy rodiny (64,5 %) a ve vysoké míře na pracovníky neziskových organizací/sociální pracovníky (61,3 %).

Sociodemograficky se jedná o podobně diverzifikovanou skupinu, jako byla skupina č. 2. Rozdíly můžeme spatřovat v menším zastoupení jednotlivců a také v nižším průměrném věku (40,9 let). Více než čtvrtinu tvoří zaměstnané osoby, což je v kontextu nevhodného bydlení nadprůměr (25,8 %).

Byty tato skupina obývá na základě nájemních smluv a v nadprůměrné míře také smluv podnájemních (19,4 %), respektive ústního svolení majitele (12,9 %). Jako nejvíce problematické aspekty svého bydlení označili respondenti nemožnost vytápění (43,5 %), netěsnící okna (41,9 %) a absenci koupelny (27,4 %).



## **SČÍTÁNÍ OSOB Z VYBRANÝCH KATEGORIÍ KLASIFIKACE ETHOS**

---

### **Dotazník**

Vážená paní, Vážený pane,

obracíme se na Vás s prosbou o účast na dotazníkovém šetření. Jeho cílem je zjistit, v jakých podmínkách bydlí lidé na ubytovnách, v dalších ubytovacích zařízeních a jiných typech bydlení. Zajímá nás, jaká je kvalita života ubytovaných, kdo tyto typy bydlení využívá a proč.

Vaše účast ve výzkumu je velmi důležitá, protože ukáže, jak lidé vnímají své bydlení a s jakými obtížemi se setkávají.

Výsledky výzkumu budou využity pro podporu rozvoje sociálního bydlení v České republice a lidí, kteří jsou v situaci bytové nouze, nebo vynakládají na bydlení nepřiměřenou výši svých příjmů.

Výzkum zpracovává SocioFactor s.r.o. pro potřeby Ministerstva práce a sociálních věcí a závěry výzkumu budou publikovány na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

Některé otázky se týkají přímo Vás, jiné směřují k Vaší domácnosti. Tedy lidem, kteří s Vámi bydlí a společně hospodaří. Dotazník je zcela **anonymní**, proto nesdělujte tazateli Vaše jméno.

Vyplnění dotazníku Vám zabere asi 20 minut.

Děkujeme Vám za Vaši ochotu,

SocioFactor s.r.o.

## I. Bydlení

### 1. Kde jste přihlášení k trvalému pobytu?

*Můžete označit pouze jednu z následujících možností:*

- na stejném místě, kde právě bydlím
- ve stejné obci nebo městě, ale na jiné adrese, než právě bydlím
- v jiné obci či městě, ale ve stejném kraji
- v jiné obci či městě, ale v sousedním kraji
- v jiné obci či městě, ale ve vzdálenějším kraji (ne sousedním)
- nevím

### 2. Jak dlouho žijete na místě, kde právě bydlíte?

Uveďte počet: ..... let a ..... měsíců

### 3. Kde jste naposledy bydleli předtím, než jste se přestěhovali sem?

*Můžete označit pouze jednu z následujících možností:*

- ve stejné obci nebo městě, ale na jiné adrese, než právě bydlím
- v jiné obci či městě, ale ve stejném kraji
- v jiné obci či městě, ale v sousedním kraji
- v jiné obci či městě, ale ve vzdálenějším kraji (ne sousedním)

### 4. Co bylo důvodem toho, že jste se přestěhovali?

Uveďte: .....

### 5. Musel jste se přestěhovat jinam z důvodu příchodu uprchlíků z Ukrajiny?

- ano       ne       nevím

6. Myslíte si, že vám reálně hrozí, že se budete muset v nejbližších 3 měsících přestěhovat jinam z důvodu příchodu uprchlíků z Ukrajiny?

ano       ne       nevím

7. Kde všude jste přebýval/a během svého dospělého života? A kde jste bydlel/a, než jste se přestěhoval/a sem?

*Ptejte se na každou možnost z níže uvedených. Pokud respondent uvede, že v daném místě přebýval, запиšte údaj jak dlouho.*

	Poslední místo bydlení (Můžete označit pouze jednu z možností)	Kde všude během svého života bydlel/a (Můžete označit více možností)	Jak dlouho (uvedte počet let a měsíců)
veřejná prostranství (na ulici, v parku, stan, podmostí)			
provizorní příbytek (maringotka, karavan, auto, zahradní chatka)			
squat, opuštěný dům, technická stavba			
noclehárna			
azylový dům			
obecní ubytovna			
komerční ubytovna			
pronajatý byt od soukromého vlastníka			
byt v osobním vlastnictví mé rodiny			
družstevní byt mé rodiny			
obecní nájemní bydlení			
byt v podnájmu			
byt od známých – zapůjčený (bez smlouvy)			
přechodné – v bytě u příbuzných/známých V SAMOSTATNÉM pokoji			
přechodné – v bytě u příbuzných/známých VE SDÍLENÉM pokoji			
vězení			
ústavní péče (např. dětský domov)			
zdravotnické zařízení			
sociální bydlení			
Jinde (prosím uveďte): .....			

**FILTRAČNÍ OTÁZKA (8 a 9) – Pouze pokud respondent zaškrtně odpověď azylový dům. Jinak přejděte na otázku 10.**

8. Ve kterém roce jste naposledy bydlel v azylovém domě?

Uveďte rok.....

**9. Byly dle Vás v té době azylové domy dobře dostupné?**

- rozhodně ano
- spíše ano
- spíše ne
- rozhodně ne

**10. V současném bydlení jste na základě:**

*Můžete označit pouze jednu z následujících možností:*

- nájemní smlouvy
  - podnájemní smlouvy
  - ústního svolení majitele
  - bez souhlasu majitele
  - jiné smlouvy (výpůjčky, aj.)
  - věcného břemene
  - vlastnictví nebo spoluvlastnictví
- Jiné (uved'te): .....

**11. Jaké věci v současném bydlení postrádáte? (v bytě nebo na patře)**

*Můžete označit více možností:*

- není dostupná tekoucí voda
- není dostupná pitná voda
- není dostupná teplá voda
- není dostupná elektřina
- není dostupný záchod
- není dostupná koupelna/sprcha
- není dostupná kuchyň či kuchyňský kout s dřezem
- v chladných dnech je uvnitř zima, přičemž není možnost si zatopit
- okna nebo vstupní dveře kvůli silnému a trvalému poškození již neplní svou funkci, případně zcela chybí

- statika/konstrukce domu je natolik narušená, že výrazně omezuje či ohrožuje obyvatele bytů (např. rozpadající se střecha či rozpadající se schodiště na chodbě).

**Otázka pouze pro nevhodné, nejisté a nevyhovující bydlení**

**12. Jak velký byt vaše domácnost obývá?**

*Můžete označit pouze jednu z následujících možností:*

- garsonka = jedna místnost se zabudovaným kuchyňským koutem, koupelnou a WC
- 1+0 = značí obytnou místnost s improvizovanou kuchyňkou, koupelnou a WC
- 1+kk = podobné jako garsonka, ale kuchyňský kout je alespoň částečně přepažený nebo oddělený
- 1+1 = 2 místnosti – pokoj + kuchyň a koupelna s WC
- dvougarsonka = pokoj + pokoj s kuchyňským koutem
- 2+kk = podobné jako dvougarsonka, ale kuchyňský kout ve druhém pokoji je alespoň částečně přepažený nebo oddělený
- 3+1
- 3+kk
- 4+1
- 4+kk
- jiné uveďte: .....

**Otázka pouze pro ubytovny**

**13. Pokud bydlíte na ubytovně, kolik místností užíváte k bydlení? (pouze pro ubytovny)**

*Můžete označit pouze jednu z následujících možností:*

- 1
- 2
- 3
- 4 a více

**Otázka pouze pro ubytovny**

**14. Máte vlastní kuchyň?**

- ano                       ne

**15. Kolik jste platil/a v posledním měsíci za bydlení?**

*Ptejte se nejdříve na celkové výdaje. Částky mohou být uvedené přibližně.*

Celkem (v případě, že neví zvlášť): .....

Čistě jen nájem: .....

Za služby (energie, voda, topení apod.): .....

**16. Zvýšily se Vám výdaje za bydlení za poslední půlrok?**

*Ptejte se nejdříve na celkové výdaje. Částky mohou být uvedené přibližně.*

Přibližné zvýšení – celkem (v případě, že nevíte zvlášť): .....

Přibližné zvýšení – čistě jen nájem: .....

Přibližné zvýšení – za služby (energie, voda, topení apod.): .....

## II. Rodina a děti

**17. Jaký je Váš rodinný stav?**

*Můžete označit pouze jednu z následujících možností:*

- svobodný/á – bez partnera/partnerky
- svobodný/á – zadaný/á, druh/družka
- ženatý/vdaná
- registrované partnerství
- rozvedený/á
- vdovec/vdova

**18. Pokud máte děti (nezaopatřené), pobývá některé z nich mimo domácnost? (nejde o děti na internátě)**

Počet: .....

*FILTRAČNÍ OTÁZKA – pokud respondent odpověděl žádné, tak přejděte k otázce č. 22*

**19. Pokud jste v předchozí otázce uvedli, že máte děti mimo domácnost, tak jsou:**

*Můžete označit více možností:*

- v ústavní péči (dětský domov, výchovný ústav, ZDVOP, DOZP, Dětské centrum ...)
- v péči příbuzných (prarodiče, jiní příbuzní)
- v náhradní rodinné péči osoby, která není z rodiny (např. v pěstounské péči)
- v adopci
- u druhého rodiče (bývalého partnera/ky, manžela/ky)
- někde jinde: .....

**20. Kolik dětí žijících mimo domácnost bylo odebráno soudem?**

- počet.....
- nevím

*FILTRAČNÍ OTÁZKA – pokud respondent odpověděl nevím, tak přejděte k otázce č. 22*

**21. Bylo podle Vás hlavní příčinou odebrání dítěte, že jste neměl/a vyhovující bydlení?**

- ano
- ne
- nevím

### III. Ekonomická aktivita

**22. Pobíráte Vy nebo někdo ze členů domácnosti sociální dávky?**

- ano
- ne

*FILTRAČNÍ OTÁZKA – pokud respondent odpověděl ne, tak přejděte k otázce č. 24*

**23. O jaké sociální dávky se jedná?**

*Označte všechny dávky, které vaše domácnost čerpá:*

- přídavek na dítě
- rodičovský příspěvek
- příspěvek na bydlení
- příspěvek na úhradu potřeb dítěte
- odměna pěstouna
- příspěvek při pěstounské péči
- zaopatřovací příspěvek opakovaný
- příspěvek na živobytí
- doplatek na bydlení
- příspěvek na péči
- příspěvek na mobilitu



**24. Uvedte výši jednotlivých příjmů vaší domácnosti v posledním měsíci:**

*Uvedte prosím všechny příjmy za celou domácnost*

Celkem (přibližný součet)	.....	Kč
Ze zaměstnání na smlouvu (mzda)	.....	Kč
Osoba samostatně výdělečně činná	.....	Kč
Důchod – starobní	.....	Kč
Důchod – invalidní	.....	Kč
Mateřská / rodičovská	.....	Kč
Příležitostné práce, brigády bez smlouvy:	.....	Kč
Dávky:	.....	Kč
Jiné:.....	.....	Kč

**25. Potýkáte se jako domácnost s problémy při splácení dluhů / půjček?**

*Můžete označit pouze jednu z následujících možností:*

- |   |  |
|---|--|
| <input type="checkbox"/> ne, žádné dluhy nemáme     | <input type="checkbox"/> ano, s malými         |
| <input type="checkbox"/> ne, splácíme je bez potíží | <input type="checkbox"/> ano, s většími        |
|   | <input type="checkbox"/> ano, nesplácíme vůbec |

*FILTRAČNÍ OTÁZKA – pokud respondent odpověděl ne, žádné dluhy nemáme, tak přejděte k otázce č. 30.*

**26. Kolik peněz jako domácnost celkově dlužíte?**

- Uvedte: .....
- vůbec nevím (*Pouze v případě, že respondent sám skutečně neví, zaškrtněte tuto možnost, aktivně ji nenabízejte.*)

**27. Pokud máte dluhy jako domácnost, za co dlužíte?**

*Uvedte, za co všechno vaše domácnost dluží*

- pokuty za MHD
- pokuty od policie
- výživné
- nesplacené půjčky a úvěry

- zdravotní a sociální pojištění
- za bydlení, nájem
- za energie (voda, elektřina...)
- odvoz odpadu
- telefon
- vzniklé soudním jednáním (způsobená škoda, z trestné činnosti)
- byl jsem okraden nebo podveden
- neodpověděl(a)
- Jiné (vypište): .....

**28. Máte Vy nebo někdo z vaší domácnosti v současné době exekuci?**

*Pouze v případě, že respondent sám uvede, že neví, zaškrtněte tuto možnost, aktivně ji nenabízejte.*

- ano       ne       nevím

**29. Jste Vy nebo někdo z Vaší domácnosti v současné době v insolvenční?**

*Pouze v případě, že respondent sám uvede, že neví, zaškrtněte tuto možnost, aktivně ji nenabízejte.*

- ano       ne       nevím

#### **IV. Zdraví**

**30. Jak hodnotíte svůj fyzický (tělesný) zdravotní stav v posledním roce?**

- velmi dobrý
- spíše dobrý
- spíše špatný
- velmi špatný

*FILTRAČNÍ OTÁZKA – pokud respondent odpověděl velmi dobrý, tak přejděte k otázce č. 32*

**31. Chodíte kvůli svému zdravotnímu stavu k lékaři?**

- ano       ne

**32. Jak hodnotíte své duševní zdraví v posledním roce?**

- velmi dobré
- spíše dobré
- spíše špatné
- velmi špatné

*FILTRAČNÍ OTÁZKA – pokud respondent odpověděl velmi dobré, tak přejděte k otázce č. 34.*

**33. Chodíte kvůli svému duševnímu zdraví k psychologovi nebo psychiatrovi?**

- ano    ne

**34. Jak často pijete alkohol?**

- alkohol vůbec nepiju
- alkohol piju jen občas
- alkohol piju několikrát za týden, ale závislý/á na něm nejsem
- alkohol piju každý den a jsem na něm závislý/á

**35. Užíváte pravidelně (alespoň jednou týdně) nějaké drogy?**

*Můžete označit více možností:*

- ne, drogy pravidelně neužívám
- užívám pervitin
- užívám konopné drogy (marihuana, hašiš)
- užívám heroin
- užívám subutex
- užívám metadon
- užívám těkavé látky (toluen, ředidla)
- pravidelně užívám jinou drogu, jakou: .....

#### IV. Pomoc

### 36. Když jste v úzkých, v krizi, na koho se obrátíte o pomoc?

Můžete označit více možností

- na své nejbližší členy rodiny
- na členy širší rodiny (příbuzné)
- na přátele, kamarády
- na sociální pracovníky
- na pracovníky úřadů
- na pracovníky neziskové organizace
- na nikoho
- nevím
- na někoho jiného: .....

### 37. Potřeboval/a jste v posledním půlroce od nějaké organizace (pomoc úřadů či neziskových organizací) pomoc v níže uvedených oblastech? A obdržel/a jste ji?

Oblast pomoci	Potřeboval/a	Obdržel/a
Pomoc se zajištěním přechodného ubytování v zařízení soc. služeb (např. azylový dům)		
Pomoc při zajištění jídla ( <i>potravinová banka, charita apod.</i> );		
Pomoc se získáním oblečení ( <i>např. charitativní šatník</i> );		
Pomoc při zařizování bytu ( <i>vybavení nábytkem, nábytková banka apod.</i> );		
Pomoc při hledání zaměstnání ( <i>např. pomoc s tvorbou životopisu, motivačního dopisu a s orientací na pracovním trhu včetně inzerátů</i> );		
Pomoc při řešení dluhů ( <i>pomoc se soudním řízením, vyřízení splátkového kalendáře, jednání s poskytovateli služeb či věřitelem, exekutorem apod.</i> );		
Pomoc při jednání s úřady ( <i>např. Policie ČR, úřad obce</i> );		

Pomoc při vyřizování sociálních dávek či jednání s Úřadem práce ( <i>registrace, rekvalifikace, dávky ze systému pomoci v hmotné nouzi, státní sociální podpory, příspěvek na péči, dávky péčovské péče</i> );		
Pomoc při vyřízení důchodu ( <i>starobní, invalidní, vdovský</i> );		
Pomoc při řešení bytové situace ( <i>např. pomoc s hledáním bydlení, s orientací na trhu s bydlením (včetně sociálního bydlení a soc. služeb), s komunikací s pronajímateli</i> );		
Pomoc při problémech spojených s péčí o děti ( <i>pomoc se školou, výchovnými problémy, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež apod.</i> );		
Pomoc s řešením závislosti na návykových látkách ( <i>Terapeutické komunity, Kontaktní centra apod.</i> )		
Pomoc s řešením domácího násilí ( <i>např. intervenční centra pro osoby ohrožené domácím násilím</i> )		
Jiná pomoc, jaká.....		

**38. Kolikrát jste byl v kontaktu se sociálním pracovníkem/pracovnicí za poslední 3 měsíce?**

.....

**39. Byl/a jste někdy diskriminován/a na trhu s bydlením pro Váš etnický původ?**

*Pouze v případě, že respondent sám uvede, že neví, zaškrtněte tuto možnost, aktivně ji nenabízejte.*

ano     ne     nevím

**Matice osob žijících v domácnosti respondenta (jako první/ho uveďte vždy respondenta/respondentku)**

<b>Člen domácnosti</b> (společně hospodařící)	<b>Pohlaví</b> (M, Ž)	<b>Věk</b> (v letech)	<b>Označ křížkem, pokud se jedná o nezaopatřené dítě</b> (do 18 let věku; případně do 26 let věku, soustavně studujících)	<b>Role člena domácnosti vzhledem k respondentovi</b> (u osoby se kterou se dotazník vyplňuje zůstane toto pole prázdné)  A) manžel, B) manželka, C) matka, D) otec, E) syn, F) dcera, G) druh, H) družka, I) vnuk, J) vnučka, K) tchyně, L) tchán, M) snacha, N) zeť, O) jiná rodina, P) nerodina)	<b>Vzdělání</b>  A) neukončené základní B) dokončené základní, C) vyučen/a, střední bez maturity, D) vyučen/a, střední s maturitou, E) VOŠ, F) vysokoškolské	<b>Socioekonomický status</b>  A) zaměstnanec, B) podnikatel/OSVČ, C) nezaměstnaný(á), D) student/žák, E) invalidní důchodce, F) starobní důchodce, G) na rodičovské dovolené, H) v domácnost, I) jiná možnost – jaká..... <i>Prosím u každé osoby vypište všechny možnosti, pokud jich je více</i>
1. responden t						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						

**To je vše.**

**Děkujeme Vám za ochotu a čas věnovaný vyplnění dotazníku.**

**Doplní TAZATEL po ukončení rozhovoru**

**Bydliště respondenta:**

*Přesný název obce:*

*Kraj:*

**Velikost obce:**

do 1999

2000–4999

5 000 - 19 999

20 000 - 99 999

nad 100 000

**Typ bydlení:**

Ubytovna obecní

Ubytovna komerční

Hotel

Hostel

Penzion

Motel

Nevhodné bydlení

byt

rodinný dům

nebytový prostor

chata

Mobilní obydlí

maringotka

karavan

hausbót

Chata v zahrádkářských koloniích

**Osoby v obtížněji zjistitelných kategoriích nejistého a nevyhovujícího bydlení:**

Osoby přechodně bydlící u příbuzných nebo přátel (nemají jinou možnost bydlení)

Osoby v podnájmu (nemají jinou možnost bydlení)

Osoby bydlící v bytě bez právního důvodu

Osoby v nezákonně obsazené budově

Osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu

Osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu

Osoby ohrožené domácím násilím

Osoby žijící v přelidněných bytech

**Tazatel (id.):**

**Datum rozhovoru:**

## Příloha č. 4 ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR



# ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR

1/2

Bezdomovství, sociální vyloučení spojené s absencí bydlení, je jedním z problémů, kterého se týká Strategie sociální ochrany a začleňování EU. Prevence bezdomovství a reintegrace osob bez domova jsou otázkami, které vyžadují dobré pochopení procesů a mechanismů, které vedou do situací absence nebo ztráty domova.

FEANTSA (Evropská federace národních sdružení pracujících s bezdomovci) vytvořila typologii bezdomovství a vyloučení z bydlení, nazvanou ETHOS.

Typologie ETHOS vychází z principu, že pojetí domova lze chápat ve třech oblastech, jejichž absence může vést k bezdomovství. Mít domov může být chápáno jako: mít přiměřené bydlení, které může osoba a její rodina výlučně

užívat (*fyzická oblast*); mít prostor pro vlastní soukromí s možností sociálních vztahů (*sociální oblast*); mít právní důvod k užívání (*právní oblast*). Z toho vyplývají čtyři formy vyloučení z bydlení: bez střechy, bez bytu, nejisté bydlení, nevyhovující bydlení – všechny tyto situace ukazují na *absenci bydlení*. ETHOS tedy člení osoby bez domova podle jejich životní situace nebo situace jejich bydlení. Tyto koncepční kategorie se dále člení na 13 operačních (pracovních) kategorií, v rámci realizovaného národního projektu Strategie sociální inkluze bezdomovců v ČR byl vytvořen soubor národních subkategorií. Typologie tak může být využita pro monitoring bezdomovství, pro vytváření politik a jejich rozvoj a vyhodnocování.

Koncepční kategorie	Operační kategorie	Životní situace	Generická (druhov) definice	Národní subkategorie	*			
BEZ STŘECHY	1 Osoby přežívající venku	1.1 Veřejné prostory nebo venku (na ulici)	Osoby přežívající na ulici nebo ve veřejně přístupných prostorách bez možnosti ubytování	1.1.1 Osoby spící venku (např. ulice, pod mostem, nádraží, letiště, veřejné dopravní prostředky, kanály, jeskyně, odstavené vagony, stany, garáže, prádelny, sklepy a půdy domů, vraky aut)	b			
	2 Osoby v noclehárně	2.1 Noclehárna	Osoby bez obvyklého bydliště, které využívají nízkoprahové noclehárny	2.1.1 Osoby v nízkoprahové noclehárně 2.1.2 Osoby sezonně užívající k přenocování prostory zařízené bez lůžek	b b			
BEZ BYTU	3 Osoby v ubytovných pro bezdomovce	3.1 Azylový dům pro bezdomovce	Osoby v azylových domech s krátkodobým ubytováním	3.1.1 Muži v azylovém domě 3.1.2 Ženy v azylovém domě 3.1.3 Matky s dětmi v azylovém domě 3.1.4 Otcové s dětmi v azylovém domě 3.1.5 Úplné rodiny v azylovém domě 3.1.6 Osoby v domě na půli cesty	b b b b b b			
		3.2 Přechodná ubytovna	Osoby ve veřejných ubytovných s krátkodobým ubytováním, které nemají vlastní bydlení	3.2.1 Osoby ve veřejné komerční ubytovně (nemají jinou možnost bydlení) 3.2.2 Osoby v přístřeší po vystěhování z bytu	b b			
		3.3 Přechodné podporované ubytování	Bezdomovci v přechodném bydlení se sociální podporou	3.3.1 Bydlení s podporou výslovně určené pro bezdomovce neexistuje	a			
	4 Osoby v pobytových zařízeních pro ženy	4.1 Pobytové zařízení pro ženy		Ženy ubytované krátkodobě v zařízení z důvodu ohrožení domácím násilím	4.1.1 Ženy ohrožené domácím násilím pobývající na skryté adrese	a		
					4.1.2 Ženy ohrožené domácím násilím pobývající v azylovém domě	a		
	5 Osoby v ubytovných pro imigranty	5.1 Přechodné bydlení (azylová zařízení pro žadatele o azyl)		Imigranti v přechodných ubytovných z důvodu imigrace	5.1.1 Žadatelé o azyl v azylových zařízeních	a		
					5.2 Ubytovny pro migrující pracovníky	Osoby v ubytovných pro migrující pracovníky	5.2.1 Migrující pracovníci – cizinci ve veřejné komerční ubytovně (nemají jinou možnost bydlení)	a
	6 Osoby před opuštěním instituce	6.1 Věznice a vazební věznice		Bez možnosti bydlení po propuštění	6.1.1 Osoby před opuštěním věznice	a		
					6.2 Zdravotnická zařízení	Zůstává déle z důvodu absence bydlení	6.2.1 Osoby před opuštěním zdravotnického zařízení	a
					6.3 Zařízení pro děti	Bez možnosti bydlení	6.3.1 Osoby před opuštěním dětské instituce 6.3.2 Osoby před opuštěním péčovské péče	a a
	7 Uživatelé dlouhodobější podpory	7.1 Pobytová péče pro starší bezdomovce		Senioři a osoby invalidní dlouhodobě ubytované v azylovém domě	7.1.1 Muži a ženy v seniorském věku nebo invalidé dlouhodobě ubytované v azylovém domě	b		
					7.2 Podporované bydlení pro bývalé bezdomovce	Dlouhodobě bydlení s podporou pro bývalé bezdomovce	7.2.1 Bydlení s podporou výslovně určené pro bezdomovce neexistuje	a

\* Použité zkratky v posledním sloupci – Stupeň ohrožení: a – ohrožené osoby, b – bezdomovci

Koncepční kategorie	Operační kategorie	Životní situace	Generická (druhov) definice	Národní subkategorie	*	
NEJISTÉ BYDLENÍ	8 Osoby žijící v nejistém bydlení	8.1 Přechnodné bydlení u příbuzných nebo přátel	Přechnodné bydlení u příbuzných nebo přátel	8.1.1 Osoby přechnodné bydlicí u příbuzných nebo přátel (nemají jinou možnost bydlení) 8.1.2 Osoby v podnájmu (nemají jinou možnost bydlení)	a a	
		8.2 Bydlení bez právního nároku	Bydlení bez právního nároku, nezákonné obsazení budovy	8.2.1 Osoby bydlicí v bytě bez právního důvodu 8.2.2 Osoby v nezákonné obsazené budově	a b	
		8.3 Nezákonné obsazení pozemku	Nezákonné obsazení pozemku	8.3.1 Osoby na nezákonné obsazeném pozemku (zahradkářské kolonie, zemnice)	b	
	9 Osoby ohrožené vystěhováním	9.1 Výpověď z nájemního bytu	Výpověď z nájemního bytu	9.1.1 Osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu	a	
		9.2 Ztráta vlastnictví bytu	Ztráta vlastnictví bytu	9.2.1 Osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu	a	
	10 Osoby ohrožené domácím násilím	10.1 Policejně zaznamenané domácí násilí	Případy, kdy policie zasáhla k zajištění bezpečí oběti domácího násilí	10.1.1 Osoby ohrožené domácím násilím – policejně zaznamenané případy – oběti	a	
	NEVYHOVUJÍCÍ BYDLENÍ	11 Osoby žijící v provizorních a neobvyklých stavbách	11.1 Mobilní obydlí	Mobilní obydlí, které není určené pro obvyklé bydlení	11.1.1 Osoby žijící v mobilním obydlí, např. maringotka, karavan, hausbót (nemají jinou možnost bydlení)	a
			11.2 Neobvyklá stavba	Nouzový přístřešek, bouda, chatrč, barák	11.2.1 Osoby žijící v budově, která není určena k bydlení, např. osoby žijící na pracovišti, v zahradních chatkách se souhlasem majitele	a
			11.3 Provizorní stavba	Provizorní stavba	11.3.1 Osoby žijící v provizorních stavbách nebo v budovách např. bez kolaudace	a
		12 Osoby žijící v nevhodném bydlení	12.1 Obydlené neobyvatelné byty	Bydlení v objektu označeném podle národní legislativy jako nevhodné k bydlení	12.1.1 Osoby žijící v nevhodném objektu – obydlí se stalo nezpůsobilým k obývání (dříve mohlo být obyvatelné)	a
13 Osoby žijící v přelidněném bytě		13.1 Nejvyšší národní norma definující přelidnění	Definované jako překračující nejvyšší normu podle rozměru nebo počtu místností	13.1.1 Osoby žijící v přelidněných bytech	a	

\* Použité zkratky v posledním sloupci – Stupeň ohrožení: a – ohrožené osoby, b – bezdomovci

Zdroj: Feantsa